

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ben Okri
Tehlikeli Aşk

Roman

Türkçesi: Berrin Karayazıcı Aksoy

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ben Okri, "Aç Yol" da dahil, günümüze dek on roman yayımlamış; "Aç Yol", 1991'de Booker ödülünü kazanmıştır. Halen Cambridge Üniversitesi Trinity College'de ders vermektedir. Eserleri, İngiliz milletler topluluğu yazarlar Afrika ödülü, *Paris Review* dergisinin Ağa Han roman ödülü, Chianti Rufino-Antico Fattore uluslararası yazın ödülü ve Premio Grinzane Cavour ödülüne layık bulunmuştur. 1995'te Dünya Ekonomik Forumu, Ben Okri'yi, sanata ve kültürler arası iletişime yaptığı değerli katkıları nedeniyle Kristal ödülle onurlandırmıştır. Nijerya'da doğmuş olan Okri, Londra'da yaşamaktadır.

Okri'nin eserleri:

- *Flowers and Sabadaws*
- *The Landscapes Within*
- *Incidents at the Shrine*
- *Stars of the New Curfew*
- *Dangerous Love* (Tehlikeli Aşk, Imge Kitabevi Yayınları, 2001)
- *An African Elegy* (şiir)
- *Songs of Enchantment*
- *The Famished Road* (Aç Yol, Imge Kitabevi Yayınları, 2000)

Çevirmen Berrin Karayazıcı Aksoy, Zonguldak'ta doğmuş olup TED Ankara Koleji ve Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunudur. Edebi çeviri konusunda araştırmaları ve yayınları vardır. Tiyatro oyunu, şiir ve roman çevirileri yapmaktadır. Ayrıca Türkçeden İngilizceye çevirileri de bulunmaktadır.

Aksoy'un çevirileri:

- *Aç Yol* (Imge Kitabevi Yayınları, 2000)
- *Tehlikeli Aşk* (Imge Kitabevi Yayınları, 2001)

Ben Okri

Dangerous Love

ISBN 975-533-245-6

© 1996 Ben Okri, Marsh Agency,
Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla

© Imge Kitabevi Yayınları, 2001

Tüm hakları saklıdır.

Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1 Baskı: Eylül 2001

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hasan Tahsin Benli

Kapak

T. Tolga Özçelik

Düzeltili

N. Ceren Arseven

Baskı ve Cilt

Pelin Ofset (312) 418 70 93/94

Imge Kitabevi

Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara

Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11 • Faks: (312) 425 29 87

İnternet: www.imge.com.tr • www.imgekitabevi.com

E-Posta: imge@imge.com.tr • imge@imgekitabevi.com

Imge Dağıtım

Ankara

Konur Sokak No: 43/A Kızılay

Tel: (312) 417 50 95/96 - 418 28 65

Faks: (312) 425 65 32

İstanbul

Mühürdar Cad. No: 80 Kadıköy

Tel: (216) 348 60 58

Faks: (216) 418 26 10

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteiy.org>

Ben Okri

Tehlikeli Aşk

(Roman)

Çeviren
Berrin Karayazıcı Aksoy

*Onon çalışanlarına ve özellikle
Maggie McKernan'a, tüm destekleri için
ve R. C.'ye*

*Geçmişten gelen acılarımızın meyve verme
zamanı gelmedi mi?
Rainer Maria Rilke*

BİRİNCİ KİTAP

Bir not defterinden alıntı

Karanlık bir ormanda yürüyordum ki, oldu. Ağaçlar buğulandı. Ve arkama bakınca ölü kızı gördüm. Hızla bana doğru geliyordu. Ağzı ya da burnu yoktu. Yalnızca bir çift parlak göz. Nereye gitsem izledi beni. Ormanın sonunda bir ışık gördüm ve o tarafa yöneldim. Ulaşamadım.

BİR

Omovo uzun, kurak bir mevsimi geride bırakmaktaydı. Aynadaki yüzüne baktığında ve saçının kesilmesi gerektiğini gördüğünde, uzun, kurak bir mevsimi geride bırakmakta olduğunu fark etmedi. Berberin barakası bitişikteydi ve oraya gittiğinde çırak, ustasının birkaç günlüğüne Abeokuta'ya, evine gittiğini söyledi. Omovo gene de saçını kestirip kestiremeyeceğini sordu ve hevesle yanıtladı çırak:

“O da nası soru o'le? Günde nerdeyse beş kafa keserim. Hem de iyi keserim.”

Omovo saçı kesilirken uykuya daldı. Uyandığında işine yeni başlamış bir polis memuru gibi görüldüğünü fark etti. Çırağa saçını biraz daha kısaltmasını söyledi. Ve saçı giderek kısalırken, kendisinin giderek daha da kötü görüldüğünü düşündü. Sıkılmış bir halde, çırağa lanet şeyin tümünü kazımasını söyledi. Berber işini bitirdiğinde, kocaman aynada kafası kemikli ve köşeli göründü gözüne. Önce korktu. Sonra yavaş yavaş, deneyimin tazeliği kapladı her yanını. Çırağa parasını verdikten sonra yere saçılmış olan kara saç yumaklarını topladı, naylon bir torbaya doldurup ağzını bağladı ve sokaktaki çocukların “keloğlan keleş oğlan” nidaları arasında evinin yolunu tuttu.

Ertesi sabah Alaba'nın gecekonduları arasında günlük yürüyüşüne çıktı. Evden birkaç metre uzaklaşmıştı ki, ferahlatıcı bir sağanak başladı ansızın. Başındaki derisi gıdıklandı. Koşup sığınacak bir yer aramamaya karar verdi ve yürüme-yi sürdürdü. Bir gece önceki bir yangında yanıp kül olmuş bir binanın önünden geçti. Binanın az ötesinde birkaç adam ateşte yakmak için hasar görmüş bir ağacın dallarını kesiyorlardı. Ağacın yanında yoksul giyimli çocuklar sopalarla bir keçi-yi pataklamaktaydılar. Durup çocukları izledi ve aynı anda başından başlayıp tüm varlığını saran bir ürperti hissetti. İçinde bir şey buz kesti ve sonra da parladı. Gökyüzünde bir şey ışıldadı. Ansızın bağırdı: "Bırakın o keçi-yi!"

Çocuklar durdular. Kemikli çıkıntılı kafasına diktiler gözlerini. Patakladıkları keçi ağaca doğru ağır ağır seyirtti. Adamlar birbirlerine baktılar: İçlerinden biri ölü yaprakları olan dalı yere fırlattı ve diğeri "ne oluyor?" diye bağırdı.

Omovo garip hissetti kendisini. Açıklayamadı. "Kusura bakmayın" diye lafi geveledi.

Sonra eve koştu, resim kâğıtlarını çıkardı ve öfkeyle çizmeye başladı. Çizgileri, kıvrımları ve gölgeleri yüzlerce kez, yeniden ve yeniden çizdi durdu. Sonra karakalem kullanmak geldi aklına. Gerçek olaydan çok daha gerçek ve tuhaf bir şeyi yakalıyormuş gibi geldi ona ve sevinçle doldu içi.

Çizimini bitirince, kalemi yerine koydu ve koridordan aşağıya doğru yürüyüp arka avluya çıktı. Siteyi oluşturan iki sıra barakaların önünden geçerken, oksijensiz sıcak hava, toz kokuları ve vızıldayan sesler duyulmasını sardı. Beton zemin gri, pis ve çukurlarla doluydu. Yukanda, çarpık saçakların arasından gökyüzü görünmekteydi.

Arka avluda sitenin erkekleri gazetede çıkmış olan bir şeyi tartışıyorlardı. Burunlarından sinirli bir şekilde soluyorlar, kollar sağa sola savruluyor, sesler çarpışıyordu. Omovo önlerinden geçerken adamlardan bir tanesi tartışmayı bırakarak ona seslendi.

"Hey, ressam çocuk..."

Omovo sinirli bir şekilde yanıtladı. "Lütfen, 'ressam çocuk' demeyin bana."

"Peki, Omovo..."

"Evet?"

"Yeniden çizmeye başlamışsın."

Omovo'nun yüzü ışıldadı. "Evet" dedi. "Evet."

Adam başını salladı ve Omovo'nun parlayan kafasına baktı. Omovo ortak kullanılan banyoya girdi. Koku dayanılacak gibi değildi. İdrarını yaparken ızgaranın etrafında biriken pisliğe baktı. İşi biter bitmez dışarı fırladı.

Geriye dönerken tartışan adamların önünden tekrar geçti. Tartışma, ısının dışında bir şeyler kamçılarmış gibi iyice büyümüşü. Neyi tartıştıklarını biliyordu. Tüm gazetelerin başlıklarındaydı. Meseleye karışmak istemedi. Duygularını örselememeliydi.

Demin çalışmış olduğu balkonun önüne üç beş kişi toplanmıştı. Resimlere bakıp kendi aralarında fısıldaşılar. Omovo duraksadı. Kararsızca, orada durmuşken, sitedeki adamlardan birisi önünden geçti, durdu, geri dönüp ona doğru ilerledi ve omuzuna dokudu. Tuwo'ydu bu. Koyu tenli, iri yapılı, tıknazca ve kırklı yaşların yakışıklılığındaydı. Abartılı bir İngilizce konuşurdu. Tanrı bilir ne kadar süre böyle konuşabilmek için uğraşmıştı. Onu farklı yapan, adının çıktığı ve kötü şöhretinin perçinlendiği şeylerden biriydi bu.

"Yeniden sanatla uğraştığını görmek güzel cidden. Tuhaf bir eser bu, cidden. Savaşı çağnştırıyor bana." Duraksadı. "İyi bir eser" diye devam etti ve sonra da ekledi: "Ama kızlara dikkat et. Özellikle evli olanlarına."

Gülümsedi ve kıllı burun delikleri titredi. Omovo Tuwo'nun burun deliklerine bakarken, camların birinden bir kıpırtı çarptı gözüne. Babasının karısı olduğunu düşündü. Tuwo gözlerini açılan perdeye çevirdi ve yüzü belli belirsiz aydınlandı. Farkında değilmiş edasıyla, bir elini cebinin dibine

dek sokup hafifçe kaşındı ve su satın almaya gelmiş olan kızlarla gevezelik etmek için sitenin dışına çıktı. O gidince, perdeler tekrar çekildi ve kıvrımları eski sessizliğine büründü.

Omovo resmin önünde durdu. Adım adım, yavaşça geri gitti, resmi farklı mesafelerden izlemek için. Sonra bir tabureye çarpıverdi. Dengesini bulunca, büyük bir çabayla yarattığı şekillere yüzünü buruşturdu. Resim, bir ağacın etrafında oynayan çocuklarla ilgiliydi. Ağaç kalın gövdeli, sabitti. Dalları, gövdesine yakın bir yerden garip bir şekilde kesilmişti. Çocuklar çıplak, eğri büğrü ve şiş karnlıydı. Cılız bacakları vardı. Ağacın ve evlerin damlarının üzerindeki gökyüzü siyah gölgelerle ceset öbeklerini bulutlandırmıştı. Resim çarpıcı ve basitti. İnsanın içini dolduran, tepeden tırnağa acımasız bir resimdi.

İçinden şöyle geçirdi: “Evet. Evet. Garip.”

Elini kaldırıp başına dokundu, avuç içinde yeniden o şaşırtıcı yapışkanlığı hissederek. Fısıltıyla konuştu resimle: “Seni daha önce görmemiştim. Ama burada olman çok güzel.”

Sonra, eserinin yarattığı tartışmayı fark etti.

“Omovo, çizdiğin nedir?” diye sordu sitedeki çocukların teki.

“Bir ağaç” dedi diğeri.

“Ağaç değil.”

“O halde ne?”

“Kocaman bir mantara benziyor.”

“Kocaman bir mantara hiç de benzemiyor.”

Omovo çevresindeki terli, pür dikkat yüzlere baktığında, içine belirli bir korku doluverdi. “Bana bakın” dedi bağırarak, “neden çekip gitmiyorsunuz?”

Sessizlik oldu, ancak kimseden yanıt gelmedi. Yüzler gene etrafta dolanmaktaydı. Sonra kalabalık içinden yabancı bir ses Omovo'ya resmi satmak isteyip istemediğini sordu. Oğlan, tanıdığı Avrupalıların resimler doğru dürüst çerçevelenirse, bazılarının 20 nara kadar verebileceklerini söyledi.

Omovo oğlanın harap yüzünü inceledi. Zayıf ve erkenden yaşlanmış bir yüzdü bu. Gözler, yeni matbaadan çıkmış bozuk paralar gibi parlamaktaydı. Bu çeşit gözleri etrafta çok görmekteydi, ancak şimdikiler, bağımsızlığa giden yola henüz koyulmuş gibi görünüyordular.

"Bi'sey söyle" dedi oğlan sinirli bir şekilde. Omovo'dan uzundu; esmer, zayıf ve küstah görünüyordu. Solmuş bir kot ve üzerinde kırmızı harflerle yamaha yazan sıfır yaka beyaz bir tişört giymişti.

Omovo başını salladı: "Söyleyecek bir şey yok."

Oğlan ateşli bir küstahlıkla Omovo'ya bakarken hava öyle gergin bir sessizlik içindeydi ki, kavgaya tutuşmaları ân meselesiydi. Ancak sonra ilgisizce sırttı oğlan, omzunu silk-ti ve "Öylesine söylemişim" dedi.

Ardından sırtını döndü, kalabalık içinden geçip gözden kayboluverdi. Omovo bir kurşun kalem aldı. Resmin altına imzasını attı ve "ilgili kayıplar" diye yazdı.

Geri çekildi. Harika bir açıklık hissetti içinde. Bunun devam etmeyeceğini biliyordu. Resmini de alarak binaya girdi. Yemek masasına oturmuş, beklemekte olan babasını doğru dürüst fark etmedi bile.

Odası sanki üstüne geliyordu. Yatağın üzerinde hayalet bir varlık durmaktaydı ve masanın üzerine bir gölge çökmüştü, sanki telaş içinde bir şiir yazıyormuş gibi. Omovo'nun iki kardeşi. Gölge el salladı ve hayalet başını kaldırdı.

"Selam kardeşlerim."

Işıkları yaktı. Yatağın üzeri hafifçe çökmüştü ve masanın üzerinde açık bir defter duruyordu. Her şey bıraktığı gibiydi. Zihni boşlukları doldurmakla meşgul olmuştu. Oda bir zamanlar üçü için çok dardı, ancak şimdi diğerleri gitmiş olmasına karşın, arada hâlâ kalabalıklaştığı oluyordu.

Dikkatle, neredeyse saygıyla, resim tahtasını masanın üstündeki dağınıklığın ortasına yerleştirdi. Sonra da tahtayı duvara dayadı. Ayakta dikildi, bir yandan da düşünüyordu.

“Artık bu odada yaşayamam. Çok fazla şeyle dolu.”

Karanlık boşluklar ve yanı varlıklar yeniden belirdi, Omovo ışıkları söndürünce. Odadan çıktı. Babası masada la-pa ve et yahni yemekteydi. Blackie, karşısına oturmuş, onu izliyor, mahrem laflar ediyor ve babasının verdiği yanıtlara kıkırdıyordu. Belirgin uyumları karşısında Omovo'nun ilgisizliği daha da arttı. Hızla oturma odasını geçip kendini dışarı attı.

Binalarının önündeki duvarın üzerine oturdu ve tartışan adamları izlemeye koyuldu. Görüntü onu büyülemişti. Sitenin bekârlar şefi yardımcısı koca bir torba solucanlarla ilgili bir şeyler anlattı. Özentili aksanıyla Tuwo yozlaşmanın yeni ahlak anlayışı haline geldiğiyle ilgili bir şeyler söyledi. Ve Omovo'nun göremediği bir adam haykırdı: “Başımıza işiyorlar. Lağımlara benzedik.”

Birbirlerine takılıp itiştiler ve abartılı hareketler yaptılar. Komiktiler ve aynı zamanda ciddiydiler. Sonra azar azar dağıldılar, içlerinden biri diğerlerini odasına içki içmeye davet edene dek. Hemen bir alkış koptu ve herkes adamın odasına doluştu, hem komik hem de ciddi bir şekilde.

Adamlar uzaklaşırken Omovo'nun içine bir yalnızlık duygusu çöktü. Arka avluda çocuklar oynuyor veya ayak işlerine koşturuyordu. Kadınlar birbirlerinin saçlarını örüyor ya da kuyunun yanında çamaşır yıkıyorlardı. Sitenin önünde küçük kızlar boş domates kavanozlarında hayali çorba hazırlayıp hayali fırınlarda pişiriyorlardı. Kafalarında taşıdıkları su kovalarını dengede tutmaya çalışan iki adam geçti önünden. Omovo'nun yalnızlık duygusu yerini tanıdık şeylerin içinde yeni imgelere dönüştüğü duygusuyla değişti.

Az önce duyduğu sevinci şimdi yitirmişti. Duvardan aşığı atladi ve sitenin önüne ulaşip her zamanki yürüyüşlerinden birine koyuldu.

Bu yürüyüş usulca yaşamını değiştirecekti.

İKİ

Hava karardı. Akşam olmuştu, ancak güneş tıraşlı kafasını yakıp duruyordu. Kafasının kavrulduğunu hissetti. Badagry Express yoluna saptı. Çevreyi perişan gecekondu sardı. Oksijensiz sıcak havadan rahatsız olmuştu. Ter küçük kurtçuklar gibi başından aşağı kayıyor ve etraftaki kokular buruna doluyordu. Arkasından bir arabanın kornasını duydu. Bu, bir keçi gibi yalpalayan hurda bir Volkswagen'di. Kenara sıçradı; iri yarı bir kadına çarptı, yola yuvarlanıverdi. Kadın sarsılmamıştı bile. Sinirli bir sesle: "Salak yumurta kafalı oğlan! Önünü görmez misin sen?" diye bağırdı.

Omovo yerden ayağa kalktı. "Hanımefendi, siz de aynen bir kamyonu benziyorsunuz!" diye cevap verdi kadına. Kadın omuz silkti ve yolun iki tarafında dizili dükkânlar boyunca hışımla yürüyüp gitti. Tezgâhların yanına zayıf yüzlü kadınlar oturmuşlardı. Güneşin soldurduğu öteberileri satıyorlardı. Omovo bir su birikintisine girmemek için tam sıçramıştı ki, iki ayağı havada, etrafa çamur saçarak geçen bir motosiklet tarafından kenara savruluyordu.

Omovo bir köşeyi döndü. Gözleri bir tamirci dükkânının üzerinde gezindi. Terzinin kulübesinin duvarlarına rengârenk desenli ve değişik şekilli giysi resimleri boyanmıştı. Dükkânların ve kiyosklann önünden geçti ve gözleri yorulmaya başladı. Dr. Okocha'nın atölyesine geldiğinde bir elektrik direğine yaslanmış büyük boy bir resim karşıladı onu. Gözlerinin yorgunluğuna bir şeyler oluverdi. Meşhur bir Nijeryalı güreşçinin resmiydi bu. Siyah ve beyaz yapılmıştı. Resimden yayılan müthiş fiziksel güç ve cüret sanatçının yeteneğini gözler önüne sermekteydi.

Sanatçının atölyesi yolun bir köşesindeydi. Geniş tahta kapı açıktı. Omovo kulübeden içeri girdi, ressamın içerde olup olmadığına bakmak için. Dr. Okocha'yı bir süreden beridir görmemişti. İçerisi tıklım tıkış, karanlık ve dağınık göründü gözüne. Burnuna terepentin, gazyacı, yağlı boya ve yeni kesilmiş odun kokusu geldi. Topraktan gelen bir küf kokusu sarmıştı her yanı. Dağınık yatağın üzerine bitmemiş oymalar ve el yapımı panolar saçılmıştı. Farklı boyda ve şekilde tabelaların kimi duvarlara dayalı, kimi de yerde durmaktaydı. Masanın üzeri bir sürü yağlı boya resimle dolmuştu. Masanın altına da destelerle eski kitap ve mektupla sanat eğitimi derslerinin tozlu malzemeleri yığılmıştı. Uzun zamandır el sürülmemiş görünüyordardı. Ucuz bir eğitim kampanyasından telaşla ve rasgele alınan şeyler gibi.

Omovo uzun, koyu kirişleri olan düşük tavana baktı. Odanın ortasında tuhaf, kuru bir ısı yayarak sallanan bir ampul vardı. Kirişlerin arasında yuvalanmış örümcek ağlarını hafifçe aydınlatmaktaydı ampul. Omovo, çıkıp gitmek niyetiyle arkasını döndüğünde, kulübenin içindeki ışığın tonu değişti. Kapının ağzında bir adam durmaktaydı.

"Evet? Ne istiyorsunuz bakalım?" Ses kalın ve Igbo aksanı çok belirgindi.

"Dr. Okocha, dışındaki resminizi gördüm."

"A, Omovo. Sensin demek. Görüşmeveli çok oldu. Nere-

ye gittin, yoksa mahsus mu görüşmedin benimle?"

"Hayır. Yağmur mevsimi yüzünden tabi. Tüm yolları sel basmıştı. Artık büroya da öbür yoldan gidiyorum."

"Otur. Oturacak bir yer buluver kendine. Şu bir iki olmayı bir köşeye at, tamam, oldu. E, nasılsın bakalım?"

"İyiym."

Dr. Okocha olarak tanınan adam bir güreşçi gibi tıknaz yapılı birisiydi. Yüzü sert hatlı ve terli, alnı da çok genişti. Küçük burnu, geniş ve dostane ağzının hatlarıyla uyum içindeydi. Saçları seyrelemişti. Tıknaz bedenini saran kahverengi agbadası içinde, olduğundan da kısa duruyordu.

"Önce tanıyamadım seni."

"Evet. Şu kafam yüzünden."

"Umarım bir şey olmadı. Oldu mu yoksa?"

"Hayır" dedi Omovo, inandırıcı olmayan bir sesle. Uzunca bir sessizlik oldu. Dr. Okocha ayağını oynattı.

"A dur, sana biraz palmiye şarabı ikram edeyim."

"Yok yok. boş verin. Bir şey içmem."

"Kola da mı?"

"Hayır. Ama gene de teşekkürler."

Ampulün her sallanışında kirişlerdeki örümcek ağları ortaya çıkıyordu. Küf kokusu ortalığın dağınıklığını azdınıyordu. Gölgeler duvarlarda zıplıyordu. İki sinek karşılıklı vals yaptı ve bir kertenkele masanın altından çıkıp tabelaların arkasına kaçiverdi.

"İşiniz nasıl gidiyor?"

"İyi, dostum, iyi. Dışandaki resmi gördün mü?"

"Evet. Çok iyi. Sanki adamın kendisi dışanda duruyormuş gibi."

"Resmi gördü mü?"

"Evet. Götürüp gösterdim ve 50 nairaya alacağını söyledi. Tam bir ayda bitirdim. Demek beğendin?"

"Evet. Çok güzel."

Dr. Okocha sevinçle gülümsedi. İnce çizgilerle dolu yüzü

babacan bir ışıltıyla aydınlandı. Gözleri keyifle kırıştı. Ağbadasının kollarını kıvrarak bazı resimleri işaret etti.

“Şu ikisini yakında yapılacak sergiye hazırlıyorum.”

Ayağa kalktı, sonra da vazgeçip tekrar oturdu. Heyecan içindeydi. Omovo başını sallayıp resimleri inceledi. İçeri girdiğinde fark etmemişti onları. Hoşuna gitmedi. Zorlanarak yapılmış, duygusuz, kötü fotoğraflar gibiydiler ve görüldüğü kadıyla model olmadan yapılmışlardı. Ama içtendiler.

Bir tanesi yaşlı bir adamın resmiydi. Gözlerinde boş bir ifade vardı. Göğsü çıplak ve kemikli, çarpık yüzü de kahvegri bir ümitsizliği yansıtmaktaydı. Zayıf kollarında canlı bir şeyi sallamaktaydı.

“Yaşlı adamın kucığında bir bebek var, Omovo. İkisi de bebekler.”

Diğer resim daha genişti. Keskin çizgilerde canlandırılmış bir grup erkek yer almaktaydı. Keten şortlarının içinde öfkeli, kararlı ve acımasız duruyorlardı. Yüzlerinin çiziminde daha da belirgindi öfkeleri. Gözleri ise bomboştu.

Dr. Okocha alçak sesle bir Igbo şarkısı söyledi. Omovo'yu izliyordu.

“Onlar da iyi. Onlar da iyi. Çok beğendim.”

“Biliyor musun, onları ilk gören sensin. Bu iyiye işaret.”

Ansızın gölgeler duvarda kıpırdadı. Dans eden sinekler birbirlerini odanın bir köşesine doğru kovalayarak örümcek ağlarının altında vızıldamaktaydı. Ampul hâlâ sallanıyordu.

“Buraya gelirken terzinin kulübesinden geçtin mi?”

“Evet.”

“Duvardaki resimleri ben yapmıştım.”

“Öyle mi? Çok iyi. Artık tabela işlerin arttı mı?”

“Evet, iş yağıyor. Şu ân altından kalkabileceğimden çok iş aldım.”

Yeniden sessizlik.

“Sergiyi duydun mu?” diye sordu yaşlı ressam.

“Özel bir teşhirle ilgili bir şeyler okuduğumu hatırlıyo-

rum, ama nedense pek ciddiye almadım.”

“Öyle mi, ekimin ilk haftasında Ebony galerilerinde büyük bir sergi düzenlenecek. Bir sürü insan geliyor: eleştirmenler, zenginler, öğrenciler, hatta ordudan da önemli bir adam. Tüm biletlerin dağıtılıp dağıtılmadığını bilemiyorum ve biletin olmadan da eserlerini sergileyemezsin. Ama seni şimdi görmem iyi oldu, çünkü önümüzdeki hafta şehre ineceğim ve senin için bilet bulmaya çalışacağım. Ee, senin çalışmaların nasıl gidiyor?”

Omovo gülümsedi. “İyi. Bir resmi yeni bitirdim. Adını ‘İlgili Kayıplar’ koydum -niye öyle koydumsa. Mutluydum.” Duraksadı ve sonra, konuşmayı sürdürdü. “Bizim evin yanındaki yeşil, pis su birikintisinin etrafında dolanıp duruyorum.”

“Neden?”

Omovo yaşlı ressama döndü. “Bilmem, bakmak için sanırım. Sık sık gidip bakıyorum.”

Sessizlik oldu. Sinekler vızıldamayı kesmişti. Örümcek ağları uğursuz bir havaya bürünmüştü ve gölgeler duvarlarda gezinip duruyordu. Küf kokusu, topraktan yükselerek, kulübeyi sardı. Omovo başını kaldırdı ve kapının yanındaki sayvanda sallanan beyaz bir çorap gördü. Bir muskaydı bu. Omovo onu daha önce görmemişti. Ansızın çıkıp gitmek istedi. Gölgele canlanmıştı.

“Dr. Okocha, özel sergiyle ilgili verdiğiniz bilgiler için teşekkürler. Artık gitmeliyim. Umanım kusura bakmazsınız.”

“Hayır. Anlıyorum. İşin var, değil mi?”

Omovo gülümseyerek başını salladı.

“Neyse, hafta içinde uğramaya bak. Belki de ben gelip seni görürüm. Şans yardım ederse senin için bir bilet bulurum.”

“Teşekkür ederim. Size gelirken bunların olacağını düşünmemiştim.”

“Olsun. Sen işine bak. Ve umanım saçın çabucak uzar.

Garip görünüyorsun."

Omovo tekrar gülümsedi, gözlerinde belirsiz bir anlamla. El sıkıştılar. Yaşlı ressam agbadasının uçlarını omuzlarından geriye attı ve yüzündeki teri kuruladı.

"Hafta içinde görüşürüz."

Omovo kulübeden dışarı çıktı. Gettonun sesleri, görüntüleri ve kokuları tekrar başına üşüştü. Etrafta her şey son derece net olarak görünebiliyordu.

Sonra gökyüzünde şimşek çaktı. Hafif bir yağmur çiselledi. Gökyüzü keyifsizdi. Daha hızlı yürümeye başladı. Hafifçe başının döndüğünü hissetti, sanki beynine ansızın kan hücum etmişçesine. Kendini iyi hissetti ve kendini tuhaf hissetti. Gece bulutlardan kopup gelen bir is gibi çöküverdi. Tezgâhların üzerinde gaz lambaları yanmaya başladı. Esen rüzgârda ışıklar titriyordu.

Eve ulaştığında yağmur dinmişti. Sitenin önünde çocuklar sek sek oynuyorlardı. Siteden iki kadın, eczanenin önünde başka iki kadının saçlarını örmektedirler. Birkaç kişi gri alüminyum tankerden su satın almaya gelmişti.

O anda Omovo kızı gördü. Ve onu görünce, zaaf ve özlemle doldu içi. Kulaklarına kan hücum etti ve yüzünü ateş bastı. Kız sitenin girişinde durmaktaydı. Omovo'yu görünce eğilip uzun yüzlü küçük bir çocuğun kulağına bir şeyler fısıldadı. Saçı incecik örgülerle toplanmıştı. Hüzünlü, hoş ve sakin duruyordu. Gözlerini ona çevirince, Omovo'nun içine harika ve tehlikeli bir duygu düşüverdi Kızın yüzü hüznün ve mutlulukla gölgelendi. Omovo hızını kesmedi. Ümitsizce bir şeyler yapmak, bir şekilde ona ulaşabilmek istedi. Ama durmadı.

Onların binasının önünden alçak çimento duvara varmıştı ki, kızın kocası, Tuwo'nun odasından çıktı. Kısa boylu ve aksi görünüşlüydü. Adı Takpo'ydu. Omovo içinde bir şeyin uyandığını hissetti. Şüphe edilemez bir yalnızlık sancısı. Kendisine laf atılacağını hisseden Omovo içine kapandı.

Takpo yavaşladı, ona baktı, gülümsedi ve yüksek sesle, "Oo, ressam çocuk, nasılsın bakalım?" dedi.

Omovo bir türlü sesini bulamadı ve bir ân için paniğe kapıldığını hissetti. Sanki çınlıçplaktı. Sanki tüm bastırılmış arzuları yüzünden okunabilir ve kel kafasından görünebilirdi.

"Ah ressam çocuk, neden kafanı kestini durup dururken. Eskiden yakışıklıydın. Şimdiyse..."

Arkasındaki odada birisi kaba kaba güldü. Bir başkası haykırdı: "Moro - Moro."

Omovo binaların önündeki üstü kapalı yere doğru ilerledi. Kahkaha bir süre daha devam edip bitti. "Bana böyle davranmalanna meydan vermemeliyim. Güçlü olmalıyım" diye düşündü.

Ifeyiwa'nın kocası gözden kayboldu. Kulağına fısıldadığını görmüş olduğu küçük çocuk Omovo'ya doğru yürüyüp odaya girdi. Omovo onun ardından gitti. Oğlan kapının arkasına gizleniverdi.

"Bunu sana vermemi söyledi."

Bir nottu bu. Omovo oğlanın başını okşadı ve para verdi. "Teşekkürler, al bakalım." Oğlan başını salladı ve koşup olan bitenden habersiz siteye daldı.

Not Ifeyiwa'dandı. Okudu.

Seni özledim. Bir haftadır görüşemedik. Ne oluyor? Umanım iyisindir. Yaptığın resmi gördüm. Tamamladın mı? Omovo, yann, Pazar günü, Badagry sokağında buluşabilir miyiz? Fena halde seni görmek istiyorum. Yann bu saatlerde ya da daha erken. Bekleyeceğim. Sevgiler, Ifi.

Omovo ikinci kez okumadı mektubu. Buruşturdu, bir kutu kibrit aldı ve yaktı. Kâğıdın kıpırdayan alevlerin içinde acı çekiyormuşçasına tükenişini izledi. İçinde sevinç dolu bir coşku hissetti. Oda çok küçük göründü gözüne. Çılgınca duyulan her yanı sardı. Dışarda site, gidip gelen şekillerle kay-

nıyordu. Etraf gürültülüydü. Omovo'nun beyni zonkladı. Karanlık çökmüş, koridorlardaki lambalar yanmıştı. Solgun ampuller hüznle sallanmaktaydı. Sinekler bastı ve kısacık huzuruna saldırıp tepeden tırnağa Omovo'yu bir güzel soktular.

Ve sonra arkasındaki oturma odasından bir kadının kısık kahkahası duyuldu. Perde açıldı ve babası göründü. Yanında Blackie vardı. Hoş bir parfüm kokusu odayı tatlı ve alaycı bir havayla doldurdu. Babası özenle giyinmişti. Beline doladığı bir peştemalın üzerine beyaz, temiz bir gömlek giymişti. Başında da Omovo'nun daha önce görmediği geniş kenarlı bir şapka vardı. Şapkanın gri bantına bir tüy ilştirilmişti. Tavuskuşu tüylerinden yapılmış bir yelpazeyi elinde sallamaktaydı.

Blackie de güzel giyinmişti. Belinde aynı tür pahalı bir etek, beyaz bluz, kocaman, renkli bir baş süsü, parlak yuvarlak küpeler ve bilezikler, boynunda taklit bir altın kolye. İki si de birbirlerine çok yakışmışlardı.

Omovo bir köşeye siniverdi. Aslında buna gerek de yoktu. Babası içinden gelerek kapının ağzında dans etmeye başladı. Yüzünde koca bir gülümsemeyle dans ediyordu. Omovo'yu fark etmemişti.

Kısa gösteri bitince, ciddi bir tavır takındı. Karısının elini tuttu, hızla koridoru geçti ve sokağa çıkarken, rastladıklarıyla selamlaştı. Site halkı onları izledi, hatta bazıları tezahürat yaptı. Çocuklar heyecanla peşlerinden koşuşturdu. Az sonra ikisi de gözden kayboldu. Bir partiye, bir toplantıya ya da bir yerlere gidiyorlardı. Adam pek böyle dışarı çıkmazdı. Doğuştan bir şovmendi, ancak Omovo'nun annesi öldüğünden ve işleri bozulduğundan ve iki oğlunu da evden kovduğundan beri şovmenlik yapacak bir durum kalmamıştı ortada. Bu seferki bir yola koyulmaktı. Sanki yeni karsıyla yaşamı kutluyordu. Ancak Omovo'nun her şeyden haberi vardı. Çalının, şık giysilerin, tüylü şapkanın ötesindeki parlak yarayı ve ürkütücü boşluğu görebiliyordu.

Kendini terk edilmiş hissedenden Omovo, hiçbir şey düşünmemeye çalıştı. Hafifçe başı dönüyordu. Ampul yavaşça sallanıyordu. Rüzgâr sitenin içinde uğuldadı. Sinekler sürüler halinde saldırıya geçti. Ve çocuklar haykırdılar. Omovo etrafındaki yaşamdan kendini kopmuş hissetti. İçinde ciddi, tam oluşamayan bir isyan kızıştı ve sönüp yok oldu. Parfüm kokusu hâlâ odadaydı. Site kendine özgü gürültüleriyle dolup taşı.

Odasına geçince ışığı yakmadı. Uyumak için epey uğraştı. Oda şekil değiştirmişti ve karanlık zihnini bir karabasan gibi ezmekteydi. Masanın üzerinde çalışmakta olan eski, kırık pervane odadaki bayat ter kokularını geri üflüyordu. Ve dönen pervane bıçakları, zihnindeki huzursuzluğun birbirinden kopuk ses ve imgelerine dönüştü. Ve sonra, sanki çok uzaklardan, kopuk seslerin kesiliverdiğini duydu. Odaya sızmış olan sitenin gürültüsü ansızın duyulmaz oldu. Bu duruma memnun olmuştu, çünkü artık hiçbir şey, karanlık bile onu ele geçiremezdi. Parlak boşluklar içinde sürüklenip giderken ölmekte olduğu ve kendisiyle birlikte tüm şeylerin de ölmekte olduğu duygusu sardı her yanını.

İkisi de konuşmadan yürüyorlardı. Omovo tamircinin atelyesinin yanında dururken İfeyiwa'nın gelip hafifçe omuzuna dokunarak "Omovo, geldim. Hadi gidelim" demesinden beri hiç konuşmamışlardı.

Badagry sokağı bir serap gibi önlerinde uzanmaktaydı. Kalın bir zift tabakasıyla örtülüydü. Aynı zamanda da hain deliklerle doluydu. Çeşitli markalarda bir sürü külüstür araba geçiyordu, paldır küldür ve havaya iğrenç dumanlar savurarak.

Yolun karşı tarafına geçerken konuşmadılar. Yanıbaşlarından vızıldayarak geçti arabalar. Omovo elini İfeyiwa'nın kine sürttü. Kız ona doğru hafifçe döndü, ağzı bir şey söylecekmiş gibi açık. Ancak vazgeçti ve elini Omovo'nun avucunun içine kaydırıverdi. İki el kenetlendi bir ân için ve Omovo başını kaşımak için çeker gibi yaptığında hafifçe ayrıldılar.

Gökyüzü açık ve duruydu; mekânsız masmavi kubbe. Hava kararsızdı. Bir ân temiz, ferah, hemen sonra duman ve benzin kokusuyla dolu. Kuşlar cıvıldayarak uçtu ve Omo-

vo iliklerine dek hissetti onları. Ve o anda gökyüzünün yüzeyine yayılmış siyah lekelerle dönüştü kuşlar. Sonsuza dek yitirilen şeylerin ve ulaşamayacak yerlerin hüznüyle doldu bir ân.

“Bir rüya gördüm, Omovo.”

Sesi Omovo'yu şaşırttı. Oradaydı, gitmişti ve artık orada yoktu. İfeyiwa'ın yüzü gölgelenmişti. Nefesini tuttu, kalbi hızla çarparak, kızın konuşmasını beklerken,

“İfeyiwa, ne diyordun?”

Rüya görüp görmediğimden de emin değilim” dedi.

“O halde söyle. Dinliyorum.”

Sessizlik oldu. Sonra o da bozuldu. Arabalar geçti. Başlarının üzerinden bir helikopter uçtu ve motosikletler sıcaktan kavrulan yolun aşağısına doğru yansıdı. İfeyiwa konuşmaya başladı.

“Bir salondaymışım. Salon tabuta dönüştü. Sonra tabutun içindeki sıçanlar beni kemirmeye başladı. Güç bela dışarı çıkabildim ve kendimi bir ormanda buldum. Ağaçlar çok çirkindi. Ormandan kaçacak bir yol ararken her şey salona dönüşüverdi. Bu defa yalnızca kemirme ve çiğneme sesi duyuluyordu. Hiç korkmadım. Uyandığımda, yatağın altındaki kapana bir sıçanın takıldığını gördüm.”

Omovo ona baktı ve kız da gayri ihtiyari yukan bakınca, Omovo gözlerini kaçırdı.

“Sonra da tüm evi temizlemeye koyuldum. Örümcek ağlarını süpürdüm, köşeleri temizledim, tavandaki böcek yuvalarını attım ve tüm duvar sürüngenlerini ve kertenkeleleri dışarı sürdüm. Kocam eve döndü ve temizlik yaptığımı gördü ve yemeğe eve geleceği için dükkâna gidip alışveriş yapmamış olmama çok kızdı. Ve beni tekrar dövdü. Omovo, bunlar ne demek oluyor? Ben yanlış bir iş mi yaptım?”

Konuşurken sesi inip çıkıyordu. Susunca ellerini yüzüne götürdü. Bu hareketi Omovo'ya, annesinin babasından dayak yerken konuşabilmek için elleriyle yüzünü örtmesini

anımsattı. Ifeyiwa'nın anlattığı rüya zihninde binlerce şekle girdi ve tüm deneyim bir şekilde kendisinin oluverdi. Başını salladı.

"Bilmiyorum, Ifeyiwa."

"Hiçbir şeyden korkmuyorum."

"Kocana anlattın mı?"

"Omovo, biliyorsun ki ona hiçbir şey anlatamam."

"Evet, biliyorum." Ona baktı. "Notunu aldım İfi. Çok hoşuma gitti."

"Sana götürmesi için çocuğa şeker almam gerekti."

"Ben de biraz para verdim."

Ifeyiwa gülümsedi ve kollarını salladı. Keyfi yerine gelmişti ve yüzündeki gölgeler kaybolmuştu. Beyaz sade bluzunun içinde parlıyordu. Boynunda altın renginde bir kolye sallanıyordu. Hafifçe inip kalkan göğüslerinin tam ortasında duruyordu. Omovo sütyen giymediğini biliyordu. Bu düşünce bir tutku gibi saplandı içine.

"Biliyor musun kocam dün geldi ve resminin çok tuhaf olduğunu söyledi."

"Önümden geçip kafamla ilgili laf edince üzerime saldıracak sandım."

Sessizlik usulca çökuverdi. Gökyüzünde bir şeyler oldu. Hava karardı. Gökyüzü sarı, kül rengi ve solgun hüzün mavisi damlacıklarla doldu. Etraftaki her şey alacakaranlığın koyuluğundan belli belirsiz etkilendi. Algılanamaz bir şekilde çökuvermişti karanlık.

"Omovo?"

"Evet."

"Kafanı neden kazıttığını soracaktım."

Uzanıp kafasını elledi. Et ete değdi. Bir sukabağı kadar çıplaktı kafası.

"Bir berber yüzünden oldu. Çırak. O anda karar verdim. Öylesine. Bilmiyorum."

Sanki birisinin yasını tutuyormuş gibi görünüyorsun."

"Yas tutulacak bir sürü şey yok mu?"

"Annemi sık sık düşünüyor musun?"

"Evet. Hep. Öyle ya da böyle. Aklımdan çıkmaz."

"Sorduğum için kusuruma bakma."

"Ortada kusur yok. Sorman aslında çok güzel. Böyle şeylerden kimse söz etmezse insan kendini yalnız hissediyor."

"Evet, öyle."

"Sen de aileni düşünür müsün? Yani, sık sık?"

"Hayır. Bana yaptıklarından dolayı onlardan nefret ediyorum. Ve onları seviyorum. Aslında annem için üzülüyorum. Hayat zor."

"Evet. Öyle."

"Biliyor musun, kafanı ilk böyle gördüğümde seni tanıyamadım."

"Ben de kendimi tanıyamıyorum."

"Neden yeni bir resmimi yapmıyorsun?"

"İyi fikir. Belki de yaparım."

"Arka bahçede çamaşır yıkarken resmimi yapacaktın hani?"

"Yakında yapacağım."

"Mona Lisa gibi güzel olacak mı?"

"Öyle gizemli gülümseyecek şeylerin var mı?"

"Evet, var. Sen" dedi.

Yol kenarında duran paslı bir araba hurdasının yanından geçtiler. Tam arkasında toz içinde çalılar vardı. Palmiye ağaçları yıkıntılar içinde dimdik duruyordu. Ağaçların hemen yanındaki geniş arazide yeni bir bina yapılmaktaydı. Uzaktan duvarları görünüyordu. Ansızın bir rüzgâr esti ve Omo-vo'nun gömlek manşetleri ters döndü. Ifeyiwa'nın bluzu kopardı. Bir dakika sonra rüzgâr dinmiş, belli belirsiz bir sessizlik kaplamıştı ortalığı."

"Resmini yapacağım, söz."

"Tamam. Epeydir doğru dürüst bir şey yapmıyorsun."

“Evet.”

“Yağmur mevsimi geçmek üzere. İşlerin yakında düzeliir.”

“Resim yaptığım için mutluyum.”

“Ben de senin adına mutlu oluyorum. Senin sanatın var. Benimse hiçbir şeyim yok. Belki, sen hariç.”

“Tuwo dün beni uyardı. Nedenini bilmiyorum. Dikkatli olmamı söyledi, özellikle evli kızlara karşı.”

“Kıskanıyor.”

“Görüşüğümüzü biliyor mudur?”

“Bilmem. Arkadaşım Julie’nin peşindeydi bir ara, akşam okuluna beraber gittiğim kız. Sonra da beni görmek istediğini söyleyen bir not yazdı. Uzun zamandır gözü bende. Kıskanıyor, hepsi bu.”

“Zoru ne?”

“Kocamın arkadaşısıdır. Bazen birlikte içer ve kadınlardan konuşur, dedikodu yaparlar. Boşver şimdi onları.”

“Tamam.”

“Biliyor musun, onu gördüm... neyse, söylemeyeyim.”

“Neden? Söyle.”

“Eee,... Onu babanın kızıyla gördüm, Blackie’yle. Bir gece birlikte Amukoko’da yürüyorlardı.”

“Babamın kızı Tuwo’yu eskiden tanır. Aynı sokakta otururlarmış.”

“Onlardan konuşmayalım.”

“Evet.”

“Omovo?”

“Evet.”

Suskunluğun içinde durdu ve Omovo’nun ellerini tuttu. Gözleri ıslak parlaklığıyla ışıdamaktaydı. Omovo düşündü: “Bu gözlerden dışarı yolumu bulabilecek miyim?”

“Ben buraya ait değilim” dedi. Yüzü ızdırapla doldu. Omovo uzanıp yanaklarını okşadı.

“Evden alduğumdan beri hiçbir yere ait değilim. Kocam-

dan nefret ediyorum ve ailemin beni zorla ittiği bu yaşamdan nefret ediyorum.”

“Böyle konuşma.” Omovo'nun sesi boğuk çıktı. Kızın yüzüne baktı. Yüzü ince, güzel, tatlı bir kahverengiydi. Kaşları muntazam siyah çizgilerdi. Küçük kararlı dudakları ve narin bir burnu vardı. Ancak içindekileri harekete geçiren gözleriydi. Zeki ve umut doluydu gözleri. Gizemli derinlikler gizliydi içlerinde. Gözlerinin ta içine baktı ve o harika ve tehlikeli bir şey gene coştı içinde.

Orduya ait bir kamyon geçti yanlarından. Arkada bir sürü asker oturuyordu. Hepsi silahlıydı. Kaba kaba bağırıp şarkı söylüyorlardı. Varlıkları havaya şiddet bulaştırmıştı. Yokuş dikti ve ordu kamyonu durmak zorunda kaldı. Omovo ve İfeyiwa yanlarından geçerken, askerlerden biri laf atarak onları işaret etti. Diğerleri de bakıp güldüler. İfeyiwa uzanıp Omovo'nun elini tuttu ve ona doğru sokuldu.

“İfeyiwa.”

“Evet?”

“Yok bir şey. Endişelenme.”

Gökyüzü açık ve hüzünlüydü. Akşam ışığı, çalılardan tozlu yaprakları üzerine neşeye vurmuştu. Yağmur fısıldayan yumuşak, uğultulu bir rüzgâr geldi ve geçti. Yokuş düzeldi ve ordu kamyonu hızlandı. Askerlerin gürültüsü uzaklaşıp kayboldu. Hava ağır dizel dumanıyla dolmuştu.

“Eve dönelim” dedi sonunda Omovo. Dönüp geriye doğru sessizce yürümeye koyuldular. Buluştukları tamirci dükkanına vardıklarında İfeyiwa sessizce:

“Önce ben gideyim. Sen başka yola sap” dedi. Omovo başını salladı ve kızın gözlerinin içine baktı.

“Mutluyum.”

“Gitsen iyi olacak. Kocan sinir içinde seni bekliyordur.”

“Mutluyum” dedi İfeyiwa yeniden.

Omovo gülümsedi. “Ben de. Gerçekten. Sadece diğer şeyler beni endişelendiriyor.”

“Sonra resmi görebilir miyim?”

“Evet. Sana gösteririm. Hep öyle yapmıyor muyum?”

İfeyiwa tatlı tatlı güldü. On yedisindeydi ve öyle duruyordu. Ancak bakışları sertti. Omovo yumuşak bir öpücük kondurdu dudaklarına ve onu kendisine doğru çekti.

“Geldiğine çok sevindim. Sana rüyamı anlatabilmeme çok sevindim.”

“Ben de çok sevindim.”

Kız dönüp yanı koşarak, yanı kayarak, hep yaptığı gibi, yolun aşağısına doğru ilerledi. Omovo tekrar baktığında bölgede dikilen yeni binaların arkasında kaybolmuştu.

Omovo dönüp Badagry caddesinde yürümeye başladı. Etrafına bakıyor, ama hiçbir şey görmüyordu. Yaptığı resmi düşünmeye çalıştı. Ancak aslında İfeyiwa'yı, kocasını ve konuşulmayan başka bir sürü şeyi düşündüğünü biliyordu.

DÖRT

Fark ettiği ilk Şey resminin gitmiş olduğuuydu. Odaya ona yeniden bakma arzusuyla girmişti. İfeyiwa'ya gösterecekti, az sonra arka bahçeye geldiğinde. Eserlerine onun gözleriyle bakmak Omovo'yu canlandırıyordu.

En son koymuŐ olduğu masaya ve sonra da masanın altına baktı, düşmüş olabileceğini düşünerek. Orada da yoktu. Birden kendini kaybediverdi: Masanın üzerindikileri altüst etti, yatağını ters çevirdi, solmuş marleyleri kaldırdı, karalama defterlerini karıştırdı ve ceplerini aradı. Ama gene de resim yoktu. Yatağa oturup derin bir nefes aldı. Hatırlamaya çalıştı. Her yanını ter bastı.

Resmi bitirdiğini hatırlıyordu. Tuvalete gittiğini, geri geldiğini, resmi masanın üstüne koyduğunu ve duvara dayadığını hatırlayabiliyordu. Ancak hepsi bu kadardı. Alnı zonkluyordu. Yerinden kalkıp resimlerini, atılmış muskaları, kaplumbağa kabuklarını, kırık tarakları ve kullandığı diğer garip nesneleri sakladığı masanın altına baktı yeniden. Ve sonra bazı resimlerini köpükten yapılmış bir kılıfla örtüp sakladığı

yatağının altına baktı. Çekmeceleri açıp içindekileri yerlere saçtı. Naylon torbada sakladığı saç geçti eline. Uzun bir süre baktı, zihninin içinde saç şekilden şekile girerken. Sonra yerine koydu. Akli karışmış ve yorgun bir durumda, kafası yeniden zonklamaya başladı. Otuz dakikadır resmi arıyordu.

Ve sonra resmini satıp satmayacağını soran aç bakışlı genç adam aklına geldi. Zamanından önce kırışmış suratı ve söze vurmadığı tehditlerini anımsadı. Omovo duygularını kör eden bir kayıp hissiyle dopdoluydu. Yıllar sonra bir kitapçıya girecek ve Afrika'nın durumu üzerine bir İngilizin yazdığı çok satan bir kitap görecekti. Yıllar önce yitirdiği resmi, zamanın etkisiyle değişmiş olarak, kitabın kabından ona bakacaktı. Ressamın isminin olduğu yerde de "Bilinmiyor" yazılıydı.

Keder içinde bir süre oturduktan sonra kalkıp oturma odasına geçti. Harap duvarlarda asılı olan eski resimler gözlerini ona dikmişti. Ortalıkta kimsecikler yoktu. Resmi görüp görmediğini babasına sormak geldi aklına. Sonra vazgeçti. Soramayacağını dahi iyi biliyordu. Şöyle düşündü: "Belki birisi gizlice içeri girip resmi çaldı. O aç genç adam olabilir." Ama gene de pek mantıklı değildi bu. Başka bir sürü belkileri kafasında çevirdi ve babasının doğru dürüst bakabilmek için almış olabileceği sonucuna vardı. Zaten Omovo küçükken sanata olan ilgisini uyandıran babasıydı ve resimlerini yalnız başınayken incelerdi. Ancak Omovo tüm bunların çocukluk denen o çok uzak yerde kaldığını biliyordu. Dağılmış olan ailedeki duygular bu tür sevgi dolu davranışlar için fazlaca karmaşıktı.

Ama Omovo oracıkta otururken, dik arkalı iskemlede, boş ve küflü oturma odasında, duygusal bir şüphe kemirdi içini.

Babasının san, boyaları dökülmüş olan kapısı hafifçe aralıktı. Az daha kapıyı vuracaktı ki içeriden gelen sesleri duydu. Durdu ve baktı.

Yatağın üzerinde babası çıplak, kılı ve zayıf, Blackie'yle

sevişiyordu. Hareketlerinde belirgin bir şiddet vardı ve Blackie de inliyor, ona karşılık veriyordu. Omovo, taş kesmiş bir halde görmemesi gereken bir şeyi gördüğünü düşündü. Her şey bir ânda oluvermişti. Sonra babası acı dolu ve uzun bir feryat koparttı ve Omovo bu haykırışın içinde ölmüş annesinin adını duyar gibi oldu. Boğulacakmış gibi nefes almaya çalıştı. Haykırış kesildi, hareketler kesildi, boşluk içinde bir yerlerde diğer sesler kesildi.

Omovo ayaklarının ucuna basarak heyecanla odasına döndü. Yatağına oturup gözlerini duvara dikti. Büyük bir yalnızlık sardı her yanını ve bilmeden tanık olduğu bir şey aklına geldi. Dokuz yaşındaydı. O sıralar hastaydı. Babası gelip onun odasında uyumasını teklif etmişti. Gece uyanmış ve babasının yanında olmadığını görmüştü. Bitişikteki annesinin odasının kapısı açıktı. Babası annesiyle sevişiyordu. Onları bu durumda görmek çok tuhaftı, sanki tanımadığı insanlar gibi görünüyorlardı, ama gene de anlayabilmişti. Kendini terk edilmiş hissetmemişti. Yanlış bir şey yaptığını düşünmemişti. Dönüp gene uyumuştur. O zamanlar Yaba'da oturuyorlardı ve işler şimdiye göre çok farklıydı. Ancak şu ânda tanık olduğu şey rahatsız ediciydi. Duyduğunu sandığı annesinin adı, kafasının içinde dönüp duruyordu.

Ağır ayak sesleri duyuldu. Birisi küfür edip homurdandı. Babasının oda kapısı sert bir şekilde kapandı. Anahtar beceriksizce çevrildi. Sonra uzun bir sessizlik oldu.

Tavandaki kurum islerine dikti gözlerini. Boş boş. Uzun bir süre sonra elektrik idaresinin tamamen keyfi olarak, gene elektrikleri kestiğini fark etti. Hapsolmuş sıcaklığın derisinin içinde kabardığını hissetti. Yüksek köşelerin karanlıkları üzerine geldi. Sinekler çöktü kafasına, her birinin hıncı varmış gibi. Huzursuz bir uykuda kurtuluş buldu. Omovo henüz uzun, kurak bir mevsimi geride bırakmıştı ki, ilk gerçek ürünü kendisinden koparıp alınmıştı.

Gecenin derinliklerinde sineklerin sokmasıyla uyandı.

Doğal olmayan bir sessizlik fark etmişti. Cama doğru baktığında odadaki şekiller etrafı saran karanlıkta belirginleşti. Beyaz tavana, giysi askılarına, odanın köşelerinde duran salyangoz kabuklarına, egzotik biçimli kırık kabaklara ve en değerli tablolara doğru yayıldı şekiller.

Sessizliğin çınlayan haline tam alışmıştı ki, zihninde diğer şeyler oluşmaya başladı. Belirginleşmelerini istemiyordu. Büyük bir yalnızlık duygusu iç sessizliğine sızdı.

Sonra oturma odasından bir ses geldi. Başka başka sesler. Bir iskemlenin çekilmesi. Ayak sesleri. Ansızın belirsiz bir mırıltı. Sigaradan derin bir nefes. Yumuşak, tıslayan bir iç çekiş. Sonra yeniden sessizlik. Omovo yatağında döndü. Oturma odasının ışığı yanıyordu. Omovo anladı: adamın yine uykusu kaçmıştı.

Omovo yatağından kalktı, haki pantolonunu giydi ve oturma odasına gitti. Babası yemek masasında oturmaktaydı. Başı bir yığın belgenin içine gömülmüştü. Beline bağlamış olduğu yatak çarşafının üzerine bir yelek giymişti. Işık yüzünün bir tarafına vuruyordu. Diğer tarafıysa karanlıktaydı. Alnı kınışıklık ve çizgilerle doluydu. Görünen gözü çökmüş ve kırmızı damarlıydı. Yarı karanlıkta böylece otururken çok mutsuz görünüyordu. Omovo odasından çıkınca başını hafifçe ona doğru çevirdi.

“İyi misin, baba?”

“Evet. Uyuyamıyorum. Bir şey yok. Yetişkinlere hep olur.”

Omovo oyalandı. Babasının ona alışmasını umuyordu. Omovo babasının onunla nasıl tatlı tatlı konuştuğunu, herkes uyurken nasıl oturduklarını ve “eski günlerde” olanlarla ilgili öyküler anlattığını hatırladı. Ama babası sessizdi. Sonra sigarasından bir nefes çekerek, masadaki belgelere döndü.

Omovo dışarı çıktı. Site sessizdi. Verandada bir iki ışık yanıyordu. Tıraşlanmış kafasını aklına getiren ve odaların önünde asılı duran çamasırları havalandıran sert bir rüzgâr

esti. Arka bahçeye geçerken ayak sesleri binanın içinde yankılandı ve beyninde zonkladı. Ortak banyo karanlık, kokulu ve düşmancaydı. İnce duvarların çatlakları ve gölgeleriyle oluşan boğucu mekânda, tanıdık duygular içindeydi. Yukarı baktı ve korkunç örümcek ağları ilişti gözüne. Tavan neredeyse görünmez olmuştu. Tuvaletini yaptıktan sonra binanın önüne çıktı. Dövme demir kapıyı açtı. Menteşeler karanlıkta inleyip gıcırdadı.

Binanın önünde durup serin rüzgârın kendisini sarmasını bekledi. Oda çok sıcak olmuştu. Şimdiyse hava ne kadar serindi. Gökyüzüne baktı. Deliklerle dolu mavi bir yorgan gibiydi. Getto sessizdi. Boş sokaklarda bir iki kişi sendeleyerek ilerledi. Sessiz kulübelerin önünde kapı lambaları titrek titrek yanıyordu. Kimi evlerin önünde tezgâhlar durmaktaydı. Genelde gürültülü olan otel sımsıkı kapanmış ve karanlığa bürünmüştü. Omovo, eğri büğrü, teneke kaplı bina damlarına göz attıktan sonra İfeyiwa'nın evine doğru baktı. Kapıda kör bir ışık vardı, ama Omovo kapı önündeki duvara oturan bir şekli seçebilmişti. "Acaba İfeyiwa mı?" diye düşündü. Yüzüne kan bastığını ve bedenini bir ürpertinin sardığını hissetti. Kendisi ve oturan o insan arasında karanlık ve pis bir cadde vardı. Aralarında duran karanlık neredeyse ele geliyordu. Akıcı bir varlıktı, her şeyden ayrı, ama gene de her şeyin bir parçası. Şeklin bacağına vurup yerinden kalktığı, çimento zeminini adımlayarak yeniden oturduğu uzun bir ân boyunca kıpırtısız durdu Omovo. Şekil ellerini gökyüzüne doğru kaldırdı ve sonra aşağı indirdi.

Ardından kapı açıldı ve belinde peştemal olan bir adam çıktı dışarıya. O da rüzgârda yitip giden bir şeyler haykırdı. Sonra da şekli evin içine sürükledi.

Omovo uzun bir süre kapıyı izledi. Gece soğudu ve gökyüzünün karanlık yorganı kafatasına baskı yapmaya başladı. Pislik birikintisinden kötü bir koku yayıldı. Dövme demir kapı gıcırdayıp homurdandı. Ayak sesleri binada ve kafata-

sında yankılandı.

Odasına dönünce boya larını, paletini ve resim seh pasını çıkardı. Kaybolan resmini düşünmemeye çalışıyordu. Resim yapmaya koyuldu. Oda havasız ve sıcaktı. Sinekler hep acı tacak yerlerinden soktu onu. Büyük bir kararlılıkla çalışma sını sürdürdü. Koyu çamur, yeşil fırça darbeleriyle beyaz tu vali okşuyordu. Sonra da yeşil dalgayı kahverengiler, griler ve kırmızılarla belirginleştirdi. Tüm bunların içinde sümük renkli bir pislik birikintisi yaptı, içi abartılı şekiller ve olur ol maz yerlerde bulunan parlak gözlerden oluşan kafalarla do lu. Ne yapmak istediğini biliyordu. Ve mutluydu.

Resmiyle uğraşmayı sürdürdü, bazı yerlerini sildi, bir kö şeyi rotüşledi, bir açığı çıkardı, yeni bir tuval aldı ve ilkinin daha iyi olduğuna karar verdi. Çalışırken bir ân kapının ya nında babasının ayak seslerini duyar gibi oldu. Durup dinle di. Sessizlik bir sineğin vızıltısıyla arada bir bozulmaktaydı. Omovo babasının kapının dışında ne yaptığını ya da ne dü şündüğünü bulmaya çalıştı. Bir dakika sonra ayak seslerinin oturma odasına doğru yönlendiğini duydu. Belirsiz bir duygu sardı her yanını.

Resmine geri döndü. Dikkatle çalışıyordu, zamanın akı şını fark etmeksizin. Pencereye doğru bakıp da ışığın çekin gen parmaklarla sarı perdeden içeriye sızmaya çalıştığını gör mek çok şaşırttı. Ansızın kendini yorgun ve yaşlı hissediver di. Gözleri yorgunluktan yanıyordu. Bedeninde sineklerin soktuğu yerler sızlıyor ve kaşınıyordu. Ekşi teriyle sırlıklam olmuşt u.

Gece mesaisini bitirince bir kalem alıp tuvalin altına “Sü rükleniş” diye yazdı. İmzasını attı (resimde düzeltme yapma sı gerektiğini bilmesine karşın) ve resmi duvara doğru çevir di. Odayı topladı ve boya lekelerini temizledi. Her yer boya içinde kalmıştı.

Arka bahçeye çıkarken koltukta uyuya kalmış olan ba basını gördü. Bacakları açıldı, başı önüne düşmüştü. Omovo

kapıda durdu ve babasına karşı bir acıma hissetti. Sonra başka bir sürü şeyi hatırladı ve acıma hissi kayboldu. Arka bahçede boya lekeleriyle dolu ellerini gazla ve terebentinle yıkayıp ardından duş yaptı. Odasına dönünce perdeleri açtı. Kendi duyguları tarafından hapsedildiğini hissediyordu; boşalmış ve kurumuştur sanki. Yapacak daha iyi bir işi olmadığı için kayıp resmini aramaya koyuldu. Vazgeçti. Sonra aşınmış ellerine biraz vazelin sürdü ve yatağına girdi.

Odanın yüksek bir köşesini tutan örümcek ağlarını inceleyordu ki, uyku gökyüzünün sessiz sonsuzluğu gibi usulca kapandı üzerine.

Ertesi hafta resmi tamamlamak için çılgınca çalıştı. Bitirdiğinde ise, yarattığı şeyle ilgili şüpheleri vardı. Resim gözüne hem tuhaf hem de yakın görünüyordu. Sözcükleri vurgulamadan, neyi amaçladığını söyleyebilirdi. Büyük, yeşil pislik birikintisinin etrafından binlerce kez geçmişti. Ilık, mide bulandırıcı kokusunu koklamış ve sanki yeşil yüzeyinde daimi bir bilmecenin yanıtı gizliymişçesine bakmıştı ona. Kendi içinde meydana gelen tanımsız şeyler de onu korkutuyordu: tuvalin üzerine saçılan nedensiz bağıntılar, sümük renkli, kaygan, iç karartıcı.

Salı akşamı, Omovo Dr. Okocha'nın atelyesine gitti. Kapalıydı. Yeni boyanmış tabelalar kapıya dayanmıştı. Kapının üzerinde rengi atmış büyük bir resim asılıydı. Yas tutan yeşil bir gözdü bu, siyah bebeğinde kırmızı bir gözyaşı olan. Kala-balık sokaklara ve tekrar kendi karanlığına bakmaktaydı.

O haftayı azap içinde geçirdi Omovo. Her akşam temiz hava almak için dışarı çıktığında, odasının kapısını kilitliyordu. Diğer kaybı hâlâ aklındaydı. Perşembe akşamı evin önünde çocuklarla oynarken baş bekâr ona doğru yaklaştı. Ona böyle demelerinin nedeni sitenin en yaşlı bekân olmasıydı. Zayıf, kuru göğüslü, yıpranmış yüzlü, 40 yaşlarında bir Igboluydu ve şehirde her türlü ıvır zıvırın satıldığı küçük bir dükkânı vardı.

"Ressam çocuk, ne haber?"

Omovo kirli küçük bir çocuğu kucağında döndürürken baş bekân görerek çocuğu yere koydu, başını okşadı ve gidip diğer çocuklarla oynamasını söyledi.

"Adım ressam çocuk değil, bildiğin gibi."

"Tamam, tamam. Neyse, nasılsın?"

"İyiyim. Ya sen?"

"İdare ediyorum. İnsan başka ne yapabilir ki?"

Omovo adamın belindeki peştemalını düzelttiğini gördü.

"Var ya, var ya" diye fısıldadı, Omovo'yu dürterek.

"Tankın yanındaki şu iki kız, ben peştemalımı düzeltirken pipimi göreceklerini sandılar!" Güldü ve bağırdı. "Hey, neye bakıyorsunuz öyle?"

İki kız da âniden kafalarını çevirdiler ve su kovalarını alıp sokağa doğru yalpaladılar. Omovo yalnız kalmak istiyordu. Esnedi. Ancak esnemesi bir şeyi değiştirmede.

"Neden esniyorsun? Yorgun musun, hı? Siz gençler. Yaşama henüz başlamış genç bir adamı yoran ne olabilir? Neden yorgunsun? İş mi, aşk mı, kadın peşinde koşmak mı, ne? Ben senin yaşındayken sabahtan akşama bunların tümünü yapardım ve asla yorulmazdım."

Omovo bir şeyler homurdandı. Siteden iki kadın, ellerinde tabureleri, konuşa konuşa önlerinden geçip eczanenin önünde durdular. Saçlarını ördüreceklerdi. Bir çocuk Omovo'nun arkasından koşup giderken diğeri de onu kovaladı. Yaşlı bekânın arkasında itişip, eteğini çekiştirip altına girdiler ve sonra da tekrar koşmaya başladılar. Yaşlı bekâr şakadan tısladı.

"Şu haylazlar. Pipimi çekmek istiyorlar!"

İkisi de güldü. Siteden bir adam dışarı çıktı ve baş bekânı görünce, ona doğru ilerledi. Hiç bitmeyen bir tartışmaya daldılar.

Omovo, rahatlamış bir şekilde, oradan uzaklaştı. Pislik birikintisinin üzerinden hafif bir rüzgâr esti. Kafası ürperdi.

Gökyüzü bulutlarla doldu. Alaba taraflarındaki ışık karardı. Birkaç büyük çocuk caddenin etrafında bisikletleriyle dönüyor, zillerini çalıyor ve parya köpeklerini kovalıyorlardı. Küçük kızlar hayali ateşin üzerinde hayali yemekler pişiriyorlardı. Sırtlarına oyuncak bebeklerini bağlamışlardı. Birisi el salladı. Omovo doğruldu. Agbada giymiş iri bir adamdı bu. Dr. Okocha'ydı. Koltuğunun altında birkaç tabela taşımaktaydı. Omovo onu karşılamak üzere ilerledi.

"Biletini aldım."

"Teşekkür ederim, Dr. Okocha. Çok teşekkür ederim."

"Önemli değil. Senin iyi bir sanatçı olduğunu ve insanların eserleriyle ilgilenebileceğini söyledim onlara."

"Tekrar teşekkürler."

"Neyse, galerinin müdürü resmini görmek istiyor. Onun için, mesela yanın götürüp göster. İlk gün için bir yer bulamazsa sonra diğer eserler satılınca falan bir şeyler yapar. Neyse, acelem var. Boyamam gereken bir sürü tabela. Yeni resmini sergide görürüm herhalde."

Omovo çok heyecanlanmıştı. Sevinç duygusu içinde derinleşerek büyüdü ve her yanını sardı. Kendini harika hissediyordu. İfi'yi gördüğünde duyduğu hafiflik hissiydi bu. Yaşlı ressamla birlikte kalabalık sokaktan aşağıya yürüdü. Yaşlı adamın soluklarını ve agbadasının hisırtısını ve ayak seslerini ve binlerce başka sesi duyabiliyordu. Ama hepsi de sanki oradaydı. İçinden gelen başka sesler de duyuyordu: ince, tiz, sessiz sesler.

Yaşlı adam konuşmaya başladı. Sesi hafifçe titriyordu. Omovo o anda yaşlı adamın endişeli oluşunun nedenini anladı.

"Oğlum iyi değil. Hastaneye götürdüm."

"Üzüldüm. Nesi var?"

"Bilmiyorum. Dün gece ateşler içinde yandı. Çok zayıf bir çocuk, gözleri... anlarsın ya... derin. Çok derin."

Yürümeyi sürdürdüler. Uzun bir ân hiçbir şey söylenme-

di. Yanibaşlarında yaşam sürüyordu. Dr. Okocha'nın süslü duvarını boyadığı otelin önünden geçtiler.

"Peki kannız nasıl?"

"İyi. Biliyorsun, hamile ve Obioco'nun durumuna üzülüyör. O iyi bir kadın."

Yaşlı adamın yüzü gölgelendi. Alnındaki kınışıklıklar derinleşti. Sanki yüzünün derisi çekmiş ve altındaki et dışarı taşmış gibiydi. Garip duruyordu. Akşam onun kederinden etkilenmişcesine kararmıştı. Omovo gökyüzünün kubbesinin ikileştiğini ve kafasındaki kubbeye basınç yaptığını hissetti.

"Obioco'nun en kısa zamanda iyileşmesini dilerim."

"Amin."

Az sonra, yaşlı ressama geri döneceğini söyledi. Yaşlı ressam başını salladı ve atelyesine doğru ilerledi. Omovo dönüp yıkıntılarnın, zonklayan yoldan geçenlerin ve çökmekte olan karanlığın içinden evinin yolunu tuttu.

Omovo evden uzaklaşarak, sümük yeşili pislik birikintisine doğru yürüdü. Az önce odasındayken morali düzelmişti. Oda karmakarışık. Kimsenin resmini çalmaması için kafasında onu sigortalamayı planladı. "İnsanın aklında bir düşüncesinin olması ve onun somuta dönüşmesini izlemesi gibi yok" dedi içinden. Tuvalin üzerinde daha önceden olmayan bir şeyi yaratmanın heyecanıla dopdoluydu. Şaşkınlığı ve heyecanı hâlâ sürüyordu.

"Eğer kendi eserin seni şaşırtıyorsa uğraşmaya değer bir şeye başlamışsın demektir" diye düşündü. Bunu defterine yazmayı unutmamayı diledi. Ama unutacakmış gibi geliyordu. Aynı zamanda da resmi tamamlayarak bir şeyi yerinden oynatmış ya da rahatsız etmiş olup olmayacağını düşündü. Bunun tehlikeleri ile ilgili bir yerlerde bir şeyler okumuştı. Bu düşünceyi fazla abartmayınca unutup gitti.

Pislik birikintisini tam geçmişti ki bir grup çılgın görünüşlü adam üzerine atlayacakmış gibi ona doğru geldiler. Gergin bir şekilde bekledi. Pis suya doğru uçtuğunu görür gi-

biydi. Ama hiçbir şey olmadı. Adamlar öfkeyle geçip gittiler, sanki yerine getirmeleri gereken dehşet dolu bir görev üstlenmişlercesine.

İfeyiwa'nın arka bahçede, kuyunun yanında, resminin kaybolduğunu, çalındığını söylediğinde ne karşılık verdiğini anımsadı. Başlarının üzerinde uçan bir kuşa bakmış ve "Omovo, hepimizden bir şeyler çalındı" demişti.

Amaçsızca derin bir laf ettiğini düşündü Omovo. "Biliyorsun, resmi pek anlayamamıştım" dedi İfeyiwa bir süre sonra.

"Basitti. Ama ben de anlayamamıştım." Sonra sordu Omovo: "Dışarıda oturan kişi sen miydin?.."

"Evet. Senin olduğunu biliyordum. Karanlıktı ve kocam çıkıp beni içeriye soktu."

Anımsadı, sonra da unutmaya çalıştı. Sonra bir şey daha anımsadı. Yeni resmini gösterdiğinde İfeyiwa nefesini tutmuştu. Sonra ona bakmış ve hiçbir şey söylememiştir.

Odadan çıkmadan önce, geleceğin bir iması, bir uyarı gibi görünen resmi incelemişti. Onun içinde yaşamı okumaya çalışmıştı. Ancak zihni imgelerden, hasta, parlak renklerden öteye geçememiştir.

Ama İfeyiwa'nın sessizliği sayesinde bir şekil doğmuştu içine, bir çelişki, bir yozlaşma, dışarı doğru kötülükle akan bir şey, değişen ve değiştiren. O anda, belli belirsizce, geleceğin kafasının içinde bir yerlerde saklandığını hissetti.

Gezintisini kesip ansızın eve dönmeye karar verdi.

BEŞ

Müdüründen resmini Cuma sabahı galeride sergilemek üzere izin almıştı. Ebony Galerisi Yaba'daydı. Orada yollar düzgün asfaltlanmıştı ve öğleden sonranın ısıyla asfaltta görüntüler oluşmuştu. Palmiye ağaçları, yolun iki tarafı boyunca dizilmişti ve rüzgârda sallanıyorlardı. Gölgeleleri karşıdaki evlere kadar uzanıyordu. O gölgelerin altına da öteberi satan kadınlar oturmuşlardı. Bir geçen olduğunda yerlerinden kalkıp mallarını övmeye başlıyorlardı.

Ebony Galerisinin, tabelasının üzerinde amblem olarak Benin heykelinin bir resmi vardı. Bina iki katlı, Amerikan tarzı girişliydi. Giriş siyaha boyalıydı. Çerçeveler beyazdı ve bir kısmı simliydi. Resepsiyondaki saçları sapsarı boyalı genç bir kız, kendisi galeri müdürüyle konuşana dek Omovo'ya beklemesini söyledi. Kötü bir İngiliz aksanıyla konuşuyordu. Birkaç dakika sonra Omovo'ya içeri girmesi söylendi.

Galeri müdürü uzun boylu bir adamdı. Omovo'nun elini sıkmak için ayağa kalktığı anda öne doğru eğildi. Elleri kemikli, kolları tüylü ve boynu uzuncaydı. Siyah bir pantolon ve

siyah ipek gömlek giymişti. Boynunda altın bir haç sallanmaktaydı. Yüzü, düzgün şekil verilmiş sakalının ardına gizlenmişti. Koyu renk gözlük takmıştı ve Omovo sadece gözlerinin donuk saydamlığını doğru dürüst seçebildi. Durmaksızın terliyor ve sırsıklam bir mendille terini kurulamaya çalışıyordu, çam kokulu ofisindeki klimanın gürültüyle çalışmasına karşın. Hareketleri heyecanlı, ancak son derece dikkatliydi. Acı dolu bir yavaşlıkla konuşuyordu, sanki her bir sözcük ağzından çürük bir diş gibi çekiliyormuşçasına.

“Okocha asistanıma sizden söz etmiş.”

Omovo başını sallayıp etrafına bakındı. Bir duvar kertenkelesi, bir Yoruba şefine ait heykelin arkasına kaçiverdi. Sonra duvara sıçrayarak Afrika sanat festivaline ait sarkık bir posterin ardına gizlendi. Omovo şöyle düşündü: “Burası tıpkı bir hayvanat bahçesi gibi.”

“Eseriniz bu mu?”

Omovo tekrar başını salladı. Bir ân sessiz bir oyunda belirsiz bir rolü oynadığını fark etti. Demin gördüğünden daha küçük bir duvar kertenkelesi siyah duvarın üzerinde gezinmekteydi. Sonra durdu. Sessizliği tehditkardı: havada bir sinek uçu. Bir dil uzandı. Ve kaçırdı. Tekrar sessizlik. Sinek tavana doğru yükseldi. Duvar kertenkelesi perende attı ve yere çarptı. Sonra sürünerek gözden kayboldu. Tırtıklı bir kertenkeleydi.

Resmini galerinin müdürüne doğru uzattı, adam iskemlesini geriye itti, resmi maun masada dengeledi ve incelemeye koyuldu.

Bir süre hiçbir şey olmadı. Omovo müdürün hınlıtiyla soluk alıp vermesini dinledi. Binanın içinde bir yerlerde telefon çaldı. Klima homurdandı, vites değıştirdi, hırladı ve sonra daha da yüksek sesle homurdandı. Omovo'nun kalbi sanki durmuştu. Gözlerini kapadı. Karanlık üzerine çöktü. Ve düşündü: “İnsanın içindeki karanlık, dışındaki karanlıktan çok daha karanlıktır.” Derin bir nefes alıp ağır ağır verdi nefesini,

yoga yaptığı günlerde öğrenmiş olduğu gibi.

Müdür konuştu: "Hımmm. İlginç."

Omovo'nun kalbi düzensiz atmaya başladı.

Müdür duraksadı, pencereden dışarı baktı ve tekrar konuştu: "Hımmm. Çok ilginç."

Omovo o anda terlacotta heykeller ve Afrikalı çocukların yontudan yapılmış başlarını fark etti: Fildişi zenciler. Hepsi gözlerini azarlarcasına duvardan onun üzerine dikmişlerdi. Omovo odayı doldurmuş olan varlıklara baktı ve aklından şu soru geçti: "Hepiniz de öldünüz mü?"

"Evet. Kesinlikle... evet, ilginç. Yok olmakta olan bir pislik görüntüsü" dedi müdür, resmin üzerinden Omovo'yu inceleyerek. Omovo huzursuzlandı.

"Bu bir... eee?.."

Omovo yardımcı olması gerektiğini düşündü. Uzayan sözcükler sinirlerini germiştir.

"Evet. Bu bir yağlıboya."

Müdür bakışlarıyla doğruladı onu. "Evet. Yağlıboya. Biliyorum zaten. Siz bir?.."

"E, ben şeyde çalışıyorum..."

"Evet, tamam. Biliyorum. İyi."

Omovo kendini mekândan kopmuş hissetti. Konuşma zihinsel bir alıştırmaya dönüşmüştü. Müdürün de bir sanatçı mı yoksa üniversite mezunu mu olduğunu merak etti. Okumuş biri gibi duruyordu.

"Ne... eee... yani... ne... yapmanıza... bunu?.."

Eğer havanın ta kendisi dev bir tırtıklı kertenkeleye dönüşerek yapışsaydı bile, Omovo daha fazla şaşıramazdı.

"Öylesine yaptım işte. Hepsini bu."

"Peki! Bende bir gün kalmasına... izin verir misiniz? Ö... ö... özelliklerini... özüm... özümsemeliyim. En iyi... 1... 1... ışık ve ye... yerini."

"Tabi. Oldu. Yani tutmak mı istiyorsunuz?"

"Evet." Hapsinğin önlemeye çalışıyormuş gibi çıktı ya-

nıt.

Yüzleri birbirlerine dönük oturuyorlardı. Aralarında kâğıt parçacıkları, siyah tükenmezler, Ousmane'in "Tann'nın Orman Kalıntıları" adlı kitabı, bir restoranın kâğıt peçetesi ve büyük bir günlükten dolayı, üzeri görünmez olan bir masa vardı. Ve de şu sessizlik. Omovo tüm seslere ne olduğunu düşündü. Ofise dönme zamanının geldiğine karar verdi.

Müdür burnuna enfiye çekti. Sonra tekrar hapsirdi. "Evet. Bazı eserler satılınca sizinkini asarz. İyi bir çalışma. Ve evet, immm. Ordudan ünlü birisinin de bizi şereflendireceğini söyleyeyim. Evet. Tamam o halde." O kekelemelere ve heyecanla telaffuz edilen sözcüklere de ne olmuştu?

"Sanatçılar beni hep böyle etkiler. Çalışmalarını görünce kekelerim. Neyse."

Omovo bir zirveden düşüş sezinledi. Haklıydı. Olan biten sessiz bir oyundu ve müdür başından beri rol yapıyordu.

Vedalaştı. Müdür sırttı ve sonra da sanki gerçekmiş gibi hapsirdi ve sordu: "Kafanızı kazıtmak, o da bir?.."

Omovo lafını tamamlamasını bekledi.

"... bir sanatçı numarası mı? İlgi çekmek için."

Omovo arkasını dönüp ofisten çıktı. Hoşnutlukla dolandığını duydu adamın. Çıkarken gözüne ilışen son şey, bir kertenkelenin yaşlı bir Afrikalı şefin heykelinin posterininde boşuna sıçramaya çalışması oldu.

Solgun resepsiyonist, Omovo hızla önünden geçip giderken belli belirsiz gülümsedi. Caddeye, güneşin renksiz ışıklarına çıktığında, Omovo arkasına baktı. Siyah bir perdenin kapandığı dikkatini çekti. Neden hep aynı şeylerin olduğu sorusu kafasına takıldı.

Uzun, usulca eğilen palmye ağaçlarının yere düşen gölgelerinin ve nefis mallarını satmaya çalışan yorgun, hevesli kadınların arasından geçerek yürüdü. Ofisine, kendisini bekleyen işlere, ortalıkta dolanan kurnaz hayaletlere ve sözünü geçirmeye çalışan müşterilere geri dönmüştü.

Cumartesi günü sergiye gittiğinde solgun resepsiyonist kız yoktu. Her yer uğultu, bağırıtı, hararetli konuşmalar, bardak şingirtıları, genizden gelen sesler ve yapmacık aksanlı konuşmalarla kaynamaktaydı. Geri planda da Walton'un Belshazzar's Feast'i ortalığı çınlatıyordu.

Yoğun kalabalık içinde kendini kaybolmuş hissetti. Tüm kargaşanın ortasında bir yerlerde bir çocuk haykırdı. Şişman kadınlar, ağızlarından tükürük saçan kadınlar, güzel kadınlar, sakallı erkekler, sıradan erkekler, kekeleyen erkekler arasından, ter kokuları, parfüm kokuları, bozuk traş losyonları, birbirine karışmış kokular arasından geçerek kendine yol açtı. İçkiler yerlere saçılmış, konuşmalar aynı konu etrafında dönüp durmakta, çağdaş Afrika sanatının sağlamlığı ve türevleri üzerine kitabi kuramlar, havada zihin kapanları gibi uçuşmaktaydı. Ve kalabalığın ortasındaki çocuk daha da yüksek sesle haykırdı.

Siyah duvarlarda yağlı boya tablolar, küçük çerçeveli tuvaler, büyük kabartmalar, guvaşlar, pastişler, boncuk çalışmaları ve karikatürler asılıydı. Beyaz adamın ilk gelişinin karikatürleri de vardı. Beyaz misyonerin bazı imgeleri her zamanki gibi İncil, ayna ve silahtı. Diğerleriyse abartılı, gerçeküstü canlandırmalardı. Ulusal birliği vurgulayan resimler de vardı: çeşitli kabilelere ait, birlikte palmiye şarabı içen ve gülümseyen insanlar: mango yiyen kadınlar, çocuklarını sırtlarında taşıyan kadınlar, lapa pişiren kadınlar, oynayan çocuklar, güreşen erkekler, yemek yiyen erkekler. Omovo, Dr. Okocha'nın iki resmini gördü ve diğer resimlerle yan yana, yaratıcılıktan uzak bir şekilde asılmış olduklarından, kendilerine özgü umutsuzluk dolu bir niteliği yitirmiş olduklarını fark etti.

Sanat kuramları Omovo'nun kulaklarında vızıldıyordu. Konuşan ağızlar tükürüklerini yüzüne sıçratıyordu. Sözcükler patlarcasına bağırarak ona saldırıyordu. Dr. Okocha'nın güreşçi resminin önünden geçti. Resim yalnız, abartılı ve

canlılıktan yoksun duruyordu. Omovo terden sınılsıklamdı. Alnındaki boncuk boncuk terleri silmek için elini kaldırdığında bir kadının eteğini de yanlışlıkla havalandırdı. Kadın cırladı: Hey! Birisi ırzıma geçiyor!.." Kalabalık kahkahalarla sarsıldı.

Birisi bağırdı: "Picasso'nun başparmağı."

Bir diğeri bağırdı: "Joyce Cary'nin haylaz ressamı!"

Omovo bir şeyler mınıldandı. Parmağı yapış yapıştı. Çocuk hâlâ gösterinin tam orta yerinde haykınıyordu.

Ve sonra bir şey dikkatini çekti. İki kırmızı iskeletin isyankâr resmiydi bu. Yüzleri çukurdu. Göz yerine derin beyaz boşluklar vardı. Arkalarında bir nehrin aynası bir sürü yöne çatallanıyordu. Beyaz bir kuş başlarının üzerinde daireler çiziyordu. Her yer altın bir gökyüzüyle kaplıydı. Eser Omovo'yu büyülemişti. Adı: "Hommes Vides"di. Omovo ressamla ilgili bilgileri okudu. "A. G. Agafor. Uluslararası sergilere katılmıştır. Nijerya, Londra, Paris, New York ve Hindistan'da okumuştur."

Yüzü traşlı bir adam ona doğru yaklaştı. "Çalışmayı beğendiniz mi? Baskın kırmızının görsel etkileriyle beyinde patlıyor. Sanırım Mr. Agafor kıyametle ilgili motiflere görsel yansımalar vermede öncü sayılabilecek..."

Omovo sinirlenerek mınıldandı. "Sanatçılar, Dante'nin ilk çizimlerinden çok öncesinden beri bu işi yapıyorlar."

"Ama ilk Nijeryalı... Belki değil, ama..."

Başka bir adam, gözlerinde koyu renk gözlük, onlara yanaştı: "Bence..."

Omovo başını eğdi. Sözcükler kulaklarını sağır etti. Kafası karışmış bir şekilde, kendi resminin nerede olduğunu düşündü. Walton'un "Belshazzar's Feast"i sanki birisi sinsice müzik setinin sesini açmış gibi arka planda gürlemektedir. Omovo eserini görünce nefesini tuttu. Resmini, ilk kez bir yabancı gözüyle görmektedir. Resim, kat kat agbada giymiş bir Yoruba'lının resminin yanına asılmıştı. Sümük renkli birikin-

ti, sanki tuval evdeki banyonun dar duvarlarına asılarak yapılmış gibiydi. Müstehcen ve kötü duruyordu. İçinden, resmi inceleyen gürültülü insanları iterek resmi kapıp parçalamak geçti. Tutuşmuş bir halde kalakaldı ve o ân için kendisinden nefret ettiği kadar resminden de nefret etti. Dalga dalga gelen bulantı hissi sardı her yanını ve çocuk, kafasının içinde haykırdı ve Omovo bağırdı: "Boşuna..."

Sonra haykırmaya kesildi. Çarpık yüzler ve yaşlı gözler ona yakından baktı. Kalabalık onu sıkıştırarak nefeslerini yüzüne verdi. Bir kötülük sezinledi.

Birisi güldü ve bağırdı: "Gimsey'in çatlak bademcikleri." Yüzünü belli belirsiz tanıdığı bir kadın konuştu: "Van Gogh'un kızarmış kulakları."

Omovo çözülerek ağlamaya başladı. İçinde bir şeyler kırılmıştı sanki. Sohbetler sürdü, insanlar tartışma çemberlerine geri döndüler ve Omovo, salondaki kokuların belirgin yoğunluğunun kendisini boğmakta olduğunu hissetti. Ve sonra birisi kalabalıktan ayrılmaya ona yaklaştı, omuzuna dokudu ve:

"Hey, Omovo. Neyin var?" dedi.

Omovo başını kaldırdı. Kabarıklık bir gözyaşı damlasının gerisinden görünen yüz, bir buğunun ardındaki görüntü gibiydi. Gözyaşları sel gibi yüzünden aşağı akmaya başladı. Omovo başını çevirdi ve yüzünü sildi. Sesini bulabilmesi birkaç dakikasını almıştı.

"Merbaha Keme. Seni gördüğüme sevindim" dedi, sonunda. Resme göz attı. "Keme, bak, bu bölümden çıkalım."

"Tamam. Ama sen iyi misin?"

"Evet."

"Resmini gördüm. Garip ve iyi yapılmış. Gerçekten" Kalabalık başka bir tarafa gitmişti.

"Çok iyi bir resim. Ve toplumumuz ile ilgili çok da iyi bir yorum!"

Keme *Everyday Times*'da çalışan bir gazeteciydi. İyi bir dosttu. İnce, yakışıklı, zeki, neredeyse Omovo'nun boyun-

daydı. Küçük bir yüzü, parlak gözleri ve geniş bir burnu vardı. Gülümseyişi tüm yüzünü aydınlatırdı. Fiziksel olarak güçsüz ve utangaçtı ve içinde olduğu aşağılık kompleksi yüzünden kendini kanıtlama çabasındaydı. Aynı zamanda da yalnız bir adamdı.

"Nelerle uğraşıyorsun? Birisi kafanı kazıttığını söyledi inanmadım. Tanrım, çok garip görünüyorsun."

Omovo yavaş yavaş perişanlığından sıyrılıyordu. Kendisini tutsak eden duygu kaybolmaya başlamıştı. Galeri hâlâ insanlarla tıklım tıklım doluydu. Yanında durmakta olan bir grup kadın birbirini tamamlamayan etekler ve dantel bluzlar giymişlerdi. Uğultular bir devin horultuları gibi azalıp artıyordu. Kalabalığın ortasında duran çocuk bağırtısını kesmişti. Galeri müdürünü gördü, kara gözlükleri gözünde, birkaç kadınla konuşup gülüşerek sallanırken, solgun resepsiyonist kız bir grup genç adama bazı siyah kitapçıkları satmaya çalışıyordu.

"Keme, yetkililer tarafından evinden atılan yaşlı adamla ilgili haberini okudum. Çok iyiydi. Anladığıma göre bu tutumu kınayan bir sürü destek mektubu almışsın."

"Evet. Zor oldu, ama değdi. Adam hâlâ sokakta yatıyor. Odasını geri vermediler."

"Sırf bir aylık kirayı ödemedi diye mi?"

"Evet. Hatta insanlar kiranın ödenmesi için para bile gönderdiler. Bazı insanlarda adalet duygusunun olduğunu görmek güzel bir şey."

"Evet. Egon için iyi olmuştur herhalde."

"Kalbim için iyi oldu."

Bir süre konuşmadılar. İkisi de kalabalığın yarattığı garip hayvanı izlemeye daldı. İçkiler elden ele geçiyordu. Bağırarak bir sesteki T. S. Eliot adı duyuldu. Bir başka ses çömlekçilik üzerine konuştu durdu. Cırtlak ve bilgiç bir kadın sesi öne geçerek Mbari hakkında söylenenleri çürüttü.

Omovo: "Sözcükler sözcükler sözcükler. Sesler. Lanet bir

hayvanat bahçesi" dedi.

Keme gülümsedi: "Hey Omovo, o resmin ne aslında?"

"Bir pislik birikintisi. Ne dersin?"

"Rahatsız edici. Kahrolası toplumumuz üzerine bir eleştiriyi aslında, değil mi? Hepimiz bir kaydırağın üzerindeyiz, bir kaydırağın, anlatmak istediğin bu değil mi?"

"Keme, dilediğin anlamı çıkarabilirsin... Dr. Okocha'yı görüyor musun?"

"Evet. Şu tarafta" dedi parmağıyla işaret ederek. "Sergilediği resimleri iki kişi satın aldı. Keyfi yerinde ve bol bol gevezelik ediyor."

"Atölyede gördüğümde resimler hoşuma gitmişti. Burada ise sanki yerlerini bulamamışlar gibi duruyorlar."

"Omovo, yolunu şaşırmış gözleri olan o pislik çukurunu neden yaptın?"

"Bilirsin ya, evimizin yanındaki pislik birikintisinin bir sürü resmini yapmıştım. Bir akşam bizim sitenin erkekleri işlerinden kovulan rüşvetçi memurlar meselesi ile ilgili tartışıyorlardı..."

O sırada komisyon üyesi şöyle dedi: "Herkes yoz... içi kurtçuk dolu koca bir çuval bu dünya..." "Hey ahbap, o raporu hazırlayan bir tanıdık..."

"Evet. Evet. Neyse, onlar tartışırken ve bir şeyler içmek için içeriye geçtiklerinde ansızın kafamda bir şimşek çaktı. Öyle bir duyguya kapıldım ki... hani... sanki bir şeyler bir araya geliyor gibi... İnanmayacaksın, ama şimdi o resimden nefret ediyorum. Satın alacak olan tam bir salak olmalı."

Keme güldü. Ne kadar inanılmaz konuştuğunu fark eden Omovo da güldü. Yanlarında bir kadın, çağdaş Afrika sanatı üzerine görüşlerini büyük bir zevkle sigara içen ve ter içinde olan ürkek bir adama bağıra bağıra açıklamaktaydı. Omovo kadının biraz önce ağladığında kendisiyle alay eden kişi olduğunu gördü. Kadının bir gazetede magazin yazarı olduğunu hatırlıyor gibiydi. Güzel biri değildi. Kopkoyu kırmızı bir

ruj sürmüş ve saçlarına bir sürü boncuk takmıştı. Sesi çatlak-tı. Şöyle diyordu:

“... bizim Van Goghlarımız, Picassolarımız, Monetlerimiz, Goyalarımız, Salvador Dalilerimiz, Sisleylerimiz yok. Gerçek yaşamlarımız ve çelişkilerimiz yeterince resmedilmemekte. Bir mekânı, çevreyi ya da kişiyi Afrikalı bir ressama atfederek tanımlayamazsınız -çünkü hiç böyle ressam yok! Görsel göndermelerimiz yok. Asla bir palmiye ban bilmem kimin resminden çıkmış gibi diyemezsiniz ya da geleneksel bir toplantı bilmem kimin resmini anımsatıyor diyemezsiniz. En temel şeyler yok. Hepsi de cansız. Neden?”

Yanlarında beyaz bir kadın vardı. Siyah bir takım giymişti. Ve o da terlemekteydi. Endişeli görünmekteydi ve durmadan “Ama hayır, ama olamaz, ama zencilik...” diyordu.

Az sonra Dr. Okocha yanlarına geldi. Naylon kanşımı, dar bir takım elbise giymişti. O da ter içindeydi ve hızlı hızlı konuşuyordu. Heyecanlanmıştı. Ne zaman gülse yanakları midye kabukları gibi içine göçüyordu. Hafif sarhoşça ve yüksek sesle gülerек, eserleriyle ilgilenen birkaç öğrenciyle konuşmak üzere yanlarından ayrıldı.

O ânda Omovo kendi resminin bulunduğu yerde tehlikeli bir sessizliğin oluşmakta olduğunu fark etti. Sade giysiler içinde bir adam, görünüşe göre asker, görünüşe göre güçlü, durmuş bakıyordu. Hareketleri hükmediciydi. Etrafı yardımcılarıyla çevriliydi. Ansızın, bir kalabalık içinde bir şey oldu. Bir hareketlenme. Sessizlik öten fısıltıların damlacıklarıyla yayıldı. “Belshazzar’s Feast” anlamsızca gürlledi. Galeri müdürü salonun ortasına ilerledi ve Belshazzar’s Feast’le çevrilmiş olarak seslendi:

“Mr. Omovo hemen buraya gelebilir mi? Mr. Omovo hemen buraya gelebilir mi?”

Müzik sustu. Keme itiraz etmeye yeltendi. Omovo uzun süre donakalmış gibi durdu. Birbirinden kopuk düşünceler zihninde kaynaştı. Sonra hüznü çöktü. Sonra korktu. Birey-

sel gerçeklik korkusu. Kocaman bir gölge. Omovo ve Keme, müdüre doğru ilerlediler ve müdür onları bir köşeye götürdü. Sessizlik battaniye gibi örttü her yanı, tüm sesleri gömerek. Yüzler onları seyrettiler. İnsanlar birbirlerini dürttüler. Sade giysili adam ulusal gelişmeyi alaya alma, ulusal birliği bozma konuları hakkında bir şeyler söyledi. Bir fotoğrafçının kamerası iki kez patladı.

“Sen arkada bekleyebilirsin” dedi çok kara bir adam Keme’ye.

“Ben *Everyday Times*’da çalışan bir gazeteciyim” dedi Keme, basın kartını göstererek.

“Ne olmuş yani? Arkada bekle!”

Omovo: “Tamam. Sen kendi tarafına göz kulak ol” dedi.

Odada siyah boyalı birkaç iskemle vardı. Omovo’ya sırtı duvara dönük olarak durması söylenmişti. Müdür ortalıkta yoktu. Yalnızca yabancı yüzler.

“Bu resmi neden yaptın?”

“Öylesine yaptım.”

“Sen bir isyankârsın.”

“Yapmam gerekeni yaptım.”

“Bizimle alay mı ediyorsun?”

“Bir gazete haberi okumuştum. Bir tartışmaya kulak mîsafiri olmuştum. Aklıma bir fikir geldi. Bu resmi yapmam gerekti, onun için de yaptım.”

“Sen bir isyankârsın.”

“Altında gizli anlamlar arayan sizsiniz.”

“Bağımsızlığımızı alaya alıyorsun.”

“Ben isyankâr değilim. Sıradan bir adamım, bir insan, otobüsü yakalamaya çalışan, dürtüklenen, işe giden, Aje-gunle’deki iğrenç dereyi her gün geçen birisi.”

“Büyük ilerlememizi alaya alıyorsun.”

“Annem öldü. Kardeşlerim evden kovuldu, mutlu değilim. Hiçbir şey olabileceği gibi değil.”

“Biz büyük bir ulusuz.”

"Ben bir insanım."

"Bizimle alay edemezsin."

"O resmi yapmam gerekiyordu, ben de yaptım."

"Sen bir asisin. Neden kafanı kazıttın?"

"İçimden bir şeyler dürttü. Ben de kazıttım. Buna özgürlük denir, öyle değil mi? Yoksa bu ulusal kalkınmaya zarar mı verir?"

"Adın? Adın ne?"

"Omovo."

"Tam adın?"

"Om... ovo..."

"Bu resme el koyuyoruz."

"Neden?"

"Burası dinamik bir ülke."

"Benim resmime neden el koyuluyor?"

"Biz aptalca bir sürüklenme içinde değiliz, kötü bir sanatçının kafasına göre, duydun mu?"

"Resim yapmak yasalara aykırı mı?"

"Resim uygun bir zamanda sana geri verilecek. Tabii eğer böyle bir zaman olursa. Şimdi gidebilirsin, ama dikkat et. Başına daha kötüsü de gelebilir."

"Resim yapmak yasalara aykırı mı? Bilmek istiyorum."

"Kendi iyiliğin için başka soru sorma."

"Yasalara aykırı mı?"

"ARTIK GİDEBİLİRSİN!"

Omovo yavaşça odadan dışarı çıktı. Yüzünde tuhaf, yarı gülümseme vardı. Dr. Okocha ve Keme ona doğru koştu. Onlar bir şey söyleyemeden Omovo ellerini yukarı kaldırdı.

"Suçlayıcı sorularla beni korkutmaya çalıştılar. Korkacak bir şeyim yoktu. İnsanlar bazı anlamlar çıkarıyorsa bu benim elimde değil."

Resim sergiden indirilmeden önce fotoğrafı çekilmişti.

Omovo'nun dinlemiş olduğu, bir gazetenin sanat editörü bir süre sonra çağdaş Nijerya'nın ruh hali üzerine akıllıca bir makale yazdı. Makalede kaderi ve resmi bir araç olarak yorumlamasını kullanmıştı. Omovo'nun adı geçmiyordu. Ertesi gün, *Everyday Times*'da iki sütunluk bir yorum çıktı. Yorum kötü basılmıştı. Omovo'nun ismi yanlış yazılmış ve resmin fotoğrafı karanlık ve koyu basılmıştı.

Meş'um olayın ardından Omovo galeriyi hemen terk etti. Karanlık yoldan aşağıya doğru yürüdü. Palmiye ağaçlarının dalları hışırıyor ve sallanıyordu. Kadınlar mallarını satmak için bağırıyorlardı. Arabalar tehlikeli dönüşler yapıyordu. Düşünceleri kapkaranlık önünde yayılıyordu. Keme arkasından geldi, Yamaha motosikletiyle. Uzun bir süre sessizce yürüdükten sonra, Keme:

"Fazla aldırma, Omovo. Her şey bir yana, şu iğrenç iş bile seni haklı çıkıyor. Hadi yürü, Ikoyi Otele gidelim ve sonra da sen istersen Ikoyi parkta bol bol düşünebilirsin."

Omovo motosikletin arkasına bindi. Keme ayaklarıyla vurarak motoru çalıştırdı ve huzursuz gecenin içine doğru hızla ilerlediler.

ALTI

Gece hayal edemeyecekleri kadar kötü geçti.

Ikoyi Otel'de, Keme eski bir sınıf arkadaşını, zengin bir işadının oğlunu gördü. Arkadaşı okulda, giysilerini yıkmaları ve ayak işlerini yapmaları için çocuklara para verirdi. Bitirme sınavlarında kalmış ve duyduklarına göre sonradan babasının şirketinde "büyük adam" olmuştu. Keme arkadaşına el salladı. Sınıf arkadaşı başını salladı ve başka tarafa döndü. Keme arkadaşının kendisini hatırlayamadığını düşünmüştü. Omovo Keme'nin o tarafa doğru yürümesini ve ağzında şekillenen sözcüklerin dökülüşün izledi. O anda sınıf arkadaşı bağırdı:

"Ne var yani? Kimseye verecek işim ya da param yok, duydun mu?"

Keme otel fuayesinden fırtına gibi uzaklaştı. Omovo ardından koştu. Dışarıda, Keme'nin yüzü öfkeden kızarmıştı. Yoksul bir aileden geliyordu ve bunu bir ân bile unutabilmesi olanaksızdı. Lagos'daki yaşamın zorluğuyla başa çıkabilmenin güçlüğü, onu para konusunda aşağılanmaya ve top-

lum içinde küçük düşürülmeye karşı daha da duyarlı bir hale getirmişti. Yaşamın akışını reddedercesine motoruna atladı ve öfkeyle çalıştırdı. Motor öne sıçradı. Frenlere sarıldı. Omovo durup, arkadaşının öfkesinin motorla boğuşarak dışa vurulmasını izledi. Keme duruldu ve derin bir nefes aldı.

“Hadi parka gidelim.”

Keme'nin yüzü hâlâ sinirden mosmordu. “Kendini ne sanıyor acaba? Ben ondan para dileneceğim? Ben gidip ondan iş isteyeceğim, he? Kendini ne bok sanıyor?”

“Keme, bırak motoru ben süreyim.”

Parka giderken ikisi de tek laf etmedi. Rüzgâr buz gibiydi. Omovo yüzünün kızardığını hissetti. Hava tamamen elle dokunulabilir bir şey oluvermişti. Şehir ışıkları parlıyordu. Arabalar korna çalarak yanlarından geçiyordu. Motosikletliler kafa tutarcasına hız yapıyorlardı, gömlekleri sırtlarına çarpıyordu, sanki çılgın bir ruh çıkmaya çalışmışçasına. Havanın insanın yüzüne ve kafasına vurması, yalnızca fiziksel olarak hız, etraflarındaki nesneleri hızla yarmanın ve geride bırakmanın yarattığı duygu, Omovo'yu coşkuyla doldurdu. Motor, kavrayışı altında titriyordu. Başı ve omuzları öne doğru bastırılmış bir durumda, asi bir törenden geçiyor gibi görünüyordu. Motoru bir o yana bir bu yana sallayarak ritmik bir şekilde yükselip alçalarak, geniş yolda ilerliyordu. Sonra bir araba, onlara doğru hızla gelerek, uzaktan farlarını yakıp söndürdü. Keme Omovo'ya sarıldı. Omovo frene basarak yavaşladı. Tehlike geçmişti. Kendini çok canlı hissetti. Varlığı şarkı söylüyordu. Evreni garip yerler boyunca pürüzsüz bir görüntüye çekildi. Keme korkuyla titredi arkasında. Omovo'nun bu coşkulu düzeyde motosikleti kontrol edebileceğinden emin değildi.

Onlar vardıklarında insanlar parktan gidiyorlardı. Akşam karanlığı ortalığı sarmıştı. Ağaçların üzerindeki gökyüzü koyu bir kül rengi ışıkla kaplanmıştı. Bulutlar, için için yanan soluk bir ışıkla, ağaç tepelerine hayalet gümüşü bir parlaklık

yaymaktaydı.

Ağaçların arasında yürüyerek yaşam hakkında konuşurlar. Keme, ağır işlerde çalışan ve kendisine çok güvenen anesini ve üç yıldır kayıp olan küçük kızkardeşini anlattı. Kızın öldüğüne karar vermişlerdi. Kardeşi ile ilgili düşünceler Keme'nin yakasını hiç bırakmıyordu. Onun kaybolmasından kendini sorumlu tutuyordu. O lanetli günde kardeşini ekmek almaya o yollamış ve bulmadan eve dönmemesini tembihlemişti. Tabii ki şaka yapmıştı. O sıralarda ciddi bir ekmek sıkıntısı vardı. Kız gitmiş ve bir daha dönmemişti. Gazeteye ilanlar vermişlerdi. Polise kayboluşunu soruşturmuşlardı. Yerli doktorlar tutmuşlardı. Bitip tükenmeden aramışlardı. Hiç iz yoktu. Çocuk asla bulunamadı.

Parktan aşağıya doğru yürürlerken ayaklarının altında dallar çatırdayıp kırılıyordu. Yapraklar hışırdadı. Boş teneke kutular, yanlılıkla çarpınca, gecenin içinde tıkırdadı. Keme bir ağaca tırmandı ve bir dala tutunup sallandı. Omovo yere, solucan inceliğinde bir akıntının yanına oturdu. Oturduğu yerin yakınlarında ince tahta köprüler vardı. Işığın ve karanlığın, akıntının parıltıyan metalik yüzeyi üzerindeki dansını izledi. Baktıkça ağaçların, bulutların, kuşların ve insanların şekillerinin nasıl eğri büğrü görüldüğünü fark etti. Bozulan görüntülerin gerçeküstülüğünü ve tanıdık imgelerin ilgisiz bir bakış tarafından yan yana getirilmiş parçalara dönüştürüldüğünde, algılanan dünyanın ne kadar benzersiz görüldüğünü düşündü.

Orada öylece, huzur içinde otururken, ikinci resmini de yitirmenin acısı hafifledi. Tüm bunlar zaman içinde, mekân içinde bir yerlerde olup bitmişti. Hoş bir soluk gibi, yaşama gücü sinirlerinden aşağıya doğru aktı. Derin derin içini çekti ve kafasının üstüne yoğunlaşmaya çalıştı. Kendisinin resim yaparken, yaşarken ve çabalarkenki imgelerini zihninde yaratmaya başladı. Sevinç, varlığının içinde o ânlık can buldu.

Keme parkın öte tarafındaki plaja gitmelerini önerdi. Git-

tiler. Çimler koyuydu. Ağaçların güçlü kökleri toprağın üzerine kahverengi yılanlar gibi yayılmıştı. Her yer dallarla kaplıydı. Yaprakları yerlere değiyordu. Omovo bir baykuşun ötüşünü dinledi. Ağaçlar çok vakur görünüşlüydü, ürkütücü gizemlerin koruyucuları gibi. Ortalık, unutulmuş rüyalarda yaşayanların sessizliği ve bulanıklığı içine gömülmüştü.

Okyanusun fısıltıları onları selamladı. Kumlar ısıldadı. Kıyı ay ışığında bembeyazdı. Etrafta hâlâ birkaç kişi vardı. Keme oturup yengeç avlamaya çalıştı. Omovo yüzüstü yattı ve dalgaların dağılıp toparlanmasını ve sonra müthiş bir sıvı pistonmuşcasına, doymaz bir tutkuymuşcasına öne püskürmesini izlemeye koyuldu. Sonra dalgalar kıyıyı yardı ve sular her yana doldu. Hareket tamamlandığında dalgalar geri çekildi ve Omovo titreşimlerin topraktan geçerek içine yayıldığı duygusuna kapıldı. Denizin bitmek bilmeyen hışırtısı sonsuz bir boyut kazanmıştı.

Gece Omovo'ya sakın bir metres gibi göründü, okyanusun tutkularının yıpratığı. Keme kıyıda oturdu, uyudu ve rüya gördü. Omovo kendini temizlenmiş hissetti. Tüm evreni kendisini tek bir kristal ân yumağına döndürmüştü. Zaman yok oldu. Deniz, gece, gökyüzü buğulandı ve birbirine karıştı.

Sonra bu ânın yoğunluğu saldırıya uğradı. Sinekler sinsi tugaylar halinde geldi. Soğuk insanın iliklerini dondurdu. Okyanusun fısıltıları monotonlaştı. Gökyüzünün buğusu zihnini uyuşturdu. Sesler keskinleşti ve uzadı. Gecenin dokusu gözle görülür şekilde değişiverdi. Keme yerinden doğruldu ve kıyı boyunca koşmaya başladı.

"Hey, Omovo, hadi gidelim artık. Sadece biz kaldık."

Sesi tiz çıktı ve gecenin fısıltılarına karıştı. Omovo kalktı, pantolonuna yapışan ıslak kumları silkeledi ve bir iki kung-fu tekmesi savurdu havaya.

"Karate yaptığını bilmiyordum."

"Eskiden yapardım. Artık bacaklarım sertleşti. Çalışma-

yalı çok oldu.”

“Hadi gidelim.”

Omovo Keme'nin yüzünü göremiyordu. “Tanrım! Akşam olmuş bile!”

“Fark etmedin mi?”

“Hayır. Kendi içimde dolanıyordum.”

Yürüdüler, çıkış yolunu bulmaya çalışarak. Gece ansızın çok daha kararmıştı. Bunu fark etmek korkutmuştu onları.

“Omovo! Kaybolduk.”

Keme'nin sesi, gecede boğulurken, bir şaka gibi çıkmıştı. Yeriden kıyıya döndüler ve başlangıçta oraya nasıl geldiklerini bulmaya çalıştılar. Boşunaydı. Karanlığın ötesinde bir yarasa öttü, üç kez. Uzaklarda çalan zillerin sesi geldi kulaklarına. Baykuşların sesi korkularını derinleştirdi.

“Kaybolamayız. Mutlaka bir çıkış olmalı.”

Omovo kendi sesini tanıyamadı. Ama sesinin kupkuru tonuna sinen dehşeti tanıyabilmişti. Gece, protoplazmik bir kütle gibi her şeyi yutuyordu. Karanlık canlıydı. Görüş alanları daralmıştı. Omovo'nun zihni, düşünmekten aciz, yanlarında duran bir şekli fark etti. Şekil sanki oynuyordu. Karanlık meşum bir varlık gibi gösteriyordu onu.

“Keme, şurada birisi var!”

“Kim?”

“Nereden bileyim?”

Durdular. Beklediler. Zaman sinirlerini gerdi. Keme hızlı hızlı nefes alıyordu, çoğalan bir korkunun baskısıyla.

“O şekil bir insan değil.”

“Nasıl anladın?”

“Bir sopa ya da bir ağaç.”

“O halde git dokun.”

“Olmaz.”

“Korkak.”

“Evet. Korkağım işte.”

Ağaçların etrafında dolanıp köprüleri geçtiler, çim ve çi-

çeklerden oluşan açık bir alana ulaştılar. Havaya parfüm kokusu sinmişti.

"Ne yapacağız şimdi bakalım?"

"Hadi bağıralım."

"Olmaz. Boşuna."

Başlarının üzerinde bir yarasa defalarca öttü. Sessizleştiler. Dağılan ses havada bir kehanet gibi yayıldı. Keme bağırdı. Omovo içinin buz gibi olduğunu hissetti. Ürperdi. Ümitsizce düşündü: "Bu sessiz bir oyun. Birazdan bitecek."

Keme koluna sarıldı: "Şu evlerin yanında ışık gördüm."

"Yalancı ışık."

"Ne biliyorsun? Bir ümit."

Işığa doğru yürüdüler. Tökezlediler. Ayaklarına taşlar dolandı. Küçük akıntılara bastılar ve ayakkabılarını ıslattılar. Tahta köprülere tırmandılar ve kendi ayak seslerinin yankılarından korktular. Çıkamaz bir yola sapmışlardı. Işık bitmemiş bir binadan geliyordu. Park alanından akarsuyla ve dikenli telle ayrılmıştı.

"Altından geçelim."

"Evet ve kuyruğumuzu da bir bekçi köpeğine kaptıralım."

Geri döndüler ve karanlığın içindeki engeller arasında amaçsızca yürümeye koyuldular.

"Bu, her şeyin tadını kaçırdı."

"Hayır. Baksana, gece kendini dengeliyor, verdiklerini geri istiyor."

"O halde gece çok bencil."

Omovo düşündü: "Tanrım, sessiz oyun tehlikeli olmaya başlıyor!" Gece, törensel bir boyut kazanmıştı: Kara gölgeli ağaçların yarattığı bir izlenim.

"Tanrım, Omovo, bu şaka olmaktan çıktı artık. Annem evde beni bekliyor. Kızkardeşim de böyle..."

"Sus Keme! Daha da büyütüyorsun."

"Omovo, rol yapıyorsun! Sen de benim kadar korkuyor-

sun."

"Daha da fazla."

Ağaçlar yaşlı, beklenti dolu şekillerdi. Çalılık farklı biçimlere dönüşüyordu. Rüzgâr içine şeytan girmiş gibi iniliyor ve üfüren dalga farklı dehşetleri bir arada tutuyordu. Sonra neyse ki ay yumuşak ışıklarını yaymaya başladı. Ancak ay ışığının soluk parmakları büyük bir bulutun gerisine düşünce, park alanı tekrar karanlığa gömüldü.

"Tanrı bizimle oyun oynuyor."

"Hayvanat bahçesindeyiz."

Yapraklar hışırdadı. Dallar çatırdadı ve ayaklarının altında kırıldı. Boş tenekeler tıngırdadı. Ayak sesleri onlardan ötede yankılandı. Keme bir şeye takılıp yere yuvarlandı. Omovo terslendi: "Seni salak. Ayağa kalk ve ay keyfine bakarken şuradan çıkalım."

Sesi güçlkle çıkıyordu. O anda Keme bir çığlık attı. Ürkütücü bir sestti. Omovo'nun kalbi binlerce vuruş yitirdi ve dondurucu soğuk acımasızca her yanını sardı. Keme tekrar çığlık attı. Ve işte bu sefer Omovo kabusun gerçeğe dönüştüğünü anladı.

"Omovo, Omovo, gel bak..."

Omovo arkadaki çalılıktan fırladı. Arkadaşı bir bedenın yanına diz çökmüştü.

"Omovo..."

"Adımı söylemeyi kes!"

"Affet. Sanırım... bu..."

"Ölmüş mü?"

"Evet..."

"Kibritin var mı?"

Bir kibrit yakıp alevi avuçlarıyla korudular. Bir kız cesedi bu. Kafası kabaca kazınmıştı. Gözleri yan açıktı. Ağzı anormal derecede şişmişti. Dişleri parlıyordu. Boynunda bronz bir haç vardı. Bir ucu yere doğru sallanıyordu. Çiçekli giysisi parçalanmış ve kanlanmıştı. Beyaz pis kokulu bir bez

alt taraflarını örtmekteydi. Ayakları çıplaktı. En fazla on yaşındaydı. Ve çok güzeldi. Yüzünde boş, soluk bir ifade vardı. Omovo sessiz, çaresiz bir çığlık kopardı. O anda kibritin alevi titredi. Gölgeler sıçradı ve ışık söndü. Gece suskundu.

Dehşet beyinlerde patladı. Omovo garip, acı bir duyguya kendini kaptırmıştı. Ve sonra da "déjà vu" duygusu sardı içini.

"Bir ayin cinayeti bu."

Keme için gece, kabusun elektrikli ucuna nihayet değmişti. Babasını ve kızkardeşini kaybetmiş olmanın verdiği dehşeti hatırlamıştı. Kötülüğün bulanık bir ucu önünde şekillenmekteydi.

"Bir şeyler yapmalıyız."

"Evet. Yapmalıyız."

Omovo Keme'ye baktı. Ortaya çıkan ay ışığı yüzünü parlak gösteriyordu. Keme'nin yüzüne bir şey olmuştu. Yüz, taş sertliğinde bir soyutluğa dönüştürmüştü kendisini. Omovo kafatasında bir soğukluk hissetti, sanki görünmez bir çift buzdan el kafasını tutuyormuş gibi. Ürperdi. Sonra korku ve dehşetin belirtileri netleşti.

"Kızı buradan ne götürebiliriz ne de bizzat gidip polise haber verebiliriz."

"Evet. İlk önce bizden şüphelenirler. Tanrım bu anlamsız..."

"Mantıksız..."

"Tanrım. Bu işi sonuna kadar götüreceğim. Bu aptalca..."

"Dele'lere gidip polisi arayalım. Adımızı belirtmeden."

"Evet. Ama önce buradan çıkmalıyız."

"Acaba motorsikletini bulabilecek miyiz?"

"O köprüyü sonra geçeriz. Hepsi de..."

"Artık korkmuyorsun."

"Hayır. Kızgınım. Şu lanet gece..."

"Hadi. Gidelim. İçimde bir his..."

Yürümeye koyuldular ve bir on dakika daha aradıktan sonra çıkışı sonunda buldular. Sanki gece onları korkunç bü-yüsünden salıvermişti. Ay da bulutların engelinden kurtulmuştu. Keme'nin motoru hâlâ sakladıkları çalının arkasındaydı. Motora bindiler.

"Korkunç bir kâbustu bu."

"Henüz bitmemiş olabilir."

Hiç konuşmadan Dele'nin evine vardılar. Kapıyı çaldıklarında Dele'nin babası açtı. Kısa boylu ve yakışıklı bir adamdı. Yüzünde kabilesiyle ilgili parmak büyüklüğünde işaretler vardı. Adam seslendi: "Dele, awon ore wa ibiyi -o. Arkadaşların geldi."

Dele aşağıya indi. Odasında televizyon izliyordu. Kenara çekilip ne yapmak istediklerini ve başlarından geçenleri konuştular. Keme adını söylemeden polisi aradı. Karşı tarafta uykulu bir ses beceriksizce notlar aldı ve meseleyi inceleyeceğini bildirdi.

Dele Omovo'ya kız arkadaşlarından birinin kendisinden hamile kaldığını söyledi. Kızı kürtaj olması için kandırmaya çalışmış, ancak kız reddetmişti. Omovo dinlemiyordu. Gerekli sesleri çıkardı ve sonunda da gitmek için izin istedi. Dışarıya çıkarken Dele: "Görüyor musun Afrika gençlerini nasıl öldürüyor" dedi ve ekledi: "Afrika bana göre bir yer değil. Bunun için Amerika'ya gidiyorum."

Eve dönerken ikisi de konuşmadı. Badagry caddesini geçince Keme Omovo'yu indirdi. Hava çok karanlıktı. Zihninde her şey berraktı. Yaşantı hâlâ yanı başındaydı: Yanı başında ve korkunç.

YEDİ

Omovo evine dönerken çevresindeki canlı gece yaşamından habersizdi. Önünden geçerken portakal satıcısı kadın sesini yükseltti. Akara ve dodo satıcısı kadın da ona doğru seslendi. Bakmadan geçtiğini görünce de kadın: "Moro-moro! Dünyayı sırtında mı taşıyorsun?" diye söylendi.

Omovo adımlarını sıklaştırdı. Otel uyumsuz seslerle cınlıyordu. Süslü fahişeler ayyaşça geziniyordu yollarda. Omovo, Dr. Okocha'nın önceleri soluk görünen otelin duvarlarına yaptığı resimlere bakmadan geçip gitti. Ancak evinin yakınlarındaki çalılıklara varınca, zihni her nasılsa dikkatini o yöne yoğunlaştırdı. Çalılık karanlıkta hacimli gölgeler gibiydi. O noktaya bebekler fırlatılmış, kadınlar tecavüze uğramıştı ve anlatılamaz sesler çıkıyordu şimdi çalılardan, sanki cehennem bir yaşama sahipmişlercesine.

Omovo'nun kalbi babasının kansının tanıdık sesini duyunca hızla çarpmaya başladı. Kaba, ancak yumuşak bir ses tonuyla, beline peştemal dolamış bir adamla konuşuyor ve gülüyordu. Hiçbir şey açık seçik değildi. Omovo'nun kafası

karışmıştı. Devam mı etsin geri mi dönsün bilemedi. Ayakların onu ileriye doğru götürdü. Yolun o kadar kenarına yürümüştü ki gömleği dallara ve kuru yapraklara takılmaya başladı.

Eve girdiğinde babası ona çok kızmıştı. Odayı tam adımlarken girmiş ve babası dönüp öfkesini ona kusmuştu. Kızgınlığının nedeni anlaşılmazdı. Gevelediği sözlerden Omovo eski kırgınlıklar ve hınçlar ile ilgili bir şeyler anlayabilmişti. Omovo'nun annesinin büyücülüğü ve şu ânki durumuna onun neden olduğu hakkında bir şeyler söylüyordu. Borçlarla da ilgili bir iki bir şey vardı. Konuşurken, babasının yüzündeki kınışıklıklar ve gözlerindeki kırmızı damarlar daha da belirginleşiyordu. Yüzü buruşmuş ve ağzı çılgınca bir öfkeyle büzülmüştü. Bir ân Omovo kendini sıcak ve sevgi dolu hissetti. Bir sonraki ân ise onu, yumuşak bir kayıtsızlığa gömdü.

"Blackie nerede, Baba?"

"Seni ilgilendirmez. Onu bu işe karıştırma. Bana süt almaya gönderdim."

Omovo sustu. Babasının yemek masasının çevresini adımlamasını izledi. Sonra bir sürü şey geldi aklına, babası başka kadınların peşinde koşarken annesinin ölmekte olduğu, kardeşlerinin, yaşamlarının amaçsızlığı hakkında onu sorguladığında, babasının onları evden kovması. Babası adımlamayı kesip tüm çocuklarının nasıl işe yaramaz oldukları ve Tanrı'nın bu konuda kendisine ne kadar acımasız davrandığı hakkında şikâyete başladı. Bunları hüznü dolu ve tutkulu bir inançla söylüyordu. Ve tüm davranışlarının ardında görüldüğü kadıyla çılgınca bir saplantı yatmaktaydı.

Beyaz belgeler hâlâ masadaydı. Omovo'nun onları en son gördüğü durumdaydılar. Varlıkları Omovo'nun zihninde sınırlarının ötesine taşmış taslakları, mahkeme davalarını, kaynayan alacaklıları, işi bırakmasını söyleyen ofis notlarını, gerçekleştirilmemiş ithalat pazarlıklarının görüntülerine dö-

nüştü.

Babası bir ogogoro şişesini ağzına götürdü. Omovo, babası ciddi bir şekilde şişeyi yerine koyarak kasvetle çevrili oturma odası turuna devam edecekken, hızla dışarı çıktı.

Odasında, günün olayları kafasında uğulduyordu. Not defterini çıkararak yazmaya koyuldu:

Fikirler şekillenip gece gündüz rüyalarıma giriyor. Bir resmim çalınmıştı. Şimdi de diğer resmime hükümet yetkilileri tarafından el konuldu. Kısır bir döngü içinde gelişen olaylar. Kehanet görüldü sonunda. Sessiz bir kayıplar oyunu. Bu gece kâbuslar mahallesinden geçtim. Gece banıstan dehşete doğru yönlendi. Keme çok incindi. Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. Dele isteksiz bir baba olacak; Afrika'nın çocuklarını öldürmesi ile ilgili bir laf etti. Zavallı öldürülen kız - neden sana bunu yaptılar? Bir Afrika gecesine mi kurban edildin? Ben ya da bir başkası ne yapabiliriz? Saklanmak? Gizlenmek? Çok aptalca.

Ara verdi. Sonra yeniden başladı:

Küçükken ailelerimiz bizi karanlıktan korkuturdu. "Yok yok gitme. Büyüler kapar seni" derlerdi. Büyüdükçe bu korkuyu yenmiştik. Karanlık kafamızı yumruklamadan, dehlizlerden geçebildiğimizi anlamaya başlamıştık. Gün parlaktır. Her şey orada görünür. Karanlık korkumuzu yitirdik. Ama onun neleri kapsayabileceği korkumuzu, ürkütücü gizemini asla unutmadık. "Büyüler" zihinde ve yerde farklı biçimlere bürünür. İşte şimdi "büyü" bir ruhu alıp gitti. Geride kalanları da toprak istiyor. Su elleri yıkayarak...

Durdu. Yazma eylemi boş gelmişti. Bulantı dalgalan sar-

dı her yanını ve artan bir tiksintiyle not defterini tavana savurdu. Havada bir parabol çizen defter, duvara çarpıp asılı duran salyangoz kabuklarını yere savurdu. Zemine çarpan kabuklar kırılıp dağıldı. Kırılma sesi Omovo'nun zihninde yankılandı. Her şey sona erince, "İyi. Lüzumsuz bir şey yerinden oldu" diye düşündü.

Yatağına girdi ve uyudu.

O gece bir rüya gördü. Ter içinde uyandı. Not defterine uzandı ve hatırlayabildiği kadıyla rüyasını yazdı. Ve gecenin geri kalanında uykuya dalamadı ya da öyle sandı. Ama uyku geldi. Neyse ki.

İKİNCİ KİTAP

Bir not defterinden alıntı

Karanlık bir ormandan geçerken oluverdi. Ağaçlar sise dönüştü. Ve ardıma baktığımda ölü kızı gördüm. Dosdoğru üzerime geliyordu. Burnu ya da ağzı yoktu. Yalnızca parlak bir çift göz. Nereye gitsem beni izledi. Ormanın sonunda bir ışık gördüm ve o tarafa yöneldim. Ulaşamadım.

BİR

Omovo ölü kızıdan bir türlü kurtulamıyordu. Kız, rüyalarında onu izliyor, belleğinde geziniyordu. Memleketi olan Ughelli'deyken, iç savaş sırasında tanık olduğu bir olayı ona hatırlatmıştı. O zamanlar dokuz yaşındaydı. O gece babası gidip şifalı ot alması için Omovo'yu dışarı yollamıştı. Omovo ota-cının evini aramak amacıyla epey yürümüş ve sonunda da kaybolmuştu. Dev bir iroko ağacı çıkıvermişti karşısına. Altında durmuş ve ağlamaya başlamıştı. Ortalıkta kimsecikler yoktu. Sokağa çıkma yasağı saatine kalmıştı.

Ağacın altında durmuş ağlarken, bir grup çılgın insanın caddeden aşağıya doğru ilerlediğini gördü. Ellerinde sopalar taşıyorlardı. Şarkı söylüyorlar ve şarkılarında insanları, Igbo insanlarını öldürmeye çağınıyorlardı. Sonra durduğu yerin yakınlarındaki bir kulübeye yönlendiler. Kulübenin çevresinde şarkı söylediler, kapıyı kırdılar ve içeri daldılar. Ve sonra Omovo yaşlı bir adamı ve bir kız çocuğunu sürükleyerek dışarı çıkardıklarını gördü. Adamı kanlı bir yığıntı haline gele-ne dek dövdüler. Ve kızı alıp uzağa götürdüler. Omovo neler olup bittiğini anlayamamıştı. Sonra kalabalığın kulübeye doğru ellerinde koca bir kereste parçasıyla koştuğunu gördü. Defalarca keresteyle kulübeye vurdular. Duvarlar ansızın yı-

kıldı ve dam çöktü. Kalabalık müthiş bir tezahürat koparttı. Ve kulübenin içinden bastırılmış çığlıklar yükseldi, Omovo'ya bir şişeyle ezilen böceklerin çıkardığı sesleri anımsatan.

Eve döndüğünde ağabeyleri geciktiği için onu dövdüler. Ama ağlamadı, çünkü korkunç bir şey görmüş olduğunu biliyordu. Bir daha asla o korkunç görüntüyü aklından silemedi, o gecenin derin lekesini. Ne zaman bir şiddet olayına tanık olsa, çaresizce izleyen o küçük çocuk oluverirdi. Ve asla kendisinin de bir bakıma lekелendiği gerçeğinden kaçamadı.

O hafta gazetede ölü kız hakkında bir sütunluk yazı çıktı. Makale, büyük bir olasılıkla bunun bir ayin cinayeti olduğunu yazıyor ve adı belirsiz bir polis memurunun da bu tür cinayetlerin soruşturulması olanaksızdır lafını alıntılıyordu. Omovo o hafta boyunca Keme'yi görmedi, ancak o gece Keme'nin yüzüne yapışan kaya gibi sert ifadeyi de asla unutamadı.

Cumartesi sabahı kapısı vurulduğunda odasıındaydı. Omovo kapıyı açtı. Babasıydı. "Okur'dan bir mektup" dedi, masaya fırlatarak. Sonra da gitti. Omovo sanki hayalet bir parmak kendisine dokunmuş gibi oldu. Ağabeyleriyle arası iyiydi, küçükken onu çok dövmüş olmalanna karşın. Yıllar geçtikçe hepsi birbirinden uzaklaşmıştı. Kendileri olmuşlar, her biri kendine ait sıkıntılarla boğuşmaya başlamıştı. Kardeşlerini az tanırdı. Omovo büyürken, onlar da yatılı okula gitmişlerdi. O yatılı okula gittiğinde de, onlar okullarını bitirmişti. Tatillerde ne zaman eve dönse, ağabeylerini evin içinde moralleri bozuk, soğuk ve derbeder bir halde dolanırken görürdü. Sık sık da kendi aralarında kavga ederlerdi. Ancak babaları onları evden atınca tüm o yılları ne kadar zor geçirmiş olduklarını fark edebildi Omovo. Özellikle annelerinin ölümünün ardından.

Omovo yemek masasına oturup mektubu okudu. Kısaydı. Üzerinde ne tarih ne de adres vardı. El yazısı bozuktu. Zarf kirliydi. Ve içinde bir de şiir vardı. Okur ne zaman morali bozulsa ya da tasalansa, şiir yazardı. Kimse şiirlerini ciddiye almazdı. Ama Omovo o şiirlerde, içindeki hüznle dolu odalarda yankılayan dizilere rastgelirdi hep.

Mektup şöyleydi:

Merhaba küçük kardeş,

Öylesine yazmam gerekti. Bir gemide tutunmaya çalışıyorum. İşler zor. Sık sık seni ve evi düşünüyorum ve içimden ağlamak geliyor, ama ağlamıyorum. Babamı da düşünüyorum ve onu anlamaya ve bağışlamaya çalışıyorum, ama yapamıyorum. Ancak sen, onu anlamaya ve her zaman sevmiş olduğun gibi sevmeye çalışmalısın. Onu bağışlamaya da çalış. Babam zayıf ve yorgun. Bir evim ve gidecek bir yerim yok ve her gün içerken, bana olan tehlikeli şeyleri görüyorum. Ve çok kavga ediyorum. Umeh de merhaba diyor. Biraz hasta. Yaralandı. Bu arada, hâlâ resim yapıyor musun? Dün yazdığım bir şiiri gönderiyorum. Hepimiz ne yazık ki bazı şeyleri yitirdik. Senin giderek güçlendiğinden eminim.

Seni seven ağabeylerin, Okur ve Umeh
Kendine iyi bak.

Omovo mektubu defalarca okudu, rüyasında ulaşamadığı ışığı görebilmek, ayrıldıkları gün Umeh'in ima ettiği yaşamın bir boyutunu algılayabilmek umuduyla. Ama Omovo'nun görebildiği yalnızca kişisel tükenişti. Mektubu elinden bıraktığında kardeşlerinin yaşamlarının hep kendisinden gizleneceğini ve onların alçalıp yok olması olarak algıladığı şeyin de yakasını asla bırakmayacağını biliyordu. Ama kardeşinin şiirini okuyunca Omovo bir şey daha hissetti: olasılıkların var olabileceğinin bilinci.

*Ben küçük bir çocukken
geniş kıyılarda koşardım
tuhaf mercanlar
ve parlak çakıl taşları peşinde
ama çizgiler buldum kumda
rüzgârda sesler
gizli yolların şifresini söyleyen,
engin denizler boyunca.*

Şiir Omovo'ya ulaşmıştı: ve o da şiire ulaşmıştı. Yaşamlarının dağınık tanelerini birbirine tutturabilme ve bir şekil oluşturabilme çabasıyla anılarını değerlerken, şöyle düşündü: "Yaşamın bir şekli ve kalıbı yok. Bu belirsizlik içinde bir şeyleri tutturmaya çalışmak acaba boşuna mı?"

Soruya yanıt veremediğinden kalktı ve mutfığa gidip kirli dolabın içine özensizce bırakılmış olan yemeğini çıkardı. Sanki bir sisin içindeymiş gibi hareket ediyordu. Dalgın dalgın kahvaltısını etti. Yemeği çorbaydı ve sabah için biraz ağırdı. İçinde kaşığına alınca erimemiş un tanelerine dönüşen topaklar vardı. Çorba soğumuş ve yağı donmuştu. Kahvaltısı tatsız, ancak yenebilirdi. Zar zor lokmaları yuttu.

Tat almadan yerken, en son rüyasını düşündü: Rüveyı, yerinden koparılmış imgeler ve not defterine yazdığı sözcükler olarak hatırlıyordu sadece. Önüne baktı ve çorba tabağındaki çatlakları gördü. Çorba kasesinin beyaz boyası soyulmuş ve metali paslanmıştı. Omovo çorbanın içindeki tek et parçasını alıp ağzına attı. Rahatlıkla sert bir lastik parçası da olabiliirdi bu.

Gözü oturma odasına ilişti. Burası, aynı zamanda da yemek odası olarak kullanılmaktaydı ve ortada duran küçük kitaplık sayesinde birbirinden ayrılmıştı. Annesi, kitaplığı yıllar önce Yaba'dayken almıştı ve odada doğru dürüst tek mobilya olarak o görünüyordu.

Oturma odasındaki mobilyalar yetersizdi. Dört koltuk vardı. Gövdeleri kullanılmaktan ve eskilikten solmuştu. Üzerlerine oturulduğunda hafifçe gıcırdarlardı. Minderlerin yüzü solmuş kırmızıydı. Her iki haftada bir Blackie yüzleri yıkardı. Minderlerden bir tanesini Omovo birkaç yerinden delmişti. Koyu yeşil delikler, solmuş yüzün altındaki astan gözler önüne seriyordu.

İki sıra iskemlenin arasında kocaman bir orta masa yer alıyordu. Eski masaları Umeh ve Okur evden ayrıldığı gün kırılmıştı. Omovo babası kırbaçladığında geri geri giderek masanın üzerine düşenin Umeh olduğundan pek emin değildi. Ancak babasının yeni kocaman orta masayı eve getirişini çok iyi hatırlıyordu. Yüzünde “bugüne kadar başımın çaresine baktım ve bundan sonra da bakanım” ifadesi vardı. Masayı iskemlelerin arasına koyduğunda, boş olan tüm yeri kaplamıştı. Gülünç derecede büyük bir masaydı. Babasının yüzündeki ifade değişivermişti. Omuzlarını silkmiş ve uzlaşmacı bir tavırla “Evet, büyük... İyi. Bu evde büyük şeylere ihtiyacımız var. Evet.”

Omovo, sonradan babasının masayı Alaba pazarı yakınlarındaki bir marangozdan elden düşme aldığını öğrendi. Yüzü çizikler, yanıklar ve lekelerle kaplıydı: özensiz kullanımın izleri. Ayaklarından biri diğerinden kısaydı. Babasının verdiği partilerin birinde sarhoş bir konuğun takılmasıyla kırılmıştı. Ve marangoz da, ölçüleri çarpık biri olarak, kısa bir ayak takmış, doğru boyda ayak istedikleri takdirde de daha fazla para vermeleri gerektiğini bildirmişti. İri yanı, gürültülü bir adamdı. Omovo'nun babası, ona kafa tutamayacağından, masayı alıp eve gelmişti, uydurma onurunun ağırlığıyla ezilerek.

Duvarlar başlangıçta deniz mavisiydi. Ama artık kolun ulaşabileceği mesafenin üzeri bile lekeler ve el izleri ile kaplanmıştı. Omovo tüm bu lekelerin oralara nasıl bulaştığını bir türlü anlayamıyordu. Ansızın lekeler ve pislik görüntüsü

üzerine gelir gibi oldu. Nefes alamıyordu. Ancak duvarları yeni bir renge boyadığını ve evi temizlediğini hayal ettiğinde ortamda bir değişiklik oluverdi. Ancak o anda bir kertenkele duvara tımandı, hayalini bozdu ve onu birbirinden kopuk seslerle dolu dünyaya geri gönderdi. Gözleri yerdeki marleye ilişti. Evin halinin en belirgin göstergesi oydu. Deliklerinden zeminin kırmızı boyası görünüyordu.

Yemek odasında kötü bir koku vardı. Tepeden tırnağa temizlik isteyen bir mutfaktan gelen kokuydu bu.

Omovo kendince açığa vurmadan sevdiği babasını düşündü. Ama Omovo hem acır hem de acımazdı babasına. Babasını yenik düşmüş bir adam olarak görürdü. Ama elinde kalan onurunu cesurca sergilediği için de ona hayranlık duyardı: yenilmek bir suç değildi. Omovo babasının fevri davranışlarını düşündü. Sonra da onları düşünmemeye çalıştı. Çeşitli düşünceler kafasının içinde, birbirlerinden beslenerek dolanıp durdu. Sonra içindeki boşluk duygusu ona geri döndü, ılık biçiminde, midesini buran bir bulantıyla. Sonra da gitti. Ve her gün yeteneğiyle bir şey yapması gerektiğini anladı: Ve eğer yapmazsa ailesini avlayan yok edici dürtüler onu da ele geçirecekti.

Resim yapmayı getirdi aklına: Ve başka tür bir boşlukla karşılaş. Belirsiz imgeler, hortlaklar ve gölgelerin dışında hiçbir şey yoktu. O anda rüyasını bir şekilde yorumlaması gerektiğini anladı. Ve şöyle düşündü: "Zor bir iş olacak. Bir çeşit zihinde hac yolculuğu."

İçini çekti, başını salladı, mutfak lavabosunda ellerini yıkadı ve odasına gitti.

Omovo bazı taslak çizimler yapmaya koyuldu. Gösterdiği çaba sinir bozucuydu. Resme başlamadan önce kafasının içinde ana hatları belirlemesi gerekiyordu. Yaratma yöntemi genelde o anda içinden geldiği gibi olurdu. Ancak bu çalışma farklıydı. Pohpohlanmalı, uyumlaştırılmalı, kavranmalı ve ortaya konulmalıydı. Çizmeden önce onu yaşamalıydı ve ona

tutsak olmalıydı, içerideki çatlakları genişletmeli, derinleştirmeli, karanlık ruh azaplarından geçmeli, acı ve tatlı tüm şeyleri içermeli ve içe doğru büyümeliydi. Ancak çizimleri gözüne aptalca göründü. Öfkeyle kâğıtları yırtıverdi. Bu durumdayken kapının vurulduğunu duydu. Sinir içinde haykırdı:

"Kim vuruyor öyle kapıma?"

"Omovo! Omovo... gelip yediğin yeri temizlemeyecek misin? Arkandan tabağını toplayacak kölen mi var, he? Canımı sıkma benim!" diye yanıtladı Blackie'nin sesi. Yüksek tonda ve dikkati çekecek biçimde konuşmuştu.

"Tabak mı? Ne tabağı?"

"Bana mı soruyorsun ne tabağı? Yaptığım yemeği mide-ne indir, sonra da ne tabağı de, he?"

"Ne yemeği? Lağım suyuna benzeyen çorba ya da lastik gibi et mi?"

"Omovo, diyeceğimi dedim! Diyeceğimi dedim!"

Omovo'nun morali biraz düzelmmişti. Kavgaya çıkması için küçücük bir kıvılcımı tutuşturmaya çalışan bir kışkırtma havası sezinledi. Kavgaya tutuşmada Blackie'nin üstüne yoktu. Omovo onun sitedeki kadınları sözleriyle yerin dibine sokup çıkardığına tanık olmuştu. Aynı zamanda da eskiden kalma bir borcunu babasından almaya gelen bir adamı nasıl rezil ettiğini de görmüştü. Adam dayanamayıp Blackie sözünü bitirmeden kaçmıştı. Bir daha da asla gelip parasını istemedi.

"İyi, iyi, tamam" diye tısladı Omovo, odasından çıkar-ken. Kadının amber karası suratında ipuçlarını yakalamıştı. Ufak tefek, örümceğimsi ve kurnaz bir kadındı. Temiz beyaz dişleri, lekeli yanakları, düzgün bir endamı, geniş kalçaları ve hırçın bir yapısı vardı. Önemsiz görünen şeyler için ansızın parlayıverirdi: Çocuksuz oluşuna en ufak bir ima konuşmanın akışını değiştirebilirdi ve kovasını su almak için kullanıp da eski yerine koymayan, dilinin keskinliği sayesinde parça parça olabiliirdi. Müthiş dedikoducuydu ve "evin sırlarını" da başka kadınlara anlatır, sonra da kavgalarda bunları yüzüne

vurulurdu.

Evlerine ilk geldiğinde sıcak, anlayışlı ve özveriliydi. Omovo'nun ağabeyleri ona mesafeli davranıyorlardı: Onları memnun etmek için çırpınıyor ve bazen de bu uğurda kendini gülünç duruma düşürüyordu. Sonra giderek gerçek yüzünü göstermeye başladı. Rol yapmakta ustaydı. Önemli konuşmaları anahtar deliğinden dinlerdi. Ve iki büyük oğlan evi terk ettiğinde, meydanı boş buldu. Omovo'nun evde olup bitenlere ilgisizliği sayesinde, babasının kalbine girmeyi başardı. Adam giderek bakımı konusunda ona bağımlı olmuştu. Hatta, Omovo'dan habersiz, bazı iş pazarlıklarını da beraber yapıyorlardı. Babası, Omovo'nun annesinde göremediği bazı şeyler bulmuştu Blackie'de: her koşulda sözünü dinleme ve aynı görüşleri paylaşma, sessiz bir hayranlıkla ona tapınma. Eve geldikten kısa bir süre sonra gebe kaldı.

Ama sonra bebeği kaybetti: Düşük yapmıştı. Utancından neredeyse ölecekti. Hastalanıp kurudu. Haince huylar edindi. Gizli faaliyetlere katılıyor, garip gezilere çıkıyor, garip karanlık yerlerde görünüyordu. Omovo'nun babası onunla yüzleşti ve Blackie bebeğini kaybetmesinin nedenini bulmak için bir otacıya gittiğini itiraf etmek zorunda kaldı. Evdeki ilişkiler de altüst olmuştu: Omovo'nun babasına sadıktı, ona nefis yemekler yapıyordu, ancak Omovo'ya karşı ilgisizdi. Bir kere sinde yemekle ilgili şiddetli bir kavgaya tutuştuktan sonra Omovo kadının kendisini zehirleyebileceği korkusuyla dışarıda yemeğe başlamıştı. Bu tür gerilimler arada bir birikiyor ve tartışmalara dönüşüyordu. Omovo bu seferkinin de bu tür bir şey olduğunu sezmişti.

"Blackie, tamam" dedi tekrar yüksek sesle, onun bağırmasının şiddetine ulaşarak. "Söyledin zaten, ne bağırıp duruyorsun? Neden böyle ufak bir şeyi mesele yapıyorsun?"

Omovo'nun sesi kasıtlı olarak yumuşak çıkmıştı. Gözlerinde alaycı bir parıltı vardı. Kadına baktı. Oldukça ciddi görünüyordu. Alnı parlıyor ve traşlı kafası kalın, güdük bir pa-

tatese benziyordu. Komik görüldüğünün farkındaydı. Normalde Blackie'nin saçını kazıttığı gün yaptığı gibi gülüp geçmesi gerekirdi. Ama yüzü, son derece ciddiydi. Onu bir kavgaya sürüklemeye kararlı gibiydi. Omovo'ya değil, yere bakıyordu, gergin ve hazır.

Başını kaldırıncı, Omovo şaşkınlık içinde kaldı. Nefreti görmüştü Blackie'nin gözlerinde. Bu bakışları ilk kez görmüyordu. İlk tanıştıklarında da kendisine böyle baktığını hatırladı. Omovo'nun babasıyla olan evliliği geleneksel bir biçimde olmuştu. Ancak nikâh günü, babası Omovo ve kardeşlerine durumu anlatmıştı. Anneleri öleli henüz bir yıl olduğundan çocuklar büyük bir şaşkınlığa düşmüşlerdi.

Oğlanlardan hiçbiri nikâh törenine katılmamışlardı. Okur ve Umeh arkadaşlarının evinde kalmış ve sarhoş olana dek içmişlerdi. Tam iki hafta sonra eve dönmüşlerdi. Omovo yalnızca tören sırasında uzaklaşmıştı. Gece geç bir saatte eve döndüğünde Blackie ve babasının yalnız görüntüleri kendisini karşılamıştı. Elektrikler kesilmiş, lamba sönmüş ve koca masa üzerinde titrek titrek yanan mum yüzlerinde ve gölgelelerinde şekilsizce dans ediyordu. Adam başını kaldırıp oğluna bakmıştı. Ve Omovo gözlerinde yıllar boyu süren perişanlığın, gizlenmenin ve yenilginin izlerini görmüştü. Oysa şimdi yeni bir yaşamın eşiğinde sayılırdı, uzun bir zamandır kazanılan ilk gerçek başarı ve oğullarından hiçbiri bunu paylaşmak için yanında olmamışlardı. Uzun süren sıkıntılı bir sessizlikten sonra adam Blackie'ye diz çökerek geleneksel biçimde Omovo'yu selamlamasını söylemişti. Uzun geçen bir anın ardından diz çökmüştü Blackie. Ve onu selamlarken gözlerinde o kindar bakış vardı ve hemencecik doğrulmuştu. Omovo ona gülümsemişti: Blackie öfkeyle bakmıştı. Ardından Omovo dışarı çıkmış ve tüm gettoyu dolanmıştı, kendisini boğmak üzere olan duyguların üstesinden gelebilmek için. O günden sonra Omovo ikisinin birden aynı eve fazla geleceğini anlamıştı.

Blackie'nin sesi Omovo'yu kendisine getirdi. Kadın bir laf edip, bela anlamına gelen bir tavırla abartılı bir biçimde eteğini düğümledi.

"Ya, demek ben patırtı çıkarıyorum? Beni istismar ediyorsun, di mi? Ben senin yaşında mıyım? Patırtı çıkaran senin annen, her neredeyse!"

Omovo'nun tepesi atıverdi. Annesi hakkında en ufak hakaret dolu bir söz bile öfkelenmesine yeterdi. Bu tümce de zaten böyle bir amaç için söylenmişti: ve Omovo da farkındaydı bunun. Bilinçsizce yumrukları sıkıldı.

"Kime hazırlıyorsun yumruklarını? Hiçbir şey yapamazsın, duydun mu? Hiçbir şey yapamazsın. Benimle kavga istiyorsun di mi, kavga istiyorsun, he?"

Kabararak yerinden sıçradı ve Omovo'yu gömleğinin önünden yakaladı. Açık ağzından görünen dişleri parlıyor ve kızgın nefesi Omovo'nun yüzüne savruluyordu.

"Galiba benimle kavga etmek istiyorsun. Döv hadi beni! Döv! Göreyim bakayım! Döv-ooo!"

Ellerini öne savurdu, Omovo'nun gözlerine saldırırcasına. Omovo emin değildi. Ancak onu itmekle kendini kurtarabilirdi. Elleri bilinçsizce kadının memelerine gömüldü. Kafası kanşıverdi ve ansızın babasının kadınla sevişmesi aklına geldi. Bir tuhafılık hissetti kendisinde, sanki davranışlarını izleyen bir izleyiciydi. Amaçladığından çok daha hırsla kadını itmiş olmalıydı ki, sendeledi ve sırt üstü düşüp avazı çıktığı kadar haykırdı:

"Omovo beni öldürecek-o-o-o! Omovo kıracak belimi-ooo!"

Gürültüyü duyan babası odasından koşup gelmişti. Peştemali gevşekçe belinden sarkmaktaydı ve üst kısmı çıplaktı. Yüzündeki çizgiler, iyice belirgin, uykudan uyandığını gösteriyordu. Yaş, çalışma ve içkinin izleri yüzünden okunuyordu. Traşsızdı ve nefesi bira ve uyku kokuyordu. Blackie'nin çığlığı onu telaşlandırmıştı.

"Blackie, ne var?.. Omovo!.."

Telaşı kadını yerde görünce daha da arttı. Blackie tuhaf bir biçimde gözlerini deviriyor, inliyor ve bağınıyordu.

"Oğlun beni dövdü. Omovo beni dövdü ve göğsümden yumrukladı!"

"Doğru değil, baba. Numaraya yapıyor. Ben yalnızca..."

"Omovo, kes sesini!" diye gürledi babası, kırmızı gözlelerinden alevler saçarak. Sonra da kadına dönüp sordu: "Neden böyle yaptı?"

Bir süre gözyaşı dökmeden ağladıktan sonra Blackie yanıtladı: "Çünkü ona sofrayı toplamasını söylemişim, kendi bulaşığını. Ben onun kölesi miyim ki yapayım?"

Omovo'nun babası başını kaldırp tabakların hâlâ masanın üzerinde durduğunu gördü. "Neden yedikten sonra sofrayı toplamazsın ki? Neden? Neden bırakmazsın bir adam uyusun, he, sen ekmek yiyessin diye bütün gün uğraştıktan sonra, neden evime gelince dinlenemem acaba? Tüm bunlar ne oluyor? Omovo, kafamı kızdırma benim anladın mı?"

Omovo yanıt vermedi. Öylece durup soğuk ve ciddi bir bakışla adamı süzdü, sanki babasının tutkuları kendisine asla erişemezmişcesine.

"Omovo, sende asla hoş göremeyeceğim şeyleri yapma, duydun mu? Hadi defol şimdi, çekil karşımdan, seni beş para etmez..."

Omovo babasına baktı. Gözünün ucundan Blackie'nin yüzünde zafer kazanmışcasına bir gülümseme görmüştü.

"Evet, baba. Bunu daha önce söylediğini duymuştum. Bu yüzden ağabeylerim gitti. Blackie'yle senin için kavgaya etmiyorum..."

"Omovo, kapa çeneni. Nasıl benimle böyle konuşabilirsin? Aklından zorun var senin..." Babası doğruldu.

"Tamam, canım, yeter" dedi Blackie, edalı bir tavırla. Omovo evden çıktı. Kapıyı arkasından çarparken babasının hakaretler yağdırdığını ve ağabeyleri gibi olduğunu haykırdı-

ğını duydu.

Dışansı ılıktı. Ancak o ânda içinde bir şey buz gibi oluvermişti.

İKİ

Ağabeyleri evden kovulduklarında, Omovo kalbinde aynı katılığı hissetmişti. Ağabeyleri babalarına yabancılaştırmışlardı. Yabancılaştırma mimiklerle, söylenmemiş sözlerle, bakışlarla sergileniyordu. Babalarının dayağı ve kötü muamelesine maruz kalan annelerini hep kollamışlar ve onun tarafını tutmuşlardı. Babalarına karşı olan soğuklukları zamanla Omovo'yu için için ürküten bir boyuta ulaşmıştı. Hep bir araya gelip babalarını dövecekleri tehditlerini duyardı Omovo. Ama bu asla olmadı.

Kinleri babaları üniversite masraflarını ödemeyi reddedince daha da arttı. İkisi de çok parlak öğrencilerdi ve tüm derslerini büyük bir başarıyla verip liseyi bitirmişlerdi. Bir üniversiteye kabul edilmişler, ancak babaları eğitimlerini karşılayamayacağını söylemişti. Bursların elde edilmesi çok zordu ve genelde gayri resmi bir kayırma ve torpille ancak ulaşılabilirdi. Ne zaman eğitimleri ile ilgili bir konu açılrsa babaları hep klişe nutuklara hazırdu: "Kendi kavganızı kendiniz verin. Ben de öyle yapmışım. Üniversiteye gidemezseniz çı-

rak olun. Ben başkasının benim için savaşmasına izin verseydim şimdiki durumuma gelebilir miydin sanıyorsunuz! Asla! Ben de üstelik üniversiteye gitmemiştim."

Üniversitedeki haklarını kullanamadıklarından, çünkü ücretini ödeyememişlerdi, ve iş de bulamadıklarından, çünkü zaten iş yoktu, huzursuz ve hınçla dolu olmuşlardı. Baba ve oğullar arasındaki uçurum genişlemişti. Kalpleri kaskatıydı. İçlerine kapandılar. Kendilerince bu halleriyle, babalarının cezasını vermekteydiler.

Anneleri ölünce, evdeki hava daha da gerginleşti. Saatlerce, günlerce bir aşağı bir yukarı dolanarak, annelerinin ölümünden dolayı babalarını suçladılar. Evden kaçıp cenazenin kalkacağı güne dek görünmediler. Ardından isyankârlıklan daha da arttı. Saçlarını garip bir şekilde uzattılar. Marihuana içmeye başladılar. Eve vahşi ve garip arkadaşlarını getirdiler. Bol bol kafa çektiler. Dövüştüler.-Gece geç saatlere dek dışarıda kaldılar. Oturma odasında dolanıp, varlıklarıyla dayanılmaz bir kötölük duygusu yaydılar. Babalarıyla nadi-ren konuşuyorlar ve o zamanlarda da seslerindeki küstahlık açıkça belli oluyordu. Sonra da kafayı yeni bir şeye taktılar. Amerika'ya gitmek, hem çalışmak hem de üniversitede okumak istiyorlardı. Her gencin tutkusuydu bu, Hollywood filmlerinin ve sevilen disko müzisyenlerinin albüm kapaklarının ateşlediğı. Ama Omovo'nun ağabeyleri için bu bir kaçıştı aslında. Durmaksızın planlar yapmaya başladılar. Kazanacakları paradan, tanışacakları insanlardan ve yeni bir yaşama başlamakтан konuşup durdular. Omovo hayallerinin, annelerinin kaybıyla gelen şoka bir tepki olduğunu biliyordu.

Babaları yeni bir kadınla evleneceğini duyurduğunda işler iyice kötüleşti. Ertesi gün kadın eve gelmişti. Omovo kadının ve çeyizinin oldukça pahalıya mal olduğunu duydu. Üstelik babalarının kadının ailesinin evinde gösterişli bir düğün yaptığını da öğrendiler. Kadın geldikten sonra kendilerini babalarının dünyasından dışlanmış hissettiler. Tamamen

yabancılaşmışlardı. Ev herkesi alamayacak hale gelmişti. Öfkeler patlıyordu. Omovo'nun ağabeyleri babalarına sürtünecek, neredeyse omuz vurarak geçiyor, aralarında tek bir söz bile konuşulmuyordu. Evde nefes almak neredeyse imkânsız hale gelmişti.

Gariptir ki, bu çığ duyguların ortasında Omovo babasına ulaşabiliyordu. Ağabeylerinki kadar sert olmayan her davranışı olumlu olarak algılanıyordu. Aslında Omovo taraf tutamayacak bir durumdaydı: Babasının sıkıntılarını biliyor ve ağabeylerinin öfkelerinin nedenini anlıyordu. Ve evde ilişkiler ne kadar bozuk olursa olsun, kontrolsüz sinirlerin açığa vurulacağı, yolların kesin olarak ayrılacağı bir olaya hazır değildi, Cumartesi sabahı olanlar gibi.

Omovo tartışma sesleriyle uyanmıştı. Oturma odasına gitmiş ve babasının dışa açılan kapının önünde durduğunu görmüştü. Elinde üzeri kanlı bir kemer vardı. Zor tutabildiği bir öfkeyle titriyordu Umeh kitaplığın yanında, başı öne eğik durmaktaydı. Boynunda kalın bir ip vardı. Okur odanın diğer ucunda, yemek masasının yanındaydı. Dimdikti ve duruşunda stratejik bir hava vardı. Ter içindeydi. Mutfakta Blackie bir tepsi üzerinde pirinç ayıklıyormuş gibi yapıyordu. Göz ucuyula olanları izliyordu.

Umeh başını kaldırdı. Yanaklarından aşağı yaşlar iniyordu. Omovo ağlamadığını biliyordu. Göz yaşları o istemeden boşalmıştı. Orta masa yan yatmıştı. Tek bacağı yerinden oynamış gibiydi. Yerde Umeh'in tam yanında, içi dolu bir yolculuk çantası vardı. O anda anladı Omovo, ilk kez, Umeh'in evi terk etmek üzere olduğunu.

Site halkı olanları izlemek için pencerelerin ve sokak kapısının önüne toplanmışlardı. Aralarında çocuklar ve yabancılar da vardı. Anlamsız, ciddi yüzlerle bakıyorlardı. Omovo onların aileleri ile ilgili fısıldaştıklarını duyabiliyordu. İçini hüzmün sardı. O da tüm bu olanların bir parçasıydı ve elinden hiçbir şey gelmiyordu.

O ânda babası bağırmaya başladı. Öfkesi Umeh'e yönelmişti, ama genel şeylerden söz ediyordu.

"Evimden hemen gitmeni istiyorum. Defol bu evden! Bu ev artık ikimizi birden alamaz. Koca adamsın, çık git ve kendi başının çaresine bak, benim yapmış olduğum gibi. Ve görelim bakalım daha iyisini mi yapacaksın. Peki, tamam, iyi bir baba olamadım, he? Git ve kendine başka bir tane bul... hadi..."

Omovo babasını hiç bu kadar sinirli görmemişti. Anne-siyle yaptığı korkunç kavgalarda bile. Patlamış gibiydi. Boyunu, titreyerek dikleniyordu. Öfkesi evi sarsmaktaydı.

"Bu evde artık seni istemiyorum. Senin kendi yoluna, benim de kendi yoluma gitmenin zamanı geldi. Kötü bir babaymışım, ha, sizin için hiçbir şey yapmamışım, üniversitede okutmamışım, bir baba olarak sizi desteklememişim... ve bunları söylemek için beni uyandırma cüretine sahipsin. Hiç utanma yok sende, en ufak saygı yok. Ben senin babanım, ama mücadelede yanımda değilsin. Bugün ölsem umurunda olmaz, çektiğim çileleri, temizlemeye çalıştığım borçları umursamazsın. Benim ne sıkıntılarım var bilmiyorsun. Düşmanlarımdan haberin yok. Tüm sefalet karşın sen çocukken sana bakmak, seni okutmak için nelere katlandığımı bilemezsin, senin okuman için neler harcadığımı bilemezsin ve senin teşekkürün de beni suçlamak. Artık koca bir adamsın ve hâlâ benimle yaşıyorsun. Yaşıtlarının hepsi evlendi. Çoluk çocuk sahibi oldular ve işleri iyi gidiyor. Ama sen öfkeyle kaynıyor, marihuana içiyor, kavgaya ediyor, istediğin saatte eve geliyorsun. Burada da hiçbir şey yapmıyorsun. İşe yaramazın tekisin. İşe yaramaz... Çık evimden ve nereye istersen git, ne istersen yap. Umurumda değil. Yeni bir eş aldıysam sana ne? Bundan sana ne? Ha?"

Nutkuna ara verdi, tükenmiş bir durumda derin bir nefes aldı. İyice halsiz düşmüştü. Bu olanlar Omovo için dayanılmazdı. Korkunç bir rüya görüyor gibiydi. Bir şey yapması,

hareket etmesi gerektiğini hissetti.

"Ne oluyor, baba?" dedi öne çıkarak. Ama babası ona doğru dönerek kemerini üzerine indirdi. Tam sırtına gelmişti. Omovo iki büklüm oldu, acı içini paralayarak.

"Çekil sen, küçük aptal! Yoksa sen de ağabelerini mi izlemek istiyorsun?"

Omovo'nun gözleri nemlendi. Ve nemin gerisinde her şey daireler halinde görünüyordu. Omovo gözlerini kırptı ve nem dağıldı. Umeh hüznü dolu ve anlamsız gözlerle ona baktı. Okur kıpırtısız durmaktaydı, her zamanki gibi kendini kollayarak. Blackie pirinci ayıklamayı sürdürdü. Site halkı hâlâ kapının ve camların önündeydi. Aile dramının son sahnesinden etkilenmiş gibiydiler.

Omovo gözlerini kapadı ve içinden bir dua okudu. Aslında rüya görüyor olması ve uyumun sağlanması için dua etti. Eğer bir sözcük olabilseydi, mistik heceler kadar güçlü, ailesinin dağılmasını önlemek için sarf edebileceği, onu öğrenebilmek ve söylebilmek için her şeyi yapardı. Gözlerini açtığı anda, gerçeğin kayıtsızlığı onu kavurdu.

Umeh'in sesini duydu: "Ben gidiyorum, baba. Umanım ben olmayınca kendinle mutlu olursun."

Sonra Umeh yol çantasını yerden aldı, babasını itip geçti. Kapıda olayı izlemek için toplanmış olanlara küfürler savurdu. Sonra sert ayak seslerinin siteyi terk ettiği geldi kulağına:

"Gidebilirsin" dediğini duydu Omovo babasının.

Bir şey yapmasına fırsat kalmadan, Okur ansızın masanın altına gizlemiş olduğu çantasını kaptı. Çantayı kucağına alarak babasına doğru yürüdü. Omovo olayların tükenmeyen gücü karşısında eridiğini hissetti.

Gerginlik müthiş bir keder kılıfı gibi sardı odayı. Kimse kıpırdamadı. Sonra babaları derin bir nefes aldı. Boynu sertleşti. Göğsünü gerdi. Sonra etrafına bakındı, sanki söyleyeceği şey için insanların orada olması çok gereklilişçesine.

Okur kapıya doğru ilerledi. Babaları sırtıttı. Omovo, çok sonraları, bir içki masasında neler dediğini gözünün önüne getirebiliyordu: "Kimsenin tafrasını çekemem. Kovdum ikisini de. Aynen öyle." Sonra sesinde bitkin ve ciddi bir ifadeyle, "Kardeşini bu çılgın macerada izlemek istiyorsan, sen bilirsin. İkiniz de bana karşı kötü oldunuz. Size verdiğim emeklere yazıklar olsun."

Sonra yürüdü, sallanarak, yere düşmüş olan iskemleye doğru. Tutup yerden kaldırdı, üzerine çöktü ve ogogoro şişesini olduğu gibi dikti kafasına.

Omovo başını kaldırdı ve duvarda asılı resimlere baktı. Bir tanesinde babası, elinde bir yelpaze, gururlu bir ifadeyle oturma odasına tepeden bakmaktaydı. Omovo'nun içinden bir şey geçer gibi oldu. Geri dönemez anılar onu tepeden tırnağa titretti. Kendini bomboş hissetti ortak suç ve parçalanmış hüznün karşısında. Okur yanına geldi ve elini omuzuna koyarak konuştu:

"Aldırma, küçük kardeş. Olması gereken oldu. Yaşamımızın gerçek anlamının ardından gideceğiz. Bu, bir gün uyanacağımız bir rüya."

Bir ân sonra, Omovo yapayalnızdı. El, omuzunu terk etmişti. Olmuştu. Olmuştu işte.

Site halkı, drama tanıklık ettikten sonra, işlerinin başına döndü. Yabancılar çekip gittiler. Çocuklar koridorda koşuşarak oynamaya başladılar. Omovo'nun babası ogogorosunu içti. Gözleri kan çanağı gibiydi ve pusluydu. Blackie mutfakta görünmez oldu. Yalnızca ayıklanan pirincin hışırtısı geliyordu. Omovo kapıya giderek dışarı baktı. Koridor bomboştu. Bir dakika önce kapılarının önünde iğne atılsa yere düşmeyecek bir kalabalığın toplanmış olduğuna inanmak çok zordu. Yıkım bitmişti ve yaşam aldığı yeni yöne doğru akmaya başlamıştı. Hiçbir şey gerçek görünmüyordu.

Evin önüne çıktı. Dışarı capcanlıydı. Zonklayan sesler her yanı sarmıştı. Pislik birikintisi yemyeşil görünüyordu ve

içi çöple doluydu. İnsanlar yanından akıp gittiler. Çocuklar oyun oynadılar. Kızlar gelip su satın aldılar. Kavrulmuş yer fıstığı satan, yırtık pırtık giysili bir sokak satıcısı, "Ele ekpa re-o!" diye tatlı bir ses tonuyla bağırarak geçti yanından. Kalabalık içinde ağabeylerini göremedi. Garaja doğru koştu. Orada da yoktular. Eve döndü, çimento basamakta durdu, sırtı duvara dönük ve gözlerini kapadı. Açtığı zaman gökyüzünün uçsuz bucaksız dinginliğine takıldı bakışları. "Bir gün belki de uyanacağımız bir rüya bu" diye düşündü. Çok geç kalmadan uyanmayı diledi, kâbus hiçbir şey yapılamayacak boyutlara tırmanmadan.

O günden sonra babası kendisini içkiye verdi. Omovo resim yapmaya daha büyük bir tutkuyla sarıldı. Resim, eskiden onun için bir çocukluk eğlencesiydi. Annesinin ölümünün ardından içi tuhaf duygularla dolu bir dünyaya dönüşmüştü. Ağabeylerinin gidişleriyle de, bir tutkuydu artık. Yaşamın gizli anlamlarını keşfetmenin ve çevresindeki zehirli alanlara alışabilmenin bir yolu olmuştu resim yapmak. Resim, onun yaşamla baş etme biçimiydi: kişisel ve toplumsal bir prizma.

Omovo binanın gürültüsünü ve koşuşturmasını izledi. Koridor boyunca yanı çıplak çocuklar koşup duruyorlardı. Tiz sesleri havayı doldurmuştu. Omovo'yu severlerdi, çünkü onlara hediyeler verirdi. Omovo da çocukları severlerdi. Ama bu sefer koşarlarken Omovo'ya hiç yüz vermediler, sanki paylaşamayacakları karanlık düşüncelerini hissetmişlerdi.

Omovo etrafındaki yaşamdan çok uzağa düşmüştü. Teneke çatıların kenarlarından görünen boşluktan yukarıya baktı. Açık gökyüzünde, düşünceleri oluşuverdi. Bir şeyler ısındı içinde. Gülümsedi. Yüzü ışıldamaya başladı. Etrafında oynayan çocuklar bu parlaklığı hissetmiş olmalı ki, birkaç tanesi hemen etrafını sardı.

“Omovo kardeş, bize para ver. Yer fıstığı alicez” dediler, ezberlemişlercesine.

Omovo çocuklara gülümsedi. Hep bir ağızdan “Omovo kardeş” demeleri hoşuna gitmişti.

“Omovo kardeş, bize beş kobo ver, tamam mı?”

Eli cebine gitti. Çocukları kandırır gibi yaptı. Elini geri çekip mahsusluktan ciddi ciddi yüzlerine baktı. Çocuklar sustular. Omovo gözlerini şaşa yaptı. Çocuklar güldüler. Sonra çömelip konuştu:

“Size para veririm, ama önce problem çözün.”

Çocuklar başlarını salladılar. Omovo’nun gözleri şiş karınlı bir kız çocuğuna takılmıştı. Sarı-kahve bir cildi vardı. Armut kafalı bir oğlan sessizliği bozdu.

“He dedik. Sor bakalım.”

Omovo oğlana döndü: “Peki, sen, üç kere yedi?”

Oğlan kirli parmaklarıyla saydı, kafa patlatarak. “Bilemiyorum!” Sonunda bağırды: “Nah yirmi bir! Hani para?”

Omovo çocuklara yirmi bir kobo verdi. Tezahürat yaptılar, tek sesmişcesine ve binadan fırlayıp gittiler, canlarının çektiği şeyleri almaya. Giderken de, çocuklardan biri “keloğlan keleş oğlan” diye bağırmayı unutmadı. Omovo hangisi olduğunu anlayamadı ve hoşgörüyü güldü arkalarından.

Bakışlarını yukarıya gökyüzüne çevirdi. Gözleri açıkken, nesneler hayal etmeye çalıştı. Karanlığı hayal etmeye çalıştı. Edemedi. Sonra gözlerini kapatarak ağaçları hayal etmeye çalıştı. Ağaçların anımsadığı şekillerini hissedebiliyor, ancak onları tüm varlıklarıyla göremiyordu. Her zaman olduğu gibi, görüntüleri içinde hayal etmesi gerektiğini anladı, sanki içinde resmediyormuş gibi canlandırmalıydı onları. Gözlerini açtığı anda huzur içinde hissetti kendisini.

Bu huzurla, yapmaya karar verdiği resmi düşünmeye çalıştı. Ancak bu fikir çok soyuttu ve bir şekilde kendini kandırıldığını düşündü. Yüzleşmediği bir şey olduğunu hissetti. Ne olduğunu bilemiyordu. Tüm düşüncelerin somut temellerini ve dışındaki pisliği tuvale dökene dek geçen uzun suskun aşamaları düşündü, zihni bulutlanana dek.

Dışındaki yaşam aklını çelmeye başladı. Bir bebek ağladı, orta yerde bir karı-koca kavgaya tutuştu ve kızartılan yemeğin cızırtısı geldi kulağına. Bir radyo geleneksel bir türkü

çalıyordu gürültüyle. Bir kadın bağırarak, kapısını kimin be-beğinin kirlettiğini sordu. Kocaman ağızlı ve dişleri kola şekeri lekeleriyle dolu bir adam acımasız bir ısrarla çocuklarına seslendi. Ve yoldan geçenlerin sürekli gürültüleri vardı bir de. Kakafoni, duyulan üzerine yapılan aleni bir saldırıya dönüşmüştü.

Karmaşanın ortasında gezindi zihni. Sonra gürültüyü duymamazlıktan gelme fikrini benimsedi. Çatıdaki bir TV antenine yoğunlaştırdı dikkatini. Bir ân hiçbir şey duymadı. Gerçekten hiçbir şey duymadığını kanıtlamak için zihnini bükteğinde, dünyanın çeşitli gürültüleri doldu kulaklarına. Gülümsedi. Dikkatini çatı ve gökyüzü arasındaki boşluk üzerine yoğunlaştırdı. Gözlerinin odağını değiştiriyordu ki, kızın sesinin berraklığı bilincine sızdı.

“Neyin var senin?”

İfeyiwa'ydı.

“Omovo, neden öyle bakıyorsun?”

Sesi yumuşacıktı. O sesi zihninde tutmaya çalıştı. Ama bir ân oradayken, bir ân yok oluverdi. İfeyiwa soran bakışlarla süzdü.

“Omovo, beni duydun mu?”

“Evet, evet.”

Ansızın kızın kendisine çok yakın olduğunu hissetti. Elinde su dolu bir kova vardı. Kızın bedeninden çıkan ısıyı hissetti. Ilık ve toprağımsı bir koku geliyordu İfeyiwa'dan, Omovo'yu anımsadığı bir tutkuyla doldurarak. Gözleri berrak ve beyaz-kahveydi, şaşırmış gibi açılmıştı. Başına mavi bir eşarp dolamıştı, yüzünü çevreleyen. Yüzündeki anlam Omovo'yu heyecanlandırdı. Huzursuzca kıpırdadı. Site halkının kendilerini izlediğini anlamıştı.

Yaşlı kadınları taklit ederek konuşmaya başladı İfeyiwa: “Senin gibi genç bir adamın düşünecek neyi var? Kann yok, çoluk çocuk yok, o halde neden habire gökyüzüne bakar-sın?”

Kız gülümsedi. Omovo da ona gülümseyerek yanıtladı: "Benimle dalga geçtiğini görmek ne güzel."

İfeyiwa iyice sokuldu Omovo'ya. Göğüsleri arzulu bir ciddiyetle inip kalkıyordu, sanki zor nefes alıyormuşçasına. Basit bluzundan oldukça kışkırtıcı bir şekilde belli oluyordu. Omovo gözlerinin oraya takılmasına engel olamadı.

"Kardeşlerimi düşünüyordum. Bu sabah Okur'dan bir mektup aldım."

İfeyiwa, Omovo'nun ağabeylerini tanımazdı. Bildiği şeyler kulaktan dolma, dedikoduyla öğrenilen şeylerden ve Omovo'nun anlattıklarından öte değildi. Bir süre önce, arka bahçede, Omovo resimlerini göstermişti onların. O zamandan beri de sanki İfeyiwa onları şahsen tanırmış gibi konuşuyordu Omovo.

İkisi de sessizleşti. Çevrelerine ördükleri kabuk onları siteden koruyamazdı. İnsanlar gürültüyle geçtiler yanı başlarından, tartışarak, bağırarak ve küfrederek. Açık pencerelerden müzik gürledi. Çocuklar ağladılar. Siteden bazı adamlar, nedense kışkançlıkla baktılar ikisine. Omovo'yla göz göze gelen adamlar göz kırptılar. Merak ve dedikoduyla yarıldı hava.

İfeyiwa'nın gözleri siteyi süpürdü. Meydan okurcasına diklendi. Bakışları sertleşti. Omovo'nun boynundaki boya lekesine dikti gözlerini. Omovo huzursuz olmuştu. Sitenin gözlerinin içlerine daldığı duygusuna kapıldı. Sonraki dedikodu malzemesi olduklarını anlamıştı.

"Blackie gene olay mı çıkardı?"

Omovo ona baktı, düşünerek: "Nasıl bu kadar doğru tahminler yapabiliyor?"

"Ufak bir yanlış anlama" diye yanıtladı.

Sessizlik oldu. Omovo sürdürdü konuşmasını: "Suyunu alıp gitme zamanı gelmedi mi? Kocan seni bekliyordur."

Kızın yüzü değişti. Işıltı sertliğe dönüştü, bir maske takı-verdi sanki. Omovo, üzüntüyle: "Yo... yo... seni kırmak..."

"Tamam" dedi kız, soğuk bir havayla. Yüzü anlamsızdı. Sonra dudakları titremeye başladı. O anda Omovo Ifeyiwa'nın ikilemelerini ve korkularını görür gibi oldu. Kızı izlerken, onun rüyasını anımsadı. İmgeler kafasının içinden geçti, kendi rüyasının unsurlarıyla karışarak. İçinden geçirdi: "Amma da güzel bir yaşamı var! Ne ödül ama!"

"Omovo" dedi kız, fısıltıyla.

Omovo başını salladı. Yüzü aydınlanıverdi kızın. Omovo gülümsedi. Anlamıştı.

"Evet" dedi. "Evet. Az sonra buluşalım. Bana söylemek istediğin bir şey var."

Kızın gözleri ışıldadı. Omovo konuşmayı sürdürdü. "Ve giysilerimi yıkadığın için sağol. Çok incessin."

"Canım istediği için yıkadım."

"Ama beni şımartıyorsun."

"Olsun."

"Çok tembelim. Giysilerimi suya bastırılmış olarak arka bahçede unuttuğum için utanç duyuyorum."

"Senin için başka şeyler de yapabilsem."

"Ama pırl pırl yıkamışsın hepsini."

"Daha da temiz olabilirlerdi aslında." Kısa bir sessizliğin ardından, Ifeyiwa konuştu: "O halde akşama buluşuyoruz."

Omovo başını salladı.

"Bunu sormak istediğimi nereden anladın?"

"Bilmem" dedi Omovo, gizemli bir havayla. Keyfi yerindeydi. Tek bir bulut bile yoktu içinde. O anın beklentisiyle neredeyse titriyordu. Beklemediği bir anda tatlı ve canlı yaşamın nabzına dokunuvermiş gibi hissetmişti.

"Nerede buluşuyoruz?" diye sordu kız, kovayı almak için eğilirken.

"Merak etme. Ben dışarıda olurum. Beni gördüğünde yürümeye başla. Ben izlerim."

Ifeyiwa aliminyum kovayı yerden kaldırdı. Gözleri ışıldadı. "Kendini kaptırma, Omovo. Gökyüzüne bu şekilde bak-

tığında meraklanıyorum.”

Kız davrandı. Sonra geri döndü. Gözleri dimdik Omovo'nun üzerinde: “Ağabeyim de aynen böyle yapardı kendini öldürmeden önce” dedi.

Sonra binanın önünden yürüyüp gitti. Kovayı zar zor taşıyordu. Su dökülüyor ve ardından iz bırakıyordu. Kapıdan çıkarken izledi onu Omovo, dışanda parlayan su tanklarının yanından geçerken. Kızın boynundaki teri fark etti. Bluzu sırtına yapışmıştı. Hâlâ onun en son söylediği şeyin hüznüyle dolu olarak, kızın usulca kıpırdayan kalçalarını seyretmiş olmaktan utanç duydu.

Ifeyiwa gözden kaybolduğunda Tuwo'nun kendisini izlemekte olduğunu hissetti Omovo. Göz göze geldiklerinde Tuwo el salladı. Omovo başıyla karşılık verdi. Tuwo hep onu izliyor gibiydi. Ne zaman arka bahçede Ifeyiwa ile konuşsa Tuwo çeşitli bahanelerle yanlarında bitiverirdi. Ifeyiwa'yla konuşur, kocasını sorar ve sinirlerine dokunurdu.

Tuwo'nun site kadınları ile ilgili kötü bir şöhreti vardı. Sürekli birisinin karısıyla, kızıyla ya da kızkardeşiyle adı çı-kardı. Site erkekleri bu yönden ona karşı çok mesafeliydi. Bir zamanlar evlenmişti. Ancak kadın, Tuwo'dan daha kuvvetli olduğundan, insanların dediği gibi “adamin canına okumuş”, neredeyse onu mahvetmişti.

Omovo erkeklerin binanın haftalık temizliğini yapmak üzere olduklarını gördü. Kova ve kürekleriyle tıngırtılı sesler çıkanyorlardı. İplerini sallıyor, kamalanyla oynuyorlardı. Geleneksel çalışma türküleri söylüyorlar ve içlerinden geldiği gibi yalınayak dans gösterilerinde bulunuyorlardı. Tuwo'nun odasının önünde durdular ve onu da, gelip yardım etmesi için çağırdılar. Çeşitli takma isimlerini art arda sıralıyorlardı. Tuwo'nun rengi atıvermişti. Ayağa kalktı, içeri girdi ve üzerine bir çift uzun kirli haki şortla, adamların iyice komiğine gidecek bir halde tekrar göründü.

“Hey!” diye haykırdı bir tanesi, “Eskiden okul müdürü

müydün?"

Diğerleri kakhaha patlattılar. Bir tanesi uzun, gösterişli sortu çekti.

"Şu koloni günlerinden kalma bücür adam pantolonunu da nereden buldun?" dedi baş bekâr.

"Dedesinden kalmış herhalde."

Adamlar yeniden kakhaha patlattılar.

"İngiltere'de bir pazardan aldım" dedi Tuwo belirgin bir kibirle.

"O havaalanının yolunu bile bilmez" dedi birisi ve adamlar dövüne haykırarak, gözlerinden yaşlar boşalana dek güldüler.

Sonunda kakhaha seli kesildi ve temizliklerinin başına döndüler. Temizlik işi de aynı bir hikâyeydi. Sitenin kadınlarının koridor ve arka bahçenin süpürülmesi, banyoların bozularının temizlenmesi, tuvaletlerin yıkanması gibi tüm kirli işlerin kendileri tarafından yapılması karşısında kazan kaldırmaları sonucu işler böyle gelişmişti. Kadınlar bir toplantı yapıp erkeklerden ya kendilerine yardımcı olmalarını ya da emeklerinin karşılığı olarak ücret ödemelerini istemişlerdi. Erkekler de bu teklife omuz silkip geçmişlerdi. Tabii ki böyle bir şey olamazdı. Ertesi Cumartesi, kadınlar temizlik yapmayı reddettiler. Banyo kokmaya başladı. Banyodan akıp lağım çukuruna gidemeyen su sonunda taşıp siteyi sardı ve ortalığa iğrenç bir koku yayıldı. Tuvaletler kullanılamaz hale geldi. Erkekler müthiş sinirlenmişlerdi. Onlar da bir toplantı yapıp surat asmaksızın ya da para istemeksizin, kendilerinin de işleri yapabileceklerini göstermeye karar verdiler. Yaptılar da ve böylece yeni bir gelenek doğmuş oldu. Hem de sosyal bir olaydı bu. İki haftada bir her cumartesi, bir yandan temizlerken öte yandan birbirlerine fıkralar ve öyküler anlatırlar, gü-rültü patırtı yaparlar, gevezelik yapıp gülerler ve o haftanın dargınlarını barıştırırlardı. Ve temizlik işi bitince de bir tane-sinin evine gidip akşamın içki ve erkek erkeğe konuşma otu-

rumunu başlatırlardı.

Omovo adamları izledi ve az sonra gidip babasını uyardıracaklarını tahmin etti. Kendisine bile takılabilirlerdi, eğer havalarda idiyeler. Duvardan aşağı zıpladı ve oturma odasına geçti. Adamlardan birinin seslendiği duyuldu: "Hey ressam, kaçıyor musun?"

Omovo odasına koşup kapısını sımsıkı kilitledi. Adamların kova tıngırtılarını ve sitenin "kaptanı" olan babasını, gelip kendilerine katılması için çağırdıklarını duyabiliyordu. Blackie dışarıya çıkınca imalı laflarla dalga geçmeye başladılar.

"Demek kaptanımızın aramıza katılmasına sen izin vermiyorsun, ha?" dedi bir tanesi. "Sen ve kocan geceleri de o işi yapabilirsiniz, habah!"

Blackie güldü ve gidip kocasını göndereceğini söyledi. Az sonra adam da diğerlerine katıldı ve gürültülerini arka bahçeye taşıdılar.

Omovo kendini biraz huzurlu hissetti. Odadaki tek iskemleye oturdu ve yaşamını düşünmeye koyuldu. Nereye gidiyordu? Bu karışık yol onu nereye ulaştıracaktı? Yaşamı amaçsızdı sanki. Var olması için bir neden bulamıyordu. Okulda başarılı bir öğrencilik dönemi geçirmişti. Ancak tam diploma sınavlarına girecekti ki babasının işleri bozulmuş ve okul aidatlarını ödeyemez olmuştu. İşin daha da kötüsü Omovo'nun annesini sürekli kandırmasıydı. Hiçbir sorun olmadığını, her şeyi hallettiğini söylemişti. Omovo'nun okul müdürü kabak kafalı, asık yüzlü bir Igbo'luydu. Aidatları ödenmedi diye Omovo'nun finallerde altı dersin sınavına girmesine engel olmuştu. Okuldaki tüm öğrencilerin istisnasız, kötü olduklarına ve Omovo'nun da okul parasını çarçur ettiğine ya da kumarda kaybettiğine inanmıştı. Omovo'nun sonuçları "eksik not" olarak gelmişti. Geçme notu da "kaldı"ydı. Bir fırsata daha ihtiyacı vardı. Ancak asla o fırsatı bulamadı. Annesinin ölümüyle tüm yaşamı bir güvensizlikler

bulutuna dönüşüvermişti.

Kendisini ayakta tutan tek şey eşsiz yerlere yükselerek kalıcı tablolar yapacağına ve görülmemiş bir yaşam kuracağına dair, mistik ve belirsiz inancıydı. Ağabeylerinin kendisindeki sanatçı potansiyeline olan inançları da ona destek oluyordu. Annesinin küçükken yaptığı boncuk işlerini, tahta oymalarını ve resimleri gururla saklamış olması da onun özene-nini ve hevesini artırmaktaydı. Üstelik altı yaşından itibaren babasının sanata olan ilgisini desteklediğini bilmek de ona güç veriyordu. Babası çalışmalarını bıkip usanmadan incelerdi. Omc o on iki yaşındayken onu, kazandığı bir yarışmaya sokm ştu. Ve oğlu için satın aldığı büyük sanatçılar ile ilgili kitapları da ona okurdu yüksek sesle.

Omovo usul usul bir sürü şeyi sineye çekmişti. Önce anesi ölmüştü. Ağabeyleri hayata atılmıştı ve kendilerini yok etmekle meşguldüler. Ifeyiwa'yı seviyordu, ama o evliydi. Babasına yabancılaşmıştı. Okuldan kötü bir diploma almıştı. Kötü bir büroda monoton bir işi vardı. Şöyle düşündü: "Aha. İşte hepsi bu."

Başı zonkluyordu. Oda kararmıştı. Perdeler henüz çekilmemişti. Yalnız bir sinek başının üzerinde vızıldıyordu. Kendini bomboş hissetti. O halde kaldı, kıpırdamadan, uzunca bir ân. Yapması gereken resmi düşündü. Bir ân heyecana kapıldı. O resmi yaparak, bir tür anlama doğru kendince yönelebileceği duygusu sardı içini. Bu dürtü belli belirsiz yayıldı içine. Parkta öldürülen kızı düşündü. Keme'nin ne yaptığını düşündü. Polisin, bu tür konularda ağırdan almalanıyla şöhretlendiğini göz önüne aldığında, bu korkunç suçu araştırıp araştırmadıklarını merak etti. Kızı düşündükçe, kendini suçlu hissetti. Bu konuyla ilgili bir şeyler yapıyor olmalıydı. Ama güçsüzdü ve sesi çıkmayan tüm insanların güçsüzlüğü önlenmeliydi, değiştirilmeliydi. Bu duyguyla resmi yapma isteği doruğa ulaştı.

On üç yaşındayken yaptığı bir resmi anımsadı. Piramit-

lerin belirsiz şekillerine benzeyen zigzag çizgilerden, kuş gözlü taş yüzlerden, deniz ve gökyüzünden ayırt edilemez dağ menzillerinden oluşan bir resimdi bu. Çizgilerin uçları karmaşıklığın buğusunda yitip gitmişti. Babası resmi görünce çok beğenmişti. Öğretmeni resim üzerinde kafa yormuş ve ofisinin duvarına asmıştı. İlgileri Omovo'yu çok şaşırtmıştı; o sadece kalemi almış ve kâğıt üzerinde hareketler çizmişti. Resmini gören öğretmeni şöyle demişti:

“Omovo, ne yaptığını biliyor musun?”

“Hayır” demişti Omovo.

“Peki, bu, yaşam. Ama sen anlayamayacak kadar küçüksün. Bir gün, eğer şansın varsa, anlarsın. Bu resmi babana götür. Büyüdüğünde, sana versin. O zaman, masumiyetle yaptığın şeyleri anlarsın.”

Zaman geçtikçe Omovo başka çizgiler de çizdi, kendi içlerinde, belirsiz şekillerin oluşumunda yitirilmiş. Ancak babası ciddi ciddi başını sallıyor ve yorum yapmıyordu. Öğretmeni de ilgiyle gülümsüyor ve o da başını sallıyordu. Omovo sözcüklere gerek olmadan bir kez yapabildiğini ve nasıl olduğunu gerçekten anlamadan bir daha asla yapamayacağını anladı. Ve yaşam tüm seçimlerini elinden alırcasına, resimler evden taşındıklarında kaybolup gitti.

Omovo, odasının karanlığında otururken, neden bu olayları anımsadığını düşündü. Zihninin derinliklerinin, kendisine bir şey söylemeye çalıştığını hissetti. Ne olduğunu bilmediği.

Sonra akşam İfeyiwa'yla buluşacağı geldi aklına. İçeride mutlulukla doldu. Ayağa kalktı, perdeyi çekti, karalama defterini ve kalemini aldı. Çarşılarındaki kalabalığa, bir yokuşun kıyısındaki bir anne ve yavrusuna, yüzlerle kaplı bulutlara dönüşen belirsiz şekiller çizdi. Ortaya çıkan şekilleri yorumlamaksızın ya da yönlerini belirlemeksizin çiziyordu çizgileri. Ve her seferinde kanşıyordu çizgilerin uçları. Yorulunca ara verdi. On farklı resim çizmişti. İlk sayfanın başına koyu bir

kalemle “Yaşamlılık” diye yazdı. Sonra ansızın, resimlere bakarken, “Saçmalık” diye düşündü. Karalama defterinden kopardı sayfaları ve yırtıp parçalayıverdi.

Başı zonkluyordu. Binanın sesleri garip bir şekilde dilsizleşmişti. Işıkların kesildiğini anladı. Yatağına uzanıp kafasındaki kanşıklığı atmaya çalıştı uyku sayesinde.

DÖRT

Ifeyiwa evlerinin tahta penceresinin önünden geçerken yatağın üzerine uzanmış yatan kocasını gördü. Umursamazca yayılmış yatmaktaydı. Ağzı neredeyse açılıp esnemek üzereydi. Ifeyiwa su kovası elinde telâşla binanın içerisine girdi.

"Ifeyiwa!" diye bağırdı adam. "Ne yapıyorsun, ha? Nerede kaldın?"

Öfkeli ses tonunu duyan Ifeyiwa'nın dizleri titredi. Kalbi daha hızlı çarpmaya başladı. Adımlarını hızlandırarak, adamın sorularını yanıtlamadan evin önünden geçti. Eğri büğrü arka bahçeye girip leş kokulu banyonun yolunu tuttu. Kovayı insanların yıkanırken koydukları taşın üzerine bıraktı. Sonra kapıyı kapattı. Banyo, o ân için, onun tek sığınağıydı. Teneke tavanı alçak ve kabini ufacıktı. Duvardaki çatlaklar geceleri büyük, gündüzleri de yılan gibi gözüktü. Çamurlu karanlığa gri ışık hüzmeleri sızılmaktaydı. Yapışkan yaratıklar vardı duvarlarda. Yer de yapışkan bir su birikintisiyle kaplıydı. Ifeyiwa oracıkta durmaktayken suyun içinden gelen bir çırpınma sesiyle irkildi. Bir sıçandı bu. Kapıyı açıp sıçanın banyonun pis suyunda debelenmesini izledi. Kanalizasyon

borusundan yuvarlanıp gittiğinde de, İfeyiwa mutfağa gidip bir taburenin üzerine çöktü.

Bina sessizdi. Arka bahçede bir hindi öttü. Odaların birinden bir kadın çıkıp hızla mutfağı geçti ve tuvalete daldı. İfeyiwa sesler duydu. Bir süre sonra paslı çelik kapı gıcırtyla açıldı ve kadın salına salına odasına geri döndü.

İfeyiwa bakışlarını arka bahçenin üzerinde gezdirdi. Tüm açıkyürekliliğine, enerjisine, rüyalarına karşın, kendini böyle bir yerde buluvermişti. Yaşam onu buraya savurmuştu. Annesi ona İfeyiwa adını koymuştu. “Evlat gibisi yok” anlamına geliyordu. İşte bu evlat bula bula burayı bulmuştu. Sıçanlar. Nefret ettiği bir adam. Sevdiği ancak ulaşamadığı erkek. İfeyiwa ağlamaya başladı.

Zaten hep ağlıyordu. Eski kısa okul günlerini anımsadığında elinden gelen tek şeydi ağlamak. O zamanlar arkadaşlarıyla birlikte tarlalarda gezinip yaşamla ilgili hayaller kurarlardı. Ya da uyuyamadığı gecelerde usulca bir arkadaşının yatağına gider, bütün gece uyanık kalarak gelecekleri, evlenecekleri adam, doğuracakları çocuklar, çalışacakları işlerle ilgili konuşup dururlardı. Ama yaşamı, alabileceği şekilden burularak kopartıvermişti sanki, sinsice bir planla. Önce korkunç haber ulaşmıştı. Babası bir akşam çiftesiyle avlanmaya gitmişti. Yalnızdı. Bir ceylan görmüştü. Ceylanı ormanın derinliklerine kadar izlemiş, sonra da kaybetmişti. Az sonra hayvanın çalıkların ardında kıpırdadığını görmüştü. Kafasına nişan alarak tetiği çekmişti. Can çekişen hayvanın kafasında kanlı bir delik olan küçük bir kız çocuğuna dönüşüğünü gördüğünde dehşete düşmüştü. Hayal görüyor olmalıydı. Haykırmıştı. İnsanlar koşmuş ve küçük bir çocuğu vurduğunu görmüşlerdi. İşte babasının öyküsü buydu. O olaydan sonra çıldırmıştı. Sonradan olup biteni İfeyiwa çok iyi bilmiyordu, ama iki komşu köy halkının da bir sınır meselesi yüzünden kapiştıklarını ve anlaşmazlığın tehlikeli boyutlara vardığını duymuştu.

Babası zayıflamış, sefil, ruhsuz, uykusuz bir halde dolaşıyordu. Gözleri bir şeye bakmaya başlamıştı. Amaçsızca yaşıyordu. Bitkin ve saplantılı bir biçimde, hayalet gördüğünden yakınıyordu. Mırıldanıyordu: "Bir kızı öldürdüm. Ben, bir kızı öldürdüm."

Bir sabah köy başka bir silah sesiyle sarsıldı. Babasını köyden kilometrelerce uzakta bir tepeye gömdüler.

Ifeyiwa'yı okuldan almışlardı. Aidatları ödenemez duruma gelmişti. Eve dönüp evdekilere çiftlik işlerinde yardımcı olmaya başladı. Hastalık girmişti yaşamlarına.

Aynı zamanlarda Takpo bir eş aramak üzere köyüne dönmüştü. Yaşlılığında kendisine bakacak genç bir kız arıyordu. Aile dostları ona orta okula gitmiş güzel bir kızdan söz ettiler. Ifeyiwa'nın aile büyükleriyle görüşüldü. Çeyiz parası ödendi ve Ifeyiwa olup biteni anlayana dek tüm hazırlıklar tamamlandı. Söz hakkı bile olmaksızın kızcağız böyle bir evliliğe itiliverdi.

Ifeyiwa evden kaçtı, ancak yakalanıp geri getirildi, daha köyün sınırına ulaşmadan. Kendini zehirleme girişimlerinde bulundu, ancak her seferinde son anda vazgeçti.

Evlilik görüşmeleri ilerlerken, bir başka darbe daha yedi. Neden böyle olduğunu kimse anlayamadı. Bu seferki erkek kardeşiydi. İnsanlar sıkıntılı olduğunu, boş boş gökyüzüne baktığını, çevresindeki yaşamdan koptuğunu söylediler. Deli gibi sağda solda dolanıyordu. Çiftliğe uzay araçlarının konduğunu söylüyordu. Genç bir deniz kızından söz ediyordu, kafası delik ve durmak sizin onu nehre çağıran. Ormanın derinliklerinden kendisine seslenen yaşlı bir adam olduğunu söylüyordu. Sonra da çalılıklarda gezinmeye başladı, aklını yitirmiş bir aşık gibi izlediği deli bir kadının peşinde. Tüm dünyayı, yaşamı keşfe çıkacağını ve gizli buluşlarını kimseye söylemeyeceğini ilan ediyordu, bağıra çağıra. Gecenin ölü saatlerinde tarlaları süren ölü bedenlerden, ekinleri hasattan önce yiyen hortlaklardan anlaşılmaz bir biçimde söz etmeye

başladığında ise, enine boyuna bir tedaviye gereksinimi olduğu açıkça anlaşıldı. Ertesi gün kabaran nehirde bulundu cesedi.

Kardeşinin ölümü Ifeyiwa'nın karar vermesini sağladı. Şu bitik, perişan bölgeden kaçıp kurtulmalıydı. Akıllı şeytanlar, tepelerde dans eden ölümler ve şafak vakti nehrin dibinde şarkı söyleyen kızların seslerinin görüntüleriyle dolup taşıyordu. Sonra da kendisini boğulurken gördüğü rüyalar yapıştı yakasına. Rüyalarında yavaş yavaş boğuluyordu, uzun bir süre boyunca. Dayanılmaz bir boğulma duygusuyla uyanıverirdi her seferinde.

Evlilik töreni pürüzsüz geçti. Annesi kendisini ikna etmeye çalışmıştı, yaşamın işleri yoluna koyacağını söyleyerek. Ifeyiwa'nın tek bir tesellisi vardı: Başlık parası annesinin işine yarayabilirdi. Ifeyiwa evin tek kızıydı ve gizli hayellerinden birisi de yaşlandığında annesine bakmaktı. Ifeyiwa kocasıyla Lagos'a gitmek için yola çıktığında annesi ağlamamıştı bile. Ailesinin ve köyün üzerinde dolaşan korkular uğruna verdiği tavizdi Ifeyiwa. Ifeyiwa Takpo'yla evliliğe köyün yaşlı kadınlarının haklı olabileceği umuduyla razı olmuştu. Kadınlar zamanla kocasına alışacağını, hatta onu sevmeye bile başlayacağını söylemişlerdi.

Lagos'a ulaşır ulaşmaz fedakârlığının neşeli ruhunu sonsuza dek hapsettiğini anladı. Vardıktan sonraki ilk birkaç ayı bir kopukluk duygusu ve geride bıraktıklarının hüznü ile dolu geçirdi. Adımı atmıştı. Ve onu izleyen her adımla da yitirilmişler ülkesine daha da yaklaşıyordu.

Ifeyiwa kocasını iğrenç buluyordu. Küçük bir kafası, sert bakışları, kocaman elastik bir ağzı ve kirli dişleri vardı. Oldukça boyluydu, öne doğru eğik duruyordu ve kolları da upuzundu. Alışkanlıkları kızı dehşete düşürüyordu. Adam bütün sabahını çiğneme kamışını emip ağzındaki posaları sağa sola tükürmekle geçiriyordu. Çok zevksizdi. İnanılmaz derecede tüyllüydü. Ve Ifeyiwa'ya köle gibi davranıyordu. İşin

bu yönü en dayanılmazıydı. Yemek pişirme, ortalık temizleme, pis giysilerini ve eski moda haki külotlarını yıkama, günde üç kez adamın yıkanması için su taşıma, odun kesme, koridoru süpürme, pazara gitme gibi tüm bu işlerin arasında yemek yiyecek zamanı bile olmuyordu. Sık sık da, bir köşeye sığınıp yemek yemeğe çalışırken, adam yanı başında utanmadan gaz çıkarırdı. İfeyiwa önce sesi duyar, ardından kokuyu alırdı ve alışkın olduğu bu kokudan boğulacak gibi olurdu. O ânda tüm iştahı kesiliverirdi. Ancak adamı sinirlendirmemek için odadan kaçıp gidemezdi.

Kocasının sağı solu belli olmazdı. Üstelik çok da kiskançtı. Bir ara binada İfeyiwa'ya arkadaşça davranan bir fotoğrafçı yaşıyordu. İkisinin arasında kesinlikle başka anlamda hiçbir şey geçmemişti. Buna karşın İfeyiwa'nın kocası fotoğrafçıyı dövdürmek için iki adam kiraladı. Adamcağızın iki ön dişini kırdılar ve bir gözünü morarttılar. Dükkânın camlarını aşığı indirildi.

Bir gece adamcağız eşyalarını toplayıp binadan ve bölgeden kaçıp gitti. İfeyiwa'nın kocası dükkânında ve evde palla bulundurmaya başladı. Palasının İfeyiwa'ya yaklaşma aptallığında bulunacaklar için olduğunu söylüyordu.

İfeyiwa yaklaşık bir ay boyunca adamın kendisine dokunmasına izin vermemişti. Kocası önce tatlılıkla ikna etmeye çalıştı. Yalvardı. Hatta para ve hediyeler önerdi. Ancak İfeyiwa'nın tiksintisi dayanılmazdı. Adam sinirlenmeye başladı. Kızı dövdü. Ceza verdi. Aç bıraktı. Onun inadıyla kızın isteksizliği arasında saçma bir çatışmaya dönüştü işler. Bazen geceleri, adam ortalıkta çıplak dolaşıp kızı kendisine bakmaya zorlardı. Adamın bedeni kızı ürkütmüştü. Aklına kızarmış muz gelmişti. Avaz avaz bağırarak kaçmıştı odadan. Bir gün, tam kaçacaktı ki, adam kızı yakaladı, yere yatırdı ve üstüne yığıldı. Adamdan gelen şeyler İfeyiwa'nın üstüne başına bulaşmıştı. Sürüklenerek adamdan kurtuldu, beline bir etek bağladı ve arka bahçeye koşup kustu. O akşam tam üç

kez banyo yaptı.

Sonra başka bir gün, kocası keyifli bir halde işten eve geldi, gülümseyerek ona armağanlar sundu. Mutlu görünüyordu. Zararsız duruyordu. Sonra kendisinden söz etmeye başladı. "Cehennemin dibi Lagos"ta çektiklerini anlattı. Espri-riden anlanmış gibi geldi İfeyiwa'ya. Güldü. Gelecekle ilgili planlarını anlattı. Adam konuşurken İfeyiwa ona biraz olsun ısındığını hissetti. Alışılmadık bir ilgi gösteriyordu İfeyiwa'ya. Kızcağız adamın anlattığı bir iki komik şeye güldü bile. Yerinden kıpırdandı. Adamın aslında sandığı kadar da kötü olmadığını düşünmeye başladı. Sonra adam onu içki almaya yolladı. Morali düzelmiş olarak gitti İfeyiwa. Dönünce ve İfeyiwa tekrar yanına gelince, adam kolasının içine iki adet Madras tableti attı. Hemen başı dönmeye başladı kızın. Baygınlık çöktü üzerine. Adam pantolonunu çıkarıp üzerine yatınca direnebilecek gücü bir türlü kendisinde bulamadı. İtme-ye çalıştı, ama tüm uzuvları taşlaşmıştı ve her kıpırdanışında kendini zeytinyağı denizinin dibine batıyormuş gibi hissediyordu. Kocasının bulanık şeklini gördü, üzerinde debelenen. Tuhaf bir biçimde, olan bitenin kendisinden başka birine yapıldığını hissediyordu, tanımadığı, bambaşka birine. Adamın kendisini yarıp parçaladığını hissetti. Kanının yerlere aktığını hissetti. Ağlamaya başladı. Ama adam ansızın duruverdi. Kız nefesini tuttu. Adam kalktı, bir kutu vazelin açtı, geri döndü, kızın bacaklarını açtı. Vazelin her tarafa sürdükten sonra sertçe gene denedi. Etinin parçalandığını hissetti İfeyiwa ve haykırdı. Sel gibi kan boşandı. Adamın çiğ hareketleri süresince hep ağladı. Adam da bu işten bir zevk almamıştı. Ayağa kalkıp giyinince, kızın yüzüne bir tokat patlattı.

İfeyiwa o ânki halini ne unuttu ne de affetti. Ertesi sabah zihni açılmıştı. Tüm gününü yatakta, uğradığı tecavüzü düşünerek geçirdi. Ağladı. Uyudu. Uyanıp çaresizce annesini çağırırdı. Çılgınca yıkadı her yerini. Günlerce ağzına lokma koymadı. Ölmek istediği hakkında konuşup durdu. Kontrolü-

nü kaybetmişti, gözleri donuk, davranışları sarsaktı. Oturup camdan dışarıya bakıyordu. Haftalar boyu yürüyüşü garipleşti.

Yaptığı fedakârlık ona ihanet etmişti. İlk kez fark etti Lagos'ta ne kadar yalnız olduğunu. Sığınacak kimsesi, kaçacak bir yeri olmadığından, ilk dersini aldı. Boyun eğermiş izlenimi yaratmaya başladı. Bu kandırmaca içinde, tuhaf bir sessizlik çöktü üzerine. Ama ta içinde, yaşamının karmaşasıyla beslenen bir maya oluşmaktaydı. Sabırlı olmayı öğrendi. Beklemeyi.

Tam bu aralarda alışılmadık bir şey geldi başına.

Ifeyiwa ve kocası, evlerini Ajegunle'den Alabo'ya, bir gettodan diğerine taşımışlardı. Ajegunle'deki eski odaları yağmur mevsiminde hep su alıyordu. Yeni binaları Omovo'nunkinin tam karşısındaydı. Ifeyiwa suyunu Omovo'nun binasından alırdı, çünkü her iki evin de sahibi aynıydı. Ifeyiwa'nın binasında kuyu yoktu. Suyunu bir süredir tam karşıdaki binadan getiriyordu, Omovo'nun varlığından habersiz. Kendisini ilk kez odasının önünde resim yaparken fark etti. Durup yaptığı resme baktı. Başının üzerinde bir kova kuyu suyu duruyordu. Omovo döndü, onu gördü, sonra başka tarafa baktı. Bir ân sonra, tekrar kıza baktı, daha uzun bir süre. Ifeyiwa kalbinin her zamankinden daha hızlı çarptığını hissetti. Omovo ona bakmayı sürdürdü. Sonra, Ifeyiwa'yı şaşırtarak gülümsedi. Çarpan yüreğini yavaşlatmak ve ansızın olan şaşkınlığı yüzünden kafasındaki kovayı düşürmemek için Ifeyiwa sordu: "Resim yapar mısın?"

Omovo tuvale baktı. Az önce, bir kadının daha genç bir kadının saçını ördüğü, akrilikten yaptığı resmini bitirmişti. Saçı örülen kadının ayaklarının dibinde çocuğu oynamaktaydı. Etrafları binanın çınlayan gürültüsü ile çevriliydi. Yeşil bir kuş yanı başlarındaki duvara tünemişti. Sanki çocuğa bakıyordu kuş.

"Evet" dedi Omovo sonunda. "Evet, resim yaparım."

Sesinde hafif bir merakla, Ifeyiwa konuştu: “Resmin büyü-
yülü bir aynayı andıyor.”

Kısa bir aradan sonra Omovo konuştu: “Bir süredir seni
fark ettim. Binada yeni misin?”

“Evet. Ama yolun öbür tarafında oturuyorum, karşı bi-
nada.”

Sonra sustular. Omovo dikkatle inceledi kızı. Sonra, ka-
fasını ağır ağır çevirerek, resmine döndü. Biraz daha bekledi
Ifeyiwa, nedenini bilmeden. Sonra “Hoşçakal” dedi.

Ve gitti.

Omovo’yu tekrar gördüğünde odasının önünde oturmuş,
kendisinin de yeni bitirdiği bir romanı okumaktaydı. Kitap
Ngugi’nin *Ağlama Çocuk* adlı eseri-ydi. Durup ona baktığında
Omovo başını kaldırmadı. İlk kez hatlarının yumuşaklığını ve
gözlerinin keskinliğini fark etti Ifeyiwa. Ancak elinde bir ko-
va suyla geri döndüğünde ve suyu tam önünde yere döktü-
ğünde, başını kaldırıp baktı Omovo. Ve gülümsedi. Ondan
sonra Ifeyiwa, Omovo’nun kendisine her baktığında gözle-
rinde beliren ilgi ateşini görebildi. Sonra arka bahçedeki rast-
lantısal buluşmaları daha belirginleştirdi. Bir keresinde Ifeyiwa
arka bahçede çamaşır yıkıyordu. Omovo da çamaşır yıkama-
ya geldi ve Ngugi’nin romanı üzerinde tartışmaya daldılar.

“Bitirdiğimde ağladım” dedi Ifeyiwa.

“Ben de kahramanın intihar etme düşüncesini sevmem-
dim.”

“Dünya insanları bunu isteyecek hale getirmemeli.”

“Gençti ve hayalperestti ve dünyada insanlar sosyal ya-
şamdaki rollerine esir olmuşlar.”

“Ben kitabın adını tuttum.”

“Walt Whitman’dan alınmış.”

“Ağlama, çocuk.”

“Hiçbirimiz ağlamasak.”

Omovo duraksadı. Gözlerini kıstı. Konuşmayı sürdürdü.

“Ağlamakla bir şey olmaz. Temizleniriz ve daha çok ağ-

lamaya hazır hale geliriz. Bu arada da dünyadaki çılgınlıklar sürer gider. Berbat şeyler gene olur. Dünya nasıl sevilir, unuttu. Tannılar artık ağlamaya aldırılmaz oldu."

"Tannıları biliyor musun, Omovo?"

"Buradalar. Bir yerlerde."

"Şimdi hangi kitabı okuyorsun?"

"Çehov adlı Rus bir yazarın öyküler kitabını."

"Hoşuna gidiyor mu?"

"Evet. Garip öyküler. Önce sıradan geliyor insana. Ama yazar her şeye dikkat ediyor ve asla yargıda bulunmuyor. Kişileri öyle canlı çiziyor ki onları burada Alabo'da bile görüyorum. Ama 'sıkıcı bir öykü'yü okurken biraz sıkıldım. Belki başlığandan. Belki de öyküyü anlamadım."

Ve böylece masum konuşmaları bir arayışa dönüşmüştü. Hiç zorlanmıyorlardı. Her buluştuklarında konuşacak bir şeyleri oluyordu. Duygularının coşkusu hep arka bahçede buluşabilmeleri için bir bahane yaratıyordu. Ve aralarında yeşeren her neyse, pisliğin, kalabalığın ve sitenin kötü sağlık koşullarının tam ortasında yeşeriyordu. Ifeyiwa Omovo'nun binasına gerektiğinden sık gidiyordu. Orada gerektiğinden sık çamaşır yıkıyordu. Oradan gerektiğinden fazla su taşıyordu. Ve koştugu tüm işler mutlaka Omovo'nun binasına uğramayı gerektiriyordu. Onu görmek ve var olduğunu bilmek bir zorunluluk haline dönüşmüştü Ifeyiwa için.

Omovo Ifeyiwa'nin sevillebilecek şeylerle tek bağlantısıydı. Ona karşı hisleri günlerini harcadığı bir özleme dönüşmüştü. Bazen onunla seviştiği hayaller kuruyordu. Omovo ruhani kocası olmuştu, yalnızca rüyalarında ve hayallerinde kucaklayabileceği. Öyle olmuştu ki, kocası sevişmeye zorlandığında, Omovo ile birlikte olduğunu hayal ederek dayanabiliyordu ancak. Ama sonra Omovo'yu görünce, kurduğu hayallerden utanç duyardı. Sonunda kocasına katlanmak zorunda olduğu ânlar boyunca ölümü düşlemeye başladı, ta kocası işini bitirene dek. Hem böylece Omovo'yu en az bir iki

gün kafasından atmış oluyordu. Ve yeniden gördüğünde yoğun bir mutsuzluk hissedirdi ve yoğun bir sevinç. Omovo'yu, gerçekten kaçmanın bir yolu olarak kabul ediyordu artık.

Onun gözlerinde kendisine çok görülen bir aşkın getirebileceklerini buldu. Resimlerindeki umutsuzluk ve neşe büyüliyordu Ifeyiwa'yı. Uzaklara bakışına bayılıyordu, başka bir dünyaya dalıp gidişine, aklına bir düşünce takıldığında. Coşku anlarında yüzünün aydınlanışına bayılıyordu. Bir bakıma, Omovo'ya duyduğu aşk onunla ilgili kurduğu temiz hayallerle büyümüştü. Bu hayallerden bir tanesinde Omovo tuvalin önünde duruyordu, elinde fırçası, giysileri boya içinde, gözleri gerçeğin başka bir boyutuna takılı. Bir başkasında da işten dönüyordu Omovo, yüzü toz, ter içinde, yorgun ve tükenmiş. Onu böyle gördüğünde, içinden yıkamak gelirdi bedeninin yorgunluğu. Ama Omovo odasına gidip, yıkayıp, uyuyup ardından binada gene boy gösterince Ifeyiwa hemen yakalayiverirdi ondaki zeki çocuk görünüşünü ve uyukulu sevimliliğinin ısıltısını. Bazen de Ifeyiwa'ya boğulan erkek kardeşini anımsatırdı.

Yakınlıkları tehlikeli bir ortamda geliştirdi. Belki de bu tehlikeden dolayı o kadar tatlıydı. Buluşmalarını arka bahçeden sokağa genişletmişlerdi. Önceden kararlaştıkları bir noktada buluşurlardı. Ifeyiwa, bazen ıvız zıvır için sokağa çıktığında karşıdan Omovo'nun kendisine doğru geldiğini görürdü. Birlikte uzun yürüyüşlere çıkmaya başlamışlardı. Çalılıklar, çamurlu yollar, adsız caddeler boyu yürürlerdi. Yağmurun yıkdığı kulübelerin önünden geçerlerdi. Kafaları kum içinde çocuklar sokaklarda hem oynar hem ağlar bağırırlardı. Hatta caddelerde biriken çöpler, kokmuş meyveler, sebzeler ve yol kenarlarındaki ölü hayvan leşleri gezintilerindeki büyüünün bir parçası olmuştu. Birlikte geçirdikleri o anları düşünürdü Ifeyiwa hep. Dayanılmaz yoksulluk manzaralarının içinden geçerlerdi, güneş yüzlerini aydınlatırken. Ifeyiwa korkularını

açardı Omovo'ya. O da öyküler anlatırdı kıza, düşüncelerini anlatırdı, hayallerini, kâbuslarını. Genelde mutsuz şeylerden konuşurlardı. Ama gene de İfeyiwa o günleri hep sevinç dolu anımsardı, her ânı ışıltılı ve eşsiz.

Özellikle de bir geceyi hiç unutamıyordu, kocasının kendisine bağırıp dövdüğü Adam çekip gittiğinde, müthiş bir öfke ve kırgınlık içindeydi İfeyiwa. Kendini öldürmeyi düşündü. Sonra ta köyüne olan üç yüz kilometreyi yürüyerek kat etmeye karar verdi. Evi terk etti, eşyalarını yanına alarak, çılginca bir kararlılıkla. Ama otobüs durağında Omovo'yla karşılaştı ve onun omuzunda ağlayıp acısını anlatınca, Omovo onu kalmaya ve planını yeniden düşünmeye ikna etti. Uzun bir yürüyüşe çıktılar. Omovo çantasını taşıdı İfeyiwa'nın. Sonra da kız evine geri döndü. Yanlış bir iş yapmasına engel olduğu için minnettardı Omovo'ya. Hem Omovo'nun onu birazcık da kendisine saklamak istediğini düşünmek de hoşuna gitmişti. Ona karşı duyduğu gizli ve tehlikeli aşk giderek daha umursamaz bir hale dönüşüyordu. Zihni istek, acı, fedakârlık ve aşktan oluşan bir sis bulutunun içine hapsolmuştu. Ama mutluluğu bulabileceğini ve doyunluğa erişebileceğini hissediyordu.

Bu coşkulu ânların dışında, saatler ve saatler boyu süren çile dolu bir yaşam vardı. Sabahları banyoyu temizler, yıkanması için kocasına su taşır, yemeğini hazırlar, odayı süpürür, çarşıya gider, dükkânda kalıp kocasının mallarını satardı. Zamanı oldukça bir roman ya da dergi okur, bazen de mecburiyetten komşu bir kadının saçlarını önerdi.

Çevresindeki yaşamın çürümüşlüğünden iğrenirdi. Kadınlar çabucak yaşlanıverirdi. Bir sürü çocuk doğururlar ve onları besleyip giydirmek için didinirlerdi. Lüzumlu lüzumsuz şeyler için kavgaya tutuşurlardı. Acımasızca site dedikodularıyla uğraşırlardı. Sıcak öğleden sonralar yaşamlarına boşalır ve onları olduklarından daha yaşlı gösterirdi. Sarkık memeli, bikkın, dalgın ve eziktiler. İfeyiwa onlar gibi olmak istemi-

yordu. Perişan giyimli, ayaklarının dibinde ağlayan çocukları olsun istemiyordu. Belli etmeden gurur duyardı eğitiminden ve özenle kendisine bakar, zamanın insafsız etkisine karşı genç görünüşünü korumaya çalışırdı. Gururu onu çevresinden kopardı ve bir yabancıya dönüştürdü.

Yaşamının akıp gittiğini görünce ve etrafta da kendi yanında, arkadaşlık edebileceği kız olmadığından, kocasını akşam okuluna gitmesi için izin vermeye ikna etmişti. İşe girmesinin söz konusu olmadığını biliyordu. Adam sonunda razı olmuştu, çünkü İfeyiwa çok dırdırlanmıştı ve adam da bunu kız kendisine ısınyor diye yorumlamıştı, üstelik böyle bir durum arkadaşları arasında böbürlenmesini de sağlayacaktı. (Sonraları, bir içki partisinde "Ah-ha, benim kanım akşam okuluna gidiyor, sizinkiler gazete okuyabiliyor mu?" diye şişinmişti.) İfeyiwa sekreterlik kursuna yazılmış, daktilo, muhasebe ve steno öğreniyordu. Ancak bir haftalık denemenin ardından, eve umduğundan geç dönmeye başlayınca adam endişelenmeye başladı. Bir gece, evde asık suratla oturmuş, karısının gelmesini beklerken aklına çeşitli şeyler geldi. İfeyiwa'nın öğretmenlerle her çeşit işler yapabileceğini düşündü. Büyük bir güvensizlik duygusuna kapılarak giyindi ve okula gitti, İfeyiwa'yı gözetlemek için. Okul bitmemiş, tahta bir kullübeden oluşmuştu. İçerisi inanılmayacak kadar tıklım tıkıştı. Havalandırma yoktu. Elektrik kesikti ve dersler gaz lambalarını eşliğinde yürütülüyordu. Bir sürü getto insanı vardı içeride, genç adamlar ve kadınlar, bilgiye karşı duydukları yoğun açlık uyduruk bir beceri kazanmak ve işe girebilecek bir belge alabilmek karşılığında kurnazca kandırılan. Her şeyi eksik sınıflara doluşmuşlardı, sırasız, iskemlesiz, tahtasız, öğretmen-siz, daktilosuz ve kitapsız. Ve gördüğü ona yetti. İfeyiwa'yla bir grup kız ve oğlanla gülerken gördü. Yüzü terden parlıyordu. Gözleri ışıl ışıldı. Daha önce hiç görmediği bir çekicilik ve konuşkanlık içindeydi. Kalbi İfeyiwa'nın kendi yaş grubu içinde, onunla birlikte iken olduğundan çok daha doğal oldu-

ğu görüntüsüyle ezildi. Bundan da öte, onun yanından uzaklaşınca başka bir insan olduğunu, ona asla göstermeyeceği bir kişiliğe büründüğünü anlamıştı İfeyiwa'nın. Kıskançlık krizine kapılarak gevezelik eden kız ve oğlan grubunun tam ortasına daldı, İfeyiwa'yı kolundan yakaladı ve eve sürükledi. Bir daha da akşam okuluna gitmesine izin vermedi.

Ümitsizlik her gününü dolduruyordu İfeyiwa'nın. Sabrı ve sessizliği bozulmaya başlamıştı. Kafası tuhaf şeylere çalışıyordu. Kocasını öldürme hayalleri kurdu. Bu hayaller öyle yoğunlaştı ve gerçeğe yaklaştı ki, zihni kendisini ürkütmeye başladı. Sonra da kocasının tüylü bir canavara dönüşüp kendisini bir mağaraya kapattığı hayallerine kapıldı. Böyle bir rüyada eline bir bıçak geçiriyordu ve adamı öldürüveriyordu, sonra da üzerine karanlık çökene dek gülüyordu. Sonra uyandı, kocasının kendisini sarsmasıyla. İfeyiwa'ya tuhaf gözlerle baktı ve uykusunda neden güldüğünü sordu. Karşıtlık dehşete düşürdü İfeyiwa'yı. Ama bir şeyler geveledi, öbür tarafa dönüp yeniden uykuya dalmış numarası yaptı. O gecenin sonra İfeyiwa yerde yatmaya başladı. Birkaç gün sonra kocası hastalandığında, bilinçsizce bir şeytanlıkla adamı bir şekilde zehirlemiş olabileceğini düşündü. Çürüme, ceza ve hortlak görme gibi kötü şeylere kafasını taktı. Sıçanlar ve insanı boğan ormanlar ile ilgili kâbuslar görüyordu. Kendisini bir hüznün deposu olarak görmeye başlamıştı.

BEŞ

İfeyiwa çorba pişirmek için ateş yakmaya koyuldu. Elleri alışılmış işleri yapmaktaydı. Ama akli solgun alacakaranlıkta ve belli belirsiz anımsanan bir yerdeydi. Gazetede okuduğu bir haberi düşünüyordu. Köyü hâlâ komşu köy Ugbofia ile çatışma halindeydi. Haber şöyleydi: "Çiftlikler basıldı ve insanlar öldürüldü. Sağlam olan yetişkinler ellerinde silahla köy sınırlarını korumak üzere beklemekte. Banşı sağlamak üzere bir heyet gönderildi." Haber banşın zor elde edileceğini söyleyerek bitiyordu.

İki köy birbirinden yaklaşık bir mil ötedeydi. İki köyden akıp geçen nehir onları birçok yönden birbirlerine bağlamaktaydı. Geçmişte birbirlerinden kız alıp vermişlerdi. Sonra bir sınır anlaşmazlığı çıkmış ve ciddi boyutlara varmıştı. Artık karşılıklı olarak büyük bir şüpheyle bakıyorlardı birbirlerine. Onları bağlayan şeyler aynı zamanda da uyumsuzluğa neden oluyordu. Eski hesaplar dökülüyordu. Bir köy diğerine kölelerin torunları demişti. Diğer de aynı sertlikte sözlerle karşılık vermişti. Onları ayıran orman, onları birleştiren ne-

hir, her ikisinin de soluduğu hava, şiddetle lekelenmişti. İfeyiwa neden kavga ettiklerini üzüntüyle düşündü.

Binadaki kadınlar mutfağa gelip çanak çömleklerle bir şeyler yaptılar. Dışanda çocuklar avaz avaz bağınıyorlardı. Mutfaka bir hindi girip "kluk" etti. İfeyiwa kışkısladı onu. Ateşteki odunlar çatırdadı ve İfeyiwa biraz dalla besledi ateşi. Kocasının sesi onu düşüncelerinden uyandırdı.

"İfeyiwa, suyum hazır mı?"

Ses, ürpermesine neden oldu. Kaskatı kesildi. Adam mutfağın kapısına dikilmişti. Yanıt alamayınca kafasını kapıdan içeri uzattı. Sonra içeri girdi, İfeyiwa bir köşeye büzülmüş ateşi yelpazeliyordu. Başını kaldırıp adama baktı, gözleri yaşlarla dolu. Belinde bir peştemal, boynunda bir havluyla duruyordu. Göğsü kıla kaplıydı.

"İfeyiwa! Burada mutfaktasın. O halde niye yanıt vermezsin?" dedi, tüm gücüyle bağırarak; adam, ne kadar yüksek sesle konuşursa o kadar hükmedici görüneceğinden ve sözünü dinleteceğinden emin bir havada.

Ama İfeyiwa'dan çıt bile çıkmadı. Mutfak kalın gri bir dumanla doluncaya dek üfledi ateşi öfkeyle. Adam ellerini çatırdattı, başını salladı ve banyoya doğru gitti.

İfeyiwa ateşi yelpazelemeyi sürdürdü. Odunlar ıslaktı. duman yüzüne doğru yükseldi. Öksürdü ve yaşlar boşandı gözlerinden. Kocası geri döndü ve: "İfi! İfi! Kapana bir sıçan daha sıkışmış, duydun mu? Burada işin bitince git at onu, kokmaya başlamadan önce. Sonra da dükkâna gidip ben gelene kadar işlere bakmanı istiyorum, duydun mu?"

İfeyiwa'dan çıt çıkmadı. Sonra öksürdü.

"Eğer öksürüyorsan neden mutfaktan çıkmıyorsun, he?"

Çıt bile yok.

"Salak kız. İstedğin kadar öksür, hah!"

Çıt bile yok.

Adam bıkarak teneke mutfak kapısını kapattı ve pis

banyoya girdi.

Adam gidince ateş parladı. San alevler kızın ter ve göz-yaşına bulanmış yüzünü yaladı. Sonra kalktı, kapıyı açtı ve temiz hava alabilmek için dışarı çıktı. Bir taburenin üzerine oturdu ve kocası yıkanırken banyodan gelen sesleri dinledi. Çamurlu arka bahçeye baktı. Ortalık kirli tabaklar, paslı kovalar ve bebek otraklarıyla doluydu. Duvarın üzerine hırsızlara caydınıcı olsun diye kırık cam parçaları koyulmuştu. Ancak akşam Omovo'yla buluşacağı aklına gelince gülümsedi. İçinde bir şeyler kıpırdamıştı.

Ama o akşam geç vakit Tuwo Ifeyiwa'nın kocasına manalı bir ziyarette bulundu. Kapıyı vurdu ve bekledi. İçeriden bir ses yükseldi:

"Eğer yakışıklıysan gir!"

Tuwo içeri girdi. Takpo yatağın kenarına oturmuştu. Önündeki küçük yuvarlak masada, dumanı tüten ekmek ve bir kase sebze çorbası duruyordu. Tuwo gelince doğru dürüst başını kaldırıp bakmadı bile.

"Hoş geldin, hemşerim. Gel ve fakir soframı benimle paylaş" dedi Takpo, ufak tefek bir adamı rahatlıkla boğabilecek miktarda ekmeği yutmaya çalışırken.

"Sağol, ama ben yedim" dedi Tuwo, tükürüğünün gurunun kanışmasına zar zor engel olarak. Takpo'nun yiyiş biçimi boğazını gıdıklamış ve karnını açığartmıştı.

"E, karn nasıl?" dedi Tuwo bir ânlık sessizliğin ardından, konuşmasındaki yapmacıklığı belli etmemeye çalışarak.

"Hımm, iyidir, iyidir işte."

Yeniden sessizlik oldu. Takpo yemek yerken konuşanlardan değildi. Müthiş bir iştahı vardı ve lokmaları utanmadan, büyük bir keyifle midesine indiriyordu. Bu fırsattan yararlanarak Tuwo etrafı incelemeye koyuldu, aslında oldukça iyi bilmesine karşın. Oda büyükçeydi. Üç tane ucuz minderle koltuk, bir orta masa, geniş bir yatak, sanki yıllardır hiç kullanılmamış gibi duran eski bir radyo ve üzerinde Ifeyi-

wa'nın kitaplarının ve dergilerinin durduğu bir masa tüm mobilyayı oluştuyordu. Odanın bir köşesinde insanı çarpık gösteren bir boy aynası asılıydı. Duvarda Takpo ve İfeyiwa'nın memleketlerine ait takvimler ve resimler asılıydı. Resimlerin birinde İfeyiwa gergin bir şekilde gülümsemeden oturmuştu. Takpo, hükmedici ve gururlu bir edayla yanında duruyordu, geleneksel peştemalı ve beyaz gömleğiyle Takpo'nun dükkânının önünde bacakları açık bir pozda durduğu ya da gazete okuduğu resimleri de vardı. Beyaz kadınların kola içtiği küflü ve solgun resimler ve üzerinde dünyadaki çeşitli şehirlerin olduğu kartpostallar da dikkati çekiyordu.

Takpo yemeğini bitirince ellerini yıkadı, ağzını sildi ve birasından koca bir yudum aldı. Gidip minderli koltuğa oturdu. Parmaklarıyla dişlerinin arasına girmiş olan eti çıkarmaya çalıştı.

"E, Tuwo, nasılsın? Hâlâ mahalledeki tüm kızların peşinden koşuyor musun, ha?" dedi Takpo sonunda, gözlerini kısarak. Sonra da kıkırdadı. Yüzü keyifle buruştu.

Tuwo biraz soğukça gülümsedi. Sert ve sakallı bir kadınla yaptığı evliliğinden yeni kurtulmuş olduğunu düşünmekteydi o anda herhalde. Kadına karşı tutkulu bir arzuya yakalanmış ve babasının "O kadın kafanda saç bırakmayacak türden bir insan. Bir bakacaksın ki kabak oluvermişsin" diyen tüm uyanlarına karşın onunla evlenmişti. Birlikte ilk gecelerinde kadın onun üzerinde öylesine tepinmişti ki, Tuwo tam bir hafta boyunca elinde baston, kambur bir biçimde yürümek zorunda kalmıştı. Patatesi de aynı kontrolsüz enerji, aynı sembolik dürtüyle doğruyordu ve ilk aylarında iki yatak ve üç minder eskitmeyi başarmıştı. Tuwo kısa sürede hatasını anlamıştı. Kadın korkulacak derecede hükmedici ve sahipleniciydi. Adam, kadının acımasız denetimi altına girmişti. Her yere kocasıyla geliyordu. Gürültülü, şehvetli ve her yerde ister arka bahçede ister bir partide kavga çıkarabilen bir insandı. Acımasızca Takpo'yu eleştirirdi. Günler boyu bitip tüken-

meden kavga ederlerdi. Kavga etmeye olduğu kadar sevişmeye de düşküdü. Üç ay içinde sahip olduğu tüm değerli şeyler kavgaları esnasında kınılıp dökülmüştü. Bitkin, çıldırmış ve işini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olan Tuwo, artık dayanamayacak bir noktaya gelmişti. Bir sabah, yeni bir kavganın tam ortasında Tuwo bir pala kaparak kadını evin içinde kovalamaya başladı. İki kez savurdu palayı ve her seferinde de isabet ettiremedi. Gözünü kan bürümüştü. Kadını tüm binanın içinde ve dışanda caddede de kovalamayı sürdürdü. Tam anlamıyla çıldırmıştı. Kadını yakalayamadı, ama deli gibi eve dönüp kansasına ait tüm eşyaları sokağa fırlattı. O gece kadın gelip eşyalarını bir münibüse doldurdu. Kocasına, bir gün onun da palalı birisi tarafından kovalanması beddualarını savurdu. Sonra da adamın yaşamından çıkıp gitti.

O çılgınca arzu fırtınası dindiğinde, Tuwo kendine başka bir ilgi alanı buluverdi: Genç kadınları keşfetmişti. Zaten site-deki kadınlarla ilişkisi olduğuna dair dedikodusu hep yapılırdı, ancak artık seçimi genç olanlar yönündeydi. Belki de bu yüzden Omovo ve İfeyiwa arka bahçede konuşurken hep yollarına çıkıyordu. Belki de yine bu yüzden Omovo'yu gözetler gibiydi. Tuwo'nun aklına Omovo'nun çekici ve kıvrak İfeyiwa'yla bir ilişkisi olabileceğı düşüncesi takılmıştı. Ve tabii kıskanmıştı. İfeyiwa'yı ilk gördüğünden beri göz koymuştu kıza. Ama İfeyiwa hep onu görmezden geliyor, onunla konuşmaktan kaçınıyor gibiydi. Tuwo İfeyiwa'nın kocasının çok kaba olduğunu ve kızı hak etmediğini düşünüyordu. Omovo'da kızın tadına varamayacak kadar gençti. Üstelik Omovo haddini de bilmeliydi. Tuwo Bakanlıktaki işinden erken emekli olduğı için serbest bazı işler yapmayı planlıyor ve şu anda boş olduğundan yapacak daha iyi bir uğraş bulamıyordu.

Gülümsemesi biraz daha ısındı ve alaycı bir ifadeye büründü, sanki gizli bir şakayı anımsamış gibi: "Evet" dedi so-

nunda. "Kızlar iyi. Her gün daha da olgunlaşıyorlar."

Takpo yüksek sesle güldü. "Ne içersin bakalım?"

"Ogogoro olabilir."

Takpo iki bardağa Ogogoro doldurdu ve sessizce içtiler.

"Dostum" diye başladı Tuwo, kararsızca. "Seni karn hakkında uyarmaya geldim..."

Takpo doğruldu. Gözleri dikkat kesildi. "Şu oğlan, değil mi?"

Tuwo yanıt vermedi.

"İki kadının İfeyiwa'yla arasında bir şeyler olduğunu ve arka bahçede buluşup konuştuklarını söylediklerini duydum." Takpo duraksadı. "Oğlanı severim. Sessiz bir çocuktur. Sence?..."

Tuwo omuz silkti. Takpo iskemlesine yaslanarak gözlerini kapattı.

"İfeyiwa'ya ne olup bittiğini sordum. Yalnızca kitaplar hakkında konuşuyoruz dedi. Ama bunları söylerken yüzüme bakmadı. Onunla evlendiğim günden beri tuhaf davranıyor. Ama şimdi..." Takpo yaşlı ve yorgun görünüyordu. Gözlerinin altında mor halkalar oluşmuştu.

"Oğlan gene resim yapmaya başladı."

"Evet. Gördüm."

"Geçen gün kendisinden benim ve İfeyiwa'nın resmini yapmasını isteyecektim. Ama kabak kafasını görünce sormadım. Hoş bir çocuk aslında, tuhaf bir çocuk. Ama kanıma el sürmeye cesaret edeceğini sanmam."

Tuwo hafifçe acıyarak güldü ve: "Sabah binayı temizlemeye daha başlamamıştık ki onları konuşurken gördüm. Sen de bir görmeliydin. Tüm bina resmen onları izledi. Kızın gözleri ona baktıkça nasıl parlıyordu görmeliydin. Selam verdiğimde beni duymadı bile."

Takpo huzursuzca kıpırdandı. Ogogoro bardağını bitirdi. Sonra biraz daha içki koydu kendisine. "Bir şey yapmadan önce o ikisini kendi gözlerimle görmeliyim."

“Doğru.”

“Belki o sersem fotoğrafçıya yaptığımı duymamıştır.”

“Ne yapmıştın?”

Tuwo'ya tuhaf ve korkunç bir bakış attı: “İki iri yanı adamı bir gece üzerine saldım. Adamı akli başına gelene dek dövdüler ve sonunda buradan kaçıp gitmek zorunda kaldı.”

“Çetin cevizsin yani.”

“Bilmiyor muydun? İyi, artık öğrendin. Ama önce kendi gözlerimle görmeliyim.”

Bir dakika sonra Ifeyiwa girdi odaya. Mor bluzu ve bileklerine dek inen eteğiyle çok tatlı görünüyordu. Gözleri hâlâ mutfaktaki dumandan dolayı alev alevdi. Yüzündeki basit çekicilikte berelenmiş bir saflık vardı. Tuwo'yu geleneksel biçimde selamladı ve kocasına yemeği bitirip bitirmediğini sordu. Adam yanıt vermedi. Kız masayı toplamaya koyuldu. Eliyle masadaki kemikleri çorba kasesine süpürdü. Sonra masayı ıslak bir bezle sildi. İki tabağı ve bardağı tepsiye koydu. Sonra kocasına dönerek: “Biraz daha su getireyim mi?” diye sordu.

Adam tekrar yanıt vermedi. O anda kız odadaki sessizliği fark etti. İçeriye girmesiyle bir şeyleri yanda kestiğini hissetti. Kendisi hakkında konuştuklarını hissetti. Kabuğuna çekildi, sessizce, odadaki tuhaf hava yüzünden. Sakin bir sesle kocasına su isteyip istemediğini sordu yeniden. Daha uzun bir sessizlik oldu. Takpo'nun gözleri kısık ve uzaklardaydı.

Tuwo öne doğru eğildi. “Bak, Takpo” dedi. “Kannı yanıtla.” Takpo bir ona, bir Ifeyiwa'ya baktı. Ağzını açtığında sesi öfkeden zar zor çıkıyordu. “Tepsiyi al ve git. Git! Konuştuğumuzu görmüyor musun? Şu zamane salak kızları, hıh! İki adamı konuşurken görüyorsun ve kalkıp su ister miymişim diye soruyorsun. Çabuk yürü git sopa yemeden!”

Takpo iyice coşarak biraz daha bağırды, ayağa kalktı ve Ifeyiwa'yı itti. Kızcağız küt diye kapıya çarptı. Tuwo hemen yardımına koştu.

“Takpo, şart mıydı böyle yapman?”

Ifeyiwa ayağa kalkıp düşen tabakları topladı. Tabakların ikisi de un ufak olmuştu. Kemikler ortalığa saçılmıştı. Yalnızca bardak kırılmamıştı. Yerdeki tabak kırıklarını ve kemiklerini toplayarak tepsinin üzerine koydu. Dolabın yanında duran süpürge ve faraşı alıp kırıkları süpürdü. Tüm bunları ezberlemiş gibi ve sabırla yapıyordu. Yüzü anlamsızdı ve gözleri çakmak çakmaktı. İş bitince geldiği gibi çıktı odadan: umursamaz, soğuk ve sakin. Dışarı çıktı, elinde tepsi, lanet kusan bir gururla.

Kapıyı arkasından kapattığında Tuwo rahat bir nefes aldı. Yerinden kalktı ve tekrar oturdu. Konuşmak için ağzını açtı, ama sustu. Sonra odaya ve Takpo'ya baktı, ilk kez görür gibi. Odanın havasında hep bozuk olan şeyin ne olduğunu anladı. Bu evliliğin gerçeğe aykırılığı berraklaştı zihninde. Eskiden Takpo güzel karısı, onun ne kadar uysal ve saygılı olduğu ve birbirlerini ne kadar sevdikleri hakkında böbürlenip dururdu. Karısını okuttuğu ve okulu bitirince dükkânın idaresini ona bırakarak yeni bir işe gireceği hakkında övünürdü. Hatta birlikte Kızılderili filmleri izleyip hafta sonları partilerde dans ettiklerini bile söylemişti. Tuwo bunların yalan olduğunu anlamıştı ve kafası iyice karıştı.

“Böyle yapmana gerek yoktu” dedi. “O daha çok genç. Öğrenecektir. Böyle davranacağını bilseydim çenemi tutardım.”

Takpo taş gibi bir suratla kapıya dikmişti gözlerini. Uzun, rahatsız bir sessizlikten sonra konuştu: “Demek ki karının onun için seni dövermiş. Kocasından korkan bir kadın olmasını istersen böyle davranacaksın. Sen kadınlara karşı çok yumuşaksın. Bu yüzden karın yanlış davranışlarda bulunabildi ve canının istediğini yaptı.”

“Öyle mi dersin?”

“Evet.”

Tuwo kıpırdandı. Sonra ayağa kalktı. “Hemşerim” dedi

“gitmeliyim.”

“Teşekkür ederim.”

“Ne için?”

“Bana bunları anlattığın için.”

“Bana teşekkür etme.”

“Merak etme, kadınlara nasıl davranılacağını bilirim.”

Tuwo kapıya doğru yürüdü. Takpo garip ve korkunç bir bakışla izledi onu. Sonra konuştu: “Ben de sana teşekkür ederim. Ama gene de onları kendi gözlerimle görmeliyim önce.”

Sesi duygusuzdu. Bakışları bomboştu. Tuwo kapıyı açtı ve yavaşça arkasından kapattı. Takpo iskemlesinde kaldı, sefil odada, düşüncelere dalarak.

ALTI

Omovo fazla uyuyamadı. Ter içinde uyandı. Kalkıp bir havluyla kurulandı. Oturma odasına geçince koltukta tek başına oturmuş bir mektup okumakta olan babası irkildi. Orta masada bir zarf ve resimler duruyordu. Zarfın üzerindeki el yazısı Okur'unkine benziyordu, ama Omovo tam da emin olmadı. Babası Omovo'yu görünce garip bir hareket yaptı. Mektubu, zarfı ve resimleri toparlayıp hızla kendi odasına geçti. Omovo'nun şimdiye dek görmediği kadar bezgin ve yılgın görünüyordu.

Omovo babası tekrar gelir umuduyla oturma odasında bekledi. Sonra babasının kendi kendine konuştuğunu duydu. Sanki hayali bir alacaklısına bir şeyler anlatıyordu. Omovo beklemekten cayıp dışarı çıktı.

Gökyüzü açıktı. Güneş dümdüz, öfkeli duruyor ve portakalı anımsatıyordu. Etraftaki her şey son derece net görünüyordu. Yol tozluysa da Omovo uzakları rahatlıkla görebiliyordu. Evleri, kulübeleri, oynayan çocukları, plak mağazasının önünde dans eden adamları ve ormanın mavi silüetini göre-

biliyordu. Hatta sıcaklığın nesneleri nasıl çarpıttığını da görebildiğini düşündü.

Yürümesini sürdürürken boş süt tenekelerine çarpmaya, çamur birikintilerine dalmamaya ya da yaralı kulaklarının üzerinde sinekler uçuşan parya köpeklerine takılmamaya çalıştı. Aynı zamanda da yolda duran kurumuş dışkıları da basmamaya özen gösteriyordu. Üyesi olduğu toplumun temiz olmayan yönlerinden kaçabilmek için gözlerini yere dikmek zorunda oluşu canını sıkıyordu. "Sorun bende", diye düşündü. Hep böyle şeylere dikkat ediyorum. Belki de bu iyi bir şey değil."

Düşüne düşünce yürüyordu ki ansızın yanı başında bir gölge düştü.

"Merhaba, Omovo. Nasılsın?"

Bir ân için irkildi. Gelen Dr. Okocha, yaşlı ressamdı. Üzerinde boya lekeleri olan bir gömlek vardı ve haki bir pantolon giymişti. Saçı ve yüzü de lekelerle doluydu. Yorgun görünüyordu. Omovo gülümsedi.

"Beni gördüğüne şaşırdın mı?"

Omovo başını salladı, düşünerek: "Bir başka sorunum, kafamın içinde çok yaşıyorum. Belki de bu kötü bir şey." Sonra, yüksek sesle: "Evet, beni şaşırttınız" dedi.

"Nasılsın bakalım?"

"İyiyim, herhalde."

"Sergiden beri seni görmedim."

"Evet."

"İki resmimin satıldığını biliyor musun?"

"Evet, sizin adınıza sevindim."

"Teşekkür ederim. O gece oldukça içmiştim ve sonra duydum ki resmine el koymuşlar."

"Neredeyse unuttum bile."

"İnanmam, çok üzüldüm. Hiç kimsenin bir sanatçının eserine el koymaya hakkı olamaz."

Omovo yanıt vermedi.

"Bir bakma fırsatım bile olmadı. Neden belirttiler mi?"

Omovo omuz silkti. "Ülkemizin ilerlemesini alaya aldığı-mı söylediler."

"Böylece onlar da bizim özgürlüğümüzü alaya alıyor-lar."

"Ben hiçbir şeyi alaya almamıştım."

"Biliyorum. Ama elden ne gelir? Gerçeği söylersen başın derde girer. Ama gerçeği görür de sessiz kalırsan ruhun öl-meye başlar. Sanatçı gerçekten çok korkunç bir durumda."

Omovo bir şey söylemedi.

"Geri almaya çalıştın mı?"

"Hayır. İlgimi çekmiyor artık. Üstelik nasıl alabilirim ki?"

Dr. Okocha dikkatle süzdü Omovo'yu. Sonra: "Umanım geri verirler. Eğer işler böyle giderse hepimizin başı dertte de-mektir" dedi.

"Zaten başımız dertte."

Bir ân sessizlik oldu. Omovo konuyu değiştirmeye çalış-tı.

"E, işiniz nasıl gidiyor?"

"Hangisi?"

"Tabela yazma değil. Asıl işiniz."

Yaşlı ressam eskisinden daha da yaşlı göründü. Gülüm-sedi. Gözleri matlaştı. Sanki bir yenilgiyle karşılaşmış gibiy-di.

"Sen kulübeme geldiğinden beri tek bir resim bile yap-madım." Durdu, etrafına bakındı ve konuşmayı sürdürdü. "Tabela yazmak, ekmek parası tabii ki, tüm zamanımı çalış-ıyor." Konuyu değiştirme sırası yaşlı ressamdaydı. "Nereye gidiyorsun?"

"Okoro'yu görmeye ve belki oradan da Keme'ye."

"Şu gazeteci arkadaşın mı?"

"Evet. Sergide beraberdik."

"Gördüm."

"Ama sonrasında bir şey oldu."

"Senin resmine el koyulduktan sonra mı?"

"Evet."

"Kötü bir şey değildir umarım."

"Evet, kötü" dedi Omovo ve sustu.

"Resim yapıyor musun? Yeni bir şey yaptın mı?"

"Uğraşıyorum. Zor oluyor. Sergiden sonra ben ve Keme korkunç bir şey gördük. İki kez rüyalarma girdi. Sürekli kafamı meşgul ediyor. Bir türlü yakamı bırakmıyor. Ve onun resmini yapmaya çalışıyorum, tanık olduğuma dair bir tür kanıt bırakmak için."

"Başladın mı peki?"

"Evet. Ama sonra yaptığımı yırttım."

"Neden?"

"Bilmiyorum. Konu çok zor. Ve gördüğüm şeyin ne olduğunu anlamam çok zaman alıyor. Ve resimde göstermeye korktuğum şeyler de var."

"Neden?"

"Bilmem. Herhalde asıl olaydan hâlâ korkuyor olmamdan." Ressam bu yanıtı düşüdü ve sonra sordu: "Ne gibi, örneğin?" Omovo adama baktı: "İç savaş sırasında gördüğüm bir şey gibi." Yaşlı ressamın bakışları ilgiyle doldu. Kırışıklıkları kişisel bir işkencenin hiyerogliflerine dönüştü. Omovo duraksadı. Böyle şeyler hakkında pek sık konuşmazdı. Ama yaşlı ressamın gözlerindeki ilgi konuşmasını sürdürmesini gerektiriyordu.

"O zamanlar sokağa çıkma yasağı vardı ve ben Ughelli'nin sokaklarında dolaşmaya çıkmıştım. Evden fazla uzaklaşmamamız söylenmişti. Ama havadaki bir şey, şehrin görünüşündeki bir şey, huzursuzlanmama neden olmuştu. Uçaklar uçuyordu üzerimizden, şehrin üzerinde halkalar çizerek. Silah sesleri duydum, uzaktan. İnsanların çığlıklarını duydum. Ne olduğunu görmek arzusuna kapıldım. Merakım iyice kabarmıştı. Henüz bir çocuktum ve savaşın ne olduğunu bilmiyordum. Bence savaş yalnızca çocukların oynadığı

bir oyundu. Ana caddede, karakolun yanında, ölü bir adamın cesedini gördüm."

"Bir Igbo'lu."

"Evet. Bir Igbo'lu. Neyse, öylece durup ölü adama baktım. Gövdesi şişmeye başlamıştı. Karnı et ve yeşil kan karmaşasıydı. Kokmuştu. Sinekler sarmıştı üzerini. Kıpırdayamadım. Adama bakakaldım."

Omovo duraksadı. Yaşlı ressamın yüzünde derin gölgeler belirmişti. Omovo kendine lanet etti.

"Sonra bir yarasa yüzümü yalayıp geçti. Sinekler havalanıp etrafa dağıldı. Sonra ölü adamın gözlerini gördüm. Bir tanesi kapalıydı ve kocamandı. Diğeri normaldi. Sonra ölü adamın bana baktığını, gözlerinin üzerime dikili olduğunu fark ettim. Sanki beni izliyordu. Donakalmıştım. Ancak birisi kafama vurduğunda kendime geldim. Ağzımı açtım, ama sesim çıkmadı. Başımı kaldırıp bana vuran adama baktım. Gözleri şaşıydı ve yüzü korkunçtu. "Çek git" dedi. "Neyin var, senin? Neden bir cesede bakıyorsun?" Ağlamaya başladım. Sonra çevremdeki patırtıyı fark ettim. İnsanlar kaçıyordu, yangından fırlamışcasına. Kadınlar çocukları sırtlarında, bağınıyordu. Dünya bir kabusu benziyordu. "Kimin oğlusun sen?" diye sordu adam. O ân adamın bir asker olduğunu anladım. Ölü adamın gözlerini işaret ettim. "Neden açıklar?" diye sordum sanırım. Ama asker bir şey diyemeden aramıza bir kalabalık daldı. Yetişkinlerin güçlü tekmeleriyle havaya savrulduğumu hissettim. Birisi takılıp ölü adamın üzerine düştü. Kendimi yolun diğer ucunda buldum, bir köşede. Ayağa kalkıp şehrin karmaşası içinde gezindim. Sonra babam beni gördü, hemen koştu, beni kucığına alıp eve götürdü."

Omovo yeniden duraksadı. Yaşlı ressamın yüzü çekilmişti.

"İki hafta boyunca ölü adamın gözleri rüyalarıma girdi. Onlar yüzünden uyuyamaz olmuştum. Işıklar sönünce gözleri duvarlarda, tavanda, beni izlerken, bana dikiliyken görü-

yordum. Sonra her yerde karşıma çıkmaya başladılar. Oyun oynarken ansızın haykırıyorlardım. On yaşındaydım, ama sanırım o gözler beni delirtmek üzereydi. Öyle oldu ki babam beni köydeki bir otacıya götürüp gözleri görmekten kurtulmam için tedavi ettirmeye çalıştı. Gerçekten de artık görmez olmuşum, ama aslında otacı beni tam iyileştiremedi, çünkü onları unutmadım. Nasıl göründüklerini tam olarak anımsamıyorum ve asla onların resmini yapmam, ama o gözler hiçbir zaman yakamı bırakmayacak."

Omovo sözünü bitirdiğinde kendini boş ve tükenmiş hissetti. Çok konuşmuş gibi geldi, sanki gerçek dışı bir şeylere inandırmıştı kendisini. Rüzgârın usulca uğuldadığını duydu. Güneşin toprağa düşüşünü duydu sanki. Yaşlı ressamın yüzü bulutlandı. Sonunda, boş bir sesle şöyle dedi:

"Ben de böyle hissediyorum. Savaşta yaşadıklarımdan kimseye söz etmedim, karım dışında. Ve ben de onunla ilgili hiç resim yapmadım. O kadar sık aklıma geliyor ki hiçbir şey anımsayamıyorum. Bu da sanatçının sorunlarından bir tanesi."

Sonra Dr. Okocha sustu. Bir süre sonra yeniden başladı: "Özgün deneyim yol gösterici olmalı. Ama ondan ne çıkardığın, ondan geriye ne kaldığı, o görüntü ya da ne dersen de, en önemli olan şey. Unuttukların yüzlerce biçimde sana geri döner. Buluşların asıl maddesini onlar oluşturur. Yaratıcı bir biçimde anımsamayı öğrenmek, ne hissedeceğini öğrenmek demektir. Ama senin şu rüyanın resmini yapman kendi içine doğru uzun bir yolculuğu gerektirir. Aynı zamanda da nasıl farklı düşüneceğini öğrenmek anlamına gelir. Senin adına seviyorum, çünkü gençsin ve bir eşikte duruyorsun."

Yeniden sessizleşti. Onlar konuşmaktayken, bir grup çocuk sokakta futbol oynamaya başlamışlardı. Yaşlı ressam onları izledi, gözleri çok uzaklarda. Omovo da onları izledi. Oğlanlar bağırmaya başlamışlardı. Bir gol olacaktı ki kalecinin ayağı topa çarptı ve top yeşil su birikintisine düştü. Bir

sopayla topu çıkarıp tekrar oynamaya başladılar, ancak oğlanlardan biri topa vurunca top gidip yaşlı bir adamın başına çarptı. Adam oyun alanının içinden en az kendisi kadar eski bisikletiyle geçmekteydi. Oğlanlar gülmekten yerlere yuvarlanmıştı. Yaşlı adam bisikletten inip onları kovalamaya başladı. Çocuklar sağa sola kaçıştılar. Adam hiçbirini yakalayamayınca topun peşine düştü.

“Şimdilerde çocukların yaşlılara hiç saygısı yok” diye söylendi, Dr. Okocha'yla Omovo'nun yanına yuvarlanmış topu kaparken. Adam topu patlatmaya çalıştı, ama top elinden kaçtı. Adam topu yakaladı ve pantolon fermuarını tutan iğneyi çıkararak topu deldi. Dr. Okocha'ya kurnazca bir gülümsedi, o da ona başını salladı ve bisikletine binip gitti, kırkıdayarak. Oğlanlar küfürler yağdırdılar arkasından. Oyun bitti. Dr. Okocha ve Omovo yürümeyi sürdürdüler.

“Evet, senin adına seviniyorum” dedi yaşlı ressam. Seni değiştirecek olan resim bu. El becerisi önemlidir. Fikir büyüdüğü, el becerisine daha çok gereksinim duyarsın. Ama doğru renkleri, doğru şekilleri bulduğun zaman, içinde var olan boyutları keşfetmeye başlarsın, o rüyayı gerçekleştirebilmek için.”

Yeşil su dolu birikintinin yanından geçtiler. Omovo birikintinin yüzeyine baktı. Pis kokulu gölün içinde birikmiş olan çöpü inceledi. İçinde, üzerinde mantarların olduğu bir şilteyi fark etti. Ürperdi. O zaman içinde pislik birikintisi olan resmini İfeyiwa'ya gösterdiğinde kızın neden sessizleştiğini anladı.

“Çirkin şeylere yeterince bakmıyoruz” dedi.

“Çirkinlik hep başımızı çevirdiğimiz taraf” dedi yaşlı ressam. İşler kötüleşince insanlar gerçeği görmek istemez. Eski ressamların gerçeği neden güzel bir kadın olarak yaptıklarını bir türlü anlamam. Gerçek çirkin bir kadındır. Ama çirkinliği yalnızca gözlerde var olur. Bence Medusa'nın yüzü gerçeğin bir görüntüsü olabilir. Medusa aslında gerçekten güzel bir ka-

dın ve onu ancak bir ayna yardımıyla görebiliriz. O ayna da sanat."

"Çirkinlikte" dedi Omovo, "kendimizi görürüz, hiç istemediğimiz şekilde."

"Ve çirkinlik serpilir, insanlar güzelin, görüntünün imgelelerini görmeyi arzularken."

"Nasıl mutlu oluruz, eğer ortalıkta bu kadar çok çirkinlik varsa biz de çirkin gerçeği resmedeceksek?"

"Nasıl mutlu oluruz, kendimize yalan söyleyeceksek?"

"Olamayız."

"İşlerin düzelmesi gerekiyor. Ama önce kendimizi açık seçik olarak görmeliyiz, olduğumuz gibi."

"Ama siz aslında çirkinliği yapmıyorsunuz" dedi Omovo. Yaşlı ressam gülümsedi. "Eskiden yapardım. Eskiden bir tek onu yapardım. Bozuk yolları, pis bahçelerde kadınları yapardım. Ve o kadar çok böyle resimler yapardım ki yaşamım acıyla dolmuştu. İnsan işini yaşamında da üretir. Ve ben yoksulum. Yaşamım dayanılmaz olmuştu. Sonra neşeli şeyler, mutlu nesneler, bir deniz kıyısındaki çocuğun gülümseyişi, kamyonu iten işçinin gururlu açlığı, otobüs muavininin kafa tutuşunu resmetmeye başladım. Yaşamım biraz düzeldi. Şimdi her ikisini de yapmaya çalışıyorum, hayalleri ve çirkinlikleri."

"Bense hiçbir şey yapamıyorum. Hep mutsuzluğun pençesindeyim." Yaşlı ressam durdu ve şefkatle baktı Omovo'ya. Sonra bir elini Omovo'nun omuzuna koydu ve konuştu: "Gençsin. Şimdi gördüğün ve hissettiğin her şey yarın senin zenginliğin olacak. Ama olup bitenleri çok yoğun olarak hissediyorsun. Sanat yaşamın yerini almakta yetersiz kalıyor. Seni severim. Ama yaşa! Dolu dolu yaşa, gerekli olunca harekete geç. Yalnızca kafanın içinde yaşama. Unutma, dünyadasın."

Dr. Okocha yürümesini sürdürdü. Omovo kıpırdamadan durdu. Var olma duygusu ansızın doluverdi içine. Sonra elini

başına götürüp yeni çıkan saçlara ve terli derisine dokundu. Bakımsız evlerin ve tozla kaplı çalılıkların ötesindekileri göremiyordu. O, öylece dikili dururken insanlar geçip gitti yanından. Farkında olmadı bile. Bir süre sonra da hızla yürümeye koyulup yaşlı ressamı yetiştirdi. Ressam:

“Bir iş için iki haftalığına şehir dışında olacağım. Döndüğümde seni arayıp nasıl olduğuna bakanım. Bize sunulan iyi rüyaların, hayallerin, gerçekleştiğini göstermek görevimiz. Hintli bir şair ‘sorumluluk rüyalarda başlar’ demiş. Bu bağlamda hayal sözcüğünü ‘rüya’ya tercih ederim.”

Yeniden durdu. Omovo bu sefer acelesi olduğunu ve gitmesi gerektiğini anlamıştı. Omovo, adamın gösterdiği ilgiden etkilenmiş olduğundan söyleyecek bir şey bulamıyordu. Yaşlı ressam gülümsedi. Gözleri parladı. Abartılı bir neşeyle, elini havaya konfeti atarmışcasına savurarak, konuştu:

“Ağlanmızı karanlığa salıyoruz ve kendimizi çekiyoruz. Bazen, eğer şanslıysak, biraz da...”

“Parlak mercanlar çekiyoruz.”

“Parlak nesneler.”

“Işıklı ve büyülü.”

“Döndüğümde görüşürüz.”

Dr. Okocha neredeyse ansızın döndü ve atölyesine doğru hızla yürüdü. Omovo adamın gidişini izledi. Yaşlı adama karşı büyük bir şefkat duydu içinde. Okoro'lara doğru giderken, yaşlı ressamın söylediklerini düşündü. Kendini düşüncelerine öylesine kaptırmıştı ki, kalabalık bir grup genç adamın arasına daldığını son anda fark etti. Adamlar para ile ilgili tartışıyorlardı. Omovo'yu görmediler bile. Omovo aralından sıyrıldı ve uzakta durdu, sırtı bir evin duvarına dayalı. Adamları izledi. Onlara baktıkça, kalabalık içinde bireylerin varlığı dikkatini çekmeye başladı. Hepsi bir diğerinden farklıydı. Ortak tek noktaları, hepsinin de para kazanmak için duydukları çılgınca açlıktı. Onların anlaşmalar, pazarlıklar, kredilerle ilgili konuşmalarını dinledi Omovo. Onların pa-

zarlıklar ile ilgili rüyalar gördüklerini düşündü. Onlar gibi olan başkalarını da görmüştü, yoksulluk kurbanları. İşlerinden dönerken akşamın geç bir saatinde, kendi kendilerine anlaşılmaz şeyler mınıldanır, parmaklarıyla hesaplar yaparlardı, belki bir gün hükmedecekleri dünyadan habersiz. Vaktinden önce kınışmıştı yüzleri. Omovo, arkadaşının evine doğru yürümesini sürdürürken, dünyayı hiç anlayamadığı duygusuna kapıldı. Dünyada olup bitenler, var olan gerçekler karşısında sadece şaşkınlık ve kötümser bir büyülenmeydi tüm hissettikleri.

YEDİ

Alaba'yı Ajegunle'den ayıran bataklığın üzerinde yer alan tahta köprüye vardığında kulübedeki kadın, parasını bozmadığından geçmesine izin vermedi. Omovo birkaç kişi gelip geçsin diye bekledi. Kadının sarkık dudakları ve iri gözleri vardı. Tezgâhın arkasında oturmuş, elleriyle bir tabak fasulye atıştırıyor, bir yandan da horlayan bakışlarla Omovo'yu gözlüyordu. Yeterince para birikince, Omovo beş kobo geçiş ücretini ödedi.

“Yavaş geç” dedi kadın, Omovo tam geçmeye koyulmuşken. Köprü sallanıyordu. Her iki tarafta da parmaklık yoktu. Omovo geçerken, kendini çaresiz hissetti, en ufak hatalı adımıyla bataklığa yuvarlanabilirdi. Cıvı cıvı kuşlarla doluydu etraf. Çevrenin çöplüğü haline dönüşmüş olan bataklıkta yosunlar azgınca büyümüştü. Havada nem ve kü-kürt karışımı pis bir koku vardı. Bataklık, yoğun bir orman tabakasıyla kuşatılmıştı.

Omovo, köprü'nün karşı tarafından birisinin gelmekte olduğunu fark etti. Tehlikeli bir şekilde sallanıverdi köprü. Durup bekledi Omovo. Köprüye adım atan kişi yüksek topuklu

ayakkabı giymiş bir kadındı. Parlak san bir giysi giymiş, yürürken kınıyordu. Ortalıkta, kadının yürüyüşündeki kıskırtıcılığı takdir edecek, Omovo'nun dışında kimse yoktu. Köprü sallandı. Omovo:

“Yavaş ol. Bu köprüde dans etmene gerek yok-o!” dedi. Ama kadın kınılmayı sürdürdü. Omovo'ya öylesine şiddetli bir umursamazlıkla sürünüp geçti ki, ancak şans eseri Omovo bataklığın içini boylamaktan kurtuldu. Yürümesini sürdürdü. Kadının topuğunun yerinden oynamış bir tabakaya takıldığını hissettiğinde öbür uca neredeyse varmak üzereydi. Kadının çığlığını duydu. Sonra da o meşum şapırtı sesi geldi kulağına. Hemen koştu ve her nasılsa kadını çekip çıkarmayı başardı. Çamur, kadının sütyeninden sanki fişkınyordu. San elbisesi yeşil ve siyah çamura batmıştı. Müthiş perişan ve öfkeli bir haldeydi kadın. Omovo'ya hakaretler yağdırdı, sanki onun suçuymuş gibi. Yüksek topuklu ayakkabısının teki çamurun içinde kaybolmuştu. Omovo, kadını alıp kulübedeki diğer kadının yanına götürdü ve ayaklarını yıkaması için su verdiler. Sonra Omovo kadın gidene dek bekledi. Bir teşekkür bile etmemişti. Kafası hâlâ bozuk bir şekilde, etekliğinin ucunu tutarak, ihtiyatla caddeden aşağı yürüyüp gitti.

Omovo vardığında, Okoro, yeni kız arkadaşını uğurlamaktaydı.

“Hey! Selam ahbap! Çoktandır görüşemedik” diye bağırdı Okoro, iflah olmaz Amerikan aksanıyla.

Orta boylu ve yakışıklı bir gençti Okoro. Vaktinden önce kınışmış alnı ter içindeydi. Çıkık elmacık kemikleri, belli belirsiz bir bıyığı ve gözlerinin altında mor halkalar vardı. Koltuklarının altı terden sınılsıklam olmuş mavi bir ceket, beyaz pantolon ve siyah, yüksek topuklu ayakkabılar giymişti. Keyiften ılırdıyordu. Yeni kız arkadaşı sivilceleri olan hoş bir tipti. Zeki gözleri vardı. Kırmızı bir eteğin üzerine beyaz bir bluz giymişti. Okoro, elini kızın okkalı kalçalanna atarak,

“nereden geliyorsun, ahbab?” diye sordu.

“Evden.”

“Nasılsın?”

“İyi. Sen nasılsın?”

“İyi. Bomba gibi.”

“Güzel.”

“Keme'yi gördüm geçenlerde.”

“Ne oldu?”

“Dönünce anlatırım.”

“Beni tanıştırmıyor musun?”

“A, tanışmadınız mı?”

“Hayır.”

“Sevgilimle tanış, July, tüm isimlerin en sevimlisi. July, bu Omovo, tüm ressamların en renklisi.”

El sıkıştılar.

“Teknoloji yüksek okuluna gidiyor.”

Bir süre birbirlerini süzdüler. Sonra Okoro:

“July'ı otobüs durağına bırakıp geleyim ya da istersen sen de gel” dedi.

“Ben beklerim. Kapın açık mı?”

“Evet. Herkes dışarda. Bir dakika sonra dönerim.”

Omovo gidişlerini izledi. Asfaltlanmamış yolda biraz gitmişlerdi ki, Okoro elini sahiplenircesine kızın omuzuna attı ve dönüp göz kırptı. Omovo güldü ve Okoro'ların evine girdi. Arkadaşının odası küçük ve tıklım tıkıştı. Arka bahçeden gelen kanalizasyon kokusu yüzünden hiç pencere açılmazdı. Dışarısı aydınlık olmasına karşın tüm perdeler çekilmiş ve mavi lamba yakılmıştı. Mavi ampullü lamba odaya romantik bir hava versin diye alınmıştı. Omovo sevişme kokusunu fark edip camı açtı. İçeriye ışık ve kanalizasyon kokusu doldu. Omovo, yapacak başka bir şey bulamadığından bir yabancının gözleriyle arkadaşının odasına baktı. Son zamanlarda uyguladığı bir şeydi bu. Daha iyi görebilmeyi, daha dikkatle, önyargısız ve sıkıntısız bakabilmeyi öğrenmesi gerek-

tiğine olan inancıyla ilgili bir davranıştı bu. Gözlerinin olan bitenden şaşırmasına engel olmayı öğrenmeli, bu sayede görüntüyü işaret ve işle ilgili ipuçları olarak algılayabilmeliydi.

Arkadaşının odasının mavi duvarlarının bir tanesinde Fela Anikulapo Kuti'nin, eli devrimci bir işaretle havada duran posterı asılıydı. Posterin yanında Londra'nın, New York'un, Paris'in ve Amsterdam'ın renkli resimleri olan bir takvim asılmıştı. Takvim iki yıl öncesine aitti. Kocaman bir yatak neredeyse odanın tümünü kaplamıştı. Yatağın yanında yuvarlak bir sehpa duruyordu. İki tane iskemle vardı. Ayakkabılar ve terlikler etrafa saçılı bir durumda yerdeydi. Yatağın ayak ucunda giysi askısı son moda giysilerle neredeyse yere çökmek üzereydi. Omovo üzerinde koca bir müzik seti duran odadaki tek büyük masaya oturdu. Masanın geri kalanı başvuru formları, kasetler, anahtarlar, adres defterleri, Amerikan üniversitelerinin broşürleri ve açık öğrenimin ders kitapları ile doluydu. Okoro üçüncü keredir düz lise bitirme sınavlarına giriyordu.

Omovo arkadaşının odasını incelemekten yorgun düşmüştü.

Genelde arkadaşını görmeye geldiğinde oda müzik sesiyle inliyor olurdu. Bu sefer sessizlik ve sıcak başını döndürdü. Başını masanın üzerine koydu ve tam kestirecekti ki Okoro odaya döndü ve heyecanla omuzuna bir şaplak indiriverdi.

"Arkadaşımı nasıl buldun, he?" diye sordu. Sonra da Omovo'nun yanıtını beklemeden bir plak koydu. Sesini açtı.

"Ne düşündüğünü söyle bakalım, biraz şişman, değil mi?" dedi, müziğin sesini bastırmak için bağırarak.

Omovo anlaşılabilir bir işaret yaptı. Sonra: "Geçen cuma gelirsin diye bekledim" dedi.

"Dele'yle bir partiye gittim."

"Onlara gittiğimizi söyledi mi?"

"Söyledi. Parti harikaydı. July'la orada tanıştım zaten. E,

nasıl buldun kızı?"

"Müziğin sesini kıs."

"Ne dedin?"

"Müziğin sesini kıs."

Okoro sesi kısıtı.

"Üniversiteye giden kızlardan korktuğunu sanırdım."

"Evet, öyle. Çok kibirli olurlar. Ama bu iyi. Bu kızların ne yapacağı bilinmez, ahpap."

"Öyle."

"O kadar da kırıgın konuşma."

"Ben mi?"

"Sen. Kız arkadaşın üniversiteye girince seni bıraktı diye."

"Bu da nereden çıktı şimdi?"

"Doğruyu söylemek gerekirse, öyle yapan bir kız zaten seni hiç sevmemiş demektir."

"Haklısın."

Okoro, Omovo'nun yüzüne baktı. Müzik, genelde kendisini kaptırdığı bir noktaya ulaşmıştı. Sesi daha da açtı, gözleri diskoda çılgınca dans edermişcesine fır fır dönerek, kıvrak hareketler yapmaya başladı. Bir yandan da özlem ve aşk dolu sözler içeren güfteyi mırıldanıyordu. Şarkı bitince, Okoro camı kapattı ve masanın yanında durdu. Gözlerinde belirgin bir şehvetle konuşmaya koyuldu:

"Sevgilimle bir partide tanıştım. Onunla karşılaşmadan önce çok yalnızdım, be. İki kızın yanında otururken gördüm onu. Çok başka gibi duruyordu, be. O anda bana ne olduysa yanına gittim ve 'Benimle dans etmenin bir sakıncası var mı?' diye sordum. Yeni ceketimi giymiştim. Bunu değil, öbürünü. Bir sürü para sayıp almıştım. Üstelik ayakkabılarım da yeniydi. Neyse, sakince beni süzdü ve 'Hayır' dedi. İnanmayacaksın, ama resmen dona kaldım. Yerime nasıl geri dönüp gideceğimi bilemedim. 'Hayır, dans etmem' dedi sanmıştım."

"Evet, öyle demiş ya?"

"Tamam. Ama sonra oturduğu yerden kalktı ve sanki bir şey yapmamı beklermiş gibi yüzüme baktı. O zaman aslında 'Evet' demiş olduğunu anladım. Yani, şu dil kullanımı yok mu, bazen insanın aklını karıştırıyor. Neyse, dansımızı yaptık. Çok güzel dans ediyor. Bedenini hissetmek çok hoştu. Tabii senin hissetmeni istemem, anlarsın ya."

"Tabii."

"Neyse, kolumu beline dolayıverdim. Birbirimize yapışarak dans ettik. Kendisini anlatmasını istedim. Tam üç şarkı sonunda konuşmaya başlayabildi. Ben de en kibar konuşmamla kendimden söz ettim, gerekli yerlerde yalanlar kıvrarak, tabii ki."

Okoro göz kırptı. Omovo gülümsedi.

"Sonra onu alıp arkadaşlarının yanından uzaklaştırdım. Tabii pek memnun olmadı diğer kızlar, ama umrumda değildi. Bir erkeğin eline böyle bir fırsat bir kez geçer. Ve parti sona ermeden, hayalini bile kuramayacağım şeyler yapmaya başladım kıza. Çok mutluydum, dostum. Ne kadar mutluydum anlatamam. Kendimi güçlü hissediyordum. Dünyayı yerinden oynatabilirmişim, istediğim her şeyi yapabilirmişim duygusu kaplamıştı içimi. Kendimi şanslı hissetmişim."

Omovo huzursuzlanmış, rahatsız olmuştu. Okoro'nun anlatmaya niyetlendiği tüm bu gibi detaylar hiç de ilgisini çekmiyordu. Omovo hükümet ile ilgili broşürlerden birini alıp tekrar yerine koydu.

"Omovo, biliyorsun ne kadar zor. Hepimiz sevgiyi anyoruz, dostum. Sokaklarda gezinip de herkesin bir kadınla el ele gezdiğini görmek kendimi çok yalnız hissetmeme neden oluyor."

Omovo yanıt vermedi. Arkadaşının sesinde ümitsizlik çarpmıştı kulağına. Sessizce durdular. Okoro utanmış duruyordu.

"Okul nasıl gidiyor?" diye sordu Omovo sorduğuna pişman olarak.

Okoro başını çevirdi. Müziğin sesini oda gümbürdeyene dek açtı. Sonra tökezleyerek, sanki tükenmişcesine, sanki bir rüyadan uyanmışcasına, yatağına gitti ve oturdu. Karşıya dikti gözlerini, hüznü ve boş bir durağanlıkla. Sonra yatağına uzandı, ayakkabılarıyla, gözleri kapalı. Alnındaki çizgiler derinleşti.

Omovo yüzündeki acı ifadeden etkilenerek onu izledi. Savaş Okoro'yu sonsuza dek yaralamıştı, görünmez pek çok biçimde. Omovo onu ilk tanıdığı anda, ortaokulu yeni bitirmişti ve durmaksızın savaş hakkında konuşuyordu. Mecburdu buna. Okoro savaşa katılmıştı, önceleri bir subaya bağlı bir yardımcı olarak. Çatışmanın olduğu yerlerde gizlice köylere girer ve yiyecek çalardı. Ağaçların tepesine çıkıp işgalci askerleri gözetleyerek özel bir işaret sistemiyle gördüklerini haber veren nöbetçilik de yapmıştı. Üç tane bombardıman atlatmıştı, yığınakların ardına gizlenmeden. Hava akımlarında köprünün yerle bir edildiğini görmüştü. Yaralıları taşımıştı mayın tarlalarında. Düzenli keşiflere katılmıştı geceleri, ormanların derinliklerinde, pis kokulu bataklıklarda, birliklerin yerini gözetlemek üzere. Bu keşiflerin birinde üç arkadaşının bubi tuzağında can verdiklerine tanık olmuştu. Askerlikte yoğun ve kısa dönem bir kurs görerek asıl orduya yazılmıştı. Daha on yedisinde bile yoktu. Savaş hakkında konuşup durur ve okuluna nasıl sekte vurduğundan, tanık olduğu korkunç şeylerden söz ederdi, göğüslerinin arasından kurşun yiyen bir kadın, hava saldırısı sırasında yerde ağlayan bir bebek ya da henüz on beşindeki bir askerin ormanda tek ayağı bombayla parçalanmış olarak nasıl koştuğu ile ilgili. Bataklıkta bitmeyen geceleri anlatırdı aralıksız yağın yağmurda üstlerine örtecek battaniyeleri bile olmadan ve çevredeki köyler cayır cayır yanarken, bombalar uçuşurken, amansız ateş altında şimşekler çakarken ve bombaların sesiyle gök-gürültüsü birbirine karışmışken. Asker kaçacağı olan arkadaşlarını anlatırdı, yoldaşları tarafından yakalanıp ânında kurşu-

na dizilen. Ne kadar şanslı olduğunu söylerdi, kazasız belâsız savaştan çıktığı için, babasının çatışma ânında nasıl öldüğünü ve toplu mezara gömüldüğünü anlatırdı. Savaş bitince okuluna geri dönmüştü. Ve Omovo onu ilk tanıdığı anda heyecan ve tutku, umutsuzluk ve umut ateşiyle yanmaktaydı. Yitip giden o yılları telafi etmek, yaşamında bir şeyleri yeniden kurmak azmiyle tutuşmaktaydı o sıralar. Omovo bir kahraman olarak görmüştü onu, şiddetin silinemez izlerini taşıyan, baskınlar ve ateş altında büyüyüp olgunlaşan, ölümlü gören, gençliğin gözleriyle ölmeyi gören. Ancak yıllar geçip gitmişti. Okoro çeşitli işlere girip çıkmış ve giderek ateşi sönmüştü. O kadar uzun bir süre ve anlamsızca, büro işlerinde çalışmak, yeknesak ve gri bir düzen içinde geleceksiz bir yaşam sürmek, vahşi coşkusu yiyip bitirmişti. Savaş ile ilgili konuşmayı kesmiş ve hayalkırlığı batağına saplanmaya başlamıştı. Ancak doğası gereği neşeliydi ve kendini kötü hissettiği zamanlarda partilere, diskolara dadanır, kadınlarla gevezelik eder, kahkahalar patlatırdı, yüzündeki çizgiler gerilirken. Omovo, arkadaşının kendisinin anlayamayacağı şiddetle dehşeti yaşadığını çok iyi biliyordu.

Plak susmuştu. Oda sessizdi. Omovo kendi çocukluğunun da nasıl neşe ve yalnızlık arasında gidip gelmiş olduğunu düşündü. Büyümek için geçen zaman sonunda sefil bir uzlaşmaya varan müthiş bir uğraş tarafından heder edilmişti. Halkının bu çetin yaşama çıldırmadan dayanabilmesi Omovo için bir mucizeydi.

Okoro yatağın üzerinde kıpırdadı. Gözleri açtı ve yüz ifadesi sertti. "Kurulu düzeni yenemezsin" dedi. "Biraz müzik çal."

Omovo plağın arka yüzünü koydu ve sesi kısıtı.

"Dersleri mi soruyorsun? Derslerim işte orada. İnsan sınavlara hazırlanacağım diye okumaktan bıkıyor" dedi Okoro.

"Bu sefer sonuncu olsun."

"Tabii."

Sustular. Okoro yatakta doğrulup başını avuçlarının arasına aldı.

"Annemden mektup aldım. İyi değilmiş. Bir süredir hasta zaten. Eve para yolluyorum habire. Çok korkunç bir yaşam bu. Her şey bir uğraş. Hiç dinlenme yok. Kendimi yaşlı hissediyorum. Yoruldum."

Omovo bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonra konuyu değiştirmek için: "Keme'yi gördün mü?" diye sordu.

"Evet. Nesi var anlamadım."

"Neden öyle dedin?"

"Geçen gün ona gitmiştim. Çok öfkeliydi. Poliste bir gün gözaltında kalmış. Öfkesinden nedenini söyleyemedi. Editörünün öyküsünü basmayı reddetmesi ile ilgili bir şeylerden söz etti. O da istifa etmekle tehdit etmiş. Neden bu kadar kızgın olduğunu biliyor musun?"

"Birkaç gün önce parka gitmiştik ve ölü bir kız bedenine rastladık."

"Ne?"

"Ölü bir kız gördük. Doğramışlar. Saçını tıraşlamışlar."

"Sahi mi?"

"Evet. Dele'ye gidip polisi aradık. Belki sonra ortaya bir şeyler çıktı. Keme'nin bu işin peşini bırakmayacağını biliyordum."

Yeniden sessizleştiler. Okoro ayağa kalkıp daracık odada gezinmeye başladı. Hiç konuşmadan ellerini sallayıp duruyordu. Heyecanlanmış gibiydi. Yeniden oturdu. Sonra ansızın yüzü çarpıldı ve gülmeye başladı. Sonra sakinleşerek konuştu:

"Ama bir cesedi niye kafasına taksın ki? Yani ben savaş sırasında yollarda kokan bir sürü ceset görmüştüm. Yani..."

"Ama şimdi savaşta değiliz."

"Kim demiş? Toplumumuz bir savaş alanı. Sefalet, yozlaşma ve açlık da mermiler. Kötü hükümetler de bombalar.

Ve hâlâ bizi yöneten askerlerimiz var."

"Tamam. Tamam. Tartışmalım."

Yeniden sessizleştiler.

"Peki. Etkilendiniz. Ama siz bizim toplumumuz için fazla hassassınız. Eğer böyle şeyleri dert ederseniz kafayı yersiniz ya da intihar edersiniz. Unutmayı, böyle şeylere uzak durmayı ve kendinizle ilgilenmeyi öğrenmelisiniz."

"Aynı görüşte değilim, ama tartışmak istemiyorum."

"Peki, elinizden ne gelir? O kızı geri getirebilir misiniz ya da onu öldürenleri yakalayabilir misiniz? Yolda ölü bir beden görmeden geçen gününüz var mı? Ve sadece öylesine, birisini vuruveren sarhoş bir askere ne yapabilirsiniz? Silahlı soygunları önleyebilir misiniz?"

"Tartışmak istemiyorum."

"Neden? Söyle: Ne yapabilirsiniz? Ya susarsınız ya da bir şeyler yaparsınız." Okoro güldü. "Yoksa kızın cansız bedeninin resmini mi yapacaksınız? Bu ne işe yarar, ha?"

Okoro giderek heyecanlanıyordu. Kontrolsüz el kol hareketleri yapmaya başlamıştı. Omovo gitmeyi düşündü. Okoro ona yaklaştı, kabaca omuzundan itekledi ve tekrar soru yağmuruna tutacaktı ki kapı vuruldu. Okoro bağırdı: "Eğer yakışıklıysan gir!"

Dele sırtarak içeri girdi. "Tabii yakışıklıyım, salak" dedi. Okoro güldü ve odadaki gerilim azaldı.

"Hey, Dele, nasılsın?"

"Müthiş!"

"Hey, ahpap, bil bakalım?"

"Neyi?"

"Yeni bir kız buldum."

"Harika, ahpap!"

"Merhaba, Dele" dedi Omovo.

"Hey, Omovo, sen misin?"

"Herhalde."

"Hiç görüşemiyoruz. Nasılsın?"

"İyiym. O gece için teşekkürler. Babanı rahatsız etmedik, umarım."

"Sorun değil. O gece sizi görünce seni önce tanıyamadım. Tıraşlı kafan seni farklı gösteriyor. Bir şapka almalısın."

Omovo gülümsedi. Okoro: "Benim şapkamı al, ahpap. Pahalı bir şapkadır."

"Ben böyle iyiym."

"Al işte, ahpap. Başını güneşten koru."

Okoro gidip giysi askısında bir çiviye takılı duran şapkayı getirdi. Tozunu alıp Omovo'nun başına koydu.

"Ooo! Artistik bir gangstere benzedin."

Okoro bir ayna getirdi. Omovo kendisine baktı. Şimdi daha da yabancıya benzemişti. "Saklanmak için iyi oldu" dedi.

"Kelliğini sakla, dostum" dedi Dele. "Yoksa tüm dünya davul muamelesi yapacak kafana."

Okoro güldü. Omovo şapkayı başından çıkarıp masanın üzerine koydu. "Oldu. Alayım şunu bari" dedi.

"Aslan!" dedi Okoro. Sonra Dele'ye döndü ve: "Sana bir haberim var, ahpap" dedi.

Dele kapının yanında sallandı, merakla gülümseyerek. Uzun boylu, yakışıklı ve düzgün tenli bir gençti. Odanın karanlığına karşın güneş gözlüklerini çıkarmamıştı ve bu sayede de henüz yıldızı parlamamış bir sinema oyuncusu gibi görünüyordu. Babası zengin ve okumamış bir işadamıydı. Dele yaşamda lüks ve rahatlık arayan insanlardandı. Çevresindeki perişanlıktan nefret ederdi. En büyük emeli Amerika'ya gidip orada okuyabilmektir. Yaşamın kendisini orada beklediğine inanıyordu. Kendi ülkesindeki yaşamını bir çeşit askıya alınmış gösteri olarak kabul etmişti. Şu anda babasının firmalarından birinde müdür yardımcılığı yapıyordu.

"Anlat bakalım haberini" dedi, yatağa oturarak.

Okoro heyecanla anlatmaya koyuldu, sanki July'yı nasıl "kaptığını" ilk kez anlatıyormuşçasına. Dele güldü, baldırla-

rına vurarak. Okoro öyküsünü bitirince, Dele kendi kaçmaklarını anlatmaya girişti. Onlar konuşurken Omovo gü-lümsüyordu, onu da konuşmaya katmak için kendisine dön-düklerinde. Ve dinlerken, arkadaşlarının en çok hoşuna gide-nin ne olduğunu anlamaya çalıştı: Gerçekten yaşadıkları mı, yoksa bunları anlatmak mı? Öyküler tükenince, Okoro yerin-den kalkıp yeni bir plak koydu. Dele, Omovo'ya dönerek sor-du:

"Hey, ahpap, o ölü kız işi ne oldu?"

"Bilmiyorum. O günden sonra Keme'yi görmedim."

"O gece ne oldu aslında? Bana yeni baştan anlat."

Omovo, Dele'ye kısaca sergiden, parktan ve cesetten söz etti. Bitirdiğinde ikisi de suskunlaştı. Dele ciddileşmişti.

"Demek resmine el koydular?"

"Evet."

Okoro müziği kısıtı. "Ama neden?"

"Ülkemizin gelişimine bir hakaret olduğunu söylediler."

Dele alaycı bir şekilde güldü. Okoro: "Tuhaf olduğunu söylemeliyim" dedi. "Bir resmin ne zararı olur ki? Bir resim adam dövmeyi, vuramaz, bayıltamaz, çıldırtamaz. Ama ge-ne de senin resme el koydular. Çok tuhaf."

"Asıl canımı sıkan" dedi Omovo, "subayın kötü bir sa-natçı olduğumu söylemesi. Belki de haklıdır."

Dele tekrar güldü. "Madem o kadar kötüydü neden el koyma zahmetine katlandı o halde? Üstelik, askerler resim-den ne anlar? Resmine el koydular, çünkü hiçbir şey anla-madılar."

"Siz ikiniz de resmi görmediniz zaten" dedi Omovo. "Ne önemi var?" dedi Dele. "El koydular, çünkü büyük bir olası-lıkla resimde gerçek payı vardı. Güç sahibi insanlar diğer insanlarla ilgili gerçeklerden hoşlanmazlar. Yani..." Ve bu noktada Dele en hoşladığı konuya girdi: "Yani, Amerika'da böyle bir şey olmaz. Niye böyle küçük işlerle uğraşınız? Bu yüzden buradan gitmek istiyorum. İnsan dolu dolu ve özgür-

ce yaşamalı. Eminim o kız da gizli bir topluluğun kurbanıdır, hani şu ürkütücü gizli topluluklardan birinin. Bizim kendi insanlarımız. Gençlerimizi öylesine yok ediveriyoruz, öylesine... hiç düşünmeden..."

Dele sessizliğe daldı, ne demek istediğini sözcüklere dökememenin çaresizliğiyle. Yatağın kenarına ilişti. Gözlüklerini çıkattı ve karşısına baktı. Sonra tuhaf bir tutkuya kapılmış gibi kıpırdanmaya başladı. Öne doğru eğildi. Yüz hatları karardı. Eliyle anlamsız hareketler yaptı. Konuşmasını sürdürdü:

"Yaşamımız bir sürü gereksiz çabayla dolu. Sabah uyanmak, yıkanmak bir çaba, otobüse binmeye çalışmak bir çaba, işe gitmek ve doğru dürüst yaşamaya çalışmak, işten dönmek bir çaba, rahatlamak, elektriğe ve akan suya sahip olmak, iyi bir kız bulmak ve ona sahip olabilmek. Bir ömür süren çabalamalar. İşte bu yüzden gitmek istiyorum. İnsanların her gün yeni, heyecan verici şeyler oluşturduğu bir yerde yaşamak istiyorum." Bir ân sustu. Ama sessizlik, tutkusunu daha da artırdı.

"Baksanıza, beni uçağa binerken, içime temiz hava solurken, güzel bir kadınla sohbet edip adreslerimizi birbirimize verirken düşünün bir. Tannı'nın kendi ülkesine vardığını, etrafıma bakındığını ve önemli bir adam gibi dolaştığını hayal edebiliyor musunuz? Özgürlüğü şimdiden hissedebiliyorum. Siyah Amerikalılarla tokalaştığını ve Amerikan aksanımın giderek düzeldiğini görür gibi oluyorum. Modaya uygun giyineceğim, çocuklar. Uyduruk şeyler asla giymem. Şehrin en iyi giysileri bende olacak. Ve siz arkadaşlarıma resimlerini yollayacağım. Fıstıklarla resim çektireceğim, gece kulüplerinde, parklarda ve resim albümüm epey kabank olacak. Beni hiç işe yaramaz kadınlarla göremeyeceksiniz. Sadece en iyileriyle. Şişman beyaz kadınlar, siyah kadınlar, İspanyol kadınlar. Tam anlamıyla keyif çatacağım ve kendime spor bir araba alacağım. Beni Nijeryalıların Amerika'ya gidince çalış-

tıkları o aptal işlerde çalışırken asla göremeyeceksiniz. Temizlikçilik ya da garsonluk falan yapmak yok ahab. Asla! Çok çalışacağım, onların tüm numaralarını öğreneceğim ve buraya dönüp bizim toplumumuza katkıda bulunacağım. Ama oradayken de Empire State binasını, Beyaz Sarayı, Disneyland'ı ve Çılgın Batı'yı ziyaret ederim artık. Belki kendime ünlü bir oyuncu bile bulurum, ahab."

Okoro sinirli bir biçimde güldü.

"Gülme ahab. Tabii ki ünlü bir oyuncu bulabilirim, kim bilir ve bana gerçekten sahip çıkabilir. Oraya bir gidebilsem! Ve döndüğümde..." Okoro'nun omuzuna vurdu. "Siz ahablar beni tanıyamayacaksınız. Değişmiş olacağım. Siz burada oturup çılgın çabaların keyfini sürebilirsiniz. Ama ben, Tanrı adına, buradan uzaklaşmalıyım!"

Dele heyecanla ve hiç çekinmeden konuşmuştu. Oda sessizleşti. Omovo duvardaki posterleri inceledi. Okoro'nun yüzünde hep geride bırakılmış olmanın hüzünlü ifadesi vardı. Üzgün duruyordu. Açıkçası Dele onun arzularını dile getirmişti. Ve bunu öylesine bir kararlılık, özgüven ve yetkiyle yapmıştı ki, bilmeden Okoro'nun çaresizlik duygusunu derinleştirmişti.

Omovo perdeyi açtı. Odadaki tek pencereden dışarıya, çamurlu caddeye baktı. Yüzünde bir gülümseme vardı. Dele'nin dile getirdiği hayaller onu hiç ilgilendirmiyordu. "Bir başka yitik kuşağız" diye düşündü. Ayağa kalktı ve Fela Anikulapo Kutu'nin "Fallow Fallow" adlı plağını koydu. Sonra gidip yatağa uzandı.

Bir ân için herkes susmuştu. Omovo derin bir nefes almaya çalıştı, ama odanın havası çok boğucuydu. Sonra Dele "Tanrı'nın kendi ülkesinde" yaşamın nasıl sürdüğü hakkında konuştu da konuştu. Omovo patlamak üzereydi. Baş dönmeye başladı. Huzursuzlandı. Bir şeylerle meşgul olmaya çalıştı. Okoro dans ederek çaresizliğinden sıyrılmaya çalışıyordu. Dele aklına takılmış olan o güzel yaşam hakkında

durmaksızın konuşuyordu. Sonra Okoro gidip içecek bir şeyler alacağını söyledi. Dele ona eşlik etmek istemedi. Okoro çıkınca, Dele alçak sesle:

"Omovo, başım dertte" dedi.

"Ne oldu?"

"Sana sözünü ettiğim kızı hatırlıyor musun?"

"Senden hamile kalanı mı?"

"Evet."

"Ne olmuş ona?"

"Bebekten kurtulmak istemiyor."

"Yani?"

"Bak, birkaç gün içinde Amerika'ya gidiyorum."

"Öyle mi? Haberim yoktu."

"İşler henüz yoluna girdi."

"Senin adına sevindim."

"Ama bu kızla ne yapacağım bilmiyorum."

"Nasıl yani?"

"Onunla evlenemem. Bebeği de istemiyorum. Senin aklına bir yol geliyor mu?"

Omovo kekeleydi.

"Evet?"

"Be... be... bence..."

"Neyin var, yahu?"

"Hiç. Yani ben ne diyeceğimi bilemiyorum. Yani sen bilirsin demek istiyorum."

"Elbette."

"Üzüldüm."

"Neye?"

"Başının dertte olmasına."

"Evet. Neyse, biliyor musun ne yaptım?"

"Ne?"

"Onu kandırıp bir arkadaşımın evine götürdüm ve her ikimiz de kızı tehdit edip zorla ilaç içirdik. Sonra kız midesi- nin bozulduğundan şikâyet etmeye başladı. Doktor düzelece-

ğini söyledi. Bu ne demek acaba? Bebek gitti mi yoksa gitmedi mi? Ne dersin?"

"Bilmiyorum."

"Bak ahbap, başıma iş açılsın istemiyorum. Bu olanlar beni korkutuyor."

"Baban ne diyor?"

"Önce köpürdü. Sonra da bir torun sahibi olma düşüncesi hoşuna gitmeye başladı. İşin kötüsü, kızın babası aile dostumuz ve sanırım bizi evlendirmeye karar verdiler. Hatta babam ben dönene kadar kıza bakmayı önerdi. Sonra da Amerika'ya gitmemi istemediğini söylemeye başladı. Korkuyorum ahbap, korkuyorum."

"Neden?"

"Bilmem."

Sustular. Sonra Dele, Omovo'nun neredeyse duyamayacağı bir fısıltıyla: "Beni evlatlıktan reddetmekle tehdit etti."

"Neden?"

"Eğer emirlerini dinlemezsem..."

"Ne yapacaksın peki?"

"Dinlemeyeceğim. Ya burada kalır ve giderek güdükleşirim ya da gider dünyayı keşfeder ve özgürlüğü tanırım. Ama korkuyorum."

Omovo bir şey söylemedi. Kafasının içi bomboştu. Dele suskunlaştı, derin düşüncelere dalarak. Sonra yeniden doğruldu ve "Yürüyüşe çıkacağım" dedi.

Başı önünde çıktı gitti.

Dele gidince Omovo düşünceleri bulanıklaşana dek baktı kapıya. Sonra yağlı boya ve sulu boya alması gerektiği geldi aklına. Boya malzemeleri satan dükkânda gördüğü katlanır sehpayı düşündü ve gelecek ayki maaşının çoğunu ona harcamaya karar verdi. Doğa resmi yapmak gibisi yok dedi, kendisini bir deniz kenarında ya da köyde hayal ederek. Gelecekte yapacağı resimleri düşünmek hoşuna gitmişti. Zihnini açık ve berrak tutmaya karar verdi. Algılama olasılıkları,

görülebcek şeyler, sanat yoluyla ifade edileceklerle kendini iyice kaptırmak, Yaşamın kendisini getto'nun sesiyle, deneyimlerinin sesiyle çağırdığını düşündü.

Omovo yatağa uzandı ve bekledi. Coşku dalgasını hissetti. Onun hüznün ve sevinç akıntısına bırakıverdi kendisini. Derin derin nefes aldı ve tam nefes verirken Okoro elinde içkilerle odaya daldı.

"Kafa çekme zamanı!" diye haykırdı.

Omovo olduğu yerde kıpırdandı.

"Uyan! İçki zamanı geldi!"

Omovo'nun içini resim yapma arzusu kapladı ansızın.

"Dele nerede?"

"Yürüyüşe çıktı."

Okoro şişeleri masanın üzerine koydu, bardakları çıkardı ve bir plak koydu. Dele geri dönmüştü, gözünde gözlükleri, alını ter tanecikleriyle kaplı. Omovo yataktan kalktı, bir kalem ve kâğıt kapıverdi. Gözleri kapalı Stevie Wonder'ı dinlemede olan Dele'yi çizmeye başladı.

"Gözlüklerini çıkar Dele."

Dele gözlüklerini çıkarıp müziğin ritmiyle başını salladı. Omovo Dele'nin yüzünü çizdi, hatlarının düzgünlüğünü hüznün havasıyla belirginleştirerek. Dele resme baktı ve Omovo'nun "bir şeytan" olduğunu söyledi.

Okoro konuştu: "Sen o resimde varsın. Bir çocuk gibi görünüyorsun." Dele Omovo'ya döndü: "Ben çocuk muyum?"

"Boş ver sen Okoro'yu."

Okoro gülererek konuştu: "Sen de askerin yaptığını yap. Resme el koy."

Dele güldü. Omovo ciddiyetini bozmadı.

"Şaka yapıyordum" dedi Okoro.

"Tamam."

Hepsi sustular. Biraz sonra Omovo gideceğini söyledi. Okoro kalıp içki içmesi için ısrar etti, ama Omovo inat etmiş-

ti bir kere. Mavi şapkayı alıp başına taktı. İki arkadaşı onu yolcu ettiler.

"Ne zaman gidiyorsun Amerika'ya?" diye sordu Omovo, Dele'ye.

"Okoro sana söyler. Henüz belli değil. Küçük bir parti vereceğim. Gelip seni ziyaret ederdim, ama sizin orada yollar çok bozuk."

"O halde gitmeden seni göremezsem sağlıcakla kal ve de kendini fazla kaptırma."

"Merak etme."

"Mektup yaz."

"Tamam. Sen de kal sağlıcakla. Hiçbir şey için canını sıkma."

"Tamam."

"Şapka yakıştı" dedi Okoro.

"Evet. Teşekkürler. Pazartesi Waterside'da görüşürüz. Hoşça kalın."

Omovo selam vererek ayrıldı. Yollar boştu. Her şey çok berraktı. Şapkayı çıkardı. Köprü, Omovo adım attığında sallanmaya başladı. Kulübedeki kadın suratına bakmadan geçiş ücretini aldı. Omovo'nun içini yeniden yalnızlık duygusu sardı. Güneş ufukta battı ve gökyüzü portakal rengi bir ışıltıya büründü, hüzünlü bir maviyle karışık. Rüzgâr çöpleri savurdu üzerine, karşı kaldırımdan. Oğlanlar yolda lastik ve çember çeviriyordu. Omovo'nun zihnindeki şeyler pınl pınlıydı. İçindekiler bir araya geliyordu. Eve varınca banyo yaptı. Temiz giysiler giyindi. Dışarı çıktı ve Ifeyiwa'nın gelmesini bekledi.

SEKİZ

Omovo beklerken, külrengi akşam çöktü ve gün karardı. Binanın erkekleri dışarıda oturuyorlardı. Dükkânın önüne toplanmışlardı. Taburelere oturmuş, önlerinde küçük sehpa, içki içiyor ve dedikodu yapıyorlardı. Çoğunun karısı etrafında bir halka oluşmuştu. Çocuklar evin önünde ya da caddede oynuyorlardı.

Omovo adamların bağırarak seslerini duydu. Tuwo'nun gençken köyünde kazandığı bir güreş yarışmasını anlattığını ve hareketleriyle tarif ettiğini gördü. Diğerleri onun bir yarışma kazanabileceğine inanmamışlardı ve komik, abartılı hareketlerine kahkahalarla güldüler. Bir başka adam Tuwo'nun sözünü keserek kimsenin sevmeyişi ve hiçbir faaliyete katılmayan, günlerce tabaklarını yıkamadan bırakan bir aileden söz etti.

Omovo'nun babası dışarı çıktı ve adamlara katıldı. Hemen ona bir iskernle buldular ve bir bardak ogogoro ikram ettiler. Adam yüzünde kayıtsız ve olgun bir keyif ifadesiyle onların konuşmalarını dinlemeye koyuldu.

Adamlar sarhoş oldukça konuşmaları daha da kabalaş-

maya başladı. Baş bekâr yardımcısı ipten kurumakta olan kocaman bir kiloğa nasıl yanlışlıkla dolandığını anlattı. Geceydi, dedi ve önce bir tokat yediğini sanmıştı. Sonra bakınca yüzüne çarpan şeyin kadın külodu olduğunu görmüştü.

"Bir çuval kadar büyüktü" dedi, gülmesini kontrol edemeyerek. "Artık o bu kadar büyük olursa, kadının kalçaları da herhalde bir fiçiden bile daha büyüktür, herhalde!"

Diğerleri de kahkahalara boğuldular. Yerlerde yuvarlanıp birbirlerinin sırtına şaplaklar indirdiler. "İşte Tuwo böyle kadınları sever" dedi bir tanesi.

"Hiç de bile. Yalan!" dedi Tuwo, sarhoş geometrik hesaplarla ideal kadını anlatmaya çalışarak.

"İnce olmalı" diye başladı.

"Ve başkasının karısı olmalı" dedi bir diğeri.

"Ve iyi memeleri olmalı, dimdik, sivri uçlu..."

Adamlar zevkle bağıldılar. Kadınlar yüzlerini buruşturdular. Omovo'nun babası gülümsedi.

"Uçları nereye bakmalı" diye sordu birisi.

"Bana doğru" dedi Tuwo.

"Her ikisi de mi?"

"Her şey."

"Ya poposu?"

"Yani kalçaları, arka tarafı demek istiyorsun" dedi Tuwo, kadınlara doğru bir bakış atarak.

Adamlar tekrar güldüler. Baş bekâr yardımcısı, her zamanki misafirperverliğiyle, herkesin içkilerini tazeledi ve biraz daha ogogoro ısmarladı. Tuwo abartılı öyküsüne ara verip keyifli bir yudum aldı içkisinden.

"Arka taraf eller ve gözler içindir. Bir erkek şöyle okkalı bir şekilde kavramalı onları yoksa bir işe yaramaz."

"Yani sen onları büyük seviyorsun, ha?"

"Çok da büyük değil. Bir filinki gibi değil, tabi."

"Boşver, Tuwo" dedi baş bekâr yardımcısı. Sadece popodan tanımaz erkek kadını. Bir gün..."

Ve bir gün Tuwo'yu pazarda nasıl gördüğünü anlatmaya koyuldu. O gün Tuwo alışveriş yapıyordu, dedi. Tuwo bir sürü kocaman kalça ve kocaman memeli satıcı kadınları görünce şaşkına dönmüştü. Adamlar tekrar kahkaha patlattılar, baldırlarına vururak ve kendilerini taburede sağa sola savurarak. İçlerinden biri, kendisini öylesine gülmeye kaptırdı ki, paldır küldür yere yuvarlandı. Adamlar keyiften kendilerini tamamen kaybetmişlerdi. Kadınlar yere düşen adamı ayağa kaldırdılar.

Gece çöktü. Tezgâhlar gaz lambalarıyla hafifçe aydınlanıyordu. Gökyüzü açıktı. Ne yıldız vardı ne bulut. Gökyüzü gizemli siyah bir alandı.

Omovo, yüksek ve sarhoş bir sesle, baş bekâr yardımcısının, bina ile ilgili bir başka deneyimini anlatmasını dinledi. Dediğine göre bir gece tuvalete gittiğinde bir şeye tanık olmuştu. Diğerleri bu bir şeyin ne olduğunu dinlemek için kulak kabarttılar. Banyoda sesler duyup biraz işi kurcalayınca içeride bir kadın ve bir erkek olduğunu keşfettiğini söyledi, baş bekâr yardımcısı.

"Ne yapıyorlardı orada?" diye birisi sordu.

"O ne biçim soru? Ne yaptıklarını sanıyorsun ha?"

"Yani şey mi yapıyorlardı?"

"Aynen. Kadını duymalıydınız."

"Yani o pis kokulu yerde mi şey yapıyorlardı?"

"Adamı duymalıydınız."

"Yok ya?"

Adamlar biraz güldüler, ama deminki kadar çılgınca değil. Ansızın rüzgâr çıktı. Omovo titredi. Adamlar bir ân için suskunlaştılar. Gün onların arasında karanverdi.

"Kimdiler?"

"Yooo! Ağzım sımsıkı kapalı bu soruya-a!" dedi baş bekâr yardımcısı, Tuwo'nun bardağını doldururken.

"Ama sen onları gördün mü?"

Baş bekâr yardımcısı kesin yanıtlar vermeyi reddetti. So-

ruhan tüm sorulan geçiştirince, adamlar uydurup uydurmadiğından şüphe etmeye başladılar.

"Bizim daimi bekânımıza aldirmayın, siz!" dedi Tuwo. "O hiç kadın görmediğı için hayaller kuruyor."

"O yakaladığın kendin olmayasın sakın?" dedi adamlardan biri baş bekâr yardımcısına.

"Doğruyu söylemek gerekirse" dedi adam, "kim olduğunun görmedim. Ama bir daha yaptıklarını duyarsam gidip kapıyı açacağım."

"Ya bir karı-kocaysa?"

"O zaman gidip odalarında yapsınlar. Şu binada hepimiz için tek bir banyo var. Kapısı eski ve tutan çivi de kopmak üzere. Eğer yakalanmak istemiyorlarsa gidip odalarında yaparlar."

Herkes susmuştu. Herkes rahatsız olmuştu.

"Benim koca bir yatağım var" dedi Tuwo.

Adamlar sinirli bir şekilde güldüler. "Ama kullanıyor musun?"

"Yaylarının nasıl bozulduğunu görmek ister misiniz?"

Adamlar eski neşelerini bulmaya başlamışlardı.

"Şu senin eski karın" dedi baş bekâr yardımcısı, "mutlaka..."

"İstersen adresini verebilirim" dedi Tuwo lafını keserek.

"Teşekkürler, ama ben işimle ilgilenmeliyim."

"Hadi şu bekâra bir isim takalım" dedi Tuwo. "Ona 'Tatsız İş' diyelim."

Ama adamlar daha önceki ismini tutmuştu, hep beraber takmış oldukları. Önceleri ona bekâr demişlerdi ve sonra giderek herkes büyüklük ve küçüklük sıfatları eklemişti.

"Hadi biz de Tuwo'ya 'İşsiz Tat' diyelim" dedi baş bekâr yardımcısı.

Ama adamlar bunu da tutmadılar. Bir süre sonra, kiskançlığın giderek artan dozu yüzünden adamlar sessizleştiler. Yalnızca çocukların gürültüsü ve getto'nun sesi duyul-

maya başlandı.

Rüzgâr pislik birikintisinden doğru eserek tazelik ve ko-kuşmuşluk kokusu yaydı ortalığa. Omovo tuhaf bir mutluluk duydu, henüz karartma yapılmadığı için.

“Ama hangi adam” dedi adamlardan biri “kansıyla o işi banyoda yapar?”

“Tuhaf bir adam.”

“Belki de kanı koca değildiler” dedi yardımcı bekâr.

Herkes yeniden sessizleşti.

“Bu ciddi bir mesele” dedi adamlardan biri, etrafına bakınarak, sanki çevresindeki insanlara güvenmiyormuşçasına. Adamlar birbirlerine şüpheli bakışlar atmaya başladılar.

“Biraz daha ogogoro!” diye haykırdı yardımcı bekâr. Sonra yerinden kalkıp tekrar oturarak, “Eğer benim kanım bu işi yapsa onu öldürürdüm” dedi.

“Ve de hapsi boylardın” dedi Omovo'nun babası, ağırbaşlı bir tavırla. Binanın “şefiydi” konuşan. Diğer adamlar ona hak verdiler.

“Evet” dedi, “uzun bir süre yatarsın hapiste.”

“Cinayet suçuyla” dedi bir diğeri.

“Adam öldürmekten” dedi yardımcı bekâr.

“Belki de kumsalda idam bile edilebilirsin” dedi Tuwo.

“Cinayet suçuyla asmazlar, ancak silahlı soygun ve başarısız darbe girişimlerini asarlar” dedi Omovo'nun babası. “Ama iyi bir avukat edinebilirsen” diye sürdürdü; “ki ben birkaç iyi avukat biliyorum, o zaman belki yakayı kurtarabilirsin şey diye...”

Adamlar dikkatle dinlemekteydiler.

“Kıskançlık cinayeti diye.”

“A, biliyorum” dedi Tuwo, “ben İngiltere'deyken...”

Adamlar hemen lafını ağzına tıkadılar. Yardımcı bekâr lafı kaptı.

“O halde belki de öldürmem.”

Tuwo ayağa kalktı. Sanki kocaman ve şekilsiz bir aletle

havayı doğruyormuş gibi yaparak konuştu. "Ben adamı öldürürüm. Hele bir yakalarsam adamı, o ânda öldürüveririm. Pipisini de uçururum!"

Adamlar onun bu abartılı öfkesine kahkahayı bastılar. Kendisi de zaten gülmeye başlamıştı. Adamı nasıl kovalayacağını, bina içinde nasıl peşine düşeceğini ve nasıl doğrayacağını hareketlerle göstermeye çalışırken bir yandan da kahkahalarla gülüyordu.

"Ve" dedi yüksek sesle, "polis beni asla yakalayamayacak."

"Nedenmiş?" dedi biri. "Sen Tanrı mısın?"

"Tanrı başkalarının karlılarını baştan çıkarmaz" dedi bir diğeri.

"Çünkü" dedi Tuwo, muzaffer bir edayla, "bu bir aşk cinayeti olur. Şefimizin ne dediğini duymadınız mı?"

"Bu konuyu düşündüm" dedi baş bekâr yardımcısı; "ben dindar biri olarak ne karıma ne de o adama dokunurum."

"Senin için bunu söylemek kolay, çünkü karın yok."

"Onun karısı işi."

"Yani birisi senin işini çalmak istese, korumaz mısın?" diye sordu Tuwo.

"Benim işim karım değil."

"Ben yardımcı bekâra katılıyorum" dedi Omovo'nun babası. "İnsan affetmeyi bilmeli."

"Aman karın bu sözlerini duymasın" dedi birisi.

"Affetmek de ne demek şimdi? Yani onları o durumda yakalayacan ve affedecen ha? Yo, yo, sana inanmıyorum" dedi adamlardan birisi, içkinin verdiği cesaretle.

"Bak, dostum" dedi Omovo'nun babası, adama dönerek. "Kızanım, ama kızdım diye adam öldürüp ömrümün geri kalanını hapiste geçiremem. Dünyada sürülerce başka kadın var."

"Üstelik hapiste kadın da bulamazsın" dedi yardımcı bekâr. Omovo'nun babası sürdürdü konuşmasını: "Karımı geri

almam ve evime bir daha asla ayak basamaz, ama hiç kimseyi öldürmem. Yalnızca salaklar ve suça eğilimli olanlar böyle bir şey yapar."

"Çok doğru" dedi birisi.

Adamlar sarhoşça salladılar kafalarını.

"Ama tabii böyle bir durum insanı çıldırtmaya yeter" dedi yardımcı bekâr, boş bardağını sallayarak. "Kansını başka bir adamla basan birisini tanıyorum. Hiçbir şey yapmadı. Adamla kadın kaçıp gittiler. Bir süre sonra karısı akrabalarıyla dönüp özür diledi. Ama adam hiçbir şey demedi. Karısı bunun üzerine gitti ve bir daha geri dönmedi. Adamsa o günden beri ağzını açıp tek laf etmedi."

"İnsanı çıldırtmaya yeter."

Binanın genç yaşta evlenmiş erkeklerinden biri konuştu: "Bir ilaç varmış böyle kadınlara uygulanabilen..."

"Daha iyi yapsınlar diye mi?"

"Hayır. Bu ilacı sürünce, eğer bir şey yapmaya kalkışarlarsa birbirlerine yapışıyormuş ve asla da ayrılma..."

"Aynı köpekler gibi."

"... mıyorlarmış, koca gelip de onları ayırana dek. Hatta bu ilacı yapan yerli bir doktor da tanıyorum."

"Ben bu fikri tutmadım" dedi Tuwo yüksek sesle. "Ben böyle şeylere dayanmam. Bir koca neden kansını ve başka bir adamı çıplak yakalamak istesin ki? Ben doğrusu, böyle bir şeyi bilmek istemem. Beni çıldırtır."

"Bu doktorun adresi neymiş bakalım?" diye sordu yardımcı bekâr, şaka yollu.

Adamlar tekrar kahkaha patlattılar. Kadınlar yardımcı bekânı gırgıra aldılar.

"Gülmeyin öyle" dedi adam. "Kendi adıma, eğer o ilacı kullanır ve onları yakalarsam, ikisini de sımsıkı bağlayıp en yakındaki nehre atarım."

Omovo huzursuzlanmaya başlamıştı. Duyduğu suçluluktan dolayı hüznü kapıldı. Çocuklar kendisiyle oynamak is-

tediler. Ama Omovo'nun aklı pek onlarda değildi ve çocuklar da bunu hissetmişlerdi. Hemencecik binaya koşup girdiler ve bir komşunun penceresinin önünde toplanıp televizyon izlemeye koyuldular. Omovo'nun hüznü Ifeyiwa'yı görme arzusu-
sunu daha da artırmıştı.

Tuwo, her zamankinden daha yüksek sesle, konuşmasını sürdürüyordu: "Aslında İngiltere'de böyle şeylere aldır-
mazlar. Onlarda eş değiştirme diye bir şey vardır. Evli çiftle-
rin karılarını ve kocalarını değiştirdikleri kulüpleri vardır."

"Yok ya?" dedi birisi.

"Sen nereden biliyorsun bakalım, Tuwo?" dedi yardımcı
bekâr. "Sen de onlara katılmış mıydın?"

"Tabii ki hayır. Ama biliyorum. hatta duyduğuma göre
bazı İngilizler başka adamların kendi karılarıyla o işi yapma-
larını izlemekten hoşlanırlarmış."

"OLAMAZ!"

"Evet."

Hayret nidaları yayılıverdi. Tartışma büyüdü. Adamlar
durmaksızın içiyorlardı, getto gecesinde gülerek. Kadınlar,
dış çemberden dinlemekten bıkarak, adamları alaya almaya
başlamışlardı. Sonra da kendilerini aldatırken yakalanan ko-
calara verecekleri cezaları tartışmaya başladılar.

Omovo huzursuzluk ve sıkıntı içinde binanın önünden
ayrıldı. İki kız geçti Ifeyiwa'nın kocasının dükkânının önün-
den. Kız orada yoktu. Takpo'yu para sayarken ve yaşlı bir
adamla bozuk para için tartışırken gördü. Omovo geri, evine
döndü. Adamların ve kadınların çoğu da içeriye girmişlerdi.
Yalnızca gençler kalmıştı dışarıda. Onlar da aynı tartışmayı
sürdürüyorlardı. Omovo, onlardan epeyce uzak durarak Ife-
yiwa'nın evini gözetlemeye başladı. Sinekler üşüştü üzerine.
Karanlık olgunlaştı.

"Bana ne oluyor" diye düşündü. Hiç böyle hissetmemiş-
ti kendisini, böyle sinirli, kendi gizli aşkının bir kurbanı gibi.
Sınırlarını bildiğini düşündü. O Takpo'nun karısıydı. Ama ge-

ne de içinde olup biteni anlayamıyordu, kendisini paralayanı, dayanılmaz bir beklenti içinde ezip yok edeni.

Kızın gelmeyeceğine ve bunun daha iyi olacağına kendisini ikna etmeye çalışıyordu. Uzakta bir şekil el salladığında, titredi. İçinde bir ışık parladı. Duyulan canlandı. Şekil yeniden el salladı. Oydu. Evet oydu. Etrafına bakındı. Kimse onları gözetlemiyordu. Yürümeye başladı, yavaşça. Harika hissediyordu kendisini. Hiçbir şey kendisine ulaşamazmış ya da arzusunun kaderini değiştiremezmiş gibi hissediyordu. Kendi kendine konuştu: "İleriyi açıkça görüyorum. Gece öylesine güzel ki. Döndüğümde resim yapacağım. Hava öylesine tatlı ki."

DOKUZ

Kızı izlemeye başladığında rüzgâr sertleşti. Toz ve kum tane-cikleri uçuşuyordu havada. Ölü yapraklar caddeyi doldurmuştu. Rüzgâr Omovo'yu geri itiyordu ve gözüne kum kaçmaması için başını önüne eğmek zorundaydı. Rüzgâra karşı kendisini itiyordu. Yaprak yüzüne doğru havalandı. Yerdeki yapraklar ayağına dolaştı. İçinde korkunç havadisler olan bir sayfa açıldı kafasında. Sayfayı parçalayıp attığında geriye doğru, etrafının insanlarla dolu olduğunu gördü. Her yöne doğru koşuşan insanlar. Gece pazarna giden kadınları iterek kendisine yol açtı. Satıcıların, işportacıların, çocukların ve otacıların, gece işçilerinin ve büyü satıcılarının arasından geçip ilerlemeye çalıştı.

Yol kenarları çevre halkıyla dopdoluydu, kalabalık binalardan taşan kadınlar ve erkekler, hem oyun oynayan hem dövüşen çocuklar. Bir grup genç adam küçük bir kızı bir tezgâhın etrafında kovaladılar. Gaz lambalarının portakal rengi ışığıyla aydınlanıyordu gece kâh orada kâh burada. Sokak satıcılarının kimisi tezgâhlarının başında uyuklamaktaydılar. Diğerleri de isteksizce bağırıyorlardı, mallarını satabilmek için. Omovo teneke çatılı kulübelerin, boyasız barakaların,

un ufak olmuş çimento bloklarının üzerinde alüminyum su depoları duran bitmemiş binaların önünden geçti.

Ifeyiwa tam onun kendisini izleyebileceği bir hızla yürümekteydi. Omovo gölgelerle dolu kalabalıkta zorlukla seçebiliyordu kızın sarı silüetini. Hızlandı, kalabalığı itekleyerek kızı gözden yitirmemek için. Yol ağzına gelmişti ki, içi çimento torbalıyla dolu külüstür bir kamyon az daha üzerine geliyordu. Omovo hemen kendisini geriye attı ve şoför de bağırarak bir şeyler söyledi. Kamyon caddeye doğru direksiyon kırdı, cehennemi kornasını çalarak ve etrafı toz duman içinde bırakarak. Omovo tam karşı tarafa geçecekti ki, kamyon geri gelmeye başladı. Omovo tekrar kaçmak zorunda kaldı. Kamyon bir ileri bir geri gidiyordu, Omovo'nun bir türlü anlayamadığı bir nedenle ve tabii ki yolu tam anlamıyla tıkayarak. Tekerlekleri, kumda çatırdayarak, Omovo'nun yüzüne toz kaldırdı, gözlerini neredeyse kör edencesine. Çimento bulutları kondu başına. Sokaktaki adamlar küfürler yağdırdılar şoförün sülalesine, bazıları da direksiyonu başka yöne kirmasını, burnunu öte tarafa çevirmesini haykırdılar. Sonunda kamyon sıkışıp kaldı ve kurtarılması için itilmesi gerekti. Omovo, engeli aşarak koşmaya başladı. Kalabalık içinde Ifeyiwa'yı aradı ve bulamadı. Kızı kaybetmiş olduğu korkusu çığına çevirdi onu. Her yerde kızı aradı, başı dönene dek. Telaştan tükenmişti. Yoldaki bu karmaşadan şaşkına dönmüştü. Gözleri acıyordu. Sonra aramayı kesti ve kıpırdamadan durup ağır ağır nefes aldı. Gökyüzünde bir yıldız yanıp söndü. Ötede durup telaşının geçmesini bekledi. İnsanlar görüntüsünü çarpıtarak önünden geçerken, duygularının yalınlığı şaşırtı Omovo'yu. O anda tek istediği Ifeyiwa ile birlikte olmak, onun varlığına kavuşabilmektir.

İsteğinin yalınlığı ve durağanlığı, ödüksüz kalamazdı. Gölgelelerin arasından, terk edilmiş mavi bir kulübenin çatısının altından bir ses adını çağırırdı. Kan doldu kulaklarına. Kızın telaşını gördüğünü ansızın fark etmesi kafasını karıştırdı

ve sese doğru ilerlerken tökezlemesine yol açtı. Sert odundan yapılmış kulübenin duvarına yaslanmış olarak buldu İfeyiwa'yı, getto gecelerinin bir mucizesini.

Sarı bir giysi içinde beline beyaz bir kemer bağlamış ve beyaz ayakkabılar giymişti. Saçlarını kırmızı bir kurdeleyle ensesinde toplamıştı. Omuzlarına beyaz bir eşarp almıştı, küçük bir şal gibi. Süslü bir dergiden fırlamış gibi görünüyordu. Hem güzel hem de biraz tuhaf duruyordu, ödünç giysiler içindeymiş gibi.

Kızı görünce ondaki değişime çok şaşırdı. Kızın varlığı geceyi rahatsız ediyordu. Tüm şüpheleri, adamların konuşmalarının uyandırdığı suçluluk hissi, onu görünce dağılıverdi. Kızın yüzünde o âna dek görmediği en tatlı ve en hüznü gülümseme vardı. Parfümü yeniydi. Mutlu görünüyordu. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilemedi. Rahatsız olmuştu. Kız böyle giyinmemiş olsaydı, kendi değişimini böylece sergilememiş olsaydı bu kadar güzel göründüğünü ve o güzelliğin içinde böylesine başka, böylesine erişilmez ve gizemli durduğunu asla fark edemezdi. Sessizce izledi İfeyiwa'yı. Kız onu getto gecelerinin içine sürükledi.

Caddeyi katedip yeni bir yol ağzına vardılar. Omovo ona doğru koştu. Bir ân yüzyüze durdular. Sonra Omovo kızı kendine doğru çekti, göğüsleri bedenine değene dek. Etraflarında telaşla gidip gelen insanların hareketleri Omovo'nun dünya sanki üzelerine kapanıyormuş duygusuna kapılmasına neden oldu. İfeyiwa hiç kıpırdamadan duruyordu, göğüslerinin inip kalkması dışında ve bu kısırtısızlığında cinsel ve kışkırtıcı bir şeyler var gibiydi. Omovo kızın varlığını öylesine hissetti ki, bacakları titremeye başladı. Onu öpmek istedi, ama bir türlü cesaretini toplayamadı. Nedenini anlayamadı.

"Haydi yürüyelim" dedi, sesi kalın çıkarak. "Burası çok soğuk."

Ama hareket edince bacakları kendisini taşıyamayacak gibi geldi.

"Rüya gibisin" dedi zayıf bir sesle. "Öyle güzelsin ki."

Kız sessiz kaldı. Hatta gülümsemedi de. Otele vardıklarında, aralarındaki sessizlik arttı. Otel canlı müzik sesleriyle, bağırان müşteriler ve dolanan fahişelerin gürültüsüyle çınıyordu. Otelin açık kapısından bayat bira, bayat seks ve ter kokuları taşıyordu dışarıya. Otelin önünden geçerlerken, kadınları tuhaf bir biçimde şiş olan fahişeler müşteri bulmak umuduyla seslendiler. İçlerinden biri Omovo'ya yüksek sesle: "Kabak kafa, kadını bırak da bana gel" diye bağırdı.

Diğer fahişeler güldüler.

"Hoşça vakit geçiririz" dedi kadın gene.

Omovo utanmıştı. İfeyiwa hızlı hızlı yürüyerek onu geride bıraktı ve uzaklaştı. Omovo ana yetişmeye çalışıyordu, ama kız kaçıyor gibiydi ve fahişelerin kahkaha sesleri acımasızca çınılıyordu arkalarından. Omovo İfeyiwa'ya yetiştiğinde kız eşarbını düğüm yapmaya çalışıyordu. Koluna dokundu Omovo ve kız itti elini. Omovo yavaşlamıştı. İfeyiwa'nın arkasından gözleri, kalçalarının hareketlerini izleyerek ilerlerken evlerinin önünde taburelere oturmuş, ogogoro içip gülen adamların önünden geçtiler. İfeyiwa önlerinden geçerken adamlar sessizleştiler. Kızı izlemeye koyuldular. Biri ıslık çaldı. Bir diğeri:

"Bayan dur, kaçma, benle evlenmezsen kendimi öldürürüm!" diye bağırdı.

İfeyiwa koşarak geçti adamların önünden. Omovo koştu ve kıza yetişerek kolunu omuzlarına doladı. İfeyiwa'nın başı Omovo'nun omuzuna dayalı, sanki kaybolmuş gibi yol kenarında haykıran çocukların önünden geçtiler. Asık suratlı babaları sigara içerken, bitkin görünümlü anneleri isteksizce ucuz ıvır zıvır şeyler satmaya çalışıyordu müşterilere.

İfeyiwa ansızın adsız bir sokağa daldı. Karanlık ve evlerde ışık olmayan bir sokaktı bu. Hava gece böceklerinin sesleriyle ağırlaşmıştı. İfeyiwa koluna vurdu. Sessizce yürüdüler ve İfeyiwa Omovo'nun tamamen yabancı olduğu, perişan

ve boyasız evlerin bulunduğu, elektrik tellerinin direklerden sarktığı adsız sayısız sokaklara girip çıktı. Omovo kaybolduğunu düşünmeye başlamıştı. Sanki başka bir boyuta, yabancı bir ülkeye yönlendirilmiş gibiydi. Amukoko gettosunun ne kadar feci bir durumda olduğunu duymuştu, ama İfeyiwa'nın onu götürdüğü sokaklar kadar sefil, çerçöp dolu yerler olabileceğini hiç düşünmemişti. Getto'nun asla bitemeyeceğini görmek Omovo'yu ürkütmüştü.

"Nereye gittiğimizi biliyor musun?" diye sordu.

"Hayır" dedi İfeyiwa.

Çöple yığılı bir atık bölgesine doğru yayılan bir mezarlık-tan geçtiler. Uyduruk mezar taşları, ucuz ahşap süsler, tek kolu düşmüş haçlar toprağın üzerinde bitmişti. Orman, bitki örtüsünün öbür dünyaya ait kokusunu soluyarak sarmıştı etraflarını, böcek sesleriyle inlerken. Mavi bir caminin önünden geçtiler, soluk boyalı, çatlak bir ses hoparlörden akşam ezanını okurken. Omovo aralık kapıdan seccadelerin üzerindeki Müslümanları gördü, ellerinde tespihleri, dualar mırıldanan. Gözü cemaate ve caminin üzerindeki tabelada yer alan Arapça yazının tuhaf güzelliğine takıldı.

Az ileride yoksulların, rahip cızırtılı bir hoparlörden vaaz verirken kendilerinden geçercesine ilahi söyleyerek dua ettiği ahşap bir Adadura kilisesinin önünden geçtiler. Hemen sonra müzik çalmaya başladı ve inananlar, beyaz giysileri içinde dans etmeye ve ilahilerini söylemeye başladılar.

İfeyiwa Omovo'yu bir yokuştan aşağıya doğru yönlendirdi. Uzakta bağırان bir çocuk sesinin dışında sessiz bir yerdi. Yeniden tırmandılar. Omovo sessizliğin içinde kaybolduğu duygusuna kapıldı. Çalılardan mavi gölgelerini seçebiliyordu. Bir bataklığın üzerindeki tahta bir köprüyü fark etti. Köprü sanki karanlığın içine uzanıyordu. Palmiye ve iroko ağaçlarının gökyüzüne vuran silüetleri yitiklik ve genişlik duyguları uyandırdı içinde.

"Omovo, Tanrı'ya inanır mısın?"

İfeyiwa'nın sesi irkiltti Omovo'yu. Ancak bir ân sonra kızın ne sorduğunu anlayabildi.

"Bilmiyorum. Bir şeye inanıyorum. Seçim yapabilir miyiz ki?"

"Belki yapamayız."

"Sen yapabilir misin?"

"Bazen. Herhalde."

Bir başka sessizlik boşluğunda ilerlediler. Sonra Omovo ansızın konuştu: "Bazen ne kadar mutlu olduğumu anlatmak imkânsız olur."

"Benim de."

"Ama bazen yaşamak çok güçleşiyor."

"Evet."

"Bazen ruhum patlayacak gibi olana dek hissediyorum bunu."

"Bana da..." dedi İfeyiwa; "sanki her şey beni eziyor-muş, yok etmeye çalışıyormuş gibi geliyor."

"Asla yok olmayacaksın" dedi Omovo, heyecanla.

İfeyiwa Omovo'nun elini tuttu. Sonra bıraktı. Omovo kızın kendisini sıktığını hissederek, hemen bir şeyler olduğunu anladı. Konuşmak istedi, ama kız daha erken davrandı.

"Kardeşlerinin sana yazdıklarını söylemiştin. Ne diyor-lar? İyiler mi?"

"Hayır" dedi Omovo.

İfeyiwa'ya mektuptan ve şiirden söz etti. "Biliyorsun, hepimiz farklı bir yolculuğa çıktık" dedi.

Kız başını salladı.

"Kardeşlerim için endişe ediyorum" diye sürdürdü. "Git-tiklerinde onları bir daha göremeyecekmişim gibi geldi."

"Ben de köyümden ayrılırken annemi bir daha göreme-yeceğim diye düşündüm."

"Böyle konuşma."

"Peki, söz."

Sustular. İfeyiwa, neşeyle gülerek, Omovo'nun koluna

girdi ve "Hadi. Kardeşlerini anlat" dedi.

Omovo konuşmadan önce bir süre bekledi: "Bazen onları anımsamaya çalışıyorum, ama olmuyor. Durmaksızın soluyorlar. Yüzlerinin detaylarını neredeyse unuttum sayılır."

Ifeyiwa iyice sokuldu Omovo'ya. Bir palmiye ağacının önünden geçtiler. Yol daraldı ve bir patikaya dönüştü. Sinekler kulaklarında vızıldadı. Yoldan aşağı yürüyüp başka bir sokağa çıktılar. Ifeyiwa bir Bournvita tenekesine tekme attı ve teneke tıngırdarak yuvarlandı. Sonra kocasının o gün kendisi ile ilgili sorular sorup durduğunu söyledi Omovo'ya.

Omovo duraksadı. "Neden? Ne oldu?"

Kız Tuwo'nun ziyaretini anlattı.

"O gidince beni dövmeye başladı, ama ben odadan kaçıp gittim. O günden beri de beni sürekli tehdit ediyor."

Omovo bir şey söylemeye çalıştı, ama kız lafını kesti.

"Her şeye katlanabilirim" dedi, "seninle olabilmek uğruna."

"Ateşle oynuyoruz, biliyorsun."

"Evet."

Konuşmadan yürüdüler. Ifeyiwa Omovo'nun elini tuttu. Parmakları birbirlerine kenetlendi. Omovo kıza baktı ve saçlarını açmış olduğunu gördü. Dudaklarında kendi alın yazısını bilirmişcesine bir gülümseme dans ediyordu.

"Bir gün plaja gidelim."

Omovo yanıt vermedi.

"Rüyamda gittiğimizi gördüm."

"Böyle rüyalar görme lütfen. Rüyalar gerçek değil. Gerçek yaşam zor."

"Neyse, olsun. Sudan korkarım zaten."

"Yüzemez misin?"

"Yüzerim, ama denizden korkuyorum."

Bir ânlık sessizlik rüzgârla çöktü. Omovo durdu ve Ifeyiwa'ya döndü. Yanı karanlıkta çocuksu görünüyordu. Yakınlardaki bir evin ışığı düşmüştü yüzüne. Omovo ilk kez fark

etti, far ve maskara sürmüş olduğunu ve dudaklarındaki çok hafif ruju. Kız yürüdü, ışıkların ötesine ve Omovo ardından gitti. kıza dokununca dönüverdi İfeyiwa, yüzü bir sır, yumuşak karanlığa gömülü.

Kızın önünde durdu, gergin ve kontrollü bir şekilde. Belinde peştemalı olan bir adam onlara doğru gelmekteydi. Omovo sanki İfeyiwa'nın kocasını görür gibi oldu. Adam yaklaşıncı Omovo elinde bir pala taşıdığını fark etti. Ama Omovo geri dönüp uzaklaşmaya başlamıştı ki, İfeyiwa elini tutup kendisine doğru çekti. Omovo kıpırdamadan durdu, kızın başının üzerinden adamı izleyerek. Adam yavaşladı ve yanlarından geçerken onlara baktı. Karanlığın içinde kaybolup gidince de Omovo derin bir nefes aldı. İfeyiwa kolunu Omovo'nun boynuna atıp uzun uzun öptü dudaklarından. Dudakları sımsıcaktı. Büyük bir istekle sarıldı Omovo kıza. Sıcak bedenini ve göğüslerinin yumuşaklığını hissetti kendi bedeninde. Rüzgâr esti yanı başlarında. Omovo sımsıkı sarıldı İfeyiwa'ya, kızın arzularının göstergesinde dudaklarını yitirerek. Sonra ansızın kendini geriye çekti İfeyiwa ve ardından gene sarıldı ve başını omuzuna yasladı, sessizce ağlayarak. Omovo gecenin gökyüzüne yaslanmış ağaçların silüetlerini izledi ve tuhaf bir mutluluk kapladı içini. Sonra rüzgâr esti üstlerine. Omovo üşür gibi oldu. İfeyiwa titredi.

"Birisi mezarımı çiğnedi" dedi kız.

"Rüzgâr esti sadece" dedi Omovo.

İfeyiwa Omovo'yu kolundan çekti. Yürümeye başladılar. İfeyiwa salınarak yürüyordu, yüzü karmaşık bir sevinç dalgasıyla ıslıl ıslıl. Kollarını havaya savurdu.

"Hiç böylesine mutlu olmamıştım" dedi.

"Ben de mutluyum."

"Hüznün yaklaşmakta olduğunu hissediyorum."

"Korkuyorum."

İfeyiwa güldü. Gülüşü geceyi değiştirdi. Sanı bir ışıltıydı İfeyiwa ve Omovo'nun onun ardından attığı her adımı, anla-

yamamazlıkla ağırlaşıyordu. Altın bir çocukluğa hiç yaşanmamış bir geçmişe doğru yürüyor gibiydi Omovo. Sanki bir rüyaya dalmıştı. Gece ısıldadı. İçinde yükselen tuhaf melodiler duydu. Havaya tatlı sesler yayılmıştı. Çevresine bakındığında pis kokulu akıntıya varmış olduklarını gördü. Sertçe üfürdü rüzgâr ve karanlığı adeta dalgalandırdı. Sonra ansızın, sanki bu ân bir tanıkmişçasına, iki kuş gördü. Omovo rahatladı. Zihninde her şey berraklaşmıştı. Kulübelerin ötesini barakalarda yanan mum ışığının harelerini ve koyu, sessiz ağaçları rahatlıkla görebiliyordu. Gökyüzü koyu mavi bir mürekkebe boyanmış gibiydi. İki yıldız ısıldadı. İfeyiwa ansızın konuşmaya başladı, sanki sözcükler onu konuşmaya zorluyormuş gibi.

“Rüyamda kocamın boğazını bir bıçakla kestiğimi gördüm.” Sesi acı doluydu. Sesindeki acı ve ümitsizlik öyle derinden geliyordu ki, Omovo ürktü.

“Ancak ne gariptir ki hiç kan akmadı.”

Omovo kendine doğru çekti kızı.

“Neler yapabileceğim beni korkutuyor” dedi İfeyiwa, Omovo’nun kollarında gevşeyerek.

Kızın yüzünü parmaklarıyla okşadı Omovo. İfeyiwa’nın tüm bedeni ürperdi. Sonra kızın alnını öptü. İfeyiwa alçak sesle şarkı söylemeye başladı. Omovo gülümsedi. İfeyiwa’nın gözleri Omovo’dan ötelere bakıyordu. Anlayamıyordu Omovo kızı, tam anlamıyla kavrayamıyordu. Kızın hoşuna gitsin diye dans etmeye başladı. Kız gülünce, durdu. Sonra:

“Haklıydın” dedi.

“Hangi konuda?”

“Hiç birimiz buraya ait değiliz” dedi Omovo. “Bir kere, burası Lagos. Biz burada yabancıyız, iç bölgelerin yolculuğunun birer kurbanı, birer mülteciyiz. Kendi köyümüzde yaşıyor bile olsaydık, gene de yabancı olurduk. Kendi ülkemizde bir yerimizin olmaması çok tuhaf. Belki kardeşlerim bu yüzden çekip gittiler.”

İlerideki tezgâhlarda kızarmış balık ve kızarmış muz satan bir kadın gördüler. Kızgın yağın kokusu geldi burunlarına. Tezgâh ve odun ateşinin üzerindeki kadının kızartma tavası, caddedeki tek aydınlıktı. Ötede, karanlığın içinde, bir türkü çalınıyordu kulaklarına. Tezgâha yaklaştılar. Kadın, üzerindeki bir tepsinin içinde kızarmış malları duran bir masanın arkasında oturmaktaydı. Kızgın ateşin başında kıyılmış fasulyeyi avuç avuç, cızırdayan yağa atıyordu. Kadının yüzü ter içindeydi. Giysileri kirli ve yırtık pırtıktı. İfeyiwa Omovo'ya yiyecek bir şeyler isteyip istemediğini sordu. Omovo başını salladı. Biraz yemek aldılar. Parayı ısrarla İfeyiwa ödedi. Aynı paketten yediler. Yemekleri bitince bir bakkala gidip gazoz aldılar ve bakkal şişeleri dışarıya vermediği için oracıkta içip bitirdiler.

Yeniden yürümeye koyuldular. Yol aşağı doğru gidiyordu. İfeyiwa koştu, sanı giysisi uçuşarak. Omovo ardından gitti. Yolun dibine vardıklarında ikisi de nefes nefeseydi. Yoldan yukarı tırmandılar. İfeyiwa'nın gözleri parlıyordu. Göğsü inip kalkıyordu. Hiç konuşmuyorlardı ve sürekli göz göze geliyorlardı. Geleneksel bir türkü çalınıyordu etraflarında.

Bir köşeyi döndüler ve tüm caddede bir açık hava partisinin verilmekte olduğunu görünce çok şaşırdılar. Caddenin tam ortasında masalar ve etraflarında açılır kapanır iskemleler vardı. Ve iskemlelerin arkasına da direkler dikilmişti. Direklere kırmızı ve mavi ışık saçan ampuller bağlanmıştı. İdare etsin diye bir jeneratör de bulunmuştu. Parti kalabalıktı. Masalar fasulye, pilav, kızarmış tavuk, moin moin, kızarmış balık tabaklarıyla ve sayısız içki şişeleriyle dolmuştu. Konuklar, değişik ailelere özgü özdeş renk ve modelleri oluşan gösterişli giysiler içindeydiler. Tahta bir platform üzerinde bir orkestra bile vardı. Kutlamayı düzenleyenleri öven sözlerden oluşmuş, o günlerin sevilen bir Apala melodisini çalıyorlardı. Parlak agbadalı insanlar masaların çevresinde dans etmekteydiler.

"Haydi gidip onlara katılalım" dedi İfeyiwa.

"Tamam."

El ele tutuşarak partinin ortasına ilerlediler. Müzisyenler başka bir melodi çalmaya başladılar. Hoparlörler sürekli cazırdıyordu. Standın yanında bir tartışma başladı. Bol ve pahalı agbadalar içinde iki adam bağışmaya başladı. Ansızın kavgaya tutuşuverdiler. Elleri kolları havada uçtu. Sesleri yükseldi. Yerde yuvarlanmaya başladılar ve kimin kim olduğunu ayırt etmek olanaksızlaştı. Sanki ikisi de aynı kumaştan dokunmuşlardı. Kavga büyüdü. Müzisyenler barış ve zenginlik şarkıları söylemeye başladılar. Kavga sakinleşti ve yerini aynı tutkuyla edilen dans aldı.

Omovo ve İfeyiwa boş iskemle bulup oturdular. Omovo nereye baksa geleneksel giysiler içinde insanlar görüyordu. Kalabalık arttı, yoldan geçenler de katıldı ve az sonra Omovo ter ve Arap parfümleri kokularının içini baymaya başladığını hissetti.

"Biz buraya uygun giyinmemişiz" dedi Omovo.

İfeyiwa güldü ve "haydi dans edelim" dedi.

Omovo yerinden kalkarken rüzgâr partinin içine doğru esti ve kâğıt tabakların uçuşmasına neden oldu. Omovo rüzgârdan oluşan hortumun caddedeki çöpleri havalandırışını izledi. Hortum partiye doğru yaklaştı.

"Nereye bakıyorsun?" dedi İfeyiwa, dirseğiyle dürterek.

"Rüzgâra."

Partinin ortasına yürüdüler. Omovo çekingenlik hissetti. İfeyiwa dans etmeye koyuldu, yüzü giysisinin sanı ışıltısıyla ve mavi florosanın aydınlığında parlarken. Yoruba müziği eşliğinde kıvrılarak dans etti. Omovo kızın kusursuz dans edişini, bedenini müzikle uyum içinde kıvrışını ve getto kutlaması ortamına ne kadar iyi uyduğunu fark edince oldukça şaşırdı. Oysaki kendisi, bu müziğe hiç de alışık değildi.

"Bu müzikle dans etmeyi nereden öğrendin?"

"İzleyerek" dedi Omovo'nun çevresinde dans ederken.

Omovo, kızı izleyerek kaskatı bir şekilde dans ederken, disko müziğinde geleneksel müziğe göre kendisini daha rahat hissetmesinin çok tuhaf olduğunu düşündü. İfeyiwa her ikisinde de son derece rahattı. Yaşam doluydu. Öyle güzel dans ediyor, öyle zarif ve kıvrak hareketler yapıyordu ki, çevredeki erkeklerin ilgisi üzerinde toplanmaya başladı. İfeyiwa'nın etrafında dans etmeye başladılar. Erkeklerden biri, dantel ve boncuklarla süslü giysisi, bir elinde mavi tüylü yelpazeyle, kıza yaklaşıp alnına 20 naira yapıştırdı. Kalabalık hemen tezahurat yaptı. İfeyiwa kendisini daha da kapıtararak dans etmek zorunda kalmıştı. Dansını sergilerken başka erkekler de yanına geldiler ve kızın çevresinde imalı bir şekilde dans etmeye, terli alnına naira banknotları yapıştırmaya başladılar. Omovo rahatsızlık ve şaşkınlık karışımı duygularla izlemekteydi İfeyiwa'yı. Kız fazlaca dikkat çekmeye başlamıştı. Platformdaki müzisyenler ona şarkılar söylüyor, kıvrımlarını, hareketlerini ve bedeninin güzelliğini anlatıyorlardı. Rüzgâr arttı. Omovo kızı kendine doğru çekti ve:

"Hadi gidelim" dedi.

"Neden?"

"Bilmem."

Neşeyle kıkırdadı İfeyiwa. Omovo'nun ellerini tutarak döndü ve Omovo onu yakaladı. Kızı kollarında sımsıkı tuttu ve sıcaklığını ve kalbinin atışını hissetti. Kıpırdamadan durdular. İnsanlar etraflarında dans ediyorlardı. Omovo başını kaldırdı ve: "İçecek bir şeyler alalım" dedi.

"Tamam."

Ama tam masalarına dönmüşlerdi ki, Omovo kalabalıkta masanın yanında duran tanıdık bir yüze rastladı.

"Olamaz!"

"Ne var?"

"Sanırım Tuwo burada. Yürü gidelim."

O anda Tuwo onlardan yana baktı. Kırmızı bir agbada ve mavi bir şapka giymişti. Omovo, Tuwo'nun onları gördüğün-

den emin olmayarak saklanmaya çalıştı. İkisi de çömelerek kalabalığa karıştılar ve partiden uzaklaştılar. Giderken gölgelerden yürümeye özen gösteriyorlardı. Gözleri parlayan bir kedi onları izledi.

Uzun bir süre sessizce yürüdüler. Tüm ışıkları sönük bir barakanın önünden geçerken odaların birinden zevk içinde cılık atan bir kadının sesi geldi kulaklarına. Kocaman bir ağaca rastladılar. Dallarda kuşlar cıvıldıyordu. Gölgelemin kıyısında durdular. Omovo İfeyiwa'ya doğru döndü ve kızı kendisine çekti. Sanki dünya her ân onları birbirinden koparacakmış gibi bir tutkuyla uzun uzun öpüştiler. Omovo kızın rujunun ve dudaklarının tadını aldı. Durduklarında, İfeyiwa tuhaf bir ses çıkardı ve neredeyse acı dolu bir sesle: "Daha önce hiç aşık olmamıştım" dedi.

Omovo yüzünü kızın saçlarına gömdü. İfeyiwa hafifçe itti onu. Omovo bu hareketi yanlış anlamıştı. Hemen yürüdü, sonra geri döndü ve ağaca yaslandı. Ağacın gövdesini saran kabukların ve yaprakların kokusunda soludu. İfeyiwa ceplerini karıştırdı ve bir yüzük çıkardı. Omovo'ya uzattı. Avucuna aldı Omovo, aydınlığa doğru yürüdü ve gümüşe boyalı yüzüğe baktı. Avucu hâlâ açık kıza yürüdü.

"Bu senin" dedi İfeyiwa.

Omovo konuşmadı. Gözleri uzaklara dikiliydi. Hiçbir şey artık berrak değildi.

"Evden ayrılırken annem vermişti."

Gözlerinin nemlendiğini hissetti Omovo. Sesinin sert çıkmasına gayret etti. "İstemem" dedi.

"Neden?"

"Bilmem."

"Şans yüzüğü bu ve sana veriyorum."

Yeniden uzaklara baktı Omovo. Tek görebildiği, gettonun üzerindeki gökyüzüydü, bunaltıcı ve büyüleyici. Boğazı düğümlendi."

"Teşekkürler, İfi, ama ben kaybederim."

İfeyiwa aynı tuhaf sesi çıkardı. Omovo'nun kalbi burulur gibi oldu. Yüzüğü avucundan aldı. Parmağında denedi. Uymuştu. Çıkardı, yan cebine koydu, sonra tekrar çıkardı. Yüzüğü parmağına takınca İfeyiwa sordu:

“Resmin nasıl gidiyor?”

“Hiç gitmiyor.”

Sonra İfeyiwa'ya rüyasında gördüğü kızıdan söz etti. Zar zor kontrol edebildiği bir heyecanla, ellerini umutsuzca havaya savurarak, resim yapmaktan başka çaresi olmadığını anlattı İfeyiwa'ya. Nasıl bir şey olacağını henüz bilmiyorum, dedi; görsel imgelerin henüz oluşmadığını söyledi. Yalnızca resim havasına girmişti, resmin ruhu asla çekilmeyen dağlar gibi vuruyordu içine.

“Ama resim neyle ilgili olacak?” diye sordu kız.

“Önce sana bir öykü anlatmalıyım. Sana en son gösterdiğim resmi anımsıyor musun?”

“Evet. Beni korkutmuştu.”

“Evet, hükümet ona el koydu.”

“Ne?”

“Hükümet el koydu. Ülkemizle alay ettiğimi söylediler.” Bir ân için sustu İfeyiwa. Sonra Omovo'ya, oğlanı neredeyse ağacın gövdesine yapıştıracak kadar sokularak, konuştu:

“Onlar da korktu, herhalde.”

Sonra Omovo, Keme'yle parka gidip parçalanmış bir kızın cesedine nasıl rastladıklarını anlattı.

“İçimde bir şeyler oldu” dedi. “Korku ötesi bir şeyler bu. Ne olduğunu bilmiyorum.”

İfeyiwa geri çekildi.

“Sonra, bu ölü kızı rüyamda gördüm. Rüyamda kızın yüzü yoktu. Yalnızca gözleri vardı.”

İfeyiwa korkuyla iç çekti. Rüzgâr sertçe esti ve ağacın yapraklarını havalandırarak savurdu. Omovo ürpermişti. Bir ân sanki uykusunda konuşuyormuş duygusuna kapıldı. İfeyiwa biraz daha uzaklaştı ondan. Azıcık yürüdü. Sonra geri

döndüğünü duydu Omovo. Karanlıkta yalnızca san giysisi fark edilebiliyordu. San giysisi ve gözleri.

"Ama kim küçük bir kızı öldürmek ister?" dedi "Kim?"

"Bilmiyorum."

"Ama neden? Neden doğramışlar peki?"

"Bilmiyorum. Adak niyetine belki." Sonra, kısa bir sessizliğin ardından konuştu: "Aklıma geldiğinde, güpegündüz de olsa, çok korkuyorum."

"Ama neden?" diye sorup duruyordu Ifeyiwa, sanki Omovo bir yanıt vermeliymiş, sanki bir şekilde sorumluymuş gibi.

Sessizleştiler. Ifeyiwa ona doğru yaklaştı. Durdu. Kollarını havaya savurdu. Sonra şu tuhaf sesini çıkardı. Sonra alçak sesle, neredeyse rüzgâra duyurmaya çalışarak, "Bu dünya çok zalim" dedi.

Büyük bir acıyla söylemişti bunu. Karanlıkta kızın yüzünü aradı Omovo ve bir kaya sertliğine büründüğünü gördü. Kız tuhaf bir hareketsizlik içindeydi. Rüzgâr esti, giysilerinin uçlarını havaladırarak. Ağacın yaprakları çıldırmış gibiydi. Omovo başını kaldırdı. Sonra çevresine bakındı. Uzaktan, bataklığın çevresindeki ormandan sesler ve dini şarkılar geldi kulağına. Davulların düzensiz vuruşunu duydu. İnsan sesi de olabilecek hayvan çığlıkları duydu. Her yer karanlıktı. Dallardaki rüzgânı duydu ve yanlarında soluk alan ağacı. Karanlığı ve getto kokularını soludu. Sanki çevresini ilk kez görüyordu. Ifeyiwa'ya döndüğünde san bir ışık parladı gözleminde. Ifeyiwa'yı şöyle bir gördü, neredeyse yansı karanlığa gömülüydü. Bir ân için Ifeyiwa'nın hatlarında ölü kızın yüzünü gördü. Rüzgâr ürpermesine neden oldu. Başını salladı.

"Omovo, ne var?"

"Hiçbir şey. Gerçekten hiçbir şey."

Sonra uzandı, kızın ellerini tuttu ve kendisine doğru çekti. Kıza sınıksız sanıldı, hiç gitmesini istemiyormuşçasına. Uzun bir süre öylece kaldı. Korkusundan kurtulmak için bir

yoldu bu. Omovo öyle sıkı sarılmıştı ki, İfeyiwa zorlukla nefes alıyordu. Kızın varlığının gerçekliğine bulandı iliklerine dek, parfümünün hafifliğini soludu içine ve bedeninin toprak kokusunu, saçlarını okşadı ve daha önce hiç okşamamış gibi yüzünü ve kollarını okşadı. Bu tek yoldu o korkunç görüntüyü zihninden silip atmak için.

Ölü kızı İfeyiwa'nın yüzünde görmenin şokundan kurtulduktan sonra: "Haydi gidelim. Burası çok karanlık" dedi.

Gitmek istemesinin asıl nedeni ölü kızın neye benzediğini ansızın anımsayamadığını fark etmesiydi.

Sessizce eve yürümeye başladılar. İfeyiwa çeşitli sokaklardan, bitmemiş yollardan, çöp birikintilerinden, patikalardan ve kestirmelerden dolanarak götürdü onları. Bir meyve satıcısının tezgâhına vardılar. Tezgâhın sahibi bir kadındı. Uyuyordu ve başını portakal sandığına dayamıştı. İfeyiwa birkaç mandalina aldı. Parayı öderken rüzgâr gaz lambasını söndürdü.

"Yağmur geliyor" dedi kadın ve telaşla toparlanmaya başladı.

Partinin yapıldığı sokağa vardıklarında iskemlelerin ve kâğıt tabakların üzerinden sert bir rüzgâr esti. Omovo, parlak bir kumaştan yapılmış agbada giymiş, şişman yüzü zarif boyalarla süslenmiş bir işadaminin dans eden kadınlara para dağıtmasını izledi. Kadınlar kocaman kalçalarını müziğe doğru titrettikçe, işadamı daha çok para saçıyordu. Rüzgâr naira banknotlarının bazılarını havaya savurdu ve çocuklar bağırarak yakalamaya koştular. Müzisyenler hoparlörden övgü dolu şarkılarını gümbürdettiler. Sonra ansızın yağmur indirdi. Partiyi öfke sarmıştı. Kutlayanlar bağırmaya başladılar. Abartılı agbadalarının içinde adamlar, rüzgâr eteklerini her ân havalandıracakmış gibi eserken, sağa sola kaçıştılar. Kimileri dosdoğru arabalarına koştular. Diğerleri sığınmak için evlere yöneldiler. İnsanlar masaları ve iskemleleri devirdiler. Rüzgâra para saçan adam geniş giysisinin etekleri aya-

ğına dolanınca içi kızarmış keçi eti dolu bir tencerenin içine kapaklanıverdi. Çocuklar çılgık çılgılaydı. Kadınlar çok daha akli başında davranarak iskemleleri ve masaları kapatıp yiyecek çanaklarını taşımaya koyuldular. Müzisyenler çarçabuk ekipmanlarını topladılar, hoparlörlerini taşıdılar, aletlerine takılıp tökezlediler ve sonunda oradan uzaklaştılar. Görülmemiş bir karmaşa çıkmıştı. Yağmur sağanağa dönüştü, cehennemi ve acımasız. Partinin çevresinde ışıklar kesildi.

Yağmur ortalığı dövüyordu. İfeyiwa ve Omovo koştular. Islaklığın içinden geçtiler ve saklanacak bir yer, bir saçak altı bulamadılar. Amaçsızca koştular. Bir süre sonra İfeyiwa durdu.

“Giysim çamurlanıyor” dedi.

Koşmayı kestiler ve sakince yağmurun altında yürümeye başladılar. Az sonra tamamen ıslanmışlardı. Omovo İfeyiwa'nın yüzündeki harika ışıltıyı fark etti. Kızın elini tuttu, kız durdu ve Omovo'nun gözlerinin içine baktı. Yüzü çılgın gibiydi ve gözleri arzu doluydu. Öpüştüler. Yeniden yürümeye başladılar. Mevsimin tutkuları boyunca yürüdüler.

Sonra yeniden durdu İfeyiwa. Omovo etrafına bakındı ve hayal bulutunu yanıp tanıtık yerlere ulaşmış olduklarını gördü. Caddelerine gelmişlerdi. İfeyiwa sırsıklamdı. Giysileri bedenine yapışmıştı ve saçlarından sular damlıyordu. Sanki yenilmiş gibi görünüyordu.

“Bunu asla unutmayacağım” dedi.

Omovo güldü. Ruhani bir törene katılmış gibi hissetti kendisini. Sanki tek yöne açılan görünmez bir kapıdan geçmişlerdi.

“Eve dönünce kocana ne diyeceksin?”

İfeyiwa, küçük harflerle dolu bir sayfa okuyormuşcasına baktı yüzüne.

“Endişe etme. Hemşerileriyle buluşmaya gitti. Geç gelir.”

Duraksadı. Sonra: “Çok mutluyum. Kimsenin bunu elimden almasına izin veremem” dedi.

Omovo uzaklara çevirdi gözlerini. Sonra kıza baktı ve: "Eğer yarın uğrarsan resmini çizerim" dedi.

"Arka bahçede buluşuruz" dedi İfeyiwa.

Yüzünde yanm bir gülümseme vardı. Gözleri hüznü doluydu. Yalnızca şekli belirsiz bir güzelliğin olabileceği kadar hüznüydü gözleri. Önce Omovo hüznü anlayamadı. Sonra yağmurun maskarayı, göz fannı ve pudrayı yıkayıp götürdüğünü ve kıızı neredeyse hortlağımsı bir şekle soktuğunu fark etti. İfeyiwa'nın yüzüne dokundu. Kız başını eğdi. Başını kaldırdığında Omovo'nun bildiği o sade bluzlu ve üzeri çorba lekeleriyle dolu etekli kız oluvermişti gene. Sanki büyüsünden sıyrılmış ve eski gerçek haline dönmüş gibi duruyordu.

"Teşekkürler Omovo" dedi kısaca.

Sonra ıslak yol boyunca kâh yürüdü kâh koştu. Omovo arkasından baktı, kız terk edilmiş tezgâhlar, plak dükkânları, manifaturacıların önünden geçip giderken. Yağmur kesilmişti. Sükûn sarmıştı bir ân için ortalığı. Omovo kızın dikkatle çalılıklara yaklaştığını gördü. Çalılıklardan ötesini görmeye çalıştı, ama göremedi. Ve kız gözden kaybolunca, telaşla ilerlerken, karanlığı sarıya dönüştürdü. Omovo bir armağan elinden çalınmış duygusuna kapıldı.

Uzun bir süre bekledi kıpırdamadan. Yağmur ayaklarının etrafında birikti. Ortalıkta hiç böcek yoktu. Orada öylece durmuş, evlerinin üzerindeki ışık buğusunu izlerken, bir şey oldu. Karanlık güçlü bir pelerin gibi düştü her yere. Gene elektrikler kesilmişti. Bu ani karanlık karşısında dikkati dağılan Omovo, ürperdi. Sanki kafasındaki bir ışık sönmüştü. Rüzgâr arttı ve eve gitmek için gerekli cesareti toplarken sessizlik uğuldadı. Çalılıklara vardığında düşündü: "Karanlık geldiğinde insana yol gösterecek hiçbir şey yok." Binanın önü boştu. Sadakatsizlik üzerine konuşan adamlar gitmişlerdi. İfeyiwa'nın evine bakmadan binadan içeri girdi. O gece resim yapmadı.

ON

İfeyiwa eve vardığında ışıkları yanık bulunca şaşırdı. İçeri girdiğinde kocası dörtte biri oğoro dolu bir bardağı kafasına dikmekteydi. Bir toplantıya gitmişti, ancak katılanlar kavgaya ettiğinden ve elektrikler o bölgede daha erken kesildiğinden umduğundan daha erken dönmüştü.

Bir iskemlenin üzerinde dimdik oturmaktaydı. Gözleri sert ve kızanktı. Yüzü kararmıştı. Sanki kızı beklemekten yorulmuş gibiydi. Gözlerinin altında torbalar vardı. Pejmürde görünüyordu. Elleri titriyordu. İfeyiwa kapıda kaldı, ne yapacağını bilmeyerek. Sonra kıza bakmadan, adam yatağın üzerindeki kayışı aldı. Sesi konuştuğunda zor tuttuğu öfkesiyle kabarmıştı:

“İfi, neredeydin?”

Yanıt veremedi İfeyiwa. Kollarını kavuşturdu.

“Neredeydin?”

“Arkadaşım Mary'e gitmiştim. Dönerken yağmura yakalandım.”

Adam kıza baktı. Elleri dikkati çekecek kadar titriyordu.

“Nereye gideceğini neden bana söylemedin?”

“Çıkmıştın.”

“Demek ben her çıktığımda sen de çıkıyorsun, ha?”

“Hayır.”

Korkunç bir gerginlik vardı odada. Sanı giysisinin içinde titremekteydi İfeyiwa. Saçları dağılmıştı. Uzun bir süre kızı süzdü adam. Belki de çok şık giyindiği, üzerinde hiç görmediği giysileri olduğu, beyaz ayakkabılarını giymiş olduğu, beyaz eşarbını takmış olduğu ve partiden dönen ısı ısı bir genç kız gibi duruyor olduğundan böylesine kötü hissetti adam kendisini, böylesine dışlanmış. Tabii ki adam için böyle süslenmemişti kız. Tüm bu nedenlerden dolayı yerinden kalktı ve bağırdı:

“Eğer böyle devam edersen seni o sefil akrabalarına geri gönderirim! O sefil ailene dönersin! Sizin gibi salak köylü kızlar birazcık eğitim görünce böyle mi yaparsınız, ha?”

Öfkesi taşıyordu. Kayışı savurdu ve kızın boynunda patladı. Kız çığlık atıp sağa sola kaçtı ve yemek dolabına çarptı. Yeniden savurdu kayışı kızın üstüne. Son giysisinin omuzlarını söküldü. Kıza vurmaya sürdürdü, İfeyiwa kayışı tutup kapağa doğru ve oradan da üstü başı yırtık ıslak karanlığa kaçana dek.

“Kaç! Kaç dışarı bakalım, istersen! Bu gece dışarıda yatarsın” diye bağırdı adam.

Sonra gidip dış kapıyı ve yatak odalarının kapısını kilitledi.

Binanın önünde durdu İfeyiwa. Kanalizasyonda akan suyun sesini duyabiliyordu. Sinekler saldırdı üzerine. Islak rüzgâr yalayıp geçti. Işıklar kesildiğinde hâlâ orada duruyordu. Önce fark etmedi. Sonra karanlık kucakladı onu. Kocasının odasında bir mumun yakıldığını gördü. Gidip kirli beton basamağa oturdu. Giysileri üzerine yapışmıştı ve rüzgâr estikçe titriyordu. Bataklıktan gelen kurbağa seslerini dinledi. Omovo'nun evine baktı, ne yaptığını merak ederek, onun ince silueti caddeden çıkıp binanın içine girerken. Zaten bak-

saydı da İfeyiwa'yı göremezdi. Zifiri karanlıkta oturdu İfeyiwa, parçalanmış giysileri, beyaz ayakkabıları ve kayolan parfümü içinde perişan. Tüm bedeni kaşınıyordu. Dalgınca kaşdı kendisini. Ve rüzgâr kesilince başı önüne düştü. Yeniden toparlandı ve başını kollarına dayadı. Sonra dizlerini kendine doğru çekti. Ağlaya ağlaya uykuya dalan kaybolmuş bir çocuk gibi uyudu.

Bir saat sonra dış kapı açıldı. Kocası göründü ve yan yumuşak, yan kızgın bir sesle içeriye girmesini emretti. Kız yanıttı vermedi. Adam sesini yükseltti ve kızı uyandırdı. Kıza doğru yürüdü. Kız döndü, adamın sinsi biçiminin kendisine doğru yaklaştığını gördü ve sokağa kaçtı. Adam içeriye girip kurulanması ve uyuması için yalvardı İfeyiwa'ya. Kız daha da uzaklaştı, yalnızca beyaz ayakkabıları görünene dek. Bir süre daha yalvardı adam. Çabalarının ümitsiz olduğunu, barışma isteği içinde olduğuna kızın ne yapsa inanmayacağını görünce, içeriye geri döndü. Kapıları istediği zaman gelsin diye açık bırakacağını söyledi.

"Hırsızlara dikkat et" dedi ve eve girdi. Ama İfeyiwa bütün geceyi dışarıda geçirdi ve beton kaldırımın üzerinde uyudu.

ON BİR

Kendisini ne uyandırmıştı acaba?

Görüntülerin mi, uykusunda haykırarak çırpınan kuşların saldınsı mı yoksa çevresine çılgın gibi yayılan dalların arasında gizli bir yerde dövüşen kara kuşlar mıydı onu uyandıran acaba?

Yatakta döndü, zihni uyanıklık ve kâbus arasında gidip gelirken. Masanın altından kâğıt hışırtıları geliyordu kulağına. Sonra pençeler yapıştı, şiltesinin altına. Yerinden doğruldu Omovo ve "kahrolası sıçanlar" dedi içinden.

Günün doğmuş olduğunu fark ederek bilincinde bir sürü sesler duymaya başladı. Bir çalar saatin sesi duyuldu. Horozlar öttü. Binayı süpürme sırası onda olan kadının süpürgesinin hışırtısını duydu. Arka bahçede ısrarla bir bebek ağlamaktaydı. Evli bir çift kavgaya tutuştu. Yoldan, şafağın peçesinin arasından her sabah çanını şingirdataarak insanları kuyamet gelmeden tövbe etmeye çağıran kadın peygamberin sesi gelmekteydi. Az sonra gazete satıcısı kornasını çalarak ve günün önemli olaylarını duyurarak sokaktan geçti. Ve ötelerde, müezzin inananları namaza çağırırmaktaydı.

Yatağa uzandı ve gözlerini kapayınca bir önceki gecenin olaylarını anımsadı. O gece tüm bu şeyleri nasıl yaşayabilmişti? Bilmiyordu. Yüzüne pervanelerden gelen serin hava çarptığında kendisini uyandıran şeyin ne olduğunu anladı. Sıçanlar değildi. Elektrik gelmişti. Garip bir mutluluk duyusuyla bir önceki geceyi düşünmeye koyuldu.

Mutlu şeyler olmuştu; yürüyüş, Ifeyiwa'nın dans etmesi, san giysisi, yağmur. Sonra üzücü şeyler olmuştu; elektrik kesintisi, aynılık, yarım kalan bir kucaklaşma. gözlerini kıstı ve duvara yazmış olduğu alıntıya baktı: "Dün sadece bir rüyadır."

Diğer tarafa döndü ve Ifeyiwa'yı düşünmeye koyuldu. Başı belaya girmeden eve dönüp dönmediğini merak etti. Kocasının nasıl kıskanç, nasıl peşin hükümlü olduğunu iyi biliyordu. Ifeyiwa'yı sözde baştan çıkarmaya çalışan fotoğrafçıyı parayla tuttuğu iki kabadayıya nasıl dövdürdüğünü duymuştu. Fotoğrafçı öyle kötü bir dayak yemişti ki, karanlıktan yararlanarak siteyi terk etmiş, bir daha da görünmemişti. İçi bebek, yeni evler ve onun bunun resimleriyle dolu olan dükkânı, bir berber dükkânına dönüştürülene dek başıboş durmuştu.

Omowo Ifeyiwa'yı düşünmeye çalıştı. Bu kadar düşünmek nereye, ne sonuca götürecekti ki onu? Arada sırada ah-paplık etmek, yoğun ve ölçülü bir dostluk, çevreye bir şey belli etmemek, kızıdan isteyebilecekleri ancak bu kadardı. Daha çok istiyordu, daha çoğu için tutuşuyordu. Kızın da daha çoğuna gereksinimi vardı, daha azı onu mahvederdi. Tekrar döndü yatakta, sanki bu hareket düşüncesine engel olabilir miş gibi ve düşüncelerinin gerisinde de öteki bir gecede parkta olanlarla ilgili ayrıntıları anımsayamamasının yarattığı panik vardı. Sonra Dr. Okocha'nın sözü geldi aklına: Rüyalar da başlar sorumluluklar. Rahatladı. Yitirilenlerde başlar sanat, diye düşündü. Duvarı izlerken buldu kendisini.

"... ve yann yalnızca bir görüntüdür."

Yatağın üzerinde doğruldu. Rüya nedir ve ne değildir diye düşündü. Bir görüntü nedir ve ne değildir? Beyni zonkladı. Yeniden uykuya dalamıyordu. Annelerinin ölümünden sonra Okur'un bir şiiri canlandırmak için yapmış olduğu bir resme bakmaya koyuldu. Renklerin art arda geldiği bir alanda bulunan üç kırmızı kuşun yağlıboya bir resmiydi bu. Okur şiiri marihuananın etkisi altında yazmış olduğunu söylemişti.

Omovo gözlerini kapatıp unutmaya çalıştı. Ama bir düşünce diğerini getiriyordu. Yatağa uzanarak uyumayı denedi, ama gözlerini kapar kapamaz imgeler sel gibi dökülüverdi üzerine. Kaçamadı. Kuşlar, haykırarak yaklaştı üzerinde. Ne tarafa dönse, binlerce beyaz kuş gözlerine uçuşuyordu. Onları başından def edip kaçtığı zaman, bazılarının saçına yapışmış olduklarını fark etti. Çekip attı onları ve kuşların kör olduklarını anlayınca çığlık savurdu korkuyla. Doğruldu ve gözlerini açtı. Odada her şey yerli yerindeydi.

Ağzında kötü bir tat vardı. Dişlerini fırçalaması gerekiyordu, ancak çiğneme kamışını nereye koyduğunu bir türlü anımsayamadı. Üzerindeki çarşafı savurarak ayağa kalktı. Gözleri duvardaki alıntıya takıldı, sözcükler mıknaş gibiydi sanki:

“Ama iyi yaşanmış bugün, dünü mutluluk dünyasına dönüştürür.”

Diş fırçasına diş macunu koydu ve aynada kendisini incelemeye başladı. Kafasının uzun şeklini beğenmemişti. İfe-yiwa'nın kendisinde ne bulduğunu merak ederek çıktı odadan. Dışarısı soğuk ve nemliydi. Gökyüzü, yaşlı bir adamın sakalının rengindeydi. Hava temizdi. Bina boyunca ilerlerken odalardan günün kokularının yükseldiğini alabiliyordu. Çocuklar oturaklara oturtulmuşlardı. Kadınların bazıları o günün yemeğini pişirmeye girişmişlerdi. Adamların bazıları, uykulu yüzlerle odalarının kapısında dikilmiş, çiğneme kamışıyla dişlerini fırçalıyorlar ve göbeklerini kaşıyorlardı. Genç

kızlar kuyudan su taşımaktaydılar.

Omovo odasına geri dönünce masasının üzerini toparlamaya başladı. Öylesine dağınıktı ki odası, toplamaktan vazgeçti. Sonra ne yapacağını bilmeden öylece durmuş, günün getireceklerini çekinerek beklerken, bitirmediği bir şey olduğunu fark etti ansızın. Sonunda gözleri duvara çevrildi:

"... ve her yarın umudun bir görüntüsüdür. Bugüne, o halde, iyi bakın."

Az sonra oturma odasının kapısına vurulduğunu duydu. Sonra babasının kızgın, ancak denetimli bir ses tonuyla birisiyle konuştuğunu duydu. Omovo kapısını açtı ve dışarı baktı ve gelenin Yehova Şahidi olduğunu gördü. Babası kesin bir ses tonuyla kadına vaaz ve kitapçık istemediğini söyledi. Kapıyı kadının yüzüne kapadı. Geri dönünce Omovo'yla göz göze geldi. Omovo, utanarak "Günaydın baba" dedi.

Dalgın bir şekilde başını salladı babası. Kıpırdamadı ve oğluna bakmadı. Yüzündeki çizgiler daha da artmıştı. Gözlerinde bakışlarını hiçbir yere yoğunlaştırmak istemeyen o dalgın, kararsız ifade vardı. Kaybolmuş görünüyordu, sanki kendi oturma odasını tanıyamıyordu. Omovo babasına bir şeyler söylemeye çalıştı. Herhangi bir şey. Eski Afrikalı kahramanlar, tanrı kahramanlar, dünyadan kovulan tanrılar. Aynı anda ana dili olan Urhoboca bir şarkı söylemek geldi içinden. İşinin nasıl olduğunu sormak istedi babasına. Büyüyor muydu? Borçlar kâra dönüşüyor muydu? Tüm bu şeylerin hepsini aynı anda sormak istedi Omovo: Ama aralarındaki donmuş duygular ve soğuk boşluklar ona engel olmaktaydı.

Tuhaf olan şey de babasının kapının yanında beklenti içinde durduğunu son anda fark etmesiydi Omovo'nun. Bir an sonra babası anlaşılmasa bir hareket yaparak masanın üzerinde duran Pazar gazetesini aldı, peştemalını düzelterek odasına girdi.

Babası gidince, Omovo belirsiz bir özlem duydu, hüznün-

le renklenen. Biraz resim yapmaya karar verdi. Bir saat çalıştı. Başında hüznü ve özlemi, uğraşı içinde kaybolmuştu. Ama sonra tuval üzerinde fırçasını güçlkle gezdirdiğini fark etti. Resim yapma isteği zayıfladı. İmgeler canlanmaz oldu. Uğraşıyordu, ama içinde ateşlenen bir şey olmamıştı, boyadığı renklere dışarıya sıçrayan bir şey olmamıştı. Yaptığı şey ilgisini çekmemişti. Sonra içinde bir ses duydu: "Neden bunu yapıyorsun?" Bunu bir işaret olarak aldı ve tuvalin başından ayrıldı.

Omovo odasını adımlarken küçük bir çocuk kapıyı çaldı ve İfeyiwa'nın hazır olduğunu, arka bahçede beklediğini bildirdi. Omovo kızın resmini yapmak üzere modelini alacağına söz vermiş olduğunu anımsadı. Oğlan bekleyerek yüzüne baktı. İfeyiwa yanıt almadan gelmemesini tembihlemişti.

"Geliyormuş de" dedi Omovo.

Oğlan gittikten sonra, Omovo korktuğunu hissetti. Sanatçı ve modelinin, kızın evli olmasından dolayı görünürde kötü anlamlara yol açabileceğini düşündü. Böylesine masum bir görüntünün insanlar önünde, suçluluklarının bir işareti ve bir itiraf gibi algılanabileceği düşüncesi onu rahatsız etti.

Kızın gelip gizli bir yerde poz vermiş olmasını dileyerek, karalama defterini ve tahtasını çıkardı. Kapıya doğru yürüdü ve sonra durdu. Yeniden odayı adımladı. Garip bir kapana düşmüştü sanki. Arzusu ve acizliğinin, geriye çekilme isteksizliğinin kapanına düşmüş olduğu duygusuna kapıldı. Yapmak üzere olduğu şeyin olası sonuçlarının farkındaydı. Zihninin gerilerinde sonuçlar ya da başka herhangi bir şey düşünmek istemiyordu. Ani bir patlamayla masasını yumrukladı. Dağınıklığın içindeki kâğıtlar, serin hava üfleyen aletin de etkisiyle ortalığa savrulurken, kâbusunun kaynağı geldi aklına ansızın.

Sekiz sene önce, okulda izciyken, ormanda yaşamda kalma eğitimine katılmıştı. Balta girmemiş ormanda iki gün yaşamışlar ve çalıların arasında ne bulabilirlerse onu yemiş-

lerdi. Üçüncü günün akşamı çadırlarına dönerlerken yolda kaybolmuşlardı. Yakınlarında bir yerde birisi ateş etmiş ve orman ansızın beyaz kuşların rastgele uçtuğu bir karmaşaya dönüşmüştü. Omovo saklanabilmek için koşmuştu. Bir ağacın arkasına yönelmiş ve kendisini gözetleyen bir kadın görmüştü. Kadın hareket ettikçe, giysisinin arasından yaralar havalanıyor ve Omovo'nun yüzüne doğru uçuyordu. Çılgık atmış ve arkadaşlarını bulmak için koşmaya başlamıştı. Hepsini de gizlendikleri yerlerden çıktığında gökyüzü sakinleşmiş ve orman boşalmıştı, sanki hiçbir şey olmamışcasına. Omovo birkaç arkadaşıyla kadını aramak üzere yola çıktığında bir maske şeklindeki bir korkuluktan başka hiçbir şey bulamamışlardı.

Anının kaynağına inebilmek Omovo'yu mutlu etmişti. Tuhaf bir kaderin çağrısını izleyen sevinci ve yolunda ilerleyen olayların mıknaş gibi çekişini hisseden Omovo, pervaneyi kapattı, kâğıtları topladı, masanın üzerine koydu ve dışarı çıktı. Oturma odasında Blackie bir koltuğun koluna ilişmiş, ona bakmaktaydı. Bakışlarında kötülük yoktu, ancak en gizli düşüncelerine dosdoğru bakıyor gibiydi. Kadına bir şey söylemedi. Hızla binadan dışarı çıktı.

Arka bahçede Ifeyiwa yıkamış olduğu çamaşırları asmaktaydı. Farklı görünüyordu. Sanki bir gece içinde büyüsü bozulmuştu. Solgundu. On iki saat içinde zayıflamıştı sanki. Yüzündeki ışıltı yoktu ve paçavralar içindeydi. Bir gece önce birlikte rüyalara dalmış olduğu kızla hiçbir ilgisi yokmuş gibi görünüyordu. Omovo tutuştu onun için, onun suskun acısı, donuk gözleri, çökük yanakları için. Öylesine teselli etmek istedi ki onu. Onun yaşamının düzelmesini delicesine istiyordu, ancak nasıl yardım edeceğini bilmiyordu. Ifeyiwa onu görünce yüzü biraz canlandı ve gözleri cesaretlendi. Omovo'ya gülümsedi. Sitedeki gözlerin gereksizce farkında olduğundan, gülümseyişine karşılık vermedi Omovo.

“Ne yapmamı istersin?” diye sordu kız.

"Hiçbir şey."

Önce kıza çamaşır leğeninin önüne oturmasını söyleyecekti, ancak kız ansızın ömür boyu yakalamak istediği bir havaya girivermişti. O ânda kızın çeşitli taslaklarını yapmaya karar verdi, çamaşır yıkama ve asma gibi sıradan işlerle uğraşırken. Taslaklarının arasından kıza her baktığında onun güzelliğini daha çok fark ediyordu. Sert bir güzellikti bu, arada sırada bir gülümsemeyle yumuşayan. Omovo'nun hissetmesine yol açtığı aşk ve hüznün, kızla ilgili her şeyi çizmeye yönlendiriyordu Omovo'yu, sanki kendi duyguları, kızın ruhu, kendi aşkı, kızın gizemi ve kendisinin çaresizliği, sanki o ânda var olan tüm nesnelerin içine sonsuza dek sinmişti. Ve kızın taslağını yaparken kuyunun beton duvarını, paslı kovayı ve kirli tabakları, arkasında duran ortak mutfagi, yakınında kocaman kanırlı çıplak çocukları, binanın soluk mavi rengini ve giysilerin ağırlığıyla sarkan çamaşır ipini de çiziyordu.

O bu taslakları çılgınca bir hızla ve büyük bir dikkatle yaparken İfeyiwa utanmaya başlamıştı. Omovo'yla konuşmaya çalıştı. Şakalar yaptı ve neşeli görünmeye çalıştı, ama Omovo onu duymadı bile. Sonra bazı giysiler kuruyunca, alçak bir tabureye oturdu ve mavi bir yatak çarşafı yıkamaya başladı. Yıkarken şarkı söylemeye koyuldu. Çok tatlı söylüyordu ve söylerken utangaçlığı da geçmişti. Omovo kızın resmini çizmekteyken, artık kıpırdamadığını fark etti. Kıza baktı ve kovanın bacaklarının arasında durduğunu ve eteğinin sıyrılmış olduğunu gördü. Kızın üst bacaklarını görebiliyordu. İlgisi dağıldı ve çevrelerinde bir kalabalığın toplanmakta olduğunu fark etti. Rahatsız olmuştu. Kendini zayıf hissediyordu. Aynı zamanda da yakıcı bir ateşin kendisini sardığını hissetti. Onu zihninden atmak için sanki İfeyiwa'nın resmini yapmasıyla adını çıkarmak istermiş gibi, kızın cinselliğini, hatlarını, baldırlarının ima ettiklerini, göğüslerinin şeklini de çizmeye çalıştı. Bu işe yaramış gibiydi, çünkü az sonra tama-

men işine ve Ifeyiwa'nın o ân için kafasında kız ile ilgili görüntüye tam uygun düşen pozuna kaptırmıştı kendini.

Hızlı çalışıyordu Omovo. Zihninde beliren ve hızla kaybolan bir sürü şeyi yakalamak telaşındaydı. Dikkatini yoğunlaştırmak giderek güçleşiyordu. Güneş ışınları acımasızlaştı, gökyüzü sandan çok ateş rengiydi ve boynuna ter bastığını hissedebiliyordu. Bir de çevreleri izleyenlerle dolmuştu, tembel bir şaşkınlıkla izliyorlardı, sanki Omovo ve Ifeyiwa bir dansın, bir dini törenin ortasında durmuşlar ve tekrar gösteriye başlayacaklarmış gibi. Çocuklar toplanmışlardı. Sorular soruyorlar ve Omovo sessiz olmalarını söylediğinde gülüyorlardı. Yardımcı bekâr yanlarından geçti ve alaycı bir sesle:

"Bak sen, bir harika daha yaratılıyor" dedi.

Omovo taslağını çizmeyi sürdürdü. O hiçbir şey duymamıştı. Kurşun kalem kâğıdın beyaz sayfasını karalıyordu. Kendini kaptırması çevresindeki her şeyi hareketsizleştirmişti, sanki büyüler saçıyormuş gibi. Sinekler Ifeyiwa'yı rahatsız etti ve kız eliyle kovaladı onları. Omovo kızın artık şarkı söylemediğini fark etti. Duraksadı ve kızın yüzündeki gölgeler çekti dikkatini. Ve o eşsiz havanın gümüş çizgisine yeniden kavuşunca çizmeyi sürdürdü.

Çocuklar huzursuzlanmaya başlamışlardı. Heyecan verici bir şey olmuyor gibiydi. Kıpırtıları Omovo'yu rahatsız etti. Binadan bir adam geldi ve arkasına dikildi, nefesini ensesine vererek ve omuzundan taslağa bakarak. Omovo durdu.

"Ben bir fotoğrafçı değilim, bildiğiniz gibi" dedi kızgınlıkla.

"Pardon-o" dedi adam ve tuvalete girdi.

Omovo tekrar eski havasına girmek için bekledi. Ifeyiwa, kuyu ve kova arasındaki ilişkiye duyduğu şaşkınlıkla, kızın ışığının değişmiş olduğunu fark etti. Değişmiş gibiydi Ifeyiwa, sanki güneş ışınları yüzünü yıkayan görünmez bir suydı. Kızın gözleri capcanlıydı. Omovo çizmeyi sürdürdü, beyaz bluzunun üzerideki ışıklardan esin alarak. Her şeyi yu-

tar gibi görünen bir açıklığa doğru ilerlemekteyken kalabalık içinden birisi haykırdı:

“Bela geldi çattı-o.”

Duymayan tek kişiydi Omovo. Ya da birkaç saniye sonra duydu, çünkü başını kaldırdığında izleyicilerin geri çekilmiş olduklarını gördü. İfeyiwa ansızın fırladı yerinden, yüzünde korku dolu bir ifadeyle. Omovo onun bakışlarını izledi ve maalesef çok geç bir ânda, İfeyiwa'nın kocasının taş gibi bir suratla, yumrukları sıkılı, kendilerine doğru geldiğini gördü.

Omovo'nun zihni boşalıverdi. Nefesini tuttu. Uzun bir ân, öylece durdu, olanların gerçekliğinde büyülenmiş gibi. Büyük bir hızla ve hiç konuşmadan İfeyiwa'nın kocası Omovo'nun karalama defterinin üst yapraklarını kaptı, parça parça etti, İfeyiwa'nın koluna yapışıp kızı öteye fırlattı ve itekleyerek evlerine doğru götürdü. Öylesine çabuk olmuştu ki her şey, Omovo gerçek olmadığını, hayal gördüğünü sandı. Ne yaptığını pek fark edemedi, odasına geri döndü.

Omovo içeri girdiğinde babası odayı adımıyordu. Durdu ve elleriyle havayı döverek konuştu: “Neyin var, siz zamane gençlerinin, ha? Neden başka bir adamın karısının resmini yapıyorsun? Hareketlerine dikkat et-o! Kadınlar insanın başına bir sürü bela açarlar. Başkalarının karılarını rahat bırak! Kocasının nasıl bir adam olduğunu biliyorsun ve hâlâ bu yanlış işi sürdürüyorsun! Sizi aptal zamane gençleri...”

Omovo şiddetle bir şeyler söylemek, masumiyetini anlatmak istedi, ama sesi çıkmadı. Zaten babasının anlamayacağını da biliyordu.

“Dışarda binlerce genç kız var...” diyordu babası.

Omovo duymadı bile babasını. Rüya alemindeymiş gibi tökezleyerek odasına gitti ve yatağın üzerine savurdu kendisini.

ON İKİ

“Omovo, uyan, uyan!”

Omovo kıpırdadı ve gözlerini açtı. Başucunda Keme duruyordu. Yataktan kalktı.

“Bir yere koşuyorum, ama gelip seni göreyim dedim.”

“Keme, nasılsın?”

“İyiyim.”

“Ne var ne yok?”

“Fazla kalamam. Bisikletimi öbür tarafta bıraktım ve her ân birisi çalabilir.”

“Otur ahabap ve sakın ol. Ne zamandır görmedim seni.”

Keme oturdu. Huzursuzca kıpırdandı ve açıkça görüldüğü gibi bisikleti için endişe ediyordu. Omovo sordu: “Bir şey içer misin?”

“Yo, istemem. Sağol.”

Omovo dışarı çıkıp yüzünü yıkadı. Döndüğünde Keme odayı adımlıyordu.

“Neden bu kadar huzursuzsun?”

“Her şey yüzünden.”

“Bak, kız olayı ne oldu? Davayı izledin mi?”

"Tabii ki" dedi Keme, patlar gibi. "Ne sanıyorsun beni?"
 "Gazeteci. Hem de iyisinden."

Keme Omovo'ya baktı. Sonra oturdu. Biraz sakinleşmişti, ama sesi çaresizlikle dolu bir kızgınlık tonunu çağırıyordu.

"Kızın cesedini bulduktan sonraki gün karakola gittim."
 Durdu.

"Evet?" dedi Omovo.

"Cinayeti soruşturma zahmetinde bulunurlar mı diye soracaktım. Ama ne oldu biliyor musun?"

"Hayır."

Keme tekrar durdu. Gözleri sertleşti ve uzak bir ifadeye büründü.

"Ne oldu?"

"Resmen koca bir gün gözaltına aldılar beni. İçeri atmakla ve dövmekle tehdit ettiler. Aptal kafalarına bir şekilde olayla ilgilendiğime göre bir şeyler bileceğim düşüncesini takmışlardı."

"Ama neden?"

Dediler ki, bir kızın cesedi ile ilgili telefon almışlar, olay yerine gitmişler, her yeri taramışlar ve hiçbir şey bulamamışlar."

"Ne!"

"Hiçbir şey, hiçbir şey bulamamışlar."

"Ama..."

"Biliyorum. Çok tuhaf. O kızın cesedini gördük. Üzerindeki kanı gördük. Boynundaki haçı gördük. Güzel ve genç olduğunu gördük. Yüzündeki ifadeyi gördük. Ama ertesi sabah oraya polis gittiğinde hiçbir şey bulamıyor. Sıradışı hiçbir şey."

"Ama..."

"Biliyorum. Çok tuhaf. Benim ayağım takılmıştı ona. Sen kibrit yakmıştın. Kızın giysilerini anımsıyorum, parçalanmış. Baldırlarını anımsıyorum. Doğanmış. Ve hiçbir şey bu-

lamıyorlar. Sanki Atlantik Okyanusu kızı yalayıp yuttu. Sanki yer yanıldı kız içine girdi. Sanki gece kızı silip süpürdü.”

“Hiçbir şey mi?”

“Sıradışı hiçbir şey.”

Keme yeniden duraksadı. Uzun süre konuşmadılar. Sonra Keme, yorgunlukla içini çekerek konuştu: “Belki o adi gece bir rüya gördük.”

“Ama...”

“Kızdan bir şeylerin kalmış olabileceğini düşünüyorsun. Suçu gösteren bir şeyler. Bir giysi parçası. Haç. Kan. Ayakkabıları. Eceliyle ölmediğini gösteren bir şeyler. Ama hiçbir şeye ne yapabiliriz?”

Omovo yanıt vermedi.

“Ertesi gün olay ile ilgili bir yazı yazdım. Ama editör bir sütunun dörtte birine indirdi yazıyı. Boşluk dolduran bir şeye dönüştü. Yeni bir parça yazdım ve editörüm yayınlamayacağını söyledi. ‘Neden?’ diye sordum ve somut kanıtların gerektiğini söyledi.”

“Somut kanıtlar mı?”

“Evet. Delilik bu. Yani yılan doğuran kadın, mezarında canlanan adam, iki başlı fil gördüklerini söyleyen kasaba ile ilgili öyküleri bile basıyoruz. Örneğin bir deliyle, bir gece içinde zengin olacağı söylendiği için sevişen bir hâkimin öyküsü gibi şeyleri basıyoruz. Yağmur zamanı gökten kurbaga yağan köyü anlatan öyküleri bile basıyoruz ve editörüm, dinsel bir ayinde katledilen küçük bir kızın öyküsünü basmıyor.”

Omovo yerinden kalktı ve yeniden oturdu. Keme konuşmayı sürdürdü: “Polis beni serbest bırakınca, onun için de editörümün telefon etmesi gerekti zaten, çünkü beni bir çeşit suçlu gibi tutmaya niyetlenmişlerdi, doğru parka gittim. Her yeri aradım ve hiçbir şey bulamadım. Yaşam böyle tuhaf işte. O gece her yer karanlıktı ve biz yolumuzu kaybetmiştik, ama ben güpegündüz geri döndüğümde cesedi bulduğumuz

yeri bulamadım. Neredeyse çıldırdığımı düşeneceğim. Ne yapacağımı bilemiyorum."

"Aklından şüphe etme. Gördüğümüzü gördük. Gerçekti. Birisi gelip cesedi götürmüş olmalı."

"Kim? Neden?"

"Bilmiyorum."

"O halde bu olay nasıl soruşturulacak? Nereden başlayacağız? Polisin doğru söylediğini nereden bileceğiz?"

"Keme, hiçbir şey bilmiyoruz."

"O halde biz o gece polisi cesede götürseydik ne olacaktı?"

"Doğruyu söyleyeyim mi?"

"Evet."

"Cinayet suçuyla tutuklanacaktık."

"Neden böyle olması gerekiyor?"

"Bilmiyorum. Belki de şu anda bizim toplumumuz kadar karışık bir toplumda herhangi bir şeyi soruşturmak oldukça imkânsız olduğu için. Ama eminim ki, başımız büyük bir belaya girerdi..."

"Ve" diye sözünü kesti Keme, "polisin görüntüsü için de iyi bir reklam olurdu bu."

"Biliyorum."

"Pislik çukurları."

Yeniden sessizleştiler. Sonra Keme konuştu: "Anneme olaydan söz edince dayanamayıp ağladı. Engel olamadım. Saatlerce ağladı."

"Ne yapacaksın o halde?"

"Ne yapabilirim? Onunla yaşayacağım, bir başka makale yazmayacağım ya da ayinsel kurbanlar, gizli  arip topluluklar ve kan kardeşlikleri ile ilgili bir yazı hazırlayacağım."

"Dikkat et. Kimin nereye üye olduğunu bilemezsin."

"Tabii."

"Dünya hakkında o kadar az şey biliyoruz ki, nasıl çalışır, işleri kim yönlendirir, ölü bedenleri kim yok eder, kim bil-

gileri gizler."

"Evet. Belki, o halde, olayla ilgili bir öykü yazarım."

"Ama onunla ilgili öykü yazarsan" dedi Omovo, "gerçekte ne olduğunu sandığın şeylerin uyduracak mısın, yoksa tanık olduğun şeyleri mi anlatacaksın?"

"Bilmiyorum. Dürüstçe yapabileceğim tek şey tüm gördüklerimi anlatmak."

"Onu zaten yapıyorsun."

"Bu yeterli değil. Ben gerçekleri yazarım. Neler hissettiğimi, nasıl bir gece olduğunu, beni nasıl etkilediğini, baykuşu, ayı, çanları yazmamıştım."

"Biliyorum. Aslında yetmiyor, değil mi?"

"Yetmiyor."

"Ben rüyamda bile gördüm."

"Ben de."

"Benim rüyamda gece parkta sen kibriti yaktığında kaybolan kızkardeşimi görmüştüm ve ansızın, uyurgezer gözlerle bileklerime yapışmıştı. Sonra da kemiklerimi ezmeye başladı. Çığlıklarınla annemi uyandırdım."

"Ben de durmaksızın beni izlediğini gördüm."

"Konuyu kapatalım. Bu iş beni çıldırtıyor. Resmin nasıl gidiyor?"

"Pek iyi sayılmaz."

"Üzüldüm."

"Üzülme. Bu işler böyledir."

"Senin sergideki kadının yazdığı makaleyi gördün mü?"

"Evet."

"Bence ulusal ruh halimizi soruşturmada, temel olarak senin el konulan resmini alması ilginçti."

"Bence de. Yalnız başka bir resimden söz ediyor gibiydi."

"Nasıl?"

"Kendi resmimi onun sözcüklerinde tanıyamadım."

"Bir şey duydun mu resimle ilgili?"

"Ne gibi?"

"Sana geri verecekler mi?"

"Hayır. Zaten bir haber göndermelerini de beklemiyorum. Bırak o çirkin resim onların olsun, artık o resmi sevmeye başladım zaten. Bence yaşamımız o kadar ağır koşullarla dolu ki, sanatımız bizi teskin edici, sakinleştirici olmalı, yaralarımızı deşeceği yerde."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

"Bilmiyorum. Emin değilim. İnsanın unutamadığı şeyler vardır, asla unutmaması gereken. O kızın cesedi de bunlardan biri."

Omovo sustu. Sonra sesinin tonunu değiştirdi ve hüznle doldu sesi, daha alçak tonda konuşmaya başlayarak: "Ben çocukken oturup uzun süre örümcek ağlarını ve örümcekleri izlerdim. Annem örümcek ağlarından pek korkmazdı da, benim öylece oturup saatlerce onları izlememden korkardı. Ona göre, benim örümcekleri, can çekişen sıçanları, solucanları izlemem hiç doğal bir şey değildi. Bir gün, bu saplantıma artık dayanamayarak beni tahta bir tarakla ve terliğinin topuğuyla dövdü. Ama hiçbir şey değişmedi, hatta daha da ilgilenir oldum nesnelerin gizli, karanlık taraflarıyla."

"Neden?"

"Emin değilim. Onları çizmek istiyordum, tanımak istiyordum. Miknatis gibi şeyler bunlar."

"Çoğu kişi nesnelerin karanlık taraflarına, var olan gerçeklere bakmaktan korkar. İşte bütün sorun bu."

"Ve böylece de törenlerimiz ve öykülerimiz oluşur."

"Ve resimlerimiz."

"Doğru."

"Omovo daha önce böyle konuştuğunu hiç duymamıştım. Değişiyorsun."

"Bilmem. Bize hiç bilmediğimiz bir şeyler olduğu duygusuna kapılıyorum."

Sessizleştiler. Keme yerinden kalkıp odayı adımladı.

"Bu şehirden gitmeliyim. Bir yolculuk yapmak için ölüyorum. Yolun tadına bakmak istiyorum. Kendimi kapana kısılmış gibi hissediyorum burada. Ve çaresiz. Bu lanet olası sıçan yansıını bırakıp gitmek istiyorum. Aklım karmakarışık. Dikkatimi toplayamıyorum. Bir kere ele geçirebildiğimiz şu yaşamda bir şeyler yapmalıyım. Bir şeyler inşa etmeliyim. Çekip gitmeli ve kendimle ilgilenmeliyim."

Hızla söyledi bunları, kollarını oynatarak, heyecanlı bir yüz ifadesiyle ve bitirince çöktü yere, kendi tutkusu onu tüketmişcesine.

"Haklısın" dedi Omovo. "İnsan şehirde çok çabuk yolunu yitiriyor. Düşünmeyi bıraktık. Dolanıp duruyoruz. Sonunda da bu karmaşık hareketliliği ilerleme sanıyoruz."

Keme terlemeye başlamıştı. Huzursuzluğu geri dönmüştü.

"Gitmeliyim, aslında. Başına gitmezsem birisi motorumu çalabilir."

"Tamam. Seni gördüğüme sevindim."

"Ben de."

"Yeteri kadar sık görüşemiyoruz."

"Biliyorum. Annem hep seni soruyor. Bir gün uğra bize."

"Tamam. Annene selamımı ilet."

"Tabii. Aklımdayken, diğerlerinden ne haber?"

Omovo gülümsedi. "Dele birkaç gün içinde ABD'ye gidiyor. Çok heyecanlı. Okoro da yeni bir sevgili bulmuş."

"İyi. Hafta içi uğranm onlara."

"Oldu."

"Görüşürüz."

"Seni kapıya kadar geçireyim."

"Sohbet etmemiz iyi oldu."

"Bence de."

Keme kapıda durup dışarıya baktı. Sonra sanki dışarıdaki ışıklar başını döndürüyormuş gibi, acıdan eser olmayan bir

sesle konuştu: "Delilik bu, öyle değil mi?"

"Ne?"

"Metal yiyen adamı, sıçanların Mısır'da kano yemelerini, dördüz doğuran kadını anlatan öyküleri basıp da, bir parkta, Atlantığın kıyısında öldürülen kız ile ilgili öyküyü basmamamız."

"Çok garip" dedi Omovo.

Omovo Keme'yi kapıya kadar geçirdi ve sonra da, yollar bozuk olduğu için üç sokak öteye park ettiği motoruna kadar eşlik etti ona. Yol boyunca konuşmadılar. Keme motoruna bindi, çalıştırdı, el salladı ve içe dönük bir ifadeyle, sanki gideceği yere varmış gibi bakarak bastı gitti.

Omovo, bir getto pazarının ağır ve neşeli havasından geçerek yürürken, Keme'nin anlattığı şeylerin sonucu olarak sanrılar görmeye başladığını düşündü. Tuhaf hissediyordu kendisini. Eve yaklaşırken sanatının Afrika gerçeğini anlatmada yetersiz kaldığı duygusuna kapıldı.

Eve ulaşınca, yatağın üzerine oturup konuştuklarını düşündü. Düşünmesi gereken şeylerin karşı akımlarında başının dönmeye başladığını hissetti. Pencereleri açtı. İçeri dolan hava önce temizdi ve sonra sitenin kokuları doldu içeriye. Işık akıverdi dosdoğru. Resim yapmaya karar verdi düşüncelerinin karmaşıklığı karşısında.

Tahtasını ve yağlı boya larını çıkarttı. Renkleri kanştırdı, resim yapmaya çalışma girişimlerinin törensel hazırlıklarına kendisini giderek kaptırarak. daha sakince nefes almaya başladı. Zihni berraklaştı. Sonra daha önce bir kenara atmış olduğu tuvalini çıkarttı. Geçenlerde oraya sıvaştırdığı karmaşık, çirkin renklere ve yarı şekillenmiş imgelere baktı. Uzun bir süre baktı tuvale. Sonra ne gariptir ki yarı belirlenmiş şekiller içinde var olabilecek şeyleri ayırt etmeye başladı. Onların anlamlarını söktü. Genleri veya duygularıyla alakasız olan şekillerle ilgili merakı, resim yapmanın yazınsal boyutu-na duyduğu saygı sayesinde ruh hali, normalde çok zorlayı-

cı ve güç olduğu gerekçesiyle yapmayacağı bir şeye yönlenirdi Omovo'yu. Lagos'un trafik sıkışıklığını boyamaya başladı. Ne yaptığını fark ettiği anda çok mutlu hissetti kendisini, hafif hissetti ve sildi tüm düşünceleri kafasından. Görüntü ve ruh hali Omovo'yu eşsiz akıntılarına sürükledi ve neredeyse resim yapmakta olduğunu bile unuttu. Ve dikkatinin dağıldığı ve resim yaptığını fark ettiği ânlarda tuhaf bir şey yapmaya başladı, daha önce hiç yapmadığı. Yaşam verdiği imgeleri adlandırmaya başladı, onlara şarkılar söylemeye başladı, sanki yakanyormuşçasına, sanki onları adlandırmak elini yönlendirecekmişcesine:

“Metal. Sıcak yol. Bakır güneş. Terleyen sürücüler. Bağırان işportacılar. Rüşvet alan polisler. Boyalı metal üzerinde ışıklar. Sarı ve siyah taksiler. Parlayan silecekler. İklimin yıpratıldığı yüzler. Çabalayan yüzler. Sürünen yüzler. Güneşin ve şehrin milyonlarca rengi. Halkımın yüzleri. Yeşil göl üzerindeki hayali güneş ışığı. Benzin dumanları. Dilenciler. Askerler. Trafik karmaşası. Gürültü. Karmaşa. Her şey tıkalı. Hareket. Şaşkınlık. Kalabalık evler. Kalabalık sokaklar. Mango yiyen çocuk. Açık gökyüzü, karışık yeryüzü. Kuş uçmayan hava.”

Ve böylece konuştu ve çalıştı sanki bir buluttaki imgeleri tanımlarcasına.

Bir süre sonra kendini tükenmiş ve yorgun hissetti. Bunu kesmesi için bir işaret olarak algıladı. Bitirdiğini biliyordu. Saatine baktı, hiç koluna takmadığı. İki saattir resim yapıyordu, farkında olmadan. Kendini iyi hissetti. Sonra mutsuz hissetti. Sonra her yeri uyuşuyormuş gibi geldi. Binanın bitmeyen gürültülerini dinledi. Yatağına oturdu ve gözlerini kapadı avuç içleriyle. Gözleri ağnyordu. Bir süre öyle kaldı, gözünün içinde dans eden renkleri izleyerek. Biraz sonra kalktı, odadan çıktı ve binanın önüne geldi. Yuttu caddeyi ve dünyayı gözleriyle. Satıcılara, çocuklara yaşlı evlere ve evlerin üzerinde eriyen güneş ışıklarına baktı sevgiyle. Kertenkelele-

rin duvarlara tırmanmasını izledi. Yol boyunca tıpış tıpış gelen tavuklara, patates kabukları yiyen keçilere baktı. Sonra uzaktaki ormana baktı, gözlerini dinlendirerek.

Odasına geri dönünce oturdu ve gözleri odadaki ışık düzeyine alışınca resmine baktı. Kafasının içinde canlandırdığı kadar güzel olmamıştı. Ama uzun bir süredir yaptıklarının en iyisiydi. İmgelenen gerçeğin yetersiz temsil edilebilmesi canını sıkıyordu biraz. Resminde iyi olan şeyin; niyetlendiği, gördüğünü yakalamaya çalıştığını yapmaktaki yetersizliğinden kaynaklandığını bilmek duygusu onu hep rahatsız ederdi.

Resminde şehir çılgın bir alandı, canlı renklerle kırıltılı ve tıkalı ve ancak uçucu bir sis tabakasının ardında görünen. Kamyon iticilerini, ağır yük taşıyıcılarını, satıcıları, portakal rengi üniformalı polisleri canlandırmıştı. Yüzlerce yan yolu, patikaları, caddeleri, yalnızca karmaşaya açılan bakımsız yolları da yapmıştı. Tıkalı ve çarpık yolları yakalamıştı. Donuk, açılı duruşlarıyla Lagosluların heyecanlı hareketlerini de yakalamıştı. Şehrin acıları ve gülünçlükleri. Tüm telaşı ve çılgınlığı çerçeveleyen şey göldü. O pis birikinti, resmindeki kadar yeşildi. Tüm yollar şehrin ortasına kavuşuyordu. Şehrin karmaşasına ve ümitsizliğine. Ve tek çıkış yolu içlerdeki ormanlara ve denizlere ulaşıyordu.

Eserine baktı ve ruhunda üzüntü ve sevinçle düşündü: Sanat yetersiz bir uyumlaştırma, ama gene de elimizdeki en iyisi. Fırçalarını, tahtasını ve boyaalarını toplamaya koyuldu. Resmi kaldırdı ve gidip yıkandı. Döndüğünde resmi bitirmiş olmanın verdiği yorgunluk onu bir çeşit üzüntü ve bıkkınlığa gömdü. Göz ardı etmeye çalıştığı tüm duygular, İfeyiwa adına duyduğu tüm utanç ve keder, korkusu, aşkı, kızın eli kolu bağlıyken kendisinin özgür olması, tüm bu duygular üzerine saldırdı ve titreme nöbetine kapılmasına neden oldu.

Ağabeyinin mektubunu ve şiirini aldı ve okumaya başladı. Kendi sitesinin sınırını gösteren duvara baktı pencereden. Duvarın üzerine gece hırsızlar gelmesin diye kırk cam-

lar yapıştınılmıştı. Birazcık hapsedilmiş gibi hissetti kendisini. Duvarın üzerindeki bulutlara baktı. Not defterini çıkarttı ve yazdı:

Onun güzel bir resmini yapmak istemiştım. Ömür boyu unutmamak için. Ama bunun yerine, sanırım onun yaşamını daha da zorlaştıracak bir şey yaptım. Resmini yapıyorum diye neden insanlar aramızda utanılacak şeyler olduğunu düşünürler? Ve neden doğru şeyi yapmam, yanlışın ne olduğunu bilmeme karşın? Sanki karanlık bir bölgeye itilmiş gibiyim. Sanki kendimi oraya sürüklüyor gibiyim. Çok zor.

Durdu. Duvara baktı ve yazmayı sürdürdü: Bugün Keme uğradı. Hep lanet dedi. Kısıtılmış, zeki bir hayvan gibi odayı adımladı. Kızın cesedi yok olmuş ve elimizden sadece fikir yürütmek geliyor. İşte böyle: Korkunç olayların karşısında çaresiz bireyler. Bizim gerçeğimizi kim yönlendiriyor? Ve daha ne kadar süre her şeyi kabulle neceğiz?

Dele yakında Amerika'ya gidiyor. Sevgilisini bebeği aldırması için ikna etti. Hayır, kızı kandırdı. Rüyalarnn ülkesine giderken ayağına bir şeyin dolanmasını istemedi. Korktuğunu söyledi. Bu cehennemden kurtuluyor ve korkuyormuş! Garip.

Okoro yeni bir sevgili buldu. Artık savaştan söz etmiyor. Eskiden hep savaştan konuşurdu. Açlıktan. Askerlerin yanı pişmiş kurbağa yemelerinden. Artık savaşı anlatmıyor. Yeni fark ettim.

Arkadaşların bir resmini yapmalıyım, savaşın çocukları, ziyanın çocukları, savaş kuşağı, şehirlerde yitip gitmiş, bürolarda heder olmuş, trafik sıkışıklığında heder olmuş, günlük yaşamın bulutlarına takılmış, tarihimizin labirenti.

Ağabeylerim için korkuyorum, ama en azından

dünyaya bir tek yolun değil, birçok yolun açıldığını gösterdiler bana, her biri vaz geçer ya da kendi yolunu bulur. Evet.

Labirent, kâbuslar göstererek alay eder peri masallarıyla. Tanrım, bu yaşam şaşırsın hep beni, her çatlağı ışıkla doldursun, günah işlediğimizde, Tanrım, kendi ağını kendisi örecektir örümcekler yap bizi, içimize hep iyilik akıt ve en gereksinim duyduğumuz ânlarda, Tanrım, bize o gümüş yolu göster, o gizli yolu.

Yazmayı bitirince daha iyi hissetti kendisini. Üstünü giydi ve yürüyüşe çıktı. Babası ortalıkta yoktu. Oturma odası boştu. Bina halkı tuhaf tuhaf baktı yüzüne. Evin önüne çıktığında, açık camdan İfeyiwa'yı gördü. Dr. Okocha'nın atölyesine gitti. Yaşlı ressam yerinde yoktu. Sonra gidip araçların oto yolda hızla gidip gelmelerini izlemeye koyuldu.

ON ÜÇ

Omovo yürüyüşten dönmüş, odasında huzurlu bir şekilde oturmaktayken, oturma odasından gelen bağışmaları duydu. Önce Ifeyiwa'nın kocası olay çıkartmak için gelmiş sandı. Ama dikkatle dinleyince, maalesef gelenlerin, hiç hoşlanmadıkları akrabaları olduğunu gördü. Blackie'nin söylediği bir şeye tepki gösteriyor olmalıydılar.

"Seni tanımıyoruz! Senin kim olduğunu bilmiyoruz! Ve zaten seni görmeye gelmedik!" diye bağırdı Maki Dayı.

"O halde defolup gidin!"

"Nedenmiş? Sen kimsin, ikinci eş parçası!"

"Ne olmuş yani? Ben bu evin hanımıyım."

"Hangi evin?"

"Bu evin. Onun için hadi güle güle. Omovo'yu görmek istiyorsanız gidip binanın kapısının önünde beklersiniz."

"Terbiyesiz kadın. Kocanın akrabalarını demek böyle ağırılıyorsun. Cadı!"

"Sen kime cadı diyorsun? Senin annen cadı. Hepiniz boksunuz. Tanrı belanızı versin."

"Tanrı zaten şu boş evle senin belanı vermiş."

O ânda Omovo, tam ortalığı sakinleştirmek için dışarıya çıkacaktı ki, babasının aşağılayıcı ses tonunu duydu, masayı dövercesine yükselen.

"Siz ne hakla evime gelip kanımı rahatsız edersiniz? Sen kimsin, seni sefil katip! Oğlanları gönderip seni dövdürmeden çek git! Defol! Defol!"

Kaygı verici bir sessizlik oldu. Sonra akrabanın sesi, bir derece alçalarak: "Omovo'yu göreceğim!" dedi.

"Defol! Ne Omovo'yu ne de başkasını göreceksiniz. Fikrimi değıştirmeden kaybol!"

Omovo oturma odasına geçti ve camdan izlemeye koyuldu, işleri berbat etmeden müdahale edebilmek için uygun bir fırsat kollayarak.

Site halkı atışmanın etrafını çevrelemişti. Komşuların yabancılar ile ilgili konularda birbirlerinin yardımına koşması sitede bir gelenektir. Omovo kadınların "olayı" izleyişlerine baktı. Havada heyecan kokusu vardı.

"Oga-o, sitenin şefi, ne var?" diye sordu adamlardan biri. Yardımcı bekâr da kalabalığa katılmıştı. Bir elinde bira şişesi tutuyordu. Arkasında Tuwo vardı. Daha genç bekârlar, sitenin yenileri de gelmişlerdi, desteklerini esirgememek için. Hepsi Tuwo'nun odasından boşalıvermişti. Oldukça sarhoş ve kavga çıkarmaya istekli görünüyorlardı.

"Şef, bu adam kanıyla mı uğraşıyor?" dedi Tuwo.

"Omovo'nun annesinin bu sefil akrabalarına bakmayın siz. Saygısız insanlar. Kanıma hakaret etmek ha! Evimi basmak! Üstelik pazar günü, insan kafa dinleyeceği zaman!"

Dayı site halkına dönerek açıklama yapmaya çalıştı. O ânda Omovo adamı tam olarak görebildi. Üzerinde daracık, eski, kahverengi bir ceket vardı, yıllar önce ikinci elden alınan. Saçları tozluydu ve alelacele taranmış duruyordu. Ve bu korkunç sıcakta elinde katlanmış kırmızı bir şemsiye vardı, baston gibi kullandığı. Sarhoş site halkına döndü. Adamlar duydukları her şeyi yanlış anlama kararlılığıyla dinlediler

adamı. Neredeyse yalvararak, ama inatçı kibrini de eksik etmeden konuştu Omovo'nun dayısı:

"Ben Omovo'nun annesinin kuzeniyim..."

"Çok uzak bir akraba" dedi Tuwo.

"Uzun zamandır Omovo'yu görmedim" dedi Omovo'nun dayısı. "Bu tarafa gelmişken de..."

"Uğrayıp bela çıkarmak istedin" diye dayının lafına girdi Tuwo, site halkının çok komiğine giden bir tavırla.

"Hayır!" diye itiraz etti Omovo'nun akrabası. Yeniden açıklama yapmaya çalıştı, ama Omovo'nun babası engelledi.

"Çık git bu evden, seni hırsız!"

"Ben hırsız değilim. Senden bir şey çaldım mı?" dedi Maki dayı, kırmızı şemsiyesini sallayarak. Acıklı görünüyordu, didişmesi ve kola kamışı lekeli dişleriyle ve daracık ceketine sıkışıp kalmış haliyle. Omovo, bir akrabasının site halkı tarafından alaya alınacağı için bozulduğundan, tam gidip ortalığı sakinleştirmeye çalışacaktı ki, babası ansızın bir sel gibi suçlama yağmuruna tuttu adamı.

"Şuna da bakın, buraya gelmiş zırvalıyor. Karım, hastalanıp yatağa düştüğünde akrabası gelip de hastanede ziyaret etti mi onu."

"Hayır!" diye yanıtladı adamlar.

Omovo'nun babası Maki dayıya döndü:

"İşlerimiz kötü gittiğinde siz değil miydiniz arkamızdan gülen? Cenazesine geldiniz mi eski karımın? O günden beri başsağlığına geldiniz mi, ha? O halde şimdi ne anyorsunuz burada? Yardımaınıza gerek duyarken yoktunuz. Sizinle işimiz bitti. Sizi ve herkesi tartan o sıçan gözlerinizi, başkalarının nasıl yaşadığını inceleyip dedikodu yapmanızı istemiyoruz biz. Sizin yapmacık tavırlarınıza gereksinim duymuyoruz. Neden şimdi Omovo'yu görecekmışsınız? Ne istiyorsunuz ondan, ha? Adını gazetede gördünüz diye mi? Onu doyuran benim. Benim çatımın altında yaşıyor. Ona ben iş buldum. Şimdi de onu kazanmak sırası size mi geldi? Çıkın gi-

din! Hemen!"

Maki dayı konuşmadan dudaklarını oynatarak ve kırmızı şemsiyesini sallayarak bu suçlama selinden şaşkına dönmüş bir durumda kalakalmıştı.

Omovo'nun babası sözlerini bitirmek üzereydi: "Üstüne üstlük buraya geliyorsunuz, beni uyandıryorsunuz ve tüm site halkının önünde karıma hakaretler yađđınıyorsunuz!"

Maki dayı konuşmak için yeltendi, ancak sitenin erkekleri onu itiklemeye başlamışlardı. Gözleri kızarmıştı ve parmakları harekete geçmek için kaşınıyordu.

"Git!"

"Evet, yürü!"

"Seni çığ çığ kızartmadan kaybol!"

"Aptal şemsiyeni al ve git!" dedi adamlar.

Maki dayı itti adamları. Sonra Omovo'nun babasına döndü ve şemsiyesini tehditkâr bir biçimde sallayarak konuştu: "Kimse bana el sürmesin. Kiliseden geliyorum ve belâ istemiyorum."

"O halde şu nesneyi üstüme sallamayı bırak. Yoksa beni kör etmek mi istiyorsun?"

Omovo'nun babasının ruh halini anlamaktan uzak ve onun mutsuzluđđunu, maddi sıkıntısını, ihanete uğradıđđı hissinin algılamaktan aciz konuştu Maki dayı: "Benim şemsiyem. Ne istersem yaparım."

Omovo'nun babasının sesi deđđişiverdi: "Ya, öyle mi?" Sonra parmaklarını hızla şaklatarak Blackie'ye döndü ve: "Blackie, git benim palamı getir" dedi.

Blackie oturma odasına gitti. Omovo da ardından. Kadının dolapları karıştırdıđđını duydu. Sonra kadının ayak sesleri yanından geçip gitti. Omovo tekrar başını kaldırdıđđında babası elinde palayla duruyordu.

"İşe yaramaz akrabalar!" diyordu. "Hırsızlar ve dedikoducular. Farizeler! Baş belaları! İkiyüzlüler!"

Omovo kapana kısılmış hissetti kendisini. Bir şey yap-

madan duramazdı, ama ortaya da çıkamazdı, çünkü şimdi babası en favori ağıtlarını yakmaya başlamıştı, ortaya çıkması işleri daha da azdırabilirdi.

"Bana ikiyüzlü diyemezsin! Ve ben Sadduce değilim!"

"Farize, dedim."

"Neyse, Farize de değilim. İyi bir Hıristiyanım ve her gün Tanrı'ya dua ederim."

"Ve sonra pazarları da, Tanrı istirahatteyken" diye ekledi Tuwo, sarhoşça ve yapay bir şiveyle, "gidip şemsiyenle olay çıkarırsın."

Adamlar kahkahayı bastılar. Maki dayı saldırgan bir tavırla şemsiyenin sivri ucunu adamlara doğrulttu.

"Kavga mı istiyorsun?" dedi Tuwo.

Yardımcı bekâr, bir eliyle bira şişesini dengelerken, diğer eliyle şemsiyeye bir yumruk indirdi. Şemsiye Omovo'nun babasının tarafındaki duvara çarptı. Omovo'nun babası öfkeli bir çığlık attı ve elindeki palayı kaldırdı, havada eli asılı kaldı. Herkes susmuştu. Ansızın Maki dayının karısı bir çığlık attı. Omovo'nun babası da aynı ânda "ikiyüzlü" diye bağırarak palasını şemsiyeye doğru savurdu. Kalabalık ânında kaçıştı. Adamlar bağırıldılar. Kadınlar çığlık attılar. Şemsiye Maki dayının elinden uçup gitti ve yere düşerken de açılıverdi. Adamlar kahkahayı bastılar yeniden. Zavallı şemsiye yerde yırtık pırtık, telleri dışanda, delik deşik ve toz toprak içinde bir nesne olarak görüldü. Maki dayı tutup aldı şemsiyeyi ve kapatmaya çalıştı, ama o uğraştıkça şemsiye gerisin geri açılıveriyordu. Sonunda karısı şemsiyeyi Maki dayının elinden çekip alarak tek bir harekette kapattı. Sonra da kocasını binadan dışarıya doğru itelemeye başladı.

Önceleri Maki dayı gitmek istemedi. Konuşmayı sürdürdü. Adamlar da ona yanıt verdiler. İtişmeye başladılar. Kadınlardan birisi o günün pazar olduğunu ve işlerin "dostane" bir şekilde halledilebileceğini anımsattı. Blackie tıslıyarak oturma odasına geçti ve gelişmeleri pencereden izlemeye

başladı. Adamlar, Omovo'nun babasına tehditler savuran Maki dayının etrafını sarmışlardı. Birileri kalabalığın içinde yitip giden bir laf etti. Maki dayı geçmişte Omovo'nun babasının kendisinden almış olduğu bir borç ile ilgili anlaşılmaz bir yorumda bulundu. Bu gerçeğin sindirilmesi için ortalık sus pus oldu. Omovo'nun babası kükreyerek Maki dayının tarafına doğru fırladı, ama Tuwo kendisini engelledi. Maki dayı binadan çıktı, karısı tarafından sürüklenerek ve masum bir ziyaret adına başlarına açtığı işler yüzünden bir güzel paylanarak.

Bu arada Tuwo sonunda palayı Omovo'nun babasının elinden alabilmişti. Maki dayı binayı Omovo'nun babasının bedduaları ve karısının azarları eşliğinde terk ederken, adamlar şarkılar söyleyerek “şefleri”ni övmeye ve ona takılmaya başladılar. Omovo'nun babası hayranlarına son selamını çıkıp öfkeyle yatak odasına daldı. Omovo yeniden gizlenmek zorunda kalmıştı. İşler yatıştığı için dışarı çıkmak amacıyla ortaya çıktığında, Tuwo'nun palayı geri getirdiğini gördü. Adam silahı Blackie'ye verdikten sonra hemen gitmeyip oyalandı. Blackie'nin yüzü gölgede kalmıştı. Omovo hızla ikisinin yanından geçerek konuşan akrabalarını bulmak için dışarı çıktı.

“Ooo!” diye bağırdı dayısı onu görünce. “İşte görmeye geldiğim kişi! Kızkardeşimi mezara gönderen o cadalozu ve ev dediği o iğrenç delikten beni kovan o adamı görmeye gelmemiştim zaten...”

Omovo ayağını yere vurarak bağırdı: “Tanrı aşkına dayı, öz babama hakaret ediyorsun! Farkındasın herhalde!”

Çirkin bir sessizlik oldu. Akrabaları bozuk bir tavırla ona baktılar ve sonra da başka yöne. Dayısı sitenin önünden ilerledi, ayağı bir kola tenekesine takılarak. Kalabalık bir süre izledi, ancak o günün heyecanının bittiğini görünce dağıldılar.

Omovo bir süre kıpırdamadan durdu, sinirinin geçmesini beklerken. Sonra dayısını izledi. Yolun ortasında dayısı,

dayısının karısı ve üç çocukları bekliyorlardı. Dayısı kızgın karısından uzak duruyordu. Kolları çok dar olan, buruşuk ve pırtık ceketini çekiştirip duruyordu. Bol bol da ter döküyordu. Beyaz gömleği yer yer ter lekeleriyle kaplıydı. Üzerinden dökülen pantolonu, sağ ayağının tabanı açılmış tozlu siyah ayakkabıları, kırık şemsiyesi, kola kamışı lekeleriyle kaplı alt dudağı, saçının ayrığı ve başını dindarca tutuşu kendisine tam anlamıyla bir taşralı havası vermişti.

Karısı ve çocukları da dikkatle giyinmiş gibiydiler, sandığın dibinden çıkarılmış, özel günler için saklanmış görünen giysileri içinde. Karısının yüzü terli ve ciddiye. Ucuz bir ruj sürmüş, boynuna ucuz boncuklar dolamıştı. Yüzündeki pudrası akmıştı. Yeşil bir bluz, renkli bir etek giymiş, eline siyah bir çanta almıştı. Terliğinin atkısı kopmuştu ve rahatsız yürümekteydi. Annelerinin eteğine yapışmış duran iki çocuk, aç ve perişan görünüyorlardı. Yalın ayaklılar.

Omovo eşe ve çocuklara selam verdi. Onlar da selam verdiler asık suratlarıyla. Omovo umutsuzca tümünün de yok olmasını diledi içinden. Yıllardır yüzlerini görmemişti ve her görüştüklerinde de Omovo'nun kafasını kanştırmayı başarmışlardı. Dayısı, sitemkâr bir ses tonuyla konuştu:

"Tam kilise toplantısından çıkmış, sizin oradan geçiyorduk ve ben dedim ki madem bugün pazar gidip ne yapıyorsunuz diye bir bakalım. Sonra da bu saçmalıkla karşılaştım."

Omovo yanıt vermedi, yalnızca dişlerini gıcırdattı.

"Bu cehennemde yaşıyorsun, ha ve gelip bizi görmüyorsun. Ama biz kalkıp sana gelince böyle saçmalıklarla karşılaşıyoruz."

"Yetti be!" dedi karısı. "Bi işin peşini bırakmayı bilmez misin, ha?"

"Neden? Adam bana hırsız dedi."

Kadın dişlerini emdi. "Çok konuşuyon. Git, ziyaret et, sonra da akrabanın karısıyla gavra et, işe bahl!"

"Bana bak, Ester, o keçi ağzını kapat, duydun mu!"

Omovo onları dinlemeyi kesti. Onların arkasından yürümeye başladı ve çevresindeki şeylerle ilgilenmeye çalıştı. Başka bir ruh haline sığınmıştı, olayların içine dalmış, bir yabancı gözleriyle caddeyi incelemeye koyulmuştu. Bir Mini geçti yanlarından havayı toz ve dumana bulayarak. Güneş yanıyordu açık gökyüzünde. Toprak öylesine sıcaktı ki Omovo sandallarından ısıyı hissedebiliyordu. Çocukların nasıl dayanabildiğine şaşıtı. Isı dalgaları vardı havada ve yoldan geçenlerin yüzleri kurumuş ve çekmiş görünüyordu.

Akrabalarından kurtulmuş olmayı diledi. Sıcığın sinirine dokunmasına yol açıyorlardı. Varlıkları, üzerine düşecek bir aydınlanma ânını engelliyordu sanki. Keyfi kaçarak, parmaklarını hareket ettirdi. Bir yabancıнын gözleriyle dışarıya bakarken, hüznü kendisinden uzak tutmaya çalışarak, sanatta dönüştürülebilecek olan gözle görülür detayların olasılığı gözünün önünden geçip duruyordu. Sarı pislik birikintisi, atıklarla ağzına dek dolu. Güneşin soldurduğu tezgâhların çarpık çizgileri. Oyuna dalmış bir çocuk. Çevresinde uçuşan kuşlar. Ansızın bir patlama, altın bir sevinçle dolu, koptu içinde, ta derinlerden gelen. Ve bir ân için hiçbir şey sıradan değildi. Zihni boşluk içinde bir kuşun uçuşunu hapsetti. Alışılmamışın siyah bir ışığına dönüştü sonra. Siyah ibikli beyaz güvercinlerin ayaklarının titreyen kuyrukları arkasına gizlenmiş olduğunu fark etti. Yere bakınca az kalsın bir dışkıya basmak üzere olduğunu gördü.

"E Omovo, nasılsın, ha?" dedi dayısı, yavaşlayarak.

"İyi." "

"Ne kadar iyisin?"

"İyi. Fena değil. Güzel."

"İşe girdiğin doğru mu?"

"Evet."

"Nerede?"

"Bir kimyagerlik şirketinde."

"Çok iyi. Ne zaman?"

"Altı ay oluyor."

"Öyle mi? Çok iyi. Bu yüzden mi artık seni göremiyoruz, ha? Artık para kazanıyorsun ve akrabalarını görmek istemiyorsun, ha?"

"Doğru değil. Çok meşgulüm."

"Kiliseye gelip Tanrı'ya yakaramayacak kadar meşgulsün. Bizim şehrin toplantısına katılıp katkını yapamayacak kadar meşgulsün. Bizi ziyaret edemeyecek kadar meşgulsün, ha?"

"İşler zor."

"Ama sen işler yolunda demiştin."

"Zorlar."

"Ama bir işin var, başını sokacağın bir yer, evli değilsin, çocukların yok ve işler zor, öyle mi?"

"Evet."

Dayısı güldü. "Ester" dedi, "Omovo'nun dediğini duydu mu?"

"Evet. Evet."

Adam Omovo'ya döndü. "O halde ne yaptık biz sana ki bizi gelip ziyaret etmiyorsun?"

"Hiçbir şey."

"Biz senin ailendeniz, biliyorsunuz ya."

"Evet, tabii."

"Arada bir ziyaretimize gel."

"Gelirim."

"İyi."

Sessizce yürüdüler. Sonra Omovo sordu: "Çocuklar nasıl?"

"Gördüğün gibi."

"Ve siz nasılsınız?"

"Şikâyet edemem. Yaşamımız Tanrı'nın ellerinde."

"İş nasıl?"

"Şikâyet yok. Tanrı'nın verdiğini şükranla alıyoruz."

Yeniden sessizlik. Dayısı cebinden kirli bir mendil çıkı-

np öylesine bir sesle burnunu sildi ki sanki bozuk bir müzik aletinden gelmişti ses ve sonra Omovo'ya baktı ve biraz yaklaştı. Ceketindeki naftalinlerin ve saç yağının kokusu geldi Omovo'nun burnuna.

"Omovo" dedi. "İyi misin?"

"İyiyim."

"Emin misin?"

"Evet."

"Sana evde kötü bir şeyler yapmıyorlar, değil mi? Babanın karısı, yani."

"İyiyim."

"Kötü bir şey de olmadı."

"İyiyim."

"O halde neden kafanı traş ettin, ha? İnsanlar yalnızca yastayken ya da kötü bir şey olduğunda öyle yaparlar da."

"Dayı, kazayla oldu."

"Kazayla mı?"

"Bir yanlışlık. Berber salağın tekiydi."

"Emin misin?"

"Evet."

"Zavallı anneni çok düşünmekten olmadı, değil mi?"

Omovo sinirli bir hareket yapmamak için tuttu kendisini. "Tabii ki annemi düşünüyorum."

"Çok şükür."

"Ama kafamı bu yüzden kazıtmadım. Yanlışlıkla oldu."

"Öyle diyorsun. Ama yorgun ve yaşlı duruyorsun. Zayıf. Eğer annen seni görseydi kahrolurdu. Sizin için, çocukları için çok çile çekti. Çok. Çok çekti. Çok didindi. Cesur bir kadındı o. Hepinizin iyi yaşaması için uğraştı. Ama işlerin böyle olduğunu..."

"Dayı, lütfen!"

"İnan bana, eğer işlerin ne hale geldiğini..."

"Lütfen!"

Kısa bir sessizlik oldu.

"Ağabeylerinden haber alıyor musun?"

Ters bir tavırla yanıtladı Omovo: "Hayır."

"Nasıl bir yaşam bu, ha? Ama şikâyet etmemeliyiz. Zavallı çocuk. Bu yaşamın neler getireceğini kim söyleyebilir? Sizin için her şey çok iyiydi eskiden. Babanın bir sürü parası olan büyük bir işadamı olacağını sanmıştık. hepimize yardım edebilecek bir adam. Yaba'da otururdunuz, sonra şehrin en iyi yerine taşındınız. Sonra anneniz ölünce işler kötüye gitmeye başladı. Ne biçim bir yaşam! Ağabeylerin dışarı atıldılar. Bu kadar zamandır çıt bile çıkmadı onlardan. Aaah! O evde çok yalnızsındır. Babanın seni umursamadığı açıkça ortada. Gözleri sadece yeni kansı görüyor. Kadın onu dibe sürükledi. Olduğun yerde çile çekeceğine neden gelip bizimle kalmıyorsun?"

"Teşekkür ederim dayı, teklifine. Çok iyisin. Gerçek bir Hristiyan. Ama kabul edemem."

"Anlıyorum. Biz yoksuluz. Buradan daha kötü bir mahallede, bir odanın içinde yaşıyoruz."

"Ondan değil."

"Yoksul olduğumuzu biliyorum. Sana aynı oda veremeyiz. Yerde çocuklarla birlikte yatarsın. Ama cehennemde yaşamaktan çok daha iyidir."

"Teşekkürler dayı."

"Eğer fikrini değiştirirsen..."

"Bunu unutmam."

Dayısı acıyarak başını salladı. "Annen çok iyi bir insandı. İyi kalpli. Öylesine gidiverdi. Ve baban da o arada başka bir kadınla ilgilenirken. Şu işe bak. Zavallı çocuk..."

Dayısı konuşmasını sürdürdü bu şeyler üzerine, sanki tüm evrenin ve tozlu yolun duyduğu acıyı anlamalarını istercesine. Omovo, kafasının içindeki çılgınlığı bastırmaya çalışarak yumuşak bir ses tonuyla konuştu:

"Dayı, beni yaralıyorsun."

Dayısı onu duymamış gibiydi.

"Neler hissettiğini biliyorum. Gerçekten. Demek ki ağabeylerinden haber yok. Çocukken çok şanslıydınız. İyi okullara gittiniz. Doktor, avukat, mühendis olacağınızı düşünürdük. Ah! Yalnızca Tanrı bilir kardeşlerinin şimdi nerede olduğunu. Amerika, İngiltere, Gana? Ne yapıyorlar? Tannı bilir neler çekiyorlardır yabancı bir ülkede? Ölmüş bile olabilirler, Tannı korusun..."

Omovo tahta köprüye varana dek dayandı dayısının sözlerine. Neyse ki iki küçük çocuk ağlamaya başlamışlardı. Acıkmışlardı ve annelerinin eteğini çekiştirerek portakal istediklerini söylüyorlardı. Omovo çocuklara dört tane portakal aldı ve her birine on kobo verdi. Çocuklar annelerine baktılar, onun onayıyla parayı aldılar. Sonra portakalları yemeye giriştiler, sanki günlerdir yemek yememişlercesine.

Dayı karşıya geçmek için köprü parasını ödedikten sonra Omovo'yu yanına çekerek konuştu: "Bir başka akrabamızı ziyarete gidiyoruz. Bizi geçirmene gerek yok. Annenin iyi kalpliliği sende de var. Sorunun olursa bana gelmekten çekinme. Ve evde yediklerine dikkat et. Tannı seni korusun."

Sonra döndü ve çocuklardan birinin eline yapışarak köprüyü geçmeye başladı. Omovo ilk kez dayının çarpık yürüdüğünü fark etti. Bir çeşit sakatlığı vardı, bir yaranın izi olmalıydı, Omovo'nun habersiz olduğu. Bu gerçeği fark edince, dayısı hakkında biraz farklı şeyler hissetmeye başlamıştı Omovo.

Dayısının kansı da hoşçakal demeye geldi ve giderken çantasıyla uğraşmaya başladı. Sonra sessiz bir üzüntü ifadesiyle Omovo'ya bir gömlek olacak büyüklükte bir kumaş parçası ve bir somun ekmek uzattı.

"Yoksuluz" dedi, "ama annen iyi bir kadındı."

Sonra en küçük çocuğunu kucağına aldı, Omovo'ya el salladı ve kocasını izledi dallardan yapıлма sarsak köprüde.

Omovo onların arkasından baktı. Rahatlamış ve üzül-müş olmasına karşın, onları uzun bir zaman göremeyeceğini

biliyordu. Dayısı onu öylesine huzursuz etmişti ki, birkaç dakika kendisine gelemedi. Kemikleri sızlıyordu, öfkeden ve hayal kırıklığından. Parmakları titriyor ve dişleri birbirine vuruyordu. Kendisini rahatlatmak, duygularını gevşetmek için, gettonun çevresinde dolandı, nereye gittiğini bilmeden. Basırılmış pazar tatili gürültüleri içinde ve Alaba'nın ılık, canlı havasında gezinip durdu. Öyle uzun yürüdü ve düşüncelerine öylesine gömüldü ki ışıkları, insanları ve sesleri duymaz oldu. Yüzleşmek istemediği şeylere, görmek istemediği yaralara kendini tamamen odaklamış olduğundan, ilerleyen günün en güzel anlarını fark edemedi. Gökyüzünde derin mavi ışıltılar vardı. Bulutlar başka ülkeleri, egzotik yerlere yolculukları anımsatan biçimlere dönüşmüştü. Güneş yeni bir güne batarken, gökyüzü parlak kırmızı ve portakal rengiyle görülmeye değerdi. Dalgınlığı yüzünden bir kıza çarptı, kendisini iten ve "Önüne baksana salak!" diye azarlayan, akşam olduğunu hayretle fark etmeden önce. Ve başını kaldırıp gökyüzüne bakınca, derin bir iç çekti. Varlığı titredi rüzgârda sü-rüklenen yapraklar gibi. Nefesini dışarı verirken evrenin işleyişindeki güzelliği ve hüznü tuval üzerine dökeceği gün için dualar döküldü ağzından.

Sevinci yalnızca bir ân sürdü, çünkü ağır ağır belirlenen gecenin yıldızlarını görmüştü. Sonra pazanın neredeyse bittiğini, pazartesinin köşebaşını tuttuğunu anladı, acımasızca. Kararan ışıklarla beraber karamsarlık çöktü üzerine. Gözleri önündeki yola, insan pisliğine basmamak için odaklanmış olarak, soğuk bir rüzgâr eşliğinde evinin yolunu tuttu. Ve kumun artık sıcak olmamasına, parlayan güneşin söndüğünü görmemesine ve ısı dalgalarının kaybolmasına şaşırarak ve kafasının içinde zamanın uçup gittiğini fark edemeyecek kadar meşgul olmasına hayıflanarak yürürken, bir ân bir aydınlanma oluştu içinde. Ve bu aydınlanma artık dünyadaki dehşetler ve gerçeklerle yüzleşmeden önce kendi kendisiyle yüzleşmesi gerektiği düşüncesine dönüştü.

Eve vardığında babasıyla karşılaştı; oturma odasının ortasına dikilmiş, borçları, adi dünya, bencil akrabalar, yarıdımçı olmayan çocuklarla ilgili kendi kendine söylenen. Omovo odasına kaçıp ekmeği ve kumaşı masanın üzerine koydu. Ama odasından bile babasının ihanetler, adaletsizlikler ve ihmal üzerine yakınmalarnı duyabiliyordu. Babasının sesi huzursuz etmişti onu, hayal kırıklığına uğratmıştı, kanına ve canına başarsızlık ve ümitsizlik sinyalleri göndermişti. Ancak Omovo gene de buna dayanabilirdi, babası odasını kapısını yumruklayarak yüksek sesle şöyle bağırmasaydı: "Annenin şu rezil akrabalarına söyle bir daha evime adım atmasınlar. Eğer olay çıkaracaklarsa. Ölüler rahat bıraksınlar."

Babası sustu. Omovo tam "oh" diyecekti ki, gene başladı: "Neye ne yararları oldu ki, ha?"

Omovo mutlaka babasının tiradından kaçmalıydı. Karalama defterini, üç kalem, tükenmez, silgi alıp odadan çıktı. Dışarı doğru koştururken babası konuştu: "Başkasının karısının resmini mi yapıyorsun, gene?"

Omovo arka bahçeye gelmişti ki karalama defteriyle görülmenin dedikoduları artıracakını fark etti. Binanın önüne geçti. Binanın çocuklarından birinin ağladığını gördü, diğerleri küçüksün diyerek onu oynatmadıkları için. Ağlayan çocuğun dört resmini yaptı. Bitirdiğinde, kayda değer bir iş yapmış gibi rahatlamıştı. Resimleri çocuğa verdi ve o da götürüp annesine gösterdi. Az sonra annesi Omovo'ya teşekkür geldi. Kadın:

"Bunlar fotoğraftan daha güzel. Çerçeveleteceğim" dedi.

Diğer çocuklar, aralarına almadıkları arkadaşlarının kazandığı armağanı görünce kıskandılar ve kendi resimlerini de çizmesi için Omovo'ya ağlaştılar. Ama Omovo az bir para vererek ve sonra çizeceğini söyleyerek yatıştırdı çocukları.

Bir süre dışarıda kaldı. Gece derinleşti. Gaz lambaları yandı tezgâhların üzerinde. Elektrik lambaları yandı evlerde. Omovo oturma odasına geçti. Babası yatmak için odasına

girmişti. Biraz yemek yedi, *The Interpreters*"den birkaç sayfa okudu ve masasını gelecek yeni bir haftanın telaşına hazırlamak için son bir girişimde daha bulundu. Eski bir günlüğe göz atıyordu ki, o günlere özlem duyarak ansızın bir kâğıt parçası yere düştü. Üzerindeki el yazısı yabancı geldi ilkin. Ancak ikinci satıra gelmişti ki bunun Okur'un şiirlerinden duvardaki resme ilham veren biri olduğunu anladı.

*Minik kuşları fırtınanın
debelenen uçmaya
kalpsiz miydi anneniz
sizi salmakla
böylesine yükseğe?*

Şiiri okuyunca biraz düşündü. Başını salladı. Düşünmek istemedi. Işıklar söndürüldü ve yattı. Hemen uyuyamadı. Karanlığı ve üzerine çökmekte olan garip duyguları fark etti, onu ezen, mavi ve capcanlı. Sonra dışarıdan gelen bir sesle irkildi. Tüm ağırlığını verdi bedenine. Sonra hafifledi ve karanlık karşı gelinmez dalgalarla yıkadı onu ve yitip gitti aslında delik olmayan bir delikte.

... ve sonra kendini bir labirente buldu ve yukarı bakınca uzakta onu gördü, yarısı görünür, diğer yarısı köşede gizli. Gözleri kederliydi ve dudaklarında cesur bir gülümseme vardı. Öyle iyi bilirdi ki bu gülümsemeyi. Gizli bir acı çekerken de böyle gülümserdi o. Bu onun darbeleri gizleme yöntemi idi. Labirent boyunca izledi onu ve durmaksızın o kaçtı Omovo'dan, tam yakalayacağını sandığında, köşelerden dönüp yok olarak. Ve yakalamayınca onunla konuştu, dedi ki:

"Ah anne, böyle sessizce ne çileler çektin sen, sana nasıl ulaşacağımı bana öğretmeden neden gittin? Benden kaçmayı bırak. Gel ve beni avut, saçımı okşa ben çocukken yaptığın gibi."

Annesi durdu ve Omovo yaşamında ilk kez yetişkin gözleriyle baktı ona. Anımsadığından daha küçüktü annesi. Yüzü kınşıklıklar içinde, yanakları çökük, şaşkın bir çocuğun

kederli bakışlarıyla dolu, ardına dek açık ve kristal kadar parlak gözleriyle bakarak.

"Orada öylesine durup bana bakma" dedi, yumuşak bir tavırla annesine doğru yaklaşarak.

Annesinin ayaklarının beyaz bir sisle kaplı olduğu dikkatini çekti. Sis açılınca labirentte yürüdüğü toprağın kırk camlarla kaplı olduğunu gördü. Annesinin ayakları kesilmiş ve kanıyordu. Sol bacağının kaval kemiği üzerindeki yarayı fark etti. Babasının onu dövdüğü gün mutfığa itmesiyle olmuştu o yara. Annesi tökezlemiş ve dönüp ocağa düşmüştü. Zaten babasının neden dövmüş olduğunu da anımsayamıyordu. Çok küçüktü Omovo o zaman, hep annesi onu kucağında taşıdığından, onun yediği dayakların da bir parçası olurdu.

"Anne, sana ihtiyacım var. Senin ruhuna ve sıcaklığına ihtiyacım var, çünkü çok yalnızım. Yitip gitmekten korkuyorum. Bu labirentten çıkmama yardım et."

Ama kıpırtısızca durdu annesi ve hiçbir şey demedi.

"Hayallerimizi yiyen şu böcek ve sürüngenlerden kurtulmak için ne yapmalıyız?"

Daha hızlı yaklaşmaya başladı annesine. Uzaktan, bir işaret yaptı annesi. Acaba haç mı çıkarıyor, yoksa hoşçakal mı diyordu? Son anda fark etti, o yaklaştıkça annesinin uzaklaştığını. Karanlık usulca çöktü her şeyin üzerine ve çılğınca koşmaya başladı annesinin ardından. Geçitin sonuna ulaştı ve beş yolun kesiştiği bir noktada buldu kendisini. Annesi tüm yolların sonundaydı. Ona işaret yapmıyordu artık; yaptığında anlamamıştı çünkü, Omovo kafası iyice karışmış olarak tüm yollara daldı, garip bir huzurla ve sevginin kendisini yönlendirmesiyle. En son yolun sonunda annesini bulabilecekti artık. Ama karanlık annesinin yüzünü yavaş yavaş ışıklı bir sertliğe dönüştürdü. Ve bu dönüşüm tamamlanınca ondan geriye kalan tek şey havada asılı duran bir maskeydi, bir maske daha önce hiç görmediği. Kocaman

dudaklı, sarkık yanaklı ve gözleri dayanılmayacak kadar yumuşak. Korunduğu duygusuyla, dokundu maskeye. Bunu izleyen parlaklıkta annesinin labirent içinde eriyip gittiğini gördü, onu tamamen terk ederek ve korkmuştu Omovo...

Uyandığında gece bildiğinden daha da kararmıştı. Karanlıkta doğal olmayan bir şeyler vardı. Hiç ışık yoktu içinde. Canlı renklere, uyum içinde ışıldayan doğaya özlem duydu. Sanata özlem duydu Omovo, anılarını koruyabil-meye, hayallerle ilgili anılara. Ama çok kanatlı gece hiçbir şey algılamadığı için aklını karıştırmıştı.

Umutsuzca siyah akıntıların çağsında battığını hissetti Omovo, garip bir hızla eski mağaralardan geçti, gölgeler eş-liğinde. Ve yeni karanlığa dalarken, daha büyük güçlere, daha büyük hayallere ve derinliklerdeki ülkelerde bir yerler-de akan daha büyük bir yaşamın olanaklarına kavuşabil-meyi diledi.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

BİR

Omovo yüzünün maske gibi olduğu duygusuyla uyandı. Ayna tamamen de yalancı çıkarmadı onu. Uzayan favorileriyle kemikli kafası, alnındaki kırışıklıklar daha önce dikkat etmediği, yaşlı gözlü, zayıf kemikli bir adam yapmıştı onu.

Havlusunu, sabununu alıp banyoya yönlendi. Belirsiz bir nem kaplamıştı binayı. Soğuk hava titremesine neden oldu. Binada pazartesi sabahının sessiz telaşı vardı. Bir yerlerde bir horoz öttü ve bir çocuk sesi taklit etti onu. Adamlar işe gitmek üzere hazırlandılar, saçlarını tarayarak ve kapı önlerinde çiğneme kamışlarını çiğneyerek. Çocuklar okul için giniyorlardı. Kadınlar koridoru süpürüyor, çorba pişiriyor ve kuyudan su taşıyorlardı.

Banyoda biraz vakit öldürüp dikkatle suyun soğukluğuna alışarak yıkanmaya başladı. Köpükle kaplanmış şarkı söylerken, bitişik banyo kabininden bir kızın sesi geldi:

“Sen misin Omovo?”

“Evet.”

“Duvardaki havlundan tanıdım.”

Şarkıyı kesti Omovo. Duşu da kesti. Ansızın çıplaklığının bilincine varmıştı. Pislik kaplı duvarla ayrılmış olmalarına karşın, kızın yakın oluşundan tedirgin olmasına şaşırılmıştı.

Hem tatlı hem tuhaf bir sesle konuştu İfeyiwa: "Dün için kusura bakma."

"Senin kusurun yoktu. Ben daha akıllıca davranmalıydım. Sonra ne oldu?"

"Yüzümü jiletle doğramakla tehdit etti."

"Neden?"

"Böylece erkekler bana asılmazmış ve o da rahat edermiş. Sonra da kırbaçladı beni."

"Çok üzüldüm. Daha dikkatli olmalıydım."

"Üzülme."

Sustular. Bir süre sonra kız sordu: "Tüm resimleri yırttı mı?"

"Evet, ama olsun, önemli değil."

"Neden?"

"Çizdiklerim ömür boyu benimle olacak."

"Ama hepsini yırtmış?"

"Evet, ama artık çizimler olmadan da resmini yaparım."

"Emin misin?"

"Evet."

"Seni öyle çok seviyorum ki" dedi kız doğallıkla.

Banyonun pisliği ve kayganlığı içinde ve tüm çektiklerine karşın, kanının ısındığını hissetti Omovo. Hiçbir şey söylemedi. İfeyiwa konuştuğunda sesi farklıydı: "Rüyalarım çok kötüleşiyor. Kötü bir şey yapabilirim. Keder çöküyor sanki üstüme. Sana mutsuzluk vermek istemiyorum."

Zihni açıldı Omovo'nun.

"Seni hemen görmeliyim" dedi İfeyiwa.

Sert ayak sesleri yaklaştı banyoya. Kız konuşmayı kesip musluktan su doldurmaya başladı. Omovo yeniden duşu açıp sabununu akıttı. Yaklaşmakta olan adam içeri girip banyonun kapısını yumruklamaya başladı, kapıyı tutan çiviye ye-

rinden sökermişcesine.

“Kim var orada?” dedi yardımcı bekâr.

Omovo homurdanarak sabunlu elini uzattı dışarıya.

“Çabuk ol ahbap. İşe geciktim.”

Sonra yardımcı bekâr tuvalete girdi. Adam uzunca bir süre çişini yaparken dinledi Omovo. Sonra çatlak bir sesle şarkı söylemeye başladı. Adam gidince Ifeyiwa musluğu kapattı ve neredeyse umutsuz bir sesle konuştu:

“Omovo, bu akşam işten döndüğünde seni görmeliyim. Seni gözetleyeceğim ve aynı işareti yapacağım. Şimdi gitmeliyim.”

Tekrar sessizlik oldu. Omovo bekledi. Bitişik kabinin kapısı açıldı ve kapandı. Ve gitmişti Ifeyiwa. Bir ân şaşkın kaldı Omovo, bomboş, suçlu. Yardımcı bekâr döndü, kapıyı yumrukladı ve bağırdı:

“Haydi! Çabuk! Neden kadın gibi yıkanıyon? Asker gibi yıkan! Yetti yani!”

Omovo adamın çabucak dönmesine şaşırarak yanıtladı: “Ne gün bugün? Pazartesi. Temiz olmalıym.”

“Bu kadar uzun yıkanılır mı? Yoksa yanında bir kadın mı var?”

“Yoo-o!”

“Eh-heh, o halde çabuh!”

“Ama bitişik kabin boş.”

“Yok ya? Niye demiyon?”

Omovo aceleyle bitirdi banyosunu. Yardımcı bekâr, bitişikteki kabine girmiş, kadınlar ve iş hakkında, bir kurbağayı andıran yanık ses tonuyla şarkılar söyleyerek yıkanmaya başlamıştı.

İşe gitmek üzere evden çıktığında, tüm sabah bir sis perdesinin ardındaydı. İşe acele etmeliydi, çünkü günün bu saatinde otobüs bulmak çok zordu. Ama binasının önünde durdu, toprağın ve çiğın kokusunu çekti içine, farklı işlerine koş-turan getto sakinlerini izledi. Sabah sis içindeydi ve sisin

içinde hareket ediyordu insanlar, yeryüzü cehenneminin gölgeleri gibi, otobüs duraklarına koşarak. Başları önlerinde, sanki görünmez bir yükün altında ezilerek, tümü de aynı yöne gidiyordu. Ters yöne giden tek bir kişi bile yoktu. Sis içinde, onların farklılıklarını göremiyordu Omovo, giysilerini ayırt edemiyor, yüzlerini seçemiyordu ya da giydikleri ayak-kabıları. Sanki uyurgezerdi hepsi.

Omovo kalabalığa ve sise dalınca insanlar şekilsizliklerini yitirip gerçek oldular. Soyut kalabalık kendisini oluşturan bireylere ayrıştı. Onların nefesini soludu Omovo. Üzerlerindeki kahvaltılık kokuları geldi burnuna. Bir sürü farklı yüz gördü. Yaşlı ve maske takmış gibi duruyorlardı. Buruşuk ve asık suratlı gördü Omovo insanları, zayıf ve hırpalanmış, sabahın daha da derinleştirdiği çizgilerle dolu yaşlı yüzler. Onları genç yüzlü de gördü Omovo, şaşkın, çılgın ve yeni güne uyumsuz ifadelerle dolu. İnsanlara bakınca birbirlerine neşeyle selam verdiklerini fark etti.

Kalabalığın içinde giderken durağa doğru, ansızın bir sukûnet çöktü üstüne. O da sisin bir parçasıydı, "exodus"un bir parçası, Okoro'ya göre gettoda bürolara bir geçit. Birkaç otobüs için mücadele eden kitleler, itişip kakışma, ezilmeler ve bunun gibi şeyleri düşündüğünde Omovo geçitin de aslında bir çeşit trafik karmaşası, asla kaçılmayacak bir karmaşa olduğu duygusuna kapıldı. Nereye gidiyoruz? diye düşündü. Tüm bunlardan, yorgun argın ulaşabildiğimiz yerden sonrası ne? Alnındaki çizgiyi düşündü: Tek yönlü bir trafik, bir çocuk tarafından çizilmiş bir çizgi. Otobüs durağına doğru yürüdü hızla.

Durakta telaş, çılgınlık, karmaşa her zamanki gibiydi. Durak denilen yer aslında yol kenarında bir açıklıktı, her sabah bir biçimde şekillendirilmiş olan çabalarının durmaksızın savaşı verdiği bir arena. Gereksinime karşın otobüsler öylesine azdı ki, bir tanesi durağa doğru direksiyon kırarak olsa, hemen amansız bir hızla yönelirdi insan kafaları ona doğru.

İnsanlar koşarlardı, birbirlerini dirsekleyerek, boyunlar sıkışır, gömlekler çekiştirilir, insanlar omuzlanır, yere itilir ya da çiğnenirlerdi. İnsanlar otobüse binebilmek için her şeyi yaparlardı. Acı bir manzaraydı bu ve fedekârlık yapmadan, bir yeriniz ağrımadan otobüse binmek olanaksızdı, burkulan bir bilek, kınılan bir kol, yırtılan bir gömlek, çizilen bir göz ya da sertçe mincıklanan göğüsler. Ama bu fedekârlığa değerdi eğer otobüse binilebilirse, çünkü her zaman kaybedenler de olurdu, tutkuyla mücadele edip yaralanan, giysileri parçalanan ve buna karşın binemeyen. Omovo insanların iş gününün ilk bölümüne olan tepkisine şaşırmişti. Kimisi bu karışıklık ve telâşi gerekli duygusuzlukla karşılıyor gibiydi. Kimisi itilip kakılırken salakça gülümserdi, diğerleri büyük bir nefretle savaşırdı, sanki asıl amaçları otobüse binmek değil de, kalabalığın tümü düşmanlarıymış gibi sağa sola saldırmakmış gibi. Ve bazen de kötülük dolu bir eğlence çıkardı kavgaya patlak verince ya da iki kişi, erkenden işe gitme çabasından vazgeçip birbirlerine iktidarsızlıktan tutun da diğerinin büyükbabasının bağırsaklarına kadar hakaretler yağdırmaya başlayınca. Omovo, sabahları otobüs duraklarının, toplumun ve bu sayede genelde tüm yaşamın bir simgesi olduğunu düşünürdü. Hep bunu bir resim konusu yapmaktan çekinirdi.

Durağa vardığında, önce yanına bir otobüs çark ettiği için şanslı sayılabilirdi. Ancak şoför, tüm bu heyecanın içinde kendi yerinin tadını çıkararak öyle tantanayla direksiyonu kırdı ki neredeyse kalabalığın çoğunu yere serecekti. Otobüsün biletçisi, henüz on iki yaşlarında bir oğlan, aracın gideceği yönü haykırdı ve asılı durduğu kapı ağzından atlayıverdi. Omovo otobüsün duracağı yeri kestirmişti. Sonra bekledi, vaziyet alarak, şoförün ansızın dönüşünü ve sonra da bir insan dalgasını geride bırakarak daldı içeriye, ön koltuğa doğru yönelme amacıyla kapıyı açtı ve tek bir hareketle atladı içeriye. Ama sonra da tek koltuk için iriyan bir kadınla mücadele etmesi gerektiğini fark etti. Kadın iri yapısının ve

kocaman memelerinin yardımıyla Omovo'yu kapıya sıkıştırıp safdışı bırakarak mücadeleden galip çıkmak istiyordu. Ama Omovo kadının kolunun altından kaçıp koltuğu kapmayı başardı. Kadın Omovo'nun gömleğini çekiştirmeyi sürdürdü ve bu çabası işe yaramayınca, çünkü Omovo koltuğa bir güzel kurulmuştu bile, üzerine tükürüverdi. Şoför:

"Hey bayan, senin oğlun yaşımda çocuk. Utanmıyor musun?" dedi.

Omovo yüzünü sildi. Kadın öfkeyle bakmaktaydı.

"Tanrı cezanı versin" dedi.

Otobüs ansızın hareket etti.

"Yenilmeyi hazmedemedin" diye bağırdı Omovo kadına. Kadın da pis pis işaret yaptı ona. Şoför geride kalanlarla alay edercesine güldü. Kalabalık kadını yuttu. Otobüs tüm hızıyla yoldan aşağı giderken Omovo yeni gömleğinin kirlenip yırtıldığını ve iki düğmesinin kopmuş olduğunu fark etti üzüntüyle.

"Bu dünyanın işi" dedi şoför gülümseyerek.

Waterside'da çamurlu derenin üzerindeki tahta köprüyü aştıktan sonra inip Apapa'ya giden yeni bir otobüse binerdi Omovo. Şimdi işe gidiş yolculuğunun arkadaşı tarafından "gezinti" olarak adlandırılan bölümüne gelmişti. Bu kısım, Apapa'nın seçkin yerleşim bölgesinden geçmeyi içerirdi. Bu kısımda zengin yabancılar otururdu, iyi inşa edilmiş evleri, bahçeleri, salıncakları, çiçekleri ve yüzme havuzlarıyla. Evler taze kesilmiş çimlerin ve çitlerin ardında sessizce yer alırdı. Kapıları sarmaşıklarla kaplıydı. Uzun, kokulu çam ağaçlarının kokusu gelirdi insana. Kuşlar cıvıldardı. Her evin bir bekçisi olurdu. Köpekler havlardı. Adeta başka bir ülkeye yolculuk yapmak gibi bir şeydi.

Omovo tozlu yolda ilerledi kalabalıkla birlikte. Boş bir otobüs onlara doğru geldi, muavin gideceği yeri bağırırken. Otobüs durdu ve park etti. İnsanlar üşüştüler, Omovo da be-

raber. Didişti, darbe yedi ve ezildi. Başaramamıştı. İnsanlar kapılara yapışmış, diğerleri arkaya asılmış durumda basıp gitti otobüs. Toz duman içinde bıraktı çevreyi. Binmeyi başaramayanlar homurdanarak şoföre küfürler yağdırdılar.

Omovo itişmeyi sürdürdü, çabalarından dolayı nefes nefese. Başını kaldırıncı, Hint bademi ağacına dayanmış duran arkadaşı Okoro'yu gördü. Arkadaşı gülümsedi.

"Neredeyse kendini öldürecektin" dedi.

"Geciktim."

"Ben artık koşturma zahmetine katlanmıyorum. Koşanlar mıknaşs."

"Mıknaşs, öyle mi."

"Hıhı."

Koşturmayan birisi olarak bayağı kötü duruyordu Okoro. Yorgun görünüyordu, sanki günü yaşayıp bitirmiş gibi. Saçları toz içindeydi, gömleği kırışık, ceketini biraz kirli ve ceketiyile uyumlu pantolonu da buruşuktu, bir haritayı andırır çizgilerle.

"Sokakta uyumuşa benziyorsun."

"Muhteşem bir hafta sonu geçirdim."

"Belli oluyor."

Kalabalık yanlarından geçti, telaşla. Ne zaman bir otobüs gelse kalabalık çıldırmış gibi davranırdı. Güneş çıkmıştı ve pus dağılmıştı. Omovo kalabalığı hep bir organizma olarak düşünürdü, tek bir beden ve bir sürü kol ve bacadan oluşan. Ama şimdi kalabalığın, her biri kendi işlevine odaklanmış ayrı hücreler halinde görüldüğünü düşündü.

"Parti nasıldı?"

"Harika. Kusursuz. Bir sürü kadın, şarap ve yiyecek. Yorubalıları nasıl para harcanacağını iyi biliyor."

Güneş daha da ısındı, ışınları fısıldayan çam dallarından süzülürken. Okoro elleriyle gözüne siper yaptı. Omovo mendiliyle terini kuruladı.

"July'i de yanında götürdün mü?"

"Nereye?"

"Partiye."

"Hayır. O böyle yerlere göre değil. Ben kadınlarıma ki-bar davranırım. Kafam doğru yöne vidalanmıştır, ahbab. Ne sanıyorsun sen beni?"

"Bir Amerikalı."

"Ne?"

"Bu ara ağzın Amerikalı gibi olmuş."

"Hadley Chase'i okuyorum."

"Biliyorum."

Adamın *Eve* adlı romanını bir oku. Bir sürü deyim ve numara öğrenirsin."

"Yok ya!"

"Ya deme ya, annem kızıyor ya!"

"Neyse, Hadley Chase'in Amerikalı değil İngiliz olduğunu biliyor musun?"

"Git başka biriyle dalganı geç."

"İnan."

"Amerikalı gibi yazdığı için bence fark etmez."

"İyi."

"Tabii."

"E, July nasıl?"

"Müthiş. İnanılmaz. Aç biri için yemek gibi. Surulere gece kulübüne birlikte gittiğimizi söylemiş miydim?"

"Hayır."

"Taksi paramızı, biletleri ve içkilerin parasını July ödedi. Gerçekten de çok iyi, öyle. Özel. Müthiş bir piliç. Dans ettik ve bir iş çevirdik. İtiraz etmedi."

"Şanslı herifsin."

"Daha bitmedi. Biz tam masamıza oturmuştuk ki, uzun boylu bir adam geldi. Gözlerinde kara gözlükleri olan sakallı bir adam. Bize sırttı. Ben de ona. Sonra yanıma bakınca July'ın da adama gülümsediğini gördüm. 'Ne oluyor?' dedim kendi kendime. Uzun adam, 'Merhaba bebek, epeydir görü-

şemedik. Amma da rastlaşılacak yer. Merhaba demeyecek misin?’ deyiverdi. Uyduruk bir Amerikan aksanı vardı ve dişlerinin ağzına göre fazla büyük olduklarını fark ettim. Benim kız ona, ‘Merhaba Amama. Seni gördüğüme sevindiğimi söyleyemem. Burada sevgilimle oturuyorum. Koca dişlerini alıp kaybol’ demesin mi? Uzun adam gözlüklerini çıkarıp yeniden taktı, bir kıza baktı, bir bana ve sonra da salak salak yürüdü gitti. Arkasından ne yaptık, biliyor musun?” dedi Okoro, ansızın Omovo’yu yakalayarak, “gülmekten yerlere yuvarlandık ve gözlerimizden yaşlar gelene dek de güldük.”

Omovo gülümsedi, arkadaşını iterek ve “Harika bir öykü. Ama acele etmezsek bugün işe yetişemeyiz” dedi.

“Kıskandın.”

“Gülmedim diye mi?”

“Sevgilin olmadığı için.”

“Doğru.”

İtiştir.

“Keme’yi gördün mü?”

“Bize uğradı. Şehirden ayrılmak istiyormuş.”

“Yaa?”

“Yaa.”

“Ya ölü kızdan ne haber? Vaz mı geçmiş? Pek öyle yapmaz aslında.”

“Vazgeçmemiş. Ama ceset kayıpmış. Polis bulamadığını söylüyormuş.”

Okoro sinirli bir şekilde güldü. Sonra sessizleşti. Sonra küfretti ve konuştu: “Savaş sırasında ölüler kaybolmadı. Ya çürürler ya da sıçanlar yedi.” Duraksadı. “Biliyor musun, bir seferinde bir ağacın altında bir erkek ayağı görmüştüm. Yanmış bir ayak. Parmakları yoktu. Sinek kurtları kemirip bitirmişti parmakları.”

Yeniden sessizleşti, sonra tuhaf bir sesle konuştu: ‘Bazılarımız şanslıydı. Çok şanslı. Genç ve şanslı.”

“Sakin ol.”

"Tabii, sakın anlatıyorum zaten. Unutuyorum, hepsi bu. İnsan unutma denen numarayı öğreniyor. Yalnızca elinden gelirken dans ediyorsun, kadın buluyor, işe gidiyor ve unutuyorsun."

"Konuyu değiştirelim."

"Tamam. Dünyayı da değiştirelim, neden yalnızca konuyu?"

"Hadi değiştirelim."

"Şaraba dönüştür."

"Unutalım."

"Neden?"

"İşte."

"Dele korktuğu'nu söylemişti, biliyor musun? Neden korkmuş? Babası zengin. Amerika'ya gidiyor. Gitmiş iyi bir kızı gebe bırakmış. Ve korkuyor. Ya ben? Bazı geceler uyanıyorum ve savaş hâlâ sürüyor. Bombalar. Göğsünden vurulan bir adam beni çağırıyor. Bakıyorum. Babammış. Mayınlar patlıyor. Kurşun sesleri her yerde. Gazeteciler kırık kapıların içine gizlenmiş. Silahım birisinin kanıyla ıslanmış ve ben delirmiş gibi sağa sola kurşun yağıdıyorum. Şehirde koşuyorum ve yerlerde çürüyen cesetler görüyorum. Gidip subayıma bildiriyorum ve adam o sırada hendeğin içinde bir kadınla sevişiyor. Uykuya dalıyorum yeniden ve başka bir kâbus geliyor üzerime. Şöyle bir bak bize. Güya barış zamanı, ama biz hâlâ korkuyoruz."

Omovo yanıt vermedi. Okoro güldü. Sesi aydınlandı.

"Hiçbir şeyiz. İşte bu kadar. Dipte kalmış insanlar, belge dolduran, ayak işlerine koşan insanlar, fazla mesai ile dolu bir yaşam."

"Hiçbir şey değiliz."

"Amma ömür."

"Öyle olmamız gerekmez."

"Diplomam için daha çok çalışmalıyım. Üniversiteye gitmeliyim. Arabam, iyi bir işim ve çok param olmalı."

"Çabuk olalım. Bir sürü otobüs geçti ve birine bile koşmadık."

"Böyle koşanlar mıknatıs."

"Tabii ya."

"Mıknatıslardan konuşurken, geçen gün tuhaf bir şey geldi başıma."

"Ne?"

Hemşerilerimin bir toplantısına gittim ve sonunda dans edildi. Ama ben onlara katılamadım."

"Neden?"

"Bizim geleneksel dansımızın nasıl yapıldığını unutmuşum. Kendimden utanç duydum. Yaşlılar benimle dalga geçtiler yani, bak şu işe. Disko dansının hepsini yaparım, ama kendi halkımın dansını unutmuşum. Çok tuhaf doğrusu."

"Ne demek istediğini anlıyorum. Ben de annemin dilini konuşamıyorum ve babaminkini zar zor konuşabiliyorum. Nasıl böyle olduk, ha?"

"Bilmeden ruhlarımızı satıyoruz herhalde."

"Evet. Bizlerden bir şeyler çalındı, hepimizden" dedi Omovo, Ifeyiwa'nın sözcüklerini yankılayarak.

Sessizce yürüdüler.

"Hadi, çabuk olalım" dedi Omovo.

"Çabuk olmak..." Okoro tam lafa başlamıştı ki, nefesi ogogoro kokan bir adam çarptı kendisine.

"Deli misin?" diye adama bağırdı Okoro. Adam önce özür dilemeye başladı, ancak sonra küfretmeye döndü.

"Deli olan babandır!" dedi. "Büyüklerle böyle mi konuşursun sen?"

"Seni yaşı, sersem emekli, seni. Önüne baksana!"

Yaşlı adam Okoro'ya bakarak, yüzünde gülünç bir ifadeyle başını salladı. Derin çizgileri ve üzgün, yenik bir ağzı vardı. Geniş, bol pantolonunu çekıştırerek başını yeniden salladı ve yürümeye devam etti. Okoro gülmeye başladı, sonra durdu. Düşünceli bir tavıra büründü. Pazartesinin bu kadar

erken bir saatinde sarhoş gezen yaşlı, üzgün adamı izledi. Adam kalabalıkta tamamen yok olana dek gözlerini üzerinden ayırmadı.

Otobüsler geldi, insanlar koştu. Otobüsler doldu, dönüp gittiler.

"E, resim nasıl gidiyor?"

"Kötü."

"Sana güveniyoruz, bilirsin ya."

"Evet."

"Tuhaf bir yeteneğin var. Dele'nin resmini yapmıştın ya, çok beğendim. Asacağını söyledi. Genç ve şaşkın göstermişsin onu resimde."

"Tabii."

"Bak gene söyledin."

"Neyi?"

"Tabii."

"Ah, o mu? Bulaşıcı bir sözcük o."

"Üvey annenle aran nasıl?"

Yanıt vermedi Omovo.

"Peki. Kötü soruydu. Kardeşlerinden haber var mı?"

O anda mavi, külüstür bir otobüs yanlarına yanaştı. Hava toz içinde kaldı. Omovo yerinden doğrulup otobüse koştu. Ön koltuğa yönelmişti ki, nefesi sardalya kokan bir adam kaptı koltuğunu. Omovo arkada bir yer bulmaya çalıştı ve sonunda da açılır kapanır kapının yanında buldu bir yer. Okoro'nun tembelce binmeye çalıştığını gördü.

"Otobüs dolu" diye bağırdı biletçi. "Asılmayı kesin de gidelim. Binemeyene güle güle. Hadi şoför, hadi!"

Omovo küçük camdan seslendi: "Selam, mıknaş!"

Okoro utangaçça gülümsedi, "Seni piç" diye yanıt vererek.

Otobüs Apapa nhtımına doğru yol aldı. Kısa bir yollan kalmış gibiydi. Ama sonra ağırlaştı otobüs. Şoför tüm kısa yollan trafik risklerini deneyerek, diğer arabaların önüne geç-

meye çalışmasına karşın, sonunda herkes gibi sabah trafiğinin sıkışıklığına teslim oldu. Omovo, camdan dışarı bakarak yeknesak bir başka günün belirtilerini duyumsadı. İçinde cızırdayan isyan hissetti, bürodaki sinir bozucu şeyler aklına gelince. Pus tamamen çekilmişti. Omovo yolcuların yüzlerini inceledi. Acı gerçeklerin acı ahşabı üzerine kazınmış yüzler. Hoşlanmadıkları bir işte sabahtan akşama dek çalışanların yüzleri. Maskeyi andırır yüzler. Omovo'nun işe varmak için bayıldığı söylenemezdi.

İKİ

Büroya vardığında vakit epey geçti. Kendi bölümüne doğru koridordan aşağıya yürürken, ayak seslerinin kendisini ele verdiğini fark etti. Bir ân kapının önünde durdu, tokmağa uzandı ve içeri girdi. İçerisi serindi. Soğutucu sonuna dek açılmıştı. Titredi.

İçeri girdiği ânda düşmanlık titreşimlerini algıladı. Önce kimse varlığını fark etmemiş gibi davrandı. Masasına doğru yürürken bölüm şefinin önünden geçti ve neredeyse fazla neşeli bir sesle: “Günaydın Akapko” dedi.

Şef, başını önünde duran kalın dosyadan kaldırarak, buz gibi bir bakış attı Omovo'ya.

“Mr. Akapko, lütfen” dedi ters bir sesle.

“Günaydın, Mr. Akapko.”

“Şimdi oldu. Bundan böyle bu bölümde herkesin bana saygılı davranmasını istiyorum.”

“Hafta sonunuz iyi geçti mi?” diye sordu Omovo, gülümseyerek.

Şef, Omovo'nun sorusunu yanıtlamayıp dosyasına geri döndü. Yirmi yıldır bu firmadaydı, posta olarak başlamış,

giderek yükselmiş ve sonunda şef olmuştu. Yaşamının en büyük başansıydı bu. Bu şekilde kıdemliler kantininde yemek yiyebiliyor, kendisine araç, masraf ve lojman aidatı ödeniyordu. Altılarının ulaştığı yeri unutmalarını istemiyordu, ancak ulaşması üstlerine olan yağcı tavrını değiştirmemişti. Bir süre sonra başını kaldırdı. Bir cüce periye benziyordu yüzü, çille dolu bir yüz, tozlu bir sakal ve aç favorileriyle.

“Müdür seni görmek istiyor” dedi Omovo’ya.

“Neden?”

Ama şef yanıt vermeden, müdürlük bürosunun kapısı açıldı ve büro sekreteri Simon içeri girdi. Elinde bir koli daktilo kâğıdı ve büro belgeleri vardı. Omovo’yu şefin yanında durmuş görünce, kendine özgü ulumayı andıran kahkahasını attı.

“Ressamımız sonunda gelmiş.”

“Merhaba, Simon.”

Simon gene güldü. Ofise doğru dönerek “duydunuz mu?” dedi. “Merhaba, Simon.” Masasına gidip elindekileri koydu. “Bu sefer ki mazereti ne? Bütün hafta sonu kafa çektiğini söylemeyin bana. İnanmam.”

Simon’un bir cırcırböceği gibi canlı ve sürekli aç bir görünüşü vardı. Zayıf, hareketli bir adamdı. Kinayeli, kötü niyetli bir mizah anlayışına sahipti. Alışılmamış bir yüzü vardı, kınışıklıklarla, sivilcelerle ve lekelerde dopdolu. Gözleri canlıydı, ama layık olduğu zamanlarda dalgın, umutsuz ve bıkkın ifadesi, yaşamın tüm dertlerini yüzünde taşırmış izlenimi uyandırıyor. Gülünce komik görünürdü, yüzü bir kesekâğıdı gibi buruş buruş bir hale dönüşmesine karşın.

“Kapa çeneni, Simon” dedi şef.

Omovo masasına gidip firmalara kimyasal madde dağıtımı ile ilgili dosyayı çıkardı. Simon geç kalması ile ilgili bir yorum daha yaptı. Tam birisine takılacak havadaydı. Omovo umursamadı Simon’u. Her bir çalışma gününü mümkün olduğunca az saldınyla savuşturmayı amaçlamıştı. Böylece

kimselere katlanmayacaktı, ayrıca da emir almak çok sinirine gidiyordu. Bu uzaklığı onu yabancılaştırmış ve saldırı odağı haline dönüştürmüştü.

"Aslında" diye konuşmasını sürdürdü Simon. "Şu firmada pazartesi sabahı hiç korkmadan geç gelebilen tek kişi sensin. On yıldır şu lanet firmada çalışırım ve daha hiçbir pazartesi geç kalmadım."

Şef bağırdı. "Kes Simon. İşine bak. Seni ilgilendirmez. Hem zaten müdür de onu görmek istiyor."

"Seni şef bozuntusu!" diye yanıtladı Simon. "Şimdi bana bağınyorsun, ama işten sonra aynı şışeden içeceğiz. Kendi adamlarını tanı artık!"

Şef gülümseyerek, dosyasına döndü.

Omovo dosyalarını inceledi. Müşteriler az sonra içeriye yağarlardı, her biri ilgi ister, önce kendilerine bakılsın, karmaşık ricaları, şikâyetleri yerine getirilsin diye ısrar ederlerdi. Daha bu sabah gelen maddeleri saymalıydı. Masanın altındaki dolaptan ilgili kartları aldı ve tam kendisine gerekenleri ayırıyordu ki Simon'un, sinir bozucu bir havayla, konuştuğunu duydu:

"E, ressam, söyle bakalım neden geciktin?"

"Geç kalktım. Otobüs bulamadım."

"Tüm bulabileceğin bahaneler bunlar mı? Başın dertte. Müdür seni çağırсын da gör."

"Simon, yerine otur ve çalış" dedi şef. "Sen kendi sorunlarınla ilgilen."

"Şef bozuntusu!" diye yanıtladı Simon, yüksekçe bir sesle.

Müdürün sekreteri Chako ve en yaşlı personel masaya yumruğunu indirdi. Öylesine sessizdi ki, o âna dek kimse orada olduğunu fark etmemişti.

"Simon, seni sersem, dikkatimi dağıtıyorsun!" diye haykırdı adam.

Rahatsız edildiği o ânda bir dosyanın altına gizlenmiş

olan futbol kuponlarını büyük bir şevkle incelemekteydi. Yirmi yıldır toto oynardı büyük bir sadakatle. Tek bir kuruş bile kazanamamasına karşın asla vazgeçmemiştir. Her pazartesi yeniden başlardı. Çok dindar bir adamdı. Aladura kilisesine düzenli olarak gider ve kilisenin öğretilerine büyük inanç duyardı. Kırk yaşlarının ortalarında, kusursuz, ama renk karışımı konusunda çok cesur seçimlerle giyinirdi. Çabuk hareket ederdi ve yamuk bir yüzü vardı. Kocaman garip burnu, iç içe geçmiş kıllarıyla ve enfiye çekme alışkanlığıyla büyük bir uyum içindeydi. Hep kötü traş olmuş gibi dururdu, sanki kulları jilete karşı bağışıklık geliştirmiş gibi ve sürekli yüzünde jilet yaraları olurdu. Bölümde kendine özgü bir tipti. En sabırlı insan bile kolay kolay tahammül edemezdi ona, egzantrikliği ve antikılığı yüzünden. Firma işe başladığı günden beri onlarlaydı. Masaya vurup sessizliği sağlayınca, toto tahminlerine geri döndü, rastgele 6, 26 ve 36 numaraları daire içine alarak.

Ama sessizlik geçiciydi. Simon henüz bitirmemiştir.

"Hakikaten, Chako. Seni gören de çalışkan sanır. Hepimiz ne yaptığını biliyoruz."

"Kendi işine bak."

"Toto felsefesinde doktoranı yapıyorsun, yirmi yıl okuduktan sonra..."

"Kapa çenenizi. Seni uyanyorum."

"Şu lüzumsuz şeye ne kadar para harcadığınızı hiç hesapladınız mı?"

Omovo kâğıtlarıyla ilgilenmeye devam etti. Sabah sayımı için gereken kartları ayırdı, diğerlerini dolaba koyup ayağa kalktı.

Şef sordu: "Müdürü daha görmediniz mi?"

"Hayır."

"Ne bekliyorsunuz?"

"Şu anda giremez" diye itiraz etti Chako. "Müdür telefonda." Şef yaramaz bir havaya girerek, Chako'ya baktı.

"Neden sizin gibi gürültücü adamlarla aynı yerde otururum ki?" dedi.

Simon daktilosunu tıngırdatmaktaydı. Chako, 7, 27, 37 numaralarını işaretleyerek kuponuna döndü, iskemlesinde arkaya yaslanıp parmaklarıyla saymaya başladı.

"Şuna bakın! Chako'ya bakın!" dedi şef Simon'a. "Bu hafta çok ciddi. Eğer böyle çalışırsa tüm sınavları geçer."

Simon başını kaldırdı. "Dilediğini söyleyebilirsin. Ama gene hava alırsa sakın yakınına gitme. Aladura kilisesi bile böyle bir hata yapmaz."

Chako bu son sözcüğü duyunca, iskemlesini geri iterek ayağa fırladı ve hakaretler yağdırmaya başladı. Ne dediği anlaşılmıyordu. Deli gibi hareketler yaparak yan İngilizce yan ana dili olan Igbo'ya bağınıyordu. Kızdığı zamanlar diğerlerinin çok komiğine giden bir kekeleme huyu vadi. Şef bir dosyanın arkasına yüzünü gizledi. Simon kahkahasını daktilosunun vuruş sesleriyle karıştırmaya çalıştı. Chako yorulunca oturdu ve futbol kuponlarını kaldırıp bir müşterinin mektubunu okumaya koyuldu.

Zamanlaması müthişti. Arkasındaki kapı açıldı ve müdür içeri girip gözleriyle tüm ofisi taradı.

"Ne oluyor?" diye sordu Igbo'ya.

Ofis sessizlikle yanıtladı bu soruyu. Müdür kısa boylu ve tıknaz bir adamdı ve eskiden onu hep katip sanırlardı. Çok hızlı yükseldiği söylenirdi, şirket mafyasının desteğiyle. Aslında üniversite mezunuydu ve kardeş bir firmanın kimya bölümünde çalışmış olduğu İngiltere'den yeni dönmüştü. Ama eline geçen güçle şaşırان her insan gibi ve belki biraz da boypos eksikliğinden, sessizliğe dayanamadı.

"Ne oluyor dedim?" diye giderek yükselen bir sesle Igbo'ya yineledi.

Ofisten çıt çıkmadı. Herkes kıpırtısızdı. Omovo, depoya gitmek üzere olduğundan ayakta yakalanmıştı.

“Günaydın efendim” dedi ve kapıya yöneldi, mümkün olduğunca göze çarpmadan çıkmaya çalışarak.

“Omovo, kaçmaya çalışma. Bu sabah neden üç saat geciktiğini açıkla.”

“Benim hatam değildi efendim.”

“Ve neden senin hatan değildi, sorabilir miyim?”

Simon öfkeyle daktiloda yazmaya başladı, sözcükler ondan kaçıyormuşçasına. Yüzünde zorlama bir dikkat ifadesi vardı. Şef, yeni gelen bir yükleme belgesine dalmış, yaprakları hızla çevirmekteydi, parmaklarıyla düşünceli düşünceli masaya vurarak. Chako, ağzında eski bir kola kamışı, müşteri mektubunu okuyordu. Omovo kartları elinde çevirdi.

“Geç uyandım, kalabalık çoktu... otobüs bulmak zor oldu... gömleğim yırtıldı, yani düğmelerim...”

“Demek öyle.”

“Bu sabahki kalabalık korkunçtu.”

“Dediğine göre öyleymiş. Ama bu ofiste, şef ve benim dışında herkes Ajegunle'den geliyor. Ve buraya zamanında ulaşıyorlar. Üstelik düğmelerini kendin de koparmış olabilirsin.”

“Böyle bir şeyi asla...”

“Kes! Dinle, genç adam, sen bu bölümün en sorumsuz, en tembel, en ciddiyetsiz ve en asi üyesisin. Diğerlerine bir bak.” Ve müdür tüm ofisi işaret etti.

Simon abartılı bir şekilde kâğıtları daktilodan çıkardı. Sonra da yazdığını okudu. Şef bir tükenmez kalem alıp yükleme belgelerinin bir sayfasını açtı, üzerine bir not yazdı ve sonra müdüre en son yüklenen sıvı klor ile ilgili bir soru yöneltti. Müdür uzun bir yanıt verdi, yüksek sesle. Chako, ağzını oynatarak, müşteri mektubunda dikkatini çekmiş olan bir şeye hararetle başını salladı. Müdür tam Omovo'ya dönmüş bir şey söyleyecekti ki, Chako, ağaç kesme sesine benzer bir gürültüyle burnunu temizledi. Simon gene daktiloda yazmaya başladı.

“Bu çalışkan bir ekip. Uyumsuz olan sensin. Hep sallanan. Bu sana dördüncü ve son uyanm.”

Omovo adama baktı. İlk kez müdürün sivri dili dikkatini çekmişti. Müdür, Omovo'nun bu uyanı soğuk bir tavırla karşılmasına bozulmuş olarak kravatını düzeltti ve bürosuna geri döndü.

Chako futbol kuponlarını geri çıkarttı, yeni bir kola kamış aldı daktilosunun altından ve çiğnemeye koyuldu. Simon karşı duvarda asılı duran yanı çıplak beyaz kadın resmiyle süslü takvime dikti gözlerini. Sonra, ofisin çok soğuk olduğundan yakınlardan çay ekmeğini çıkarttı ve gidip bir bardak su aldı. Ekmeğini suya batıra batıra yedi. Şef hesap makinesini aldı ve büyük bir merakla, maaşı, fazla mesaisi, ödenekleri ve diğer masrafların aybaşında ne kadar tutacağını hesaplamaya başladı.

Omovo soğuk ofisten çıkarak sıcak depoya yöneldi. Bu depoları gezerken olacak şeylerin beklentisinden çok daha fazla şeyler doğdu içine.

O günkü iş başlamıştı. Müşteriler öyle kalabalıktı ki kimyasalların çok dikkatle tahsisatı yapılmalıydı. Genelde çok rekabet olduğundan kimi etkili müşteriler bölüm hiyerarşisi içinde yüksek yerlere başvururlardı siparişlerini alabilmek için. Bunu alamadıkları zamanlarda da kapı arkası yöntemi ni uygularlardı, rüşvet, korkutma ya da sözle saldırı gibi ofis bağınşan, itişip kakışan, sırasını kaynatmaya çalışan ya da tahsisatın üstünde mal almaya uğraşan müşterilerle dolup taşardı.

Tahsisatları günlere bölerek ayarlama, müşteri siparişleri alma ve dağıtımların yapılmasını sağlama Omovo'nun işiydi. Bu da yetkili belgelerin saklandığı depoya işlem belgelerinin teslim edilmesi ve müşteri hesaplarının denetlenerek paranın yatırılması için koridorlar boyunca defalarca gidip gelmesini gerektirdi Omovo'nun. Saat 13.30 olduğunda Omovo çoktan bitkin, yorgun ve kan ter içinde kalmış olurdu.

Bölüme geri dönmek üzereyken Mr. Babakoko yolunu kesti. İri, şişman bir işadamıydı Mr. Babakoko, süslü agbadası, boynunda boncuklar ve muskalar, parmaklarında altın yüzükleriyle. Yüzünde yara izleri, küçük ve kırmızı gözleri vardı. Tütsü ve yozlaşma kokusu yayardı ortalığa. Kurnaz tavırlar içindeydi. Omovo'nun daha önce dikkatini çekmişti. Müşterilerin en gürültücüsü olarak, sanki bir kabile reisiymişcesine elini kolunu sallayarak dolaşırdı ofisin içinde. Firma içinde büyük bir etkinliğe sahip önemli bir müşteriydi. Devletin su şirketine sıvı klor tedarik etme gibi büyük bir işi almıştı.

"Dostum, sana karşı ne yanlış yaptım?" dedi.

"Hiç. Neden?"

"O halde bana neden böyle davranıyorsun?"

"Anlayamadım."

Önce şaşkın bir bakış attı Mr. Babakoko. Sonra gülümsedi ve şişman kolunu Omovo'nun omuzuna atarak yürüdü onunla koridordan yukarı doğru. Omovo rahatsız olmuştu, anlamadığı bir komplonun içine düşmüş hissetti kendisini. Mr. Babakoko'nun keskin Arap parfümü, tütsü ve bedeninden gelen kokular hafifçe midesini bulandırmıştı. Mr. Babakoko'nun kolundan omuzunu kurtarmaya çalıştı. İşadamı yeniden kendisine gülümseyince Omovo olup biteni anladı-verdi.

Mr. Babakoko öylesine önemli bir müşteriydi ki kendi taleplerini müdürden alırdı dosdoğru, o da Simon'ı veya şefi görevlendirdi bu iş için. Ama bu öğleden sonra müdür meşguldü, şef de arabasını tamire götürmüştü ve Simon da ticaret sendikası toplantısına gitmişti. Onun tahsisatıyla ilgilenme işi Omovo'ya kalmıştı ve dolayısıyla da Mr. Babakoko'nun belgelerine hiçbir ayrıcalık göstermeden işlem yapmıştı.

"Bak, dostum" dedi Mr. Babakoko "gençsin ve neye gereksinimin olduğunu anlıyorum. Benimle açık konuş ve za-

manımı ziyan etme. Arkadaşların bana karşı açıktır, müdürün açıktır. Onlar istediklerini alır, ben istediğimi alırım. Herkes memnun olur. İşimi yap, işini yapayım -işte bu kadar. Utanacak, çekinecek bir şey yok bunda."

"Neden utanacak?"

"Ne istediğini söyle ve benim siparişlerimi hemen ayarla. Müşteri kuyruğun epey uzun. Benim de gitmem gereken beş firma daha var, bütün günümü burada geçiremem."

Bir ânlık suskunluk oldu. Sonra Mr. Babakoko agbadasının kollarını iterek, elini kabanın giysisinin kıvrımlarına attı ve gizli ceplerinden biriyle boğuşmaya başladı.

"Bir hata yapıyorsunuz" dedi Omovo, ofise doğru yürürken. Mr. Babakoko aradığını bulmuş, Omovo'nun yanında koşuyordu elindeki çıkından banknotlar çıkarmaya çalışarak. Okkalı bir miktar ayırmıştı. Omovo'nun eline sıkıştırmaya çalıştı. Omovo itti adamın elini. Tüm bunlar koridorda olmaktaydı, diğer işçilerin gözleri önünde.

"Hata yapıyorsunuz dedim" dedi Omovo, sözleri iyi anlaşılсын diye durarak.

"Aptal olma genç adam. Teklifimi al ve işimi yap hemen."

"Sıranızı beklemeniz gerekir."

Mr. Babakoko biraz daha para ayırdı çıkınından. Omovo'nun ansızın içinden adamın elindeki çıkını bir yumrukta uçurmak geldi. Ama sırtını çevirdi, anlaşılmaz ve azarlayıcı bir şeyler mırıldandı ve yürüyüp gitti. Mr. Babakoko yetişip tuttu Omovo'yu. Para kaybolmuştu. Çirkin yüzünde şeytanca bir ifadeyle Omovo'yu tutup konuşmaya başladı. "Bu dünya senden daha büyük. Burada para konuşur. Senin için üzülüyorum. Çok üzülüyorum."

Ve öfkeyle koridordan aşağı doğru yürüdü, agbadasının etekleri müstehcen kanatlar gibi havada uçuşarak.

Omovo adamın gidişini izledi. Kendi sitesindeki adamların kocaman tenekedeki solucanlarla ilgili söyledikleri geldi

aklına. Tüm toplumu sarmış olan bürokrasi ve yolsuzluk karmaşasını düşündü. Yaşlı kuşağı düşündü, ülkenin kaynaklarını sıkıp tüketen, geleceğini yiyen, gücünü zayıflatan, kendilerini zengin eden, şişmanlayan, her yerde karmaşa çıkaran, gelecek kuşağı zehirleyen ve ülke boyunca açlık salgınları yayan.

Tüm bunları ve el konulmuş olan resmini düşündü, koridordaki geniş pencerelerden birine dayanmış dururken. Pencerenin camı çok temizdi ve avluya bakıyordu. Beton zemine ışık vurmuştu ve fabrika binaları sanya boyanmıştı. Makine aksamına baktı ve yağlı tulumlarıyla çalışan işçilere, onları görmeden. Tüm bedenine yayılan teri hissedebiliyordu. Yüzünün zayıf, kafasının kemikli olduğunu hissetti. Tükenmiş hissetti kendisini ve titrediğini fark etti. Koridorun yukarısına doğru yürüdü, ofisten uzağa, nereye gittiğini bilmeden. Ama bela bulutlarının tepesinde toplanmaya başladığından az çok emindi.

“Nerede konuşabiliriz?” dedi Joe, muhasebe bölümünde.

“Her yerde. Burada.”

Joe çevresine bakındı. “Her yerde söylenecek şey değil. Hele burada, asla.”

“Depoda o halde.”

“Tamam.”

“Ama çabuk ol, yoksa müdür gene sallanıyorsun der.”

Joe, Omovo’nun bu firmada hoşlandığı birkaç kişiden biriydi. Uzun boylu, bıyıklı, parlak giysiler giyen, zeki görünüşlü, film yıldızlarını taklit eden, Amerika’ya gitme hayalleri kuran, iyi huylu bir gençti. Terfi etmeden önce kimyasallar bölümünde çalışmıştı. Bu işe de Omovo’dan birkaç ay önce girmişti.

Depoya gittiler ve kimyasal kolilerinin arkasında durdular, komplocular gibi. Farklı kimyasalların keskin ve yoğun kokuları geliyordu burunlarına. Omovo güçlkle nefes alıyordu. Her seferinde kokunun keskinliği burun deliklerini yakıyor ve beynini yok ediyordu. Deponun ısısı inanılmazdı. Yeşil nem sarmıştı uzak köşeleri ve sanki çuvallarla duvarlar

kaynayan havanın yakıcı esansını yayıyordu ortalığa. Garip sıvılar birikmişti yerde. Tozlar ve tanecikler yağlı çuvallarından saçılıp dökülmüştü, sanki inorganik yapıları çiçek gibi açarcasına renk değiştirerek.

“Bana ne demek istedin?”

“Ağır ol.”

“Oluyorum.”

“Ne zamandır bu firmadasın?”

“Altı aydır.”

“Ne kadar alıyorsun?”

Omovo adamın yüzüne baktı.

“Bilmediğimi sanma. Muhasebede çalıştığımı unuttun mu?”

“Ayda yüz niara.”

Joe şık kravatını düzeltti: “O kadarcık mı?”

“Evet.”

“Kadroya geçtin mi?”

“Hayır.”

“Neden?”

“Belki geçerim. Bu ay.”

Joe anlaşılmaz bir tavırla güldü. “Ne kadar fazla mesain var?”

“Değişir.”

“Neye göre?”

“Zorunlu olup olmadığına. Bana kalırsa fazla mesai yapmam.”

“Neden?”

“Eve gidip resim yapmayı tercih ederim.”

“Doğru. Ama maaşın seni ay sonuna dek idare ediyor mu? Yani karnını doyurmak, ulaşım, vergi, emeklilik fonu, hafta sonu eğlenceleri ve tabii ki resim aletlerini düşününce.”

“İdare ediyorum işte.”

“Ailende yaşlı var mı?”

“Joe bu sorular nereye varacak? Engizisyona benzedin.”

Joe gülümsedi ve başını eğdi önüne. "Bazı şeyler duyuyorum. İnsanlar konuşuyor, fısıldaşılıyor. Sen yanlarından geçerken laf atıyorlar. Bazıları seni sevmiyor."

"İnsanlar beni sevmek zorunda değil."

"Doğru. Ama senin işlerini bozduğunu söylüyorlar. Çok kibirliymişsin diyorlar."

"Ben işimi yapıyorum ve sonra eve gidip resmimi yapıyorum."

"Tabii. Onun için salaksın zaten."

"Ağır ol, Joe."

"Kendini herkesten akıllı sanıyorsun, değil mi?"

"Kendimi herkesten kel hissediyorum."

"Küçük bir rüşveti almamakla özel mi hissediyorsun kendini?"

"Hayır."

"Bak, bunu senin iyiliğin için söylüyorum. Patronun seni sevmiyor."

"Biliyorum."

"Kantinde senin hakkında konuştuğunu duydum."

"Kıdemli personel kantininde senin işin neydi?"

"Bazı planlar yapıyorum."

"Tabii."

"Mesai arkadaşların da seni sevmiyor."

"Biliyorum."

"Çok içine kapanıksın."

"Kimseye uymuyorum."

"İnsanlara seni tanımalan için fırsat vermiyorsun."

"Elimden geleni yapıyorum."

"Yaptığın iş çok önemli."

"Öyle mi?"

"Tabii ki. Bu yüzden iş mülakatında müdür sana uyumlu olup olmayacağını sormuştu. Evet, demiştin, anımsadın mı?"

"Öyle demek zorundaydım. Ama bunun rüşvet almak

anlamına geldiğini bilmiyordum. Sonra, sen benim mülakatımda neler olduğunu nasıl öğrendin?"

"Benim de kendime göre yöntemlerim var."

Omovo yeniden baktı arkadaşına ve bu defa farklı gördü onu.

"Bak. Hepimiz bu yollardan geçtik. İşbirliği yapmalısın. Arkadaşlarına bir bak. Johnson'un evini git bir gör. Ajegunle'de oturuyor, ama tek kelimeyle bir saray. Dikkatini çekirim, o da senin gibi bir kâtip. Ya da bak Jack ne kadar iyi giniyor ya da Simon'a bak. Onun bir soytan olduğunu sanıyorsun, değil mi? Ama köyünde koca bir konak inşa ettiriyor ve araba almayı planlıyor. Bir de kendine bak."

Gülme sırası Omovo'daydı şimdi. Joe tepeden tırnağa süzdü onu, anlaşılmaz ve biraz da şefkat dolu bir bakışla.

"Üstün başın dökülüyor. Çöpçülerle postalar bile senden daha iyi görünüyor. Bu da yetmezmiş gibi bir de tuttun saçlarını kazıttın, ailede ölüm falan yokken. Yoksa gizli bir cemiyete mi üyesin?"

"Aynen."

Joe Omovo'ya bir bakış attı ve şaka yaptığına karar verdi. Konuşmasını sürdürdü.

"Dediğim gibi. Sence bu firmada insanlar böyle rezil ücretlerle nasıl geçiniyorlar acaba?"

"Çok çalışıp az harcıyorlardır. Ne bileyim."

"Bana bak ahabap, birazcık rüşvet almakla bir şey olmaz. Olduğun gibi bir insan olmanı değiştirmez bu. Örneğin Chako'nun koyu bir Hıristiyan olmasını engellemiyor, değil mi?"

"Öyle görünüyor."

"Eğer almak istemiyorsan da, başkalarının almasını zorlaştırma. İnsanların yolunu tıkama. Yaşam zaten çok ağır."

"Ne diyorsun yani?"

"Sağ el solu yıkar. Sol el sağı yıkar. İki elde temiz olur."

"Tam bir filozofsun."

"Babakoko'nun acı acı senden şikâyet ettiğini duydum."

Ona hakaret etmişsin, öyle diyor.”

Omovo yürümeye başladı. Patlamış bir çuvaldan akan sarı taneciklerin arasından geçti.

“Omovo, daha bitirmedim.”

Omovo güneşin acımasızca parladığı dışarıya çıktı. Allopren kolilerinin, sarı sıvı klor bidonlarının, gürültülü makinelerin yanından yürüdü ve tartışmakta olan şoförlere başını sallayarak uzaklaştı. Güneş ışınları düşüncelerini kalabalıklaştırmış, gözeneklerini tıkamış, giysilerini ter içinde bırakmıştı. Metallerden ve araba camlarından yansıyan ışıklar üzerinde patlamaktaydı. Mendilini çıkartıp yüzünü kuruladı. Joe yetişmişti.

“Omovo, aptallık etme. Dostun olarak sana bunları ancak ben söyleyebilirim.”

“Söylediklerin için teşekkürler.” Omovo kantinin önünde bulunan muslukta yüzünü yıkamak için durdu.

“Bak ahbab, bu firmanın vazgeçilmez bir elemanı değilsin.”

“Hiç kimse değil.”

“Hiçbir şeysin.”

“En azından daha da kötü olamam.”

“Başkalarının ne diyeceğini çok önemsiyorsun.”

“Öyle. Ama sen önemsizsin. Tükürüp atıverirler seni.”

“Rahat bırak beni.”

Omovo yere çömeldi, kravatını omuzuna atıp yüzüne su çarptı. Su önce serin aktı, ancak sonra ılındı. Joe küçümseme ve şaşkınlıkla dişlerini emdi. Omovo’nun tam da anlayamadığı bir işaret yaptı. Bir süre sonra da Omovo Joe’nun gittiğini belli eden ayak sesleri duydu beton zemin üzerinde.

Omovo ofisine geri döndüğünde şefi kendisini azarladı: “Neden beklemekte olan şu müşterilerle ilgilenmiyorsun, ha? Hiç mi insafın yok? Sabahtan beri dikilmiş bekliyorlar.”

Omovo yanıt vermedi.

“Depoda Joe’yla çene çaldığınızı gördüm. Davranışlarına

dikkat et-o! Ve şimdi de lütfen müşterilerle ilgilen."

Chako, "Omovo, müdür seni görmek istiyor" dedi.

Şef, "Omovo yorgun düşmüş şu müşterilerle ilgilen" dedi.

Simon, "Omovo, şu belgeleri muhasebeye götürüver" dedi.

Omovo şaşkına dönmüştü.

Telefon çaldı ve Simon yanıtladı.

"Alo. Ah, siz misiniz? Tamam. Özür dilerim. Omovo mu? Tamam. Hemen yapar." Simon başını kaldırdı. "Ee, ressam, diğer ofiste oturan patronumuz ona kahve yapmanı istiyor."

Omovo Simon'a baktı. Bir kahve ricası yerine getirildiğinde bunu tüm ofis ve hatta müşteriler için de kahve ricalarının izleyeceğini çok iyi biliyordu. "Şimdi mola zamanı" dedi.

"Ne olmuş yani?" dedi Simon.

"Hiçbir şey yapmıyorum."

Chako, karşı ofisten bağırdı: "Omovo; müdür seni hemen şimdi görmek istiyor!"

Şef, eliyle masaya vurarak: "Müşterilere bakar mısın lütfen?" dedi.

"Ya kahve ne olacak?" diye sordu Simon.

Omovo masasına gitti. Çelişkili emirler yağmuru sinirini bozmuştu. Sırtından aşağı ter boşandığını hissetti. Soğutucu üfördü. Omovo oturakaldı. Çalışmanın insanı nasıl meşgul ettiğini, insanın işin içinde kaybolmasının verdiği tuhaf zevki düşündü. Aynı zamanda da ne çekiciliği ne de yaratıcılığı olan bir işte çalışmanın ne kadar sıkıcı ve köreltici bir şey olduğunu düşündü. Bir ân sonra yerinden doğruldu, Chako'nun yanından geçip müdürün kapısını tıklattı.

Müdür konferans çekti Omovo'ya. Omovo adamın monologunu sakın bir tavırla dinledi. Müdür, bir yandan kahvesini yudumlarken bağırıp çağırdı, ellerini havada sallayarak,

Omovo'ya hiç bakmadan. Bileğindeki altın kol saati Omovo'nun dikkatini çekmişti. Müdür, bu sezonun en yüksek satış rakamlarına ulaşmak istediğini söyledi. Omovo'yu önemli müşterilere hakaret etmemesi için uyardı: Onlar bu firmanın iskelerlerdi ve firma onların onayıyla çalışırdı.

"Bu seneyi kimsenin mahvetmesini istemiyorum, duydu mu?"

Omovo başını salladı.

"Söylediklerimi anladın mı?"

"Tamamen."

Müdür tepeden tırnağa süzdü Omovo'yu. Yüzünde inanamamış bir ifadeyle çıkıp gitmesini işaret etti.

Öğle paydosunda herkes Omovo'ya Kingsway'a gidip pide alması için ısrara başladı. Kesinlikle reddetti Omovo. Masasına oturdu, çizim defterini çıkardı ve bir dizi taslak çizmeye koyuldu. Ofisin bir kısmını çizmekle başladı işe. Simon, Chako ve şef bir masanın etrafına toplanmışlar, maaş artışı ile ilgili bitmeyen tartışmalarına dalmışlardı. Onları çizmeye karar verdi. Ama ortaya çıkan şey birkaç karikatüdü. Simon'un yüzü parçalanmış bir balkabağına benzemişti. Adamın yüzündeki çizgileri abartmıştı, yaşam sanki yeteri kadar abartmamış gibi. Chako'yu da sinsi suratlı bir ihtiyar olarak çizmişti ve burnunu da oldukça uzatmıştı. Ve sonra şefi de yaşama küsmüş biri gibi çizmiş, seyrek sakalını dikenli tele, kulaklarını da madeni paralara benzetmişti.

Çizmeyi bitirince gülmeye başladı. Mesai arkadaşları bir şey demeden baktılar. Omovo gülmeyi kesti ve çizim defterini kapattı. Adamlar ücret, zam, planlar, fazla mesai gibi konular ile ilgili gizli tartışmalarına geri döndüler.

Ansızın, Da Vinci'nin yüz çalışmalarını, yaşlı adamları, güçlüleri nasıl ustaca çizdiğini anımsayan Omovo, güçsüzü ve zayıf alaya almanın, onlarla yüzleşmek yerine üzerlerine gülmenin çok kolay olduğunu düşündü. Hepsi de gettoda yaşayan insanlardı, her birinin yüzü kendi çektiği çileleri yan-

sıtan. Arkadaşlarını oldukları gibi çizmeye karar verdi, ego-sunun, düşüncelerinin, sevmediklerinin ve görüşlerinin kendisini yanıltmasına meydan vermeden gördüğünü çizerek becerisini sınayacaktı sınırlı bir zaman süresi içinde. Adam-ların yüzlerini yakalamak zor geldi, yüzlerinde derin boşluk-lar, gölgeler ve şefkât buldu daha önce hiç fark etmediği. Bi-raz utanıverdi."

Resim çizmek düşünmesini sağlamıştı. Joe'yu düşündü, kayıp resmini, el konulan resmini ve İfeyiwa'yı. Soğuk ofis ona bir süre önce görmüş olduğu vasat bir filmi anımsatmış-tı. Film, bir çeşit Shangri-la üzerineydi. Yaptığı resimlerden görüntüler, attığı tuvaler üşüştü kafasına. Filmden bir şarkı-yı anımsadı. Sözcükleri idealistti, ama şu ânda ona uyuyor-du: Düşüncelerin yaptığın şeyleri yansıtır. Ve yaptığın şeyler-de...

Gözlerini kapatıp düşüncelere daldı. Filmden bir başka şarkı anımsadı: Kayıp bir ufuk vardır bulunmayı bekleyen... Bu sözcükleri düşündü, daha derin bir huzura gömülerek. Sözcükler büyüdü zihninde. Başka sözcüklere dönüştüler ve imgelere, durumlara, olasılık manzaralarına açıldılar. En tu-haf çiçekler açtı Omovo'nun önünde. Mesai arkadaşlarının gürültüleri geride kaldıkça ve soğutucunun sesi azaldıkça, ansızın rahatlayıverdi, varlığının genişlediğini ve nesnelerin gerisindeki bütünlüğü duyumsadı, sözcükleri kullanmadan.

Chako'nun burnunu temizlemesi, Omovo'nun dikkatini dağıtmıştı. Gözlerini açtı ve yeniden kapattı ve sanki ardın-dan gelmiş kadar net bir biçimde duydu ağabeyinin kendi şi-irini söze döküşünü:

*"Ve çizimler buldum kumda
Rüzgârdaki sesler
Şarkılar söylerken gizli geçitler üzerine
Uçsuz bucaksız denizler boyunca."*

Çılınca bir sevinçle çarptı Omovo'nun yüreği. Varlığının dünyadaki tüm ışıltılı ve gizli olan şeyleri içine aldığını hissetti. Bu duygu ansızın gelmişti üzerine, bir aydınlanma gibi. Sonra da aynı hızla dağılıverdi düşünceleri. Parktaki kızı anımsadı. Kurbanın kendisi olduğunu hayal etti, öldüğünü hayal etti, organları parçalanmış, bilinmeyen bir ceset olarak parkta yatarken Omovo bir deliğe tıklmış olduğu duygusuna kapıldı, zihninde asılı duran, bir dehşet cebinde. Çıkamıyordu. Sonra ansızın karanlıkta bir başka görüntü canlandı. Ulusunu bir isyan içinde, bir ihtilalin hummasına ve pençesine yakalanmış gördü. Her yerde alevler vardı, binalar yıkılıyor, gettolar yanıyor, kuleler devriliyordu, ordan oraya koşuşan insanlar gördü, sırtlarında yükleri, ağlayan çocuklar, yanık saçlı kadınlar, yüzlerinde küllerle göründüler Omovo'ya. Ülkenin ümitsizlik içinde kıvrandığını gördü, yaşam sanki bir cehennemdi, yoksullar için bir azap. Omovo görüntüyü belleğinden sonunda silebildiğinde ve ofisinin gerçeğiyle yüz yüze geldiğinde, gözleri yaşla doldu. Elinin tersiyle sildi göz yaşlarını ve kendisini işine verdi.

Demin belleğinde canlanan görüntünün ağırlığıyla, günün ikinci yansının işi biraz ağır gelmişti Omovo'ya. Önem-siz işlerle canlılığının tükendiğini hissetti. Aynı zamanda da yaşıyor olduğu ve dünya yüzünde çalışabildiği için sevinç doluydu, ancak bu duygu herhangi birilerinin de rahatlıkla yapabileceği işler yüzünden resim çizme, boyama arzusunun heder olduğunu düşünmesine engel olamıyordu.

Mesai bitimine doğru, Chako'nun masasının yanında oturan birisi çarptı gözüne. Chako ve diğerleri adama karşı saygılı davranmaktaydılar. Omovo'nun sonradan öğrendiğine göre adam müdürün, lise bitirme sınavlarında başansız olan yeğeniydi. Şirkette kendine uygun bir iş bakıyordu. Omovo bir sürü işin peşinde koridorda bir aşağı bir yukarı kan ter içinde koştururken şirkette birisinin işinden olacağı hissine kapılmıştı.

DÖRT

O günkü mesai bitmiş ve Omovo evine gitmek üzere bürodan ayrılmıştı. Diğerleri fazla mesai yapmak için kalmışlardı. O zaman da genellikle kendi özel işleriyle ilgilenirlerdi aslında.

Her zamanki gibi, işten dönmek işe gitmekten çok daha zahmetli gelmişti Omovo'ya. Yorgunluk, sıcak, hayal kırıklığı ve işle ilgili sorunlar insanları daha da vahşileştiriyordu.

Omovo Amukoko garajına vardığında ortalık tozdan görünmez olmuştu. Asfaltlanmamış yoldan kalkıyordu toz. Tozun ve sıcaklığın yanı sıra, gettonun kokuları da geliyordu insanın burnuna. Hava kızdırılmış yağ ve kanalizasyon kokuyordu. Sokak çöp içindeydi.

Günün yorgunluğu ezmişti Omovo'yu. Kanının emildiğini hissetti. Amaçsızca yürüdü. Ter ve toz, kuru sıcaklığın da etkisiyle, yüzünü bir yorgunluk, tükenmişlik maskesine çevirmişti. Çevrenin gürültüsü onu paralıyordu. Uykuda yürür gibi tökezleyerek indi caddeden aşağıya.

Eve ulaştığında oturma odasının cansız perişanlığı karşıladı Omovo'yu. Lekeli duvarlardaki solmuş resimler çaktı

dikkatini, uyumsuz ayaklı orta masa, kırık dökük mobilyalar. Özensiz yemeklerin kokusu burnuna geldi, örümcek ağları, toz ve uzun zamandır havalandırılmayan odalara özgü koku rahatsız etti Omovo'yu. İskelelerin dağınık durduğunu ve yastıklardan birinin koltuğun yayları arasına sıkışmış olduğu bile çekti dikkatini. Bir koltuğun yanında yerde boş ogogoro şişesi durmaktaydı. Babasının içmiş olduğunu düşündü.

Ortalıkta kimsecikler yoktu. Yemek masasının üzerinde bırakılmış olan yemek artıklarının üzerinde sinekler uçuşmaktaydı. Omovo oturma odasının atmosferinin değişik olduğunu fark etti. Her şey yanlış görünüyordu. Tuhaf bir sessizlik, kıyamet duygusu, boş bir son hissine kapıldı. Titredi. Odasına geçti. Sonra çıkıp soğuk bir duş aldı. Odasına dönünce kendisini yatağa attı ve ânında derin bir uykuya daldı.

“Uyan! Omovo, uyan!”

Omovo kıpırdanıp doğruldu, kendisine bakmakta olan yabancı yüzün babasına ait olduğunu görerek. Gözlerini kırıştırdı ve oğuşturdu.

“Sen misin, baba?”

“Evet.”

Yatakta oturdu. Bir ân için yumuşak bir sessizlik oldu aralarında.

“Bir şey mi var?”

Babası iç çekti ve bir ân bir şey söylemedi.

“Var mı?”

Babası, gözlerini kaçırarak yanıtladı. “Yok, aslında.”

Omovo, babasının kırıklığının kokusunu aldı, içki, sigara ve umutsuzluk kokularını. Ter, derin toprak, hapsolmuş hayvan kokularını çekti içine. Babasının kaçan gözlerinde kontrol altına alınmaya çalışılan panik izlerini gördü. Babasına sarılmak, onu sımsıkı tutmak geldi içinden. Ama babası içini çekerek uzaklaştı ve odadaki tek koltuğa oturdu, omuzları çökük, başı ellerinin arasında ve kararsız bir sesle konuş-

tu:

“Bana bir iyilik yapmanı istiyorum.”

“Ne istersen, babacığım. Ne istersen yaparım.”

“Bunu istemek biraz zor geliyor ama.”

“Lütfen iste baba. Lütfen.”

Babası ağzında bir şeyler geveledi. Sonunda konuşabildi: “Biraz... biraz nakite gereksinimim var. Kirayı ödemem için. Acaba sen karşılayabilir misin? Elime para geçer geçmez...”

“Tabii ki baba. Kesinlikle öderim. Hepsi bu mu? Aman Tanrım, bu da bir şey mi? Tabii ki ben öderim. Maaşımı alır almaz.”

Babası başını kaldırdı ve biraz da şaşırmış bir ifadeyle baktı Omovo'ya.

“Teşekkürler oğlum” dedi, yine iç çekip oturduğu yerde doğrularak. Kendine güveni geri gelmiş gibiydi. “İşler düzelir düzelmez sana olan borcumu öderim. Geçici bir sıkıntı işte.”

Bir ân sustular. Omovo babasıyla göz göze gelmemeye çalıştı. Sonra babası ayağa kalktı ve kapıya yürüdü: “Kardeşlerin sana yazıyor mu?”

Omovo başını salladı.

Babası önce yere baktı, sonra da yukarıya. Sonra ansızın garip bir ses çıkardı, sanki içine saplanan bir sancıyı bastırmak istercesine.

“Bana da yazıyorlar” dedi. “Beni yaralayan ve içten içe yüreğimi dağlayan şeyler yazıyorlar.”

Sonra ansızın çıkıp gitti odadan.

Kapıya bakakaldı Omovo, zihninde binlerce düşünceyle.

BEŞ

Duygularının karmaşıklığından kaçabilmek için Omovo aksamın bir kısmını ustaların eserlerini inceleyerek geçirdi. *Dünyanın En Güzel Resimleri* adlı kitabın sakinleştirici bir etkisi olmuştu üzerinde. Renkli baskıları, defterine kısa notlar alarak incelerken, resimleri aslında görmeden, kendi dünyasına kendi gerçeklerine attığını fark etti. Brueghel'i inceledi, kâbuslarla dolu dünyasını, Da Vinci'yi inceledi, gizemli, mistik işaretlerini. O ünlü Mona Lisa'yı çok beğenirdi ve "kusursuzluk detaylardan oluşur, ama detay kusursuzluk demek değildir" diyenin Da Vinci olduğunu anımsadı. Kendisini sanata gömdü, mağara resimlerinden Latin Amerikalı Kızılderililerin sanrılı hayal güçlerine, Cézanne, Van Gogh ve Picasso'ya -ki hakkında en büyük yaratıcı kopyacı olduğu ile ilgili şeyler duymuştu- kadar inceledi durdu. Ve sonra en yakın bulduğu dört ressama döndü: Da Vinci, Brueghel, hayal gücünün çılgın adamı, Valasquez ve bitmez tükenmez gerçek arayışı ve Michelangelo. Sonra Afrika sanatı ile ilgili bir kitaba daldı. Heykellerin, gizemli kabartmaların, büyülerin, maskelerin ve ciddi bronz büstlerin reproduksiyonlarına baktı.

Ama bu eserler çok tanıdık geliyordu Omovo'ya, çünkü Afrika sanatı yaşamın her boyutunda vardı. Korkutucu şekilleri, kötülükle dövüşen çizgileri ve nesnelerin içinde olan dinsel güçleri, bir düzenin parçası olarak görebiliyordu. Bunlar zaten Omovo'nun içindeydi. Ancak sonraları bunlara yabancı gözlerle bakabilmek, onları ilk kez görebilmek ve kendi sınırsal zenginliğinin boyutlarını tanıma fırsatı bulabilecekti.

O günkü çalışmasını bitirmeden Michelangelo'nun Davud adlı heykeline yeniden bakmak istedi. Omovo, hep Michelangelo'nun, Davud'u Goliath'la karşılaşmasından hemen önceki haliyle yapmayı seçmesine şaşırmişti. O ânın Davud'un üzerinde yarattığı gerilimi çok iyi anlıyordu Omovo: Davud'un kendini tamamen kaptırmış olduğu bilinmezlikten sıyrılmak ve bir çobandan bir kahramana dönüşmek üzere olduğu bir ân; tarihe, dine ve efsaneye ait olmak üzere olduğu bir ân. Acaba kendisini geri çekmek isteyen bir dalganın farkında mıydı, bilinmezliğin tatlılığı ve şöhretin dehşeti üzerine nağmeler söyleyen bir sesin? Yoksa, tüm serinkanlılığı içinde, tüm başlangıçların, tanrıların doğumunun seline mi kapılmıştı, havanın güçlerine uzanarak? Kendisini neye bu kadar kaptırmıştı acaba, bir elinde taş, bileği olağandışı büyük, tüm bir yaşamı tek bir taş sayesinde değişmek üzere bir atış, bileğinin kaderiyle, zamanlama, zarif bir davranış, tam bir isabet ile ancak öylesine gizli, çileli ve belirsiz bir çıraklık dönemi sonucu kazanılabilen bir gözüpекlik ile değişecek olan bir yaşam.

Omovo o günkü incelemesini bitirince kitaplarını topladı ve bir süre düşüncelere daldı, zihnini temizlemek ve kendini bir günlük yaşamını değerli kılacak çalışmasına nazırlamak uğruna.

Bir saat sonra tuvalin önüne oturmuştu, korkarak. Düz beyaz yüzey onu ürkütüyordu. Beklenti dolu bir sessizlik içinde oturdu, bir şeyin bir dürtünün içinde kabarmasını bekleyerek. Belleğini, tuval gibi bembeyaz ve bomboş bir hale

dönüştürme çabası içindeydi.

Ama sinekler haki tulumunun üzerinden bile onu rahat bırakmadı. Vızıltıları kulaklarında çınladı. Aldırış etmemeye çalıştı.

Tuvaline baktıkça, resim yapma dürtüsünün çok güçlü olmadığını fark etti, ama görüntülerin içinde oluşmakta olduğunu hissedebiliyordu. Ve gene de bekledi dalgaların kabarmasını, akıntının onu ele geçirmesini. İçindeki açlığın zamanı gelince ortaya çıkacağına olan inancı sonsuzdu, içindeki duyguları dışındaki görüntülerle bütünleşecekti.

Ama beklemek, var olanı ummak, görüntülere hazırlanmak, içten gelen bir açıklamayı beklemek, bir dalga, bir emir, bir yön, bir resim, tek bir gerçek detay, net bir imge, tüm bunlar kahrediyordu Omovo'yu, ürkütüyordu. Tüm varlığıyla bekledi tek bir işareti, istek dalgalarının önü alınmaz doruklara ulaşacağı ânı.

Ve sonra yıllar önce olmuş bir olayı anımsadı. Okur, bir gün yemek pişirmek için soğan soyuyordu. Soğandan varlığın gizeminin bir simgesiymiş gibi söz etmişti.

"Bak şu soğana" demişti, gözyaşları içinde: "Kabuk kabuk soyacağım ve sen de bu kadar çok kabuğu olduğu için sonunda ortasında ısıtılı bir kalbi olduğunu sanacaksın. Ama yalnızca cücüğü var. Başka hiçbir şeyi yok, gördün mü?"

Sonra duraksayıp yeniden başlamıştı konuşmaya: "Kendi haline bıraktığımız şu soğan büyüyüp filizlenecek. İçinde hiçbir şey olsa da, yaşam var, bastınlamayan yaşam. Gizemini parçalayamayız. Omovo, inanca gereksinimimiz var, Aziz Paul'ünki gibi bir inanca, umulan şeylerin bir kanıtı olan. Neruda'nın dediği gibi 'insan büyür tüm büyüyen şeylerle'nin dışında, hiçbir şey yok. Tek bir şeyle başlayıp her yeri saranz."

O olayın ardından Omovo'nun anımsayabildiği tek şey ağabeyinin "hiçbir şey"i vurgulaması ve yüzünün ilhamla ter içinde kalmasıydı. Ama zaman içinde bu anımsadığı daha da

genişlemişti ve şimdi Omovo, tuvalin önüne oturmuş bakarken başka tür bir "hiçbir şey" düşünmeye başlamıştı. İnsan-oğlunun yaratması gerektiğini düşündü, her biri kendince ve ancak görüntünün aktarılmasıyla, bir şeyler yapmakla, olumsuz "hiçbir şey"i değiştirebilirdik. Kardeşlerinin evi, evde "hiçbir şey"i algıladıkları için terk etmiş olabileceklerini düşündü. Dele'nin Afrika'ya ait şeylere karşı duyduğu küçümsemenin, Okoro'nu acısını sürekli gizlemesinin, kendisini yani Omovo'yu bu konularda resim yapmaya yönlendirenin ne tür bir "hiçbir şey" olduğunu düşündü. Parktaki kızı öldüren, annesinin ölümünden, babasının yalnızlığından sorumlu olan "hiçbir şey" miydi? Bu "hiçbir şey" güçsüzlük, zayıflık, başansızlık, hayalsizlik miydi, kurbanın kaderi miydi? Ulusunu sürekli karanlığa mahkûm eden de bu "hiçbir şey" miydi?

Omovo'nun düşünceleri aktı durdu. Duygularının karmaşıklığı kafasını karıştırmış, bu duyguları kavramadaki yetersizliği şaşırtmıştı onu, dürtülerinin sanatın vahşi çiçeğine dönüşmemesine sinirlenmişti.

Sonra ansızın, beyni patlarcasına, boşluk ve korku sardı her yanını. Varlığın olumsuz bir ânına saplandı, huzurun tam tersi bir duyguya; görüntüler, bitmeyen geçitler saldırdı üzerine, gökyüzüne uzanan duvarlar, Ifeyiwa'nın kâbusları, boş tarlalar, uçurumlar, gelecek ile ilgili anıtsal dehşetler. Sonu olmayan boşluk duygusunu yaşadı, ağaçsız, insansız, gökyüzüsüz. Ve ancak hayvani bir çığlık attığında tanıdık gerçeğe dönebildi Omovo.

Tuvalin boşluğu öylece duruyordu. Önceleri bu boşluk ürkütücü, kırılgan ve gerçekdışı görünüyordu. Kafasında belirlirli bir şey olmaksızın, kendini özgürce açıklamaya, aklına geleni boyamaya girişmek üzereydi, öylesine ve şans eseri, ki o anda Dr. Okocha'nın söylemiş olduğu bir şeyi anımsadı. Bir tuval boş olduğu sürece sonsuz şeyler yapılabilir üzerinde. Bir işaret canlandırabilecek şeyleri sınırlandırır. Boş bir

tuval kâbus görüntülerine bir çıkış ya da duygusal bir mutluluğa açılan bir hayal olabilir. Her bir resmetme eylemi büyük risk içerir, demişti Dr. Okocha, çünkü her işaret ölçülemez ruh hallerine, esinlere, anılara, bakanın içinde ortaya çıkan korkulara eşdeğerdir. Ve yine demişti ki, başka bir sefer, resim yapma eylemi dua etmek gibidir ve hangi tutum içinde dua ettiğine ve ne için dua ettiğine dikkat etmeliydi, Omovo.

Omovo, elini tuvalden çekti ve herhangi bir işaret yapmamış olduğuna sevindi, çünkü kendisine karşı dürüst olduğu şu ân, ne yaratmak, neye tanık olmak, neyi işaret etmek istediğinden emin olmadığının bilincindeydi.

Ve bu sevinci geçici bir inanca, yaratmanın yerini tutan bir şeye dönüştü. Resminde basit bir görüntü yaratmak istediğine karar verdi, bildiğiyle, ona dokunanla, en sevdiklerini incitenlerle başlayacaktı. İnsanı oluşturan tüm boyutlarla beslenmesini istedi eserinin. Bu resmin içinde çok büyük ya da çok küçük diye bir şey yoktu. Eserinin duyumsadığı tüm anlatılamaz ruh hallerini, nehirlere dönüşen ruh hallerini, büyük denizlere açılan ruh hallerini canlandırabilmek istiyordu. Basitin içinde karmaşığın olmasını ve karmaşığın basiti kucaklamasını istiyordu. Hepsinden öte, sanatçının daha yüce bir hizmetkâr, bir işçi, düşünce adamı, hayal marangozu, bir geçit olduğu bilinciyle, elinden geldiğince sanatın tüm gizemlerinin ustası olabilmeyi istiyordu. Çünkü fazla sorgulamadan, için için inandığı şey sanatın temel işlevinin insanları daha çok hissetmeye, sapına dek hissetmeye, görmeye, daha doğru görmeye yönlendirmek olduğuydu.

Bu korkunç bir adım, diye düşündü ve çoğu kişi bu uğurda can verdi. Ama düşüncelere daldığı şu ân, önündeki boşluğun farkında değildi. Artık kendi varlığının farkında değildi. Ruhu özgürdü. Günün yorgunluğundan sıyrılmıştı. Zihni açıktı.

Sineklerin saldırısına uğradı. İyice rahatsız olmuştu onlardan. Koluna vurup bir tanesini öldürmek istedi. Başarama-

dı. Huzur içinde gevşerken oda ansızın karanlığa gömüldü. Yine ışıklar sönmüştü. Küfrü bastı. Kalkıp parlak giysilerini giydi. Odaya sinek ilacı sıktı, Okoro'nun verdiği mavi şapkayı aldı ve Ifeyiwa'nın işaretini beklemek üzere dışarıya çıktı.

ALTI

İfeyiwa evinin önünden geçerken Omovo kalp atışlarının hızlandığını hissetti. Soluk, üzeri balık desenli bir eteğin üzerine beyaz dantel bir bluz giymişti, beyaz ayakkabıları da gene ayaklarındaydı. Boyu daha uzun görünüyordu. Saçlarını taramış olduğundan daha büyük gösteriyordu. Dik ve zarif yürüyüşü gürültülü getto akşamında İfeyiwa'nın göze çarpmasına neden oluyordu. Omovo kızı izlerken kanının kaynadığını hissetti. Bir iki karate numarası yaptı, sanki alıştırma yapmak için dışarıya çıkmış gibi görünmek için, oysa çok tuhaf hissediyordu kendisini ve üstelik midesi bulanıyordu.

İfeyiwa'nın sıradan giysileri cinselliği üzerindeki sınırlamaları vurgulamaktaydı. Ve kıpırdanışları, sanki gecenin içinde akıp gidercesine, içini dayanılmaz bir özlemle doldurdu Omovo'nun. Kız uzaktaki hayali birine bir işaret yapınca, Omovo ardından gidebilmek için canını bile verirdi. Sonra İfeyiwa yavaşladı, bilinçli olarak işaret diliyle konuşmayı sürdürdü, sanki çevresindeki her şeyle iletişim içindeymiş, ama söylenenleri anlayamıyormuş gibi.

Omovo kızı izleyebilmek için tutuşuyordu, ancak bina

halkının elektrik kesintisi yüzünden iyice ısınan odalarından kendilerini dışarıya attıklarının da farkındaydı. İnsanlar beton merdivenlere, iskemlelere, alçak taburelere, eczanenin önüne oturmuş en son seks skandallarını ve siyasetteki gelişmeleri tartışmaktaydılar. Kimisi de çevreleri çocuklarıyla sarılı, evlerin önünde dikilip durmaktaydı. Birkaçı da eski halk öyküleri anlatıyordu. Yüzler karanlıkta seçilememekteydi. Omovo kendisini izleyip izlemediklerinden emin olamıyordu.

Omovo kararsız bir şekilde öylece durmaktayken, Tuwo ve baş bekâr yardımcısı yanına yaklaştılar. Tuwo, şişman bedenine dar gelen bir takım elbise içinde, konuştu: "Şu genç bekâra da bakın, yakında senin unvanını o alacak."

Baş bekâr yardımcısı hemen itiraz etti: "Benim unvanımı mı? Asla! En azından uzunca bir süre!"

Adamların yanına gelmesi Omovo'yu sinirlendirmişti, ama belli etmeden gülümsedi. Tuwo konuştu:

"Biz gençken erken yaşta evlenirdik. Şimdi siz gençler geç evleniyorsunuz. Dünya değişiyor."

"Bir eş almak insana pahalıya patlar" dedi yardımcı bekâr.

"Sen ne düşünüyorsun bu konuda, Omovo?" diye gıcık bir sesle sordu Tuwo.

Omovo dalgın dalgın başını salladı. Adamlar Omovo'ya takılmaya başladılar, gençliği, kız ve kadın dolu bir sitede genç bir bekâr olmak yaşamının zorlukları hakkında Omovo umursamazca yanıtlar vermeye çalışıyordu. Adamların elinden kurtulabilmesi için karate alıştırma yapıyormuş gibi davranması gerekti. Yeteri kadar beklediğine emin olduktan sonra da, siteden çıkıp yürüdü. Arkasından Tuwo'nun seslendiğini duydu. Omovo sese kulak asmadan önce amaçsızca dolandı, ne yapmak istediğini bilmezmiş gibi.

Sonra utangaç bir kararlılıkla, Ifeyiwa'nın gittiği tarafa yönlendi. Sokak satıcılarından öte beri almaya çalışıyormuş

da, istediği markayı bulamıyormuş gibi davranıyordu. Bu arada bir yandan da kızı bulmaya çalışıyordu, ancak bir türlü Ifeyiwa'yı göremedi.

Tam vazgeçip eve dönmek üzereydi ki en son buluştukları terk edilmiş kulübenin gölgelerinin altında görüverdi Ifeyiwa'yı.

Mavi şapkasını taktı ve gizlendiği için biraz daha rahatlayarak, kıza doğru yürüdü. Ancak tam yaklaşıyordu ki, kız hızla yürüyüp uzaklaştı. Şaşırmıştı Omovo. Ifeyiwa bir otelin yanında durdu ve Omovo'yu bekledi. Omovo yaklaşıncaya da, yeniden yürüyüp karşı kaldırıma geçti ve bir yoldan aşağıya saptı. Omovo da ardından. Ifeyiwa yürümeyi sürdürdü, meydanın etrafında dolanıp yeniden caddeye çıktılar. Ve kız sonra Hausa ve Fulani tüccarları tarafından kullanılan duman rengi barakaların olduğu tarafa yöneldi. Öyle hızlı yürüyor, kısa yollara sapıyor, sitelere dalış çıkıyor, gizemli koridorlardan geçip başka sokaklara ulaşıyordu ki, yeniden kendi caddelerine çıktıklarını Omovo önce anlayamadı. Kızın yaptıklarıyla kafası iyice karışmış olduğundan, kız durup kendisine bir işaret gönderdiğinde, Omovo başının döndüğünü ve yumuşak renklerle patlayan bir karanlığın kendisini sardığını hissetti.

Bir ân sonra Ifeyiwa'nın kötü görünüşlü barakalardan birine girdiğini gördü. Dış duvarlar dumandan kapkaraydı. Dökülen merdivenlerin önünde çamur tabakaları vardı. Evlerden birinin açık mutfağında üç kadın duman kusan bir ateşin önünde oturuyorlardı. Parlayan yüzleri törensel işaretlerle doluydu ve Omovo'nun anlamadığı bir dilde konuşuyorlardı.

Kadınlar Omovo'yu şüpheyle süzdüler. Omovo çamurun üzerinden atlayarak beton merdivenleri tırmandı ve kapının önünde duraksadı. Binanın kokuları burnuna geliyordu. Kuru balık, kökler, küf, kova içinde dışkı, tıkuş tıkuş odalar, gaz lambaları, yıkanmamış kilim ve un çuvalları kokuları. Kori-

dor aydınlatılmamıştı. Başını kaldırıncı örümcek ağlarının kirişleri sarmış olduğunu gördü. Ağlar kıpır kıpırdı. Sanki garip bir yaşam saklıydı içlerinde.

Koridorun karanlığında İfeyiwa'yı bulamadı. Biraz korkmuştu. Rüzgâr usulca esti kafasının içinde. Üstünde, kirişlerde örümcek ağları iniledi. Ardında, sokak satıcılarının lambalarının ışıklarıyla çatırdamaktaydı gece. Sinekler vızıldadı. Ateş böcekleri süzülerek geceyi aydınlattı, ama gene de bir şey göremedi Omovo.

Ve ancak kızın usulca ona seslendiğini duyunca kendine geldi. Kapı altından ve anahtar deliğinden donuk bir ışığın süzüldüğü odaya doğru yöneldi. İlerlerken ayakları leğenlere ve bebek lazımlıklarına takıldı.

Oda boş sayılırdı. İfeyiwa heyecanlı bir biçimde yatağın kenarına oturmuştu. Yüzündeki kararsız gülümseme Omovo'nun etrafa bakmasına neden oldu. Oda tozlu ve küflüydü. Çıplak zemin donuk bir kırmızıya boyanmıştı. Bir köşedeki taburenin üzerinde gaz lambası durmaktaydı. Duvarların alt kısmı maviye boyalı, geri kalan kısmı ise beyazdı. Beyaz tavan gaz lambasının isiyile hare hare olmuştu. Havaya yoğun bir bayat yemek kokusu sinmişti.

"İçeri gel" dedi İfeyiwa. "Korkacak bir şey yok. Bir arkadaşımın odası."

Kararsızca ilerledi Omovo. Kıza iyice yaklaşıncı durdu. Odanın havasını içine çekti ve hemen geri bıraktı midesi bulanarak.

"Neden öyle dikilip duruyorsun?"

Bilmiyordu ki. Durakalmıştı Omovo, suskun, düşünceli ve ne düşündüğünü bilmeden; hissederek ve ne hissettiğini bilmeden. Sonra bir ürperti geldi ve titredi.

"Şapkan hoşuma gitti" dedi İfeyiwa.

Ürperti geçti ve çıplak odanın her şeyi kızın varlığının büyüyle ansızın değişiverdi. Şapkasını çıkardı.

Kız gülümsedi. Kararsızlığı geçmişti. Yumuşak bir ışıltı

çökmüştü hatlarına. Gözlerinde yumuşak, ayışığı benzeri bir parlantı vardı. Dudakları titriyordu hafifçe. Ayağa kalktı, Omovo'yu resmi bir şekilde selamlayacakmış gibi. Uzamış gölgesi duvarda kırıldı. Odanın havası sanki onun kontrolü altındaydı. Kıza doğru yaklaştı Omovo ve avuç içini omuzuna koydu. Sonra yavaşça çekti kolunu. Ifeyiwa Omovo'ya dikti gözlerini ve sonra çevirdi. Sessizce, sanki dinsel bir törendeymiş gibi oturuverdiler. Yatak gıcırdadı. Sinekler vızıldadı etraflarında.

Sonra iç çekti Ifeyiwa. Omovo, iç çekişin anlatılamaz duygu karışımalarını hissederek, kıza dokunmak istedi. Ama sessizlik aralarındaki mesafeyi genişletiyordu. Omovo tam bir şey söyleyecekti ki, dışarıda bir çığlık koptu. Hemen dikildi. Bir çocuk ağlaması duyuldu. Annesi azarladı ağlayan çocuğu. Kadın sesleri yükseldi farklı tonlarda ve sonra bir kapı çarpıldı ve sessizlik çöktü yeniden.

"Omovo?"

"Evet."

"İyi misin?"

"Herhalde."

"Korkuyor musun?"

"Biraz."

Ifeyiwa koluna dokundu. Parmakları hafifçe titriyordu.

"Korkma."

"Korkmam."

"Resim yapıyor musun?"

"Şu ara pek yapamıyorum."

"Neden?"

"Bilmem. Herhalde daha hazır değilim."

Bir ân sustu. Ifeyiwa:

"Pazar günü olanlar için çok üzüldüm."

"Boşver."

"Şu adam..." Durdu kız. Sonra yeniden iç çekti. Omovo uzanıp çıplak koluna dokundu. Gözleri yaşla doldu Ifeyi-

wa'nın.

"Neden ağlıyorsun?"

Başını salladı, gözlerini sildi ve bakışlarını çevirdi.

"Neden?"

Omovo'ya döndü. "Beni ilk öptüğün zamanı anımsadım." Bir ân konuşmadılar. İçinden coşan tatlı ve hüznü arzuladı hissetti Omovo. İfeyiwa Omovo'ya doğru yanaştı. Usulca.

"Arka bahçede çamaşır asıyordum, sen çıkageldin ve yüzümü ellerinin arasına aldın, gözlerime baktın ve beni öptün."

Omovo gülümsedi.

"Çok şaşırmıştım. Günlerce doğru dürüst uyuyamadım."

"Anımsıyorum" dedi Omovo. "San bir bere giymiştin başını tokayla tutan."

"O sonraydı. Çok sonra."

"Emin misin?"

"Evet. O gün senin şapkanın mavisinde bir etek ve beyaz bir bluz giymiştim. Üstelik ayakkabılarım yoktu."

"A, ben farklı anımsıyorum o halde."

"Kendinden utanmalısın."

"Ama öpücüğü anımsıyorum. O cesareti nereden buldum bilemiyorum. Büyülenmiş gibi gezindim sonra. Hep senin hayalini kurdum."

İfeyiwa gülümsedi. Çevresindeki hava elektriklenmişti.

"Peki sen nasılsın, canım sevgilim?"

Gülümsemesi soldu. Omovo böyle bir ânda bu soruyu sorduğuna pişman olmuştu.

"Ben mutluyum şimdi. Ama işler kötü."

"Ne oldu?"

"Evden haber aldım."

"Ne haberi?"

"Çatışma çıkmış yeniden."

"Nerede?"

“Bizim köyde. Bizimkiyle diğeri arasında.”

“Ciddi miymiş?”

“Evet. Birbirlerini öldürüp çiftlikleri yakıyorlarmış. Adamlar geceleri ellerinde bıçaklarla dolanıyorlarmış ortalıkta.”

“Aman Tanrım.”

“Uzun zamandır zaten sıkıntı vardı, ama birbirimizi öldürmek yeni başladı.”

“Sorun ne?”

“Sınır meselesi. Yıllar önce beyazlar bizim toprağımızı diğerköye vermişler ve bağımsızlıktan sonra bizimkiler mahkemeye gidip geri almışlar. Ama diğerkileri bir türlü kabul etmiyor. Biz de savaşıyoruz.”

Omovo sinirlenmişti. “Şu lânet beyazlar. Her şeye burunları soktular.”

“Suç bizde. Çok aç gözlüyüz.”

“Ama beyazlar bu kadar kanışmamalıydı.”

“Biliyorum.”

“Üzüldüm.”

“Neyse.”

“Ailenden zarar gören kimse yoktur umanım.”

“Yok. Ama duyduğuma göre annem hastaymış. Herhalde ölecek diyorlar. Eve gidip yanında olmam gerekebilir.”

Omovo ne diyeceğini, uygun bir dille nasıl İfeyiwa’yı teselli edeceğini bilemedi. Kız boğazına gömdüğü bir ses çıkarınca ve titreyince, ağlamasını bastırmaya çalışarak, yüreğinin dağıldığını hissetti Omovo. Kızı sıkıca kollannın arasına aldı. İfeyiwa kurtardı kendisini. Yüzünü bulmaya çalıştı Omovo. Kızın ifadesi sertleşmiş ve ulaşılmaz bir soğukluk gelmişti bakışlarına.

“Beni kaygılandırıyorsun” dedi Omovo. “Hep değişiyorsun.” Omovo’ya baktı kız. “Öyle deme.”

“Neden?”

“Bilmem. Aklıma tuhaf düşünceler geliyor.”

"Ne gibi?"

"Bilemiyorum. Pek düşünce gibi değiller."

"Ne o halde?"

"Söylemesi zor."

"Kötü rüyalar mı?"

"Hayır. Artık kötü rüyalar görmüyorum. Sanırım böylece kafamın içi sakinleşti. Evdeyken hiçbir şey hissetmiyorum. Ölü falan gibiyim. Sanki et ve kemikten yapılmamışım."

"Böyle konuşma" dedi Omovo, elini kızın saçının dolgunluğunda gezdirerek.

Ifeyiwa güldü. Bir gözünden gözyaşı damladı. Sildi ve konuştu: "Ama seninleyken yeniden canlanıyorum. Bir kadın gibi soluyorum, ama küçük bir kız gibi hissediyorum kendimi. Beni mutlu ediyorsun."

"O zaman kötü şeylerden konuşmayalım."

"Tamam. Senin şapkandan konuşalım."

"Neden?"

"Neden konuşmayalım?"

"Ne diyeceksin şapkamla ilgili?"

"Rengi mavi."

"Yani?"

"Güzel bir mavi."

"O halde?"

"Nerden buldun?"

"Bir arkadaş verdi."

"Senin arkadaşlarının hiçbirini tanımıyorum. Bazen sana geldiklerinde görüyorum."

"Bir gün tanışırsınız."

"Hangisi verdi şapkayı?"

"Okoro."

"Yani öylesine veriverdi mi?"

"Evet. Başımı korumam için."

"Neden?"

"Güneşten."

Tatlı tatlı güldü İfeyiwa. "Sana verenin bir kız olmadığını emin misin?"

"Eminim."

"Yani bir sevgilin daha mı var?"

"Hayır. Yok."

Kız gülümsedi. "Neyse, bu şapka seni yamuk gösteriyor."

"Yani sen yamukları seviyor musun?"

"Yalnızca senin gibi yamukları."

"Ben yamuk değilim."

"Giy."

"Hayır. Sen giy."

"Peki." Kız şapkayı gür, siyah saçlarına oturttu. "Yakıştı. Yamuk gösterdi seni." Kız etrafa bakındı. "Odada ayna yok."

"Bana güven. Çok güzel durdu."

Şapkayı çıkardı ve abartılı bir hareketle Omovo'nun kafasının bir tarafına koydu. Sonra kıkırdayıp başka tarafta denedi. Omovo başından çıkıp yatağın parmaklığına astı.

"Şimdi de yatak yamuk görünüyor" dedi İfeyiwa.

Kızı şakacıktan itti Omovo.

"İyi bir şair olurdun" dedi kıza.

"Şiir yazmayı hep düşünmüşümdür" dedi İfeyiwa. "Ama nasıl yazılır bilemem."

"Ağabeyim şiir yazmanın en iyi yolunun oturup yazmak olduğunu söylerdi. Tabii bir de çok şiir okumak. Resim yapmaya benzetmişti şiir yazmayı."

"Onun şiirlerini bana göstermedin."

"Gösteririm."

"Neden bir tanesini şimdi okumuyorsun?"

"Hangisini?"

"Bilmem. Geçen cumartesi söz ettiğin olabilir."

"Kuşlarla ilgili olan mı?"

"Hayır. Geçenlerde yolladığı."

“Tamam.”

İfeyiwa gözlerini kapattı.

“Neden kapattın gözlerini?”

“Sesini daha iyi duyabilmek için.”

Omovo yumuşak, duraksar, konuşma tonunda bir sesle okudu ağabeyinin şiirini. Bitirdiğinde İfeyiwa gözlerini açtı, el çırpı ve “Çok hoştu” dedi.

Ve ansızın Omovo’yu dudaklarından öpüp geri çekildi, varlığı capcanlı, yüzü ıslıl ıslıl, gözleri berrak. “Gerçekten çok hoştu” dedi.

Sonra Omovo kızın yüzünü tuttu ve hiç kıpırdamaksızın, sıcak kahverengi gözlerinin ta derinlerine baktı ve kızı öptü sevgiyle ve aşkla. Önce ürkmüş ve hatta şaşırmış gibi baktı İfeyiwa. Ama Omovo sürdürdü dudaklarını öpmeyi, sonra yanaklarını, boynunu, kaşlarını, alnını, kulaklarını öptü ve sonunda dudaklarında kaldı, uzun uzun. Yumuşacık ve sıcacık kızın dudakları. Titrediler. İyice sokuldu kıza Omovo. Yan yana oturdukları için biraz rahatsız bir şekilde tutkuyla sarıldılar birbirlerine. Sonra sanki rollerini çok iyi bildikleri bir törendeymişlercesine, tek bir beden olarak doğruldular. Birbirlerine yapışmışlardı. Omovo içine kızın saçlarının mis kokusunu çekiyordu. Sonra iki eliyle gezindi kızın sırtından aşağıya. Ve aşağı kısmının dolgunluğu üzerinde durdu elleri.

Artık bundan sonrası çabucak oluverdi. İfeyiwa’nın elleri hafifçe Omovo’nun sırtında ve kalçalarında gezinerek, pantolon fermuvanını bulup indirmeye çalıştı ve sonra yine göğsüne dönerek ardından tıraşlı kafasını ve boynunu okşadı Omovo’nun yumuşakça. Omovo pantolonunun fermuvanını açtı, kızın bluzunun düğmelerini çözerek, bluzu çıkarttı üzerinden. Sonra kendi pantolonunu çıkardı, gömleğinden kurtuldu ve kızın karşısında durdu, çıplak ve mağrur. Baştan aşağı öpmeye başladı İfeyiwa’yı, kız eteğini çözdü ve telaşla iç çamaşırını sıyrıp attı üzerinden ve Omovo yüzünü kızın ılık karnına gömdü ve memelerini öptü. İfeyiwa beline bon-

cuklar takmıştı, bedeninin çekiciliğini ve Omovo'nun asla tahmin edemediği dolgunluğunu inanılmaz derecede artıran. Ve sonra dokunmanın büyüü karıştı işin içine. Omovo kızı sert döşegin üstüne yatırdı ve ayaklarından başlayarak öptü, midesinin, kaburgalarının ve baldırlarının içlerine parmaklarıyla resimler çizerek. Girintilerine ve çıkıntılarına dokundu kızın bedeninin ve zevkle titredi İfeyiwa. Kızdan gelen arzu ve toprak kokularını soluyarak usulca sarıldı kıza. Baldırları sımsıcak, bedeninin her ayrıntısı kusursuzdu. Öylesine düzgün ve uyumlu görünüyordu ki, haykırmak geldi Omovo'nun içinden.

Kıza dokununca titrediğini hissetti. Bunu fark etmesine şaşırmıştı Omovo. Kızın tepkisi daha da yüreklendirdi Omovo'nun duygularını, usulca dokunmayı sürdürdü, değişik yerlerine ve kızın kıvranmaları arttı, kontrol edilemez oldu ve korktu Omovo kızın duygularının gücünden ve sarılıp kendine doğru çekti onu. Her şeyini öpmek, duyumsamak istiyordu İfeyiwa'nın, ömür boyu anımsamak. Kızı ters çevirdi ve sırtının güzel kıvrımını ve kalçalarının dolgunluğunu izledi hayranlıkla.

"Seni yaratan Tanrı" dedi nefes nefese, "öyle severek yaratmış ki."

Kızı tekrar yüz üstü çevirdiğinde karnındaki törensel işaretleri ve göğsündeki yara izlerini gördü. Severek okşadı yaraları ve memelerine dokundu. İfeyiwa içini çekerek dairesel hareketlerle Omovo'nun göğsünden aşağı, midesine doğru indirdi elini ve orada kaldı. Ve sonra, ancak aşkın çok eski çağlayanlarından akan bir arzu ve çabuklukla Omovo'ya sımsıkı sarılıp yapıştırdı bedenini onunkine. Omovo hissettiklerini anlayamadı ve durdurdu kızı ve içine çekti kızın bronz,kahverengi cildini, yumuşaklığını ve ıslıtlı aydınlık yüz ifadesini.

Hüzün içinde yüzen bu ortamda, inançlarının dışı vurduğu şu ânin içine gömülmüş olan Omovo ve İfeyiwa, ken-

dilerini ele geçirecek olan şeye doğru ilerlemekteydiler. Ve bu arada da gaz lambası durmaksızın yanıyor ve örümcek ağlarını kıpırdanıyordu tavanın köşelerinde. Ve Omovo yeniden İfeyiwa'ya dokundu ve titredi kız, gözleri yumulu, elleri kasılarak, ağzı bir açılıp bir kapanarak, yüzü coşku derinlikleri içinde değişik görünümlere bürünerek, yitip gittiler hiç tanımadıkları güçlerin içinde, orada var olan ve aşklarıyla gerçeklik kazanan.

Omovo kıza bakmayı bırakıp gözlerini kapatınca, o da ele geçirildiğini hissetti. Ve İfeyiwa dokununca çıldırıp patlamamak için geri çekti kendisini. Zorlukla nefes alıyordu. Çılgın vahşi bir hayvana benziyordu İfeyiwa, dudakları ayrı, göğsü bastınlamayan bir tutkuyla inip kalkarken. Kız elleriyle Omovo'yu sımsıkı tutup kendisini tamamen ona verdiğinde, gözlerinde vahşi bir bakışla başını kaldırdı ve haykırdı:

"Çocuğunu doğurmak istiyorum!"

Ve Omovo zevk dehlizlerinde sürüklenip giderken aynı anda haykırdı İfeyiwa'yla, kızın açlığı yatağı titretti ve mutlulukla dolu çılgın bir çığlık attı ve ağzıyla kapattı Omovo kızın çığlığını. Yok edilemez aşklarının derin akıntılarına sürüklüyordu İfeyiwa Omovo'yu. Omovo'ya ve aşkına tamamen sahip olmak istercesine kıpırdanıyordu İfeyiwa, dudakları ayrı, yüzü kendinden geçmiş ve Omovo öptü o anda kız. Ve öpüşmeleri, dillerinin buluşması, sevişmelerinin uyardığı duygular daha da coşturdu ve sevişmeleri öpüşmenin tutkusunu artırdı. Omovo kıza öylesine sahip olmak, tadına varmak istiyordu ki, ne yapacağını şaşırmıştı. Tamamen kendilerinden geçmiş, varlıkları zonklayan parçalara ayrılmış ve haykırmak üzereydiler ki, kapının vurulduğunu ve dışarıdaki gürültüyü duydu Omovo. İfeyiwa kaptırmıştı kendisini, tepelere doğru hızla yaklaşıyordu -inatçı bir kusrak gibi- kolları açık, zirvelere meydan okuyarak, aynı anda duydukları, donakalarak, gözleri faltaşı gibi açık, taş kesilmiş bir halde, İfeyiwa'nın kocasının haykırışını:

"Çıkın dışarı! İkinizin de orada olduğunu biliyorum!"

Şaşkınlık içinde, ne yapacaklarını bilemeden kala kaldılar yatağın üzerinde. Adamın dışarıdaki bağırtilarını, kapıyı tekmelemelerini ve kilidi kıraca kmışcasına çılgınca zorlamasını dinleyerek. Omovo korkmaya başlamıştı ve İfeyiwa sakin olmasını işaret etti. Ve kızın serinkanlılığı, korkusuzluğu yatıştırdı Omovo'yu.

"Çık dışarı da geberteyim seni!" diye haykırdı kocası kapıyı tekmeleyerek, menteşeleri çatlatırcasına. Toz ve boya kalktı kapı çerçevesinden. Ahşap gıcırdadı.

"Çık dışarı, yoksa kapıyı kıracağım! İçeriye girdiğınızı gördüm! Çık dışarı!"

Sonra başka sesler de kanştı kocasının sesine. Çocuklar ağlamaya başladılar. Sert ve sarhoş erkek sesleri duyuldu, kocasının zırlıtısını bastıran. Binalarına gelip olay çıkararak kendilerini rahatsız ettiğı için dövmekle tehdit ettiler adamı. Birisi polis çağıracağını söyledi. Kadın sesleri de kanştı gürültüye. Sonra diğerlerinden daha öfkeli bir kadın sesi yükseldi ve paylamaya başladı adamı, kendi odasında kız kardeşi ve kocasının dinlenmekte olduğunu ve İfeyiwa'nın kocasının kapıyı tekmelemeye hakkı olmadığını söyleyerek. Bir diğeri meseleyi halletmek için içki içmeyi önerdi. Sesler duruldu ve tamamen kesildi.

Patırtı ve kapıyı yumruklama bitince, Omovo ve İfeyiwa çabucak giyindiler. Sonra yan yana oturdular, odadaki boşluk yüreklerini sıkıştırarak. Yanlarına kadar beyaza boyalı duvarlar onların üzerlerine kapanıyordu sanki, aralarındaki uzaklık ansızın inanılmaz derecede artarken. Bir süre sonra birisi kapıya vurdu ve bir kadın sesi duyuldu.

"Siz artık gidiverin -o. Arka bahçeden. Hadi çabuk!"

Konuşmadan birbirlerine baktılar, sanki son kez. Öpüş-tüler ve aynı anda kalktılar, lekelenmiş büyü nün hâlâ etkisinde olarak. Küflü odada sevişme kokuları çevreledi onları. İfeyiwa korkusuz, isyankâr, ışıltılı ve utanmaz duruyordu.

Cesaretle gülümsedi ve hızla yürüyüp koridorda gözden kayboldu.

Birkaç dakika bekledi Omovo. Sonra şapkasını giydi. Kapıyı açtı. Karanlık koridor boyunca esti rüzgâr. Örümcek ağları tepesinde kıpırdanırken çıktı dışarıya. Şaşkın ve uyku-
lu, evin önüne doğru yalpaladı ve gecenin her yeri saran rah-
minin derinliklerine daldı, düşünceleri bir hortum gibi karma-
şık bir haldeyken zihninde.

YEDİ

Binadan çıkanca, uyur gezer gibi, bir sis içinde amaçsızca dolaştı Omovo. Çok iyi bildiği caddeler ve sokaklar yabancılaşmıştı sanki. Gördüğü her şey canını sıkıyordu. Tam bir sokağa sapmıştı ki hava lağım kokularıyla sardı çevresini. Ve sonra tuhaf bir kâbusun yanı karanlığından çıkan biçimlermişcesine gördü onları. Lağım havalarının ağırlığında ezilerek yüzleri bezlerle sarılı, kişisizlikleriyle bir törendeymişler gibi, lağım-cılar yaklaştı ona doğru. Bekleyen kamyonlara doğru tökezleyerek ilerlediler, biraz durup dinlendiler, çeşitli binalara girdiler ve yüklenmiş olarak çıktılar dışarıya.

Ortalık lağım kokmuştu. İnsanlar kaçıştılar, telaşla yürüdüler. Burunları kapatıp gözlerini kaçırarak koştular. Lağım-cılar yalpalayarak yürüyorlardı, dizleri titriyor, belleri bükülüyordu. Homurdanıyorlardı. Taşydıkları kovalar genelde çok dolu olur ve içindekiler dışarıya akıp sokaklarda birikmiş olan çöpün içinde yerlerini alırdı. Ortada sinek, böcek yoktu.

Civardaki evlerden birindeki çocuklar, lağım-cıyı alaya almaya başladılar. Grubun en sakanı oydu. Kocaman bir kova taşıyor, ayakları dolanıyor, yalpalıyor ve tuhaf sesler çıkarıyordu. Çocuklar tekerlemeler söyleyerek adamla dalga geç-

meve başladılar. Adam durup, onlara bakıp, korkutmak amacıyla tuhaf sesler çıkarınca hemen eve koşup içkiye ve sohbete dalmış büyüklerini rahatsız etmeye başladı çocuklar. Bir süre sonra da tekrar çıkıp lağımçıya takılmaya ve taşlar atmaya koyuldular. Taşlardan biri kovaya çarpıp çınladı. Omo-vo taşla takılmamaya çalıştı.

Lağımçı yeniden durdu. Gözleri alev alev, boynu dik ve alnı ter içindeydi. Kızgınlıkla homurdandı ve çocuklara ayağıyla kum atmaya çalıştı, ama tökezledi, haykırdı, acıklı ve güç bir çabayla dengeledi kendisini ve çocuklar daha da yüksek sesle güldü. Ama çaresiz kalan lağımçı, boş elini uzatarak tuttuğu kısa süpürgeyle kovanın içindekilerden serpiştirmeye çalıştı çocukların üzerine. Koştı çocuklar, bağırıp kahkahalar savurarak masum bir kötülükle. Lağımçı da arkalarından. Korkunç yükü sallanıyordu başının üzerinde.

İçki içip tükürmekte olan büyükler, çocuklarının haylazlığından habersiz olarak başlarını kaldırıncaya, o karanlık görüntüyle karşılaştılar. Bir tanesi haykırdı: "Hey, neyin var senin?" "Ne istiyorsun?" dedi bir diğeri.

Büyükler ayağa kalktılar. Lağımçı zamanlamasını yapmıştı. Bu tür işlerde çalışanlara gelen adı ve tuhaf bir kibirle lağımçı, homurdana, tıslaya, kovasını büyüklerin tam burunlarının dibine koyuverdi, çocuklarına terbiye vermemelerine bir ceza olarak. Etki korkunçtu.

"Hey, taşıyıcı, çıldırdın mı, ha? Yolunu mu şaşırdın?" diye haykırdılar büyükler.

Lağımçı, boynunu çatırdatıp sanki hayal görüyormuşçasına kıvrılarak, inanılmaz yükünden uzaklaştı. Yaptığının anlamı tamamen kavranınca ortalık kanıştı. Büyükler, komşular, civardaki kadınlar haykırıp uludu. İnsanlar her yöne koştu. Yaşlılar iskemlelerinden fırlayarak içki ve kola kamışları dolu masalarını, kokudan kaçma telaşıyla devirdi. Korkunç bir karmaşa, tehdit ve lanet patırtısı koptu. Pis koku, tüm bir köyü kaçırtaçak şiddetteydi.

Patırtı biraz sakınleyince, yaramaz çocukların ailesinden olan küçük bir heyet, adama gönderildi. Heyet adamdan oldukça uzak durarak yalvardı, ataları ve tanrılar adına cehen-nemi yükünü meskenlerinin önünden alıp gitmesi için. Lağım-cı adam süzdü onları, küçümsemeyle. Yakarışlarına kulak bile vermemişti. Bir nöbetçi gibi dimdik ve kıpırdamadan duruyordu, elleri arkasında. Heyet daha da yaklaştı ve kadınlar yere çömelerek adamın annesi, dini, imanı, Müslü-mansa Allah aşkına vazgeçmesi için yakardılar adama. Ama ne söyledilerse, adamı kıpırdatamadılar.

Kadınlar gidip yaramaz çocukları sürükleyerek getirdiler ve herkesin önünde acımasızca sopaladılar. Heyetin geri kalanı adama yalvarmayı sürdürdü. Adama dualar ettiler. Heyetin en yaşlısı lağım-cının zengin olması, sağlıklı ve mut-lu bir ömür sürmesi için dua etti. Ama lağım-cı, duaların abartılmasından rahatsız olmuş gibi görünerek heyetten uzak du-rup keskin, kayıtsız sözlerle izledi olup biteni.

Ve sonra heyet geri döndü ve kısa bir görüşmenin ardından yeniden geldi. Biraz para toplamışlar, adamın öfkesini bu yolla dindirmeye karar vermişlerdi. Adam önerilen paraya baktı. On niara toplanmıştı. Yüzünde küçümseyici bir tavırla başını çevirdi. Heyet yeniden geri dönüp parayı ikiye katla-mış olarak geldi. Ama ancak bir on beş dakika daha yalvar-dıktan, çocukları diz çöktürüp af diletikten ve parayı otuz ni-araya çıkarttıktan sonra, adamı ricalarını dikkate almaya ik-na edebildiler. Lağım-cı parayı aldı, dikkatle banknotların ger-çek olup olmadığını kontrol etti ve arka cebine tıktırdı. Son-ra kovayı öfleye püfleye kaldırdı, başının üzerine koydu, sal-landı, az kalsın her şey dökülecekti ve kadınlar çığlık attılar.

Neyse ki yükünü dengeledi adam. Çömeli-p süpürgesini aldı. Sonra gülünç bir kibirle, gecenin içine daldı, yalpalaya-rak.

Koku tüm havayı kirletmişti. Acımasız bir anı gibi sine-cekti havaya haftalar boyunca.

Uzaktan bu olanlara tanık olan Omovo, amaçsız gezintisine devam etti.

Dar bir yola gelmişti. Kenarlarda derin lastik izleri vardı. Yolun her iki tarafına da hoş kokulu çiçekler serpilmişti. Havada tütsü kokusu vardı. Çan seslerini ve şarkılan duyabiliyordu. Tanrı'nın unuttuğu şu alana kimin çiçek ekme zahmetine katlanmış olabileceğini düşündü. Belirsiz bir huzur dolmuştu içine. Yoldan içlere doğru ilerledikçe ağaçları, çalılıkları ve garip karanlığı fark etti. Gece işaretlerin bir ormanıydı. Yol genişliyordu. Havadaki tütsü kokusu ağırlaşmıştı. Yol kenarında çitle çevrilmiş bir alan gördü. Ortasında bir ev vardı. Çevresine pahalı arabalar park edilmişti. Tuhaf davul sesleri geliyordu kulağına ve plajda duyduğu sesleri anımsadı, kızın cesedine takılmadan önce.

Gizli bir buluşma yeri, gizli bir derneğin toplantısına varmış olduğunu düşündü. Ev, bir getto kilisesini andınıyordu. Çitli alandan sonra yol bitiyordu. Ötesi, üzerinde tahta bir köprü olan bataklıktı. Köprünün nereye gittiğini bilmiyordu.

Buluşma yerinin kapısı önünde, ruhu huzursuz ve merak içinde beklerken, ansızın çınlayan davul sesleri ve gürültü sardı ortalığı. Elleri kamçılı, maskeli insanlar fırladılar ağaçların arasından. Sonra ortada duran Egungun, korkunç maskeli, uzun bir kişi arkaalanndan göründü. Çevresi kadim, inatçı şekilde iplerle bağlı adamlarca sarılmış olarak. Önem-siz diğer kişiler, daha az ürkütücü maskeleriyle, birbirlerini kamçılamağa başladılar. Konuşan davullar çevrelerinde gümbürdedi. Grup ilahi söylemeyi sürdürdü. Birbirlerinin ayaklarını kamçılıyorlardı. Zıplıyor, bağırıyor, kamçı darbelerine karşılık vermiyorlardı. Hareketlerinde kötülük yoktu. Davullar eşliğinde birbirlerinin sırtlarını kamçılایarak ve dans ederek Omovo'ya yaklaştılar. Çevresinde dans ettiler, maskeli dönüyor, farklı yönlerle koşuyor ve grubu tarafından yerine çekiliyordu. Birbirlerinden o yılın kötülüğünü çıkara-

bilmek için kamçılaştılar, Omovo'nun çevresinde dans ederek, ancak hiç ona dokunmayarak. Sonra Omovo'nun çevresini sarınca, ruhlar yükselerek ve Egungun kendinden geçerken, giymesi için bir maskeyi uzattılar Omovo'ya. Omovo kabul etmedi ve dans ederek yanından geçip gittiler, getto'ya doğru. Daha gidecekleri yere varmadan korkuyla bağırarak kadın ve çocuk sesleri geldi Omovo'nun kulağına.

Tek başına duran binaya doğru ilerledi. Kapı açıktı. Bina unutulmuş bir peri masalının büyüsünden sıyrılmış gibi, bir ormanın tam ortasında durmaktaydı. Büyük bir tabela çıktı karşısına. Üzerinde hiçbir resim yoktu. Tabelanın yanına siyah bir haç dikilmişti. İlahi sesleri daha da artmış ve uyumsuzlaşmıştı. Kocaman davulların ve tıngırdayan şişelerin sesleri duyuluyordu uzaktan. Geri planda da bir akordeonun iniltileri geliyordu. Bir çığlık yükseldi.

Rüzgâr sertçe esti Omovo'nun yüzüne, çürümüş ot ve tütsü kokularıyla dolu olarak. Gece kuşlarının cıvıltılarını duydu. Binanın ana kapısına geldi ve başka bir tabelayla karşılaştı, haçın üzerinde önce İsa'nın resminin olduğunu gördü. Çok güzel bir tabloydu bu, işaretlerle dolu. Kartal kanatlı kuş imgeleri, baykuş yüzleri, kuş ayakları ile dolu bir resimdi. Yeşil gözlü, uçan insanlar vardı resimde. İnsan yüzü kaplumbağalar, ceylan bedenli kadınlar, sarı kanatları olan erkekler. Tabelanın her tarafında Mısır hiyerogliflerinin tuhaf uyumları vardı. Tüm bu imgeler ve işaretler, beyaz bir haç üzerindeki, İsa olmayan bir şekli çevrelemekteydi. Omovo ressamın imzasına baktı ve hayretle resmin Dr. Okocha'ya ait olduğunu gördü. Kafasının içinde bir şey patladı. Korku ve belki şaşkınlık dolu bir çığlık atacaktı ki, toplantı yerinin içinden gelen en ürkütücü ilahilerin bozuk sesleri çınladı kulaklarında.

Kapı ansızın açıldı -Omovo'nun göğsüne çarparak. Kapının gücünden ve içeriden gelen sesin ani saldırısından korkarak irkildi. Bir ân için taş kesilmişti, ne yapacağını bileme-

den. Yavaşlatılmış bir rüyayı izlercesine, içerde olup bitenleri görüverdi. Kırmızı ışıklar aktı gözlerine. Sıralanmış adamlar gördü, yavaş hareketler yapan, törendeymişcesine. Hepsi de beyaz pelerin giymişlerdi. Önlerinde duran, üçgen bir platformda, çevresi mistik fetişler denebilecek şeylerle çevrili olarak duran, Tören Amiri yer almaktaydı. Uzun boylu, sinek-kaydı tıraşlı bir adamdı. Pelerini ipektendi ve göğsünde kırmızı işaretler, yüzünün bir tarafında yerli tebeşir ve rastık taşı izleri vardı. Önünde, bir adam çömelmişti, yakanış ve huşu azaplarıyla kıvranan. Adam ellerini açtı ve avuç içleri, ışıpta kana batırılmış gibi kıpkırmızı göründü. Omovo ansızın gürültünün aslında bir yanılgı olduğunu anladı. Kalabalık sessizdi ve akıcı hareketlerini rüyadaymışcasına yapıyordu.

İkinci şaşkınlığından sıyrılmak üzereydi ki, Eşik Bekçisi onu görüp yanına yaklaştı. Siyah takım elbise, beyaz eldiven ve siyah şapka giymişti. Orta boylu, yakışıklı, güçlü bakışları olan bir adamdı.

“Ne istiyorsun?” diye sordu.

“Hiçbir şey.”

“Bize katılmak ister misin?”

“Biz kim?”

“Önemi yok.”

“Yok mu?”

“Hayır.”

Sessizlik.

“Evet?”

“Hayır.”

“Bugün katılım günümüz.”

“Neye katılım?”

“Yabancıların katılımı.”

“Neye?”

“Gizemlere.”

“Ne gizemleri?”

“Ölümün ve gücün gizemleri.”

Sessizlik.

"Evet? Bu gece sen ilksin."

"Öyle mi?"

"Evet. Ve görünümün uygun. Başında şapka var ve sanırım kafan kazınmış."

"Nereden bildin?"

"Önemi yok. Senin bir yabancı, dertli ve yalnız biri olduğunu da biliyorum."

Biraz daha sessizlik.

"Şimdi karar vermelisin. Törenimizin sonraki aşaması için içeriye gitmeliyim."

"Kusura bakma."

"O halde lütfen git."

"Neden, yalnızca izleyemez miyim?"

"Hayır. İzlemek bağlanmak demektir."

"Tamam."

"Lütfen binamızı terk et."

"Aceleyle ne gerek var?"

"Diğer yabancıların gelmesini engelliyorsun."

Omovo duraksadı. Bekledikçe, daveti düşünmek üzere, bekçinin yüzünde oluşan değişimleri daha çok fark edebiliyordu. Garip bir ifade, adeta leş kargasını andıran, bekçinin hatlarına hâkim olmaya başlıyordu. Ansızın sert bir rüzgâr esti ve Omovo'nun ensesine görünmez bir tokmak gibi çarptı. O ân geçti ve Omovo kendisini capcanlı hissetti. Geri döndü ve tabelanın önünden yürüdü, Dr. Okocha'nın şaşırtıcı resmine son bir bakış atarak. Ve sonra diğer boş tabelanın önünden geçip kapıdan çıktı. Ardına bakınca bekçinin hâlâ kendisini izlediğini gördü. Bir süre sonra bekçi içeri girip kapıyı kapattı.

Omovo köprüye doğru yürüdü. Zihni karmaşık, ot kokuları geldi burnuna. Geceye ait hayvanların nağmeleri duyuluyordu. Akli başında olmanın güzel kokuları ruhunu okşadı. Göremediği şeylerin büyüğü ve görmemesi gerekenlerin

korkusu sarmıştı içini. Zihni açıktı ve gece, bir ân için, yumuşak bir tona bürünüverdi. Sonra karanlıkta bir haykırış duyuldu.

Omovo serin bataklıktan geldiğini düşünerek o yöne doğru ilerledi. Fazla uzağı göremiyordu. Ama tahta köprü-nün kınılmış olduğunu görebildi. Tahtaları kınılmış ve yalnızca dış kabuklar kalmıştı. Bataklık geceyle bütünleşmişti. Kırık köprü-nün yanında bir patika vardı. Patikaya saptı. Taşların yuvarlanması sessizliği dolduruyordu. Dikenler sıyırdı her yanını. Bir ağacın köküne takıldı ayağı. Doğrulunca, ağacın dallarından bir şey yuvarlandı. Bekledi. Hiçbir şey olmadı. Çalılar ve ağaçlar geçti zihninden. Boş bir teneke kutuya çarptı. Keskin bir sesle çınladı ortalık. Bir ânlık yok olma duygusu sardı içini ve sonra duyguların yoğunlaşması. Bir başka ses uzandı karanlıklardan. Ormanda sanki ağlayan bir bebek vardı. Sese doğru yürüdü hızla. Sonra başka sesler duydu, dalların çıtırtısını ve kaçan birisinin ayak seslerini.

Neredeyse çiğneyecekti o nesneyi. Bir paçavraya özen-sizce bohçalanmış ve patikanın kenanna bırakılıvermişti. Önce kıpırdandığı ve tuhaf bir hayvan gibi yerinden oynadığı için korktu Omovo. Güçlkle nefes alıp verme ve rasgele ayak sesleri duyuldu tam önünde. Bir kıvrımda perişan silu-etini gördü kaçmakta olan kadının. Seslendi ona doğru. Kadın arkasına baktı ve sonra ayağı ağaç köküne takılıp düştü. Omovo kadına yetişince, küfretmeye başladı kadın. Uzun parmaklarıyla çılgınca işaretler yaparak haykırıyordu. Ve sonra eteğinin ucuyla burnunu sildi ve sessizleşti. Açık yakalı bir bluz giymişti. Göründüğü kadıyla zayıf ve hasta bir kadındı. Saçları taranmamıştı. Ağzı kasılıyordu. Burnunu çekti, Omovo'ya bakıyordu, bedeni kasılmalarla sarsılırken. Çıplak koluna konmuş olan sineğe vurdu. Sessizce durdu Omovo, kıpırdamadan.

Rüzgâr usulca inledi. Yapraklar ve yeraltı bitkileri kırır-

dadı. Rüzgâr dinince, konuşmaya başladı kadın. Sesi kaba ve küstahtı. Saldırganlık boyutlarına yükseliyor ve sonra fısıltıya dönüşüyordu. Kocasından söz etti, silahlı bir soyguncu olan. Bir gece pazardan dönerken onu yolda boynunda bir kurşun yarasıyla yerde ölü olarak bulduğunu anlattı. Parasızlıklarından ve o gece gelip evine el koyan alacaklılardan söz etti. Anne, baba ya da kardeş sahibi olmadığından, şu dünyada tek başına kaldığından yakındı. Silahlı bir soyguncunun bebeği uğruna ölse miydi? Sesi zayıfladı. Başka bir adam vardı dedi, kendisiyle evlenmek isteyen, ama bebek engeldi, boynunda bir yükü, ona bakacak parası yoktu, zaten kendisinin olmadığı yalanını söylemişti herkese. Ölse de umrunda olmadığını, yarı ölü olduğunu söyledi ve konuştu durdu, cinnet geçirir gibi, kâh ağlayarak, sanki sözünü kesen farklı sesleri yanıtlarcasına. Sonra ansızın sesinin tonu değişti. Her şeye lanet etmeye başladı ve “nedenler”le dolu sorular sıraladı, yumruklar savurdu toprağa, sanki açılmayan bir kapıya vururcasına. Ve sonra kendini yere atıp, dövünüp yırtınmaya başladı. Alnından kan akıyordu, gözlerinden ve ağızından aşağı doğru.

Bir mendil uzattı Omovo kadına, kanını silmesi için, ama bir tokat savurdu kadın uzanan eline. Tatlılıkla konuştu Omovo kadınla, teskin etmek ve gidip bebeğini almaya ikna etmek için. Rüzgâr yeniden kabardı. Kadın titredi.

Gökyüzünde ay sıyrıldı bulutların üstünden ve ağaçlarla çalılırların üzerine gümüş rengi bir sis çöktü. Bu yeni oluşan sessizlikte bebeğin zayıf ağlaması doldu havaya, sessizlikte yankılanan. Kadın doğruldu yerinden, ansızın bir rüyadan uyanmışcasına. Omovo’yu itip geçti ve terk ettiği bebeğine doğru ilerledi.

Ağlama yeniden duyuldu, ama bu kez her seferinden daha da çaresiz. Kadın inanılmaz bir hızla koştu ormanda. Omovo izledi onu. Kadın yanına vardığında bohça yana dönmüştü. Başucunda kara bir kedi duruyordu ve kadın bohça-

yı kapıp göğsüne bastırınca, sallayıp hüznle dans ederek yüzü farklı bir ışıkla aydınlandı. Ve sonra bebeği kundağından çıkartıp kirden ve üzerini saran kanıncalardan temizledi ve yaşamın güçlükleri ile ilgili eski bir türkü söylemeye başladı.

Ansızın kadının nefesini tuttuğunu duydu Omovo. Bebeği yukanı kaldırdı. Tamamen kıpırtısızdı bebek. Bacakları eğri ve yüzü çarpıktı, kolları iki yanına düşmüştü. Kadın deli gözlerle baktı Omovo'ya ve ağzını açıp dehşet dolu titreşimleri ormanda yankılanan bir çığlık kopardı. Ve sonra haykırarak koştu gecenin içinde ölüleri ve yataklarında huzur içinde uyuyanları kaldırmak istercesine.

Omovo anlamıştı. Öylesine güçlü bir şekilde anlamıştı ki hem de, içinde bir şeyler açıldı ve her tür ses zihninin içinde fokurdadı ve tamamen sestten yoksun olarak düşüp toprağa çarpan bir kuş görüntüsü oluştu kafasında. Tükenmiş hissetti kendisini. Çalılar ve karanlık doldu içine. Ve ormandan çıkıp kurtulunca, kendisini karşıladı getto ve gökyüzü, açık, duru ve rüya gibi.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

BİR

İfeyiwa hızla koridordan yukanya ve gizli bir geçitin arka tarafına doğru yürüdü. Kendi sokağına gelince yavaşladı. Gece capcanlıydı etrafında. Her şeyin dışında hissetti kendisini, bacaklarının arasındaki ıslaklığın dışında. Fasulye ekmeği satanların ve ogogoro tacirlerinin tezgâhlarının arasından geçti. Gürültülü, işlek otelin ve en son şarkılan çalan plakçı dükkânının önünden yürüdü. Sevişmenin ortasında rahatsız edilmenin yarattığı duygunun karmaşıklığıyla, bir kulübenin çatısının altında durup eteğini düzeltti. Gölgeler yüzünü sokaktan gizledi. Kendini toparlamaya, kaygılarını yatıştırma-ya çalıştı.

Bir araba caddeye dönerken bir ân için İfeyiwa'yı aydınlattı. Parlayan farlar kaybolduğunda yere çöktü ve ağlamaya başladı İfeyiwa. Her şey mide bulantısıyla döndü geriye. Son zamanlarda öyle çok üstüne gelmişti ki yaşam, geceleri kocası soyunurken, sabahları giyinirken, sinir bozucu iltifatlarını dinlerken haykırmak ve kendini camdan aşağıya atmak geliyordu içinden. Ama adamın kapıya vurmasını, tehditleri-

ni, Omovo'nun nasıl korktuğunu, ardından gelen sessizliği anımsayınca, bir boşluk duygusu tırmandı yüreğine. Odanın içindeki o küflü boşluklar, içinde gizli tuttuğu şeylerin açığa çıkmasına neden olmuştu. Caddeye bir başka araba girdi ve yüzünü ellerinin arasına gömerek saklandı İfeyiwa, kaçamıyacağı çirkinliklerden kurtulmak istercesine.

O ân da geçti. Hausa tüccarı geçti yanından, çarpık adımlarla. Köşede çocuklar koşuyorlardı. Fahişelerin çatlak sesle erkeklere seslendiğini duydu:

"Tatlı dakikalar ahbab!"

"Güzel zaman geçiririz birlikte."

"Bu acele ne böyle, yakışıklı?"

İfeyiwa gölgelerden kaçtı ve caddeye çıktı. Bacakları titriyordu. Terli ve yapış yapış hissediyordu kendisini. Bedensizce yaşlanmıştı sanki. Zorlanarak, terk edilmiş bebeklerin bulunduğu söylenen, insanların saldırıya uğradığı, kadınların tecavüz edildiği noktaya ulaştı çalılıkların arasında. Karanlık hoşuna gitmişti. Bir süre durdu ve rüzgâr esti saçlarından doğru. Çalılıklardan tuhaf bir çıtırtı geldi, ama hiç korkmadı. Sese doğru yürüdü, çalılıkları araladı ve hiçbir şey görmedi. İnsanlar hızla geçiyorlardı o karanlık noktadan, yürürken şarkı söyleyerek. Okulda söyledikleri bir şarkıyı anımsadı ve hüznle söylemeye başladı.

Yaşamım için çalışıyorum

Yaşamım için çalışıyorum

Eğer biri gelir de

Sorarsa beni

Deyin ki ona

Yaşamım için çalışıyorum.

Şarkı kısacık okul günlerine özlemle doldurdu içini. Dostluk, kilise ayinleri, açık, uçsuz bucaksız tarlalar, spor mevsimleri ve kolalı üniformaları içinde arkadaşlarını anım-

sadı, sabah töreninde gülümseyerek şarkı söyleyen. Bir adım attı ve çalılının arasında duran bir çiçeğe ilişti gözü. Gölgele-
rin içinde koyu görünüyordu. Çiçeği kopartıp kokladı ve hap-
şırdı. Kokusu hiç de iyi değildi. Sessizce güldü kendi kendine
ve yürümeye devam etti. Çevredeki gaz lambalarının donuk
ışıklarında çiçeğin hasta olduğunu, karardığını ve böcekler
tarafından yenmiş olduğunu gördü ve aslında siyah değil,
açık pembeydi rengi. Elinden bırakmadı çiçeği.

Ardında oluşan gürültüyle irkilip döndüğünde, çalıktan
topallayarak çıkan küçük bir köpek gördü. Patisi kırılmış bir
halde, fasulye ekmeği satılan bir tezgâha doğru topallayarak
ilerliyordu. Acındıncı sesler çıkararak, tezgâh sahibi kadının
dikkatini çekti. Kadın köpeğin geçmişine lanetler savurarak
üzerine bir kaşık kızgın yağ atıverdi. Köpek uludu ve cadde-
nin karşısına geçti, boynu bükük, patisi sarkık. Futbol oyna-
makta ve kendi aralarında kavga etmekte olan çocukların
dikkatini çekmişti köpek. Tuhaf yürüyüşüne güldüler. Bir ta-
nesi, gol atmaya çalışırken topu kaçırdı ve köpeğe vurdu.
İfeyiwa haykırarak. Köpek havada savruldu. Acayip bir fut-
bol topu gibi yere çarptı ve yuvarlanarak durdu kederli sesler
çıkarak.

İfeyiwa dosdoğru koştu köpeğe. Daha nefes alıyordu. Ön
patisi yamulmuştu. İfeyiwa hayvanı kucakladı ve kanadığını
fark etti. Köpek kucağında hızla uzaklaştı oradan ve çocuk-
lar arkasından alay ettiler.

Hiç düşünmeden odalarına daldı ve ışığı yaktı. Kocasını bir
koltukta oturmaktaydı. Bir başına, zavallı bir yaratık. Masa-
da yansı içilmiş bir ogogoro şişesi vardı. Görüldüğü kadany-
la sarhoş olana dek içmişti, karanlıkta, tek başına. Çatlak bir
sesle konuştu: "Işığı söndür ve o hayvanı derhal at."

Gözleri kıpkırmızıydı. Kendisine yeniden içki koymak dı-
şında hiç kıpırdamadı. İfeyiwa ışığı kapatarak koridora çıktı.
Giderken köpeğin hırıltıyla nefes aldığını ve dilinin dışarı
sarkmış olduğunu gördü.

Arka bahçe bomboştu. Kirli tabaklar, bebek lazımlıkları, kirli kovalar duruyordu ortalıkta. Köpeği dinlenmesi için mutfağın yanına yatırdı. Ve sonra bir kova su aldı, banyoya gitti ve yıkandı. Sümük kaplı teneke duvarda asılı duran bir komşunun havlusuyla kurulanmak zorunda kaldı, utansa da. Sonra odaya geri döndü.

Işıklar açıldı. Kapıda durduğunda kocası onun içinden geçip ötelere uzanan bir bakışla baktı İfeyiwa'ya. Ağzı kuru ve dişleri kola kamışından boyanmıştı. Gözlerinde biliyor olmanın acısı vardı. Bir şey söylemeye çalıştı, ancak başını sallayıp iç çekti. Sakince izledi kocasını İfeyiwa. Adam ayağa kalktı ve yeniden oturdu ve yeniden kalktı. Pencereye doğru yalpaladı. Açtı ve kapattı. Şişesini boğazından tutup gırtlğından aşağı döktü ogogoroyu. Yakıcı sıvı traşsız yüzünden aşağıya aktı. Sırttı ve midesini tuttu.

İfeyiwa dikkatle bakıyordu kocasına, sakinliği kararsızlığa dönüşerek. Baktıkça adamı daha iyi gördü. Acıma duygusu onu görmesini sağladı, bir ânlığına, aslında tamamen de çirkin sayılamayacak bir adam olarak. Yüzünde bastırılmış ve çarpıtılmış olan iyiliği gördü, kabalığının ardındakini gördü ve onun da korkularının olabileceğini algıladı. Çok az tanıyordu adamı, hiç tanımak istememişti. Evlilik törenleri sırasında köyünde, yüzüne doğru dürüst bakmamıştı bile ve o zamandan beri de pek baktığı söylenemezdi. Ancak evlilik yaşamında ilk kez, adamın anlatılamayacak bir acının pençesine düşebilecek birisi olduğunu gördü. Şu âna kadar üstüne saldırmaması adama karşı biraz minnet, biraz saygı duymasına yol açmıştı. Onun insanlığını görmüş, ilk kez yalnızca onu döven, tehdit eden, hiç açıklama yapmadan, çamaşırlarını parçalayıp başkasıyla yatıp yatmadığını kontrol eden birisi olmadığını anlamıştı.

Adama karşı, acıma ve soğukluk karışımı bir şeyler hissetti. Tuwo'nun son ziyaretinin ardından olanlardan sonra, köyüne kaçma isteği iyice artmıştı. Hep tehlikeli bir şeyler

yapmaktan korkuyordu. Ancak kötü rüyaları azaldıkça, bildikleri ve bilmedikleri arasında paralanmaya başlamıştı.

Kocası oturdu yeniden. Vesvese içindeydi. Bir çocuk gibi düz arkalıklı iskemlesinde öne arkaya sallanıyordu. Sonra ağlamaya başladı. İlk kez İfeyiwa onu böyle görüyordu. Böylesine çıplak. Başını çevirdi. Bir eşin görmesinin yasak olduğu şeyleri görmek istemedi. Hasta çiçekle oynamaya başladı. Kocasının ağlamasını duyuyordu ve içinden bağırarak evdeki değerli her şeyi kırmak geldi, kocası böylece onu döverek öfkesini dışa vursun diye.

Ansızın adam sustu. Sonra sordu: "Elinde oynadığın nedir?"

İfeyiwa irkildi. Çiçek elinden düşüp yere kondu: "Bir çiçek."

"Kim sana çiçek verdi?"

"Hiç kimse. Ölü bir çiçek. Bir çalıdan kopardım."

"Kim sana ölü bir çiçek verdi?"

Yanıt vermedi İfeyiwa. Kocasının sesi değişti. "Kim sana ölü bir çiçek verdi dedim?"

Sessiz kaldı İfeyiwa.

"O oğlan mı verdi, ha?"

Sessizlik.

"Seninle konuşuyorum. O oğlan mı verdi?"

Kızın yüzü dalgınlaştı. Kocası ansızın yerinden kaldırıp elini İfeyiwa'ya doğru uzattı. İfeyiwa sakındı, kendisine vuracağını sanarak. Ama yanılmıştı. Adam kapının arkasında ki çivide asılı duran ceketine uzandı. Ve sonra sarhoşça bir çabayla giydi ceketini.

"Bir yere götüreceğim seni" dedi.

Soru soran bakışlarla baktı İfeyiwa. Acı dolu ifade geri dönmüştü adamın yüzüne. Zihni davranışlarıyla uyum içinde değildi. Ağzı açılıverdi, alını kınıştı. Sinsice kıza baktı. Tuhaf şehvetli bir şekilde kıvrıldı dudakları. Kıza doğru yalpalandı ve gözlerinde ters bir bakışla tuttu kıızı, kolları titreyerek ve

öpmeye çalıştı. Nefesi midesini bulandırdı İfeyiwa'nın ve adamdan kurtuldu. Hevesle havayı öptü adam. Kıza kabaca asıldı ve kalçalarını sıktı.

"Canımı acıtıyorsun" dedi İfeyiwa soğuk, ama yumuşak bir tavırla.

Adam durdu. Ve sonra yeniden İfeyiwa'ya yapışarak, iğrenç bir nefes kokusuyla kızı sertçe sıkıştırdı. İfeyiwa'nın hissettiği acının tek belirtisi yüzündeki kasılmaydı. Adamı itti. Yatağa düştü adam. Ayağa kalktı, kararlı bir ifadeyle. Kapıya doğru yürüdü ve konuştu:

"Yürü. Seni bir yere götüreceğim."

"Nereye?"

"Bir yere."

O gece ilk kez korktu İfeyiwa. Karanlık yerlerde açıklamayan cesetler hayali canlandı gözlerinde. Kocası gelip elini tuttu ve gecenin karanlığına itti kızı. Işıkları kapayıp kapıyı kilitledi adam. Sonra kızı yoldan aşağıya itti. Korkmuştu İfeyiwa, ama kocasının emrini reddetmeye cesareti yoktu.

Adam bir arkadaşının motorsikletine bindirdi kızı. Badagry ekspres yolundan aşağı ağır ağır ve dikkatle sürdü motoru. Alaba pazarını geçip Ajegunle'ye doğru saptılar. Sonra ordu barakalarının önünde yavaşlayarak bir patikaya dönüp ormanın derinliklerine daldılar.

Karanlıktı. Sessizlik cırcırböceklerinin ve kurbağaların sesleriyle daha da belirginleşmekteydi. Çok karanlıktı ortalık ve İfeyiwa toprağın ve yer altındaki bitkilerin kokusundan başının döndüğünü hissetti. Kocası motordan inmesini söyledi ve aracı, planının provasını yapmış birisi gibi çalılıkların arasına dikkatle gizledi. İfeyiwa korkudan kaskatı kesilmişti. Her yer ürkütüyordu onu. Karanlıkta maskeler ve şeytanlar görüyordu. Palmiye ağaçları hışırdıyordu.

Cırcırböcekleri haykınıyordu sanki. Kurbağa sesleri dayanılmaz boyutlara varmıştı. Dallardan tuhaf fısıltılar geldi. İfeyiwa'nın kalbi duracak gibi oldu. Yola koşup geçen araba-

yı durdurmak, imdat istemek geldi aklına. Ama akli başında hiç kimsenin, silahlı soyguncuların kol gezdiği bir zamanda, böyle bir yerde bir kadın için bile durmayacağını biliyordu. Kandırmaca olabilirdi bu. Durmaktansa, ona çarpıp geçmeyi yeğlerlerdi.

"Buraya gel, seni okullu sersem!" diye bağırdı karanlıkta bir yerlerde kocası.

İfeyiwa kıpırdamadı. Adamın yerini saptamaya çalıştı. Tuzağa düşmüş bir hayvan gibi gergin bekledi. Adam arkadan kızın üzerine atladı, kızı yakaladı ve yolun yukansına doğru itti. Kız tökezliyor, adam itiyordu. Dengesini sağlayan İfeyiwa, görmeden yürüdü dosdoğru, karanlık durmaksızın eriyen bir duvar gibi karşısındayken. Kalbi çarpıyordu. Gözleri sonuna kadar açıktı. Duyduğu her ses titremesine neden oluyordu. Sık sık arkasına bakıyordu ve kulübelere birinin üst katından ışık gelen bir açıklığa vardıklarında İfeyiwa kocasının yüzünün kaskatı olduğunu gördü. Gece ona ödünç bir maske vermişti. Gözleri parlıyordu. Ağzını açıp kapıyordu.

Açıklığa ulaştıklarında adam durmasını söyledi. Ay çıkmıştı. Açıklıkta sopalar ve direkler vardı. Boşaltılmış bir çiftlik mi, çöplük mü yoksa bir getto mezarlığı mıydı, anlayamadı İfeyiwa.

"Korkuyor musun?" diye sordu adam canice bir ses tonuyla.

İfeyiwa yanıt vermedi.

"Ürktün mü?"

Gene yanıt vermedi.

"İyi. Demek ki korkmuyorsun?"

Cebinden bir çakı çıkarttı ve şaklatarak açtı. Kızın içinde korku zilleri çaldı ve geriye çekildi. Adam yakaladı kızı. İfeyiwa çaresizce çabucak, gözleri faltaşı gibi açık konuştu:

"Evet, evet, korkuyorum."

Adam kıkırdadı. Sonra güldü. Sonra durdu.

"Bana ne yapacaksın?" diye sordu İfeyiwa.

Adamın gözleri çok parlaktı. Elleri titriyordu. Ağzını açıp kapattı.

"Beni öldürmek mi istiyorsun?"

Sessizlik.

"Beni bıçaklayacak mısın?"

"Evet dersem ne olur?"

Sessizlik. Sonra: "Ne bekliyorsun? Bluzumu çıkarayım mı? Karnımdan mı, göğsümden mi, boynumdan mı bıçaklayacaksın?"

Sessizlik.

"Bıçağı nereye saptamak istiyorsan söyle sana yardım edeyim. Zaten bu yaşamdan bıktım."

Daha sessizlik.

"Ne bekliyorsun? Çabuk yap, donuyorum."

Adamın elleri acizce titredi. Rüzgâr esmeyi kesmişti. Cırcırböcekleri ara vermişti haykırıslanna. Ağaçlar kıpırtısız durdu. Gece iyice karardı, sessizlik iyice derinleşti.

Rüzgâr yeniden kabardı. İfeyiwa ürperdi. Kocasının dişleri birbirine vuruyordu. İkisinin de giysileri çılgınca havalanıyordu. Palmiye ağaçları, bir kabusun içindeki garip yaratıklar gibi bir o yana bir bu yana bükülüyordu. Kurbağalar inatla vıraklıyordu. Kocası, karanlıkta sesini yükselterek konuştu:

"Seni öldürmek istiyorum. Senin için her şeyi yaptım, senin için her şeyi yaparım ve karşılığında bana hep kötü davrandın. Bir kurbağaymışım gibi davranıyorsun bana. Seni dünyadaki her şeyden çok seviyorum, ama seni öldürmek istiyorum. Senin için ne yapmadım, ha? Başını sokacak bir ev verdim sana, giysiler aldım, besledim, senin uğruna deliler gibi çalışıyorum, seni koruyorum. Senin hatınna bir kuruluşa korunma parası ödüyorum. Ve tüm bunlara karşın sen benim kanımmışsın gibi davranmıyorsun. Sana dokunmamdan hoşlanmıyorsun. Bu kadar zamandır gebe kalamadın."

Durdu. Bıçakla oynadı, kıza doğru yaklaştırmak. Kız baktıkça yüzü daha da kararlı bir hal alıyordu. Tam bir yabancıydı İfeyiwa için, yüzünde acı ve kırıngılıktan bir maske bulunan.

“Karnına ne yapıyorsun bilmiyorum. Ama geçen gün eşyalarını karıştırırken birkaç hap geçti elime. Neden benim çocuğumu istemiyorsun? Ben sakat mıyım? O kadar mı çirkinim? Bir solucan mı, bir kurbağa mıyım? Keçi miyim, sıçan mıyım, ha? Ben de bir erkeğim ve bir çocuk istiyorum. Yalnızca süs olsun diye seninle evlenmedim, herhalde. Ne hata işledim sana karşı ha? Birazcık yaşlıyım diye mi? genç bir kan alan ilk yaşlı koca ben miyim? Ve zaten o kadar da yaşlı değilim. Gençlerden çok daha güçlüyüm. Yaş deneyimdir. Yaş akıl ve güçtür. Senin derdin utanmaz olman, kendine zarar verecek kadar gururlusun. Köyündekiler senin cici, terbiyeli bir kız olduğunu, saygılı olduğunu söylemişlerdi. Ben bu yönlerini hiç görmedim. Senin için bir sürü para istemişlerdi, hepsini de vermiştim. Sana pahalı bir düğün yaptım köyünde. Seni büyük şehire getirdim. Ailen fakir insanlar, sapır sapır ölüyorlar ve sen burda hava atıp böbürleniyorsun, neymiş ortaokula gitmişsin diye. Ben bir solucan mıyım, kurbağa mıyım ki bana böyle davranıyorsun? Ve hakaretlerinin üstüne bir de yaraladın beni, bugün o oğlanla birlikte fahişenin odasına girdiğinizi gördüğümde...”

Adam dayanamadı. Garip bir ses çıkarttı. Kıyıya vurmuş bir balık gibi ağzını açıp kapadı, çenesi kilitlenmek üzere olan bir adam gibi. Ve sonra yeniden ağlamaya başladı. Gözyaşları sel gibi iniyordu. Tüm bedeni sarsılıyordu. Sonra tuhaf bir itirafnameye girdi:

“Hep bir başıma olmuşumdur” dedi boğuk bir sesle. “Hep yalnız savaştım. Babamın beş karısından on dokuz çocuğu vardı. Ben küçükken annem öldü. Babam giderek nefret etti benden. Diğer karıları soğuttular onu benden. Beni kıskanıyorlardı, çünkü ben en büyük çocuğum. Ben de ba-

bamdan nefret ettim. Hepsi kanlarının suçuydu. İşler öyle kötüleşti ki evden kaçtım. Beni yakalayıp geri götürdüklerinde babam altıma çişimi ve kakamı kaçırıncaya dek kırbaçladı beni. Bir hafta hasta yattım. Neredeyse ölecektim. Adi bir adamdı babam; acımasız, kararsız, tam bir başarısızlık örneği. Çocuklarına bakamıyordu ve sonunda hepimiz teker teker kaçtık köyden. İlk kaçan ve kötü örnek olan ben olduğum için arkamdan beni lanetlediğini duydum. Tüm kardeşlerim içinde en geri olan benim, yaşamımın her günü deliler gibi mücadele eden. Hemen her tür işi yaptım. Çimento tüccarlığı, dilencilik, çiftçilik, katiplik, kamyon şoförlüğü, un tüccarlığı ve hiç birinde de başarılı olamadım. Aynı kötü şansım hep ardımdan geldi. Babam ölünce çok sevindim. Kötü şansımın biteceğini sandım. Cenazesi için eve dönmedim. Oturup sarhoş oldum. O günden bu yana işlerim düzelir gibi oldu. Bir dükkân açtım. Çok dikkatliydim. Kimseye veresiye vermedim. Katı bir adam oldum. Şimdi param var. Çok param var. Ama kimseye söylemiyorum. Yoksulmuşum gibi davranıyorum. Burada, gettoda yaşıyorum, çaktırmadan ve işimle ilgileniyorum. Yoluma çıkan kimse yok. Acımasız ve sert olunca işlerin yürüdüğünü öğrendim. Ama beni kazırsan iyi bir insan olduğumu, nazik olduğumu görürsün, kanım temizdir, ruhum iyidir. Benimle biraz daha yaşarsan, beni daha iyi tanırsan şaşırırsın. Bak bana. Yaşımdan büyük gösteriyorum. Aslında ne kadar genç olduğumu bilsen şaşarsın..."

Sesi zayıfladı. Hava soğumuştı. Daha sert üfürdü rüzgâr. İfeyiwa tir tir titriyordu. Kocası yüzündeki gözyaşlarını sildi.

"Sana yalvarıyorum. Yalvanyorum. Tek bir şey söyle..."

İfeyiwa ağzını açtı. Sesi kuruydu. Konuşamadı.

"Sana yaptı mı? Sana o işi yaptı mı, ha? Yaptı mı?"

"Hayır."

"Bana doğruyu söyle. Ben bir erkeğim. Buna katlanabilirim. Yaptı mı? Yaptı mı?"

"Hayır."

Adam beklenmeyen bir şey yaptı. Bıçağı kızın göğsüne doğru savurdu. İfeyiwa yana sıçradı. Adam döndü, kıza doğru davrandı, kendi dilinde anlaşılmaz bir şeyler haykırdı ve sonra durdu. Her iki elini de kaldırarak göğre iç paralayıcı bir çığlık gönderdi. İfeyiwa böylesine hayvani bir çığlığı ilk kez duyuyordu. Çok ürkütücüydü. Adam tamamen dengesiz bir oyuncu gibiydi, kendi rolünü geveleyen ve en gizli hummalarını açığa çıkaran.

"Senden tek istediğim beni birazcık sevmen. Birazcık. Beni bir eş gibi sev, sıradan bir eş gibi, sadık bir eş gibi. Bir şans ver bana. Bana uğur getir ve çocuk ver. Bu savaşlarımda destek ol bana. İyi bir eş gibi sev beni. Beni alay konusu yapma, şu adi dünyada aptal yerine koyma beni..."

Sesi değişti. "Söz vermelisin, şimdi, şurada, iyi eş olacağına, namuslu, akli başında, o oğlana bir daha bakmayacağına, asla onunla konuşmayacağına, o binaya gitmeyeceğine, ona mektuplar yazmayacağına, onu düşünmeyeceğine ve o hapları içmeyeceğine ve bu yıl çıkmadan bana gebe kalacağına..."

İfeyiwa nefesini tuttu. Elleri göğsüne gitti.

"Yoksa seni şimdi burada öldüreceğim."

İfeyiwa geriledi.

"Eğer kaçmaya kalkarsan bittin."

Kız dondu.

"Seni burada öldürsem, şimdi, ne yapabilirsin, kim ne yapabilir? Kim sana yardım edebilir, o oğlan seni kurtarabilir mi, ha?"

Kısa bir sessizlik oldu. Adam güldü sonra. Şeytani kahkahası bir çığlığa dönüştü. Dişlerini gerdi, yumruklarını sıkı ve havayla güreşmeye başladı, çılgınca, karanlığın her yerini düşmanları sarmışcasına, bir tabur ruhla dövüşüyormuşcasına. İfeyiwa ne kadar sarhoş olduğunu fark etti kocasının, ne kadar kendini kaptırmış olduğunu. Sonra ansızın ruhlarla

boğuşurken haykırmaya başladı, bacakları titreyerek.

"Kramp! Kramp!" dedi alçak sesle.

İnatla direnen İfeyiwa'yla sevişirken de bu hep başına gelirdi. Gene başlamıştı, bacakları sarsılıyordu, dişleri kenetlenirken, yumrukladı baldırlarını ve yardım etmesi için seslendi İfeyiwa'ya. Bıçak elinden düştü. Eğildi ve sonra yere yuvarlandı tamamen ve İfeyiwa gidip baldırlarına masaj yapmaya başladı, hafifçe ovalayarak, elleriyle vurarak, adam haykırır, kasılır, yüzünü çarpıtırken.

Baldırlarındaki kramp hafifleyince ayağa kalktı ve dik-katle yürümeye başladı. Rüzgâr azmıştı. Uzakta bir yerde bir ağacın dalı kırıldı. Ve sonra yağmur yağmaya başladı. Önceleri fasulye tohumları gibi düştü üzerlerine yağmur. Sonra taneler irileşti. Sonra bardaktan boşanırcasına yağmaya başladı, ağaçlara çarparak ve yerdeki çamurları döverek. Yağmur acımasızca düşüyordu üstlerine, adamın baldırlarındaki sancıları dindirerek ve motosiklete doğru koşmaya başladılar. Zorlukla sürdü adam aracı, yol boyu hoplayıp zıplayarak. Yağmur kamçılıyordu onları, rüzgâr her yandan üstlerine esiyordu ve yolculuk öylesine güçleşmişti ki, neredeyse çukurlara yuvarlanacaklardı. Ama sağnak sonunda dinecek bir tutkuydu. Eve vardıklarında dinmiş olmasına karşın ikisi de iliklerine dek ıslanmışlardı.

Yol boyunca hiç konuşmadılar. Vardıklarında geceyarısı olmuştu. Elektrikler kesikti. İfeyiwa o gecenin kendisini değiştirdiği duygusuna kapılmıştı. Var olduğunu hiç bilmediği bir kapının içinde açıldığını hissediyordu. Kendini çok hafif ve bir şeylerden kurtulmuş hissetti.

Motosikletten inince, keskin uçlu bir sevinç duygusuyla ilk yaptığı iş gaz lambasını yakmak oldu. Sonra da köpeğe bakmak için arka bahçeye koştu. Avlu ıslaktı. Tabak çanak, kovalar, lazımlıklar etrafa saçılmış ve yağmur çamura bulaşmıştı tümünü. Mutfağın önüne ve aklına gelen her yere baktı. Ama köpek yoktu. Ortadan kaybolmuştu.

Amaçsız gezintisinden dönmek üzere olan Omovo, rüzgâr çıkınca acele etmedi. Yağmur yağınca adımlarını sıklaştırmadı. Sağanağı memnuniyetle karşıladı. Huzursuz ruhunu serinletmişti yağmur. Duygu aşırılıklarını yıkayıp götürmüştü. Yağmurunu haketmediği bir kutsama olarak gördü. Ama ansızın kesilince de, hayal kınıklığına uğradı Omovo.

Çalılıkların olduğu yere vardığında elektrikler kesikti. Ve çalılıkların bittiği yerde bir adamın durduğunu görünce, kendisini beklemekte olduğunu anladı. Hiç meraklanmadan ya da korkmadan anlamıştı. Yorgundu. Ifeyiwa'nın kocasının bir şeyler yapacağını biliyordu ve bekleme süresinin bu kadar kısa olmasına neredeyse sevinmişti.

Arkasına baktı ve bir adam daha gördü. İkisi birden Omovo'nun üzerine doğru yürüdüler. Yüzlerinde maske vardı, cenazelerde takılan o korkunç maskelerden. Haykırmak aklına gelmedi Omovo'nun. Böyle bir gecede kimsenin yardımına gelmeyeceğini biliyordu. Getto sakinleri elleriyle kulaklarını tıkar, gecenin kendileri ya da çocukları dışında bir kurban bulmuş olmasına şükran duyarlardı.

Adamlar iyice yaklaşmışlardı.

“Ne istiyorsunuz?”

Omovo’yu göğüslediler.

“Ne istiyorsunuz benden?”

Umursamazca öne doğru yürüdü Omovo. Adamlardan biri bir yumruk indirdi. Omovo kendini savunmadı. Yumruk tam göğsüne indi. Başından şapkası uçtu. İnledi. Sonra korkunç bir öksürüğe tutuldu. Acı her yanını sardı. Arkasındaki adama bir tekme savurdu. Ancak adam öyle iriydi ki, kıpırdamadı bile. Tersine, Omovo dengesini yitirdi. Bir karate vuruşu denedi, ama işler kötü gitti. Ruhunda bir bozukluk vardı o gece. Sert bir yumruk indi tıraşlı kafasına. Bir diğeri de midesine. Kötü hissetti kendisini. İçinde bir şeyler düğümlendi. Görüşü bozuldu, sanki gözleri sağa sola dönüyormuş gibi. Dizlerinin üzerine çöktü. Barbarca bir güçle başının iki yana burulduğunu hissetti. Kaygan bir kütük gibi çarptı yere. Kafasının içinde ışıklar yandı. Yumruklar yağıyordu bedenine. Bir top gibi büzüldü. Tekmelemeyi sürdürdü adamlar. Yüzünün derisinin yarıldığını hissetti. Karanlıklara daldı bir ân. Sonra bilincine doğru süzüldü, kırmızı bir denizde bir gölge gibi ve sessizlikte adamın sesini duydu:

“Bir daha o kızı görmeyeceksin, duydu mu?”

Bir diğer ses konuştu: “Bir dahaki sefere evli bir kadın gördün mü kaç.”

Bir diğeri: “Bir eş istiyorsan git kendininkini al.”

İlk adam: “Sersem!”

İkincisi: “Seni piç kurusu. Hırsız! Ahlaksız!”

Etkisizce, kendini korumaya çalıştı. Ayağa kalkmak istedi. Önce bir ayağının, sonra diğerinin üzerinde durabildi. Yüzünü uzattı adamlara. Tüm duyuları körelene dek dayak yemek istiyor gibiydi. Zorladı adamları. Kışkırttı. Sözler söyleyerek çileden çıkartmaya çalıştı. Adamlar Omovo’nun çılgınca cesaretinden ve yok olma arzusundan korkmuşlardı. Bir tanesi yere doğru itti Omovo’yu. Düştü. Kahkahayla gül-

dü adamlar.

Doğrulamaya çalıştı, ama başaramadı. Kırmızı bir karanlığa batıp çıkıyordu. Sonra bir sürü renk patladı kafasında. Her renk bir başka acıydı. Cırcırböceklerinin gürültüsü dışında gece sessizdi.

Islak toprağı pençeledi. Toprak gevşetti yumruğunu. Karanlık bastırdı. Direndi Omovo. Kıvrılmayı denedi. Sonra kustı. Çalılıkları bulmaya çalıştı, bir dala yapıştı ve kendisini yukarı çekti. Dal kopunca yeniden yere düştü. Öyle kaldı. Toprağın ıslaklığı sızdı içine. Sinekler üzerine çöktü. Rüzgâr esti toprağın üstünde, değişik kokularını içine çekerek.

Buruşmuş, çamura bulanmış şapkası elinde, yol boyunca titreyerek eve ulaştı. Kapiya vardığında anahtarını düşürmüş olduğunu fark etti. Kapiya vurunca yanıt alamadı. Binadaki odaların birinden müzik sesi geliyordu. Yeniden vurdu kapiya. Sonra camdan içeriye baktı. Orta masada bir mum yanmaktaydı. Öylesine azalmıştı ki mum, yakında masayı yakmaya başlardı. Ev halkının nerede olduğunu merak etti.

Kafası acıdan şişmişti. Alnındaki kesik kırmızı, kavruk bir deliği andırıyordu. Dudakları kabarmış, bir gözü pörtlemiş, çenesi çarpılmıştı ve dişleri dökülmek üzereydi. Boynundan aşağı kan süzülüyordu.

Başını ellerinin arasına aldı ve gözlerini kapattı. Pörtlemiş olanı kapanmıyordu. Islak, üşümüş ve kirli hissediyordu kendisini. Pek de umurunda değildi. Çok sakin, hiçbir şey olmamış gibiydi. Ancak sakinliğinin altında kaynayan tarifsiz bir öfke vardı.

Karanlıkta usulca bir kapı aralandı. Fısıltılar duydu. Başını kaldırdı. Gözlerinin önünde ışıklar dans etti. Sonra ayak

sesleri yaklaştı ona doğru. Bir çocuk bağırdı. Ayak sesleri durdu ansızın, geri döndü ve hızla arka bahçeye yönlendi. Akan suyun sesini dinledi Omovo. Bir süre sonra ayak sesleri yeniden duyuldu. Karanlık dans etti gözlerinin önünde ve sonra bir sese dönüştü:

“Yüzüne ne oldu, ha?”

Sancı saplandı kafasına. Burun deliklerinin birinden kan boşaldığını hissetti. Eliyle sildi. Kadının elleri isteksizce göğüslerine gitti. Bedeninin kokusunu duyabiliyordu. Toprak kokan bir kokuydu, tutkulu ve suyla nemlenmiş. Alnı yanıyordu Omovo’nun. Kapıyı gösterdi.

“Neden böyle şişmiş yüzün?”

Sütyeninden anahtarı çıkardı. Deliğe sokmaya çalıştı.

“Nedeni yok.”

“Yok mu? Şu aptal anahtar...”

Deliği bulmaya çalıştı kadın ve karanlıkta Omovo’nun gözlerini anyordu. Bir sinir zonkluyordu kafasının içinde her ân patlayacakmış gibi. Kadın hâlâ anahtar deliğiyle uğraşıyordu. Anahtara baktı ve sonra yeniden denedi.

“Kapı açılmak istemiyor” dedi. “Omovo bir de sen dene.” Omovo yerinden kıpırdamadan: “Bu bizim anahtar değil” dedi.

“Ne! Nerden anladın?”

Kadının yüzü bir maskeye dönüştü. Gözleri büyüdü. Ağız çarpıldı. Parmakları titremeye başladı. Ve sonra yüzü yumuşayıp hüznüldü. Anahtarı yere fırlattı ve sonra da aldı yerden. “Yanlış anahtar almış olmalıyım.”

“Nasıl olur?”

“Bir başkasının anahtarı herhalde. TV izliyordum.”

Ayak sesleri uzaklaştı. Omovo ellerini duvara dayadı ve başını da ellerinin üzerine. Düşünmek istemiyordu. Yorgundu. Düşünmek acısını artırıyordu. Her şey için üzüntü duyuyordu. Sonra bulantı kapladı içini. Koridordan hızla aşağıya yürüdü. Karanlık bir odada Blackie’nin fısıldayarak konuştu-

ğunu duydu. Tam vaktinde tuvalete ulaşır kustu. İçini bomboş hissediyordu. Banyoya geçti, yüzünü yıkadı ve sonra bir düşününce soğuk bir duş yapmaya karar verdi. Titreyerek koştu odaya, üzerinden sular süzülürken. Kapı açıktı. Şapkasını alıp oturma odasına geçti. Yemek masasının üzerinde üç mum yanmaktaydı. Eski mum masayı yakmıştı. Ocaktan soğan ve domates kokuları geliyordu.

"Yüzün için ocağa sıcak su koydum."

"İstemem."

"Neden?"

"Hiç."

"Neyin var senin?"

"Hiçbir şeyim."

"Yemek az sonra hazır olur. Dilimlenmiş patates ve balık yahnisi." Pek sık yapılmayan bir ikramdı bu.

"İstemiyorum."

"Ne yemek istersin? Ne istersen pişiririm. Söyle yeter."

"Teşekkürler. Aç değilim."

"Beni kızdırmak mı istiyorsun?"

"Hayır."

"Beni sevmiyorsun. Benim yüzümden mi gitti ağabeylerin, ha?"

"Yoo, hayır."

"Sence ben mutlu muyum şu evde?"

"Bilmem."

Bir ân sessizlik oldu. Üç mum da titreyerek yanıyor, alevleri kıvrılıp bükülüyordu. Duvarlarda gölgeler geziniyordu.

"Biliyorum, sana yanlış davrandım. Ama olan oldu. Severim seni. Beni kızdırma, tamam mı? Bu evde olanlar benim suçum diil. Bileydim hiç evlenir miydim?"

"Önemli değil."

Yeniden sessizlik oldu. Mumlardan biri büküldü, aktı, kırıldı ve sönecek gibi oldu. Az sonra da deminkinden daha da

parlak bir alevle canlanıverdi.

“Yüzün pek de şiş sayılmaz. Gene de yakışıklı. Ama alının kanıyo. Gidip suya bakiim.”

Gitti. Omovo odasının kapısını açtı ve şapkayı yerde bir köşeye attı. Sonra yatağın üzerine oturdu, düşünmemeye çalışarak.

“Su tamam” diye bağırdı Blackie.

Dışarı çıkmadan önce biraz bekledi Omovo. Tam yaralanını temizlemiş ve sıcak su ve dezenfektana batırılmış bez parçasıyla çürük yerlerini ovalıyordu ki, ön kapı gürültüyle açıldı. Babası tökezleyerek oturma odasına daldı. Gözleri suluydu, kocaman ve kıpkırmızı. Gömleği bira ve ter kokuyordu. Kendisini yorgun gösteren iki günlük sakal vardı yüzünde. Sanki gizli bir renk alacak gibiydi yüzü, şaşkın bir yabancı bedenini işgal etmişcesine. Öylesine sarhoş ve sefil, öylesine kişiliğinden farklı duruyordu ki, Omovo bir ân için civardaki bir serserinin yanlışlıkla evlerine girmiş olduğunu düşündü.

“Baba!” diye haykırdı Omovo.

Babası sallandı, yalpaladı ve sonunda dengesini buldu. Ağır gözlerle baktı Omovo'ya. Bakışları odaksızdı. Ağzı küt diye açılıverdi. Çenesinden salyası akıyordu.

“Oğlum!” dedi sonunda, sarhoşluğuyla boğuşarak ve dikkatini toplamaya çalışarak. “Ben... ben... şef değil miyim, ha?”

“Öylesin, baba.”

“Büyük, büyük... büyük bir tef... yani şef, di mi?”

“Evet, baba.”

“Kim... kimse... inanmıyor... bana...”

“Boşver onları, baba.”

Babası gözlerini kırptıyordu. Her bir kırpıştırma görüntüsünü daha da bozuyor gibiydi. Omovo ne yapacağını bilemedi. Her üçü de, uğursuz bir hal almak üzere olan bir dansta, ansızın kendi köşelerinde dona kalmışlardı. Omovo,

kendi yaralarının acısına karşın, bir şeyler yapabilmek için canını verirdi, ancak babası ve kendi arasında yıllar boyunca büyümüş olan mesafe işleri güçleştiriyordu. Orada öylece durmuşken, bir şeylerin parçalanıp deşildiğini ve çırpıplak ortaya döküldüğünü hissetti ve bu şeylerin maskelerinin ardında görünenler de dehşete düşürmüştü onu.

Omovo babasını düşündü. İş görüldüğü kadanyla kötü bir durumdaydı. Bir süredir öyleydi zaten. Yoksa hâlâ bu getoda yaşıyor olmazlardı. Oysa babası hep güçlüklerin üstesinden gelebilirmiş görüntüsü çizirdi. Bazı zamanlar ve şimdi de o zamanlardan biriydi, Omovo o görüntünün altını öyle iyi görürdü ki, gördükleri yüreğini dağlardı. Ama babası dışarıya karşı iyi yaşıyormuş, öylesine güçlüymüş ki, bunu kanıtlamasına gerek yokmuş gibi davranırdı. Şöhreti olumsuz taraflarıyla artmıştı site halkı arasında.

Omovo, ailesi dağılmadan önce okuldan tatil için eve geldiği günleri anımsadı. Kaygılan, kendisini almaya gelen annesine eve televizyon ya da radyo alınıp alınmadığını, babasının araba alıp almadığını ya da güzel bir eve ne zaman taşınacaklarını sorduğu geldi aklına. Bu tür sorular annesini üzer, yalan yanıtlarla geçiştirmeye çalışır ve eve vardıklarında, Omovo hayal kırıklığını atlattıktan sonra annesinin yalan söylediğini unutturdu hep.

Aldatılan müşterilerin öfkeli ziyaretlerini, mahkemeleri, babasının evde olmadığı ya da yolculukta olduğu ile ilgili yalanları anımsadı. Alacaklıların borçların çarpık detaylarını nasıl haykırdıklarını anımsadı. Tüm dünyanın duyabilmesi için avaz avaz bağırarak savurdukları hakaretleri anımsadı. Kendi korkularını, babasını koruma ve avutma içgüdüsünü anımsadı, tüm bu rezilliğin ortasında annesinin yüzündeki taş gibi sükunet ifadesini anımsadı. Tüm bunların babasını nasıl saldırganlaştırdığını, hırsını tabaklardan, iskemlelerden ve annesinden aldığını anımsadı. Bir acımasız alacaklıyı hiç unutamamıştı: Adam çılgın gibi kapıdan içeriye dalmış, eli

boş döndüğü bir sürü ziyaretin ardından, hakaretler yağdırmış ve tatmin olmayıp babasının kitaplarını, hatta Omovo'nun resim albümlerini de toplayıp, üstüne üstlük annenin güç giden evliliklerinin bir yıldönümü anısına aldığı ikinci el duvar saatini de alarak çekip gitmişti. Omovo geceleri cadde-ler boyu nasıl ağlayarak tek başına yürüdüğünü anımsadı ve tüm bu anımsadıkları yüzünden dayanılmaz bir acı sardı her yanını.

"Baba!" diye haykırdı yeniden, nedensizce.

Bir yabancıymışçasına baktı yüzüne babası. Sonra Blackie'ye döndü. Neredeyse acıklı bir sesle konuştu: "Kann, ne-relerdeydin?"

İçeri girdiğinden beri ayık görüldüğü ilk ândı bu. Ancak uzun sürmedi. Yalpalamaya başladı yeniden.

"Televizyon izliyordum" diye yanıtladı Blackie.

Odada çıt yoktu.

"Nerede?"

Uzun bir duraksama oldu. "Binada" dedi kadın.

"Se... Seni... seni bekliyordum" dedi adam. "Seni bekli-yordum."

Sessizlik.

"Çook... çok yalnızdım."

Gene sessizlik.

"Onun... için... onun için... gi... gi... gidip içtim..."

"Hemen döndüm aslında. Geldiğimde ev bomboştı. Bu-nun üzerine yeniden gittim."

Babası Omovo'ya baktı önce, sonra da kadına. Bir iki adım atıp bir iskemlenin arkasına tutundu: "Sarhoş... sarhoş olana dek... olana dek içtim" dedi. "Sinekler... sinekler... kulağıma bir şeyler... bir şeyler fısıldıyor... senin... senin hakkında..."

"Yalan!" dedi kadın ansızın davranarak ve mutfığa doğru gerileyerek.

Yüzü gölgede kalmıştı. Babasının sesi ansızın, bir ân

için, düzelmiş gibiydi.

"Yoksa... yoksa... evde yok... yok... televizyonum yok diye mi?.."

Sessizlik. Mumlardan düşen parçalar masaya yapıştı. Gölgeler oynuyordu her yerde, acı bir gölge oyunun karakterleri.

"Hayır."

Amaçsız bir enerjiyle babası konuşmayı sürdürdü: "Ben... ben... büyük bir şef... şef olarak... alınm... sana... sana... on televizyon... yann." Duraksadı. "Ama... ama... asla... asla... izleme televizyon... başkasının evinde... bir daha!"

"Tamam."

Babası sallandı. Anlaşılmaz sözler döküldü dudaklarından. Mum ışığı yansıdı yüzüne, şaşkınlığını acımasızca gözler önüne sererek. Blackie mutfığa girdi ve gözden kayboldu. Babasının çaresizce sallandığını, iskemleye tutunduğunu gören Omovo, midesine acı bir duygunun tırmandığını hissetti. Onun da bir yere tutunması gerekiyordu. Acılar zonkladı kafasının içinde. Yaşamındaki her şeyin, kendisi ile ilintili olan her şeyin, tuhaf bir dansa kapılmış gibi döndüğünü, ağır ağır ve denetimsizce döndüğünü hissetti.

"Oğlum!" diye seslendi babası, zayıf bir sesle.

"Evet." Omovo iskemleye yanaştı.

"Bana biraz... biraz içki... içki ver..."

"Yeteri kadar içmişsin, baba."

"Ne!"

"Biraz uyumaya çalış. Dinlenmelisin. Blackie'yi sana bakması için çağırayım."

"İçki koy bana! İçki... içki istiyorum!"

"Hayır, baba."

"Aynı... aynı... annen gibisin."

"Haksızlık yapma baba."

"İçki dedim!"

"Olmaz!"

Babası öfkeyle süzdü onu. Sonra çılınca gülmeye başladı. "Sen de... ağabeylerin... gibi mi yapacaksın?" diye sordu gülmeyi kesince. Sonra, ani bir hareket yaparak: "Git hadi! Kaç git!... Gemiye terk et!.. İşe yaramaz... Hadi git... onlar gibi..."

"Sakin ol baba."

"Hayır! Neden olacakmışım?"

Bir işaret yaptı, ayağı dolaştı ve kafa üstü düştü. Omovo zamanında yakalayarak doğrulmasına yardım etti. Babası ağır küfürler savuruyor, yüzüne tükürük ve bira yağındıyordu.

"O cadının oğulları! Anneniz... cadıydı... cadı!"

"Annem cadı değildi."

Cadıydı, bak söylüyorum... başarısızlığımın nedeni o... hep beni kontrol etmeye uğraştı... huylanımı değiştirmeye... özgürlüğümü aldı elimden... istediklerimi yaptırmadı... her şeye burnunu soktu..."

"Blackie dinliyor, baba."

"Ne olmuş? Kadınlar!.. Annen... böylece... başardı... beni mahvetmeyi... yakamı bırakmıyor... rahat bırak beni!"

"O öldü baba. Öldü!"

"İyi!"

Omovo babasını bıraktı ve gidip odasının önünde durdu. Babası sendeledi, iskemleyi yakaladı, ona tutundu, boş oda ya baktı sarhoşça, başı sallanarak, gözleri yarı kapalı, hareketleri ağır, dili dolanarak.

"İyi, dedim!" Sesini yükseltti, neredeyse bağırarcasına. "Aptal çocuk... Annen bir cadıydı. Hâlâ beni aşağıya itiyor. O öldüğünde böyle miydik biz? Şeyde... Surulere'de oturuyor muyduk? Bir de şimdi şu halimize bak... şu pisliğe, şu gettoya, şu süprüntülerle oturduğumuz, şuraya bak... sıçanlarla ve kertenkelelerle..."

"Senin suçun, baba."

Babası ya duymadı ya da duymazdan geldi. "Beni öldürmek istedi... çıldırtmak... 'Şunu yap, bunu yap' der dururdu... 'Şuraya para yatır, şunu al'... ciddiym ben çıldırtıp almak... almak istiyordu alın terimle kazandıklarımı..." Tuhaf bir kahkaha attı. "Yaşamımı şimdi o ziyan ediyor gene... beni yere sermeye... işimi bozmaya... kafamı kanştırmaya... Blackie ile ilgili şeyler fısıldamaya..." Gene güldü. "Şimdi bir sineğe döndü ... karım ile ilgili dedikoduları yapan... görebiliyorum... benimle nasıl uğraştığını... vergicileri gönderiyor başıma... müşterilerimi kaçınıyor... Cadılığı bozulunca büyülerini ona işledi. Evde oturup izledim kötülüğünün onu nasıl yiyip bitirdiğini ve öldürdüğünü... öldüğü gün güldüm... bir şişe viski açtım... o zamandan beridir yakamı bırakmıyor." Yeniden güldü. "Hiç duydun mu... kimsenin... bilinmeyen bir hastalıktan öldüğünü, ha?"

Uzun bir sessizlik oldu. Bir çeşit sonsuzluk gibi. Sessizlik çirkindi. Mumların alevleri söner gibi olup yeniden canlanıyordu. Omovo artık dayanamayacaktı, kendisini tutamıyordu. Öfkesi merhametinin kıyılarını patlattı. Suçlamalarına evdeki her şeyi katmak için ellerini sallayarak, yüksek ve tiz bir sesle konuşmaya başladı:

"Senden utanıyorum baba. Önündekinin doğru olanını göremiyorsun. Körsün sen. Ve sağır. Ve de korkaksın. Bu yüzden yenildin. Hepimizi hayal kırıklığına uğrattın. Yaşamın bir kandırmaca ve şimdide kalkmış ölü bir kadını suçluyorsun!"

Omovo çok kızgındı, ama söyledikleri kendisini de şaşırtmıştı. Bir duyguyu dile getirmiş ve sonunda sözcükler de dökülmüştü ağzından. Ve sözcükleri sarf edince duygu ortaya çıkmış ve sonra da eriyip gitmişti. Omovo incinmiş hissediyordu. Perişandı. Sözlerini geri alabilmeyi diledi. Ama olan olmuştu. Acısı uyuşturmuştu kafasında. Baldırladı vurdu birbirine. Hasta eden bir uçurum oluştu içinde.

"Ben, ben mi yenildim?.." diye sordu babası inanmaya-

rak, zayıf ve titrek bir sesle.

Tam o ânda Omovo'nun içini saçma bir sevgi hissi sardı.

"Omovo! Oğlum! Bana YENİKSİN dedin öyle mi?"

Gözlerini kırpı. Sonra minderli bir iskemleye doğru yalpaladı ve koluna oturdu. Sarhoş yüzünden aşağıya gözyaşları iniyordu. Utandığını beceriksizce gizlemeye çalışan bir çocuk gibi başladı ağlamaya.

"Babacığım... Öyle demek istemedim... istemedim."

Babası, onurlu davranmaya çalışarak elini kaldırdı ve susmasını işaret etti. "Bir şey söyleme. Çık odadan... çık, beni yalnız bırak... lütfen."

Omovo kıpırdamadan durdu. Bir ân sonra babası iskemlenin kolundan iskemlenin içine kaydı. Kasıldı. Gözyaşları süzülüyordu yanaklarından. Kasılması durdu. Ağzı açılıverdi. Horlamaya, rahatsız bir biçimde uyumaya başladı iskemlede. Her zamankinden daha çaresiz görünüyordu. Ama aynı zamanda da bir şeyini kaybedip ağlaya ağlaya uykuya dalan bir çocuğu da andınıyordu.

Omovo Blackie'ye seslendi. Onları dinlediğini biliyordu. Kadın gelip babasını sürükleyerek yatak odalarına götürdü. Babası uyanmamıştı. Omovo odasına gitti, boş tuvali kaldırdı ve uykusuzlukla boğuştu.

DÖRT

Ormandan döndükleri gecenin sabahında İfeyiwa hastalandı. Üç gün boyunca annesi ve köyüne dönüşüyle ilgili rüyalar görüp durdu. Erkek kardeşinin hayaleti rahat bırakmıyordu onu. Babasının hasta, af dileyen görüntüsü azap çekti kızı. Yatağa mahkûm olmaya dayanamıyordu. Oda toz ve kâfurin kokuları içindeydi. Tuvalet midesini bulandırıyordu. Koridorlar, sepet, süpürge, lekeli üç ayaklı masalar, tartışan kiracılar ve bağırان çocuk sesleri, radyonun gürültüsü kafasını ve gözlerini kavuruyordu. Hiçbir yerde huzuru yoktu.

Hastalığının ilk günü kocası ondan uzak durdu ve dükkânda kaldı. Yeniden görüldüğünde keyifsiz, ancak daha yumuşak bir havadaydı. Akşam İfeyiwa güçlükle kalkıp adamın yemeğini hazırladı. Kendisi ağzına lokma koyamadı ve battaniyelere sarılıp bir iskemlede tortop oturdu, titreyerek ve donuk gözlerle adamı izleyerek. O gece hiç uyuyamadı ve annesinin ismini haykırdı durmaksızın.

İkinci gün, kocasının bazı akrabaları geldiler ona bakmaya. Hepsisi de hortlak gibiydi. Yoksul, aç ve yılgın insanlardı. Zayıf, acımasız gözlerle bakıyorlardı ve İfeyiwa'ya dokun-

duklarında -kızı rahatlatmak için- elleri öylesine soğuk ve kemikliydi ki hastalığını daha da artırıp tüm gücünü emmişler gibi geldi İfeyiwa'ya. Kızı korkutmuşlardı. Yoksulluklan şekilsiz yapmıştı onları. Kadınlar cadı bozuntusu, adamlar da suratsız ve tuhaf yaratıklardı. Evlerine döndüklerinde İfeyiwa onların da kendisini çekemediklerini, ondan şüphelendiklerini ve hakkında hükümlere vardıklarını düşündü. Kafasının şu karışık halinde bile gebe olmadığı için onu suçladıklarını, kocasını onlardan kopardığını düşündüklerini anlayabilmişti. Hatta ondan nefret ettiklerini ve kocasının onlara karşı sevgisizliğinin nedeni olarak onu gördüklerini fark etmişti. Gittiklerinde rahatladı İfeyiwa.

Tuwo da ziyarete geldi. En sevdiği takım elbisesini giymiş, ucuz parfümler sürünmüştü ve kocası çiğneme kamışını çiğner ve dalgın bir bakışla dinlerken uzun uzun siyaset üzerine nutuklar çekti. Konuşmalarından Omovo'nun da hasta olduğunu anlamıştı. Kendisi için doktor çağırmayı ya da iyileşmesi için köyüne geri göndermeyi tartışıklarını duydu. Tuwo gidince, kocası odaya sinek ilacı sıktı ve iki mum yak-tı, biri masanın üzerine, diğeri kapıya. Sonra da tuhaf şarkılar söyledi elinde İfeyiwa'nın daha önce hiç görmediği bir muskayla. Beline beyaz bir peştemal doladı, kızı yatağından kaldırdı, tüm bedenine ot merhemleri sürdü, adaklar yaptı ve tutkuyla yakardı atalarına, bir yandan da bol bol ter dökerken. Sonra dışarı çıktı, gıdaklayan beyaz bir tavukla geri döndü, tavuğun boğazını kesti ve kanını yere, mumların tabağına ve kapı pervazına astığı muskanın üzerine akıttı. Tavuk titremeyi kesince, kocası kesik kafasını tabağa koyup kanını ot melhemiyle karıştırdı ve kanşımı İfeyiwa'nın karnına ve memelerine sürdü. Ardından bazı sözleri yinelemesini emretti. Sonra kızı yatağa taşıdı, içine köklerin yatınlmış olduğu ogogoro'dan bir kaşık içirdi ve arka bahçeye gidip gözden kayboldu, başsız tavuğu da alarak. Bir süre için uykuya daldı İfeyiwa. Uykusunda kocasının akrabaları için kendisini

adak olarak kurban ettiğini gördü. Adamı çırcıplak gördü, elinde kocaman bir bıçakla. Nereye kaçsa kocasının akrabaları tarafından yolu kesiliyordu, acımasız ve katı bakışlı kadınlarca. Haykırdı. Açık bir yol gördü ve ona doğru yönlendi -ama babası, başsız, avcı tüfeği bir elinde ansızın çıkıverdi karşısına. Kaskatı kaldı kız, dizlerinin üstüne çöktü ve kocasını bekledi. Adam yüzünde bir gülümsemeyle yaklaştı, boynunda ağır altın kolyeler, elinde aynı bıçak. Arkasında, açık bir kapının ardında, Omovo'yu gördü resim yaparken. Kocasını bıçağı İfeyiwa'ya saplamak için elini kaldırdı. Bir ân etkilenmeden durdu kız. Sonra paniğe kapılarak, adama doğru ani bir hareket yaptı ve kazayla bıçağın soğukluğunun deldiğini hissetti bedenini. Uyandığında ölmüş olup olmadığını bilmedi.

Kocasını başucunda dikilmişti, avucu alnında. Odada yabancılar vardı. Hepsi gölgedeydi. Tek çıkarabildiği, giysilerinin paçavraları ve ciltlerinin de parşömen kâğıdını andırdığı ve üzerine gölge düşürmeleri idi. Haykırmaya başladı İfeyiwa. Kocasını teskin etmeye çalıştı. Ne kadar süredir uyuduğunu kestiremiyordu.

Yabancılar birer birer gittiler. Gittiler, ama geride tuhaf bir koku bırakmışlardı. Olumsuz duygular bıraktılar, söylenmeyen düşünceler, acı dolu varlıklar. Gölgelemleri artlarında bıraktılar. Karanlıktan yakındı İfeyiwa. Kozası beş mum daha yaktı. İfeyiwa masada içi sıcak su dolu kabı gördü. Ve yanında da ışıldayan bıçağı, tavuğun kanı ile lekelenmiş. Dolaşın üzerinde dumanı tüten yemek dolu bir tencere durmaktaydı. İskemlesinin üzerinde de beyaz bir kumaş vardı. Yerde Omovo'yu son gördüğü gün kopardığı ölü çiçek duruyordu.

“Neredeyim?” diye sordu.

“İyileşiyorsun” diye yanıtladı kocası.

Adamın yüzünü göremiyordu. Sesi değişik çıkıyordu.

“Ama neler oldu?”

"Hastalandın. Şimdi iyisin."

Oturmaya çalıştı İfeyiwa, ama başaramadı. Kocası oturup uzun bir süre süzdü kızı. Hiç konuşmadı İfeyiwa. Uyan-
dığında, adam hâlâ aynı pozisyondaydı. Şimdi yalnızca üç
mum yanıyordu.

"Kendini daha güçlü hissediyor musun?"

İfeyiwa doğruldu.

"İyi."

Adam yerinden kalkıp tası getirdi. Kızın yüzünü beyaz
kumaşla örttü ve tasın içine biraz sıcak su döktü. Buhar sar-
dı İfeyiwa'yı.

"İçine çek!" dedi adam.

İfeyiwa boğazına takılan bitki kokularını çekti içine. Bu-
har gözlerini kör etmişti. Kokusu, acılığı başını döndürmü-
tü, içine her çekişinde sanki bir sis çukuruna yuvarlanıyor-
du. Bir süre sonra adam kumaşı kızın başından çekti ve
uzanmasını söyledi. Gidip suyu döktü. Geri dönünce bir kase
ve kaşık çıkarttı. Ve sonra yeni pişmiş biber çorbasından dol-
durdu İfeyiwa'ya. İfeyiwa yiyip içmeyi reddetti.

"Neyin var senin?" dedi adam sertçe.

"Kimin pişirdiğini bilmiyorum."

"Benim akrabalarım."

"Aç değilim."

"İç. İyi gelir."

"Susamadım."

Zorla ağzına bir kaşık sokmaya çalıştı. Ama kız ağzını
sımsıkı kapattığından çorba yatağa döküldü. Adam tam kıza-
caktı ki, kendine hâkim oldu.

"Ben biber çorbası istemiyorum" dedi İfeyiwa.

"Ne istiyorsun o halde, ha? İyileşmek istemiyor mu-
sun?"

"Evet gitmek istiyorum."

"Evin burası."

"Köyüme, aileme gitmek istiyorum."

Adam konuşmadan kızı süzdü, mumlar yanar, pencereden içeri şafak sökerken. Gözleri uykusuzluktan ağırlaşmıştı.

"Neden?"

"Annemi görmek istiyorum." Duraksadı. "Ben ölmeden önce."

"Neyin var senin, ha?" dedi adam telaşla, eski ses tonuyla. "Ne kadar saçma sapan konuşuyorsun! Ne ölümü? Kim ölüyor? İç şu ilacı İfeyiwa."

"Hayır."

Yatağa uzanıp başını gömdü İfeyiwa. Adamın sık nefes aldığını, tehditler mırıldandığını, odayı adımladığını, nesnelere çarptığını duydu, sakar bir kadın gibi -yeniden uykuya daldı İfeyiwa ve adamın kendisini sarsmasıyla uyandı.

Başını kaldırdı. Şafak sökmüştü. Horozlar ötüyordu. Koridorda ayak sesleri duyuluyordu. Gettonun gürültüleri geldi kulağına. Radyo, yaşlı kadın, küçük kız sesleri. Kocasını yıkanmış, saçını taramış, yeni giysiler giymişti. Yüzünde umut dolu, parlak bir ifade vardı. Kızı oturttu, yemeğini verdi, İfeyiwa yine reddetti ve hızla konuşmaya başladı. Garip ve ölçülü bir şekilde, çok şefkatli davranıyordu. Ve sonra aşkının gerçek olduğunu kanıtlamak istercesine, taklit altın zincirleri, bronz kaplama bilezikleri ve boyalı denizkabukları çıkardı, ona biraz ısındığında İfeyiwa'ya vermek için almış olduğu. Giysi dolu sandığı, dantel etekleri, kırmızı ayakkabıları, pahalı bluzları ve kolalı eşarpları gösterdi, alıp sakladığı. Gebe kaldığında bunları ona vermeyi planlamıştı. Bu armağanların tümünü şimdi alıp evinde bir eş olarak rahat etmesini ve çabucak iyileşmesini istedi. Derin bir uykuya daldı İfeyiwa, adam konuşurken sanırlar girerek, terleyerek ve dişlerini gıcırdatarak.

Hastalığının üçüncü gününde, kocası kapıdan içeri girdiğinde İfeyiwa üstüne atlayıp adamı kalbinden bıçakladı ve bıçağı burdu. Adamın göğsü tamamen tüysüzdü ve İfeyiwa da çınlıçplaktı. Adam düşmedi. Defalarca bıçakladı İfeyiwa,

göğsünden, kaburgalarından, karnından. Önce hiç kan akmadı kocasından. Giderek daha da umursamazlaşarak, doğradı adamı. Sonra bıçağı gözlerine sapladı. Adam, önce öne bükülüp, ses çıkarmadan gerisin geri yere kapaklandı. İfeyiwa cesedi ters çevirince, yüzünün değişmiş olduğunu gördü. Gözlerinden birisi mavi olmuş ve büyümüştü. Gördüğü kocası değil, Omovo'ydu. Çığlık çığlığa uyandı.

Kâbusundan uyandığında, ağzından tek bir ses bile çıkmamış olduğunu fark etti. Nefes nefeseydi. Oda sessizdi. Hiç kıpırdamadı. Kocası yanında horluyordu. Adamın terini kana benzetti. Dehşet içinde yataktan fırladı, kalbinde sessiz bir panikle, engellerle dolu koridor boyu koştu ve arka bahçede yıkandı tepeden tırnağa.

Geri döndüğünde kocasının horultusu azalmıştı. Yere bir örtü serdi, yastığını aldı ve örtünün üzerine uzandı. Sakinliği onu korkutuyordu: yasak bir bölgeye, çılgınlığın derinliklerine girmiş gibi hissediyordu kendisini. İçindeki her şey yeni boyutlar kazanmıştı. Karanlığı inceledi, sıçanların kemirme seslerini dinleyerek beyninin ve ruhunun içinde neyin yaşamındaki çirkinlikleri kabullenmesini sağladığını düşündü. Teselli bulacağı, yaşamını anlamlı kılacak, varlığını haklı çıkarabilecek şeyler aradı zihninde ve hiçbir şey bulamadı. Her şeyin gerçeğe aykırı olması zalimce bir hareketi oluşturan bir güçle çarpıtı yüzüne. Karanlıkta, yerdeki örtünün yanında çiçeğin ezilmiş şeklini gördü. Bir paçavraya benziyordu.

Sırt üstü örtüde yatarken, yaşamında nelerin gerçek olduğunu sorguladı. Zihinsel bir liste yaptı: Ateşli hastalıklar, kötü gıda, fazla iş, özgürlük yoksunluğu, kocası tarafından yönetilme, gerçekleşmemiş hayaller ve istekler, hiçbir zaman gereğince dinlenememe, eğlence, dans, müzik olmaması, yaşıtlarıyla arkadaşlık edememe, bitmeyen ev işleri, kocasından bitmeyen kurallar ve tembihler, içinde fokurdayan gençliğin ve ateşin bastırılması, bakımsızlık, yorgunluk, yaşam boyu aldatmaca, yeteneklerini gizleme, alçakgönüllü davran-

ma ve yüzlerce başka şey. Listesi başını döndürmüş, yormuştu İfeyiwa'yı. Öbür tarafa döndü ve gözlerini kapadı.

Omovo'ya asla gerçek derinliklerini anlatmamıştı. Yalnızca ima etmişti. Eğer iç çekişlerini, onların derinliklerini yorumlayıp anlayabilseydi, hangi çilelerden, suskunluklardan geldiklerini bilebilseydi, o zaman öğrenirdi diye düşündü İfeyiwa. Ve eğer bilmezse İfeyiwa ona anlatmak zorunda da kalırdı, zaten asla anlayamazdı.

Kendisini ve Omovo'yu düşündü, ne kadar yakın olduklarını ve ama aralarında ne büyük boşluklar olduğunu. Doğmuş oldukları ve içinde yaşamak zorunda oldukları ortamı düşündü: Karmaşa, suçlama, yolsuzluk, sefalet, getto rüyaları, yitik ve ziyan ortamı, ailelerince ihanete uğramış bir kuşak.

Daha iyi bir dünyada, farklı bir dünyada olsalardı, kendisiyle Omovo arasında bir aşk öyküsünün gerçekleşebileceği duygusu İfeyiwa'nın içini isyanla doldurdu. Ama içinde bulundukları dünya onları ayırmış, kız iradesi ve bilgisi dışında evlenmiş ve ancak evlendikten sonra evlenmeyi tercih edebileceği tek insanı tanımıştı. Bir ân için, köylü bir kız olarak kalmış olabilmeyi diledi, keşke hiç okula gitmemiş, kitap yüzü görmemiş olsaydı, filmleri ve ünlü plakları görmemiş, duymamış olsaydı ve toplumun gerçekleştirmesine asla izin vermeyeceği arzuları olmasaydı, diye geçirdi içinden. İşler o zaman çok kolay olurdu. Ama -işte İfeyiwa burada, Omovo da oradaydı, karanlıkta, aralarında aşk ve onları ayıran kocaman bir dünya.

Gözleri karanlığa alışmıştı. Yerdeki paçavraya baktı. Ruhunda gölgelerle, köyünü kasıp kavuran sıkıntıları düşündü. Sanki bir şekilde kendisi de o sıkıntılara bağlıydı, geçmişten gelen, gizli bir bağla. Bunun nasıl olduğunu bilemeden ya da neden, yardımı dokunabileceğini, anlamlı ve şaşırtıcı bir rol oynayarak, banışı sağlayabileceğini hissetti. O gece kendisini tuhaf bir şekilde hayal etti, bir banış elçisi gibi, sınırları aşabi-

len, köyler arasında gidip gelebilen, insanların dövüşmeyi kesmesini sağlayacak nutuklar atabilen bir kişi gibi. Büyük bir yerçekimi hissetti kendisini iten ve çeken, sanki bir şey ruhunu köyüne çekmekteydi.

Okulda bir gün bir münazaraya katılmıştı. Konu: "Afrika'da kadının günümüzde rolü nedir?" idi. İfeyiwa iki konuşmacıdan biriydi. Rakibi kadının bir anne olarak kalması ve Afrika'nın geleneklerini koruması gerektiği üzerine bilinen laflar etmişti. İfeyiwa ise kadınların değişen zamana ayak uydurması gerektiğini söylemişti. Hem anne hem öncü olmalıydılar. Onlar hemşire, pilot, rahip olmalı, Tann'nın bahsettiği zekâlarını sonuna dek kullanmalıydılar. Tuhaf bir tutkuy-la konuşmuştu İfeyiwa, hatta biraz telaşla, çok heyecanlanmıştı çünkü. Utangaçlığı ve heyecanından ateşlenerek daha da yüreklenmiş ve amacından öteye laflar etmişti. Rakibi kazanmıştı münazarayı, ama İfeyiwa asla o tutkunun verdiği tuhaf zevki unutamamıştı. Uçları açarcasına konuşmanın, kekelemenin, sözcükler bulmaya çabalamanın, meydan okuyarak konuşmayı bitirmenin verdiği zevki. Böyle konuşabileceğini hiç düşünmemişti ve arkadaşlarıyla öğretmenleri o günden sonra İfeyiwa'ya farklı davranmışlardı. Zaferi hep gizlice ruhunu, benliğini beslemişti. O olayın ardından kendisinin farklı olduğuna inanmaya başlamıştı.

Düşünceleri karmaşıklaştı. Bir şeye karar veriyor, hareket planı yapıyor, sonra fikir değiştiriyordu. Önce evliliğinden kaçması gerektiğine karar verdi, köyüne dönecek, ailesini başlık parasını geri vermeye ikna edecek, sonra şehre, Omo-vo'ya dönecekti. Sonra bunun bir hayal olduğunu düşündü. Yerine, köyüne dönecek, iki köyü barıştıracak ve kaderinde yer alan belirsiz olayların akışına bırakacaktı kendisini. Ama gölgeler dans ediyordu içinde. Ansızın bir bıkkınlıkla gözlerini kapadı. Gölgelelden saklanamıyordu. İçinde, her yerdeydiler, büyük ve şekilsiz, canavarca, tetikte, asla ne olduğu anlaşılamaz şekiller gibi. Gölgeleler babasının yüzüne dönüştü,

kazara çocuk öldürdüğü için kör olmuş ve delirmiş bir durumda, sonra ağabeyinin yüzü oldu gölgeler amaçsızca bakan ve sonra annesi, ağzı yakanırcasına kıvınlmış duran. Tümünün de yüzleri dünyadan ayrılmak üzere olan ruhlara benziyordu.

Ve onlar -o yüzler yüzünden- kocasını terk etme kararı iyice kesinleşti. Adamı yalnızca korkutucu birisi olarak değil, kaderi ve kendisi arasına girmiş eski, amansız bir güç gibi, onu dibe çeken, kitaplarını saklayan, onu cehalete mahkûm eden, çevredeki diğer kadınlara benzetmek isteyen bir büyücü gibi de görüyordu. Evlilik yaşamında ilk kez, yaşama şansını elde edebilmek için kendisini baskısından kurtarması gerektiği doğal bir düşmanı olarak gördü kocasını.

Başta yapmış olduğu fedakârlığın hiçbir işe yaramadığı tüm çıplaklığıyla serildi gözlerinin önüne. Bu evliliği hiç kabul etmeyecekti. Belki o zaman gerçek yaşamını yaşıyor olurdu şimdi. Kabul ederek hangi yöne doğru yönlendiğini gördü açık seçik. Gettoların tipik yaşlı kadınları, belinde pis bir önlük, dişsiz bir ağız, dümdüz ve sarkık memeler, çocukların cadı diye görünce kaçtığı, çevresinde hep gördüğü kadınlar.

Annesi ve okulda gördüğü özensiz bir iki öğretmen dışında, örnek olabileceği kadın olmadığını düşündü üzüntüyle. Sonra yaşamda böylesine aldatılmaya meydan verdiği için kendisine kızdı. İsyan kaynıyordu içinde. Zihni ölüm, boğulma görüntüleriyle dolup taşıyordu. Kesin bilip bilmediğinden emin olmadığı ve artık da asla bilemeyeceği şeyler arasında paralanıyordu.

Terk edilmiş hissetti kendisini. Batık bir gemi gibi. Aşkın bile onu içinde kocaman bir kuş gibi yalpalanan acılardan kurtaramayacağını düşündü. Aşkın kendisini yanı yolda bıraktığını düşündü, onun adına daha çok şeyi kabullenmiş, daha çok çile çekmesine neden olmuş, gettoda kocasının evinde kalmıştı bir hizmetçi ya da bir mal gibi. Üstelik, Omo-

vo'nun da dövüşmesi gereken kendi canavarları, kendi şeytanları vardı. Yitikler ülkesi onları var olmanın basit edimlerine hapsedmişti. Parkta öldürülmüş olan kızı düşündü. Birazcık o kız gibi hissetti kendisini, doğranmış, kimse fark etmeden. Ortalıkta paramparça dolaştığını ve dünyanın, kocasının onu her gün nasıl yaraladığını kimsenin görmediğini düşündü. Mutlaka kaçmalıydı. Bunu çok iyi biliyordu. Ruhu affediciydi. Her şeyi, herkesi, kendisini bile affetti. Ve sonra her şeyi, herkesi ve kendisini bile lanetledi.

Karanlıkta, ertesi günü planladı. Eşyalarını topladı. Kocasını kıpırdandı yatakta. Sonra yeniden horlamaya başladı. Eve dönüşünü canlandırdı gözlerinin önünde. Bir kahraman gibi karşılanacaktı, tanımadığı insanlar, övgüler yağdırarak onu karşılamaya ve ona dokunmaya koşacaktı, ruhunu yüce davranışlarda bulunması için ikna etmeye çabalayarak. Vardığında yağmurdan hemen sonra güneşin çıktığı ıslıklı bir gün karşılayacaktı İfeyiwa'yı. Ilık, toprak kokulu rüzgârda ağaçların sallandığını görebiliyordu. Kocasını yeniden kıpırdadı. Karannın kesinliğinin sinirlerine sinmesini beklerken kocasının horultusundaki değişikliklere kulak verdi bir yandan da. Şehirdeki son gece uykusuna dalıverdi sonra ansızın.

Sabah kocası sevgi dolu bir sesle konuştu İfeyiwa'yla. Ağzı kokuyordu. Adam gülümsüyordu da. Kızı okşuyordu. Alışılmadık derecede yumuşaktı, İfeyiwa'nın huyuna gidiyor, gece uyuyunca dinlenip dinlenmediğini soruyordu. Kıza kendisine öte beri alması için on beş niara bile verdi. Parayı büyük bir alçakgönüllülükle aldı İfeyiwa. Gelecekte söz etti kocası, nasıl dışarıya açılacağından. Sahip olacakları güzel çocuklardan, inşa etmekte olduğu evden ve satın alacakları arabadan söz etti.

"Yaşamdan zevk almamızı istiyorum" dedi.

Başını salladı İfeyiwa.

Adam konuşurken çiğneme kamışıyla dişlerini temizliyor ve ağızındakileri yere tükürüyordu. Kız gidip su getirdi ve

odun ateşinin üzerinde ısıttı suyu. Adam yıkanırken odanın gizli köşelerinde etrafı kemiren sıçanları dinledi İfeyiwa. Adama yemek hazırladı, o güne dek o evde pişirdiği en nefis yemeği yaptı -kızarmış patates ve muz, balık yahnisi ve yumuşak, baharatlı keçi eti. Mutlulukla yedi adam. Müşterileri ile ilgili komik öyküler anlattı kıza. Gerektiği yerlerde güldü İfeyiwa; gülmesi şaşırttı adamı. Okuldaki münazarayı anlattı sonra.

"Sana katılıyorum" dedi kocası. "Münazarayı sen kazanmalıydın, kancığım."

Yemeği bittikten sonra biraz daha evde oyalandı adam. İfeyiwa sessizleşmişti. İsteksizce adam çıkıp şehre, dükkânı için gerekli malları almaya gitti. Adam gidince, İfeyiwa yatağın üzerine oturup tüm bu aylar boyunca nefret ettiği odaya göz attı. Küçük masasına, ipten asılı duran giysilerine, adamın kocaman ayakkabılarına ve yırtık terliklerine, dolaba, tek kişilik yatağa, iskemlelere, kapıya, camlara baktı. Bunları terk edip gideceği için üzüntü duymasına şaşırmıştı. Kendi durumunda bile alıştığı bazı şeylerin olduğunu fark etmek, garip bir duyguyla kapladı içini.

Şehre ilk geldiği günü ve kocasının odasını ilk gördüğünü anımsadı. Kaçmak istediği köyünü çok özlediğini şu anda, kaçması gereken odanın detaylarını ve eşyalarını şimdi den özlemeye başlamasını anlayamadı bir türlü. Yaşam korkunç bir sır diye düşündü. Bilmesi gereken şeyleri neden kimsenin ona öğretmediğini, anlamanın kapılarını açacak olan anahtarı neden kimsenin ona vermediğini merak etti.

Yeri süpürdü. Tatlı ve hüzünlü bir sesle şarkılar söyledi. Yatağı yaptı, dolapları boşaltıp temizledi, kirli tabak çanakları yıkadı, odada her şeyi temizledi, topladı ve parlattı. O sabah kendini tamamen iyileşmiş hissetti. Yeni bir canlılık vardı içinde, sanki yaşamı boyunca uyumuş ve henüz uyanmışcasına.

Bir kalem alıp Omovo'ya yazmaya başladı. Ama ne di-

yeceğini bilemedi. Ya da söyleyeceği çok şey olduğundan nereden başlayacağını bilemedi. O anlar diye düşündü. Sonra kocasına bir not bıraktı. "Gidiyorum" diye.

Aceleyle toparlandı. Günlük giysileri içinde, sanki özel bir yere gitmiyormuş gibi çıktı, anahtarı paspasın altına bırakarak. Elindeki torbası çok hafifti. Yalnızca kitaplarını ve bir iki giysi götürüyordu. Omovo'dan bir şeyi olmadığını düşündü üzüntüyle; ne resim ne de onun çizdikleri. Arka bahçeye geçti ve her şeye göz attı. Neşeyle komşuları selamladı. Kimse onda bir değişiklik fark etmemişti.

Evden ayrılınca hiç geriye bakmadı, Omovo'nun evine bile bakmadı, onu uzaktan bile görmeye cesaret edemezdi. Ama tekrar karşılaşacaklarına ve beraber olacaklarına emindi. Çocuklar oynuyorlardı ortalıkta. Rüzgâr gettonun çöplerini savurdu üzerine, dalgalar halinde. Sevişen iki köpeğe rastladı, üst üste. İskemlelerine oturmuş yaşlı adamlar gördü, sulu gözlerle sokağı izleyen, sigaralanna ve ogogoro şişelerine sanki yaşamlarını uzatacak şeylermişcesine sımsıkı sarılan. İşsiz güçsüz genç adamların nasıl saldırgan ve dalgın göründüklerini düşündü İfeyiwa. Kimse hiçbir şeye, nasıl aldatıldıklarına dikkat etmiyor gibiydi. Herkes yaşamın ancak böyle olabileceğini ve hep böyle olageldiğini kabullenmiş gibiydi. Kimsenin çözümler görememesi, Omovo'nun ağabeyinin şiirde anlattığı gibi denizlere açılan başka başka yolları aramaması gerçeğini ilk kez fark edip şaşırdı İfeyiwa. Geride bırakıp gittiği şeyler için hüznünlendi. Ama bir nehirde yaşıyor-muş ve nehrin suları kendi varlığından akıp gitmiş gibi de hissediyordu aynı zamanda.

Omovo'yu düşündü üzüntüyle ve onun için dua etti. Güzel bir öğleden sonraydı ve her yerde seraplar ışıldıyordu. Giderken hortlakların ortalıkta dolandığını hissetti, gettonun bir hortlak şehri olduğu, işlerin insanların bilgisi ve onayı olmaksızın değiştiği ve getto sakinlerinin de hortlaklara ve sesi olmayan gölgelere dönüştüğünden emindi.

BEŞ

Dayak yedikten sonra üç gün hasta yattı Omovo. Büroya haber gönderememişti ve kovulduğundan emindi. Ateşi yükseldi, gözleri bulanıyor ve beyni patlayacakmışçasına genişliyordu kafası. Uykusu bozulmuştu ve ateşler içinde yanarken kafasının içi öyle karışmıştı ki garip zihinsel bölgelere dalıp çıkmaya başlamıştı. Ifeyiwa'yı gördü rüyasında ve annesini. Ağabeylerinin geri döndüklerini ve evi yağmalayıp, eşyaları kırıp döktüklerini ve ellerinde bir baltayla babalarını site çevresinde kovaladıklarını gördü.

Sık sık gelip Blackie bakıyordu. Omovo kadını caydırmak için her şeyi yapmış ve sonunda gücü tükenerek hazırladığı biber çorbalarına, sıcak kompreslerine ve melhemlerine boyun eğmek zorunda kalmıştı. Blackie bir seferinde Omovo'ya bakarken hafifçe dalkavukluk yaparak bir ricasını dile getirmeye çalıştı, ancak Omovo'nun sessizliğinden cesareti kırılarak gitti ve Omovo kaldı yatakta susuz, bitkin ve titreyerek.

Ateşlendiğinin ikinci günü artık hayaller görüp görmedi-

ğinden emin olamıyordu. Babası bir görünüp bir kayboluyordu, geleneksel giysileri içinde, uzun eteği, kuyruklu gömleği, bir elinde kartal tüylerinden yapılmış yelpaze, boynunda boncuklar ve bir diğerinde sineklik tutarak. Görüldüğünde bir hayal gibi güçlü bir soydan gelirmişçesine, Omovo'yu canlandırdı, derin atasözleriyle ruhunu yüreklendirerek, büyümlü nehirler ve deniz kızları, geçmişin kahramanları ile ilgili öyküler anlatır, ama her seferinde bitirmeyip yarım bırakırdı.

O gün akşam üzeri, sıcaktan bitkin bir durumda kafası zonklarken bir sanrı daha gördü. Dr. Okocha göründü bu defa. Agdabasını giymişti ve sırtında yapmış olduğu tüm tabelalar asılıydı. Çok üzgün görünüyordu, bakışları dalgın, anlı kınşık ve ter içindeydi. Acılı bir ifadeyle Omovo'nun karşısında durdu ve titrek bir sesle konuştu: "Sana olanların tümü hazırlıkların bir parçası" dedi.

"Ne hazırlığı?" diye sorduğunu duydu Omovo.

"Yaşam için. Bu yalnızca gizli bir çıracılık."

"Neden o tabelaları sırtında taşıyorsun?"

"Onları yok edeceğim. Dolaşıp hepsini topladım. Beni utandırıyorlar. Otuz yıl boyunca ezdiler beni. Eğer bunların yerine yapmış olmayı istediğim beş resim yapsaydım, ölmüş olurum şimdiye, ama resimler yaşıyor olurdu. Onun için şimdi ölüyorum."

"Neden yaptın o tabelaları?"

"Aileme bakabilmek için, başka neden?"

"Yani..."

"Yani oteldeki tabela..."

"Onu parçaladım."

"Ve terzi için yaptığın..."

"Kapıdan kırıp çıkarttım onu da."

"Sana engel olmaya çalışmadılar mı?"

"Hayır. Hepsini geceleri söktüm. Kendimi hiç bu kadar özgür hissetmemiştim. Bir daha asla tabela yapmayacağım."

"Ama sen Lagos'un en iyi tabelalarını yapıyorsun."

"Ve günde beş tane yapabilirim. Ama ben bir kartalın, gettoda yaşayan yaşlı bir adamın küçük portrelerini yapmayı tercih ediyorum..."

"Gettoda yaşayan hangi yaşlı adamın?"

"O adam bizim kaderimiz. Eğer dikkat etmezsek. Benim dostumdur. Haftada bir palmiye şarabı içer, kâğıt oynanır. Bir sürü hile bilir. Bugüne dek hiç yenebilmiş değilim onu ve bu yüzden de oynamaya devam ediyorum. Asla gülmez. Bir gün..."

"Beni tanıştıracabilir misin?"

"Bir gün. Henüz değil. Uzun bir süre beklemelisin."

"Neden?"

"Hiç sormadım."

"Gençleri kıskanıyor mu?"

"Hayır. Onlar için gözyaşı döküyor."

"Anlıyorum."

"Hastasın. Biraz uyu."

Yaşlı ressam yok oluvermişti. Omovo derin bir uyku çekti ve gece yarısı uyandı ve savaş sırasında gördüğü ölü bedenlerle konuştuğunu sandı. Uyanık kaldı yatakta, tetikte, şafak sökene dek.

Üçüncü gün, biraz kuvvetlenince, annesini anımsatan şarkılar geldi kulağına. Sitenin içinde gezindi merakla. Her şey gözüne tuhaf görünüyordu. Kadınlardan biri Blackie'nin pazara gittiğini söyledi. Arka bahçede Tuwo'ya rastladı, oturmuş çamaşırlarını, giysilerini ve çoraplarını yıkıyordu. Tuwo bir şey söyleyecekti ki, Omovo bakışlarıyla karşılaşmamak için eve kaçtı. Öğleden sonra siteden çıkıp Dr. Okocha'yı görmeye gitti. Atölyesi kapalıydı. Çevredekiler günlerdir görünmediğini söylediler. Sıcakın ve tozun, bağırarak plakçı dükkânlarının, yoldaki çöp kokularının, yaşlı kadınların ve adamların arasından geçerek dönmek zorunda kalması moralini bozdu. Eve gitti. Resim yapmaya çalıştı, ama fırçayı tutamayacak kadar zayıf hissetti kendisini ve dikkatini toplama ça-

basından yorgun düşüvermişti. Gözleri hâlâ ağnyordu ve mekân içindeki nesneleri algılaması geçici olarak bozulmuştu. Yatağa uzandı ve akşam çökene dek kitap okuyup uyudu.

Yarı uykudayken babasıyla Blackie'nin tartışıklarını duydu. Babası Blackie'nin gizlice ortadan yok oluşları hakkında bir şeyler haykırıyor, Blackie de kendisini savunuyordu. Pazara gittiğini ve onun özellikle sevdiği şeyleri bulamadığı için akşam tekrar gidip bakmak zorunda kaldığını söylüyordu. Yolda geri dönerken çok sevdiği bir akrabasıyla karşılaşmış ve onunla evine, yeni doğmuş bebeğini sevmeye gitmişti. Omovo tartışma bitene dek odasından çıkmadı. Ev sessizleşince oturma odasına geçti. Ortalıkta kimse yoktu. Bina'nın önüne çıkıp dışarda oturmakta olan bina sakinlerine katıldı, İfeyiwa ile ilgili bir şeyler duymak ümidiyle. Hiçbir şey öğrenemedi. Komşuları, hastalığı için geçmiş olsun dediler ve uzak davrandılar Omovo'ya. Tuwo aralarında yoktu.

O gece yatağına uzanmış, günün sıcaklığında ateşinin daha da yükselmiş olduğunu hissederek zayıf bir halde yatarken, Tuwo görüldü. Omovo kaçmaya çalıştı adamın varlığından. Tuwo durmaksızın ortaya çıkıyor ve bağışlanmayı diliyordu. Omovo uyandı ve ışıkların kesilmiş olduğunu gördü. Yeniden yattı, gözlerini kapattı, titreyerek. Tuwo görüldü yeniden. Adam çınlçıplaktı ve Omovo'nun gözleri önünde Blackie'yle sevişmeye başladı. Büyük bir şehvetle sevişirken, bir yandan da Omovo'ya yalvanyor, af diliyorlardı. Zevkleri doruğa yaklaştıkça, hareketleri hızlanıp kontrolden çıktıkça, daha çok yalvanyorlardı. Tükendiklerinde, ikisinin de terli yüzünde iğrenme duygusu belirdiğinde, birbirlerine kilitlenmiş olduklarını fark ettiler, köpekler gibi ve bir türlü ayrılmadılar. Çabalıyor, uğraşılıyor, ama bir türlü ayrılmıyorlardı. Blackie paniğe kapılmıştı. Tuwo korku dolu gözlerle baktı Omovo'ya. İkisi de, ayrılmalarına yardım etmesi için ona yalvardılar. Omovo'nun annesi görüldü ve aklını yitir-

miş gibi gülmeye başladı. Ve sonra babası çıkıverdi, elinde bir palayla. Çift, sarsakça kaçmaya başladı odada. Blackie öne eğilmiş, Tuwo arkasında. Kapana kısılmış hayvanlara benziyordular, çaresiz. Omovo'nun babası yavaş yavaş, ürkütücü bir kibirle izliyordu onları. Durdukları yerde üstlerine doğru yürüdü. Palayı iki eliyle kaldırdı, gözlerinde sakın ve çılgınca bir bakışla. Tuwo haykırdı. Babası ikisini birbirinden doğrayarak kazımadan Omovo uyandı. Işıklar gelmişti. Pervane çalışıyordu. Gecenin geri kalanında pek rahat uyuyamadı. Sabah ne babasını ne de Blackie'yi gördü. Kendini zayıf hissetmesine ve tüm kemikleri sızlamasına, yüzü hâlâ şiş olmasına karşın, yatağa bağlanmış olmanın azabına yeteri kadar katlandığına karar verdi.

Haftalardır ilk kez Omovo işine erken gitti. Vardığında henüz hiçkimse gelmemişti. Saat 9'du. Masasına oturdu, kanışıklığa şaşarak. Tüm belgeleri altüst olmuş, kimileri kaybolmuş, dosyalar ve kartlar tamamen birbirine girmişti. Tahsilatlarda hatalar gördü, mektupların üzerindeki el yazısını tanıyamadı. Kimyasalların sayısındaki büyük hatalardan paniğe kapılarak depoya gitti. Herkes hortlak görmüş gibi baktı Omovo'ya. Depo müdürü de henüz gelmemişti. Muhasebe bölümüne geçti. Yalnızca iki kişi vardı. Joe ortalarda görünmüyordu. Kantine gidip kahvaltı etti. Ofise döndüğünde saat dokuz buçuktu.

İçerisi çok soğuktu. Klima en yükseğe ayarlanmıştı. İçeri girdiğinde kimse başını kaldırmıyordu. Simon çaylı ekmeğini suya batırıp yiyor ve duvar takvimindeki yarı çıplak kadın resmine bakıyordu. Gözlerinde dalgın bir ifade vardı. Şef hesap makinesini tıkliyordu büyük bir dikkatle, yaşamı oradan çıkacak rakamlara bağlıymışcasına. Chako futbol kuponlarını bir ân için incelemeyi bırakarak bir parça kola cevizini ısırdı. Sonra burnunu sildi. Çok ciddi duruyordu. Geçen haftaki oyunda çok para yitirdiği belliydi. Başını kaldırıp Omovo'dan öteye baktı, bir tutam enfiye çekti, hızla başını

salladı ve hapsirdi. O ânda elektrikli demlik ötmeye başladı. Buhar kapağını yerinden oynatıp duruyordu.

Omovo masasının etrafında huzursuzca döneniyor, bir türlü oturamıyordu. Ofisin havası çok değişmişti. Omovo ürpertiğini hissetti. Şef içini çekip hesap makinesini kaldırdı. Ortaya çıkan rakamlardan tatmin olmuş gibiydi. İskemlesinde dönerek yüzü otçiter bir ifadeyle Omovo'ya sordu: "Yüzüne ne oldu?"

Ancak o ân diğerleri de Omovo'nun varlığını fark ettiler. Başlarını kaldırıp Omovo'nun yüzündeki dağınıklığı incelediler.

Chako konuştu: "Yoksa hırsızlık yaparken mi yakalandın?"

"Belki de doğru zamanda yanlış yerdeydi" diye atladı Simon.

"Abi yanlış kadının doğru resmini mi yapmıştın?"

"Ya da fahişenin ücretini vermeyi reddedince yüzüne bir yumruk yedi" dedi Simon.

"Hey Simon!" diye bağırды şef, yalandan inanmazmış gibi. "Sen fahişeler nasıl yumruk atar bilirsin?"

Herkes güldü.

"Belki de bir arkadaşına dövdürmüştür."

"Neden?"

"Zaten üç gündür işe gelmiyor. Şu zamane oğlanların ne işler çevirdiğini bilemeyiz."

Şef sonraki tümcesini Omovo'ya yönlendirdi: "Umarım iyi bir mazaretin vardır."

"Gece saldırıya uğradım."

Herkes kahkaha patlattı.

"Kadınlar tarafından mı?"

"Hırsızlar mı?"

"Yoksa komşunun karısına mı sultanmıştın?"

"Yoksa elinde defterin dolaşıp gerekli gereksiz resimler mi yaptın?"

"Gece geç mi yattın?"

"Ya da sarhoş olup kendini mi kaybettin?"

"Saldırıya uğradım" dedi Omovo ısrarla.

"Belli oluyor" yanıtı geldi Simon'dan.

"Olmuyor" dedi şef.

"Ve sonra da ateşim çıktı" diye ekledi Omovo.

"Ateş mi?" dedi Simon inanmazca.

"Çıkan bir şeyi olmuş" dedi şef.

"Uzaya" diye ekledi Chako.

"İki gün yerimden kıpırdayamadım."

"İki gün!"

"İki koca gün!"

"Evet!"

"Ve üçüncü gün?" diye alayla sordu şef.

"İyileşmeye başladım."

"İyileştin."

"İyileşiyorum."

"İyileşiyor" dedi Simon.

"Evet."

"Anlıyorum" dedi şef.

"Anlıyoruz."

"Gidip müdürü görsen iyi olur."

"Evet. Git bir gör bakalım."

"Benim iznimi almadan olmaz" diye bağırdı Chako.

Omovo etrafına bakındı, kalbi hızla çarparak. Öfkesinin kabardığını hissediyordu. Öfke ve isyan. Tam tüm ofise hakaret dolu bir iki laf edecekti ki, ana kapı açıldı. Müdürün, bitirme sınavlarında tam üç kez kalmış olan yeğeni girdi içeriye. Elektrikli çaydanlığa doğru yürüdü ve fincanları tıkırdattı. Sessizlik içinde, Omovo ofisin havasının neden değişmiş olduğunu anladı. Müdürün yeğeni gençti, temiz pak görünüyordu. Siyah pantolon, beyaz gömlek giymiş, kırmızı bir kravattı. İtaat etmeye hazırmış gibi duruyordu. Diğerleri birbirlerine kaş göz ettiler.

Omovo döndü ve kapıyı tıklamadan müdürün odasına daldı. Chako durdurmaya çalıştıysa da geç kalmıştı. Omovo içeri girip kapıyı ardından kapattı. Müdür şöyle bir baktı, yüzü anlamsızca ve kahvesini bitirmeye koyuldu, bir bisküvi kemirerek. Omovo masaya doğru yaklaştı ve konuşmadan süzdü müdürü.

Bir iki saniye sonra Omovo'nun burnuna keskin bir koku geldi. Burnunu buruşturdu. Anlamıştı. Müdür, koltuğunda kıpırdanarak, Omovo'nun anladığını anladı. Sessizlik sürdü. Omovo mendilini çıkarıp burnuna tuttu ve geriye doğru bir iki adım attı.

"İşte bu yüzden sekreterim var" dedi müdür.

Koku giderek kötüleşti, sanki fizik yasalarını kanıtlarcasına: sıcak hava yükselir. Omovo bir süre konuşmamayı yeğledi. Nefesini tuttu, bıraktı ve sonra kesik kesik nefes aldı. Müdürün odasını inceledi. Masaya baktı: Adamın genç karısının çerçevede duran resmi, isimlik, kalın kahverengi cüzdan ve binlerce belge çekti dikkatini. Müdürün arkasındaki duvarda devlet başkanının ve şirket müdürünün resimlerinin yanında, müdürün İngiltere'de çekilmiş bir resmi vardı. Şirketin İngiliz yetkileriyle birlikteydi. Arka plandaydı ve hemen göze çarpıyordu, çünkü beyazlar arasında tek siyah oydu. Duvarların geri kalanı takvimlerle doluydu, kimisi şirketin bastığı, üzerinde Batı başkentlerinin romantik resimleri olan.

"Otur, Omovo" dedi müdür, uzun bir sessizliğin ardından. Soğutucu hafifçe çalışıyordu. Koku nihayet azalmıştı.

"Ne istiyorsun?"

Ayakta durarak, Omovo konuştu. "Kovulup kovulmadığımı bilmek istiyorum."

Müdür ilk kez gülümsedi. "Hayır, hiç de bile. Üstelik masasına zam yapıldı." Duraksadı. "Ama On İki Mil Şubemize atandın."

"Bölüm çok nazikmiş" dedi Omovo, kıpırdayarak.

"Ne demek istiyorsun?"

"Söylediğimi."

"Bak, üç gündür işe gelmiyorsun. Raporun yok, hiçbir haber yok."

"Hastaydım. Dövüldüm."

Müdür duymamış gibi sürdürdü. "Rahatlıkla kovulmanı önerebilirdim. Ama ben düşünceli bir adamım ve bölümümüz elemanlarını korumalı. Sana adını temize çıkarma şansı veriyoruz. Kötü alışkanlıklarını değiştirmen için bir fırsat tanıyoruz."

"Ve yeğeninize de iş sahibi olma fırsatı tanıyoruz."

Müdür Omovo'nun yüzüne baktı, öfke kıvılcımları saçarak.

"Böyle şeyler olur, bilirsin."

"Tabii. Ya önerinizi reddedersem?"

"O zaman korkarım ki işine son vermek zorunda kalırsınız. Dışında milyonlarca insan böyle bir işi bekliyor."

"İyi, ben bu atamayı kabul etmiyorum. Hainlik bu. Sabah beşte de kalkıp yola düşsem Alaba'dan On İki Mil'e ulaşamayacağımı biliyorsunuz."

"Güzel. Düşüncelerini söyledin. Her şey anlaşıldı. Dediğim gibi bölüm yeni insanlar bulacaktır. Hemen istifa mektubunu yaz, maaşını ve ödeneklerini talep et ve git. Sana iyi şanslar. Şimdi izin verirsen çalışmam gerekiyor."

Müdür bir dosyayı aldı, görüşmenin bittiğini göstermek için. Omovo adama baktı ve sonra zor zaptedilen bir öfkeyle konuştu:

"Olumlu mesai davranışlarınızın gerisini görebiliyorum. Hiç de etkilenmediğimi söylemeliyim. Beni daha fazla hayal kırıklığına uğratabırsınız. Çok uygar, çok dürüstsünüz. Pisliksiniz siz. Zaman sizi süpürüp atacak."

Müdür dosyayı masaya fırlatarak patladı: "Sen delirmişsin Omovo. Söylediklerin için Tannı cezanı verecek. Al paranı ve defol. Senin gibilerini istemeyiz zaten!"

Omovo gülümsedi ve çıktı.

Maaşını ve ikramiyesini, fazla mesaisini ve o yılki Noel harcirahını aldı. Bayağı bir miktar geçmişti eline. Bu kadar parayı daha önce hiç bir arada görmemişti.

Ofise geri döndü. Kendisiyle konuşan olmadı ve o da kimseyle konuşmadı. Masasına gitti, eşyalarını, not defterlerini, resim yapmakta kullanılmak üzere biriktirmiş olduğu çeşitli şeyleri topladı. Hepsini plastik bir torbaya koydu. Müdürün yeğeni ortalıkta görünmüyordu. Simon ofisten çıkmıştı. Şef öğle yemeğine erkenden gitmişti. Chako dikkatle futbol kuponlarını inceliyordu. Omovo masasını topladıktan sonra, yerine gelecek olana hesaplardaki yanlışlar ile ilgili bir not yazdı. Ayrılmak üzereyken ansızın üzüntü kapladı içini. İşten atılmanın, belirsizliğin, geride bıraktığı ve bir daha göremeyeceği yüzlerin ve hatta yenilmiş olmanın hüznü çöktü üstüne. Ofisi ile ilgili küçük ayrıntılar, hep yüksek çalışan soğutucu, kimse yokken ofisin huzurlu ortamı, fazla mesai yapması gerekirken resim çizerek oyalanması gibi anılar burktu içini. Ve daha orayı terk etmeden özel dostlukları yitirdiğini, rastlantı eseri duyduğu dedikoduları, artık geçersiz olan isyanları, yalnızca ofisin ortaya çıkardığı yönlerini, ayrıldığında ölecek olan yönlerini düşündü.

Ama içinde büyümeyen bir deriden kurtulmak gerektiği gibi terk etmesi gerekiyordu burayı. Koridordan aşağıya yürürken ayakkabıları gıcırdadı. Duvarlar sanydı, yeni boyanmış, temiz. Koridor boştu. Kapılar açıldığında içeriden gelen serin havayı hissetti. Şirketin ufalayan dışlarından kaçıyor olmanın sevinci ve heyecanı kapladı içini. Kendini özgür hissetti. Zihni açıldı. Bir daha bir şirkette çalışmamaya, bir terkeğin dışı olmamaya karar verdi. Sanatın zenginliklerine doğru yelken açacaktı. Gemisinin hangi acımasız ve çetin denizlerde seyredeceğini nereden bilebilirdi ki?

Son ofisin de önünden geçerken kapı açıldı ve bir satış görevlisi başını dışarı uzattı. Sakallı ve şişman bir adamdı.

Omovo'yu görünce telaşla konuştu: "Omovo! Bana ve kız arkadaşşıma iki kahve yap! Çabuk! Ve sonra da bize pide getir. Açlıktan ölüyoruz!"

Omovo iki adım attı geriye, yüzünde muzip bir gülümsemeyle. Aralık kapıdan satış sorumlusunun kız arkadaşı ilişti gözüne. Çok zayıf bir kızdı, uzun ipek bir giysi vardı üstünde ve boya küpüne batmış gibiydi. Cildi beyazlatıcı kremlerle doğal görünmeyen bir şekilde ağarlatılmıştı. Küçük bir aynada kemikli yüzünü inceliyordu.

"Neye bakıyorsun? Hadi! Bütün gün bekleyemem. Yoksa önce rüşvet mi istiyorsun, ha?"

Omovo sırttı: "Buna gerek olmaz" dedi.

"İyi."

"Çünkü sen ve arkadaşın çış için-afiyetle!"

Adamın hayretle açıldı ağzı.

"Ve ağzını koru. İçine sinek kaçabilir" diye ekledi Omovo.

Yanıt beklemeden yürüdü. Binayı terk etti ve kapıcıyla vedalaştı. Artık o kadar da üzgün değildi. Cesur hissediyordu kendini. Dışanda, yoğun ısı irkiltti Omovo'yu. Taşmakta olan kanalizasyon çukurlarından dizel yağı kokuları geliyordu. Yollar tıkalıydı. İki adam bir ayakkabıcı dükkânının yanında kavga ediyorlardı. Bir polisin trafik suçu işlemiş bir taksi şoföründen rüşvet aldığını gördü. Havada sinekler ve pireler uçuyordu. Ama Omovo işi bırakmanın ve ateşinin düşmesinin çifte keyfini yaşıyordu şimdi.

'Valentino'nun Yeri' adlı restoranın önünde durdu. Hep önünden geçerci, hüüzünle bakardı. Camlar boyalıydı ve içirisi gösterişli bir yere benziyordu. Hep içeri girip kendisine üç kap yemek ısmarlamayı hayal etmişti. İlk kez yeteri kadar parası olmuştu. "Neden şimdi olmasın?" diye düşündü. Kapıyı itip içeri girdi.

Soğutucu yüzüne serin hava üfledi. Restoran görüldüğü kadar konforlydu. Çok süslü düşünmişti. Yanı mermer du-

varlarda zevksiz resimler asılıydı. Işıklar maviydi, tavanda müziğin yankısı çınliyordu ve bir de akvaryum vardı. Koltuklar, kanepeler ve yastıklı iskemleler taklit kadife kumaşlarla kaplıydı. Bir masa bulup oturdu. Az sonra garson geldi.

"Ne arzu edersiniz, efendim?"

"Henüz menüye bakmadım."

"O halde buyrun bakın efendim" dedi orta yaşlı, mavi kırmızı üniformalı garson, sertçe selam verip gitti.

Menü Omovo'ya tamamen yabancıydı. Egzotik yemek isimleri kafasını karıştırmıştı. Başlangıç: Evin pâtési, Yunan usulü mantar, kabak dolma. Başlangıcı atlamaya karar verdi. Ana yemek poussin chasseur, tournedos maison, escalope de veal à la crème, entrecôte poivre, eminces de cabestu, scampi provençale, avocado minoigrette, pizza, tavuk salatası, pilav ve dilimlenmiş patates. Uluslararası mutfakları tanımadığı için kızdı Omovo. Ama bildik bir yemeğe de razı olmak istemiyordu.

"Karanınızı verdiniz mi efendim?" dedi garson ansızın, tüm bu karmaşanın ortasında.

"Evet. Hımm. Pizza, tavuk salata ve pilav."

Alaycı bir gülümseme belirdi garsonun yüzünde. "Şarap? Entré? Tatlı?"

"Entré istemem."

"Kabak dolması önerebilir miyim?"

"Dolma türü bir şey istemem, teşekkürler."

Garson öksürdü. Terbiyeli bir şekilde: "Şarap efendim?"

"Şarap mı?"

"Evet efendim."

"Hımm. Kırmızı. yo, beyaz şarap. Boşver. Yalnızca su, lütfen."

"Su."

"Evet."

"Güzel."

"Ve lütfen?.."

"Evet, efendim?"

"Bana efendim demeyin."

"Nasıl isterseniz."

Garson selam verip gitti. Omovo rahat bir nefes aldı. Terlemeye başlamıştı. Yemeğini beklerken Dele'nin bir sözü geldi aklına:

"Eğer yurt dışına gitmeye can atarsan iyi bir restorana git, dışarıda gibi hissedersin kendini."

Gülümsemesine neden oldu bu anı. "Kim can atar yurt dışına gitmeye?" diye düşündü. Dele acaba ABD'ye gitmiş miydi? Dele'yle birlikte gitmeye can atan Okoro'nun bu durumu nasıl karşıladığını düşündü. Kalkınmanın yeni simgesinin nasıl dışarıya gitmeye meraklı olduğunu düşündü, -ABD'ye, Londra'ya, Paris'e. O dışarıya gitmek istemiyordu. Ülkesinde kalıp tanık olmak istiyordu. Ağabeylerinin ikisi de gitmişti: O da giderse eve kim bakacaktı? Sürekliliği kim sağlayacaktı? Üstelik: nereye gidecekti, ne iş yapacaktı, üniversite masraflarını kim ödeyecekti? Keme gibi insanların kararlılığını kıskandı: ülkeyi tanımak, onunla şekillenmek, değişiklikleriyle boğuşmak, açılan tarihini izlemek, yolda kalmak. Omovo'nun da kararlılığa gereksinimi vardı- insanı zorlayan, ama verimli bir yolda yürümeye. Evet. Sanatın hazinelerine ve vaat ettiklerine doğru açacaktı yelkenlerini. Ülke içinde büyüyecekti, toprakla besleyecekti kendisini. En korkunç yolu seçmiş olduğunu nereden bilebilirdi?

Çevredeki diğer müşterileri süzdü. Büyük bir masada oturan bir grup çekti dikkatini. Üç beyaz, iki Nijeryalıyla karmaşık bir tartışmaya girmişti. Pek birbirlerine uymuyorlardı. Beyazlar spor giyinmişti. Nijeryalılar takım elbise giymişlerdi ve bol bol terliyorlardı. Hepsi de işadamıydı. Beyazlar masanın etrafında yanım daire oluşturmuş ve tüm masaya hâkim olmuşlardı. Nijeryalıları tuhaf aksanla söyledikleri laflarla ve ses tonlarıyla azınlıkta bırakmışlardı. Hepsi de güneşte yanmıştı ve yüksek sesle konuşuyorlardı, söylediklerinin çok

ilginç olduğuna emin insanlar gibi. Omovo konuşmalara kulak kabarttı ve oldukça şaşırdı: Beyazlardan bir tanesi bir petrol şirketinde çalışmaya gelmişti.

"Bizim ülkemizde insanlar sizin hâlâ vahşi olduğunuzu sanıyorlar. Oysa bayağı uygarsınız."

Söyleneni anlamadığı belli olan Nijeryalı, bir kahkaha patlattı. Diğeri: "Anlamadım?" dedi.

İkinci beyaz adam, bir İskoç, ülkesine geri dönüyordu.

"Burası yetti artık. Tam bir kargaşa. Ülkenizi daha iyi yönetebilirsiniz" diye homurdandı.

İlk Nijeryalı gene güldü, eliyle dizlerine vurarak. Diğeri bakışlarını kaçırdı.

Üçüncü beyaz bir gazeteciydi. Kocaman bir saat takmıştı. Arkadaşlarına döndü hain yüzünde sıkılmış bir ifadeyle ve konuştu: "Yurt dışında yaşayan İngilizler ile ilgili bir yazı hazırlamak için buraya geldim. *The Times* için."

"Ya yerliler ne olacak?" dedi petrol işinde çalışan "Kim? Ha, onlar mı? Artık bağımsızlıklarını kazandılar. Kendi başlarının çaresine baksınlar."

"Ama ülkeleri çok kötü durumda."

"Gene de uygar sayılırlar. Çok dost insanlar."

Nijeryalı işadamları konuşma sırasında anlaşılmasa şakalara karşı çok kibar davranmaları gerekiyormuş gibi gülümüyorlardı. Restoranda etraflarına, bu asil dostlarıyla yemek yerlerken birilerinin onları görmelerini ister gibi bakınıyorlardı. Ve konuştuklarında, beyaz adamları taklit ederek, aksanlarını iyice birbirine karıştırıyorlardı. Masadaki tüm konuşmalar yanlış anlaşılardan oluşmuştu. Rahatsız ortamı yumuşatan tek şey iki işadamından dalkavuk olanının patlattığı utangaç kahkahalardı.

Garson yemeğini getirdiğinde Omovo öfkeden çatlamak üzereydi. Sinir içinde kalmıştı. İfeyiwa'yı, köyü ile ilgili sınır çatışmalarını düşündü, yüzyıl önce bu beyazların ataları tarafından yaratılmış olan. Küstahlıklarına, kibirlerine şaşırmış-

tı. Konuşmaları tamamen iştahını kaçırmıştı. "Kim can atarmış ki yurt dışına gitmeye?" diye sordu kendi kendine. Eğer beyazlar başkalarının ülkelerinde bu denli duyarsızlarsa, kim bilir kendi ülkelerinde nasıldılar? Çok öfkelenmişti Omovo ve ayağa fırlayıp adamlara hakaret edip bağırmmamak için kendini zor tuttu. Elleri titriyordu. Bir bardak su içti ve derin nefes aldı. Siniri geçince yemeğiyle ilgilenmeye çalıştı. Pizza umduğu gibi değildi ve bitiremedi. Yemeğinden birazcık yiyebilmişti. Bir Chapman ismarladı. İçmeye başladı ve diğer masadan gelen sesleri dinlememeye çalıştı. Ansızın kaçmak, açık havaya çıkmak geldi içinden. Hesabı istedi.

Hesabı görünce gözleri yuvalarından fırladı. Neredeyse maaşının beşte biriydi. Asık bir suratla bozuklarını topladı. Garson gereğinden fazla masada dikilerek dikkati Omovo'nun üzerine çekmişti. Beyaz adamlar Omovo'ya baktı. Omovo aldırmadı bile. Peçeteyle ağzını sildi ve garsona gülümsedi. Tam kalkarken işadamlarından biri patlamayı andıran kahkahasını savurdu yine. Beyazlar şaşkınlık içinde birbirlerine baktılar.

Gazeteci: "Şunların mizah anlayışı ile ilgili bir iki laf etmem gerekir sanırım" dedi.

"Böyle bir yerde mizah anlayışı olmalı insanın" dedi İskoç -"yoksa kafayı yersin."

Daha sessiz duran işadamı konuştu: "Ben Londra'dayken..." Tüm masa, hatta tüm restoran kulak kesiliverdi.

"... bir köpeğin şişman bir kadını yolda çekiştire çekiştire ittiğini görmüştüm."

Sesler gene konuşmalarına döndü. Lafın saçmalığı duymazlıktan gelinmişti. Garson Omovo'nun yolunu kesti. Dimdik, kararlı gözlerle süzmekteydi Omovo'yu. Omovo tabağa yirmi kobo koyunca adamın yüzü aydınlandı.

"Umarım yemeğimizi beğenmişsinizdir -efendim?"

Garsonun hesabı şişirmiş olduğundan emin ve bir daha asla burada yememeye yemin ederek, kulağında beyaz

adamların yapmacık konuşmaları çınlarken fırladı çıktı restorandan.

Eve giderken, ter içinde kaldığını hissetti. Apapa yerleşim bölgesine vardığında “büyük göç”ün ikinci dalgasıyla mücadele etmek zorunda kaldığını gördü. İşçiler öğleden sonra ve gece vardiyaları için yollara dökülmüşlerdi. İnsan tane-ciklerini, kalabalık kitleleri ite kaka yol açtı kendisine. Onların telaşını, kabalıklarını ve korkularını hissetti. Waterside’a ulaşmak epey zamanını aldı. Kalabalık onu oraya buraya itekliyordu. Yüzleri inceledi Omovo, yüzlerdeki sonsuz sabır ve çile izlerini inceledi. Giysilerinin altındaki kasları, burunlarının şeklini, göz renklerini, çenelerinin çöküklüğünü, solmuş gömlekleri üzerindeki lekeleri fark etti. Zengin çevreye ve düzgün kesili çitlere baktı, ılık çalan çam ağaçları arasında kalabalığı, balkonlarında güven içinde izleyen yabancı beyaz çocukları fark etti.

Kendisini rahatlıkla ezip çiğneyebilecek beden dalgalarıyla boğuşurken, koltuk altlarının terlediğini, gömleğinin sırtına yapıştığını ve çoraplarının ıslandığını hissetti. Sonra ağır, ıslak bir şey düştü omzuna. Baktı ve kuş pisliği olduğunu gördü. Başını kaldırdı ve uçsuz bucaksız gökyüzünde bir şey göremedi. Bir şekilde işaretlenmiş olduğunu düşündü. Hava pınl pınl o öğleden sonra.

ALTI

Omovo ofisten eve döndüğünde, Blackie karşıladı onu oturma odasında.

"İfeyiwa'nın kaçtığını biliyor musun?" diye sordu, yumuşak bir tavırla.

Omovo'nun yüzü değişiverdi. Hasta hissetti kendisini. "Ne zaman?"

"Kimse bilmiyor. Kocası bu sabah gittiğini sanıyor. Gelip seni sordu. Umarım başına bela olmaz."

Omovo konuşmadı.

"Çok iyi bir kızdı."

"Mutsuzdu."

"Neden?"

Omovo söylemedi.

Site halkı arka bahçede toplanmıştı. Takpo Ifeyiwa'nın kaçıışı hakkında bağırıp çağırıyordu. Sesi titriyordu. Tuwo atasözleriyle yatıştırmaya çalışıyordu adamı. Kadınlar ardından gidip ailesiyle işleri "bilemesini" salık veriyorlardı. Gürül-

tülü bir kalabalıktı; herkes kızın nereye gidebileceği, ne yapabileceği hakkında fikir yürütüyordu. Bir kısmı Takpo'nun polise başvurmasını önerdi. Diğerleri sabırlı olmasını söyledi. Omovo, maalesef tuvalete gitmek için önlerinden geçmek zorundaydı. Anında suçlayıcı bir sessizlik oldu. Tüm yüzler ona doğru döndü, gözler saplandı üzerine. Birisi konuştu:

"Site erkekleri! Karlarınıza dikkat edin o! Etrafta hırsızlar var -o!"

Bir diğeri konuştu: "Hah, sessiz insanlar son derece tehlikelidir."

Takpo kalabalıkta kendisine yol açtı. Kadınlar haykırdılar. Erkekler onu tutmaya çalıştılar, ancak ellerinden kurtuldu. Omovo'nun burnunun dibinde durdu, yüzleri neredeyse birbirine değiyordu. Nefesini Omovo'nun burnuna veriyordu. Ogogoro kokuyordu. Gözleri faltaşı gibi açık ve kıpkırmızıydı, ağzı çarpılmıştı. Acınacak derecede bozulmuştu.

"Omovo?"

"Evet?"

Kanım terk etti beni, duydun? Ifeyiwa kaçtı, anladın?"

"Evet."

"Kaçtı ve küçük bir not bıraktı bana, anladın? Yaşamıma ne yaptığını gördün mü? Neye sebep oldun, gördün, ha?"

Omovo konuşmadı. Başını önüne eğdi.

"O eve girdiğinizde ikinizi de gördüm. Kendi gözlerimle, duydun di mi beni? Bana yaptığını gördün?"

Omovo geriledi.

"Tamam, yaşlı bir adamım. Şimdi de bittim. Memnun musun, ha? Öyle mi? E, ne plan yaptınız ikiniz, ha? Plan ne?"

Omovo başını salladı. Takpo devam etti, sıcak nefesini Omovo'ya püskürterek:

"O kızın başına ne kadar para ödedim biliyor musun? Her şeyini satsan o kızın başlık parasını ödeyemezsin. Onu mutlu etmeye çalıştım, her şeyi denedim, paramı verdim ben,

mücevher aldım ben, dükkân açtım ben, altın verdim ben, giysiler aldım ben, gezdirdim ben, okula gönderdim ben, kitaplar aldım ben, prensesmiş gibi baktım ona ben. Ama bak ne yaptı. Senin yüzünden aldı paramı, tüm paramı, onun için yaptığım her şeyi aldı ve kaçtı. Yaşamımı ne hale getirdin, bak?"

Omovo yanıt vermedi. Nefesini tutmuştu. Şaşkındı. Takpo kalabalığa döndü, ellerini kaldırdı ve yüksek sesle, acısını gösteren hareketlerle konuşmaya başladı: "Bir erkek, bir kadının aklından geçenleri nasıl bilebilir, ha? Nasıl? Bir erkek bir kadını nasıl anlayabilir, söyleyin-o! Bilmek istiyorum!"

Omovo'ya döndü. "Benimle olduğu bu süre içinde, tüm bu süre içinde sendin, SEN, düşündüğü, ha? Belki bu yüzden gebe kalmayı istemedi! Planınız neydi, bilmek istiyorum! Bilmek istiyorum..."

Takpo ansızın öfkeden kendini kaybederek Omovo'nun üstüne saldırdı ve tekme tokat atarak delirmiş gibi bağırma-ya başladı. Omovo hiç kıpırdamadan katlandı. Takpo yumruklarını Omovo'nun üzerine savurarak haykırıyordu: "Seni öldüreceğim! Seni öldürmek için adam tutacağım! Kanımı geri ver! Geri ver!"

Site halkı araya girip onları ayırdı. Omovo'nun alnındaki yara kanamaya başlamıştı. Tırnak izleri yanaklarından aşağı iniyordu. Banyoya gidip yüzünü yıkadı. Sonra yeniden kalabalığın önünden geçip odasına gitti. Oturup pencereden dışarıyı izledi.

Uzun süre kıpırdamadan oturdu. Arka bahçede sesler kesildi. Ama Takpo hâlâ bağırıyordu. Bir süre sonra onun da sesi kesildi. Ani bir dürtüyle Omovo yerinden kalktı ve bir çanta hazırladı. O da gidecekti. Bir süre önce Keme ona Lagos dışında deniz kenarında bir yer olan B'de yaşayan ve pansiyon işleten bir arkadaşının adını ve adresini vermişti. Omovo hep şehir dışında resim yapacak bir yere gereksinimi olduğunu söylerdi.

Omovo giysilerini toplarken İfeyiwa'nın vermiş olduğu yüzüğe rastladı. Naylon torbada duran saçlarının arasında koydu yüzüğü. (Sonraları yüzüğü çok özel bir yerde saklayacaktı, bir uğurmuşçasına. Daha sonraları küçük parmağına takacaktı. Yüzüğü ömür boyu sakladı.) Akrabalarının vermiş olduğu ekmek küflenmişti. Ekmeği de Okoro'nun şapkasıyla birlikte attı. Pantolonlarını ve temiz gömleklerini deri bir çantaya yerleştirdi. Sonra resim yapması için gereken malzemelerini topladı.

Bir iki kitap aldı, görsel sanatlarla ilgili olmayan. Bitince çantanın fermuarını kapadı. Ağırlığına baktı, uygundu. Gidip oturma odasında oturdu tek başına. Kendini toparlaması gerekiyordu. Çok fazla şey yaşamıştı.

Oturma odasının havası aynıydı. Geri planda hep aynı şeyler. Bir şey düşünmemeye çalıştı.

Çocukluk anıları üşüştü başına. Anne-babası kavga ederken ağabeyleriyle birlikte bir odaya kapatıldığını anımsadı. İskemleler havada uçuyor, bardaklar kırılıyordu. Acımasız laflar ediliyordu, durmaksızın. Bir geceyi özellikle anımsıyordu. Dışarıda fırtına koparken, anne babası korkunç bir kavgaya tutuşmuşlardı. O gece Omovo fırtınanın ve anne babasının yok edici tutkularının öfkesini dinlemişti uyumadan ve kıyametin gelmekte olduğu duygusuna kapılmıştı. Annesi uludu. Bir kapı gürültüyle kapandı. Dışarıda rüzgâr teneke damı tıngırdatıyordu. Omovo ağlamaya başladı. Okur bir kitap alıp karşı duvara fırlattı.

"Tamam Omovo, tamam" dedi.

"Şimdi geçer" diye ekledi Umeh, ayağa kalkıp camdan dışarı bakarak.

Omovo ağlamayı sürdürdü. Okur yerinden kalkıp tokatladı Omovo'yu. Bir ânlık sessizlik oldu. Fırtına gürledi ve şimşekler çaktı. Omovo korkusuna hâkim olmaya çalışırken boynundaki damarların attığını hissetti. Sonra Okur Omovo'ya sarıldı. Umeh ikisine de sarıldı.

"Tamam, tamam" dedi Umeh.

Omovo korkunç bir gözyaşı seline kapılmamak için zor tuttu kendisini. Çok şey olmuştu.

Ve sonra annesi ile ilgili anılar. O öldüğünde Omovo okuldaydı. Birisinin kendisini ziyarete geldiği haberini aldığı anda futbol oynuyordu. Gelen annesinin kızkardeşlerinden biriydi. Onu eve götürmeye gelmişti. Yol boyunca çok neşeliydi teyzesi. Cenazede öyle çok ağlayıp dövündü ki ancak altı adam onu zaptedebilmişti. Dokuz gün hiç konuşmadığı söylenirdi. Omovo'nun kafası ilk o zaman tıraş edilmişti.

Annesi nasıl ölmüştü? Kimse bilmiyor gibiydi. Doktorlar kalp krizi olduğunu söylemişti, aşırı gerginlik. Babaları çaresiz bir hastalığa yakalanmış olduğuna inanırdı. Ağabeyleri zehirlenmiş olduğunu, ona büyü yapıldığını söylüyorlardı. Aslında ne fark ederdi ki. Ölmüştü, hepsi o kadar.

Uzun bir süre annesini düşünmek, anılarını üzüntüyle ve yararsızca deşmesine neden oldu. Ölmüş olan annesini insan nasıl anımsar? Yüzünü mü? Gözlerini mi? Yarısı unutulmuş, bir kısmı akılda kalmış davranışlarını mı? Sesini mi? Ya da asla gitmeyen bir ruh, bir duygu olarak mı? Annesinin ele gelmez anıları daha da acı verdi Omovo'ya.

Çalışkan bir kadındı annesi, kararlı, gururlu, başanya doğru emin adımlarla ilerleyen. Bisküvi, sigara, şeker, gaz, su gibi malzemeler satan bir dükkânı vardı. Giysi satmak için de bir mağaza açmayı düşünüyordu. Kendi hemşerilerinin toplantılarına katılır, köy derneğinin kadınları tarafından sayılır, isim törenlerine, cenazelere, pazara, kadınların düğünlerine davet edilirdi. İnsanlar çekinirdi ondan. Güçlü gözleri vardı. Zayıf, hatta kemikliydi, ama tuhaf ve gizlenemez bir gücü vardı. Tiz bir sesi vardı ve düşündüğünü söyleyiverirdi. Hemencecik parlar ve tüm rakiplerinin hakkından gelirdi. Ama aynı zamanda başkalarının kavgalarında da arabulucuk yapardı ve çok iyi kalpli olduğu söylenirdi. Omovo'nun babası onu kıskanır, korkar ve kötü davranırdı. Annesi başarı-

lı oldukça babası ona daha kötü davranmaya başladı. Sonra bir başka kadın lafı dolaştı ortalıkta. Babası ikinci bir eş istiyordu. Kadını bazen yolda görürlerdi. Sonra bir gün annesi hastalandı, yüzündeki ifade değişivermişti. Ruhu ateşini yitirdi. Havası tuhaflaşmıştı. Baş ağrılarından, dükkânda periler gördüğünden, kâbuslardan yakınıyordu. İş bozuldu. Müşterileri gelmez oldu. Zayıfladı, kendini bıraktı, bakışları değişti ve yalınayak dolaşmaya başladı. Azıcık çıldırmış gibi görünüyordu artık.

Eve yeni bir umut havası doluvermişti babası annesinin bir bebeği olacağını söylediğinde. Omovo babasının bir arkadaşı tarafından hastaneye götürüldükleri öğleden sonrayı çok iyi anımsıyordu. Bekleme salonunda oturmuş yeni bir bebeğin müjdesini beklerken, Omovo ve ağabeyleri bebeğin cinsiyeti üzerine iddiaya giriştiler. Sonra da kasvetli bir havayla eve geri dönmüşlerdi. Bebeğe bir şey olduğunu, yaşamayı reddettiğini öğrendiler. Hastaneden eve döndüklerinde evde başka bir kadın olduğunu gördüler. Arka kapıdan çıkıp gidi-verdi kadın. Yastığın altında kahverengi giysisi kalmıştı. Sonra kavgalar daha da şiddetlendi, Omovo'nun babası annesini evden atmaya başladı. Evin önünde uyumuştur kadın kaç kere, çocuklarıyla birbirlerine sarılmış, dükkânında sattığı mallar sokağa saçılmış bir halde.

Bazen aylarca ortadan kaybolurdu annesi. Yokluğu evdeki sessizliği yapaylaştırırdı. Bir seferinde geri döndüğünde, Omovo'yu ve kardeşlerini etrafına topladı. Ürkmüş gözlerle çocuklarına baktı, bir daha onları asla göremeyecekmiş gibi. Okur ve Umeh ağlamaya başladılar. Omovo evden kaçıp dışarı çıktı. Uzun bir süre sokaklarda gezindi ve ağlamadı. Bir pazar günüydü. Ortalık sessizdi. Yorulana dek yürüdü ve durduğunda nerede olduğunu bilemedi. Her şey yabancılaşmıştı ansızın. Bir rüyaya daldığını hissetti.

Yol kenarına çöktü ve uyudu. Yabancı bir kadın tarafından uyandırıldığında hava kararmıştı. Beyaz saçlı, narin,

uzun, güzel yüzlü bir kadındı. Omovo'yu elinden tutup kendi sokağına götürdü. Eve yaklaştığında kadın karanlıkta kayboluverdi.

Eve vardığında annesi, babası yoktu. Onu aramaya çıkmışlardı. Ağabeyleri öfkeyle nerede olduğunu sordular. Okur az kalsın dövecekti. Umeh, Okur'u durdurdu. Sonra birbirlerini tutup sanıldılar, korkuyla.

Omovo tüm bu anılardan sıyrılmaya çalıştı. Ayağa kalıp odasına geçti. Gün bitti. Akşam olmuştu. Bol bol uyuyup okudu. Gece camları kararttı. Boş tuvale baktı durdu, resim yapma arzusunun kabardığını, ama tam da kendisini ele geçiremediğini hissederek. Elinden başka bir şeyin gelemeyeceği noktaya ulaşamamıştı henüz resim yapma arzusu. Gidip gelen bu duygu arasında babasını özlediği fark etti, onunla konuşmak, eski uyumu kurabilmek istiyordu. O gece ve ertesi sabah da babasını göremedi. Odasından hiç dışarı çıkmadı. Bir şekilde kendisini hapsetmiş olduğu duygusuna kapılmıştı.

Uyumaktaydı, rüya görmeden, ansızın uyanıverdiğinde. Karanlıkta, nedensiz uyanmış olduğundan, bir ân nerede olduğunu bilemedi. Rüyaya mı dalmıştı acaba? Her şey anlamını, işlevini yitirmişti. O ân kendisi ve karanlıktaki nesneler arasında hiçbir ilişki yoktu. Yatak havada gibiydi. İskemleler, duvarlar, tavan, resimlerinin şekilleri, giysileri, hiçbir şeyin hiçbir şeyle bağlantısı yoktu. Nesneleri bağıntılama yetisi sanki bilincinden uçup gitmişti. Siyah bir denizde yüzyormuş gibi hissetti, bir mağarada, bir başka evrende siyah bir boşlukta, farklı, kayıtsız bir zamandaymış hissine kapıldı. Çevresini hortlaklar ve gölgeler sarmıştı, tarih öncesi kayaların çarpık şekilleri, yabancı varlıklar doldurmuştu her yanı. Düşünemiyor, kıpırdayamıyordu. Görünmez bir ağırlık onu eziyordu. Sakin olmaya çalıştı. Dua etmeye çalıştı. O ân derinleşti. İçindeki bir şey, şekilsiz, yayılan bir ruh, bedeni şeklinde bir enerji, varlığının sınırlarını patlayacakmışcasına zor-

luyordu. Derin nefes aldı: Sonra yavaşça. Zihni özgür kalabilmişti. Her şey için dua etti. Gördüğü tüm yüzler için dua etti. Yüzleri anımsamaya çalıştı, korkusuna karşı onlara sığınabilmek için. Ve yüzler kalabalıklara dönüştü. İsimlendiremiyordu, yüzlere isim veremiyordu, yüzlerin hatlarını da anımsayamıyordu ve dolayısıyla da yüzleri tanıması olanaksızlaşmıştı. Dil de onu terk etmişti. Söylemek istediği şeyler vardı, büyüleri bozan şarkılar, annesinin öğrettiği şarkılar, köyde ayışığında anlatılan öykülerde yer alan şarkılar. Şarkıları İngilizce söyleyemiyordu. Dilin doldurmuş olduğu alan yeni bir boşluk daha yaratmıştı. O şarkıları kendi dilinde de söyleyemiyordu. Ve canlandığı kalabalığı uzak tutamayacaktı kendisinden. Kalabalık arttı içinde, bir arada konuşarak, bağırarak, tartışarak, ama ağızlarından tek bir sözcük çıkmaksızın. İnsanların davranışları abartılıydı, tutkuyla, aynı anda üç yüz elli altı dili birden konuşuyorlardı ve duyulmuyorlardı.

Onları duyma, onlar tarafından duyulma özlemi, doğal bir akıcılıkla bir dilde konuşma ve iletişim kurabilme arzusu varlığını sardı.

İçinden bir ses: "Duyulmak için yeni bir dile gereksinimin var" dedi.

Kalabalık kayboldu. Yerini renkler aldı. Renkler şaşırtıcı biçimlerde oluştu. Şekiller tuhaf enerjilerle ışıldadı. Sonra kalabalık döndü, somutlaştı, tanıdık yüzlere dönüştü. Waterside'daki kalabalık. Garajlardaki. Pazarlardaki. Otobüs duraklarında. Getto "göçü" kalabalığı. Yollardan akan. Akşamın geç saatlerinde beliren kitleler halinde insanlar, ana caddelerden geçen. Arabalarla dolu yollar. Haşlanmış yumurta satıcılarının çevrelediği arabalar. Mahşerin kalabalığı. Bir yerlerde toplanmışlardı. Sonra hareketlerinde, farklı dillerde bağırıp çağırımlarında dona kaldılar.

Sonra isyana başladılar. Özel bahçeler içinde yer alan evleri yıktılar. Islık çalan çam ağaçlarını, çitleri tahrip ettiler.

Öfkelerinin, açıklıklarının patlamasıyla benzin istasyonlarını, hükümet araçlarını yaktılar, kamyonları ve petrol tankerlerini devirdiler, sonra kendileri ateş aldı, bedenleri tutuştu, saçları san, giysileri mavi ve yeşile dönüşerek yanmaya başladılar, kalabalık gözleri kör eden renklere dönüştü, dilini yitirerek. Ve alevler artıp alevlerin içinde gölgeler kıvrılırken, Omovo'nun içinde bir şey kabardı ve ansızın cildini yarıp dışarı patlayıverdi ve sanki kendisinden dışarıya bir ruh püskürtülmüş gibi havaya karıştı ve ilk kez haykırdığını duydu Omovo. Görünmez yük kalktı üzerinden. Rüzgâr esti başından doğru. Karanlıkta bir yerde konuşan davulların vuruşlarını, bir akordeonun sesini duydu. Anlamanın imaları aktı içine. Gerçeğe aykırılık ânı geçti. Derin bir uykuya daldı.

Sabah oldu. Işığın geometrik izdüşümleri oynadı yatağını üzerinde. Binadan gelen seslere kulak verdi. Yeni bir günün kokularını hissetti. Odasında hapis olma duygusunu yaşadı yeniden. Duvardaki nesnelere, üzeri işli kırık balkabaklarına, resimlerine ve ünlülerin resimlerine, en güzel kaligrafisiyle bir kapıda yazmış olduğu Budist şiir "Şafağa Övgü"ye, tavandan sarkan mercan kabuklarına dikti gözlerini. Kalktı, yıkandı, kahvaltı etti ve odasını topladı. O sabah gidiyordu.

İşlerini bitirince, deri çantasını oturma odasına taşıdı. Babası ortalıkta yoktu. Omovo bilinmez bir iş gezisine gitmiş olabileceğini düşündü. Blackie pazara çıkmıştı. Omovo ana kapının eşiğinde durdu. İç karartıcı oturma odasındaki eşyalara baktı. Yanıltıcı bir ân, yeni gözlerinin umursamazlığıyla baktı, etrafındaki şeyleri daha iyi kullanabilme, içindeki unsurlardan yararlanabilme yöntemleri keşfetmiş gibi. Ama evin tuhaf sessizliğini hissetti ve korktu, koca bir kuşun gölgesi üzerine düşmüşçesine. Bu duygu az sonra geçti. Ama korku gölgesi kaldı, yalnız bir gecede, zihnin kalıntılarından ansızın kopup gelen bir çılgılık gibi.

Gitmeden bir mektup yazdı:

Sevgili Baba,

İşten ayrıldım. Mektubumu aldığımda B'ye gitmiş olacağım. Ne kadar kalırım, bilemem. Kendi başıma olmaya, içimdeki şeyleri toplamaya, düşünmeye gereksinimim var. Üstelik yaşamımızdaki trafik sıkışıklığından da kaçmak istiyorum. Beni merak etme. Umarım işin düzelir ve keyfin yerine gelir. Döndüğümde görüşürüz. İstedğin küçük şeyi bırakıyorum. İşe yaramasını dilerim. İyi şanslar, baba.

Seni seven oğlun

Omovo.

Not: Yeni resimlerimi görmeni isterdim.

Mektubu masanın üzerine bıraktı ve yola çıktı.

O gece karısının geride bırakmış olduğu parfüm kokuları içinde, Omovo'nun babası mektubu okudu. Gizli duygular, gizli anlamlar buldu içinde. İki kez okudu.

İki oğlunu evden attığı günü anımsadı. Kendisini müthiş öfkeliendiren Umeh'in sözlerini anımsadı utançla.

"Sen hep tartışmaları kazanıp savaşları yitirirsin, baba. Yaşamımızda somut hiçbir şey yok. Yıllar ailemizi geride bıraktı. Hepimiz için korkuyorum."

Oğulları hassas noktasına dokunmuşlardı. Ansızın onu eleştirme cesaretini göstererek, başarısızlığının kaçınılmaz simgesine dönüşmüşlerdi.

Şimdi gitmiş olduklarından kafası hep onlarla meşguldu. Son zamanlarda Okur'un boynuna saplanmış bir bıçakla üstüne atladığı ile ilgili kâbuslar görür olmuştu. Umeh'in arkasından güldüğü kâbuslar. Geriye dönünce eski kansını görüyordu gümüş gözler ve dişsiz bir ağızla.

Gittiklerinden beri oğulları onu suçluluk hissiyle dolduran mektuplar yazıyorlardı. Tümünü okurdu. Kötü yaşamlarını anlatıyorlardı. Gözleri çılgınca isyan izleri taşıyan, sokak serserileri gibi göründükleri fotoğraflarını yolluyorlardı. Has-

talıklarını yazıyorlardı. Borçlarını. Kavgaya karışmalarını, hapsedilmelerini, siyahlardan nefret eden beyaz adamların oluşturduğu çetelerin saldırılarını. Denize açıldıkları gemileri. Yuvasız yetimler gibi söz ediyorlardı kendilerinden. Kendi aralarındaki kavgaları, ayrılıklarını, barışmalarını anlatıyorlardı. Asla onu suçlamıyor ve kendilerine acıymıyorlardı. Ona neden yazdıklarını bilmiyor gibiydiler. Mektuplarında adres olmuyordu ve değişik şehirlerden, değişik ülkelerden geliyordu. En son onlardan haber aldığıında Umeh bir kumar meselesi yüzünden göğsünden bıçaklanmıştı. Umeh'in yaşayıp yaşamadığını bilmiyordu. O son mektupta Okur eve gelmeye karar verdiğini, zaten ev diye, sokaklardan başka bir yeri olmadığını yazmıştı.

En son mektupta ona yazmaktan bıktıklarını ve artık yazmayacaklarını belirtmişlerdi. Omovo'nun kendisine iyi bakmasını ve yeteneğini geliştirmesini diliyorlardı. Babalarına iyi dileklerini yollamışlardı.

Babaları o mektuplarda yaşıyordu. Onların yolunu beklerdi. Ümit etmesini sağlardı mektuplar. Onların yazmasını sağlayan şeyin, sonunda eve dönmelerini de sağlayacağına emindi. Müthiş bir barışma ve efsanevi bir hoş geldiniz töreni hayal ederdi uslanmaz oğullarına. Son mektupları adamı mahvetmişti. İçinde bir şey buharlaşmış gibi dolanmıştı günlerce. Tuhaf davranmıştı. Unutkanlık başlamıştı. Kötü rüyalar görüyordu. İşlerini yürütemiyordu: batmak üzereydi. Dikkati dağılmış, gözleri belirsizce ufka kilitlenmiş, çevresindeki lere aldırılmaz olmuştu. Ve çok içmeye başlamıştı. Uyumak için içiyordu. Zihnini açmak içiyordu. Kutlamak, unutmak için içiyordu. Şirketinin zararını atlatabilmek için içiyordu.

Omovo'ya karşı hissettiklerinin tam tersi davranıyordu. Bu duygusal oğluna karşı düşmanca bir tutum içindeydi. Omovo'ya karşı şefkat duydukça daha soğuklaşıyordu. Ama hiçbir zaman razı olmadı ya da razı olmayı düşünmedi oğullarının haklılıklarına. Yaşamı boş değildi. Bildiği kadarıyla

yaşam, çocukları gibi gençlerin anlayamayacağı kadar karmaşıktı. Onların da zamanı gelecekti. Yaşamın herkesi tökezleten karışıklığını onların nasıl atlatacaklarını görecekti.

Omovo'ya karşı hep özel bir yakınlık hissetmişti, evde kalmayı tercih eden oğluna, sanata karşı düşkünlüğünü beslediği oğluna. Son yıllarda Omovo'nun resimlerini pek anlayamaz olmuştu. Onlar da onu suçluyor gibiydi. Hep oğlunun neden daha mutlu konuları seçmediğini merak ederdi. Şimdi de kendisine en yakın olan oğluyla temasını, her şeyle temasını yitirmişti, yaşamının merkezini oluşturan, Blackie dışındaydı. Blackie'ye nasıl ihtiyaç duyduğu kadına bağlıydı.

Ama Omovo'nun mektubu dokunmuştu adama. Ne kadar uğraşsa da bunun, tuhaf bir biçimde bir sevgi gösterisi olduğunu inkâr edemezdi.

Hep Omovo'ya saçını neden kazıttığını sormak istemişti. Neyin yasını tutuyordu? Kendi oğlunun böyle tuhaf, kemikli, sakın ve sessiz görünüyormuş olmasına dertlenirdi. Hep Omovo'ya ansızın sarıvermek, ona öyküler anlatmak isterdi. Bazen Omovo'nun onunla konuşmak istediğini hissederdi. Yüzünde sözcüklerin şekillendiğini fark ederdi. Ama kendi üzüntüsü kendisine yettiğinden, Omovo konuşmadan yanından uzaklaşıverirdi. Bu tepkisini bir türlü denetleyememişti.

Okur'un mektubunu Omovo'ya verdiği gün çözülüp dertlerini ve korkularını anlatmamak, ona akıl danışmamak için zor tutmuştu kendisini. Okur ve Umeh'ten gelen son mektubu okuduğu gün Omovo tam üstüne geldiğinde çok şaşmıştı. Sanki oğulları eski kavgaları canlandırmak için geri gelmişlerdi. Batı ülkelerinde olan gösterileri ve ırkçı şiddeti gazetelerde okuduğunda oğulları adına korkmuş ve onlar için dua etmişti. Onlar için korkuyordu, ama asıl onlardan korkuyordu. Onu incitebilecek olan güçlerinden korkuyordu.

Omovo'nun mektubuna dikti gözlerini. Sonra masada duran ogogoro şişesine ilişti gözleri. Ve sonra ansızın sanki

arkadan kafasına bir darbe yemiş gibi, karanlığa gömüldüğünü hissetti. Bir ân sonra ışıkların kesildiğini anladı. Sinekler karanlıkta onu buldu. Sıcak kabardı derisinde. Blackie'nin hafifçe havayı sarmış olan parfümünü fark etti. Kadın pazara gitmişti, ama parfümü hâlâ havadaydı. Blackie'ye ne olduğunu düşündü. Zaten yeteri kadar yalnız hissediyordu kendisini. Ama kadının parfümü daha da yalnız hissetmesine neden olmuştu.

YEDİ

İfeyiwa hastalığıyla yolculuk yaptı, sanrlar içinde gidiyordu. Yolculuğu bir rüya gibiydi. Köy kavşağında kamyon onu bıraktığında hâlâ ateşi vardı. Şoför daha öteye gitmiyordu. Kamyondaki kadınlar köye gecenin bu saatinde gitmemesini salık verdiler. Şafak sökene dek şehirde bir yerde yatmasını söylediler. Hatta içlerinden biri onu evinde ağırlamayı önerdi.

Ama İfeyiwa tam üç yüz yirmi mil yol gelmişti ve bacakları kaskatıydı. Sırtı ağrıyordu. Bir kere bile kocasını düşünmemişti. Yalnızca kurtuluşunu düşünmüştü. Köyünün çevresinde hep rahatça dolaşabildiğini anımsadı. Gördüğü kadınlarla değişen bir şey olmamıştı. Çantasını kamyonun arkasından alırken, başlarının üzerinde odun ve ellerinde lamba taşıyan kadınların karanlık yol boyunca ilerlediğini fark etti. Buraya kadar gelmişti ve şimdi rüyalarının havasını içine çekebilirdi.

Yol ayrımından köyüne dek yürümeye karar verdiğinde bir ân canlılık ve güç hissetti. Ailesine sürpriz yapmak, anısı-

zın karşılanna çıkmak istiyordu. Kadınların önerisi, onun doğru kararı vermiş olduğuna daha da inanmasına yol açmıştı. Artık başkalarının ne yapması gerektiğı ile ilgili düşüncelerine pek fazla güvenmeyecekti. Onu çok yanıltmışlardı. Ta bu noktaya gelmesine neden olmuşlardı. Karanlıkta önünde uzanmakta olan özgürlüğe kendisini kaptırmış köyün tapınağından geçip evine giden yolun üzerinde, artık kendi kararlarını kendisinin vermesi gerektiğini düşündü, sonuçları nereye varırsa varsın.

Ve annesi hasta yatıyordu iki adımlık bir yolda.

İfeyiwa kamyondan uzaklaşırken kadınlar gene onu uyardılar: "Sakın gitme-o!" dediler: "Havada bela kokusu var."

İfeyiwa onların kaygılarını anlamamıştı. Gecenin gökyüzünde ay ışıl ışıldı. Rüzgâr yaprakları hışırdatmaktaydı. Gecenin havasına odun kokusu sinmişti. İyileşiyor olmanın gizemli berraklığını ve getirdiğı vaatlerin büyük baskısını hissetti. O ân dünyadaki iyiliğe karşı bir inancı, bir güveni oluştu. Özgürlüğüne olan inancı sonsuzdu. Boşa çıkmayacaktı bu. Kadınlar ona eski bir dua okudular ve bol şans dilediler. Kamyon ağır ağır yürüdü arka lambaları uzakta kaybolan iki kırmızı gözmüş gibi.

Çiğnenmiş orman yolunda, karanlıkta, tepesinde ay, kurtuluşun coşkusunu içinde hissetti İfeyiwa. Çiftliklerden gelen ot kokusu başını döndürmüştü. Toprak içine sinmiş kokuları dışarıya soluyordu. Rüzgâr kabanıp azgınca esti. Dalları doğaüstü güçlerce çiğnenmiş gibi çatırdadı. Ansızın sorular takıldı İfeyiwa'nın aklına. Nereye bırakılmıştı? Kamyon artık gitmişti. Acaba hata mı yapmıştı? Durdu. Zihni sakindi. Rüzgârda annesinin sesini duydu. Çocukken ayışığının denetiminde oynadığı ya da şarkı söylediğı zamanı anımsadı. Öykülerin anlatıldığı geceleri anımsadı. Tören gecelerini, keçilerin kurban edilip boyunlarından akan kanların toprağın karanlığını beslemesini anımsadı. Yedi gün süren şenlikleri

anımsadı -kadınların ve çocukların korunması gereken, ne zaman olacağı belirsiz şenlik geceleriyle doruğa ulaşan.

Ortasında büyük obeche ağacının durduğu babasının çiftliğini anımsadı. Tuhaf kuşlar durmaksızın cıvıldıyordu karanlıkta. Gökyüzü mora dönüştü. Kararlılıkla eve doğru hızlandı. Şu kuşlar, evet, şu kuşlar. Onları dinledi. Ayın kuşları. Kehanet kuşları. Rüyalarında da duymuştu onları. Kapısı olmayan bir kulübeden oluşan köy tapınağının önünden geçerken nasıl yaşayacağı, nasıl bir insan olacağı ile ilgili hayaller kurardı. Hemen sonra bir erkek sesi geldi kulağına:

“Dur! Kim var orada?”

Düşüncelerinden koparak gece puslanır, çalılar ansızın canlanırken, sözcükleri seslendiremediğini gördü İfeyiwa. Boğazı kurudu. Bunların korkunç bir rüya olduğunu düşünerek döndüğünde ölmüş babasının kendisine baktığını gördü, yüzü ay kadar çıplak, bakışları boş. Hızlı hızlı konuşmalar duydu.

“Bir ruh bu.”

“Bir hayvan.”

“Bir düşman.”

Ve bir silah ateşlendi.

İki gün sonra cesedi komşu köyün yakınlarındaki çamurlu bir derenin kıyısında bulundu. Kimin bu olaydan sorumlu olduğu bilinemiyordu. Ama İfeyiwa'nın akrabaları bunu affedilmez bir saldırı işareti olarak aldı ve iki köy arasındaki kavga çok kanlı boyutlara ulaştı. Üç gün sonra tarladan dönen genç bir adam vuruldu. İfeyiwa'nın annesi barış istedi. Toplantılar yapıldı. Ateşkese gereksinim vardı. Bir süre köylerin sınırlarında barış kuruldu.

Her iki köyün de bir sürü sorunları vardı zaten. Hükümet iki köyün de tam ortasından geçecek bir otoyol yapacaktı. Bu da kabul edilmeyecek zorunlu iskan sorununa yol açacaktı. Aylarca hasat göz doldurmadı. Elektrik ve su yoktu. Gençler büyük şehirlere göç ediyor ve köyler hortlak köyleri-

ne benziyordu, yalnızca çok yaşlı veya çok küçüklerin yaşadığı.

Zaman geçiyordu. İfeyiwa'nın ölümü yeni boyutlar kazandı. Kimisi kocasını öldürüp kaçtığını söylüyordu. Diğerleri yaşamaktan bıkip kendisini bir adak olarak sunduğuna inanıyordu. Bir süre, gerçek öyküyü bilmeyenler için İfeyiwa'nın ölümü neredeyse efsaneye dönüşecekti.

Köyler arasında kalıcı bir banışı kurabilmek için yapılan toplantıların birinde, bir yaşlı şöyle söyledi: "Beyaz adamın neden olduğu bir sorun yüzünden birbirimizi öldürüyoruz. Bırakın bu masum kızın ölümü son kurban olsun. Hadi gelin bu sorunu kendi aramızda çözelim."

Banış, diğer şeyler araya girip tamamen boşaltılamayan nefret yeniden alevlenene dek sürdü. Şiddetin patlak vermesinden hemen önce yapılan sonuçsuz bir toplantı öncesinde köy tapınağının rahibi toprağın ruhlarının kızdırılmış olduğunu duyurdu. Kimse dinlemedi.

"Kız neye kurban edilmişti?" diye sordu. Kimse yanıtlamadı.

BEŞİNCİ KİTAP

BİR

Omovo yolculuğuna başlarken neden kaçtığı ya da neyi bulmayı umut ettiği hakkında kesin bir düşüncesi yoktu. B şehrine şaşkın bir halde vardı. Keme'nin verdiği adres çok açıktı, ancak gene de evi bulmak onu yormuştu. Tarihi şehrin yarısını yürümek zorunda kalmış, yolunu şaşırmıştı, üstelik sıcak dayanılmazdı. Şehir kafasını karıştırmıştı. Taşıma sistemini anlayamamıştı. Ve ona verilen isim yanlış yazılmıştı. Sonunda anlaşıldığına göre yanında kalacağı kişi en önemli şeflerden birisiydi. İşin daha da kötüsü, adres aslında garajlara çok yakın bir yerdeydi.

Vardığında şef henüz gelmemişti. Bir koridorda sıranın üzerine oturup aç ve kafası karışmış bir halde saatlerce beklemek zorunda kaldı, evdeki kadınlardan birisi ona odasını gösterme işini üstlenene dek. Kadın şefin en küçük karısıydı ve İngilizce bilmiyordu. O da şehirde yeniydi ve nereye gittiğini bilmiyor gibiydi. Omovo'yu pazardan, pis yollardan geçirip, çocuklar ve yaşlı kadınlarla dolu binalara dalıp, onla

bunla konuşarak, tüm şehrin içinde yeniden dolandırıp kalacağı yere ulaştırana dek tam üç farklı eve götürdü. Ev sadece bir odadan oluşmaktaydı. Omovo önceleri terk edilmiş bir tapınak olduğunu düşündü. Arka bahçede maskeler ve sopalara asılı muskalar vardı. Evin az ötesinde de bir mezarlık bulunmaktaydı. Onun da ötesinde rüzgârın denizin üstünde hışırdayan sesi geliyordu.

Vardığında Omovo yorgunluktan bitmişti. Neredeyse ayakta uyuyordu. Varlığının bir şekilde karman çorman olduğunu hissetti. Şefin en genç karısı ona odayı gösterdi. Kadının sözlerinden hiçbir şey anlamamıştı Omovo. O gün olanlardan hiçbir şey anlamamıştı. Sanki bir rüyadaydı ve birisi ayaklarını bağlamıştı. Kadın gidince rahatladı.

Oda küçüktü. Yayları gıcırdayan bir yatağı vardı. Üstü kırmızı bir orta masası ve kamıştan yapılma eski bir iskemle de odada yer almaktaydı. Havası küf kokuyordu. Eskilik kokuyordu. Ölüm ve törenler de kokuyordu. Camları açtı. İçeriye taze hava ve donuk ışıklar doldu. Tavan örümcek ağlarıyla doluydu.

Omovo öylesine yorgundu ki camdan bakarken ansızın kendisini bir koridordan aşağı yürür buldu. Bir süre sonra kaybolduğunu anladı. Amaçsızca gezinirken sıradan mavi bir kapının önünden geçti. Aralığından çok güzel bir müziğin yoğun sesi geldi kulağına. Işıkların döndüğünü gördü, mor ve gümüş ışıkların. Ancak kapının önünden geçtikten sonra müziğin ve içerideki görüntünün ne kadar huzur dolu olduğunu hissetti. Büyülü bir şey yakalamıştı ve belleğinde kapı aralığına dönüşmüştü. Ama gezinmeyi sürdürdü. Duramıyordu. Nasıl duracağını bilemiyordu. Huzursuz ve yarım hissetti kendisini. Kendisini bir şeyden yoksun bıraktığını hissetti. Yıllar geçti. Caddelerinde esirlerin bağırarak sürüklendiği şehirlerden, eski limanları olan şehirlerden, denizcilerin oltalarını atıp sonra da tuttukları balıkları yeniden denize döktüğü şehirlerden geçti. Eski kayalardan yapılma şehirler-

den geçti, adak kurbanlarının krallarının, derin, ata yadigân mezarlarına giderken onlara eşlik etmeden önce şarkılar söylediği. Halkın altın bulmak için toprağı kazdığı ve üst tabakanın o altını yiyip üzerinde tepindiği, yaktığı, ondan giysiler yaptığı, aynalar ve acı kahve karşılığı deniz ötesinde yabancılara sattığı, gençlerin aç ve kararsız dolaştığı, kadınların otuz çocuk doğurup kafası kopuk tavukları kovaladığı ülkelerden geçti. Ve yıllar geçtikçe o mavi kapıdan girme arzusu arttı, o odaya hasret duyuyordu. Onu aramak için geri döndü ve sağır bir kadına rastladı. Kadın bir işaret yaptı ve Omo-vo izledi onu. Ama sonra nesneler değişiverdi ve kadını gözden kaybetti ve ilerledikçe derinleşen koca bir pazarda yolunu şaşırdı. Yol arkasından kapandı. Yabancı hayvanlar, baykuş gözlü istiridyeler, sansar kafalı kuzular ve ısıldayan gümüşten gözleri olan kediler dikkatini dağıttı. Acınacak denli sakat dilencilerle karşılaştı. Bazıları kendi alıştırmalarına gömülmüş akrobatları andınıyordu. Bacaksız büyücüler, aletlerini dişleriyle çalan, kara gözlüklü kolsuz müzisyenler gördü.

Tüm bunların arasında arada bir ve şiddetle mavi oda ve onun keşfedilmeyen içi geliyordu aklına, duyumsadığı huzur sayesinde. Ve yaşlı bir adam olarak tanıdık engellerden yakasını kurtarabildiğinde, o odayı yeniden aramaya başladı. Yıllar boyu gezindi. Cinsel arzularla dolu dünyevi nağmeler arasında, içkilerin parasız ve alışkanlık yapıcı olduğu barlar arasında, geçmişin imgeleri arasında gezindi durdu. Şehirlerden birinde Ifeyiwa'yı gördü, hızla koşarken. Onu izledi, ama kız bir gölgeye dönüştü ve duvarlardan sızıp kayboldu. Şehirde yolunu şaşıarak, zamanını yaşlı adamların ve korsanların öykülerini dinleyerek geçirdi, ona denizlerde yüzen sirkleri, havada uçan pazarları, zaman içinde farklı yerlerde yeniden doğan kentleri anlatan. Yaşlı adamlar öldüler, korsanlar tuzlu suların çağısına kulak verdiler. Korsanların ardından gitti ve onların asla denize açılmayan gemilerine bindiklerini gördü.

Zaman çabuklaştı. Hasreti hayal kırıklığına dönüştü. Yıllar çöller oldu. Böcekler kemirdi Omovo'yu. Sararmış kaşlarına sinekler asıldı. Horozlar izledi onu, sabırla. Ve artık yaşlı bir adam olduğunu gördüğü gün koridoru buldu. İlerlerken, koridor çoğaldı. Yer mavi bir ayna gibi parlıyordu. Gözleri yorulmuştu Omovo'nun. Ayakları kesik ve yara içindeydi. Dalgın, güçsüz, giderek körleşerek, artık bir ruh olduğunu ve ölümlere katılmak üzere olduğunu anladı. Mide bulandıran bir korkuya kapılmıştı ki, uzakta kapıyı gördü. Altın çatlağından garip bir şafak sökmekteydi. Sinekler sararmış kaşlarını terk etti. Horoz gitmişti. Kendini hem çok ağır hem çok hafif hissediyordu. Kapı ona doğru gelmeye başladı. Dayanılmaz huzurla dolu müziği duydu. Kapının aralağından gelen aydınlık, kapı yaklaştıkça dayanılmaz bir ışıltıya bürünüyordu. Kapı korkunç gizemlerini ona açmadan Omovo uyandı. Ürkümüş bir şekilde uyandı. Güneş yüzünü kavurmaktaydı. Dışarıda kuşlar cıvıldıyordu. Rahatsız bir şekilde kaldı yatakta. O gün ve onu izleyen yıllar boyu geçmedi bu rahatsızlık. Tam on sekiz saat uyumuştı.

O öğleden sonra şef uğradı. İki yüz yaşında görünüyordu. Eski maskeleri andıran buruşuk, yaşla çökmüş, güçle damgalanmış bir yüzü vardı. Boynuna boncuklar asmıştı, bol bir pantolon, kuyruklu soluk bir gömlek ve lastik ayakkabılar giymişti. Bir elinde kartal tüylerinden yapılmış koca bir yelpaze, diğerinde de baston vardı. İki uşağı eşliğinde gelmişti. Şef oturmamış ve fazla kalmamıştı. Omovo adamın ölmekte olduğunu anladı. Ağır bir Yoruba aksanıyla konuşmasını dinledi. Ve dinlerken içinde bir şeylerin kıpırdadığını hissetti.

Akşam şefin oğullarından biri Omovo'ya banyoyu ve gereksinim duyduklarını nerede bulabileceğini gösterdi. Kira-yaya yemeğin de dahil olduğunu söyledi. Şefin oğlu ortaokula gidiyordu. Şehvetli dudakları, güzel bir alını vardı ve gözleri neşe ve zekâyla ışıldıyordu. Haki bir şort ve mavi kareli bir gömlek giymişti.

“Adım Ayo. Babam bir süre burada kalacağınızı söyledi. Yemeğinizi ben getireceğim. Ressamsınız? Bize okulda sanat öğretiyorlar, ama benim öğretmenim kötü. Şimdi dördüncü sınıftayım. Fizik ve matematiği seviyorum. Siz ortaokulu bitirdiniz mi?”

Omovo anında hoşlandı çocuktan.

Gece bastırdı. Omovo, odada yalnız başına şehrin seslerini dinledi. Sesler neredeyse unuttuğu bir türdü. Aç bir duyguyla dinledi onları ve sayısız duyguların içinde gizlice uyanmakta olduğunu fark etti. Rüzgârı ve denizi dinledi ve gergin tonlar içermeyen insan seslerini, saklambaç oynayan çocukları, ayo oynayan ve öyküler anlatan yaşlıları, dargınları barıştıran anneleri dinledi. Gizli sevgililerle fısıldaşan kızları dinledi. Küçük yaramazlıklarıyla karanlığı aydınlatıyorlardı. Köpekleri, keçileri ve kuşları dinledi. Ayı izledi, gökyüzünde çınçıplak, üzerinde bulutlar yüzerken. Ses onu büyümlü alacakaranlıkların dönemine geri götürdü. O gece mutluydu, ama pek iyi uyuyamadı.

Ayo Omovo'yu plajda en sevdiği yere götürdü. Omovo denizin üzerindeki ışıkları izledi, parıldayan denizi izledi, su serpintileri arasında ışıkların narin bir gökkuşağına dönüşmesini izledi. Havanın temizliği, açıklık başını döndürmüştü. Deniz akşamın ölmekte olan ışıklarıyla parlıyordu. Yosun demetlerinin yüzdüğünü izledi ve o günkü işten dönen balıkçıların uzaklardan gelen türkülerini dinledi. Gökyüzü griye döndü, deniz kahverengiye döndü. Şehrin ışıkları yukarıda kırmızı ve gri bir çember oluşturdu. Omovo'nun yalnız kalmak istediğini anlayan Ayo belli etmeden uzaklaştı ve başbaşa bıraktı onu gömüldüğü düşüncelerle.

Günler geldi, yaşandı, geçti ve yitirildi. Omovo güneşte kavrularak plajlarda yuvarlandı. Patikalarda gezdi. Odasını adımladı. Huzursuzdu. Açıklık ve korku imgeleri içinde bazı şeylerin kafasında buluşmaya başladığını hissediyordu belli belirsiz. İçinde patlamaya hazır garip güçler hissediyordu.

Ama içindeki buluşma gerçekleşmedi. İzledi, dinledi, bekledi. Günler geçip gitti, yaşamının tek dileğini gerçekleştirmeden.

Üçüncü gün elektrik kesintisi oldu. Karanlıkta, sineklerle boğuşurken, ansızın çocukluğundan bir ânı geldi aklına. İç savaş sırasında, federal askerler şehri yakıp yıkarak Igbo olanları yakalıyorlardı. Igbo'lara ait dükkânlarla, kulübelere gidiyor, zorla içeri giriyor, insanları sürükleyerek dışarı çıkıyor ve alıp götürüyorlardı. Bazen şehir halkından Igbo'luların bazılarına diş bileyenler onları ele veriyorlardı. Genelde şehir halkı federal askerlerin işlerini kendileri üstlenmişti. Çok kötü günlerdi o günler. O gün askerler bitişikteki birahaneyi basmıştı. O sokaktaki herkes Igbo'lu bir öğrencinin bir fahişenin koruması altında orada gizlendiğini biliyordu. Askerler içeri girince öğrenci dışarı kaçtı. Kadınlar çığlık attılar. Genç adam "Chineke! Chineke!" diye haykırarak koşuyordu.

Askerlerden biri arkasından vurdu öğrenciyi ve genç tökezledi, sendeledi, kolları iki yana düştü. Asker yeniden ateş etti ve genç adam haykırdı:

"Hey, Tanrım!"

Ve sonra sırt üstü yıkıldı, öylece kaldı seyirerek ve gözleri ardına dek açık, parmakları dişlerine kenetlenmiş olarak can verdi.

Öğrenciyi vurmuş olan asker yanına gitti, eğilip baktı, tükürdü, tüfeğiyle nişan alarak. Sonra nedense, belki de gençin öldüğünden emin olmak için, asker ölünün parmaklarını dişlerinin arasından çekmeye çalıştı. Kolu çekti. Asıldı iyice. Ama olmuyordu. Parmaklar kurtulacağına, ölü adamın üst bedeni, müstehcen kasılmalar içindeymişcesine inip kalkmaya başladı. Yüzündeki ölü sırtış, parçalanmış göğsü, kan ile şişmiş gömleği ve ardına dek açık gözleri, onu korkunç derecede insandıışı bir hale dönüştürmüştü. Asker istediğine ulaşamayınca, sinirlenerek cesedi yol kenanna sürükleyip çukura fırlatıverdi. Diğer askerler de yanına geldiler. Sigara yakıp paylaşarak içtiler ve kaba seslerle bir sonraki görevlerini ko-

nuştular. Sigarayı bitirince yoldan aşağı yürüdüler, tüfeklerini havada zafer kazanan kahramanlarmışçasına sallayarak Igbo avcılığı görevlerine geri döndüler.

Sokak sessizdi. Şehir halkı olayı pencerelerinin güvenliği ardında izlemişti. Kimse kıpırdamıyordu. Sonra askerler gözden kaybolduğunda, sirenlerin sesinden daha da iç parlayan bir feryat duyuldu birahaneden. Fahişe dışarı fırladı, küfürler ve lanetler yağdırarak, üstü başı perişan bir halde. Ağlıyor ve teselli olmaz bir şekilde kendini yerden yere atıyordu. Sonra durdu ve yere uzandı kaldı. Ölü gibi yatmıştı. Ve sonra ayağa kalktı ve tuhaf bir sükunetle, gözyaşları yanaklarından aşağı yuvarlanırken cüzdanını sevgilisinin ölü bedeninin üzerine boşalttı. Tüm bozuk paralarını, tüm banknotlarını cesedin üzerine dökmüştü. Sonra yoldan aşağıya doğru indi, tökezleyerek ve saçlarını yolarak.

O gece sokaklardaki insanlar kadının geri döndüğünü gördü. Çukurdan sevgilisinin cesedini çıkarttı, yoldan aşağıya doğru sürükledi ve söylentiye göre, hiç durmadan tam üç mil boyunca sürükledi ölü bedeni, mezarlığa dek ve oraya gömdü. Kadını bir daha da gören olmadı.

Sabah olduğunda haber etrafa yayılmış ve şehrin dört bir yanından çeteler fahişenin çukura saçılmış olan parasını talana başlamıştı.

Omovo oturma odasının camından izlemişti tüm bu olanları. Bütün gece uyuyamamıştı. Korkudan gözüne uyku girmemişti. Kendi yaşıtı oğlanların itişe kakışa, çukurun içinde paraları bulmaya çalıştıklarını gördü. Hepsini gördü, ama gördüklerini anlamadı.

Şimdi anlıyordu. Yabancı bir yerde oturmuş, sineklerle boğuşurken, acı bir bilince dönüştü o ânı. Düşünürken zihni sakindi: "Benim kuşağım böyle. Kan parasını talan eden bir kuşak. Yozlaşma parasını. Ölülerin parasını yağmalayan. Yozlaşmanın parasını. Lanetli para. Geleceğimizin, tarihimizin talan edilmesi. Bir kuşak boyu suç, körlük ve cehennemi

sorumluluklar.”

Sabahın ilerleyen saatlerinde, Ayo kahvaltısını getirdi. Kahvaltısını bitirince, birlikte koyluk bir yerden deniz kıyısına gittiler. Omovo gökyüzünü izlemeye daldı. Ayo elleriyle balık tutmaya çalışıyordu. Rüzgâr denizin üzerinde çapraz çizgilerle esiyordu. Ayo balık tutmaktan vazgeçip denize girmeyi önerdi. Omovo'nun canı istemedi. Ayo denizdeki bir şeyi gösterdi. Omovo yerinden kalkıp baktı. Bir yosuna takılı duran harika renkli bir mercan kabuğuydu bu. Omovo bu görüntüye hayranlıkla bakarken ayağı kaydı ve suya düştü. Ayo güldü ve arkasından atladi. Sularda oynadılar. Ayo dibe daldı ve yukarı çıktığında elinde mercan kabuğunu tutuyordu. Öylesine güzel bir görüntüydü ki. Mercan kabuğu, üzeri sırcalı, ortasından hasta bir kalp gibi yenmişti. Omovo kabuğu eline aldı, şöyle bir çevirdi, inceledi, nefesini tutarak ve içinde bir şeyler oynadı. Titredi, kıvrınarak ve haykırdı:

“Tamam, buldum! Şimdi anladım!”

Ayo yanıtladı: “Neyi?”

Omovo konuşmadı. Yüzündeki ışık kıpırdadı. Yere çöktü. Yüzü avuçlarında, kırık bir sesle yanıt verdi: “Bir şey değil. Geçti.”

Az sonra ikisi de sınırlı evin yolunu tuttular.

Dönüş yolunda sessizdiler. Omovo durmaksızın kabuğa bakıyordu, sanki kabuk mistik bir anlamın çözilemeyen simgesiymiş gibi. Hem sakın hem mutsuz bir sesle, Omovo konuştu: “Ayo, senin adın ‘yaşam’ demek, değil mi?”

“Evet. Ama Ayodele'nin kısılması. O da ‘yaşam eve geldi’ demek.”

“Biliyorum.” Omovo konuşmayı sürdürdü: “Bak, sana bir öykü anlatayım.”

Sonro Omovo kapı ve odayla ilgili görmüş olduğu o tuhaf rüyayı anlattı. Bitirince Ayo:

“Ve sonra ne oldu? Odayı buldun mu?” diye sordu.

“Hayır. Oda bana geliyordu.”

"Öyle mi?"

"Pek emin değilim."

"Ama öyle mi?"

"Hayır. Sanmam."

Ayo sessizleşti. Genç yüzü, bilgeliğin rahatsız edici bir boyutunu yansıttı. Sonunda konuştu: "Gelmediğine sevindim."

"Neden?"

"Babam da böyle rüyalar görüyor. Farklı, ama benzer."

"Yani?"

"Oda sana gelseydi, yakında öleceksin demek olurdu" dedi Ayo. Omovo konuşmadı. Bir ân sonra, Ayo sordu: "Ne zaman gördün bu rüyayı?"

"Buraya vardığım gün."

Ayo: "Yazık" dedi.

Ayrıldılar. Omovo odasına giderken, rüyasını düşündüğünde bir tatlılık sardı içini. Az sonra bir kehanetin tanımlanamaz hüznü saracaktı her yanını.

O gece ikinci kez yıkandı ve yattı. Yatak bitlerinin soktuğu yerler kaşınıp duruyordu. Sımsıkı yumdu gözlerini, sanki karanlık yüz yüze gelmek istemediği bir ışıktı. Şehrin gürültüleri duyuluyordu. Sesler ilk duyduğu kadar büyüleyici değildi. Odadaki küf ve ölüm kokusu, Omovo'yu korkutmuştu. Sürekli kesilen elektriğe müthiş öfkeleniyordu. Her kıpırdanışında yatağın yayları gıcırıyordu. Renkle dolu alanlar dans etti gözlerinin önünde. Renkler tehditkâr şekillere dönüştü. Gözlerini açınca odada hortlaklar var zannetti. Zincirlerin şakırtısını, esirlerin inleyişini duyduğunu düşündü. Öbür tarafa dönüp yüzünü yatağa gömdü. Tehditkâr şekiller gelip onu ezmeye çalıştı. İradesiyle kovmaya çabaladı onları. Ama bu çabası yalnızca uyanık kalmasına neden oldu. Kaslarının seyirdiğini hissediyordu. Omuzları kasılmıştı. Sırtı ağrıyor, boynu zonkluyordu. Hareket eden renkler derin, dibi görünemeyen içlere açılan çukurlara dönüştü. Uyuduğunda

bile bir şeyler oluşuyordu içinde.

Ansızın uyandı. Bir ses duymuştu. Bir kıpırtı. Bastırılmış bir çığlığın bir hecesi. Dışarıdaki rüzgâr teneke çatıyı tıkırdıyordu. Karanlıkta bir yerlerde bir patlama oldu. Omovo yatağında doğruldu. Korku içindeydi. Bekledi. Dinledi. Merak etti. Ve merakı sessizliğini hareketlendirdi. Yanı karanlıkta mercan kabuğunu seçebiliyordu. Masanın üzerindeydi. Karanlığın dalgalarında yüzüyordu sanki. Kabuğa baktıkça içinde bir şeyler oldu. Ayağa kalktı, pantolonunu ve gömleğini giydi, kabuğu aldı ve odadan çıktı.

Önce şehir sessiz görünmüştü. Talan edilip sessizlik çökmüş gibiydi. Rüzgâr taptaze vurdu yüzüne. Şafak yeni söküyordu. Hava pusluydu. Rüzgâr yaprakları şişiriyor ve palmiye ağaçlarının dallarını sallıyordu. Sessiz evlerin önünden geçti Omovo. Tarlaları aştı. Horoz seslerini, keçileri, kuşların cılız çığlıklarını dinledi. Yalnızca hayvanların çıkardığı farklı sesleri dinleyerek müzik yapılabilir mi diye düşündü. Tarlaları ve arazileri geçerken çim kokusu geldi burnuna ve yeşilliklerinin farklı tonları çekti dikkatini. Patikalara saptı. Yalınayaktı ve toprağı, çiğ taneciklerini hissetmekte, her bir adımın yaklaşan sesini duymakta, ışıldayan bir berraklığın anlamını oluşturmaktaydı. Yavaşlamış zamanın narinliğinde yürürken şehri, bir zamanlar olmuş olabileceği gibi görmeye başladı - tarihin yakıp yıktığı bir yer, kölelerin taşındığı bir yer, eski kan davalannın, ölü krallıkların, çatışma ve iç savaşların yaşandığı bir yer.

Gökyüzü aydınlandı. Deniz, renk değiştirerek, belirsiz bir berraklığa büründü. Sonra hava kuşlarla, kartallarla, şafak kuşlarıyla, tuhaf şarkıların kuşlarıyla doldu. Çevresindeki her yerde harika şeyler oluyordu. Balıkçılar kanolarıyla denize açılırken uzaktan türküleri duyuldu. Sonra bir aydınlanma yerleşti Omovo'nun içine. Islak havayı derin derin soludu ve gözlerini kapattı ve bir yüz gördü tuhafça. Kör ederce sine titreyen ışığı kanayan. Soludukça, enerjiyi duyumsuyor

ve hafifçe içi geçiyordu sanki, çok eski ve uçucu bir varlığın derinliklerine düşüyormuş hissine kapattı. Sonra nefesini verecekken, bir ışık çaktı kafasında, hep ortada olan bir sırnı ansızın keşfediverdi.

Zafer dolu bir sesle haykırdı: "O AN!"

Ve kendisini, içinde uyanan o büyüye kaptınverdi.

Aydınlanması içinde fır dönen sözcüklere dönüştü, konuşma ve düşünceyle taşan, varlıkla ve sözcüklerle canlanan, onu resim yapmaya iten dürtüden daha derin olan hayaller ve duygularla ortaya çıkan. Bu ruh hali içinde, zamanın her bir âna ve yaşamın sonsuz olanaklarına sızdığını gördü. Zaman denizde -her bir köpüğünde milyonlarca ışığın oynadığı, her bir köpüğünde- geçmişin bu ânı, şu ânın geleceği kucakladığı. Dayanılmaz bir sevgiyle dopdolu, insanlığın korkunç ve sonlandırılmaz portresi canlandı Omovo'nun gözleri önünde.

Çaresizliğin saflığını hissetti, umudun çöküşünü. Ölçülemez yozluk dehlizleri gördü, söylenen, duyulmayan acı dolu duaların yükünü hissetti -kölelerin duaları- ataların ihanetini -liderlerin hainliğini- eski kuşakların yalanlarını ve yozluklarını -gelecek hayallerini yıkmalarını- geçmişimizi iğfal ettiler, biz de geleceğimizi iğfal ediyoruz -asla ders almıyoruz- tarih haykırıyor ve gettolar ölümler ve çıldırmış gençlerle dolup taşıyor -bizim kıtamız için altüst oldular ve şimdi biz de bağımsızlığımızda petrol patlaması için çabalıyoruz- vatan hainleri ve bölünme her yerde -tarihe sağır olanlar onun kölesi olmaya mahkûmdur- kendimizce, davranışlarımızla, kabile çılgınlığımızla, herkes kendi adına, tutsak edildik -zenginlerin gülümsemeleri, çocuklarımız açlık ve hastalık cehenneminde ağlaya ağlaya telef olurken, daha da hükmedici oluyor- tarihimiz bizi henüz yeterince incitmemiş ya da ihanetlerimiz keşilecek, yollar yanılacak biz kendimizi değiştirmenin kaçınılmaz gereksinimini anlayana dek -gelecek hayali ile tutuşuyoruz- açık, olumlu bir hayal için -hareketin eşliğinde bir

hayal- bir gelecek umudumuz olmadığından halkım yok olacak -harekete geçememek yüzünden yok olacaklar- rüyalar- da -rüyalarda başlar sorumluluk- çünkü biz rüyaları yiyen bir ulus olduk, yozluğun tapınaklarında tapınan, -tarihimizden kaçamayız- zayıflar, küçülürüz, kıta büzüşür, istila edilir, yutulur, soyulur, kurutulur, zalimlerce biz değişmezsek -görüntülerde başlar- hayallerde başlar sorumluluk -ve ölsek de, çeksek de, ele geçirilsek de, azaltılsak, hayvan gibi görülsek, görünmeyen, sokaklar yoksullarla dolsa, yaşamımızı tüketsek de ve güçlülere kutlasak, onların yarasa tapınaklarında uşaklar gibi tapınsak da, ruhsal kararlar verebiliriz ve yaşamımızı sonsuza dek değiştirebilecek güçleri hareketlendirebiliriz -hayalde başlar hareket- harekette yazılır kaderimiz -yaptığın şeyler seni değiştirir- ve değişiklik yaptığın şeyleri etkiler -bunu bilen kişi- ara ve bulacaksın -bu şapkanın geri alınmayacağı kişi, kendilerinininki de olsa- ya olursun ya da ölürsün-

Omovo'nun aydınlanma ânı dönüp duruyordu içinde.

Buraya kaçmaya gelmiştim ve bu kıyılarda geçmişimizi buldum, beni beklerken -şimdi biz yabancı güçlerin ezdikleri toprağız- dünyayı etkilemiyoruz -acıya çok katlanıyoruz- dayanıklılığımız bizim zaafımız- sırf şeker için beyazlar dünyanın yansını sömürgeleri yaptı -köleliğe katlandık, sanatımızı yitirdik, kuraklıklar çektik, kendi kendimizi yaraladık ve hâlâ zaafılarımızı yenemiyoruz -kanımız onların endüstriyel değirmenlerini ateşledi- hepsi de ağızlarındaki o acı tat uğruna -kahvenin acı tadı- içimdeki acı artık köpürerek aside çoktan dönüşmeliydi ve değişimin tatlılığını oluşturmalıydı -değiş ya da öl- rüyalarda başlar sorumluluk-

Şu dakika duyulmayan dualara bölünürken -umursanmayan çığlıklar- kabul edilmeyen uyarılar -görünmeyen hayaller- kırık köprülerin üzerindeki adımlara kanşan o ân, sapılmayan yönler, okunmayan tabelalar, susturulan kahinler -yok edilen sanatçılar- o ân kendi merkezini yitiriyor ve ye-

nilerini buluyor -delilik döküntüleri- yitik olasılıklar ormanında gezinmek -ve ben burada bu kıyılardayım, bu yabancı şehirde, yararsız yürek buran bilgiyle ezik, başkalarının görüşleri, dayatılmış bir dille düşünmenin yaratıcı tehlikeleri- dilin ihanetine uğramış tarihten silinmiş -aldatılmış- çocukken, beyazların bizi nasıl bulup ortaya çıkardıklarını okuruz -onlar bulana dek biz yok muyduk?- yönlendirilen tarihin ezdiği, yalan tarih kitapları, kıtanın yalan haritaları -yalanla ezilen- ve sonra inanan, o yalanlara- onları yutmak -zorla kendimizi doyurmak yalanlarla -boğulana dek gömülmek onlara-benim kuşağım yitikler kuşağı-miras kalan delilik, boşluk, müthiş borçlar, eski kuşağın kibiri, körlüğü ve aç gözlülüğü-miras kalan bir kargaşa-karmaşa-çöp- her yerde duman -şiddet- darbe üstüne darbe -ama kargaşa yaratılışın başlangıcıdır- Tanrı düzeni yaratmadan önce kargaşayı yarattı -daha büyük bir düzen -kargaşa olanaklarla doludur-hayallerde başlar sorumluluklar-

Ve Omovo'nun varlığı dönerken, bir sözcük durmaksızın çınliyordu kulaklarında:

değişim-eğitimle çoğalan kandırmacayı değiştir-sen kendini eğitene dek tüm eğitimler bozuktur-yeni baştan-baştan başla, en kolayından-hiçbir şeyi biliyormuş farz etme-her şeyi sorgula-yaratılış destanlarından başla yolculuğa yeniden-her şeye yeniden bak- durma bak-canlan-yavaş yavaş anla-tamamen sindir-çabuk davran-yeniden hayal et dünyayı-yeniden yapılan-tüm yapı gereçleri kargaşa içinde-HER ŞEYİ KULLAN-HER ŞEYİ AKILLICA KULLAN-HER ŞEYİN ÖNEMİ VAR-

Ve gökyüzündeki ışıklar, güneşten gelen, yoğunlaştıkça Omovo'nun içindeki aydınlanma noktaları soluyordu. Bilgi ve anlama kuyularında, içlerine girebileceğini bilmeden yuvarlanırken, o görüntü âni daha da eksik gibi geldi. Ama düşünce yoğunluğu sözcüklerin ötesinde artmıştı. İçindeki, daha yüce boyutlara kabarmıştı, kapılar açmış ve duvarlar yık-

mıştı ve içindeki boşlukları genişletmişti, yeni benliklere doğru. Işık noktaları sonsuza dek yok olur. Hayaller hep eksik kalır. Kargaşa ve berraklık arasında, hep kıpırdayan kıpırtısız varlığın, kesişmeler ve o ânın kasılmaları arasında, gizli bir benlik oluşmaktaydı, yeni bir adam doğuyordu. İsimsiz yetenek verilmişti Omovo'ya ve çoğumuz gibi, o da bunu nasıl kullanacağından habersizdi.

Az sonra büyü yok olmuştu. Başının içi bomboş gibiydi, sanki enerjisi kendi yarattığı bir kasırgada tükenmişti. O ân geçmişti artık. Sertçe esti rüzgâr ve Omovo her zamankinden hafif hissetti kendisini, sanki o ânla birlikte kilo vermiş gibi. Alnında damarları zonkluyordu. Mahvolmuş, yıkılmıştı sanki, korkunç bir başağnsı tutmuştu şimdi de. Üşümüş ve zayıf hissediyordu, içinde olan bitenden korkmuştu. Şafak dönmüştü. Güçsüzdü ve öğleden sonra güneşi onu daha da eziyordu. Yere düştü ve öylece kaldı, gökyüzüne bakarak.

Tarlaya giden insanlar, işe gidenler, pazarcı kadınlar, sokak satıcılar, şarkıcılar, marangozlar ve demirciler, her tür iş yapan adamlar, Omovo yerde yatmaktayken geçtiler yanından. Kendisi hakkında konuştuklarını duyabiliyordu. Yabancı olduğu, yabancı ve deli olduğuyla ilgili sözler geldi kulağına. Hızla geçip gittiler. Bir süre sonra ayağa kalktı Omovo. Şafakla beraber içinde doğan güzelliği, düşünerek ve kendi kendine konuşarak tükettiği için kederlendi ansızın.

Plajdan aşağıya doğru yürüdü. Böceklerle şarkı söyleyen, kıyıda oynayan, kum ve taşlardan şekil yapan küçük bir kıza rastladı. Mutlu ve habersiz görünüyordu çocuk. Omovo kızın Ayo'nun küçük kardeşi olduğunu hissetti. Kız, Omovo'nun geldiğini görünce gülümsedi ve sonra kaçtı, gülümsemesi rüzgâra asılı dururken. Omovo geri döndü ve odasına gitti, rüzgânın aksi yönünde yürüyerek ve denizin tuzundan gözleri yaşararak.

Öğleden sonra Ayo yemeğini getirdi ve konuştu: "Babam hasta. Yaklaşık altı yıldır hasta. Hâlâ tarlaya gider. Şimdi yatıyor ve bacaklarını oynatamıyor. Çok tuhaf görünüyor."

Omovo oğlanı avuttu: "O iyi bir şef ve güçlü bir adam."

Bir süre sonra Ayo düşüncesini belirtti: "Bazen yalnızmışsın gibi duruyorsun."

"Yalnız bir dünya bu."

Ayo sessizdi. Omovo: "Hep yalnızız" dedi. "Yalnızlığımızı ne yapsak yapalım hep içimizde taşıyoruz."

"Öyle mi?"

"Sanırım. Bazen farkında oluruz bazen de olmayız."

Yeniden sessizlik.

"Senin başına ne geldi?"

"Ne demek?"

"Başına ne oldu?"

"Saçlarıma yani."

"Evet."

"Hiçbir şey."

"Neden kazıttın?"

"Ben kazıtmadım. Berber böyle yaptı."

"Biraz çıkıyor."

"Ya?"

"Evet."

"Fark etmedim. Ama iyi."

"Samson ve saç öyküsünü bilir misin?"

"Evet. İyi bir öyküdür."

"Saçın yeniden uzadığında güçlü olacağını biliyor musun?"

"Şimdi güçlü değil miyim?"

"Ama yalnız görünüyorsun."

"Aslında pek sayılmam."

"Üzgün müsün?"

"Bazen." Sonra: "Güçlenebilirim. Eğer şanslıysam."

"Umarım şanslısındır."

"Teşekkür ederim. Umarım şansımı iyi kullanırım."

"Bence öyle."

"Sen iyi bir çocuksun. Babanın iyileşmesini dilerim."

"Ben de."

"Ne kadar kalacaksın?"

"Fazla uzun değil."

"Seni özleyeceğim."

"Boşver."

"Yemeğin bitince sana bir şey göstermek istiyorum."

Omovo Ayo'ya baktı. Sonra başını salladı. Yemeğini bitirince yola koyuldular. Ayo tozlu yollara saptı. Omovo'yu bir yıkıntının önüne getirdi. Omovo daha önce o yıkıntı evin önünden geçmiş ve yaşlı şefin orada üzüntüyle durup eve baktığını görmüştü. Eski, tek katlı bir binaydı, boyasız, bakımsız, içinde yaşanmamış: hüznü bir ev, utanç içinde, sıradan, ağır ağır yumuşak zemine çökmek üzere.

"Kölelerin zincirleri burada saklanır. Anahtarlar bende. Görmek ister misin?"

Omovo yeniden baktı eve ve nasıl eğik durduğunu, boyasız kapısını, paslanmış kilidini fark etti. Sonra Ayo'nun genç yüzüne baktı, hevesli, bilinçsiz. Delilik döndü kafasının içinde. Başını salladı, geri döndü ve yürüyüp gitti bir başına, Ayo'yu öylece bırakarak, elinde anahtarları, neyi yanlış yaptığını bulmaya çalışırken.

Omovo utanç evinden dönmekteyken çalılıklardan bir deli çıkıp atladı üzerine. Omovo çığlık attı. Duyduğu şoktan az kalsın bayılacaktı. Deli güldü ve patikadan yukarı yürüdü, Omovo'nun geçişini tıkayarak. Omovo toparladı kendisini. Delinin belden aşağısı çıplaktı. Bacakları ve ayakları kesik içindeydi. Önüne çiçekler ve otlar dolanmıştı. Bir gömleğin kapkara kalıntılarını giymişti. Gözleri kıpırtısızdı ve belli bir yere odaklanmıyordu. Sakalı uzamış ve yemek artıklarıyla bezenmişti. Saçları ot ve sap içindeydi. Ansızın irkilerek, tuhaf sözcükler yinelemeye başladı, şeytanları kovuyormuşça-

sına. Kendini yere attı, kıpırdamadan yattı ve sonra bir uyurgezerin şeytani atikliğiyle ayağa fırladı. Sonra kaşınmaya başladı, tuhaf danslar ederek. Kanatana dek kaşdı kulaklarını. Küçük bir düşmanını söküp atmaya çalışırcasına kaşınıyordu. Sonra bağırmaya başladı, sanki sesini duyamıyormuş gibi. Sözcükler boşaldı ağzından. Çevredeki kuşlar kaçıştı.

Deli üzerine atladığında, Omovo önce çalılıklara kaçmaya yeltendi haykırarak. Deliyi üzerinden atıp da adamın ne kadar zararsız olduğunu görünce sakinleşti. Durmaksızın sözcükler sıralarken ağzı köpürüyordu. Omovo'ya boş gözlerle baktı deli, amaçsızca, tanıdık bir insan şekli gördüğünden habersiz. Omovo yanından geçip gitmek üzere adama yaklaşıncı, ona karşı belirsiz bir yakınlık duygusuyla korunduğunu hissetmesi onu çok şaşırttı. Deli parçalanmış bakışlarla baktı Omovo'ya, ruhunu emercesine. Dikkatli ve tetikte olma bilincinin pelerinine sarnarak, Omovo delinin yanından geçip gitti. Sükûnetle.

O gece şef öldü. Omovo bilmişti. Konuşan davullar, uğuldayan sesler, ziller ve kabilesel dans sesleriyle uyanmıştı. Sonra şehrin içinden o bildik haykırış yükselmişti. Haykırış her yanını sarmıştı Omovo'nun, sanki koptuğu yerden acının tüm doğasını yansıtırçasına.

Şafakta Ayo kapısını vurdu. Yiyecek getirmişti. Omovo içeri girmesini söylediyse de girmede. Eşiğe oturdu. Farklı duruyordu. Saçları kazınmıştı. Ciddiyet vardı yüzünde. Derin ve güzel bir uykudan uyandırılan birisinin şaşkınlığı vardı yüzünde. Kendisini neyin uyandırdığını bilmiyordu.

"Ayo!" dedi Omovo.

Oğlan yanıt vermedi.

"Ayo, içeri gel."

Uykuda gibi oğlan ayağa kalktı ve tökezleyerek uzaklaştı. Yeniden seslendi Omovo. Ama oğlan, ismini duyarak hareketlendiğinden koşmaya başladı. Kolları sallanıyordu havada.

Omovo, günün geri kalanında Ayo'yu görmedi. Şefin ölümü kederli bir bulut gibi kaplamıştı şehrin üzerini. Pazar-da kadınların o gece dışarda oynamamaları için çocuklarını uyardığını duydu. Söylendiğine göre, izleyen yedi gece boyunca korkunç yaratıklar, yabancıları ve çocukları yakalamak için sokaklarda gezinirlermiş.

Omovo şefi düşündü. Adamı sık sık elinde sinekle binaların içinde dolaşırken görürdü, eşlerinin oluşturduğu kalabalık içinde kendine yol açmaya çalışarak. Şefin şehrin yaşlılarıyla tartıştığını ya da kamıştan bir tabureye oturup kola kamışı çiğnediğini, ogogoro içtiğini görmüştü, çocukları onu yelpazeliyor ve o da denizden gelen dalgacıkların gökyüzüyle buluştuğu noktayı izliyordu.

Ve bir gün şefi, isteksiz bir hacı, tarihin bir rehinesi gibi, utanç evinin önünde dururken görmüştü. Duruyordu, başı görünmez, tanımlanamaz bir ağırlıkla eğilmiş. Belki ataları kölelerin satılmasına karışmıştı. Şefin, yıkık evin önündeki görüntüsü hiç çıkmadı Omovo'nun aklından. Şef yaşamın yürüyen bir biçimi olmuştu. Aynı zamanda da ölümün ve zincirlerin ve kötü tarihin yürüyen bir mirasçısıydı o.

Aynı gün Omovo eşyalarını topladı. Geldiği gün kendisine odayı gösteren eşe kirasını ödedi. Ayo'ya bir not, adres ve biraz para bıraktı. Garaja doğru giderken şehir farklı göründü gözüne. Bu kez tozdan kızarmış, kulübeler, teneke barakalar, birbirinden uzak tek katlı binalarla dolu küçük bir şehir gibi geldi Omovo'ya. Harabe halinde tarihi bir şehir. Kıyıları esirlerin çığlıklarıyla inleyen, yalnız bir şehir, tarihi ruhunu yok etmiş gibi.

Zamanın kaçınılmaz öcünü düşünerek, Omovo otobüse bindi. Bu ânlar sonsuza dek geçecekti. Eve dönüş yolculuğu olaysız geçti. Yol boyunca uyudu.

İKİ

Siteye vardığında insanlar yaslı bir şekilde karşıladılar Omovo'yu. Ortalığa üzüntülü bir hava çökmüştü. Herkes bir yabancıymış, bir hortlakmış gibi baktı Omovo'ya. Ön kapı kilitliydi. Perdeler yarı çekiliydi. Toz tabakasının birikmiş olduğu camdan içeriye doğru bakmaya çalıştı. Yemek masasının üzerinde duran yenmemiş bir yemekte gezinen kertenkele dışında, odada hiçbir şey kıpırdamıyordu.

Kötü haber taşıyıcılara özgü abartılı hareketlerle, baş be-kâr yardımcısı Omovo'ya yaklaştı ve konuştu: "Omovo, nelerdeydin?"

"Uzaklarda."

"Duymadın mı?"

"Neyi?"

"Yemek yedin mi?"

"Evet." Yememişti.

"Anahtarın var mı?"

"Evet."

“O halde aç, içeri girelim. Herkesin önünde konuşmanın gereği yok.”

“Ne oluyor?”

“Aç kapıyı. Korkunç bir şey oldu.”

Baş bekâr yardımcısı tüm öyküyü anlatmadı. O gün Omovo'nun babası, binanın şefi ve iki adam daha ortalıkta görünmediğinden cumartesi temizliği ertelenmişti. Bunu telafi etmek ve kadınları yatıştırmak için Tuwo içki ve eğlence dolu bir akşam düzenlemeyi önerdi. Olay aniden bir partiye dönüşüverdi. Tüm bina sakinleri yiyecek, içecek ve iskemleler getirdi. Bira ve ogoro içmek için, herkes Tuwo'nun evine doluşuverdi. Bina içinde en etkileyici oda Tuwo'nunkiydi. Cam bir dolapta eski bir müzik seti duruyordu. Okul günlerinden kalma çeşitli kupaları vardı. Egzotik takvimler ve kartlarla kaplı, büyük bir olasılıkla İngiltere'de çekilmiş resimleri asılıydı duvarlara. Ayrıca, başarı sertifikaları, silindir şapkalar, resimlerle süslenmişti duvarlar.

Tuwo en iyi takım elbisesini giymişti. Bacaklarını sıkıca saran pantolonu cinselliğini vurguluyordu. Bina sakinleri odasına dolarken, Tuwo büyük bir keyifle, konuklarını süslü sözcükleri yanlış aksanlarda sarf ederek karşılamaktaydı. İçkiler Tuwo'dandı. Omovo'nun babası kısa bir süreliğine uğradı, sarhoş ve tantanalı bir şekilde karşılandı. Azıcık içti ve varlığının ağırlığıyla sessizleşti çevresi ve sonra önemsiz yerlerde önemli insanların yaptığı gibi, bir başka yere gitmesi gerektiğini söyleyerek ayrıldı. Eve döndüğünde ne yemek istediği ile ilgili talimatlar vererek Blackie'yi orada bırakıp gince, parti eski coşkusuna büründü. İçki sel gibi akıyordu. Adamlar en sevdikleri plakları getirmişlerdi. Kadınlar aceleyle giyinip süslenmişlerdi. Tuwo İngiltere'deki maceraları, kadınlarla aşk kaçamakları ile ilgili bir iki komik öykü anlattı. İlginin merkezi olarak büyük konukseverlik gösteriyor, içki aldıyor, plak çalıyor ve beyazları, onların kibar davranışlarını taklit ediyordu. Bina halkını büyülemişti. Kadınlar evlen-

mesi ve getto kadınlarını rahat bırakması konusunda takılıyorlardı. Erkekler de şakalaşıyorlardı. Herkes sarhoş olmuştu. Baş bekâr yardımcısı bile, aksi yöndeki şöhretine rağmen, bir kadınla gelmişti ve yaklaşmakta olan bir evlilikle ilgili gü-rütülü laflar yayıyordu herkesi güldüren, henüz şehre gelmiş, utangaç bir köy kızı olan ve bu tür davranışlardan hoşlanmayan kadın arkadaşı dışında.

Parti daha da azmıştı. Camlar kırılıyordu. Sulu şakalar yapılıyordu. Sonra dans başladı. Erkekler karlılarıyla, birbirleriyle dans ettiler, yeri inletircesine tekmeleyerek ve odayı ter ve ısılarıyla buharlaştırarak. Erkekler birbirlerinin eşleriyle dans ettiler. Biten içkilerin yerine yenileri geliyordu. Adamlardan biri sitenin en iyi dansçısının kim olduğu konusunda tartışma başlattı. Baş bekâr yardımcısı, herkesin şaşkın bakışları altında o gece gördüğü dansçıların içinde en iyisinin kendisi olduğunu söyledi. Diğerleri de kendilerini övdüler. Kadınlar kendilerinin hakemlik yapacakları bir yarışma önerdiler.

Erkekler dansa başladılar. Baş bekâr yardımcısı ciddi ve eli sıkı bir dükkân sahibi kimliğinden sıyrınp canlı, neşeli bir dansçıya dönüşerek herkesi şaşırttı. Sarhoş bir şekilde, yaşamına giren bir kadının varlığıyla ateşlenerek sağa sola zıplıyordu. Geleneksel bir tutkuyla dans ediyordu, biraz paslı da olsa, oldukça beğeni toplamıştı. Herkes övgüler yağdırdı adama. Diğer erkekler de dans ettiler, biri diğerinden daha iyi, hepsi de sarhoş ve ritme uymaktansa tepinerek. Sonra sıra Tuwo'ya geldi. Kadınların gözbebeği olan Tuwo, bir dizi çekici kıvırtmalarla dansa başladı. Repertuvan çok etkileyiciydi. Geleneksel plaklar, modern müzik, unutulmayan şarkılar eşliğinde sırasıyla hiç durmadan dans etti. Kalçalarını öne geriye kıvrması, baldırlarını titreterek bükülmesi, uydurma Çarlistonları oldukça alkış ve kahkaha aldı, havası, olaylar ile ilgili akıcı konuşmaları, neşesi ve konukseverliği ve bir iki numara denerken pantolonunu yırtmış olmasına karşın gös-

terisi sayesinde binanın şüphesiz en iyi dansçısı olduğunu kanıtlamıştı. Kadınlar kararlarını açıklayınca herkes bağırды, kimileri itiraz etti, kimileri iltimas geçildiğini söyledi, baş be-kâr yardımcısı öfkeyle çekip gitti, ama hemen sonra geri geldi ve dans yeniden başladı ve içkiler yine su gibi aktı, sabahın ilk ışıklarına dek. Çocuklar bile anne babalarının dansları arasında gidip gelerek, birkaç şişe bira ve ogogoro aşırarak, sarhoşluğun ilk coşkusunu tatmışlardı. Herkes mutlu görünüyordu.

Omovo'nun babasının gururlu bir tavırla partiden ayrılması, uzun zamandır yüz vermediği akrabalarını turlamaya gittiği gerçeğini gizlemişti. Bozulan işlerini kurtarabilmek için borç istemeye gidecekti. Son umudu buydu. Akrabaları anlaşılmaz atasözleriyle ona yardım edemeyeceklerini bildirdiler. Kendi sorunlarından, sıkıntılarından söz ettiler ona. Onların sorunları onunkinden çok daha ciddiydi. Bir tanesinin iki çocuğu da hastanedeydi, birinin acilen ameliyat olması gerekiyordu. Bir diğeri üç aylık kira borcu yüzünden evinden atılacağını söyledi. Üçüncünün yeni bebeği olmuştu ve tüm parasını onun gereksinimlerine harcıyordu. Ve işte böyle. Omovo'nun babası tüm bu mazeretlerin kendisini küçülttüğünü düşündü. Eve döndü öfke ve hayalkınlığı içinde. Yol üzerinde üç birahanede içti ve giderek daha sarhoş bir halde vardı eve.

Vakit oldukça geçti ve Omovo'nun babası partinin sonuna doğru binaya dönmüştü. Odalardan sarhoş tartışma sesleri geliyordu. Birkaç adam, birbirlerine tutunarak, demir kapıdan geçip gittiler, sendeleyerek ve yüksek sesle şarkılar söyleyerek. Omovo'nun babasının oda kapısı ardına dek açıktı. Yemeği masanın üzerinde hazır bekliyordu. Üstü örtülmemişti, soğumuştı ve üstelik çorbanın içine bir sinek düşmüştü. Tanımadığı çocuklar koşuşuyordu oturma odasında. Tuwo'nun evinde bir iki kadeh içki diye başlayan olayın müthiş bir partiye dönüştüğünü duydu. Blackie'yi sesledi.

Kadın ortalıkta yoktu. Nedense herkes az önce görmüştü Blackie'yi. Omovo'nun babasına Tuwo'nun nasıl dans yansımasını kazandığını anlattılar. Omovo'nun babası çocukları oturma odasından kovdu. İlk kez sarhoşluk yaşayan çocuklar, içkinin de etkisiyle alaya alıp hakaretler yağdırdılar Omovo'nun babasına. Adam da gidip üzerinde koca bir toka bulunan meşhur kayışını aldı. Çocuklar kaçıp gittiler anında. Adam bekledi. Sonra banyoya tuvaletini yapmaya gitti.

Omovo'nun babası fısıldaşmalar duydu banyoda. Kapıyı vurup içeride kaç kişi olduğunu sorunca sesler kesiliverdi. Yeniden vurdu kapıyı. Sessizlik oldu. Sonra Tuwo yıkandığını söyledi. Omovo'nun babası tuvalete gitti, dolu olduğunu görünce tam evine gidecekti ki karısının parfümü geldi burnuna. Düşünmeden, banyonun kapısını yumruklamaya başladı. İki ses lanet okudu. Kapıyı itekleyerek daldı içeriye, uyduruk çiviye yerinden sökerek ve Tuwo'yu, bir kadının çıplaklığını koruyucu bir tavırla gizlemeye çalışırken yakaladı. Adam ve kadın birbirlerine yapışmışlardı ve Omovo'nun babası dehşetle bağınca, kadın korkuya kapılıverdi. Haykırmaya başladı kadın, daracık yerde sıkıştığından kaçıp kurtulamayarak. Omovo'nun babasının Blackie'nin olgun ve yabancı çıplaklığını tanıması bir dakikasını aldı. Terli bedenlerine yansıyan donuk ışığa alışması uzun bir ân sürdü. Pis suya dizlerine dek batmıştı ikisi de. Blackie'nin sırtı, kaygan kirle kaplı duvara dönüktü. Adamla kadının sevişmesinin boğucu kokusu ve pis sudan yükselen yakıcı kokular sayesinde ayılan Omovo'nun babası, bir iki adım geriledi. Çılgın bir feryat kopardı. Sonra koşarak banyoya daldı ve karsına saldırdı, Tuwo'nun boynunu tırmaladı, ikisini de tekmeledi ve yumrukladı ve ayağı kayıp kaygan suya düştü sonunda. Çıplak çift adamın üzerine basarak attılar kendilerini banyodan dosdoğru binanın içine.

Omovo'nun babası arkalarından koştu, deli gibi bağırarak. Çıplak çifti koridor boyunca kovaladı. Tuwo odasına gi-

rip kapıyı kilitledi. Blackie caddeden yukarı doğru kaçarken görüldü, üzerinde telaşla çamaşır ipinden kaptığı küçük bir bluzla.

Omovo'nun babası odasına daldı, palasını alıp tekrar çıktı ve güçlü tekmelerle Tuwo'nun kapısını kırdı. Tuwo'yu odada kovaladı. Bina sakinleri hemen koştu, ancak geç kalmışlardı. Omovo'nun babası Tuwo'yu müzik setinin yanında sıkıştırdı. Ağzından köpükler saçarak, odadaki her şeyi, televizyonu, müzik setini, masayı korkunç öfkesiyle kırıp döktü, gerçekten de çok ürkütücü bir manzaraydı bu. Bina halkı adamın palayı kaldırdığını gördü. Tuwo adamın üzerine atlamaya çalıştı, ancak kaçırdı ve yere düştü. Tam doğru-lurken Omovo'nun babası palayı Tuwo'nun boynuna olağanüstü bir güçle sapladı. Korkunç bir feryat koptu, önce zayıf, giderek artan! Sonra sessizlik. Omovo'nun babası, öfke püs-kürerek, elinde kanlı pala, gözleri çıldırmış, kalabalığı iterek kendine yol açtı. Herkes adamın geçmesi için çekildi. Omovo'nun babası odasına gidip kendisini içeriye kilitledi. Kadınlar çığlıklar atmaya başladılar. Ortalık kan içindeydi.

Bir süre sonra Omovo'nun babası dışarı çıktı. En iyi takımını giymiş, tüylü şapkasını takmıştı, kanlı elinde sinek öldüreceği vardı, diğeriyle de bir bastonu tutuyordu. Önemli bir işe, seçkin bir konuğu karşılamaya gider gibi giyinmişti. Teslim olmak üzere karakola gideceğini duyurdu. Sakin bir tavırla yaptı duyurusunu. Herkes adam bir yabancıymış gibi baktı ona. Omovo'nun babası yürüyüp binadan çıktı. Siteden iki adam kaçmasın diye ardından onu izlediler. Bir tanesi baş bekâr yardımcısıydı.

Omovo olanları hiç kıpırdamadan dinledi. Baş bekâr yardımcısı bitirince, Omovo hiç konuşmadı. Gözlerinin ağırlaşması ve yüzünde atan sinir dışında hiç hareket etmedi. San-ki bir şey duymamış gibiydi. Baş bekâr yardımcısı, tüm kötü habercilere özgü bir duyarsızlıkla, Omovo'nun çok metin davrandığını düşünerek korkunç bir hata yaptı. İfeyiwa'nın

öldüğü, cesedinin şiştiği ve nasıl bilinmeyen bir mezara gömüldüğü haberini de veriverdi. Takpo'nun kızın köyüne girdince olanları öğrendiğini, şehre dönüp sokaklarda günlerce ağladığını anlattı. Sonra da dükkânını kapatıp, toparlanıp, çekip gitmişti adam.

Omovo ansızın titremeye başladı. Dişleri birbirine vuruyordu. Oturdu ve kalktı. Gözleri büyüdü. İlk kez anlatılanları dinlerken komşuların kapının önüne toplanmış olduğunu gördü. Camdan içeriye bakıyorlardı. Kimileri oturma odasına taşmıştı. Omovo gözlerini kapadı, boynunu dikleştirdi, çarpıldı, tökezledi ve düştü. Bir çocuğun güldüğünü duydu. Ayağa kalktı. Midesi bulandı. Gözleri yaşla doldu. Oturdu, iskemle sallandı, ayağa fırladı, kör bir deli gibi zıplayarak. Gözleri açıldı, komşuların meraklı bakışlarını, aç yüzlü erkekleri, durmaksızın sorgulayarak bakan kadınları, şiş kanlı çocukları gördü ve bir çığlık attı.

Ifeyiwa'nın adını çağırarak, zihni denetlenemez bir öfkeyle kaynarken mutfığa koştu tencereleri tavaları devirerek, dolabı yere yıktı ve üzerinde kurumuş kan olan palayı kaptı. Çılgınca sağa sola ve baş bekâr yardımcısına doğru savurdu palayı, adamı oturma odasında kovaladı, camlara, masaya, duvardaki soluk resimlere saldırdı. Ve sonra kapıda itişip kakışan bina halkına bağırmaya başladı:

“Defolun, sizi meraklılar! Sizi akbabalar! Sizi casuslar! Başkalarının trajedilerini gözetleyenler! Defolun!”

İnsanlar, Omovo sanki deli bir oyuncuymuş gibi izlediler. Sonra Omovo bıçakla saldırdı üzerlerine. Komşularını binanın içinde kovaladı, sağa sola saldırarak ve inanılmaz bir patırtı koparttı.

“Oğlan çıldırdı!” diye bağınıyordu sesler.

“Tutun!”

“Bağlayın!”

“Palayı elinden al!”

“Hayır, sen al!”

"Babasının suçunu yinelemeden yakalayın!"

Omovo durmaksızın kovaladı insanları arka bahçeye doğru, bazılarının saklanmış olduğu banyonun teneke kapısına palayı sallayarak ve sonra geri kalanları binanın evine doğru kovalayarak ve odasına kapananların kapılarına tek-meler savurarak. Palayı demir kapıya çarpınca, kıvılcımlar sıçradı ve pala elinden uçuverdi. Sitenin erkekleri hemen üzerine atlayıp Omovo'yu etkisiz hale getirdiler. Ama Omovo öfkesinin azgınlığı içinde teslim alınamaz bir haldeydi. Adamlardan kurtulmaya çalıştı, sağa sola tükürerek ve saldırarak ve sonunda güçlü ellerinden kaçabilmeyi başardı.

"Yakalayın!"

"Bağlayın!"

"İp getirin!"

"Nereye gidiyor?"

"Doktoru çağırın."

"Hangi doktoru?"

"Doktor Okocha'yı, arkadaşını."

"Önce yakalayalım."

"Gitti!"

"Hırsız! Hırsız!"

"Tutun!"

Ama Omovo yolun yukarısına, otobüs durağına doğru kaçmıştı. Beyninde öfke ve acının karışımıyla yön duygusu olmadan koşuyordu, ne yaptığını bilmeden. İtişerek bir minibüse bindi ve minibüs hareket eder etmez kendini aşağı attı. Ana caddeye koştu bakmadan, deli gibi. Araba kornalarının uğultusu geldi kulağına. Fren sesleri, uzakta bir çarpışma sesi ve çevresinde haykırımlar duyar gibiydi. Neredeyse bir araba tarafından ezilecekti. Yolda döndü durdu, rüyadaymışçasına, tam burnunun dibinde bir arabanın durduğunu görmedi, motorundan çıkan kükürt kokusunu alana dek. Gökyüzü alçalmıştı adeta. Uzaklarda bir karakuş sürüsünün kendisine doğru uçtuğunu gördü. Üzerine dikili gözler gördü. Araç sa-

hibi arabadan başını çıkarıp haykırınca gözler kayboluverdi: "Çekilsene yoldan, deli herif! Defol! Ölmek istiyorsan katilin benim arabam olmasın!"

Omovo yolun ortasında sendeledi ve sonunda bir kulübenin önünde yere yıkıldı. Anlaşılmaz şeyler mırıldanarak ve gerçekten deliymiş gibi yerde tepinerek, kahrolana dek ağladı yerde. Ve kalabalık izledi kabak kafalı genç adamı, acısının büyüklüğü karşısında şaşkınlık içinde.

Site sakinleri Omovo'yu kulübenin önünde bulup eve taşımaya çalıştılar. Dr. Okocha da aralarındaydı. Omovo'yu ayağa kaldırmaya uğraştılar, ancak yerinden kıpırdatamadılar bile, öylesine ağırlaşmıştı.

"Defolun! Gidin! Sizi meraklılar!" diye bağınıyordu.

Dr. Okocha, sesinde ölümcül bir ciddiyetle, işi ona bırakmalarını söyledi. Adamlar geri çekildiler. "Bırakın tabelacı halletsin" dediler.

Dr. Okocha dikkatle Omovo'ya yaklaştı, sanki Omovo ne yapacağı bilinmez, tehlikeli bir hayvanmış gibi. Eğilip kulağına bir şey söyledi. Bir ân sessizlik oldu. Sonra Omovo, kendini ileri atarak haykırdı:

"Meraklılar! Casuslar! Ifeyiwa öldü! Babam katil oldu! Daha ne istiyorsunuz benden! Akbabalar! Rahat bırakın beni! Yardımınızı istemiyorum!"

O ânda Okocha bir tokat attı Omovo'ya. Bir ân sustu Omovo. Gözleri parladı ve deli deli baktı. Yaşlı ressam bir tokat daha attı. Daha sert. Yaş doldu Omovo'nun gözlerine. Boynundaki damarlar kabardı. Ağlamadı. Yaşlı ressam konuştu:

"Delirdin mi, ha? Daha sen doğmadın bile. Unuttun mu -sorumluluklarını unuttun mu? Toparla kendini. Sen bir erkeksin-bir sanatçı- bir savaşçı."

ÜÇ

Omovo, komşu erkeklerle eve dönmedi. Dr. Okocha onu atölyesine götürdü. Geceyi orada geçirdi. Dr. Okocha yerdeki tabelaları topladı, bir örtü ve yastık buldu ve Omovo'yu yatırmaya çalıştı. Omovo oturdu, gözleri dalgın, üzüntülü ve sessiz. Dr. Okocha karısına haber göndererek kuvvetli bir ot çorbası pişirmesini istedi. Sonra gidip bir şişe ogogoro ve bir iki kutu bira aldı. Biber çorbası gelince, Omovo içti. Dr. Okocha ikisi için de sert bir içki hazırladı. Kendisi yarım bardak ogogoroyu kafasına dikip içini çekti. Aynısını yapmasını Omovo'ya önerdi. Omovo da yaptı. Hâlâ konuşmuyordu. Dudaklarından bir sözcük dökülmesi daha birkaç günü alacaktı. Dr. Okocha bir ân bekledi, bardaklara biraz daha ogogoro koydu ve konuşmaya başladı.

“Oğlum” dedi, “başına gelenlerin farkındayım. Daha da olacaklar var. Ve daha. Unutma: Bu bile geçer. Kötü şeyler olur ve iyiler de. Yaşamın sürprizlerle dolu olacak. Acının olduğu yerde mucizeler olur. Onun için kaderinin tadına iyi

bak. Bastırmaya çalışma. Ondan kaçma. Saklanma. Bu da yaşamın bir parçası. Gerçek. Ama geçecek ve zaman acılığına biraz tuhaf bir bal katacak. Yaşam böyledir işte."

Dr. Okocha durdu. Bardağından bir yudum aldı. Omovo kıpırtısızdı. Gözleri yanıyordu. Dr. Okocha ayağa kalktı, dağınık masasının üzerinde bir şey aradı, biraz kola cevizi ve timsah biberi buldu. Biberden biraz Omovo'ya verdi ve mekanik hareketlerle çiğnedi Omovo. Kola cevizini ağır, kararlı hareketleriyle kıran Dr. Okocha, konuşmayı sürdürdü:

"Bak bana, örneğin. İki çocuğumu toprağa verdim. İki oğlan. Onlar Abikuydu, peri çocuklar. En son ölenin bedenine otacı işaretler yaptı. Asıl işaretler hasta olan çocuğumun bedeninde var. Hâlâ ruhunu bu dünyada tutmaya çalışıyoruz. Bundan başka, savaş sırasında köyümün yandığını gördüm ben. Erkek kardeşlerimin, kız kardeşlerimin, annemin feryatlarını duydum bir bomba evimizin yakınına düştüğünde. Kolay olmadı. Bu yürek küçük, ama bunca acıya katlanıp nasıl hâlâ çarpmaya devam ettiğini anlayamam. Ama çarpar. Çarpar. Nasıl bilmem."

Dr. Okocha cevizi kırıncı içindekileri bir tabağa koydu ve şekillerini incelemeye başladı. Ayağa kalktı, bir tabelaya takıldı ve gözlüklerini aradı. Buldu, taktı ve tabaktaki ceviz içlerini daha dikkatli inceledi. Gözlük katı yüzünü değiştirmiş, dünyevi olmayan, eski bir bilgelik oturmuştu hatlarına ve gözleri de kocaman olmuştu. Kola cevizlerini bölerken başını kaldırmadan konuştu:

"Ve benden başka, şu gettoya, şu Ajegunle'ye bir bak. Burada herhangi birinin öyküsü bile bizimkinden kötüdür. Burası koca bir yara gibi. Baktıkça gözlerim kanıyor, çektiklerimize, nasıl yaşadığımıza bir bak. İnsanlar damı olmayan evlerde yaşıyor. İki senede bir çocukları ölüyor. Tenekeden kulübeler, delik deşik. Günde yalnızca bir öğün un yiyerek beslenen geniş aileler. Hastaneye gidemezler. Kazandıkları azıcık parayı sahtekâr yerli doktorlara kaptırırlar. Çocukları

sabahtan akşama boş şişeler ve eski gazeteler satar. İş yok. Hastalığın pençesinde aileler. Çocukları kurtlu kaka yaparlar. Delikanlılar evden kaçıp garajlarda yankesicilik yaparlar. Çocuklar kötü beslenir. Ve bitmedi. Ama gene de gettonun yüreği atar. Çile çekerler ve gülümserler, müzisyenin dediği gibi, devam ederler, mücadele ederek. Gözlerimle gördüm hepsini. Her gün. Sabah olur, akşam olur. Bu benim sorumluluğum. Bak söylüyorum, bir gün burası alev alev yanacak. Tüm gettolar. Yanacak. İnsanların ruhunun uyandığı gün. Gettonun resmini yapmak istiyorum. Hükümetler halklarının nasıl yaşadığını görsün isterim. Uyanmamızı isterim. Berber dükkânı açan tek kollu adamlara ücretsiz tabelalar yapıyorum. Veremli terzilere. Hasta çocukları olan adamlara. Başka ne yapabilirim ki? Sana bakmak kendimden utanç duymama neden oluyor."

Kola cevizlerini yeniden tabağa koydu. Dokundu onlara, yüzü yukan dönük olanları, aşağı dönük olanları ayırarak. Onların ne anlama geldiğini bulmaya çalıştı, ağzını kıpırdatarak ve alnında ter birikerek.

"Açık seçik görerek gerçek sorumluluk başlar. Utanç duyuyorum, evet. Ben elli yaşlarındayım. Otuz yıldır resim yapıyorum. Tek sahip olduğum şey bu atelyem. Asıl sorumluluğum dosdoğru bana bakıyor, gözlerimi yakıyor, beni yaralıyor ve ben daha onun farkında bile değilim. Senin, yeni kuşağın bir genci olarak, benim onu fark etmemi sağlaman gerekir. Ben uyuyormuşum. Bu gece benim yaşamımı değiştirdin, biliyor musun? Burada istediğin kadar kalabilirsin. Burada resim yap. Senin için bir anahtar yaptırırım. Burayı kendi atelyen olarak kabul et. Ama kederinin seni öldürmesine izin verme. Henüz doğmadın sen. Yeterince resim yapmadın daha. Kendi eserlerini sergilemedin. Şu anda çektiklerin sayesinde yaşayacaksın. Bunu bize, halkına borçlusun. Yunanlılar leylek babasını başının içine gömdü derler. Bu kızı kalbine göm, sanatına göm. Ve yaşa oğlum, sönmeyen bir ateşle

yaşa. Şimdi çektiğin tüm acılar sanatında ve yaşamında ustalaşmanı sağlasın. Dolu ve yoğun yaşa. Korkusuz ol. Kaplumbağa gibi ol, güçlü kalbini koruyarak sert bir kabuk oluştur. Kartal gibi ol, acının ötesinde güçlen ve yaşamımızın büyüsunü dünyanın en ücra köşelerine taşı. Gücünü oluştur. Kader zordur. İnsanlar bilmeden hep senin yanında olacaktır. Senin ruhunu doyuracaklar. Unutma ki insanlar da acı çekerler, mücadele ederler ve sen sanatla uğraşarak güven içinde olursun."

Kola cevizlerini karıştırdı, başını salladı, gülümsedi ve bir içki kendisine aldı, bir içki de Omovo'ya verdi. Bir dua mınıldandı, içti ve Omovo'ya baktı. Gözleri ifadesiz, ölü gibiydi. Omovo büyük bir yudum aldı ogogoro'dan, başı görünmez daireler çizerken havada.

"Hepimiz devam etmeliyiz, anne ve babalarımızın gerçekleştirmeyen rüyalarını aramaya. Onların rüyaları bize can verdi. Onların rüyaları ve başansızlıkları bizim asla vazgeçemeyeceğimiz şeyler. Onlara biz kendi düşüncelerimizi katarız, daha iyi olmak isteriz, sorumluluğu bizden sonraki kuşağa geçiririz, ölürüz."

Dr. Okocha durdu. Dik otururken, başı önüne düşen Omovo, yaşlı adam konuşurken uykuya dalmıştı. Dr. Okocha onu yerdeki örtünün üzerine yatırdı, başının altına yastık koydu ve ciddi bir tavırla ogogorosunu içti, kertenkeleler duvarda gezinirken ve uyuyan bedenle konuşmayı sürdürdü.

"Çocukken rahip olmak isterdim. Bizim tapınağın rahibi. Olamadım. Sonra bir otacı olmak istedim. İzin vermediler. Sonra da doktor. Ama beni okutacak para yoktu. Şimdi ressamım. Tabelacı. Bana doktor diyorlar -tabela doktoru. Benim bu şehirdeki en iyi tabelacı olduğumu söylüyorlar. Eskiden öyleydim."

Dr. Okocha acı acı güldü. "Haklıydın, oğlum. Sana yardım edemem. Lafla peynir gemisi yürümez. Yalnızca sen kendine yardım edebilirsin. Ama İncil'deki Davut gibi ol -

kendi silahlarını kullan."

Ve öylece devam etti uyuyan Omovo'yla konuşmaya, yorulup uykusu gelene dek. Sonra atelyedeki ışıkları söndürdü, kapıyı arkasından çekti ve getto gecesinin derinliklerine doğru ilerledi, bir iş için.

Omovo ansızın uyanıverdi. Sanki günlerce uyumuştı: Ne kadar süre uyumuş olduğunu kestiremedi. Zaman parçalara ayrılmış, değişmişti. Uyuduğunda yağmur yağıyordu, oysa şimdi kesilmişti. Her şey fırtınanın ardından çöken sessizlikle doluydu. Belirgin bir ses, sanki fısıltılı konuşmalar çınladı kulaklarında. Yerdeki örtünün üzerinden kalktı ve yaşlı ressamın atelyesinin sualtı karanlığına dikti gözlerini, nerede olduğunu anlamaya çalışarak. Kendisini çok hafif hissediyordu. Sanki yeni bir varoluş evrenine girmişti ve korkuyordu.

Gözleri karanlığa alıştı. Işıkları yakmadı. Beyaz bir muska torbası ilişti gözüne, adaklarla dolu, kapının üzerinden sarkan. Atelyenin daha da dolmuş olduğunu gördü ve şaşırıldı. Eski Egungun maskeleri, ahşap yontular, fildişi heykeller, ikinci yaşamındaki annelere ait şekiller, yontulmuş levhalar, acı içindeki annelerin rahmini dolduran Abiku bebekler, başları tersyüz, gözleri yaramazlıkla ışıldayan. Tabeleler köşelere yığılmıştı. Bir mum yaktı ve yeni yapılmış resimlerin çokluğu karşısında oldukça şaşırıldı. Hepsi de yeni boyanmış, çılgınca resimlerdi atölyenin duvarını dolduran. Kalabalık insanların, kocaman karınlı kadınların, otobüs durağında bekleyenlerin, gülmekte olan deli çocukların resimliydi ve Omovo kendi resmini de gördü, başucunda yaşlı bir savaşçı beklerken yerde uyuyan. Örümcek ağlarını, kirisleri ve örümcekleri gördü. Mumu üfleyerek söndürdü ve karanlıkta ilerledi. Kapıyı açıp dışarı çıktı. Kapının üzerinde duran göz resmine baktı, kırmızı gözyaşı olan. Gettonun alacakaranlığına daldı, her şeyi yeni gözlerle görerek, gözleri, duyguları sargıdan henüz çıkmışcasına.

Tüm çevreyi izledi. Pislik birikintisini, caddelerdeki inanılmaz büyüklükteki çöp yığınlarını gördü. Yıklamak üzere olan yan bitmiş evleri, teneke barınakları, dökük kulübeleri, yağmur sulanyla tamamen ıslanmış barakaları gördü. Birbirine sarılmış, yol kenarında uyumakta olan dilencileri gördü. Yaşlı sarhoşların yanından geçti, yüzleri ezik metale benzeyen, tezgâhtan tezgâha yalpalayarak, can verecekmişcesine öksüren; nezleli gözlerle bakan yaşlı kadınların yanından geçti, ağızları yarayı andıran, bir kuşak boyunca açlık ve yoksulluğu beslemiş olan kupkuru memeleriyle, elleri belirsiz bir haç gibi güçsüzce sallanan. Yaşlı kadınlardan bir tanesi bir şişeyi sımsıkı tutarak çocuklarının nasıl kendisini yüzüstü bıraktıklarını haykırıyordu. Az ileride ıslak toprakta yere düşürmüş olduğu sigarayı aramaya uğraşan bitik yüzlü bir adama rastgeldi. Yürümeyi sürdürdü ve acılarla dolu bir ülkede vaha bulmuşçasına birikintinin pis suyunu içen genç bir deliyle karşılaştı. Rüzgâr sokakta birikmiş olan çöpleri sağa sola savurdu. Hava karanlıktı. Çevre geçti gözlerinin önünden. Getto'nun ötesinde, uzaklarda, çok ulusluların ışıkları parlıyordu, zenginlerin ışıkları, gece havasına kullanılmamış çok değerli gazı püskürten petrol santrallerinin ışıkları. Küçük esintiler dökülüverdi etrafında, zorlu ve canlı şehrin çelişkili yüreğini dinleyerek yürürken.

Şimşek yardı gökyüzünü. Damlacıklar saçıldı havaya. Yağmur ansızın indiriverdi. Bu kadar çok şeyi görmekten bitkin düşmüştü Omovo. Çürük diş gıcırtilarını andıran sesler duymaya başladı kafasının içinde. Yağmurda sırsıklam olmuştu. Ayağı kaydı ve düşmesinde tatlı bir tuhaflık hissetti. Karanlık yüzercesine geçti gözlerinin önünden.

Uzun süre kaldı yerde. Nadiren ayak sesleri duydu kafasının içinde gezinen. Yağmur kesilmişti. Bir şey bölündü içinde, serinkanlılığa ayrışarak. Ve kendisini bir tarlanın ortasında buldu. Açıklıkta kuru bir portakal ağacı duruyordu. Sonra çıplak bir çocuğun koştuğunu gördü tarlada. Ayağı takılan

çocuk düştü, kalktı ve koştu yeniden. Dünya çocuğun değirmeniydi, o ne kadar hızlı koşarsa koşsun ne uzaklaşan ne de yaklaşan. Ama durmaksızın koşuyordu çocuk, yılmayan bir varlığın ruhu gibi.

Bir motor sesi yaklaştı. Eski bir kamyon geçti ve Omovo'nun üzerine su sıçrattı. Yeniden yere uzandı Omovo, iki kez sırsıklam, akan suyun sesini dinleyerek.

Zaman ilerledi. Bir dilenci, yara gibi ağzıyla, dudaklarında sönük bir sigara izmariti, gelip sarstı onu. Kalkmaya çalıştı. Dünya kaygan bir sıvıyla dolu bir kaseinin içindeymiş gibi sallandı her şey. Dilencinin ayaklarındaki açık yaralara ilişti gözü ve ansızın başı ağrımaya başladı. Dilenci kendisini daha da çirkinleştirmekten başka bir işe yaramayan bir sırtışla baktı Omovo'ya. Omovo ayağa kalktı, ceplerini karıştırdı, bozuk para buldu ve dilencinin kabına atıverdi. Adım adım dikkatle yürüdü kasları tutulduğundan, yürümeyi yeni öğrenen birinin sarsaklığıyla.

Dr. Okocha'nın atelyesine geri döndü, telaşla. Dönerken, yollarda bir şeyin eksik durduğunu fark etti. Ortalık yabancı bir çıplaklığa bürünmüştü. Ne hissettiğini tam olarak kestiremedi. Ama caddeler soğuk görünüyordu, sanki orayı dayanılır kılan, adlandırılmaz bir güzellik soyulup atılmış gibi. Otel süsleyen ısıtılı, sanrılı duvarlarda dans eden müşterilerin olduğu yer, şimdi sade mavi bir renge boyalıydı. Terzinin tabelası yerinde yoktu. Renkli yol işaretleri kaybolmuştu. Omovo şaşkınlık içindeydi. Caddeler tamamen tabelalardan arındırılmıştı. Kirli genelevlerin duvarları yeniden boyanmış, birahanelerin, berber dükkânlarının -komik saç resimleriyle dolubahisçi dükkânlarının -para kaybetmenin adı zevkini sergileyen- tümü de tabelalarını yitirmişti. Gitmişti tabelalar. Ansızın ortalık çıplak ve ürkütücü geldi Omovo'ya, sanki sinsi bir hortum her yerin kişiliğini silip süpürmüş gibi. Omovo yürümeye devam etti, yolunu ve yönünü kaybettiği duygusuyla.

Ormana giden yola saptı Omovo. Nerede olduğunu an-

layınca irkildi. Kırk köprünün, kadının bebeğini bıraktığı yerin yakınlarına gelmişti. Geri döndü ve yürüdü. Yol boştu. Garip derneğin kapısına geldi. Kapıdaki boş tabela yerinde yoktu. Okocha'nın çevresi hiyerogliflerle ve insan suratlı kuşlarla sanlı, siyah bir mesihin yaptığı gülünç resmi duruyordu yalnızca. Yapayalnız duruyordu tabela, ilgisizce. Boş bir alana dikilmişti. Arkasında duran, Omovo'nun o tuhaf karşılamayı yaşamış olduğu bina, tamamen yok olmuştu, sanki Omovo aslında bir rüyasında görmüş gibi.

Hızla Dr. Okocha'nın atelyesine döndü. Dükkânın çevresi, gettonun tabelalarıyla dolmuştu. Atelyenin dibinde bir çuval dolusu tabela da, sönmeye yüz tutmuş bir ateşin içinde harap olmuştu. Kapı açıktı. İçerisi karanlıktı. Dr. Okocha etrafta yoktu. Omovo ışıkları yakmaya çalıştı. Elektrik geri gelmişti. Büyük bir öfkeye kapılarak zihni üzüntü, merak ve şaşkınlık karmaşası içinde, Omovo boş bir tuval bulup çıkardı, kurdu, boya paletini hazırladı ve bekledi.

Karnı açılmıştı. Bütün gün hiçbir şey yememişti. Birazcık su içti. Su açlığını daha da azdırdı. Tuvalin önüne dikildi, boşluk üzerindeki bir noktaya bakarak. Nokta hareket etmeye başladı ve sonra büyüdü. Pus gölgeledi gözlerini. Yumdu. Sonra bir şey açıldı içinde, kaygılı beklentisini aydınlatan.

Resim yapmaya başladı Omovo. Pek gerçek olmayan bir park alanı yaptı. Huzur dolu, ama kötülük çağrıştıran. Gece gökyüzü, olmayan bir ayın hafifçe aydınlattığı. Ayışığına süzülen sular. Ağaçların arasından, Atlantik Okyanusunu çizdi, güçlü dalgaları yuvarlanan. Kıyıda yabancı gemiler vardı sisler içinde. Gemilerin çevresi işgalcilerin görüntüleriyle doluydu. Kâhin kuşlar belirdi gökyüzünde.

Resmin ön tarafında İncil'deki incir gibi kıvrık bir ağaç duruyordu. Ağacın yanında asılı şekil, bir kız cesedi yatıyordu. Kızın cildinin rengi şeffaftı, fosforlu, bedeni alev almışçasına. Bir sanrı gibiydi kız, rüyada canlanmış bir yaratık, doğa ortamında. Güzel, kanlı, şiddetle renklendirilmiş bir varlık.

Giysileri yırtılmış. Göğsü ve giysileri kanlı. Üst baldırları doğranmış bir yığın halinde. Boynuna ışıldayan bir haç yaptı Omovo. Dikkatle, aceleyle çalışıyordu, canlandıracaklarının akışkanlığını yitirmeme arzusuyla. Sonra durdu. Kızın yüzünde sorun çıkmıştı. Nasıl bir yüz olduğunu tamamen unutmuştu. Böylece, Ifeyiwa'nın yüzünü anımsayarak, defalarca yineledi kızın yüzünü. Hatları değiştirdi durmaksızın. Önce yaralı bir gülümseyiş yaptı. Adak olarak kurban edilen bir yüz. Biçemlendirilen bir yüz. Hiçbiri olmadı. Haykırmak geldi içinden. Kıza bir yüz yapamamak çıldırtacaktı Omovo'yu. Sonra bir süre geçince, kızın hatlarını sildi ve dikkatini başka bir yere verdi. Parlak kareli giysisine biraz daha ısıltı katacaktı ki, karanlık çöktü gözlerine. Haykırdı, fırça elinden düşerek. Sonra bağırdı, beyni yerinden oynamışçasına ve sanki zihni koparak delilik dehlizlerine daldı. Bir ân sonra elektriklerin yeniden kesilmiş olduğunu anladı. Bir mum yaktı. Resme bakınca içinde bir şey buruldu. O ân anladı, resmin asla bitmeyeceğini, hep yarım kalacağını ve kızın hiçbir zaman bir yüzü olamayacağını.

İki mum daha yaktı, çünkü yaptığı resmin karanlığı ür-kütmüştü Omovo'yu. Eserine bir ad koydu: "Güzeller..." Cümleyi tam bitirecekti ki, fikir değiştirdi. Kendi sözcüklerini kullanmak istiyordu. Birkaç saniye sonra bulmuştu: "İlgili Kayıplar."

Ama yedi yıl sonra, tam yedi Ifeyiwa resmi bitirdikten sonra, daha çok garipliklere, daha acılara katlandıktan, daha çok öğrendikten ve öğrendiğini sandıktan sonra, "İlgili Kayıplar"da bazı değişiklikler yapacaktı, asla bitemeyecek olduğunu bildiği şeyi bitirme çabasıyla, çerçevesi sonsuza dek çizilmiş bir temel üzerine daha dolu bir resim yapmaya boşuna uğraşarak. Geriye bakmanın tehlikeli sürecine saplanarak, genç bir yetenekken bitirilemeyen bir eserden duyulan geçmiş, sanatsal bir utanca katlanma zorunda hissederek ve bu eserle kendini yeniden eğitmek istemiş mazeretine sığına-

rak, resmi kökünden değiştirecekti sonunda Omovo. Gemileri, işgalcileri, çalkantılı Atlantiği çıkardı. Gökyüzündeki kâhin kuşları sildi. Özgün deneyime ait olmayan gereksiz semboller attı. Ağağları daha sıklaştırdı ve kızın başucunda yas tutan, bir atanın ya da doğmamış bir çocuğun hayaleti. Sonra kız için parlak, sarı bir giysi yaptı. Kızın doğranmasına müstehcen bir güzellik kattı, sanki kız canavarca mitik bir varlığı doğurmaktaymışcasına; filizlenen bir yaradan doğan neredeyse törensel bir doğum. Sonra kızın ayaklarını yaptı çıplak ve küçük. Kesikler, çürükler, yaralar yaptı kıza. Ama ayakları parlaktı, cilalanmışcasına, büyülü yollar katetmişcesine. Ve sonra kız için çok tatlı bir çift göz yaptı, küçük güzel bir burun, yetenekli bir prenses burnu ve kalın, mağrur dudaklar, arzulu, sessiz, suskun, kendi içine dönük.

O gece açlığı dayanılmazdı. Midesi içinde asit varmış gibi sancıyordu. Hiç iştahı yoktu. Resmi bitirince, yüzü olmayan kız için büyük bir kederle, iskemleye attı kendisini.

Sonra Keme'nin evine gitti. Keme'nin annesi Omovo'yu gördüğüne hiç şaşırmadı. Sarıldı, içeri aldı onu, yıkanmasını söyledi, kandırarak yemek yedirdi ve yoksul evlerindeki en iyi yatağı hazırladı uyuması için.

DÖRT

Ancak haftalar sonra babasını görebildi. Kısa bir süre için görüşme izni alabilmişti. Parmağında Ifeyiwa'nın yüzüğü vardı. Babasının konuşmayı reddettiği, hapiste olduğu süre boyunca tek bir laf etmediği konusunda söylentiler duymuştu. Konuşmaması sorun yaratmış. Polisler biraz kızarak, ağzını açması için adamı hırpalamışlardı. Avukat tüm olup bitenlerden umutsuzdu. Omovo şimdi babasını konuşturmak amacıyla onu ziyarete gelmemişti. Kendisi babasıyla konuşacaktı. Görüşme süresi çok kısıydı. Babası konuşmalarla pek bir ilgisi olmasa da, arada sırada başını sallamıştı. Gözleri Omovo'nun arkasındaki cama dikiliydi. Gözleri düşünceli ve kırmızıydı. Yanakları çökmüştü ve uzamış olan sakalı yüzüne bitkin bir ifade vermişti. Parmakları titriyordu.

Omovo babasının saplantılı hareketlerine dayanamayarak durmaksızın aklına ne geldiyse konuştu. Site ve getto ile ilgili zararsız haberler aktardı. Baş bekâr yardımcısı evlenmiş ve fiyakalı lakabını yitirmişti. Sitedeki gebe bir kadının üçüz

bebekleri olmuştı. Binanın önünde bir kamyon ters bir manevra yaparak su deposunu patlatmıştı. Gece çöpçüleri üç gündür grevdeydi. Omovo babasına tabelaların ortadan yok olmasını ve dükkân sahiplerinin bu işe çok öfkeli olduklarını anlattı. Hırsızları yakalamak için çeteler kurmuşlardı. Olay gırgır bir şekilde gazetelere de yansımıştı. Omovo saçını kazıtmış olduğu berber çırağından söz etti. Başkasının da saçını aynı şekilde kazıtmış ve saç kazınan adamın çok zalim bir haydut olduğu anlaşılmıştı. Haydut çırağı herkesin gözü önünde bir güzel pataklamış sonra da kör bir usturayla çırağın kafasını kazıtmıştı. Sonra da berber çırağını kovmuştu. Zavallı çırak şimdi gittiği her yerde insanları kahkahaya boğarak dolanıp duruyordu sokaklarda.

Babasının yüz ifadesi değişmemişti. Bir polis memuru içeri girdi ve çıktı. Sessizlik oldu. Sessizliği doldurmak için Omovo Umeh'ten mektup aldığını söyledi. Çaresiz bir bakış oluştu babasının gözlerinde. Omovo Umeh'in eve yollanmak üzere olduğunu haber vermek için yazdığını söyledi. Babası suskunluğunu bozmadı, suskunluk anıtı gibi duruyordu.

"Vakit doldu baba."

Babası yaşlanmıştı sanki. Nöbetçi polis içeri girdi ve etraflarında dolandı. Omovo öne eğilip babasını yanağından öptü. Çizikleri hissetti ve burnuna ter kokusu geldi.

"Sık sık gelip seni göreceğim. Her şey düzelecek."

Babası başını salladı. Pencereye bakmayı sürdürdü. Omovo başını çevirip pencereye baktı. Çatlak ve lekeliydi, ama ötesinde açmak üzere olan bir guova ağacı ve onun da ötesinde karmaşık şehrin çerçeveli bir görüntüsü duruyordu.

"Baba..." dedi Omovo.

Ama sözcükleri bulamadı. Bir sürü şey birikmişti içinde. En basit biçimde, babasını çok sevdiğini söylemek istiyordu. Ama başını salladı. Sonra polis memurunun elini omuzunda hissetti ve konuştu:

"Dün benim doğum günümdü."

Ayağa kalktı. Ansızın babası elini kaptı ve nasırlı avuç içlerinde hapsetti. Omovo kıpırdamadı, babasının ve polisin arasında. Yeniden oturdu. Babası eline bir şey sıkıştırdı.

“Bunu annen vermişti. Uğur getirirmiş. Hiç takmadım.”

Bronzdan kalbin asılı olduğu bir zincirdi. Kalbin içinde ters duran bir kalp daha vardı. Omovo yeniden ayağa kalktı, kafası karmakamışık. Giderken babasının yüzünde belli belirsiz bir gülümseyiş gördüğünü fark etti, bir ânlığına salıverilen. Gerisinin önemi yoktu. Kalabalık karakoldan çıkıp şehrin sıcağına, gürültüsüne ve kokularına daldı. Arabalar hâlâ yolları tıkıyordu ve sokak satıcılarının sesleri havada çınılıyordu.

Keme, kendisinin bir parçası olan motosikletiyle, yolun başında onu bekliyordu. Bir kutu Fanta'yı bitirmek üzereydi. Uzun bir süre sessizce yürüdüler. Bir bara girip sarhoş oldular. Ve konuşmadılar. Keme motorunu iterek eve doğru giderlerken Omovo konuştu: “Berbat bir yaşam bu.”

“O nasıl?” diye özenle sordu Keme, nihayet.

“Berbat bir yaşam bu.”

“Nasıl geçti?”

“Kahredici. Tek söz etmedi. Sonuna dek. Başını sallayıp durdu. Sonra polis girdi içeri. Milyonlarca şey söylemek isterdim, ama söylemedim. Ama tam ben çıkarken bana baktı ve o zaman ilk kez bir şey anladım. Ne olduğundan tam emin değilim. Avukat şansının yüksek olduğunu söylüyor. Aşk cinayeti vesaire. Uygun bir yalan.”

Keme konuyu değiştirdi. Arkadaşlarından söz etmeye başladılar. Keme Okoro'nun hastaneye yattığını söyledi.

“Nesi varmış?”

“Askeri bir araç trafik tıkanıklığına takılmamak için hızla geçerken yol kenarında duran Okoro'ya çarpıp yere savurmuş. Durmamış bile.”

“Yarası ağır mı?”

“Evet. Bacağı. Durumu kötü.”

“Aman Tanrım!”

“Evet.”

“Gidip ziyaret etmeliyiz.”

“Ben gittim. İlk söylediği kız arkadaşının onu terk ettiği oldu. Bir başkasını bulup onu bırakmış. Koca dişli birisiymiş, bir D.J. Zavallı Okoro tüm parasını şu adi kız için harcamıştı.”

“Kızla tanışmıştım. Araları iyi gibiydi.”

“Ben de tanışmıştım.”

Sustular.

“Çok tuhaf geldi bana” dedi Keme, “durmaksızın konuşuyordu. Dele'nin ABD'ye gittiğini söyledi. Dele beni yan yolda bıraktı, beraber gitmeyi tasarlıyorduk, dedi. Sonra savaştan söz açtı. Bir yıl dövuştüğünü, tek bir yara bile almadığını ve şu işe bak ki banış olduğu söylenen bir zamanda askeri bir kamyonun gelip ona vurduğunu söyledi. Tuhaf tuhaf konuşuyordu.”

“Ne gibi?”

“Hastanedeki tüm doktorların casus, eski asker, ölü askerler olduğunu söyledi. Ayağını kesme planları yaptıklarını duymuş.”

“Öyle mi?”

“Hayır. Şu ânda sargıda. Kendisini rüyasında yaşlı bir dilenci olarak görmüş, kalabalık caddeler boyunca sürünen, tek bacağı boynuna dolalı. Onu hiç bu kadar korkmuş görmemişim. Giderken bir türlü beni bırakmadı. İlaçla teskin etmeleri gerekti. Durmadan kasılıp çarpılıyordu. Dayanamadım. Kaçıp ağladım ve bir daha da gidemedim.”

Kısa, acılı bir sessizlikten sonra, Keme konuşmasını sürdürdü. “Dele Okoro'ya bir mektup göndermiş.”

“Mektup mu?”

“Kısa bir şey.”

“Ne diyor?”

“Bil bakalım.”

"Banka mı soymuş?"

"Hayır. Amerika harika. Bugün ilk beyaz kadınla yat-tım" diyor.

"İşe bak!"

"Evet. Babası onu evlatlıktan reddetmiş."

"Neden?"

"İtaatsizlik ettiği için sanırım." Yeniden sessizlik. "Hâlâ gördüğümüz o ölü kızı düşünüyor musun?"

"Evet. Resmini yaptım. İlk gerçek resmim. Bir gelişme oldu mu?"

"Hayır. Fazla bir şey bulamadım. Keşke her şey filmlerdeki gibi olsa. Hani gazeteci biraz kurcalayınca bir ipucu bulur ve sonra katilleri yakalayıp adalete teslim eder."

"Keşke öyle olsa!"

"Ama haber bayatladı artık. Ne zaman konuyu açsam haber müdürüm esniyor. Her gün hükümet çevrelerinde yolsuzluklar, şaşkınlık verici haberler duyuyoruz, limanlarımız boşaltılmayan çimentoyla dolup taşıyor, hükümet inşa edilmeyen konut projeleri yapıyor, gizli polis bir gazeteciye öldürüyor, öğrenciler gösteri yapıyor, sendika liderleri kayboluyor ve ölü olarak bulunuyorlar, darbe komplocuları gizli cinayetler işliyor, masum göstericiler öldürülüyor. Sen olsan ne yaparsın?"

"Bilmiyorum."

"Ama kızı hâlâ rüyamda görüyorum. Bu ülke kötü bir durumda. Üzerimize çöken bir şey var. Korkunç bir şeyler oluyor. Olmasa böyle bir kargaşa içinde olamayız. Hiçbir şeyi soruşturmak olası değil. İşler inanılmaz bir hızla kötüye gidiyor. Sorunlar daha biz fark edemeden boyumuzu aşıyor. Dinleyen kimse yok. Tarihimiz en korkunç kâbusumuza dönüşüyor ve biz parmağımızı bile oynatamıyoruz. Tüm bunlar beni deli ediyor."

Kısa bir sessizlik.

"Sonra bir de İfeyiwa vardı."

"O kim?"

"Sana hiç ondan söz etmemiş miydin?"

"Hayır."

"Ayrıntılara giremem. Çok korkunç. Çok yeni. Anlatamam."

"Tamam."

"Çok dertli bir kızdı. Onu biraz da dertli olduğu için sevmiştim. Aşık olmak için çok tehlikeli bir neden."

"Aşkın nedenlere gereksinimi var mı?"

"Bilmem. Ama belki aşk tehlikeli bir şeydir."

"Pek sanmam. İçimizde çok hayaller besleriz."

"Ve hayaller bir aynadır."

"Bir zırh."

"Bir perde."

"İnsanları oldukları gibi görmek çok zor ve belki oldukları gibi sevmek de."

"Biliyorum. Yalın bir biçimde sevmek bence bir yetenektir. Ifeyiwa'da o yetenek vardı ve şimdi yaşamıyor artık."

"Bana onu anlat."

"Anlatamam, anlatamam, içim parçalanıyor."

"Benim motosikletime el koyan polisi anlattım mı sana?"

"Hayır."

"İşe gidiyordum. Beni durdurdu. Ehliyetimi ve sigortamı evde unutmuşum. Motorumu geri istersem elli naira rüşvet vermemi söyledi."

"Verdin mi?"

"Tabii ki hayır. Tam iki saat tartıştıktan sonra motoru geri verdi. Az ücret aldıklarını söyledi. Bakması gereken bir eş ve beş çocuğu varmış. İyi adamdı."

"Evet. İnsanlar zor yaşıyorlar. Hepsi bu."

Keme ansızın pek yapmadığı bir şekilde patlayıverdi.

"Doğru. Biliyorsun ya Omovo, biz aldatılmış bir kuşağız, sıkıntılar kuşağı. Bozuk inancın, tüm israf ve yozlaşmanın

mirasçılarını olacağız. Ailelerimizin ülkemizi soktukları berbat durumu düzeltmeliyiz, yitirdiğimiz fırsatları, başkalarının cebine indirdiği petrol zenginliğini kazanmalıyız. Eski nöbetçi ölmeli, bizim doğabilmemiz için. Onların bir sürü günahları var ve bizim de bu iş için hazır olup olmadığımıza emin değilim. Ama güvenle ileriye doğru ilerleyebilmemiz için onların kusurlarını düzeltmeliyiz. Ninjalar gibi olmalıyız ayakta kalmak için ve ancak böyle Afrika'nın kaderine katkıda bulunabiliriz. Sence şansımız var mı, ha?"

"Bilmem" dedi Omovo. "Durmadan sorunlarımızdan kaçıyoruz. Zor."

"Ama başka seçeneğimiz var mı?"

"Yok."

"Elimizden geleni yapmalıyız."

"Elimizden gelenin de ötesini."

"Evet. Tüm dünyayı şaşırtmalıyız."

"Kendimizi şaşırtmalıyız."

"Kaderimizi değiştirmeliyiz. Yoksa biteriz."

"Hiçbir yere gelemeyiz."

"Ömür boyu sürünürüz."

"Ve çok şeyimiz var."

"Verecek çok şeyimiz."

"Olacak çok şeyimiz."

"Sen bir asisin" dedi Keme. "Sessiz bir devrimci."

"Bilmem. Ama düşünüyorum. Sorumluluk canlıdır. Hareketli. Hareket kişilik olur, kişilik de kader. Buradan gittiğimde çok düşündüm. Öyle görünüyor ki bir şeyin bozuk olduğunu gördüğün ân sorumluluk başlıyor."

"Aynı fikirdeyim."

"Ya fikrini söylersin ya da susarsın."

"Doğru. Ben konuşmayı yeğlerim. Ama gazetecilik tam buna uygun değil. Ben de düşünüyorum. Bence ailelerimizden daha bilge olmalıyız. Zaman gerekli bize."

Duraksadı. Omovo konuştu: "B'deyken ân ile ilgili şöyle

bir fikre kapılmışım. Her ân. Bir yaşam biçimi. Varlığın bir biçimi. Sonra onu düşünerek fırsatı ziyan ettim. Düşüne düşünene derinliğini yitirdim. Yaşamımı değiştirebilecek bir aydınlanmaya öylesine yaklaşmışım ki. Ama bir şekilde yitirdim."

"Hayır, yitirmedin. O burada. Bir yerlerde."

"Keşke."

"Öyle. Nereye gidecek ki?"

"Şöyle bir hayalim var."

"Nasıl?"

"Bir yaşam-sanatçısı olmayı hayal ediyorum."

"Ben devlet başkanı olacağım."

Omovo durdu ve dikkatle süzdü Keme'yi. "Olabilirsin. Ben seni desteklerim. Eğer bir zalim olmazsan tabii. Eğer öyle olursan, sonuna dek karşı çıkarım sana."

Keme güldü. Yürümeyi sürdürdüler.

"Bu akşam ne yapıyorsun?" diye sordu Omovo.

"Değişiklik olsun diye bir partiye gideceğim. Bebeğe isim koyma töreni."

"Ben parka gidiyorum."

"O parka mı?"

"Evet."

"Ben gelmem."

"Hadi."

"Tamam. Ama ben seni dışarda beklerim. Kapıyı gözlerim."

"Okur'un gönderdiği şiirden sana söz etmiş miydin?"

"Hayır."

"Dinlemek ister misin?"

"Evet. Uzun mu?"

"Hayır."

"O halde dinleyelim."

Ve kalabalık yollarda ilerlerken, çevreleri gürültüyle sarı, havada egzoz dumanları, yığın yığın askerler, akşamın çökmesiyle solan parlak renklerin içinde, Omovo ağabeyinin

şiiirini okudu:

*Ben küçük bir çocukken
Geniş kıyılarda koşardım
Tuhaf mercanlar ve parlak çakıl taşları peşinde
Ama çizgiler buldum kumda
Rüzgârda sesler
Gizli yolların şifresini söyleyen
Engin denizler boyunca*

Keme beğendiğini söyledi.

Bir süre sonra Ifeyiwa'nın kendisine vermiş olduğu yüzüğe üzüntüyle bakarken Omovo konuştu:

"Belki o benim tek aşkımdı, onunla olmak için dünyaya geldiğim kızdı belki. Ama kaderlerimiz bir ânda kaşıverdi ve onu sonsuza dek yitirdim artık. Sanırım bir şekilde lanetlendim. O şimdi burada olmadığı için."

"Eğer seni gerçekten sevdiyse, nerede olursa olsun, lanetlenmeni değil kutsanmanı sağlayacaktır" dedi Keme.

BEŞ

O gece parka gittiler. Keme dışarıda bekledi. Omovo, boyunda annesinin uğur zinciriyle, kapıdan içeriye girdi. Park boşalıyordu. Birazcık temiz hava almak, başını dinlemek, ülkede biraz huzur dilemek için oraya gelmiş olanlar yavaş yavaş evlerine dönüyorlardı. Sevgililerin, ailelerin, beyaz giysilerin içinde yeni-kurulmuş kiliselerin inananlarının önünden geçerek ilerledi Omovo. Karanlık iyi huyluydu. Dallar insanın başının üzerinde sallanıyor ve yapraklar hışırdıyordu. Yumrulu ağaç gövdeleri korkunç yaşamlar sürmüş yaşlı insan yüzlerini andırıyordu. Gözle görünemeyen dalga, kıyıya vuruyor ve zemini titretiyordu. Açık gözyüzüne kocaman bir ay yerleşmişti. Çiçeklerdeki rüzgân duyabiliyordu Omovo.

Tahta köprüleri geçti, ağaçların önünden ilerledi ve ayın altında ışıldayan kıyı şeridi boyunca gezindi. Mercan kabuğu yanındaydı, ortasından yenmiş o güzel kabuk, bozuk bir yürek gibi. Kıyı boyunca dolaşırken, rüzgânın esintisi eşliğinde, boğulanların sesini duyduğunu sandı, karşı kıyıya asla gide-meyenlerin, Atlantikte ve ormanda fısıldaşan hayaletlerin,

belirsiz mevsimlerde yaşayanların.

Kıyıya oturdu ve savrulan beyaz dalgaları izledi. Dalgaların öne doğru vuruşunu izledi, ayaklarına beyaz köpükler saçarak. Su altındaki kumu götürdü. Omovo yerini sağlamlaştırdı. Aç bir nüfusun Atlantiğe atmış olduğu adak nesnelerinin dalgalar sayesinde kıyıya vurmasını izledi, kızgın tanrıları yatıştırmak için dualar eşliğinde atılan nesneler, mum kutuları, gazoz tenekeleri gibi. Dalgalar vuruyordu o nesneleri kıyıya, çerçöplerle birlikte.

Bir dürtüye teslim olarak ayağa kalktı ve mercan kabuğunu güçlü sulara atıverdi. Atlantik kendine ait olanı aldıysa da, hiç belli etmedi.

Doğruldu, pantolonunun arkasını silkeledi ve kararmış olan parkın içine yönlendi. Kendinden bir parçayı sonsuza dek ardında bırakıyordu. Karanlığın yüreğinde, ağaçlar arasında, etrafı ruhların sarmış olduğu duygusuna kapıldı. Kaplanların ve kartalların ruhları, şaşkın genç kızların ruhları. Ama artık korkmuyordu Omovo. Ancak kapıyı bulmak için ağaçların arasında ilerlerken onu çağıran bir ses duyarak irkildi. Dışarı çıkmış bir ağaç köküne ayağı takıldı ve düştü. Öylece kaldı yerde. Başının üzerinde esen rüzgân hissediyordu. Yüreği usul usul çarpmaktaydı toprağın üzerinde. Toprağın yüreğinin vuruşunu hissetti bedeninin altında. Atlantikten onu çağıran bir ses duydu. Ve dinlerken, aynı zamanda da bir motosiklet kornası geldi kulağına. Ayağa kalktı ve farların yanıp söndüğünü gördü. Kalkarken yerde duran fildişi bir maske gözüne ilişti. Yerden aldı ve ayın gümüşten parmaklarını izledi sonra. Bir baykuş süzdü onu, konduğu ağaçtan, yeni bir döneme hoşgeldin dercesine göz kırparak.

Ürpererek, gelecekte bir rüzgân, önünde uzanan yeni bir dönemin güçlüklerini hissetmişcesine, tanıdık karanlıktan geçerek ilerledi Omovo. Onu bekleyen dönemlerin ne kadar zor olacağından habersizdi. Çiçeklerdeki rüzgân dinledi.

YAZARIN NOTU

1981'de *The Landscapes Within (İçeriden Manzaralar)* adlı romanım yayımlandı. *Tehlikeli Aşk*'ın temeli o romanda atılmıştı. O eser, öyküsü, kişileri, temaları ve çizdiği Nijeryasıyla, bana çok yakındı o zaman ve yıllar geçtikçe de beni huzursuz etmeyi sürdürdü; çünkü romanın özünde ve ruhunda yarım kalmış olduğunu hissediyordum.

Roman bittiğinde yirmi bir yaşındaydım. Tüm yüreğimi boşaltmışım o romana; ama tek başına yürek yetmez, yaşamda ve sanatta yaşamın büyük olduğu kadar küçük, içten ve dıştan gelen tüm detaylarını kutlayan bir roman yazmak istemişim. Gerçekte sürülen yaşama sadık kalmaya çalışmışım ve aynı zamanda da çabama değer bir öykü anlatmak istiyordum. Başarmak istediğim tüm şeyler o zamanlardaki sanatımın altından kalkabileceğinin çok daha fazlasıydı.

O romanı giderek eski eserlerime ve belki de geleceğime açılan bir anahtar olarak görmeye başladım ve en azından islah etmeye çalışana dek yakamı bırakmayacağını düşün-

düm. Hammaddemi yeniden ele alana dek yıllar geçti ve böylece bu yeni eser oluştu: *Tehlikeli Aşk*, yüklüce bir huzursuzluğun ürünüdür. Umanım sonunda o ruhu özgür bırakabilmişimdir.

Ben Okri
Ocak 1996

